

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	mr. sc. Orhan Jašić, ---		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Filozofija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	8220		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Jašić Midhat		
Datum i mjesto rođenja:	18.03.1984., Tuzla, Bosna i Hercegovina		
Adresa:	Albina i Franje Herljevića 10/59, Tuzla, Bosna i Hercegovina		
Telefon/mobitel:	00387 63 152 212		
E-mail:	orhanjasic@yahoo.com		
ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Univerzitet u Sarajevu , <i>Fakultet islamskih nauka</i> , Poslijediplomski magisterij, Bosna i Hercegovina 2. Univerzitet u Sarajevu , <i>Fakultet islamskih nauka</i> , Dodiplomski, Bosna i Hercegovina		
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<p>- Od šk. god. 2012./2013. nastavnik islamskog vjeronauka u stručnom zvanju profesor-mentor u Gimnaziji "Meša Selimović" u Tuzli i u Općoj gimnaziji Katoličkog školskog centra "Sv. Franjo" u Tuzli.</p> <p>- Od šk. god. 2011./2012. nastavnik islamskog vjeronauka u stručnom zvanju profesora u Gimnaziji "Meša Selimović" u Tuzli.</p> <p>- Od rujna 2010. do kolovoza 2011. nastavnik islamskog vjeronauka u Medicinskoj školi Jezero u Sarajevu, s položenim stručnim ispitom.</p>		
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Kaluđerović, Željko; Jašić, Orhan. The Understanding of Death among the Student Population at the University of Tuzla // Bioethik – Medizin – Politik/Bioethics – Medicine – Politics Proceedings of the 6th Southeast European Bioethics Forum / Schweidler, Walter (ur.). Sankt Augustin : Academia Verlag, 2012. 2. Hasanović, Zuhdija; Jašić, Orhan. Fakultet islamskih nauka s osvrtom na bioetičku edukaciju. // Vrhbosnensia : časopis za teološka i međureligijska pitanja. 16 (2012) , 1; 95-111 (pregledni rad, znanstveni). 3. Jašić, Orhan.		

	<p>Fenomenologija religije kao grana religiologije. // <i>Znakovi vremena</i>. 15 (2012) , 55; 215-226 (članak, znanstveni).</p> <p>4. Jašić, Orhan; Hodžić, Dževad; Selmanović, Senada. Utjecaj religijskog statusa i kvalitete života na konzumaciju alkohola među studentskom populacijom Sveučilišta u Tuzli. // <i>Jahr - Godišnjak Katedre za društvene i humanističke znanosti u medicini</i>. 3 (2012) , 5; 123-137 (članak, znanstveni).</p> <p>5. Hasanović, Zuhdija; Jašić, Orhan. Filozofsko-teološki pogled na mjere predostrožnosti kod konzumiranja GMO s aspekta islama. // <i>Znakovi vremena</i>. 14 (2011) , 52/53; 121-134 (članak, znanstveni).</p> <p>6. Hasanović, Zuhdija; Jašić, Orhan. Sličnosti i različitosti između mišne i sunneta. // <i>Znakovi vremena</i>. 14 (2011) , 51; 58-75 (članak, znanstveni).</p> <p>7. Jašić, Orhan. Slovo o Hansu Kungu. // <i>Znakovi vremena</i>. 12 (2009) , 45/46; 172-181 (članak, znanstveni).</p> <p>8. Hodžić, Dževad; Jašić, Orhan Bioetička edukacija u okviru predmeta islamske vjereonauke u srednjim školama // <i>Treći međunarodni bioetički simpozij u BiH</i> Sarajevo, Bosna i Hercegovina, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>9. Jašić, Orhan Bioetičke teme u djelima Dietricha Bonhoeffera // <i>11. Lošinjski dani bioetike</i> Mali Lošinj, Hrvatska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>10. Jašić, Orhan; Hodžić, Dževad Bioetičke teme u djelima Husein ef.Đoze // <i>1. International interdisciplinary conference „Bioethics – The Sign of a New Era: Bioethics, Media, Law And Medicine</i> Ohrid, Makedonija, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>11. Jašić, Orhan Filozofsko-teološki pogled prohibicije GMO-a sa aspekta islama // <i>10. Lošinjski dani bioetike</i> Mali Lošinj, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>12. Jašić, Orhan Odnos Božje objave i uma u Ibn Tufaylovom djelu Hayy b. Yaqzan // <i>V. Mediteranske korijeni filozofije</i> Split, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>13. Kaluđerović, Željko; Jašić, Orhan Poimanje smrti među studentskom populacijom Univerziteta u Tuzli // <i>6. Bioetički forum za jugoistočnu Evropu</i> Beograd, Srbija, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>14. Jašić, Orhan; Hasanović, Zuhdija Slijepi u islamu // <i>14. Dani bioetike</i> Rijeka, Hrvatska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>15. Jašić, Orhan; Dževad, Hodžić; Selmanović, Senada Utjecaj religijskog statusa i kvalitete života na konzumaciju alkohola među studentskom populacijom Sveučilišta u Tuzli // <i>13. Dani bioetike</i> Rijeka, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p>
NASLOV PREDLOŽENE TEME	
Hrvatski:	Bioetička problematika u publikacijama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini od 1945. do 2012.
Engleski:	Bioethical Issues in Publications of the Islamic Community in Bosnia and Herzegovina from 1945 to 2012
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filozofija / Etika
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)	

(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	doc.dr.sc. Hrvoje Jurić	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	hjuric@yahoo.com
Drugi mentor:	prof.dr.sc. Adnan Silajdžić	Fakultet islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu, Bosna i Hercegovina	asilajdzic@hotmail.com

KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina

Prvi mentor:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hrvoje Jurić, "Ugrožavanje prirode i kulture kao izazov za bioetiku i multikulturalizam", u: Velimir Valjan (ur.), Integrativna bioetika i interkulturalnost, Bioetičko društvo u BiH, Sarajevo, 2009, str. 83-92. 2. Hrvoje Jurić, "Tierseele und Tierrechte: Fragen und Antworten zur Philosophie Hans Jonas", u: Walter Schweidler (ur.), Wert und Würde der nichtmenschlichen Kreatur / Value and Dignity of the Nonhuman Creature, Academia Verlag, Sankt Augustin, 2010, str. 111-123. 3. Hrvoje Jurić, "Euthanasia in the Context of Croatian Healthcare System, Legislation and Bioethical Discussions", u: Brigitte E. S. Jansen, Nada Gosić (ur.), Croatia – Politics, Legislation, Patient's Rights and Euthanasia, Martin Meidenbauer Verlagsbuchhandlung, München, 2011, str. 93-117. 4. Hrvoje Jurić, "Privatisation of Life", u: Walter Schweidler (ur.), Bioethik – Medizin – Politik / Bioethics – Medicine – Politics, Academia Verlag, Sankt Augustin, 2012, str. 97-104. 5. Hrvoje Jurić, "Hans Jonas' Integrative Philosophy of Life as a Foothold for Integrative Bioethics", u: Amir Muzur, Hans-Martin Sass (ur.), Fritz Jahr and the Foundations of Global Bioethics: The Future of Integrative Bioethics, LIT Verlag, Berlin et al., 2012, str. 139-148.
Drugi mentor:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Adnan Silajdžić, "Značenje i značaj islamske tradicije", u: Zbornik radova naučnog skupa „Islamska tradicija Bošnjaka: Izvori, razvoj i institucije“, Rijaset Islamske zajednice u BiH, Sarajevo, 2008. 2. Adnan Silajdžić, "Muslimanët ndermjetë traditës dhe modernizmit", u: Muslimanët në kërkim të një identiteti, Albanian Center for Oriental Studies, Tirana, 2010. 3. Adnan Silajdžić, "Islam and Muslims in the Document Nostra Aetate", u: Cagdas islam Algilari, Canik belediyesi, Samsun, 2011. 4. Adnan Silajdžić, "Medreligijski dialog: Priložnost za zgraditev bolj duhovnega sveta v prihodnosti", u: Z dialogom do medsebojnega spoštovanja, Kulturno-izobraževalni zavod Averroes, Ljubljana, 2012. 5. Adnan Silajdžić, "Neki stereotipi vezani za razumijevanje Gazalijevih djela", Znakovi vremena, god. XV, br. 55, Naučno-istraživački institut Ibn Sina, Sarajevo, 2012.

OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>U radu će se istražiti, dokumentirati, analizirati i interpretirati prisutnost bioetičkih tema u publikacijama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u razdoblju od 1945. do 2012. godine. Pozornost će biti usmjerena prema ekološkoj i biomedicinskoj problematici, odnosno temama u rasponu od pojma života, preko odnosa čovjeka spram ne-ljudskih bića i prirodnog okoliša, do pobačaja, eksperimentiranja na ljudskim embrijima, medicinski potpomognute oplodnje, sterilizacije, presađivanja organa, palijativne skrbi i eutanazije. Također će se, u svrhu stvaranja šireg istraživačkog okvira, tematizirati pojam i povijest bioetike, te opseg i doseg "islamsko-religiozne bioetike" u širem povijesnom, kulturnom, religijskom, filozofskom, etičkom i društvenom kontekstu, kako bi se istaknulo njezinu komplementarnost sa "svjetovnom bioetikom" pod vidom inovativnog koncepta "integrativne bioetike". Formuliranim zaključcima i sugestijama namjerava se doprinijeti unapređenju islamsko-religioznog bioetičkog diskursa, kao i njegovom uključivanju u razvijenu integrativno-bioetičku raspravu u Jugoistočnoj Europi.</p>
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>This dissertation will attempt to provide relevant documentation, and to explore, analyze and interpret the presence of bioethical topics in the publications of the Islamic Community in Bosnia and Herzegovina, having been published in the time period from 1945 to 2012. Attention will be drawn towards diverse environmental and biomedical issues and topics ranging from the basic concept of life, an attitude of the human towards non-human beings and natural environment, as well as to topics such as abortion, experimentation on human embryos, assisted reproduction, sterilization, organ transplantation, palliative care and euthanasia. Furthermore, in order to create a wider research framework, the thesis questions the concept and history of bioethics, and the scope and reach of "Islamic religious bioethics" in a broader historical, cultural, religious, philosophical, ethical and social context. It wants to underline its complementary features with "secular bioethics" in light of the innovative concept of "integrative bioethics". Expected conclusions and reached suggestions are intended to be received as a valid contribution to the advancement of Islamic religious bioethical discourse, and to facilitate its inclusion into developed integrative-bioethical debate in South-Eastern Europe.</p>
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
<p>Bioetika je relativno nova znanost, odnosno interdisciplinarno i pluriperspektivno područje rasprave, a njen nastanak veže se za ime njemačkog evangeličkog pastora Fritza Jahra, koji je dvadesetih godina prošlog stoljeća prvi upotrijebio navedeni pojam, što je "otkriveno" tek prije nekoliko godina. No, bioetika je neodvojiva i od imena Van Rensselaera Pottera, američkog biokemičara i onkologa,</p>	

koji je, sedamdesetih godina dvadesetog stoljeća – nezavisno od Jahra – uveo u diskusiju pojam "bioetika", pa ga se stoga naziva "ocem bioetike". Bioetika je, u posljednjih četrdesetak godina prešla put od poterovskog "mosta između prirodnih i humanističkih znanosti" do "integrativne bioetike" kao inovativnog koncepta i projekta koji podjednako duguje i Potterovu američkom i Jahrovu europskom naslijeđu. Integrativna bioetika, kao i druge obuhvatnije koncepcije bioetike, u tematskom smislu uključuje ne samo problematiku biomedicinske etike, nego i ekološka pitanja, tj. odnos čovjeka prema biljnom i animalnom svijetu, te općenito prirodnom okolišu, dok u metodološkom smislu okuplja sve znanosti, pa i ne-znanstvene pristupe koji mogu doprinijeti raspravi o životu, manipulacijama životom i njegovoj zaštiti. Teme koje danas nazivamo bioetičkim bile su prisutne tijekom cijele ljudske povijesti (primjerice, različita tematiziranja pobačaja, eutanazije ili tretmana životinja možemo pronaći već u dokumentima iz vremena babilonske, staroegipatske i starogrčke civilizacije), ali tek je novovjekovni razvoj znanosti i tehnike, industrijske proizvodnje, kapitalizma i potrošačkog mentaliteta, te liberalne demokracije – koji je, s jedne strane, povećavao standard života, a s druge strane, pokazivao i svoj destruktivni negativ, kako za čovjeka tako i za prirodu – doveo do promišljanja onih problema kojima se danas bavi bioetika. Svoje mjesto unutar pluriperspektivno zasnovanog koncepta i projekta integrativne bioetike trebaju pronaći i muslimanski teolozi i drugi znanstvenici islamske orijentacije, jer su u islamskim teološkim, filozofskim, pravnim i drugim raspravama bioetičke teme itekako zastupljene. Međutim, one do sada nisu u zadovoljavajućoj mjeri obrađene na našem jeziku. Mnogi od bioetičkih problema bili su poznati i razmatrani i u vrijeme objavljivanja Božje objave Kur'ana (610.-632. g.) te među prvim generacijama muslimana. Tako su u svetim tekstovima islama dane smjernice za djelovanje po pitanju pobačaja, odnosa prema starim i iznemoglim osobama te bolesnicima, skrbi o zdravlju, odnosu prema životinjama i prirodi, itd., a iskustvo prvih generacija muslimana te etičko i pravno kodificiranje ove problematike relevantno je i za današnje muslimane, kao i za suvremene bioetičke rasprave. Primjerice, višestoljetna refleksija i praksa vezana uz pojmove halal (dopušteno), haram (zabranjeno) i mešbuh (sumnjivo), iznimno je instruktivna za raspravu o urgentnim bioetičkim problemima suvremenog svijeta, u potezu od kliničke prakse, preko presađivanja organa, medicinski potpomognute oplodnje, kloniranja i eugenike, do genetički modificiranih organizama i iskorištavanja životinja. U vezi s tim, smatramo potrebnim dijalog između praktičke filozofije i "svjetovne bioetike", s jedne, te moralnog nauka islama i "islamsko-religiozne bioetike", s druge strane. S obzirom na lokalni kontekst, smatramo potrebnim, u svrhu unapređenja islamsko-religioznog bioetičkog diskursa u našim krajevima, istražiti dosadašnju prisutnost bioetičkih tema u relevantnim dokumentima i zacrtati smjernice budućeg razvoja u ovom polju, kao što smatramo da integrativno-bioetički pristup omogućuje primjerenu obradu ove teme. Stoga će naglasak u ovom radu biti stavljen na raznovrsne publikacije Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (dalje: IZBiH), objavljene na bosanskom (ranije: hrvatsko-srpskom) jeziku, i to u razdoblju od 1945. do 2012. godine. Pritom se prvenstveno radi o listu "Preporod", gdje će posebna pozornost biti posvećena fetvama (pravno-teološkim decizijama) bioetičkog karaktera, koje su objavljene na stranicama navedenih novina, a tiču se npr. pobačaja, matičnih stanica, izvantjelesne oplodnje i sl. Među ostalim, ukazat će se na tumačenje pojedinih bioetičkih problema od strane Husein-efendije Doze (1912.-1982.), koji je prvi izdavao fetve bioetičkog karaktera. Potom će se istaknuti suvremeno tumačenje i izdavanje fetvi prof. dr. sc. Enesa Ljevakovića. Osim "Preporoda", istražiti će se i "Glasnik Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini", "Islamska misao", "Takvim", "Novi Muallim", te zbornici bosansko-hercegovačkih fakulteta s islamskim predznakom. Kako bi se utvrdilo koja se vrsta bioetičke literature preferira u izdavaštvu IZBiH, proučit će se i analizirati relevantne publikacije izdavačke kuće El-Kalem, koja je sastavni dio IZBiH, a obuhvaća, pored uradaka domaćih autora, prijevode knjiga i brošura inozemnih znanstvenika, nastalih na jezicima kao što su arapski, engleski, francuski i njemački. Poseban dio istraživanja obuhvatit će udžbenike koji se koriste u nastavi islamskog vjeronauka u osnovnim i srednjim školama, te na visokoškolskim institucijama u Bosni i Hercegovini (Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, te islamski pedagoški fakulteti u Zenici i Bihaću). Zbog opsega naznačene teme i zahtjevnosti istraživanja, u radu neće biti obrađene publikacije koje ne izdaju institucije IZBiH, odnosno nisu pod jurisdikcijom IZBiH, poput "Znakova vremena", "Novih horizonata", "Saffa" i dr. (Međutim, napominjemo da bi u okviru jednog drugog znanstveno-istraživačkog projekta bilo korisno proučiti i ove novine, časopise i druge publikacije, te uočiti kakve su još islamsko-bioetičke interpretacije prisutne među muslimanima u Bosni i Hercegovini.) Iz istog razloga, u obzir neće biti uzeta niti literatura objavljena na albanskom jeziku. (Naime, bosansko-hercegovačka islamska zajednica dugo je vremena bila u jedinstvu s muslimanima albanskog etničkog podrijetla, odnosno te dvije islamske zajednice činile su od 1918. do 1993. Islamsku zajednicu Jugoslavije, pod čijim su okriljem publicirani i radovi islamsko-religiozne tematike na albanskom jeziku.)

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

1. Identificirati i definirati osnovne značajke "islamske religiozne bioetike" i "svjetovne bioetike" u širem kontekstu, te ukazati na njihovu komplementarnost pod vidom integrativne bioetike. 2. Prikazati opće islamsko religiozno, etičko i filozofsko gledište s obzirom na

bioetičke probleme, budući da se u okviru islama intenzivno raspravlja o bioetičkoj problematici. 3. Istražiti, dokumentirati, analizirati i interpretirati prisutnost bioetičkih tema u publikacijama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (IZBiH) u razdoblju od 1945. do 2012. godine. 4. Istraživanjem te formuliranim zaključcima i sugestijama doprinijeti unapređenju islamsko-religioznog bioetičkog diskursa, kao i njegovom uključivanju u razvijenu integrativno-bioetičku raspravu u Jugoistočnoj Europi, budući da se prisutnost bioetičkih tema u publikacijama IZBiH može i treba unaprijediti kako u kvantitativnom tako i u kvalitativnom smislu.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Najprije će se pristupiti prikupljanju relevantne literature, koja primarno uključuje publikacije Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, ali i opću bioetičku, filozofsku i teološku literaturu, te literaturu o islamskoj bioetici i islamu uopće. S obzirom na težište rada, istraživanje će biti fokusirano na literaturu koja se nalazi u Gazi Husrev-begovoj biblioteci, biblioteci Fakulteta islamskih nauka i drugim sarajevskim knjižnicama. Zatim će se, na obrazloženoj predmetnoj i metodološkoj podlozi, pristupiti kritičkom i komparativnom iščitavanju prikupljene primarne građe ("Preporod", "Glasnik Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini", "Islamska misao", "Takvim", "Novi Muallim", zbornici bosansko-hercegovačkih fakulteta s islamskim predznakom, publikacije izdavačke kuće El-Kalem, udžbenici koji se koriste u nastavi islamskog vjeronauka u osnovnim i srednjim školama te na visokoškolskim institucijama u Bosni i Hercegovini), odnosno njenu selektiranju, analiziranju i interpretiranju u užem i u širem kontekstu. Pritom će se uvažavati historijska, analogijska, komparativna i hermeneutička metoda, odnosno indukcija i dedukcija, analiza i sinteza, specijalizacija itd., a dominirat će pluriperspektivni i integrativni pristup obradi podataka i izvođenju zaključaka.

U uvodnom će se poglavlju u osnovnim crtama prikazati okvirnu temu rada, naznačiti ključne pojmove i korištenu metodologiju, te iznijeti osnovne hipoteze. U prvom poglavlju detaljnije će se razmotriti pojmovi bioetike i integrativne bioetike, budući da su oni osnovica tematiziranja uže teme rada. Pritom će se ponuditi skraćeni pregled povijesti bioetike kao nove znanstvene discipline, odnosno novog interdisciplinarnog područja, a potom istaknuti dvije ključne figure u tom kontekstu, Fritza Jahra i Van Rensselaera Pottera, koji su, svaki sa svoje strane, najmjerodavnije ličnosti u raspravi o tome što bioetika jest, te što može i treba biti. U nastavku na to, posebna će pozornost biti posvećena konceptu i projektu "integrativne bioetike" koji podjednako duguje i Potterovu američkom i Jahrovu europskom nasljeđu, ali u bioetički diskurs uvodi i značajne novitete, kako na tematskom tako i na metodološkom planu. Stoga se posebno ističe činjenica da integrativna bioetika, kao i druge obuhvatnije koncepcije bioetike, u tematskom smislu uključuje ne samo problematiku biomedicinske etike, nego i ekološka pitanja, tj. odnos čovjeka prema biljnom i animalnom svijetu, te općenito prirodnom okolišu, dok u metodološkom smislu okuplja sve znanosti, pa i ne-znanstvene pristupe koji mogu doprinijeti raspravi o životu, manipulacijama životom i njegovoj zaštiti. Na kraju ovog poglavlja bit će naznačene i ključne teme u suvremenim bioetičkim raspravama, kako bi se kasnije moglo preglednije pratiti njihovo razmatranje iz perspektive islama. U drugom poglavlju će se, iz istih razloga i na sličan način kao u prvom poglavlju, utvrditi glavne značajke "islamske religiozne bioetike", u širem povijesnom, kulturnom, religijskom, filozofskom, etičkom i društvenom kontekstu, ali ukazujući ponajprije na izvore ili uporišta za islamsko tumačenje bioetičkih problema, među kojima se ističu sveti spisi islama koji za muslimane imaju mjerodavni i smjerodavni karakter (Kur'an i hadis) te idžma (konsenzus), kijas (pravno-teološka analogija) i drugi izvori. Ukazat će se i na neizostavne pojmove kao što su halal (dopušteno), haram (zabranjeno) i mešbuh (sumnjivo), da bi se zaključilo kako u toj perspektivi važnu ulogu igra načelo predostrožnosti. Tumačeći islamski pristup bioetičkim problemima u pluriperspektivno-integrativnom ključu, kandidat će na kraju drugog poglavlja dovesti do općenitijeg razmatranja uloge i mogućnosti islamske religiozne bioetike u kontekstu integrativne bioetike. Priređujući time čvrste temelje za razmatranje glavne teme rada, u trećem poglavlju će se izložiti sadržajni i metodološki aspekti istraživanja bioetičke problematike u publikacijama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (IZBiH), u razdoblju od 1945. do 2012. godine. Prije svega će se objasniti što institucionalno i supstancijalno podrazumijeva "Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini", kakva je njena povijest i današnja struktura, te što spada u njen djelokrug. Potom će se istaknuti i prikazati izdavački aspekt djelovanja IZBiH, kako bi se izlučilo materijale na kojima se bazira istraživanje teme ovog rada. Radi se o raznovrsnim publikacijama IZBiH, objavljivanim na bosanskom (ranije: hrvatsko-srpskom) jeziku u razdoblju od 1945. do 2012. godine. Prvenstveno je to list "Preporod", gdje će posebna pozornost biti posvećena fetvama (pravno-teološkim decizijama) bioetičkog karaktera, koje su objavljene na stranicama navedenih novina, a za koje su zaslužni u prvom redu Husein-efendija Đozo i Enes Ljevaković. Osim "Preporoda", u obzir su uzeti: "Glasnik Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini", "Islamska misao", "Takvim" i "Novi Muallim", zatim zbornici bosansko-hercegovačkih fakulteta s islamskim predznakom i publikacije izdavačke kuće El-Kalem, a naposljetku i udžbenici relevantni za ovu problematiku. Četvrto poglavlje i peto poglavlje predstavljaju sržne dijelove doktorskog rada, budući da će

se u njima obrađivati bioetičke teme o kojima je pisano od 1945. do 2012. u publikacijama IZBiH. Izdvojene – paradigmatičke i ilustrativne – teme istraživati će se i prikazivati problemski, što znači da neće biti pojašnjavane povijesno, nego na osnovu prethodno selektiranih i analiziranih podataka. Međutim, povijesna dimenzija, koja uključuje i razvoj društveno-političkih prilika, u tome će biti nezaobilazna. U četvrtom poglavlju bit će riječi o ekološkoj problematiki u publikacijama IZBiH (osobito o odnosu prema prirodnom okolišu, odnosu prema životinjama, te problemu GMO-usjeva), dok će peto poglavlje biti fokusirano na biomedicinsku problematiku u publikacijama IZBiH: problem života; problem pobačaja (uključujući pitanja o statusu ljudskog embrija, prenatalnoj dijagnostici i eksperimentiranju na ljudskim embrijima); problem medicinski potpomognute oplodnje (uključujući izvantjelesnu i tjelesnu oplodnju, te pitanje sterilizacije); problem presađivanja organa; problem palijativne skrbi (uključujući razmatranje filozofsko-teološkog pojma sabura); te problem smrti, da bi se poglavlje zaključilo tematiziranjem pojma nade u islamu. Isti metodološki obrazac bit će primijenjen i u šestom poglavlju, kako bi se istražilo prisutnost bioetičke problematike u udžbenicima koji se koriste u nastavi islamskog vjeronauka u osnovnim i srednjim školama, te na visokoškolskim institucijama u Bosni i Hercegovini (Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, te islamski pedagoški fakulteti u Zenici i Bihaću). U završnom poglavlju će se ne samo iznijeti zaključci u kojima će biti sumirani i produbljenoj refleksiji podvrgnuti podaci dobiveni tijekom istraživanja prisutnosti bioetičke problematike u publikacijama IZBiH u razdoblju od 1945. do 2012. godine, nego će se također rezultati istraživanja razmotriti u širem okviru koji je postavljen u prva dva poglavlja rada.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Ovaj rad bit će jedan od prvih radova na hrvatskom i srodnim jezicima koji sustavno istražuje odnos islama i bioetike, i to kako u širem, tako i u užem kontekstu, odnosno u BiH te na primjeru publikacija Islamske zajednice u BiH. Rad će time doprinijeti ne samo sustavnom istraživanju jednog važnog segmenta razvijanja bioetičke rasprave u našim krajevima, nego i uključivanju islamsko-religioznih bioetičkih doprinosa u cjelinu interdisciplinarnog i pluriperspektivnog područja bioetike. Rad bi mogao obogatiti i strukturno osnažiti koncept i projekt integrativne bioetike, te doprinijeti samoosvještanju i educiranju teologa, filozofa, pravnika, liječnika i drugih znanstvenika i djelatnika islamske provenijencije.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. Cifrić, Ivan: Bioetička ekumena, Pergamena, Zagreb, 2007.
2. Čović, Ante: Etika i bioetika. Razmišljanja na pragu bioetičke epohe, Pergamena, Zagreb, 2004.
3. Čović, Ante (ur.): Integrative Bioethik und Pluriperspektivismus / Integrative Bioethics and Pluri-Perspectivism, Academia Verlag, Sankt Augustin, 2011.
4. Ebu Fadl Muhsin Ibrahim: Biomedicina – islamski pogledi, Libris, Sarajevo, 2001.
5. Ebu Fadl Muhsin Ibrahim: Transplantacija organa, eutanazija, kloniranje i pokusi na životinjama: islamski stav, Mladi muslimani, Sarajevo, 2005.
6. Frković, Aleksandra: Bioetika u kliničkoj praksi, Pergamena, Zagreb, 2006.
7. Gosić, Nada: Bioetika in vivo, Pergamena, Zagreb, 2005.
8. Hafizović, Rešid: Savremene akademske teme II., Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2006.

9. Hodžić, Dževad: Odgovornost u znanstvenotehnološkom dobu, Tugra, Sarajevo, 2008.
10. Irrgang, Bernhard: Einführung in die Bioethik, UTB, München, 2005.
11. Kangrga, Milan: Etika – Osnovni problem i pravci, Golden marketing / Tehnička knjiga, Zagreb, 2004.
12. Krznar, Tomislav: Znanje i destrukcija. Integrativna bioetika i problemi zaštite okoliša, Pergamena / Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2011.
13. Ljevaković, Enes (ur.): Savremene fikšne teme, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2006.
14. Matulić, Tonči: Bioetika, Glas Koncila, Zagreb, 2001.
15. Matulić, Tonči: Metamorfoze kulture, Glas Koncila, Zagreb, 2009.
16. Muzur, Amir / Sass, Hans-Martin (ur.): Fritz Jahr and the Foundations of Global Bioethics, Lit Verlag, Berlin et al., 2012.
17. Pelčić, Gordana: Donacija organa i vjernici, Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2006.
18. Post, Stephen G. (ur.): Encyclopedia of Bioethics (I-V), Macmilan Reference USA, New York, 2004.
19. Potter, Van Rensselaer: Bioetika: most prema budućnosti, Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci i dr., Rijeka, 2007.
20. Qaradawi (el-), Jusuf: Halal i haram u islamu, Ljiljan, Sarajevo, 1997.
21. Rahman, Fazlur: Glavne teme Kur'ana, CNS / El-Kalem, Sarajevo, 2011.
22. Rinčić, Iva: Bioetika i odgovornost u genetici, Pergamena, Zagreb, 2007.
23. Schweidler, Walter (ur.): Wert und Würde der nicht-menschlichen Kreatur / Value and Dignity of the Nonhuman Creature, Academia Verlag, Sankt Augustin, 2009.
24. Silajdžić, Adnan: Muslimani između tradicije i moderniteta, VKB, Sarajevo, 2005.
25. Singer, Peter: Praktična etika, KruZak, Zagreb, 2003.
26. Topoljak, Sulejman: Savremena fikšna pitanja, El-Kelme, Novi Pazar, 2009.
27. Valjan, Velimir (ur.): Integrativna bioetika i interkulturalnost, Bioetičko društvo u BiH, Sarajevo, 2009.
28. Zagorac, Ivana: Razvoj bioetičkog senzibiliteta u hrvatskom društvu (doktorska disertacija), Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2012.
29. Temeljni časopisi: Glasnik Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (Sarajevo, god. 1-74, 1933.-2012.); Islamska misao (Sarajevo, br. 1-160, 1979.-1993.); Novi Muallim (Sarajevo, br. 1-51, 2000.-2012.); Preporod (Sarajevo, br. 1-986, 1970.-2012.); Takvim (Sarajevo, 1951.-2013.).
30. Temeljni zbornici: Zbornik Fakulteta islamskih nauka u Sarajevu (Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, br. 1-14, 1982.-2010.); Zbornik Islamskog pedagoškog fakulteta u Bihaću (Islamski pedagoški fakultet, Bihać, br. 1-4, god. 2007.-2011.); Zbornik Islamskog pedagoškog fakulteta u Zenici (Islamski pedagoški fakultet, Zenica, br. 1-9, 2003.-2011.).

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

65.000

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje	*	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		
Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme		
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.		
Potpis _____ doc.dr.sc. Hrvoje Jurić		
Potpis _____ prof.dr.sc. Adnan Silajdžić		
Potpis _____ Orhan Jašić, ---		
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)		
U Zagrebu, 01.05.2013. Potpis _____ Orhan Jašić, ---		

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
<i>Podaci se u obrazac mogu upisivati u samo za to predviđena mjesta. Molimo Vas da se za kretanje kroz upitnik koristite tipkom „tab“.</i>			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		mr. sc. Orhan Jašić	
Nositelj studija:		Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	
Naziv studija:		Doktorski studij filozofije	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		8220	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Bioetička problematika u publikacijama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini od 1945. do 2012.	
	<i>Engleski</i>	Bioethical Issues in Publications of the Islamic Community in Bosnia and Herzegovina from 1945 to 2012	
Područje/polje:		humanističke znanosti/filozofija	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	dr. sc. Hrvoje Jurić, doc.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	hjuric@ffzg.hr
Drugi mentor:	dr. sc. Adnan Silajdžić, red. prof.	Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Bosna i Hercegovina	asilajdzic@hotmail.com
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1.dr. sc. Lino Veljak, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	lveljak@ffzg.hr
	2.dr. sc. Ante Čović, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	ante.covic1@zg.t-com.hr
	3.dr. sc. Adnan Silajdžić, red. prof.	Fakultet islamskih nauka u Sarajevu	asilajdzic@hotmail.com
	4.dr. sc. Hrvoje Jurić, doc.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	hjuric@ffzg.hr
5.dr. sc. Samir Beglerović, doc.	Fakultet islamskih nauka u Sarajevu		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Fakultetsko vijeće Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 25. travnja 2013, tč. 118.		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	Tema ne zahtijeva izjašnjavanje Etičkog povjerenstva.		

1

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc
Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada		
Pristupnik je 22. 4. 2013. veoma uspješno obranio sinopsis doktorskog rada pred članovima stručnog povjerenstva i polaznicima Doktorskog studija filozofije.		
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>		
Istraživanje, za koje smo, posebice nakon veoma uvjerljive prezentacije iznesene na obrani sinopsisa, uvjereni da će rezultirati veoma kvalitetnom doktorskom disertacijom, odnosi se na jednu posve neistraženu temu, zastupljenost bioetičke problematike u publikacijama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. Tema je samo naizgled lokalnog značaja (a i u tom bi slučaju predstavljala važan doprinos kritičkoj rekonstrukciji novijoj povijesti etičkih ideja i za bioetičku problematiku relevantnih moralnih koncepata u bosansko-hercegovačkoj islamskoj zajednici) jer je koncepcija istraživanja postavljena tako da se komparativnom analizom sadržaja bioetičkih koncepcija i poruka u navedenim publikacijama u dva različita razdoblja recentne prošlosti, utemeljene na identifikaciji osnovnih značajki islamske religiozne i svjetovne bioetike, stvaraju pretpostavke za utemeljenje islamsko-religiozne bioetike kao sastavnog dijela integrativne bioetike. U tom smislu od buduće se disertacije može očekivati da će dati veoma zapažen doprinos metodolozijskom i teorijskom jačanju bioetike, kao i komparativnom istraživanju etičke dimenzije Islama i Zapada, te time i interreligijskom i interkulturalnom dijalogu.		
Mišljenje i prijedlog:		
Predlaže se prihvatanje teme, uz modificiranje naslova i imenovanje predloženih mentora dr. sc. Adnana Silajdžića, red. prof. i dr. sc. Hrvoja Jurića, doc.		
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:		
Povjerenstvo predlaže modifikaciju naslova, tako da on glasi: Bioetička problematika u publikacijama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini od 1945. do 2012.		
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora <i>(upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):</i>		
Planirana obrana doktorskog rada <i>(naznačiti godinu i semestar):</i>		
ljetni semestar 2014.		
Izdvojeno mišljenje <i>(samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)</i>		
Potpis <i>(ime i prezime člana povjerenstva)</i>		
NAPOMENA <i>(po potrebi):</i>		
Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	1.(predsjednik Povjerenstva) dr. sc. Lino Veljak, red. prof.	

	2.dr. sc. Ante Čović, red. prof.	
	3.dr. sc. Adnan Silajdžić, red. prof.	
	4.dr. sc. Hrvoje Jurić, doc.	
	5.dr. sc. Samir Beglerović, doc.	
U Zagrebu, 29. travnja 2013.		M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Božo Dujmović, Diplomirani filozof		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Filozofija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	8262		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Ruža/Franjo Dujmović		
Datum i mjesto rođenja:	30.12.1966., Kakanj, Bosna i Hercegovina		
Adresa:	Pančićeve 9, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	098587037		
E-mail:	bozo.dujmovic@zg.htnet.hr		
ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, studij filozofije (2012), Poslijediplomski doktorat, Hrvatska 2. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, studij filozofije (1998), Poslijediplomski magisterij, Hrvatska 3. Sveučilište u Muensteru, studij filozofije, ruskog jezika i srpskohrvatskog jezika i književnosti (1994-1997), Poslijediplomski doktorat, Njemačka 4. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, studij filozofije i ruskog jezika i književnosti (1993), Dodiplomski, Hrvatska		
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	Naklada Breza - vlasnik i glavni urednik (od 2002) Palma Rent d.o.o. - administrativni poslovi (1998-2003)		
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:			
NASLOV PREDLOŽENE TEME			
Hrvatski:	FENOMENOLOGIJSKI POJAM INTUICIJE. S posebnim osvrtom na djelo Edmunda Husserla		
Engleski:	PHENOMENOLOGICAL TERM OF INTUITION. With special reference to the work of Edmund Husserl		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			

Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filozofija / Povijest filozofije		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	dr.sc. Željko Pavić, leksikografski savjetnik	, Hrvatska	zeljko.pavic@lzmk.hr
Drugi mentor:	prof.dr.sc. Josip Oslić	Sveučilište u Zagrebu, Katolički bogoslovni fakultet, Hrvatska	ured@kbf.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<p>"Praktično-filozofijska preobrazba Husserlove fenomenologije u djelu Ante Pažanina", I. dio, u: <i>Anthropos. Časopis za psihologiju in filozofiju ter za sodelovanje humanističnih ved</i> br. 44/1-2, Ljubljana 2012., str. 163-181.</p> <p>"Praktično-filozofijska preobrazba Husserlove fenomenologije u djelu Ante Pažanina", II. dio, u: <i>Anthropos. Časopis za psihologiju in filozofiju ter za sodelovanje humanističnih ved</i> br. 44/3-4, Ljubljana 2012., str. 45-64.</p> <p>"»Heterologija« i »heteroontologija« u filozofiji stvaralaštva Milana Damjanovića", u: Irina Deretić (ur.): <i>Istorija srpske filozofije</i>, sv. II, Beograd 2012.</p>		
Drugi mentor:	<p>J. Oslić, Religija i znanost u djelu Vjekoslava Bajsića, u: <i>Filozofska istraživanja</i> br. 106, str. 295-305, Zagreb 2007.</p> <p>D. Tolvajčić/J. Oslić, "Odnos filozofskog vjerovanja i objavljene religije kod K. Jaspersa", u: <i>Bogoslovska smotra</i> br. 77, Zagreb 20007, str. 603-625.</p> <p>J. Oslić, "Svemogući život i njegovo značenje kod Jakoba von Uexküll", u: <i>Studia lexikographica</i> br. 1, Zagreb 2007., str. 173-193</p>		
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>Polazeći od temeljnoga razlikovanja tzv. »intuitivnog« i »diskurzivnog« mišljenja u povijesti filozofije, predloženom temom kandidat želi prije svega na stanoviti način izvršiti rehabilitiranje »intuicije« u odnosu na čisto poimajuće mišljenje novovjekovnoga racionalizma. Pritom se poseban naglasak stavlja na djelo Edmunda Husserla i to stoga što je, po kandidatovu sudu, Husserl uspio »racionalno« opravdati vrijednost i značenja intuitivnoga mišljenja za samu racionalnu spoznaju. Uzimajući u obzir njegove filozofske prethodnike još u grčko-antičkom svijetu (Platon, Augustin, Duns Škot i dr.), prije elaboracije same Husserlove pozicije posebna pozornost u obliku metodologijske predradnje posvećuje se pojmu intuicije i »slutnje« (Ahnung, Erahnung) u doba romantike i njemačkoga idealizma kako bi se zadobio dostatan okvir za pristup samome Husserlu, njegovu logičkom, spoznajno-teorijskom i životosvjetovnom shvaćanju pojma intuicije. Zaključno se, kao prijedlog moguće kritike Husserlova shvaćanja pojma intuicije, u obzir žele uzeti dva drugačija shvaćanja dvaju njegovih učenika, Maxa Schelera i Martina Heideggera.</p>		
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>Starting from the basic distinction between the so-called 'intuitive' and 'discursive' thinking in the history of philosophy, with proposed thesis, candidate wishes above all and in a certain way to make rehabilitation of 'intuition' with regards to clear comprehension of modern rationalism.</p> <p>In doing so, special emphasis is placed on the Edmund Husserl's work and this is because, according to the candidate's judgment, Husserl managed to 'rationally' justify the value and importance of intuitive thinking for rational cognition. Considering his philosophical predecessors</p>		

back in the Greek-Ancient World (Plato, Augustine, Duns Scotus, etc.), and before the elaboration of Husserl's position, special attention in a shape of methodological introduction was devoted to the notion of intuition and 'presage' (Ahnung, Erahnung) at the time of German romanticism and idealism in order to receive a sufficient framework for access to Husserl himself, his logical, epistemological and lebensweltlich view of the intuition concept.

In conclusion, suggesting possibility of criticism of Husserl's understanding concept "intuition", it would be necessary to take into account two different opinions of his two students:; Max Scheler and Martin Heidegger.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Od Platona i platonizma, preko sv. Augustina pa sve do romantike (Schleiermacher, Schlegel i dr.), Diltheya, Bergsona, Husserla, Schelera i Heideggera, intuitivni način spoznaje predstavlja ne samo antipodni korektiv tzv. »diskurzivnom« mišljenju nego se uvijek iznova etablira kao najneposredniji način čovjekova odnosa prema svijetu u cjelini, ali tako da se u tom odnosu ukida svaki opredmećujući pristup koji je toliko svojstven spomenutom diskurzivnom mišljenju. Takav pristup s druge strane označava i temeljni način prevladavanja novovjekovno shvaćene subjektivnosti u smislu njezina spoznajnog i egzistencijalnog »postavljanja« cjelokupne izvanjske zbiljnosti kao stvarnosti. Na razini intuitivne spoznaje subjekt nije više »postavljajući«, tj. posljednji izvor izvjesnosti i istinitosti spoznatoga, nego – obratno – ono što se spoznaje neposredno »određuje« smjer i način svojega spoznavanja, tj. bitno su-konstituira subjektivnost spoznavajućega subjekta i istodobno »valjanost« njegovih spoznaja. U tom je smislu posebice fenomenologijska filozofija zaslužna za rehabilitiranje značenja intuicije, za onu vrstu nepredmetne spoznaje koja dani fenomen ne iskusi više sa stajališta njegove naknadne transcendentalne konstitucije, nego prije svega prema njegovu »smislu« i »značenju« za neposredno izvršenje egzistencije samoga spoznavajućeg subjekta. Dok u diskurzivnom mišljenju transcendentalna spoznaja uključuje samo ono što je spoznatljivo u sferi apsolutne imanencije spoznavajućem subjektu, fenomenologija rehabilitiranjem intuicije ponovno prekoračuje tu sferu predmetno-osjetilne imanencije te sam bitak promatra u njegovoj bezuvjetnoj transcendentnosti, tj. kao ono što u svojoj neraspoloživosti čini uvjet mogućnosti svake, egzistencijalnim smislom ispunjene spoznaje. Kao reziduum preostaje samo »korelacija« ili odnos »uzajamnoga impliciranja«. Zahvaljujući tom obratu »životnome svijetu« (Husserl) i »smislu bitka uopće« (Heidegger) središnjim problemima fenomenološke teorije intuicije postaju povijest i cjelokupna sfera društvenoga i kulturnoga bitka. Stoga je izvorna namjera kandidata usredotočiti se na ona središnja mjesta fenomenologijske teorije intuicije kod Edmunda Husserla kojoj ćemo kao korektiv suprotstaviti Schelerovo i Heideggerovo prevladavanje njegova transcendentalnoga idealizma. Za ostvarenje takve zadaće treba, po kandidatovu sudu, učiniti sljedeće metodologijske korake: 1. *rehabilitiranje pojma intuicije u doba romantike*: u ovome dijelu vrlo je bitno osvrnuti se na romantičarski pojam intuicije kao odgovor na Kantovu redukciju spoznaje na postignuća diskurzivnog »razuma«, tj. na njegov predmetni odnos prema svijetu: »Ljudsko je spoznavanje sa strane razuma *diskurzivno*, tj. događa se putem predodžbi koje temeljem spoznaje čine ono što je zajedničko više stvari, a time i *obilježja* kao takva. Mi spoznajemo stvari samo *posredstvom* obilježja a to upravo znači *spoznavanje* koje potječe od *poznavanja*« (Kant, *Logik*, A 38). Implikacija ovog Kantova stava jest da za diskurzivni razum »bitak nije realan predikat« – realna su samo »obilježja« koja mu na temelju onog zajedničkog pripisuju razum. I budući da su ta »obilježja« uvijek proizvod predmetnih predodžbi, sam bitak biva sveden na njih, odnosno biva reduciran na neku predmetnu odredbu kojoj uvijek ostaje apsolutno transcendentan i zato »irealan«. S druge strane, dok kod Kanta sve ostaje u sferi kauzalnosti, u kojoj je zarobljen i sam razum, sam bitak nikada ne može biti »tema« transcendentalno-subjektivnoga utemeljenja jednako kao ni pitanje o njegovu »smislu« i »značenju« za neposrednu ljudsku egzistenciju; 2. *Husserlovo logičko, spoznajno-teorijsko i životosvjetovno shvaćanje pojma intuicije*: nakon ove izradbe metodologijskoga okvira dane predodžbe moguće je pristupiti Husserlovu razumijevanju pojma intuicije ili »zora biti« u sva tri navedena pogleda. Na *logičkoj* razini, tj. u *Logische Untersuchungen, Formale und transzendente Logik i Erfahrung und Urteil*, Husserl najprije nastoji utemeljiti čistu logiku (idealnu gramatiku) kao logiku čistih značenja koja bi bila oslobođena pukoga signifikativnog (simboličkog) odnosa koji kao »predmetan« ostaje značenjski isprazan zato što se već kod Kanta vrši »zloputreba« simbola kao »znaka«. Upravo nasuprot toj signifikaciji, odnosno signifikativnom aktu, koji ostaje značenjski neispunjen, intuitivni akt predstavlja akt ispunjenja one čisto signifikativne intencije. U tom smislu Husserl razlikuje »senzualnu intuiciju«, koja se odnosi na predmete osjetilnoga zora, i »kategorijalnu intuiciju« koja se odnosi isključivo na čiste misaone predmete. S druge strane, »transcendentalna logika« kao logika intuitivno zahvaćenih misaonih predmeta više ne pristupa predmetima sa stajališta onih njihovih osjetilnih obilježja, već prije svega polazeći od onih »stavova« prema izvanjskome svijetu, koji više nisu nikakvi sudovi u tradicionalno-logičkom smislu, nego prije svega zbiljski stavovi *prema* njima na niti vodilji njihova subjektivnog značenja. Na *spoznajno-teorijskoj* razini (*Erste Philosophie, Ideen I, Cartesianische Meditationen*) Husserl intuiciju izvodi iz »principa svih principa«, prema kojemu je intuicija »originarno dajući zor« te stoga i pravi izvor valjanosti svake spoznaje. Ona je utoliko to što omogućuje »zor biti«, zor koji je za razliku od individualnoga zora lišen svih relativnosti i kontingentnoga statusa spoznavajućega. »Eidetskom redukcijom« na temelju intuicije apstrahira se od svih tih slučajnosti, one se stavljaju u zagrade (fenomenološka *epoché*), i predmet se zahvaća u svojoj čistoj, bitnoj općenitosti. Time se ujedno konstituira i ona čista transcendentalna jezgra (Pra-Ja) koja je temelj svake razumljivosti i intersubjektivnosti. Ta »eidetska intuicija« postaje tako pored fenomenološke redukcije temeljna forma svih posebnih

transcendentalnih metoda pojedinačnih (regionalnih) pristupa zbiljnosti. Zbog toga intuicija u ovom dvostrukom pogledu postaje fundamentalna za cjelokupno uobličavanje transcendentalne fenomenologije kao teorije spoznaje čistih bitnosti i svih iz nje proistječućih »bitno-nužnih« zakona. Odustajući od te svoje transcendentalno-idealističke postavke, Husserl se u svojoj kasnoj fazi vraća izvornoj »pra-doksi« životnoga svijeta, čime i pojam intuicije dobiva bitno drugačije značenje: počivajući na čovjekovu neposrednom primordijalnom iskustvu životnoga svijeta, intuicija nije puki proizvod individualno-subjektivnih predrasuda, koje se ni kao takve sada ne stavljaju izvan važenja, nego ona kao »akt« zahvaćanja svijeta u sebi čuva pohranjenim sva ranija spoznajna postignuća i sve povijesne naslage ljudske umnosti, koji svi skupa kroz svakoga čovjeka pozadinski djeluju prilikom njegova spoznajnog izlaska u svijet. Intuicija je dakle ne samo ono što osmišljava taj subjektivni odnos prema svijetu nego jednako tako i ono što čovjeka već unaprijed i ma koliko nesvjesno čini dionikom univerzalne, općečovječanske umnosti; 3. *Schelerova i Heideggerova kritika Husserlova pojma intuicije*: dok je Husserl u mnogim svojim postavkama ostao imun na konkretne probleme povijesnoga svijeta života i socijalnoga bitka uopće, njegovi učenici Scheler i Heidegger kreću dosta različitim, ali u oba slučaja vrlo značajnim putem prevladavanja te Husserlove »rezistentnosti prema zbiljnosti« te stoga i samom pojmu intuicije daju sasvim drugačije značenje koje ćemo razmotriti u zaključnome dijelu ove radnje.

Predložena tema, ovako zamišljena, tek je djelomice istražena i to u sljedeća dva rada koji će ujedno biti i smjerdajnim za ovu radnju: Emmanuel Lévinas, *La théorie de l'intuition dans la phénoménologie de Husserl*, Paris 1930.; Josef König, *Der Begriff der Intuition*, Hildesheim 1926.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj istraživanja:

Cilj je istraživanja pokazati kako i danas intuitivni način spoznavanja zaslužuje potpunu filozofijsku pozornost budući da predstavlja jedan od bitnih putova oslobađanja od one vrsti »popredmećujućega« mišljenja koje sa suvremenom globalizacijom i tzv. »neoliberalizmom« opasno prijete uništenju svjetovnosti svijeta i ljudskosti čovjeka.

Hipoteza:

Pristup biću, kao takvom, dakle u cjelini (ontologijski), moguć je samo u »intuitivnom«, nikad u »poimajućem« zahvatu koji samo to biće već unaprijed ukida kao takvo. Tek u takvom »intuitivnom« pristupu moguće je uopće ponovno govoriti o nekakvom »etičkom« pristupu stvorenju uopće. Jedino bi takav pristup mogao – možda – jamčiti onu vrstu susreta između ontologije, politike i etike koji odustaje od svih, izvan ovoga svijeta »dekretiranih« istina, dakle pristup onkraj svake »ontoteologije«.

Svrha rada:

Svrha je ovoga rada ponovno dovesti do važenja one temeljne vrednote ne samo u filozofiji nego i u znanosti uopće, koje bi nam opetovano mogle ukazati i na one druge, već odavno zaboravljene vrednote ljudskoga bitka: dostojanstvo, nedodirljivost Drugoga, poštivanje svega stvorenoga naprosto u smislu preuzimanja neposredne odgovornosti za njega. Stoga krajnji cilj ove radnje nije formalno-ontologijski, već izvorno sadržajno-čudoredni.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Metodologija

Sukladno predloženoj temi, i sâm je pristup prilagođen njoj. On je navlastito hermeneutičko-fenomenologijski, s kritičkim odmakom koji će sa Schelerom i Heideggerom biti doveden do važenja u trećemu dijelu radnje. To podrazumijeva da će se najprije dopustiti iscrpan prikaz temeljnih Husserlovih pozicija, kako bi u drugom koraku – iz zadanog ranijeg romantičarskog i kasnijeg Schelerova i Heideggerova shvaćanja pojma intuicije – u kritičku međuigru mogao doći i sâm Husserl, koji – kao inače monološki mislitelj – nije bio

pretjerano sklon takvoj vrsti »dijaloga«.

Plan istraživanja

Istraživanje će morati najprije u svojoj predradnji obuhvatiti pojam intuicije »do Husserla«, dakle vrlo široki raspon mislitelja koji su se bavili tom problematikom. Uz spomenute filozofe Lévinasa i Königa, u ovoj svezi posebice u obzir mora biti uzet i Georg Misch. Imajući u vidu ogromno Husserlovo djelo, razumljivo j da će drugi korak istraživanja biti izričito posvećen njegovu djelu. Treći – kritički dio – gdje se govori o Schelerovu i Heideggerovu shvaćanju pojma intuicije, u obzir će se uzeti samo ona, izričito ciljana mjesta koja govore o toj problematici.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Znanstveni doprinos istraživanja sukladan je njegovu cilju i svrsi. Istraživanje će pokazati kako intuitivni, odavno već zapostavljeni način spoznavanja svoju »primjenu« može naći ne samo u filozofiji nego i svim drugim znanostima, posebice prirodnima koje su danas u potpunosti izgubile svaki dodir s izvornim tlom svojega povijesnoga i životnoga svijeta. Upravo bi im taj »intuitivni« korektiv mogao možda omogućiti da se opet i napokon počnu etički, uljudbeno i čudoredno odnositi prema svijetu i Bližnjemu u cjelini.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Primarna literatura

- Heidegger, Martin: *Sein und Zeit*, 12. unveränderte Auflage, Max Niemeyer Verlag, Tübingen 1972.
- Husserl, Edmund: *HUSSERLIANA* - sabrana djela. Na temelju ostavštine objavljuje Husserl-Archiv (Leuven). Den Haag/Dordrecht, 1950. i dalje. (Dosad objavljen 41 svezak)
- König, Josef: *Der Begriff der Intuition*, Halle 1926. Reprint: Georg Olms Verlag, Hildesheim 1981.
- Levinas, Emmanuel: *Théorie de l'intuition dans la phénoménologie de Husserl*, (Doktorat kod Jeana Wahla na Sorbonni 1930), (nouvelle édition Vrin, Paris, 2000)
- Marx, Werner: Fenomenologija Edmunda Husserla, s njem. prev. Božo Dujmović, Naklada Breza, Zagreb 2005.*
- Popper, Karl: *Logik der Forschung*, GW., Bd. 3, Mohr Siebeck, Tübingen 2005.
- Scheler, Max: *Wesen und Formen der Sympathie*, 6. durchgesehene Aufl. von "Phänomenologie und Theorie der Sympathiegefühle", *Deutsche Philosophie der Gegenwart - 2. durchgesehene Aufl.*, Bern ; München : Francke Verlag, 1973. *Gesammelte Werke / Max Scheler ; Bd. 7.*
- Špet, Gustav: *Pojava i smisao, s rus. prev. Anto Knežević, Naklada Breza, Zagreb 2012.*

Sekundarna literatura

Adorno, Theodor W.: *Zur Metakritik der Erkenntnistheorie. Studien über Husserl und die phänomenologischen Antinomien*, Frankfurt/M. 1972.

Bernet, Rudolf: *Phänomenologische Erkenntnistheorie und Semantik. Eine Untersuchung zu Husserls Lehre von der noematischen Intentionalität*, Louvain 1976.

Eley, Lothar: čl. "Intuition" u: *Handbuch philosophischer Begriffe*, Bd, 2, München 1973, str. 748-760.

Filozofski leksikon, Zagreb 2012.

Haddock, Guillermo E. R.: *Edmund Husserls Philosophie der Logik und Mathematik im Lichte der gegenwärtigen Logik und Grundlagenforschung*, Bonn 1973.

Historisches Wörterbuch der Philosophie, Bd. 1, A-C; Bd. 4: I-K, Basel/Stuttgart.

Hogrebe, Wolfram: *Ahnung und Erkenntnis*, Frankfurt/M. 1996.

Husserl-Lexikon, Darmstadt 2010.

Ingarden, Roman: *Intuition und Intellekt bei Henri Bergson. Darstellung und Versuch einer Kritik*, Halle 1921.

Kast, Bas: *Wie der Bauch dem Kopf beim Denken hilft. Die Kraft der Intuition*, Frankfurt/M. 2007.

Landgrebe, Ludwig: *Der Weg der Phänomenologie*, Gütersloh 1963.

Locke, John: *Ogled o ljudskom razumu*, sv. I, II, Zagreb 2007.

Loski, Nikolaj O.: *Obosnovanie intuitivizma*, 1906 (2. izd. 1908); (2. izd. *Die Grundlegung der Intuitivismus*, njem. izd., Halle a.S. 1908)

Misch, Georg: *Der Aufbau der Logik auf dem Boden der Philosophie des Lebens*, Freiburg/München 1994.

Misch, Georg: *Lebensphilosophie und Phänomenologie. Eine Auseinandersetzung der Diltheyschen Richtung mit Heidegger und Husserl*. 3. Aufl., Stuttgart 1967.

Möhlig, Karl: *Intuition: eine Untersuchung der Quellen unseres Wissens*, Wuppertal-Vohwinkel 1965.

Pažanin, Ante: *Znanstvenost i povijesnost u filozofiji Edmunda Husserla*, Zagreb 1968.

Rothacker, Erich; Tyssen, Johannes: *Intuition und Begriff*, Bonn 1963.

Schleiermacher, F. D. E.: *O religiji. Govori obrazovanima među njezinim prezirateljima*, Zagreb 2011.

Sommer, Manfred: *Husserl und der frühe Positivismus*, Frankfurt/M. 1985.

Ströker, Elisabeth: *Husserls Werk. Zur Ausgabe der Gesammelten Schriften. Register*, Hamburg 1992.

Tugendhat, Ernst: *Der Wahrheitsbegriff bei Husserl und Heidegger*, Berlin 1967.

Winter, Reiner: *Gegenstand und Identität. Eine Untersuchung zur Grundlegung der Logik bei Husserl*, Marburg 1980.

Wörterbuch der phänomenologischen Begreiffe, Hamburg 2004.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

220.000

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje	X	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
dr.sc. Željko Pavić

Potpis _____
prof.dr.sc. Josip Oslić

Potpis _____
Božo Dujmović, Diplomirani filozof

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.

U Zagrebu, 19.03.2013.

Potpis _____
Božo Dujmović, Diplomirani filozof

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
<i>Podaci se u obrazac mogu upisivati u samo za to predviđena mjesta. Molimo Vas da se za kretanje kroz upitnik koristite tipkom „tab“.</i>			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Božo Dujmović	
Nositelj studija:		Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	
Naziv studija:		Doktorski studij filozofije	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		8262	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Fenomenologijski pojam intuicije s posebnim osvrtom na djelo Edmunda Husserla	
	<i>Engleski</i>	Phenomenological Term of Intuition with special Reference to the Work of Edmund Husserl	
Područje/polje:		humanističke znanosti/filozofija	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	dr. sc. Željko Pavić, znanstveni savjetnik	Leksikografski zavod "Miroslav Krleža", Zagreb	zeljko.pavic@lzmk.hr
Drugi mentor:	dr. sc. Josip Oslić, red. prof.	Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu	oslicjos@theo.kbf.hr
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1.dr. sc. Lino Veljak, red. prof.	Filozofski fakultet	lveljak@ffzg.hr
	2.dr. sc. Davor Rodin, prof. emeritus	Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu	davor.rodin@zg.t-com.hr
	3.dr. sc. Josip Oslić, red. prof.	Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu	oslicjos@theo.kbf.hr
	4.dr. sc. Željko Pavić, znanstveni savjetnik	Leksikografski zavod "Miroslav Krleža", Zagreb	zeljko.pavic@lzmk.hr
5.dr. sc. Anto Gavrić	Filozofski fakultet Družbe Isusove, Zagreb	gavric@dominikanci.hr	
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Fakultetsko vijeće Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 25. travnja 2013, tč. 119.		

1

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	Tema ne zahtijeva izjašnjavanje Etičkog povjerenstva.
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
Pristupnik je predstavio temu doktorskog istraživanja u okviru seminara na Doktorskom studiju filozofije 27. travnja 2013. Pred članovima stručnog povjerenstva i studentima 1. godine Doktorskog studija Pokazao je vrlo dobro poznavanje teme, uvjerljivo odgovorio na postavljene primjedbe te dokazao kako posjeduje primjerene sposobnosti za izradu izvrsnoga doktorskog rada.	
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>	
Premda je Edmund Husserl jedan od najznačajnijih i najutjecajnijih filozofa 20. stoljeća, u našoj filozofijskoj literaturi nema monografija koje prezentiraju i vrednuju bitne dimenzije njegova impresivnog opusa. Gotovo u potpunosti izostaje problematiziranje Husserlova odmaka od u novovjekovlju dominantna diskurzivnog mišljenja i njegova rehabilitiranja intuitivnog mišljenja. Stoga ovaj rad popunjava jednu vidnu prazninu u našoj filozofijskoj literaturi, pri čemu posebno valja naglasiti pristupnikovu nakanu da Husserlovo racionalno opravdanje vrijednosti i važnosti intuitivnog mišljenja uvrsti u kontekst filozofijske tradicije te na taj način uputi na povezanost tradicije i suvremenosti, kako bi dokazao da intuitivni način mišljenja i spoznavanja i danas predstavlja jedan od bitnih puteva oslobođanja mišljenja od suvremenih postvarujućih prijetnji svjetovnosti svijeta i ljudskosti čovjeka (a ne nekakav aktualno irelevantan ili marginalan predmet istraživanja filozofijske tradicije). U tom smislu opravdana su očekivanja da će ovaj rad predstavljati i međunarodno relevantan doprinos ontologiji, epistemologiji i etici.	
Mišljenje i prijedlog:	
Predlaže se prihvatanje teme i imenovanje mentora dr. sc. Željka Pavića i prof. dr. sc. Josipa Oslića.	
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:	
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):	
Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):	
ljetni semestar akad. god. 2013/14.	
Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)	
Potpis <i>(ime i prezime člana povjerenstva)</i>	
NAPOMENA (po potrebi):	

	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	1.(predsjednik Povjerenstva) dr. sc. Lino Veljak, red. prof.	
	2.dr. sc. Davor Rodin, prof. emeritus	
	3.dr. sc. Josip Oslić, red. prof.	
	4.dr. sc. Željko Pavić, znanstveni savjetnik	
	5.dr. sc. Anto Gavrić, doc.	
U Zagrebu, 27. 4. 2013.		M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA**OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE**

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	mr. sc. Franjo Mijatović , lic. theol.		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Filozofija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	8168		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Jozo Mijatović		
Datum i mjesto rođenja:	12.09.1979., Jajce, Bosna i Hercegovina		
Adresa:	G. Carabina 2, Rijeka, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	051 642 150		
E-mail:	fran_mij@yahoo.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Katolički bogoslovni fakultet, specijalizacija u filozofiji, Poslijediplomski doktorat, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	2007. – 2012. profesor vjeronauka u osnovnim i srednjim školama
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Filozofija vrlina Josefa Piepera
Engleski:	Josef Pieper's Philosophy of Virtue
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filozofija / Etika

PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)

(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof.dr.sc. Josip Oslić	Sveučilište u Zagrebu,	ured@kbf.hr

		Katolički bogoslovni fakultet, Hrvatska	
Drugi mentor:	prof.dr.sc. Lino Veljak	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	lveljak@ffzg.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	Temeljni aspekti filozofije religije kod Vladimira Solovjeva s posebnim osvrtom na predavanja o "bogočovještvu", u: <i>Diacovensia</i> , XVIII (2010.)1, (159-175)		
	„Religija i znanost u djelu Vjekoslava Bajsica“, u: <i>Filozofska istraživanja</i> , 106 god. 27 (2007) sv.2 (295–305)		
Drugi mentor:	„Jednakost bez slobode ili jednakost bez pravednosti?“, u: <i>Filozofska istraživanja</i> 121 god. 31 (2011) sv. 1 (57–63)		
	„Medij ideologije“, u: <i>Filozofska istraživanja</i> 120 god. 30 (2010) sv. 4 (595–604)		
	„Ibn Haldun i Vico, O mediteranskom utemeljenju cikličkog poimanja povijesti“, u: <i>Filozofska istraživanja</i> 116 god. 29 (2009) sv. 4 (699-704)		
	„Neumitnost globalizacije, nužnost alternative i pitanje o odgovornosti“, u: <i>Filozofska istraživanja</i> , 113 god. 29 (2009) sv. 1 (7–13)		
	„Utemeljitelji Hrvatskog filozofskog društva u borbi protiv dogmatizma“, u: <i>Filozofska istraživanja</i> , 111 god. 28 (2008) sv. 3 (547–553)		
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Ovaj rad razmatra filozofiju vrline Josefa Piepera. Za Piepera se moral usredotočuje oko ideje vrline, a središnje je pitanje što to čini čovjeka sretnom osobom. To nije prvenstveno stvar činjenja dobra, nego postajanja dobrim. Za razliku od kasnijih etičkih strujanja koja identificiraju vrlinu sa svojstvenošću kršćanskoga karaktera, on se približava "vječnoj filozofiji" (philosophia perennis) Zapada ukorijenjenoj kod Platona i Aristotela. U skladu s time rješava se Kantove pretpostavke moderne etike povezujući vrline s ljudskom srećom i kontemplacijom božanskoga. Stoga se u radu ukazuje na nužnost filozofijskog kritičkog propitivanja etike vrline, poglavito onih formi vrline koje nastoje rehabilitirati antičko kršćansko razumijevanje vrline. Pokazuje se da koncept revitaliziranja vrline predstavlja neodgodivi zahtjev i temeljni nacrt antropološko-metafizičke paradigme vrline koja se prema Pieperu jedina tiče cjeline ljudskoga života. Rad se pri tome oslanja na kritičko propitivanje i sučeljavanje Pieperova koncepta etike vrline s vodećim suvremenim i univerzalističkim etičkim programima.		
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	The thesis explores the philosophy of virtue of Josef Pieper. For Pieper, morality centers around the idea of virtue and addresses the question, what makes a human a good person? It is not primarily a matter of doing good, but of becoming good. Unlike much of the later movement, which identified virtue with the distinctiveness of Christian character, Pieper drew on the perennial		

philosophy of the West rooted in Plato and Aristotle. Accordingly, he worked outside Kantian assumptions of modern ethics, and tied virtue to human happiness and contemplation of the divine. Therefore it is necessity of a critical philosophical questioning of the virtue ethics, and especially of those virtues that seek to rehabilitate the ancient Christian understanding of virtue ethics. It is shows that the concept of revitalizing virtues presents indispensable challenge and fundamental concept of anthropological-metaphysical paradigm of virtue, which is according to Pieper concern for the whole of human life. The thesis is founded on the critical questioning and contrasting of Pieper's concept of virtue ethics with the leading contemporary and universalistic ethical models.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Modernom moralnom filozofijom dominirale se dugo vremena dvije temeljne teorije, Kantova ili deontološka etika s jedne strane te utilitaristička ili konzekvencijalistička etika s druge strane. Rastuće nezadovoljstvo s ovim teorijama i njihovim varijantama dovelo je u posljednjih nekoliko godina do pojave različitih teorija, među ostalima do obnavljanja teorije etike vrlina (etika vrlina nije nova teorija, štoviše njezin začetnik Aristotel smatra se njezinim najboljim predstavnikom). Međutim i klasična etika vrlina razlikuje se od mnogih sadašnjih formi etike vrlina (Virtue ethics), kako se ona prije svega proširila u anglosaksonskom prostoru u opoziciji prema dominirajućoj filozofiji morala u prošleme stoljeću. Gotovo sve etike vrlina pozivaju se na poznati članak *Modern Moral Philosophy* Elizabeth Anscombe iz godine 1958. i na njenu kritiku kategorija „moralnog trebanja“ i „moralne dužnosti“, koja prema Anscombe može biti prevladana pozivanjem na paradigmu „čudoredne vrline“. Jednako tako čudorednoetički doprinosi Alaisdaira MacIntyre u knjizi *Za vrlinom* sadržavaju dodatni uspon prema etici vrlina. U njihovim ekstremnim ili radikalnim formama (K. Baier, *Radical Virtue Ethics*) ova vrsta etike vrlina ima jedan u velikoj mjeri ne-kognitivistički karakter, a to znači moralitet djelovanja i konačno djelujućeg subjekta ne izvire tako snažno iz spoznajuće ispravnosti načina djelovanja, nego daleko više iz dotičnog moralnog stanja djelujućeg subjekta. Sadašnja, prije svega, u anglosaksonskom prostoru prevladavajuća etika vrlina kritizira opravdano neke slabe točke suvremene moralne filozofije naglašavajući pri tom bitne zahtjeve klasične etike vrlina. Međutim, i sadašnja etika vrlina je često jednostrano i ekstremno stajalište i stoga će biti nerijetko kritizirano kao *pucanj u prazno*, jer naposljetku također i vrline mogu biti definirane na temelju ispravnosti djelovanja (F. Ricken, *Aristoteles und die moderne Tugendethik*). Neki eksplicitno smatraju da je ispravnost djelovanja vrijednosne dispozicije razlučiva i prema tome ne izvodi iz dispozicije vrijednosti (M. Slote, *From Morality to Virtue*). Ipak, čini se kako oba ova aspekta nisu integrirana na zadovoljavajući način u današnjoj etici vrlina. Klasična etika vrlina niti je kognitivistička niti poznaje proturječje vrlina i dužnosti. S druge strane klasična etika vrlina ne reducira vrline, kao što to čini novovjekovna moralna filozofija, na puko usvajanje principa, normi i pravila, nego je izrazito učenje o sreći, pri tome, razumijevajući *dobro, ispravno, treba* uvijek u odnosu na istinu postignutog. Klasična etika vrlina u aristotelovskoj tradiciji razumije vrlinu kao ono emocionalno, odnosno afektivno raspoloženje subjekta, koje se kao prvo temelji na racionalnim spoznatim principima i drugo adekvatno je spoznatljivo tek kroz *ispravnost, dužnost i trebanje* u pojedinačnom slučaju, jer čudoredna vrlina disponira afektivnost primjerenu razumu i time omogućuje i osigurava razumnost u partikularnom djelovanju. Upravo ova druga točka je odlučujuća karakteristika jedne prave etike vrlina.

Budući da se u Hrvatskoj do danas nitko nije ozbiljnije i sustavnije pozabavio filozofijskim postavkama etike vrlina (osim članka *Etika vrlina* B. Berčića), niti je itko na bilo koji način problematizirao rad i jednog od suvremenih autora navedenog *pokreta* smatram kako bi bilo važno predstaviti hrvatskoj javnosti jednog od ključnih autora etike vrlina Josefa Piepera i njegov rad. Drugi važan razlog navedene odluke upravo je činjenica da je Pieper bio pionir u ponovnom rehabilitiranju i otkrivanju vrlina u etici i u moralnom doprinosu punog ostvarenja čovjeka kao osobe. Još važnije, on je to učinio mnogo prije refleksije o vrlinama, kada one postaju velikom temom u 1980-im godinama, budući da se njegova djela o vrlinama pojavljuju tridesetih i četrdesetih godina prošloga stoljeća. Njegova filozofija vrlina izvrsno sintetizira filozofijske i teologijske kreposti razvijajući ih unutar grčko kršćanske tradicije, klarificirajući određene interpretacije njihovih predmeta, te raspravljajući o njima unutar konteksta izazova postavljenog pred suvremenog čovjeka. Njegov je cilj elaborirati suvremenu etiku baziranu na vrlinama koja bi ponudila alternativu buržoaskom pojmu vrlina devetnaestoga stoljeća i formalnoj Kantovoj etici zakona i dužnosti kao i utilitarističkoj etici. Kako bi ostvario ovaj cilj on ne referira Schelerov pojam vrijednosti, nego prije svega ideju Aristotelovog arhitektonskog dobra – eudaimoniu. On smješta etiku baziranu na vrlinama unutar sveobuhvatnog razumijevanja kozmosa koji odražava određeni poredak u kojem je ljudsko biće planirano, ne dakle u mehanicističkim ili redukcionističkim pojmovima, nego prije svega na način otvorenosti bića prema totalitetu onoga što je realno, prema transcendenciji, smještajući čovjeka unutar kozmičke vizije koja dozvoljava prostor božanskome. (B. Schumacher, *A Cosmopolitan Hermit*). U međuvremenu se moderna moralna filozofija približila Pieperovu stavu, stav koji se može formulirati ovako: moralni sud ne vodi prema moralnom djelovanju bez prave dispozicije prema djelovanju, on je kao takav samo izvor i standard onoga što je ispravno (B. Wald, *Josef Pieper in the Context of Modern Philosophy*). U svojoj kritici pretjeranog oslanjanja na kazuistiku, Pieper navodi prigovore protiv moralnosti koja se temelji isključivo na pravilima, prigovore koji sada postaju opće mjesto u literaturi etike vrlina. Glavna mana takve moralnosti koja se temelji na pravilima jest njezina predaleka udaljenost od konkretnih okolnosti djelovanja, budući da se previše oslanja na deduktivni model razuma koji počinje i završava u općenitosti (T. Hibbs, *Josef Pieper and the Ethics of Virtue*). U kontrastu s većinom suvremenih proponenata

vrlina Pieper ne vidi ni jednu nužnu inkompatibilnost između etike vrlina i etike prirodnog prava. Razlog za kombinaciju zakona i vrlina jest njihovo zajedničko mjesto: prirodna inklinacija. Pieper je bio uvjeren, kao što je to danas MacIntyre, da se konfuzija oko moralnih pitanja ne može razumijeti ili nadići bez kompletne slike cjeline svijeta i čovjeka, tj. stvarni problem razlikovanja u razumijevanju vrlina temelji se na razlici između zapadno kršćanskog shvaćanja čovjeka s jedne strane i samorazumijevanja čovjeka s druge strane koje je pretpostavljeno u modernim etičkim konceptima koji dominiraju današnjom modernom filozofijom. Konačno, Pieper ukazuje na činjenicu kako se vrlina više ne shvaća kao centralna antropološko etička kategorija, nego se traga za univerzalizirajućim aspektom moralnoga dobra koje vodi k razdvajanju etike u rivalne teorije moralnosti, u teorije političke pravednosti (J. Rawls) i privatne moralnosti. Stoga je za Piepera etika vrlina upravo ona etika koja znači prije svega razvijajuću prirodnu mogućnost egzistencije, a ne njezino suzbijanje, odnosno kontinuitet nečega što je počelo davno prije i treba postići svoj cilj u ispravnom djelovanju.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Osnovni je cilj ovoga rada pokazati kako se u dosljednom izbjegavanju samodopadnog "eticizma", koji je tako dugo bio povezan s filozofijskim razumijevanjem vrlina općenito, nalazi možda najvažniji preduvjet za rehabilitaciju novog razumijevanja vrlina. Sekundarni su ciljevi pokazati u čemu je specifičnost Pieperova tematiziranja konstitutivnih elemenata etike vrlina; pokazati na koji način Pieper čita i tumači temeljne etičke postavke iz djela zapadnih mislioca. Jednako tako namjera je pokazati filozofijsku inovativnost i originalnost Pieperove kritičke sinteze koja bi se po našem mišljenju mogla sastojati od utemeljenja jednog novog etičkog diskursa koji bi u isto vrijeme bio *korjenito* moderan, tradicijski *pravovjeran* i etički plauzibilan.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Metodologija

Osnovna je metoda rada istraživanje izvornih Pieperovih spisa vezanih za filozofiju vrlina (prije svega *Schriften zur Anthropologie und Ethik: Grundstrukturen menschlicher Existenz*, *Schriften zur Philosophischen Anthropologie und Ethik: Das Menschenbild der Tugendlehre*, *Schriften zum Philosophischenbegriff...*). Sam će rad u izvedbi slijediti problematski razvoj teme kako ju je Pieper iznio u svojim djelima. Bit će poduzeta sveobuhvatna kritička analiza, poređenja i sinteza temeljnih postavki Pieperove filozofije vrlina, kao i tumačenje odnosa tih elemenata u cjelini istraživane problematike. Za potrebe poređenja i kontekstualnog istraživanja navedene problematike, a u kritičkom sučeljavanju s Pieperovom filozofijom vrlina bit će razmotrene neke od osnovnih postavki suvremene filozofije s kojima se Pieper sučeljavao (Sartre, Heidegger, Bloch). Osim toga, navedeno kao pretpostavku uključuje osvjetljavanje različitih utjecaja na Pieperovo mišljenje (Platon, Aristotel, Augustin, Toma Akvinski...) i prikaz njegove temeljne filozofijske pozicije iz koje potom i proizlazi Pieperovo specifično razumijevanje filozofije vrlina.

Plan istraživanja

Uže područje ovoga rada predstavljaju knjige Josefa Piepera *Schriften zur Anthropologie und Ethik: Grundstrukturen menschlicher Existenz*, *Schriften zur Philosophischen Anthropologie und Ethik: Das Menschenbild der Tugendlehre*, *Schriften zum Philosophischenbegriff...* jer sadržavaju bitne sastavnice autorove filozofije vrlina. U tu svrhu istražiti će se također detaljno i Pieperov pojam ljudskoga bića i dobra, ključnih pojmova za razumijevanje njegove etike vrlina.

Rad će se sastojati od pet glavnih cjelina i zaključnog razmatranja. U prvom dijelu naslovljenom "Prepreke ponovnom otkrivanju vrlina" obradit će se, ukratko, povijesni pregled pitanja ljudske naravi, znanja i slobode koja su intimno povezana. Uistinu, među filozofima kao što su Hobbs, Locke, Rousseau, može se naći uska korelacija između njihovih stavova o tome što su ljudska bića i prema tome kakva je implikacija s obzirom na etiku i politiku. Dominantna filozofija naših dana je kruti pragmatizam i utilitarističko gledanje dobrog života kao maskimizacije blagostanja i uživanja. Josef Pieper identificira tiraniju moderne tendencije naspram svijeta rada kao glavnu opreku u klasičnoj koncepciji dokolice. Dominantni moderni stav politike i ekonomije zamjenjuje subjektivne preferencije antičkog pojma vrsnoće svojstvenog ljudskom biću.

Drugi dio poglavlja "Ontološko i antropološko utemeljenje vrlina" bavi se pitanjem ljudske naravi i njezinog izvora koje je povezano s problemom razlikovanja između egzistencije i esencije, pitanjem koje (je) dominira(lo) poviješću zapadne misli. U sadašnjem kontekstu,

što je važno za ovaj rad, bit će elaboriran Pieperov pristup ovom mjestu i njegovo neslaganje sa Sartreovom interpretacijom. Iako Pieper posvećuje tek nekoliko odlomaka, eksplicitno, problemu esencije i egzistencije i njihovom odnosu, dotiče ih se često, indirektno, u svojim filozofskim spisima. Srž pitanja u raspravi oko izvora ljudske naravi i onoga što implicira naše razumijevanje naravi tiče se sljedećeg: prethodi li esencija egzistenciji ili obrnuto egzistencija esenciji. U prvom slučaju, to je Pieperov stav, božansko biće oblikuje arhetip ili esenciju ljudske naravi u svome intelektu, a u drugom slučaju koji korespondira Sartreovom shvaćanju jedini je izvor ljudske naravi apsolutno autonomna sloboda, koja se temelji a priori na ateizmu.

Treći dio rada naslovljen je "Dobro – izvor vrлина"; raspravlja će o dobru u odnosu prema stvarnosnome (res). Prema čemu čovjek da se usmjerava, a da pri tome ne zapadne u usko, zatvoreno shvaćanje svijeta? To će se pitanje propitivati na ovome mjestu. Svaka obveza prema Pieperu temelji se u bitstvu, budući da sama volja nije dovoljna za dobro djelovanje. Tvrdnja da je dobro ono što je razumno također je kratkoga daha, budući da ono što proizlazi iz racionalnosti dovodi do neke vrste etike koja postaje pravilima "životne igre" gdje čovjek može činiti sve dok se drži pravila igre. Stoga je cilj ovoga poglavlja pokazati kako je dobro, koje je spoznato uz pomoć razuma, u suglasnosti s stvarnosnim.

Četvrto poglavlje bavi se pitanjem "Cilj filozofije vrлина: sreća i kontemplacija". Ljudsko biće prema Pieperu traži u svim svojim djelovanjima svoga života dobro koje ga čini sretnim, dobro koje će dopustiti njegovu životu da završi dobro. To dobro, kao krajnji cilj, je identično s potpunom aktualizacijom osobe. Ljudsko biće nalazi samo sebe u paradoksalnoj situaciji; u procjepu između, s jedne strane, svoje prirodne orijentiranosti prema sreći i nemogućnosti izbjegavanja tog pitanja, i s druge strane, divergencije odgovora koji se tiče sadržaja dobra koje će mu donijeti najveću sreću. Pieper zaključuje, uzimajući tradicionalne argumente od nekih antičkih mislioca, kako dobro koje čovjek želi mora biti nešto potpuno, vječno, apsolutno, konstantno, nepromjenljivo i u stanju savršene harmonije. *Beatitudo* iz Pieperove perspektive je konačna destinacija putovanja ljudskoga bića prema punini s obzirom na aktualizaciju i potpuno zadovoljenje čovjekova bića, cilj kojega čovjek ne bira nego je jednostavno po naravi upravljen njemu.

Peti dio rada naslovljen je "Krepostan čovjek ideal društva" bavi se pitanjem što to čovjeka čini dobrim čovjekom. Četiri kardinalne kreposti – razboritost, pravednost, hrabrost, umjerenost, nisu samo elementi, nego strukture ljudske osobe, to jest principijelni stavovi svijesti. Treba li čovjek uistinu znati što je pravedno kako bi bio pravedan? Jesu li kreposti, vrijednosti nešto instinktivno, nagonsko, ili nešto što čini nutarnost čovjeka kao bića, predmeti su kojima će se rad baviti u ovom poglavlju. Pokazat će se kako je vrlo važno za sliku čovječanstva i opoziciju između moralnosti i vlastitog interesa nužnost vrлина za bilo kakav uspjeh u djelovanju uopće, bez obzira smatra li se ono moralno ili ne.

Zaključno razmatranje iznijet će na vidjelo sintezu cjelokupne problematike. Pokazat će osnovni smisao filozofije vrлина kao jedne od mogućih etika u pluralizmu etičkih svjetonazora. U zaključku će se još valorizirati Pieperova pozicija s obzirom na vodeće etičke struje u suvremenoj filozofiji, te ocijeniti ujedno njegov doprinos na tom području. Ovaj će rad time pridonijeti filozofskoj rekonstrukciji vrлина ukazujući kako je etika vrлина jedan od prikladnijih oblika etike u kojoj moralno dobro samo po sebi ne iscrpljuje dobro.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Primarni će se doprinos sastojati u problematiziranju uvriježenih tumačenja filozofije vrлина, te njezine uloge u Pieperovoj filozofiji. Ukoliko rad uspije u plauzibilnom argumentiranju u prilog Pieperove teze koja primarno inzistira na antropološko-ontološkom karakteru shvaćanja vrлина, na primatu onoga "biti" nad "činiti", na primatu onoga "dobra" nad "treba", te na cjelovitom moralno-etičkom subjektu koji je koherentan, ali ne i zatvoren, to znači da je prije svega moguće govoriti o utemeljenju novog i drugačijeg filozofijskog diskursa vrлина.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Annas, Julia, *The Morality of Happiness*, Oxford University Press, 1975.

Aristotel, *Nikomahova etika*, Liber, Zagreb, 1982.

Crisp, Roger, *How Should One Live? Essays on the Virtues*, Oxford (Clarendon Press), 1996.

Crisp, Roger i Michael Slote, *Virtue Ethics*, Oxford (Oxford UP), 1997.

Darwall, Stephen, *Virtue Ethics*, Oxford (Blackwell), 2002.

Foot, Philippa, *Virtues and Vices. And Other Essays in Moral Philosophy*, Oxford (Clarendon Press), 2002.

Frankena, William, *Etika*, KruZak, Zagreb, 1998.

Hursthouse, Rosalind, *On Virtue Ethics*, Oxford (Oxford UP), 1999.

Kant, Immanuel, *Kritika praktičkog uma*, Naprijed, Zagreb, 1974.

Kant, Immanuel, *Metafizika čudoređa*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1967.

Kotva, Joseph, J., *The Christian Case for Virtue Ethics*, Washington, DC: Georgetown University, Plymouth, 1996.

MacIntyre, Alasdair, *Za vrlinom: Studija o teoriji morala*, KruZak, Zagreb, 1997.

McInerney, Ralph, M., *Ethica Thomistica: The Moral Philosophy of Thomas Aquinas*, Washington: Catholic University of America Press (1997)

Meilaender, Gilbert, C., *The Theory and Practice of Virtue*, University of Notre Dame Press Notre Dame, Indiana, 1984.

Müller, Anselm W., *Was taugt die Tugend? Elemente einer Ethik des guten Lebens*, Stuttgart, 1998.

Pieper, Josef, *Werke in acht Bänden und zwei Ergänzungsbänden*, ur. B. Wald, Felix Meiner, Hamburg, 2010.

Rhonheimer, Martin, *Die Perspektive der Moral. Philosophische Grundlagen der Tugendethik*, Berlin, Akademie, 2001.

Rippe, Klaus P., i Schaber, Peter, *Tugendethik*, Stuttgart (Reclam), 1998.

Schumacher, Bernard, N., *A Cosmopolitan Hermit: Modernity and Tradition in the Philosophy of Josef Pieper*, Catholic University of America Press, 2009.

Slote, Michael, *From Morality to Virtue*, Oxford University Press, 1992.

Statman, Daniel, *Virtue Ethics*, Edinburgh, University Press, 1997.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

5000

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva		

na kojoj je odobren prijedlog
istraživanja (navesti samo ako je
potrebno)

Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
prof.dr.sc. Josip Oslić

Potpis _____
prof.dr.sc. Lino Veljak

Potpis _____
Franjo Mijatović , lic. theol.

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.

U Zagrebu, 08.03.2013.

Potpis _____
Franjo Mijatović , lic. theol.

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
<i>Podaci se u obrazac mogu upisivati u samo za to predviđena mjesta. Molimo Vas da se za kretanje kroz upitnik koristite tipkom „tab“.</i>			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		mr. sc. Franjo Mijatović	
Nositelj studija:		Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	
Naziv studija:		Poslijediplomski doktorski studij filozofije	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		8168	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Filozofija vrline Josefa Piepera	
	<i>Engleski</i>	Josef Pieper's Philosophy of Virtue	
Područje/polje:		Humanističke znanosti, filozofija	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	dr. sc. Josip Oslić, red. prof.	Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu	oslicjos@theo.kbf.hr
Drugi mentor:	dr. sc. Lino Veljak, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	lveljak@ffzg.hr
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1.dr. sc. Ante Čović, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	ante.covic1@zg.t-com.hr
	2. dr. sc. Josip Oslić, red. prof.	Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu	oslicjos@theo.kbf.hr
	3.dr. sc. Lino Veljak, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	veljak@ffzg.hr
	4.dr. sc. Hrvoje Jurić, doc.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	hjuric@ffzg.hr
5.dr. sc. Tomislav Krznar, doc.	Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	krznartomislav@gmail.com	
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Sjednica Fakultetskog vijeća Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 25. 4. 2013. tč. 120.		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	Nisu predviđena istraživanja koja bi zahtijevala odobrenje Etičkog povjerenstva	
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada		
Obrana je održana 27. travnja 2013. u okviru seminara Doktorskog studija filozofije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu pred članovima povjerenstva i studentima Doktorskog studija filozofije. Pristupnik je u potpunosti ispunio očekivanja i uspješno argumentirao opravdanost teme istraživanja, te uvjerljivo otklonio primjedbe koje se mogu postaviti na račun predložene teme disertacije.		
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>		
Tema istraživanja predstavlja novum u hrvatskoj filozofijskoj literaturi. Pristupnik je prvi koji se pruhvatio sustavna istraživanja bitnih aspekata Pieperove filozofije. Ujedno, to je jedno od prvih opsežnijih istraživanja koje u središte pozornosti stavlja pitanje o smislu, svrsi i modalitetima eleboracije etike vrlina. Imajući u vidu utjecaj Pieperove koncepcije u suvremenoj filozofiji, kao i važnost problematike etike vrlina, nema dvojbe da će rezultat ovoga istraživanja predstavljati jednu nezaobilaznu monografiju u našoj filozofijskoj (ponajprije etičkoj) literaturi, te da će objavljivanje ovoga rada dati snažan poticaj produktivnom sučeljavanju klasičnih i modernih koncepata etike vrlina, kao i preispitivanju odnosa između bitka i činjenja, dobra i trebanja, te, općenito, raspravi o cjelovitosti koherentna moralnog subjekta.		
Mišljenje i prijedlog:		
Predlaže se prihvatanje teme doktorskog rada kao i imenovanje prof. dr. sc. Josipa Oslića i prof. dr. sc. Lina Veljaka za mentore.		
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:		
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):		
Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):		
zimski semestar akad. god. 2013./2014.		
Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)		
Potpis <i>(ime i prezime člana povjerenstva)</i>		
NAPOMENA (po potrebi):		
Izabrano Povjerenstvo za	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:

ocjenu teme i predlaganje mentora	1.(predsjednik Povjerenstva) dr. sc. Ante Čović, red. prof.	
	2.dr. sc. Josip Oslić, red. prof.	
	3. dr. sc. Lino Veljak, red. prof.	
	4. dr. sc.Hrvoje Jurić, doc.	
	5.dr. sc. Tomislav Krznar, doc.	
U Zagrebu, 27. travnja 2013.		M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA**OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE**

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Ružica Pažin-Ilakovac, dipl. pedagog		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Pedagogija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7361		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Nikola i Ivka Pažin		
Datum i mjesto rođenja:	12.03.1961., Slavonski Brod, Hrvatska		
Adresa:	Adolfa Waldingera 2b, Osijek, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	0915096471		
E-mail:	rpazin@ffos.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Pedagogija , Dodiplomski, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	2010. - danas – asistentica na Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Osijeku 2003. - 2010. – Agencija za odgoj i obrazovanje/ Zavod za školstvo, Podružnica Osijek, viša savjetnica 2002. – 2003. Ministarstvo prosvjete i športa, Zavod za unapređivanje školstva, Podružnica Osijek, viša školska nadzornica 1993. - 2002. Osnovna škola "Antun Mihanović" Slavonski Brod, stručna suradnica pedagoginja 1987. - 1992. Hrvatski zavod za zapošljavanje, stručna suradnica u službi za profesionalnu orijentaciju 1984. - 1987. Osnovna škola Ljudevita Gaja Nova Gradiška, školska pedagoginja 1984. Osnovna škola Veliko Trojstvo, školska pedagoginja
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Buljubašić Kuzmanović, Vesna; Pažin- Ilakovac Ružica. Didaktički i metodički pluralizam nastave i učenja // . 2010. (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni). 2. Pažin- Ilakovac, Ružica. Kulturna i javna djelatnost škole- partnerski pristup // Pedagogija i kultura / Ljubetić, M. ; Zrilić,

	<p>S. (ur.). Zagreb : Hrvatsko pedagogijsko društvo, 2012. 193-203 (predavanje,domaća recenzija,objavljeni rad, stručni).</p> <p>3.Pažin- Ilakovac, Ružica. Školski programi prevencije poremećaja u ponašanju // Zaštita prava i interesa djece s problemima u ponašanju / Sanja Vladović (ur.). Zagreb : Pravobranitelj za djecu, 2012. 23-34 (predavanje,domaća recenzija,objavljeni rad, stručni).</p> <p>4.Pažin- Ilakovac, Ružica; Skelac, Mirela. Stručno usavršavanje u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje- opisa stanja // Stručno usavršavanje i profesionalni razvoj- zbornik radova / Milović, Sanja (ur.). Zagreb : Agencija za odgoj i obrazovanje, 2010. 11-15 (predavanje,domaća recenzija,objavljeni rad, stručni).</p> <p>5.Pažin- Ilakovac, Ružica. Pedagog u kurikulumu usmjerenome prema učeniku. // Školski vjesnik : časopis za pedagoška i školska pitanja. 61 (2012) , 1-2; 27-41 (članak, stručni).</p> <p>6.Pažin- Ilakovac, Ružica. Prva konferencija djece stradalih hrvatskih gradova kao pridonos ostvarenju prava djeteta. // Napredak : časopis za pedagogijsku teoriju i praksu. 138 (1997) , 2; 213-218 (članak, stručni).</p> <p>7.Buljubašić- Kuzmanović, V. Pažin- Ilakovac, R. Didaktički i metodički pluralizam učenja i nastave // 4. Međunarodna konferencija Subotica, Srbija, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>8.Niš, M., Pažin- Ilakovac, R., Truck- Biljan, N. Kreativnost u stručnom razvoju učitelja // Kreativni pristup osposobljavanju učitelja Požega, Hrvatska, 2009 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>9.Pažin- Ilakovac, Ružica Kulturna i javna djelatnost škole- partnerski pristup // 2. Kongres pedagoga Hrvatske Opatija, Hrvatska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>10.Pažin- Ilakovac, Ružica Stručni postupci i odgovori savjetnika Agencije za odgoj i obrazovanje na neka aktualna odgojna pitanja u osnovnoj/srednjoj školi // 8. Susret pedagoga Hrvatske Osijek, Hrvatska, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>11.Pažin- Ilakovac, Ružica Suradnički i partnerski odnosi pedagoga u izgradnji školske kulture // 9. Susret pedagoga Hrvatske Zadar, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p>		
NASLOV PREDLOŽENE TEME			
Hrvatski:	KURIKULUMSKO PARTNERSTVO U IZGRADNJI ODGOJNO-SOCIJALNE KULTURE ŠKOLE		
Engleski:	THE DEVELOPMENT OF SCHOOL'S EDUCATIONAL-SOCIAL CULTURE THROUGH CURRICULUM PARTNERSHIP		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Društvene znanosti / Pedagogija / školska pedagogija		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)			
(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof.dr.sc. Vlatko Previšić	Sveučilište u Zagrebu,	vprevisi@ffzg.hr

		Filozofski fakultet, Hrvatska	
Drugi mentor:			
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Previšić, V. (ur.) (2007), Kurikulum: teorije, metodologija, sadržaj, struktura. Zagreb, Zavod za pedagogiju i Školska knjiga. 2. Previšić, V., Prgomet, A. (2007), Socijalno-pedagoške teorije u Njemačkoj tijekom 20. st. Pedagogijska istraživanja, vol. 4, br. 1. 3. Previšić, V. (2008), Globalne dimenzije održiva razvoja u nacionalnom i školskom kurikulumu. U: Cjeloživotno učenje za održivi razvoj. Rijeka, Učiteljski fakultet. 4. Previšić, V. (2009), John Dewey: Pedagoška misao i praksa – uz 150. obljetnicu rođenja. Anali za povijest odgoja, vol. 8. 5. Previšić, V. (2010), Suvremene teorije izgradnje kurikuluma. Hulumtimet ne shkencat e Edukimit (The researches in the educational sciences), vol. 7, nr 1. 6. Previšić, V. (2010), Socijalno i kulturno biće škole: kurikulumske perspektive. Pedagogijska istraživanja, vol. 7, br. 2.		
Drugi mentor:			
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	U aktualnim promjenama škole koje se kreću prema pedagoško-socijalnoj zajednici aktivnog i stvaralačkog učenja te ponašanja, razvija se sve više jedan otvoreni humanistički kurikulum. Novi se odnosi njegovih sudionika temelje na demokratskim vrijednostima, društveno dominirajućoj paradigmi suradništva i konstruktivističkim teorijama pa danas govorimo o kurikulumskom partnerstvu u izgradnji socijalnog i kulturnog bića škole. Tri su glavne sredine u kojima učenici uče i odrastaju: obitelj, škola i lokalna zajednica. U znanstveno-stručnoj preobrazbi suvremene škole naglašava se socijalno-komunikacijska participacija svih sudionika školskog kurikuluma koji se sukonstruira u međudodnosnu mrežu temeljenu na profesionalnim kompetencijama učenika i izgradnji opće kulture kao polazišta za cjeloživotnu nadogradnju svega ostalog. Cilj je rada ispitati dimenzije, načine i sadržaje partnerskih odnosa svih sudionika u izgradnju kurikuluma suvremene škole te njihov doprinos (socijalnoj) rekonceptualizaciji odgoja i obrazovanja u njoj. Rasvijetlit će se stanje i perspektiva navedenih procesa te ponuditi model nove, partnerske sukonstrukcije kurikuluma socijalne kulture škole.		
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	The ongoing transition of school toward a pedagogical and social community of active and creative learning and living, provides a foundation for an open humanistic curriculum. Its scientific and expert construction emphasises the school associates' new relations based on social, communicative and participating democratic values of a prevalent social partnership paradigm as key elements in the development of the school's social and cultural being. There are three main upbringing and learning fields for pupil socialization- family, school and the local community. The scientific and expert transformation of modern schools emphasises social-communicative participation, the sum of which focuses on creating interrelated networks based on student professional competences and general culture as a starting point in the lifelong process of social development . The aim is to study and analyse the dimensions, methods and contents of partnership relations in the creation of school curriculums and their contribution in the (social) reconceptualisation of schools and education. The current and future perspectives of the afore-mentioned process will be elucidated with the intent of modelling a new, partnership oriented construction of the school social culture curriculum.		
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)			

Intenzivan razvoj znanosti, tehnologije i društva stavlja pred suvremeni odgoj i obrazovanje nova mjerila kvalitete: povezanost, cjelovitost, osmišljenost, osobnost, stvaralaštvo, inovativnost, humanost, demokratičnost, solidarnost, etičnost, održivi razvoj, kao aktualne zadaće škole kao odgojno-socijalne te kreativno-inovativne zajednice učenja i stjecanja iskustva (Hentig, 1997, Pivac, 2009, Previšić, 1999, 2010). Tako Jurić navodi (2007), uz reprodukcijisku i pedagošku, osobito humanu funkciju škole kao važne socijalne institucije. Lesourne naznačuje (2000): možda se rađa novo društvo koje treba novi odgojno-obrazovni sustav, mnogostruk, otvoren, prilagodljiv, koji moramo polagano pronalaziti i oblikovati. U promišljanjima o "dobraj školi" važno je pitanje kako ostvariti jednu od ključnih ideja - školu kao zajednicu svih zainteresiranih i odgovornih čimbenika: učenika, roditelja, učitelja i subjekata školskoga okružja? Kakvim se međusobnim odnosima svih školskih sudionika osigurava takva humana zajednica, za učenike koji "uče sudjelovanjem u zajedničkom životu" (Tillmann, 1993)? Kako se u suvremenoj školi demokratskog društva promiče sudjelovanje, otvorenost, zalaganje, odgovornost, jednakost i pravo svih na odgoj i obrazovanje, sve se primjerenijim čini odnos partnerstva. To je ravnopravan odnos dvaju ili više sudionika koji su jednakopravni, aktivni i odgovorni u ostvarivanju zajedničkog cilja (Maleš, 1996). Partner je suodgovoran sudionik, suradnik, suigrač. Misli se na razvijenije suradničke odnose roditelja, škole i šire zajednice u kojima je svima cilj uskladiti doprinose i osigurati međusobnu potporu, u najvećoj mjeri, kako bi se promicalo učenje, motivaciju i cjelokupni razvoj učenika (Smit i sur., 2007, prema Henderson i Mapp, 2002; Epstein i sur., 2009). Partnerstvo je čimbenik i put promjena škole i kurikuluma. Nedovoljno kvalitetni odnosi među različitim sudionicima školskog života ističu se kao jedna od zamjerki današnje škole (Previšić, 2010) pa je za očekivati da će nova socijalna mreža dinamičnog partnerstva svojim razvojnim učincima pridonijeti kurikulumskom partnerstvu u izgradnji socijalnog bića škole. U dosadašnjim se analizama školskih odnosa, od suradnje (stupnjevito), prema kvaliteti partnerstva (uključenost, sudjelovanje), najviše razmatralo partnerstvo obitelji i škole. Autori najčešće govore o višedimenzionalnom pristupu partnerstvu kroz dva modela: 1) Teorijski model Epsteina (2009, prema Dauber i Epstein, 1989), koji objašnjava koncept partnerstva i podjelu odgovornosti škole i roditelja; 2) Model Sheridan i Kratochwill (2007) koji razlikuje dvije relacijske orijentacije, tzv. tradicionalni nasuprot partnerskoga odnosa obitelji i škole. I u Hrvatskoj su do sada najčešće rađena istraživanja odnosa škole i obitelji (Jurić, 1995; Jurčić, 2009; Maričić i sur., 2009; Pahić i sur., 2010, itd.). U literaturi se spominje još i partnerstvo škole i lokalne zajednice: partnerstvo obrazovnih ustanova i poslodavaca; partnerstvo škole i lokalne uprave kao i s visokoškolskim ustanovama itd. Partnerstvo se također prepoznaje i u „zajednicama koje brinu“ o prevenciji poremećaja u ponašanju; zatim u participativnosti učenika u školskome kurikulumu, itd. Lesourne (2000) navodi da se vanjski sudionici zajednice moraju navikavati na partnerstvo sa školom gradeći „odgojno-obrazovni lanac“. I autori njemačkog govornog područja navode potrebu partnerstva škole s roditeljima i lokalnim okruženjem npr. u prevenciji zdravlja učenika, u skrbi o učenicima migrantima i s posebnim potrebama, a Prose (1976) ističe nedostatak istraživanja utjecaja izvannastavnih i institucionalnih čimbenika (kurikularnih aspekata) na razredne interakcije. Kurikulum kao nova filozofija škole otvara inovativne pedagoške i organizacijske mogućnosti za bogatiju interakciju svih sudionika i pluralizam svih suodgajatelja, što učenicima omogućuju veća i raznolikija socijalna iskustva. Kurikulum traži i nudi znanstveno-stručnu sukonstrukciju toga partnerstva u odnosu na opće ciljeve odgoja i obrazovanja (Miljak, 2005; Previšić, 2007, 2010). U teorijama kurikuluma česta je podjela na humanistički (orijentiran na učenika i razvoj) i funkcionalistički (orijentiran na proizvod); kao poželjni pristup organizaciji socijalnog i kulturnog bića škole naglašava se humanistički. Prema strukturiranosti se ipak preferira mješoviti tip kurikuluma koji vodi otvorenome, gdje se potiče sukonstrukcija "u hodu", kreativnost i inicijativa, uz značajno uvažavanje skrivenih kurikulumskih utjecaja (Marsh, 1994, Previšić, 2007). Kontekstualizirani kurikulum naglašava važnost socijalnih procesa u različitim odgojno-obrazovnim uvjetima koji svojim mijenjanjem utječu na stalne promjene i različitost situacijskog učenja (Cornbleth, 1988). Schiro (2008) navodi 4 kurikulumске ideologije: akademskih postignuća; socijalne učinkovitosti; usmjerene na učenika i socijalne rekonstrukcije, pri čemu se u okviru ideologije socijalne učinkovitosti za krajnje ciljeve škole i kurikuluma naglašava pripremanje mladih za buduće aktivne članove društva koji mogu ispuniti sve njegove potrebe. Nacionalni okvirni kurikulum (2010) kao strateški dokument hrvatske obrazovne politike naglašava otvorenost i usmjerenost na učenika. Ugrađuje 8 europskih ključnih kompetencija među kojima i socijalnu i građansku kompetenciju. Uloge svih činitelja kurikuluma se mijenjaju, a osobito učenika koji sve više sudjeluje u kreiranju svog učenja i "proizvodi" znanje (Pivac, 2009) stječući emancipacijska iskustva. Velik su izazov tim novim ulogama i odnosima postavke i kritike slike djeteta/učenika kao "socijalnog aktera" i "sukonstruktora vlastitog razvoja" (Bašić, 2009, Hentig, 1997), budući se odmaknulo od modernističke pozicije i o njemu govori kao o partneru. Odgoj i obrazovanje kao kulturni i socijalni podsustav prirodno snažno utječe na društvene odnose. Škole sa svojim jedinstvenim središnjim položajem mogu uspostavljati interakcije i partnerske mreže na svim razinama, s pojedincima, grupama i ustanovama okružja koje dijele odgovornost za napredak učenika i lokalni razvoj zajednice (Cornbleth, 1988, Stoll i Fink, 2000, Kalin, 2009). Kurikulumsko partnerstvo nalazi uporišta u više društvenih teorija: u općeprihvaćenoj Bronfenbrennerovoj ekološko-sustavnoj teoriji; u teoriji socijalnog kapitala (povjerenje, udruživanje i poštivanje normi ujedno su i značajke partnerstva). Hargreaves (2001) navodi glavne i pomoćne koncepte intelektualnog i socijalnog kapitala uz naglašenost povjerenja, prijateljstva i jakih veza među ljudima, između kojih su kurikulum-učenje-poučavanje-zajednica. Istražujući ovu teoriju, Morgen i Sorensen su (1999) ispitivali povezanost matematičke uspješnosti učenika katoličkih škola s gustoćom socijalne mreže njihovih roditelja. Dio teorija naglašava društveno/socijalne potrebe čovjeka i važnost okoline za samoaktualizaciju i socijalizaciju. Buss i Larsen (2008) govore o socijalnoj i kulturalnoj domeni ličnosti te važnosti socijalne interakcije. Za poželjnu pregnantost i koherentnost novoga kurikuluma i socijalnog i kulturnog bića škole rasvijetlit će se partnerstvo kao odnos koji omogućuje te procese uz odlike uključenosti, aktivnosti, prihvaćanja i jednakosti.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj je istražiti obilježja kurikulumskih međuodnosa sudionika odgojno-obrazovnog procesa spram dimenzija partnerstva te njihov stvarni doprinos socijalno-kulturnom biću škole. U tome se posebno traže aktivni, stvaralački i humani odnosi među sudionicima toga procesa. Polazna je hipoteza istraživanja (zasnovanog na kvalitativnom i kvantitativnom pristupu) da su partnerski odnosi razvijeniji u školama koje promiču otvorenost, humanizam, raznovrsnu suradnju te demokratsko vođenje i time grade bogatije socijalno-pedagoške mreže u školi i njezinu okružju. Istraživački zadaci strukturiraju se oko pitanja: 1. Tko su partneri te koje vrijednosti i ciljeve su-ostvaruju u socijalnoj dimenziji kurikuluma? 2. Koji se izazovi javljaju u partnerskoj sukonstrukciji kurikuluma? 3. Koji koraci i varijable pridonose razvoju kurikulumskog partnerstva? 4. Što obilježava kurikulum "škole koja promiče partnerstvo"?

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Kurikulumsko partnerstvo u izgradnji odgojno-socijalnog i kulturnog bića škole ispitat će se analizom postojećeg stanja (Školski kurikulum; Godišnji plan i program rada škole; Izvješće o radu škole). Zatim grupnim polustrukturiranim intervjuom s članovima školskog Povjerenstva za kvalitetu (ravnatelj, stručni suradnik, učitelj, učenik, roditelj, predstavnik lokalne zajednice) te anketnim upitnikom prethodno provjerenim u skladu sa svrhom i krajnjim ishodom istraživanja. Zbog složenosti istraživačkih fenomena partnerstva u socijalnom kontekstu škole i procesa sukonstrukcije kurikuluma kao i različite strukture umreženosti tih odnosa, u istraživanju će se koristiti metodologija "utemeljene teorije" (grounded theory); tj. teorije koja se postepeno izgrađuje u međugri između faze prikupljanja podataka i teorijske analize, što vodi verifikaciji hipoteza koje nastaju interakcijom tijekom samoga istraživanja, a ne apriorno. Uz stalne poredbene analize, ovaj pristup uključuje sustavno postavljanje općih relacijsko-konceptualnih pitanja, teorijskog uzorkovanja te postupaka sustavnog kodiranja za postizanje konceptualne gustoće, u kojoj se vide jasne relacije između pojmova na kojima se temelji inovacijsko istraživanje (Glaser i Strauss, 1967, prema Halmi, 2005, str. 215). Tako će analiza dokumentacije obuhvatiti vrste i zastupljenost planirane i ostvarene suradnje značajne za izgradnju socijalne strukture škole: roditelji, učitelji i učenici; društvena zajednica - radne organizacije, lokalna uprava, crkva, visoko školstvo, agencije/zavodi, vladine i nevladine udruge, volonteri; šira i međunarodna suradnja. Kao uporišne točke analize, poslužiti će navedene kategorije partnerstva (Stoll, Fink 2000) koje će se dalje raščlanjivati na podkategorije i jedinice analize, uvažavajući specifičnost svake škole te učestalost (povremeno, kontinuirano) i kvalitetu ostvarenosti (jednakopravni, odgovorni, aktivni). Posebno će se razmotriti specifični suradnički procesi, jedinstveni za određenu školu, jer se pretpostavlja da upravo oni, između ostaloga, daju snagu, prepoznatljivost i kontinuitet u izgradnji socijalnih mreža prema odlikama partnerstva. Svaka je takva mreža, kao i školska zajednica, jedinstvena po veličini, okružju i konfiguraciji, što uvjetuje izbor intervju kao sljedećega koraka u metodologiji istraživanja. Nakon što se analizom dokumentacije upoznaju škole i dobije uvid u ciljeve, obilježja i relacije njihove suradnje (planirane i ostvarene), uz dogovor i potrebne suglasnosti, provest će se polustrukturirani grupni intervju s Povjerenstvima za kvalitetu pojedine škole. Iz perspektive svakog člana, tražit će se odgovor na pitanja o partnerskim mrežama koje škola planira i ostvaruje s posebnim osvrtom na one koje pridonose vrijednostima i ciljevima socijalne povezanosti škole, roditelja i zajednice, prepoznavanju ključnih partnera unutar te mreže (zatečeno stanje) i poželjnom socijalnom partnerstvu (perspektiva i vizija razvoja). Ukoliko nije moguće dobiti gledišta svih navedenih članova Povjerenstva za kvalitetu, dopunski će se intervju provesti s (odgovarajućim po radnom statusu) članovima školskog odbora. Naglašeno će se tražiti opis i interpretacija specifičnih suradničkih relacija uočenih u analizi dokumentacije. Koristit će se analiza sadržaja, teorijsko uzorkovanje i kodiranje za obradu i interpretaciju kategorija dobivenih podataka. U trećoj etapi slijedit će primjena anketnog upitnika za predstavnike svih navedenih partnera konstruiranog prema pokazateljima iz analize dokumentacije i grupnog intervju te teorijskim odrednicama istraživačkih fenomena (poželjno stanje). Upitnici će se baždari ti temeljem zajedničkih elemenata partnerskih odnosa (planiranih u svim školama), specifičnih elemenata (u pojedinim školama) te najvažnijih teorijskih i praktičnih odrednica za razvoj partnerstva u izgradnji socijalno-komunikacijske osnove škole. Čestice upitnika bit će istovjetne, prilagođene obuhvaćenim ispitanicima uz uvažavanje specifičnosti pojedine škole. Upitnik će biti ponuđen učenicima završnih razreda, zbog najdužeg iskustva školovanja te njihovim roditeljima. Kako bi se razlučila povremena i kontinuirana suradnja iz okružja, predviđa se anketnim upitnikom obuhvatiti i partnere koji ostvaruju izvanškolske aktivnosti u koje su uključeni učenici određene škole te mogući volonteri ili udruge. Operacionalizacija varijabli obuhvatit će dimenzije zatečenog i poželjnog stanja, uvažavajući specifičnost svake škole i njezinu konfiguraciju mreže partnerskih i socijalnih odnosa. Nezavisne varijable su spol, dob, mjesto i (radni) status ispitanika. Zavisne su varijable obilježja kvalitete partnerstva (stalne, povremene, specifične) u odnosu na zatečeno i poželjno stanje u školi, odnosno koliko su svi sudionici "odgojno-obrazovnog lanca" ujedno sukonstruktore socijalne dimenzije kurikuluma te koliko su međusobno komplementarni i pomagački. Poneke se škole još uvijek izoliraju, kako bi zadržale kontrolu i izbjegle kritike (Stoll, Fink 2000). Međutim, u suvremenoj je školi potreba za partnerstvom prepoznata kao snažan pokretač kvalitete i održivosti te njezine misije i vizije razvoja (Epstein, 2009, Pahić i sur., 2010, Previšić, 2010).

Koliko i kako školsko partnerstvo doprinosi socijalnoj strukturi škole ispitat će se na uzorku od 11 osnovnih škola (6 seoskih i 5 gradskih) iz pet slavonsko-baranjskih županija: Virovitičko-podravske, Požeško-slavonske, Brodsko-posavske, Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske. Ukupno je 836 osnovnih škola u Republici Hrvatskoj, a osnovni skup čine 183 škole s područja Slavonije i Baranje. Obuhvaćenost škola je na 6-postotnoj razini u odnosu na osnovni skup, što zadovoljava minimalne kriterije generalizacije, a

rezultati će se razvojno interpretirati, na kvalitativnoj i kvantitativnoj razini, uvažavajući posebnosti svake škole. Planira se, uz analizu 33 školska dokumenta (po 11 školskih kurikulumu, godišnjih planova i programa te izvješća o radu škole), provesti 11 polustrukturiranih grupnih intervjua s Povjerenstvima za kvalitetu, (11 povjerenstava, oko 70 članova), odnosno, zamjenski članovima školskih odbora. Upitnikom će biti obuhvaćeno oko 300 učenika, 300 roditelja, 150 učitelja i 100 predstavnika lokalnoga okružja koji su suradnici škole u izgradnji socijalne mreže., tj. između 800 i 900 ispitanika. Podatci iz upitnika obrađivat će se elektronički, pomoću SPSS statističkog programa, a koristit će se parametrijski i neparametrijski postupci kako bi se dobila kvantitativna i kvalitativna analiza podataka (Cohen i sur., 2007), specifična za cijeli uzorak i unutar pojedinih škola.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Rad će istražiti i ponuditi nove mogućnosti u odgojno-socijalnoj funkciji škole, obogaćene partnerskim sudjelovanjem svih (kreativnih) sudionika u partnerskoj su-konstrukciji kurikulumu za proces buduće pedagoške angažiranosti učenika. Na taj se način žele dati teorijske i praktične smjernice te posebne indikatore razvoja kurikulumskog partnerstva u izgradnji odgojno-socijalnog i kulturnog bića suvremene škole. Rezultati istraživanja trebaju usmjeriti škole, roditelje, lokalno i šire okružje te obrazovnu politiku na nove pristupe, vrijednosti, ciljeve, strategije i sadržaje koji sudjeluju u modelu partnerske sukonstrukcije kurikulumu suvremene škole kao zajednice u kojoj se živi učeći te stječući nova znanja i profesionalne kompetencije.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. Bašić, J. (2009), Dijete (učenik) kao partner u odgoju. *Odgojne znanosti*, 2 (11), 27-44.
2. Buss, D. M., Larsen, R. J. (2008), *Psihologija ličnosti: područja znanja o ljudskoj prirodi*. Naklada Slap: Jastrebarsko.
3. Cohen, L., Manion, L., Morison, K. (2007), *Metode istraživanja u obrazovanju*. Zagreb: Naklada Slap.
4. Combleth, C. (1988), Curriculum In and Out of Context, *Journal of Curriculum and Supervision*, 3 (2), 85-96.
5. Epstein, J.L., Sanders, M.G., Sheldon, S.B., Simon, B.S. (2009), *School, Family and Community Partnership*. London: Corwin Press, SAGE.
6. Halmi, A. (2005), *Strategije kvalitativnih istraživanja u primijenjenim društvenim znanostima*. Naklada Slap: Jastrebarsko.
7. Hargreaves, D.H. (2001), A Capital Theory of School Effectiveness and Improvement (1), *British Educational Research Journal*, 4 (27), 487 – 503.
8. Hentig, H. (1997), *Humana škola*. Zagreb: Educa.
9. Jurić, V. (1995), Zadovoljstvo obitelji školom. *Društvena istraživanja*, 4-5 (5) , 641-655.
10. Jurić, V. (2007), Kurikulum suvremene škole. U: Previšić, V. (ur.), *Kurikulum: teorije-metodologija-sadržaj-struktura*. Zagreb: Zavod za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Školska knjiga, 253-307.
11. Jurčić, M. (2009), Spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima. *Pedagogijska istraživanja: znanstveni časopis*, 1-2 (5), 139-153.
12. Kalin, J. (2009), Pedagoški vidiki sodelovanja učiteljev in staršev - izzivi za učitelje, šolo, starše in družbeno skupnost. U: Cankar, F., Deutsch, T. (ur.), *Šola kot stičišče partnerjev*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 83-99.
13. Lesourne, J. (2000), *Obrazovanje & društvo*. Zagreb: Educa.
14. Maleš, D. (1994), Odnos obitelji, škole i društva. U: Vrgoč, H. (ur.) *Obitelj-škola-društvo*. Zagreb: HPKZ.
15. Maričić, J., Šakić, V., Franc, R. (2009), Roditeljsko zadovoljstvo školom i stav prema promjenama u školstvu. *Društvena istraživanja* 4-5 (18), 625-648.
16. Marsh, C. J. (1994), *Kurikulum - temeljni pojmovi*. Zagreb: Educa.

17. Miljak, A. (2005), Su-konstrukcija kurikuluma i teorije (ranog odgoja) i obrazovanja. *Pedagogijska istraživanja*, 2 (2), 235-251.
18. Morgan, S. L., Sorenson, B. A. (1999), Parental Networks, Social Closure and Matematisic learning: a Test of Coleman's Social capital Explanation of School effects. *American Sociological Review*, (64), 661 – 681.
19. Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (2010), Zagreb: Republika Hrvatska, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.
20. Pahić, T., Miljević-Ridički, R., Vizek-Vidović, V. (2010), Uključenost roditelja u život škole: percepcija roditelja opće populacije i predstavnika roditelja u školskim tijelima. *Odgodne znanosti*, 2 (12): 329-346.
21. Pivac, J. (2009), *Izazovi školi*. Zagreb: Školska knjiga.
22. Previšić, V. (1999), Škola budućnosti: humana, stvaralačka i socijalna zajednica. *Napredak*, 1 (140), 7 – 16.
23. Previšić, V. (2007), Pedagogija i metodologija kurikuluma, u: V. Previšić, *Kurikulum*, Zagreb: Zavod za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Školska knjiga, 15-39.
24. Previšić, V. (2010), Socijalno i kulturno biće škole: kurikulumске perspektive. *Pedagogijska istraživanja*, 7 (2), 165-177.
25. Prose, F. (1978). Aktuelle Forschungsschwerpunkte zu Interaktionsformen in der Schule. In: Minsel, B., Roth, W. (Hrsg). *Soziale Interaktion in der Schule*. München-Wien-Baltimore: Ueban und Schwarzenberg. 169-199.
26. Sheridan, S.M., Kratochwill, T.R. (2007), *Conjoint Behavioral Consultation: Promoting Family-School Connections and Interventions*. London: Springer.
27. Schiro, M. (2008), *Curriculum theory: Conflicting Visions and Enduring Concerns*. Los Angeles, London, New Delhi; Singapore: Sage Publications.
28. Smit, F., Sluiter, R., Driessen, G., Slegers, P. (2007), Types of parents and school strategies aimed at the creation of effective partnerships. *International Journal about Parents in Education*, 1 (1), 45-52; <http://isearch.avg.com/search>
29. Stoll, L., Fink, D. (2000), *Mijenjajmo naše škole- kako unaprijediti djelotvornost i kvalitetu škola*, Zagreb: Educa.
30. Tillman, K. J. (1994), *Teorije škole*. Educa: Zagreb.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

5 000, 00 kuna

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	

Samostalno financiranje	DA
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)	
Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme	
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.	
Potpis _____ prof.dr.sc. Vlatko Previšić	
Potpis _____ Ružica Pažin-Ilakovac, dipl. pedagog	
IZJAVA	
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.	
U Zagrebu, 08.01.2013.	Potpis _____ Ružica Pažin-Ilakovac, dipl. pedagog

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Ružica Pažin- Ilakovac, dipl. pedagog	
Nositelj studija:		Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	
Naziv studija:		Poslijediplomski doktorski studije pedagogije	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		7361	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	Hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	KURIKULUMSKO PARTNERSTVO U IZGRADNJI ODGOJNO-SOCIJALNE KULTURE ŠKOLE	
	<i>Engleski</i>	THE DEVELOPMENT OF SCHOOL'S EDUCATIONAL-SOCIAL CULTURE THROUGH CURRICULUM PARTNERSHIP	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):		Društvene znanosti / Pedagogija / školska pedagogija	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	Dr. sc. Vlatko Previšić, red. prof. u trajnom zvanju	Filozofski fakultet, Zagreb	vprevisi@ffzg.hr
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. dr. sc. Marko Jurčić, izv. prof.	Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska	mpustike@gmail.com
	2. dr. sc. Vlatko Previšić, red. prof.	Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska	vprevisi@ffzg.hr
	3. dr. sc. Vesna Buljubašić-Kuzmanović, izv. prof.	Filozofski fakultet, Sveučilište u Osijeku, Hrvatska	vbuljubasic@ffos.hr,
	4.		
	5.		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	<p>Na 5. sjednici Vijeća Odsjeka za pedagogiju održanoj 12. veljače 2013. pod 4. točkom Dnevnog reda predloženo je povjerenstvo za prihvaćanje teme i sinopsisa doktorskog rada pristupnice Ružice Pažin- Ilakovac, u sastavu dr. sc. Marko Jurčić, izv. prof. (prvi član), dr. sc. Vlatko Previšić, red. prof. (mentor) i dr. sc. Vesna Buljubašić-Kuzmanović, izv. prof. (član).</p> <p>Fakultetsko vijeće Filozofskog fakulteta u Zagrebu na sjednici održanoj 20. ožujka 2013. godine donijelo je odluku o imenovanju predloženoga povjerenstva za utvrđivanje ispunjavanja predviđenih uvjeta programom poslijediplomskog doktorskog studija pedagogije i može li se odobriti tema pod naslovom Kurikulumsko partnerstvo u izgradnji odgojno-socijalne kulture škole te prijedlog da se dr. sc. Vlatko Previšić, red. prof. imenuje mentorom pristupnici Ružici Pažin-Ilakovac.</p>
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
<p>Javna obrana teme doktorskog rada pristupnice Ružice Pažin- Ilakovac pod naslovom „Kurikulumsko partnerstvo u izgradnji odgojno-socijalne kulture škole” održana je 22. ožujka 2013. godine u 12:30 h zaključno s 13:30 h na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu pred članovima povjerenstva za ocjenu teme u sastavu: dr. sc. Marko Jurčić, izv. prof. (predsjednik), dr. sc. Vlatko Previšić, red. prof. (član) i dr. sc. Vesna Buljubašić-Kuzmanović, izv. prof. (član) te u prisustvu studenata druge godine sveučilišnog doktorskog studija pedagogije. Pristupnica je pred auditorijem veoma uspješno izložila zamisao obrade teme, obrazložila je postupak u obradi s naglaskom na metodologijskom pristupu te navela očekivane ishode važne kao doprinos pedagogijskoj teoriji i kao korisnost za pedagošku praksu. Nakon izlaganja pristupnice i obrazloženja teme, članovi povjerenstva su uputili pitanja na koja su dobili odgovarajuće odgovore. Također, nekoliko je studenata postavljalo pitanja koja su potakla vrlo plodnu akademsku raspravu.</p>	
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>	
<p>U ocjeni teme smatramo važnim istaknuti njezinu aktualnost i originalnost. Sličan rad do sada nije urađen u pedagogijskom istraživačkom polju. Svojim projektom znanstvenog istraživanja u funkciji izrade doktorskog rada pristupnica je prihvatila zadatak utvrditi: 1. Tko su partneri te koje vrijednosti i ciljeve su-ostvaruju u socijalnoj dimenziji kurikuluma? 2. Koji se izazovi javljaju u partnerskoj sukonstrukciji kurikuluma? 3. Koji koraci i varijable pridonose razvoju kurikulumske partnerstva? 4. Što obilježava kurikulum “škole koja promiče partnerstvo”?</p> <p>Teorijskom analizom kao i empirijskom provjerom nastojat će se ispitati povezanost među temeljnim varijablama koje su operacionalizirane za potrebe ovog istraživanja. Koliko i kako školsko partnerstvo doprinosi socijalnoj strukturi škole ispitat će se na uzorku od 11 osnovnih škola (6 seoskih i 5 gradskih) iz pet slavonsko-baranjskih županija, a rezultati će se razvojno interpretirati, na kvalitativnoj i kvantitativnoj razini, uvažavajući posebnosti svake škole. Planira se, uz analizu 33 školska dokumenta (po 11 školskih kurikuluma, godišnjih planova i programa te izvješća o radu škole), provesti i 11 polustrukturiranih grupnih intervjua s Povjerenstvima za kvalitetu (11 povjerenstava, oko 70 članova), odnosno, zamjenski članovima školskih odbora.</p> <p>Upitnikom će biti obuhvaćeno oko 300 učenika, 300 roditelja, 150 učitelja i 100 predstavnika lokalnoga okružja koji su suradnici škole u izgradnji socijalne mreže, tj. između 800 i 900 ispitanika. Podatci iz upitnika obrađivat će se elektronički pomoću SPSS statističkog programa.</p>	
Mišljenje i prijedlog:	
<p>Stručno povjerenstvo predlaže Fakultetskom vijeću Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu da prihvati temu i pristupnici Ružici Pažin- Ilakovac odobri izradu doktorskog rada pod vodstvom mentora dr. sc. Vlatka Previšića, red. prof. Povjerenstvo, nadalje, ocjenjuje predmet istraživanja relevantnim za znanost, a metodološki okvir prihvatljivim te predlaže prihvaćanje teme i provedbu istraživanja s ciljem izrade doktorskoga rada.</p>	
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:	
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):	

Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):		
2014., ljetni semestar		
Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)		
Potpis (ime i prezime člana povjerenstva)		
NAPOMENA (po potrebi):		
Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	1. dr. sc. Marko Jurčić, izv. prof. (predsjednik Povjerenstva)	
	2. dr. sc. Vlatko Previšić, red. prof. (član Povjerenstva)	
	3. dr. sc. Vesna Buljubašić-Kuzmanović, izv. prof. (član Povjerenstva)	
	4.	
5.		
U Zagrebu, 26. ožujka 2013. godine		M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Jasna Arrigoni, ---		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Pedagogija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6765		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Vjekoslava Budimir/pok.Nediljko		
Datum i mjesto rođenja:	23.07.1961., Rijeka, Hrvatska		
Adresa:	A.B.Šimića 2/5, Rijeka, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	091/5910223		
E-mail:	arrigoni@ufri.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Rijeci - Filozofski fakultet u Rijeci , Studij pedagogije, Dodiplomski, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Od 1.listopada 2010. Učiteljski fakultet u Rijeci, radno mjesto asistenta 2. Od 2003. do 2010. godine: Učiteljski fakultet u Rijeci - vanjski suradnik 3. Od šk. god. 2009/2010. : Filozofski fakultet u Rijeci, Odsjek za pedagogiju - vanjski suradnik 4. Od 1. rujna 1987. do 30. rujna 2010. godine: Osnovna škola Gornja Vežica, Rijeka, školski pedagog,
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1.Arrigoni, Jasna; Puškarić,Suzana Daroviti učenici i razvijanje znanstvene pismenosti // <i>Međunarodna znanstvena konferencija</i> Mostar, Bosna i Hercegovina, 2008 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno) 2.Arrigoni,Jasna Kompetencije učitelja i daroviti učenici // <i>Kompetencije suvremenog učitelja/odgojitelja-izazov za promjene</i> Split, Hrvatska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)

	<p>3. Arrigoni, Jasna O standardima u poučavanju budućih učitelja na području obrazovanja darovitih učenika // <i>Međunarodna znanstvena konferencija</i> Ptuj, Slovenija, 2008 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>4. Arrigoni, Jasna prezentacija nacrtu doktorskog rada // <i>2nd European Council for High Ability-Pavia Research Seminar on Giftedness and Talent</i> Pavia, Italija, 2009 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>5. Arrigoni, Jasna; Blanuša, Danijela Pripremanje budućih učitelja u RH za rad s darovitom djecom // <i>17. Konferencija Svjetskog savjeta za darovite i talentirane</i> Warwick, Ujedinjeno Kraljevstvo, 2007 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>6. Arrigoni, Jasna; Petra, Pejić; Tuhtan-Maras, Tanja Suvremeni pristupi poticanju dječje darovitosti s kreativnim radionicama // <i>Prema novom kurikulumu u odgoju i obrazovanju</i> Zadar, Hrvatska, 2005 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p>									
NASLOV PREDLOŽENE TEME										
Hrvatski:	PEDAGOŠKO STRUKTURIRANJE KURIKULUMA ZA DAROVITE UČENIKE									
Engleski:	PEDAGOGICAL STRUCTURING OF THE CURRICULUM FOR GIFTED STUDENTS									
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):										
Područje/polje/grana:	Društvene znanosti / Pedagogija / Opća pedagogija									
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)										
	<table border="1"><thead><tr><th>Titula, ime i prezime:</th><th>Ustanova, država:</th><th>E-Pošta:</th></tr></thead><tbody><tr><td>Prvi mentor: prof.dr.sc. Ana Sekulić-Majurec</td><td>Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska</td><td>asekulic@globalnet.hr</td></tr><tr><td>Drugi mentor:</td><td></td><td></td></tr></tbody></table>	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:	Prvi mentor: prof.dr.sc. Ana Sekulić-Majurec	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	asekulic@globalnet.hr	Drugi mentor:		
Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:								
Prvi mentor: prof.dr.sc. Ana Sekulić-Majurec	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	asekulic@globalnet.hr								
Drugi mentor:										
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina										
Prvi mentor:	<p>Sekulić-Majurec, A. (2003), Spodbujanje razvoja nadarjenih otrok – nove smernice. U: Blažić, M. (ur.): Nadarjeni med teorijo in prakso – The gifted Between Theory and Practice. Novo mesto: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani i Slovensko združenje za nadarjene, str. 78-88.</p> <p>Cvetković-Lay, J., Sekulić-Majurec, A. (2008.), Darovito je, što ću s njim: priručnik za odgoj i obrazovanje darovite djece predškolske dobi, Zagreb, Alinea.</p> <p>Sekulić-Majurec, A. (2007), Globalna dimenzija u izobraževanju otrok s posebnimi potrebami na Hrvaškem. Trajnostni razvoj v šoli in vrtcu, 1(1-2), 35-44.</p> <p>Sekulić-Majurec, A. (2007), Kraj rata paradigmi pedagoških istraživanja. Pedagogijska istraživanja, 4(2):203-216.</p> <p>Cvetković-Lay, J., Sekulić-Majurec, A. (2007.): Darovito je, što ću s njim? Zagreb: Alinea, (2. izdanje), 184 str.</p>									

Drugi mentor:	
OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Cjeloviti kurikulum za talentirane i darovite učenike osnovnoškolske dobi bio je predmetom brojnih znanstvenih istraživanja, ponajprije u anglosaksonskom jezičnom području. U RH nije u dovoljnoj mjeri istraženo područje kurikuluma za darovite učenike već samo djelomično. Stoga je rad jednim dijelom usmjeren na analizu teorijskih i praktičnih modela kurikuluma u svijetu, a drugim dijelom na istraživanje stavova učitelja o temeljnim pedagoškim odrednicama koje tvore kurikulum za darovite učenike. Rezultati teorijskog i empirijskog istraživanja trebali bi doprinijeti procesu usustavljanja rada s darovitim učenicima u obrazovnom sustavu RH.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	A complete curriculum for gifted and talented pupils of primary school age was the subject of numerous scientific studies, primarily in the Anglo-Saxon language area. In Croatia the area of the curriculum for gifted students has not been sufficiently explored, only partially. Therefore, the dissertation focuses on one hand on the analysis of the theoretical and practical models of the curriculum in the world, and on the other hand it seeks to explore teachers' attitudes on basic pedagogical determinants that constitute the curriculum for gifted students. The results of the theoretical and empirical research should contribute to the process of systematization of working with gifted students in the educational system in Croatia
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
<p>Kurikulum kao pojam i uopće kurikulumski pristup u odgoju i obrazovanju razvio se u SAD-u i drugim anglosaksonskim zemljama (Marsh, 1994), a tijekom vremena se proširio i na veći dio Europe (Blankertz, 1974; Flechsig&Haller, 1973). U našoj zemlji o kurikulumu se intenzivnije počinje govoriti od 1990. godine (Mušanović, 1997; Previšić, 2007; Palekčić, 2007). Bavljenje ovim pitanjima u nas imalo je cilj znanstveno-istraživački utemeljiti kurikulum i posebno doprinijeti stvaranju nacionalnog okvirnog kurikuluma te školskog kurikuluma (Baranović, 2006, Vican i dr., 2007). Istraživački pristup utemeljenju kurikuluma na našim prostorima značajnije je prisutan u četiri veća projekta (Previšić, 2007).</p> <p>Usprkos intenzivnom bavljenju kurikulumom, naziv kurikulum u suvremenoj literaturi još uvijek nije jednoznačno određen. Neki ga autori identificiraju s nastavnim planom i programom (Milat, 2005), drugi ga određuju kao putokaz praktičnog odgojnog rada škole (Previšić, 2007), neki kao skup smjernica za okvirno djelovanje škole s velikim stupnjem slobode učitelja kod odabira sadržaja i načina obrade sadržaja (Jurić, 2005), a neki kao sveukupnu aktivnost i ozračje škole (Sekulić-Majurec, 2007). Novija razmatranja promišljaju kurikulum kao dio unutrašnjeg ustrojstva organizacije (Miljak, 2005), čiji je kreator učitelj kao reflektivni praktičar (Schon, 1983, prema Sekulić-Majurec, 2007; Miljak, 2005) ili kao pojam koji obuhvaća ciljeve i sadržaje učenja, metode, situacije, strategije i evaluaciju pa se često približava značenju pojma didaktika (Bognar, Matijević, 2002). Sinteza raznih varijanti određenja kurikuluma definira kurikulum kao „skup planiranih i implicitnih odrednica koje usmjeravaju odgojni i obrazovni proces prema zadacima i sadržajima koji su dosljedno izvedeni iz cilja te upućuju na organizacijske oblike i načine rada, postupke provjere uspješnosti u zavisnosti od mnogobrojnih procesnih faktora i okolnosti“ (Previšić, 2007, 20).</p> <p>Nacionalni okvirni kurikulum u svakoj zemlji konceptualiziran je tako da pomaže u ostvarenju potencijala sve djece, pa i darovite. U hrvatskomu jezičnom području javljaju se termini darovitost i nadarenost, (Cigman, 2006) što je djelomice uvjetovano raznolikošću nazivlja u literaturi engleskoga i njemačkoga govornog područja (highly able ili exceptionally able, genius children, most able children i slično ili begabten kindes, fähigkeit i dr.). Prema našim jezikoslovcima to su istoznačnice, ali se prednost, s obzirom na korijen riječi, daje pojmu darovitost ili darovito dijete. Brojna promišljanja o određenju darovitosti, odnosno darovitog djeteta, mogu se svesti na definiciju koja darovitost određuje kao sklop osobina ličnosti koje pojedincu omogućavaju da dosljedno postiže natprosječni uradak u jednom ili više područja ljudske djelatnosti (Koren, 1989).</p> <p>U posljednje vrijeme intenzivirala su se u svijetu istraživanja fenomena darovitosti. U okviru tih istraživanja razvile su se brojne koncepcije darovitosti (Kaufman, Sternberg, 2005), koje su bitno promijenile dotadašnje shvaćanje darovitosti i izvršile značajan utjecaj na pojavu različitih modela rada s darovitim učenicima. Od koncepcija koje darovitost određuju kroz područno-specifične sposobnosti izdvajamo Teoriju višestrukih inteligencija Howarda Gardnera (Armstrong, 2006; Kaufman, Strenberg, 2005) i koncepciju darovitosti Juliana Stanleya (Barnett i dr., 2005). Od koncepcija koje sagledavaju darovitost kao cjeloviti sustav najpoznatije su Troprstenasta</p>	

definicija darovitosti (Three-Ring Definition) Josepha Renzullija (Renzulli, Reis, 2002, Renzulli, 2005) i Sternbergov WICS model darovitosti. Diferencirani model darovitosti i talenata François Gagnéa (prema Maksić, 1998) model je koji je usmjeren na darovita postignuća. U Europi su poznatiji multifaktorski model darovitosti Kurta Hellera koji je kasnije razvijen u Minhenški model darovitosti (Ziegler, Heller, 2000, Heller, 2004). Usporedo s razvijanjem koncepcija darovitosti, nastojalo se razviti i svakoj koncepciji odgovarajući kurikulum. Sustavna istraživanja kurikuluma za darovite intenziviraju se 70-tih i 80-tih godina prošlog stoljeća, ponajviše u anglosaksonskim zemljama, odnosno SAD-u. (VanTassel-Baska, 2004). Rezultati više od 30 godina istraživanja djelotvornosti kurikuluma za darovite prikazani su u brojnim radovima kojima je cilj unapređivanje ovog područja na teorijskoj i praktičnoj razini. Jedno od značajnijih je istraživanje matematički darovitih učenika pokrenuto na Johns Hopkins University 1971. godine (koje još uvijek traje na Vanderbilt University /VanTassel-Baska&Brown, 2007/). Model Integriranog kurikuluma (The Integrated Curriculum Model) autorice Joyce VanTassel-Baska jedan je od novijih modela koji sadrži pozitivna iskustva iz prethodnih modela (VanTassel-Baska, 1995, 2002) a temelji se na rezultatima suvremenih znanstvenih istraživanja. Na osnovi mnogobrojnih istraživanja, mnogi autori dolaze do zaključka da ne postoji jedinstvena formula za razvijanje djelotvornog kurikuluma za darovite (Tomlinson, 2005), ali predlažu određena rješenja koja mogu potaknuti razvijanje takvog kurikuluma (Levy, 1996, prema Tomlinson, 2005) kao što su primjerenost tempa rada, veći stupanj izazova planiranih sadržaja i razvijanja strasti prema području interesa. S obzirom na kognitivne sposobnosti darovitih učenika, posebno se ističe potreba stvaranja posebnog kurikuluma nastave za darovite koji bi im pružao znatno veći izazov nego drugoj djeci. Ipak, pitanje: „Što je potrebno za izradu dobrog kurikuluma koji će odgovarati darovitim učenicima?“ i dalje ostaje otvoreno.

U Republici Hrvatskoj ne postoje relevantna znanstvena istraživanja koja su usmjerena na istraživanje cjelovitosti kurikuluma za darovite učenike. U nekim istraživanjima (Koren, 1992; Sekulić-Majurec, 1995; Silić i dr., 1999; Bumber i dr., 2005) predmetom istraživanja bili su sadržaji koji djelomično pokrivaju kurikulum za darovite, kao primjerice identifikacija darovite djece, procjene učitelja, socijalno-emocionalni problemi darovitih i dr. Iznimno malo istraživačkih radova u nas je bilo usmjereno prema ispitivanju stavova učitelja prema darovitim učenicima i njihovoj spremnosti za rad s njima (Koren, 1996). Danas se u Nacionalnom okvirnom kurikulumu RH (2011) u okviru poglavlja „Djeca i učenici s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama“ razmatra mogućnost obrazovanja talentirane i darovite djece, ali mogući oblici odgojno-obrazovnog rada s njima kao i programi tog rada određuju se vrlo općenito. Za potrebe prakse u odgojno-obrazovnim ustanovama kurikulum je nedostatan razrađen i tako široko postavljen da ne daje mogućnosti za širu praktičnu uporabu.

Istraživanje u okviru ove doktorske radnje polazi od teze da u RH ne postoji strukturirani, razrađeni kurikulum za darovite učenike koji na odgovarajući način zadovoljava odgojno-obrazovne potrebe talentirane i darovite djece. Stoga će se istraživački rad ovog doktorata usmjeriti prema utvrđivanju osnovnih pedagoških odrednica kurikuluma za darovite učenike osnovnoškolske dobi.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj je istražiti i opisati bitne odrednice strukture i sadržaj kurikuluma za darovite učenike osnovnih škola u svijetu. Temeljem toga razraditi prijedlog kurikuluma za darovite učenike osnovnih škola u RH (s posebnim osvrtom na pedagoške odrednice strukture i sadržaja tog kurikuluma) te ispitati spremnost učitelja i nastavnika naših osnovnih škola za provedbu takvog kurikuluma.

Osnovna hipoteza istraživanja

Očekuje se da će nastavnici iskazati spremnost za rad po znanstveno utemeljenom i stručno strukturiranom kurikulumu za darovite učenike. Ne očekuju se razlike u spremnosti s obzirom na godine staža nastavnika, predmet koji predaju i iskustvo u radu s darovitim učenicima

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Instrumenti:

U istraživanju će se primjenjivati sljedeći mjerni instrumenti:

1. Pitanja pripremljena za provođenje **polustrukturiranog intervjua** s fokus grupama. Pitanja, koja su utvrđena temeljem proučavanja strukturnih i sadržajnih odrednica kurikuluma u svijetu, formulirat će se tako da omoguće ispitanicima potpunu slobodu u davanju

odgovora.

2. Anketni upitnik za nastavnike koji će biti strukturiran za potrebe ovog istraživanja, a sastojat će se od skale Likertovoga tipa s 5 stupnjeva odgovora (od 1= uopće se ne slažem do 5= u potpunosti se slažem). Upitnik će se ispitanicima slati putem pošte s uputama za ispunjavanje i adresiranom kovertom za vraćanje upitnika istraživaču na daljnju obradu. Ispitanici će biti anonimni, ali upitnikom će se prikupiti i podaci o demografskim obilježjima uzorka kao što su: spol, godine staža, predmet koji nastavnik predaje i iskustvo u radu s darovitim učenicima.

Upitnikom za nastavnike ispitat će se njihovo mišljenje o predloženom kurikulumu za darovite učenike i njihova spremnost za njegovu provedbu.

Konstruirani anketni upitnik će biti sondažno provjeren, nakon čega će se pristupiti izradi konačnog instrumenta.

Ispitanici:

Istraživanje će biti provedeno s učiteljima razredne i predmetne nastave. Uzorak će sačinjavati približno 300 ispitanika iz po dvije osnovne škole gradova: Rijeke, Zagreba, Splita i Osijeka. Škole i ispitanici će biti odabrani prema kriterijima etapnog uzorka.

Intervju s fokus grupama provodit će se s dvije skupine u kojima će biti tri do četiri učitelja razredne nastave i jedan učitelj predmetne nastave iz različitih, ali podjednako zastupljenih predmetnih područja (jezično-umjetničko područje, prirodosnanstveno područje, društveno i radno-tehničko područje). Odabir će biti izvršen među promoviranim učiteljima-mentorima i učiteljima-savjetnicima prema podacima Agencije za odgoj i obrazovanje. U svakoj fokus grupi bit će otprilike 7-9 učitelja, dakle ukupno će ih biti od 14 do 18.

Metodološki pristup:

Problem ove disertacije istražiti će se na teorijskoj i empirijskoj razini.

Teorijska analiza bitnih odrednica strukture i sadržaja kurikulumu za darovite obuhvatit će normativni, analitički i kritički diskurs. Na normativnoj razini analizirat će se postojeći kurikulumi za darovite učenike Irske, Velike Britanije, Mađarske, Australije i Sjedinjenih Američkih Država. Irska, Velika Britanija, Australija i SAD razvijaju dugogodišnje programe za darovite i talentirane učenike te su ih regulirali kroz odgovarajuće zakonske dokumente iz područja obrazovne politike. Mađarska je primjer države koja je 2008. godine izradila i prihvatila Nacionalni program za talente za narednih 20 godina. Program je jedinstven u Europi i po tome je zanimljiv. Na analitičkoj razini izdvojiti će se bitne odrednice strukture i sadržaja analiziranih kurikulumu te uvidom u suvremenu literaturu s ovog područja obrazložiti postojeće sličnosti i razlike među njima. Na kritičkoj razini će se na osnovi provedene analize, rezultata suvremenih istraživanja, osnovnih odrednica naše obrazovne politike i specifičnosti našeg odgojno-obrazovnog sustava, razraditi prijedlog kurikulumu za darovite učenike naših osnovnih škola.

Na empirijskoj razini ispitat će se mišljenje nastavnika osnovnih škola RH o tom kurikulumu, njihovi kritički osvrti na taj prijedlog te njihova spremnost za provedbu tog kurikulumu.

Istraživanje će se provesti uporabom kvalitativne i kvantitativne metodologije. Kvalitativna metodologija koristit će se na početku empirijskog dijela istraživanja, pri provođenju polustrukturiranog intervjua sa spomenutim fokus grupama, kako bi se dobio osnovni kritički osvrt učitelja na predložene odrednice strukture i sadržaja kurikulumu za darovite.

Na osnovi dobivenih rezultata, kao i rezultata provedene teorijske analize, konstruirat će se anketni upitnik za ispitivanje mišljenja

učitelja osnovnih škola o kurikulumu, njihov osvrt na prijedlog kurikuluma i njihova spremnost za njegovo provođenje. Upitnik će se slati poštom uz primjenu svih metodologijskih naputaka za takav način provođenja anketiranja.

U analizi podataka koristit će se odgovarajući postupci parametrijske i neparametrijske statistike, postupci multivarijatne statistike. Kvantitativni podaci će se obraditi statističkim programom Statistica.

Plan istraživanja

Ožujak, 2013. godine

- analiza kurikuluma za darovite učenike iz drugih zemalja
- provođenje intervjua s fokus grupama

Travanj-rujan, 2013.

- formiranje pitanja prema transkriptima fokus grupa
- izrada anketnog upitnika i lektoriranje
- provođenje sondažnog ispitivanja i analiza dobivenih rezultata,
- utvrđivanje konačnog anketnog upitnika, umnožavanje
- provođenje istraživanja na planiranom uzorku
- aktivnosti oko osiguravanja povrata anketnih upitnika
- statistička obrada prikupljenih podataka

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Provedeno istraživanje najprije će dati nove spoznaje o bitnim odrednicama strukture i sadržaja kurikuluma za darovite učenike osnovnih škola koji postoje i provode se u svijetu. Provedena analiza tih kurikuluma koristit će se pri osmišljavanju kurikuluma za darovite učenike u našim osnovnim školama i na taj način doprinijeti razvoju organiziranog sustava obrazovanja darovitih i unapređivanju neposredne odgojno-obrazovne prakse s darovitim učenicima u našim osnovnim školama.

Nadalje, očekuje se da provedeno istraživanje pruži detaljan uvid u mišljenje nastavnika o predloženom kurikulumu za darovite, posebno s obzirom na njegovu primjenjivost u našem odgojno-obrazovnom sustavu, kao i uvid u njihovu spremnost da rade po tom kurikulumu. Uvidom u predloženi kurikulum nastavnici će dobiti bolji uvid u specifičnosti rada s darovitim učenicima i njihove potrebe u odgojno-obrazovnom sustavu, pa će time ovo istraživanje utjecati i na stjecanje profesionalnih kompetencija učitelja za rad s darovitim učenicima.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. Armstrong, T. (2006), Višestruke inteligencije u razredu. Zagreb: EDUCA.
2. Baranović, B. (ur.) (2006), Nacionalni kurikulum za obvezno obrazovanje u Hrvatskoj: različite perspektive. Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu.

3. Barnett, L.B., Albert, M.E. and Brody, L.E. (2005), The Center for Talented Youth talent search and academic programs. *High Ability Studies*, 16 (1), 27-40.
4. Blankertz, H. (1974), *Curriculumforschung - Strategien, Strukturierung, Konstruktion*. Essen: Neue Dt. Schule Verl.-Ges
5. Bognar, L., Matijević, M. (2002), *Didaktika*. Zagreb: Školska knjiga.
6. Bumber, Ž., Keresteš, G., Slaviček, M. (2005), Depresivnost kod školske djece u odnosu na darovitost, školski uspjeh, spol i dob. *Suvremena psihologija*, 8 (1), 7 – 21.
7. Cigman, R. (2006), The Gifted Child: A Conceptual Enquiry. *Oxford Review of Education*, 32 (2), 197-212.
8. Flechsig, K.H., Haller, H.D. (1973), *Entscheidungsprozesse in der Curriculumentwicklung*. Stuttgart: Klett.
9. Heller, A.K. (2004), Identification of gifted and talented students. *Psychology Science*, 46 (3), 302 – 323.
10. Jurić, V. (2005), Kurikulum suvremene škole. *Pedagogijska istraživanja*, 2 (2), 185-197.
11. Kaufman, S.B., Sternberg, R.J. (2005), Conceptions of giftedness. U: Sternberg, R.J. and Davidson, J. (ur.), *Conceptions of giftedness*. New York: Cambridge University Press, str. 71-91.
12. Koren, I. (1992), Što identificirani učenici govore o sebi i svom odnosu prema okolini. *Napredak*, 134 (1), 5-12.
13. Koren, I. (1989), Kako prepoznati i identificirati nadarenog učenika. Zagreb: Školske novine.
14. Maksić, S.B. (1998), *Darovite dete u školi*. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
15. Marsh, C.J. (1994), *Kurikulum-temeljni pojmovi*. Zagreb: Educa.
16. Milat, J. (2005), Pedagoške paradigme izrade kurikuluma. *Pedagogijska istraživanja*, 2 (2), 199-208.
17. Miljak, A. (2005), Su-konstrukcija kurikuluma i teorije (ranog odgoja) obrazovanja. *Pedagogijska istraživanja*, 2 (2), 235-250.
18. Mušanović, M. (1997). Metodologija izrade curriculuma inovativne osnovne škole. U zborniku: *Kongres pedagoških delavcev Slovenije - Programska prenova naše osnovne in srednje šole*, Portorož: Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije, str.150-154.
19. Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje. (2011), Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH, dostupno na: <http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=2685>.
20. Palekčić, M. (2007), Od kurikuluma do obrazovnih standarda. U: Previšić, V. (ur.), *Kurikulum-teorije, metodologija, sadržaj, struktura*. Zagreb: Školska knjiga, str. 39 -115.
21. Previšić, V. (2007), Pedagogija i metodologija kurikuluma. U: Previšić, V. (ur.), *Kurikulum-teorije, metodologija, sadržaj, struktura*. Zagreb: Školska knjiga, str. 15 – 37.
22. Renzulli, J.S. (2005), Applying Gifted Education Pedagogy to Total Talent Development for All Students. *Theory into Practice*, 44 (2), 80-89.
23. Renzulli, J.S., Reis, S.M. (2002), The Schoolwide Enrichment Model: Developing Creative and Productive Giftedness. U: Colangelo, N., Davis, G.A. (ur.), *Handbook of Gifted Education*. Boston: Pearson Education, str. 184-203.
24. Sekulić-Majurec, A. (1995). Mogućnost razvijanja produktivne darovitosti potencijalno darovitih srednjoškolaca. *Napredak*, 136 (1), 15-22.
25. Sekulić-Majurec, A. (2007), Uloga sudionika odgojno-obrazovnog procesa u stvaranju, provedbi i vrednovanju kurikuluma. U:

Previšić, V. (ur.), Kurikulum-teorije, metodologija, sadržaj, struktura. Zagreb: Školska knjiga, str. 351-383.

26. Silić, B., Vlahović-Štetić, V., Slaviček, M. (1999), Identifikacija intelektualno nadarenih učenika na temelju rezultata testa i procjene učitelja. Napredak, 140 (3), 319-329.

27. Tomlinson, C.A. (2005), Quality Curriculum and Instruction for Highly Able Students. Theory into Practice, 44 (2), 160-166.

28. VanTassel-Baska, J., Brown, E.F. (2007), Toward best practice: An Analysis of the Efficacy of Curriculum Models in Gifted Education. Gifted Child Quarterly, 51 (4), 342-358.

29. VanTassel-Baska, J. (2002), What Matters in Curriculum for Gifted Learners: Reflections on Theory, Research and Practice. U: Colangelo, N., Davis, G.A. (ur.) Handbook of Gifted Education. Boston: Allyn&Bacon, Inc., str. 125-136.

30. VanTassel-Baska, J. (2004), Introduction to Curriculum for Gifted and Talented Students. A 25-Year Retrospective and Prospective. U: VanTassel-Baska, J. (ur.) Curriculum for gifted and talented students. National Association for Gifted Children and Corwin Press, dostupno na:
http://books.google.hr/books?id=HST1Dva5-hsC&dq=High+School+for+Gifted+and+Talented&ie=ISO-88591&source=gbs_gdata&redir_esc=y.

31. Vican, D., Bogнар, L., Previšić, V. (2007), Hrvatski nacionalni kurikulum. U: Previšić, V. (ur.) Kurikulum-teorije, metodologija, sadržaj, struktura. Zagreb: Školska knjiga, str. 157-204.

32. Ziegler, A., Heller, K.A. (2000), Conceptions of giftedness from a meta-theoretical perspective. U: Heller, K.A., Monks, F.J., Sternberg, R.J., Subotnik, R.F. (ur.), International handbook of giftedness and talent. Oxford: Elsevier Science LTD,

Dostupno na:

http://books.google.hr/books?id=xwltY5f35ZMC&pg=PA3&lpg=PA3&dq=Conceptions+of+giftedness+from+a+metatheoretical+perspective&source=bl&ots=kyHblcgLwu&sig=R-cnHArTBDitWhNu-bBGH90kB70&hl=hr&ei=zf_mTf5KIGG-warppWACw&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&sqi=2&ved=0CB8Q6AEwAA#v=onepage&q=Conceptions%20of%20giftedness%20from%20a%20meta-theoretical%20perspective&f=false.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

5.000,00

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno	isključivo samostalno financiranje - 5.000,00 kn	

financiranje	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)	
Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme	
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.	
	Potpis _____ prof.dr.sc. Ana Sekulić-Majurec
	Potpis _____ Jasna Arrigoni, ---
IZJAVA	
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.	
U Zagrebu, 11.03.2013.	Potpis _____ Jasna Arrigoni, ---

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
<i>Podaci se u obrazac mogu upisivati u samo za to predviđena mjesta. Molimo Vas da se za kretanje kroz upitnik koristite tipkom „tab“.</i>			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Jasna Arrigoni	
Nositelj studija:		Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet	
Naziv studija:		Poslijediplomski doktorski studij pedagogije	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		6765	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	PEDAGOŠKO STRUKTURIRANJE KURIKULUMA ZA DAROVITE UČENIKE	
	<i>Engleski</i>	PEDAGOGICAL STRUCTURING OF THE CURRICULUM FOR GIFTED STUDENTS	
Područje/polje:		Društvene znanosti/Pedagogija	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	dr. sc. Ana Sekulić Majurec, red. prof.	Filozofski fakultet Zagreb, Hrvatska	asekulic@globalnet.hr
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1.dr. sc. Vlatko Previšić, red. prof.	Filozofski fakultet Zagreb, Hrvatska	vprevisi@ffzg.hr
	2.dr.sc. Ana Sekulić Majurec, red. prof.	Filozofski fakultet Zagreb, Hrvatska	asekulic@globalnet.hr
	3.dr. sc. Ante Kolak, doc.	Filozofski fakultet Zagreb, Hrvatska	akolak@ffzg.hr
	4.		
5.			
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Sjednica Fakultetskog vijeća Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja			

1

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada		
<p>Javna obrana sinopsisa održana je u okviru redovite poslijediplomske nastave, 19. travnja 2013. u jednom nastavnom satu. Doktorandica je u petnaestak minuta, uz prezentaciju, izložila znanstvenu opravdanost istraživanja ove teme, zatim osobne motive bavljenja ovom problematikom, nadalje metodologiju teorijskog i empirijskog dijela disertacije te očekivani znanstveni doprinos. Umješno je artikulirala sadržajnu i vremensku dimenziju izlaganja i kroz to pokazala da vlada istraživačkom materijom te da je može razumljivo izložiti. Odgovarala je na pitanja članova Stručnog povjerenstva, kao i studenata, na sasvim autonoman i razumljiv način, ali i tolerantno u odnosu na neke prijedloge koji bi joj mogli pomoći da što bolje i potpunije istraži ovu temu.</p>		
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>		
<p>Tema disertacije dobro je odabrana i vrlo je aktualna. Nju je opravdano i, zapravo, prijeko potrebno istraživati upravo u okviru naše pedagoške teorije i odgojno-obrazovne prakse. Naime, o darovitosti pojedinaca i njihovu osobitom izražavanju takvih posebnih osobina ličnosti u nas se različito misli i prema tome postupa - u obitelji i školi. Ono, međutim, što je ključno za poticanje, a ne "gušenje" takvih osobina, jeste stvaranje poticajnih uvjeta i školskog ozračja koje će ići u susret "rasplamsavanju" kreativnih potencijala svakog učenika, a osobito onih koji već zarana iskazuju neke nadarenosti. Tome ususret idu suvremene teorije i modeli kurikulumskog strukturiranja odgoja, obrazovanja i nastave što potiče slobodniji pristup procesu stjecanja znanja na kompetencijskim ishodima učenja. Kurikulumska filozofija i teorijski modeli ionako uvažavaju i štite individualitet učenika, a učitelja oslobađaju ukalupljenih, krutih i zadanih načina te metoda rada, što upravo pogoduje darovitim učenicima. Jedan takav posebni kurikulum za darovite, kako svojevrsni naputak kako raditi s takvim učenicima, trebao bi biti osnovni znanstveni doprinos ove disertacije.</p>		
Mišljenje i prijedlog:		
<p>Predlažemo da se prihvati sinopsis, zatim predložena tema disertacije, a za mentora potvrdi dr. sc. Ane Sekulić Majurec, redovita profesorica Odsjeka za pedagogiju Filozofskog fakulteta iz Zagreba.</p>		
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:		
<p>Nema</p>		
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):		
<p>Nema prijedloga za novog mentora ili potrebe za komentorstvom.</p>		
Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):		
<p>Izrada i obrana ove disertacije planira se do kraja akademske godine 2014/15.</p>		
Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)		
<p>Nema</p>		
<p>Potpis <i>(ime i prezime člana povjerenstva)</i></p>		
NAPOMENA (po potrebi):		
<p> </p>		
Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	<p>1. (predsjednik Povjerenstva)</p>	

2

	dr. sc. Vlatko Previšić, red. prof., Filozofski fakultet Zagreb, Hrvatska	
	2.dr. sc. Ana Sekulić Majurec, red. prof., Filozofski fakultet Zagreb, Hrvatska	
	3.dr. sc. Ante Kolak, doc., Filozofski fakultet Zagreb, Hrvatska	
	4.	
	5.	
U Zagrebu, 29. travnja 2013.		M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	mr. sc. Branimir Mendeš, dipl. učitelj		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Pedagogija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7381		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Mladen		
Datum i mjesto rođenja:	24.07.1974., Split, Hrvatska		
Adresa:	Doverska 14, Split, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	091 503 9102		
E-mail:	bmendes@ffst.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<p>1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, <i>poslijediplomski znanstveni magistarski studij pedagogije</i>, Poslijediplomski magisterij, Hrvatska</p> <p>2. Sveučilište u Splitu - Prirodoslovno-matematički fakultet u Splitu, <i>dipl. učitelj</i>, Dodiplomski, Hrvatska</p>
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<p>- Filozofski fakultet u Splitu, viši predavač, veljača 2012.; predavač od 1. ožujka 2009.; pročelnik Odsjeka za predškolski odgoj od 2010./2011.</p> <p>- 2003./04 – veljača / 2009. – vanjski suradnik Filozofskog fakulteta i Visoke učiteljske škole u Splitu, naslovni asistent</p> <p>- od 1999. do 1. ožujka 2009. – Dom za odgoj djece i mladeži, Split, Dom za djecu "Maestral", Split, Osnovna škola "Bol", Split, i Udruga Mi, Split</p>
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<p>1. Branimir Mendeš Elementi Montessori pedagogije u djelu Vere Ehrlich-Stein // <i>međunarodna znanstvena konferencija Pedagogija Marije Montessori - poticaj za razvoj pedagoškog pluralizma</i> Split, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>2. Branimir Mendeš Izvanastavne aktivnosti u suvremenom osnovnoškolskom kontekstu // <i>Umjetnički odgoj i obrazovanje u osnovnoškolskom kurikulumu</i> Split, Hrvatska, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>3. Branimir Mendeš Promjene u sustavu obrazovanja odgojitelja djece rane i predškolske dobi // <i>Znanstveni skup Kompetencije suvremenog učitelja i odgojitelja - izazov za promjene</i></p>

	Split, Hrvatska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno) 4. Smiljana ZRilić i Branimir Mendeš Umjetnički odgoj u pedagoškim koncepcijama ranog predškolskog odgoja // <i>Znanstveno-stručni skup s međunarodnom suradnjom – „Mirisi djetinjstva“ - 15. dani predškolskog odgoja Splitsko-dalmatinske županije</i> Split, Hrvatska, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno) 5. Branimir Mendeš, Hicela Ivon, Dunja Pivac Umjetnički poticaji kroz proces odgoja i obrazovanja, // <i>međunarodni znanstveno-stručni skup Dijete i estetski izričaji</i> Zadar, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)		
NASLOV PREDLOŽENE TEME			
Hrvatski:	Povijesni razvoj koncepcija obrazovanja odgojitelja predškolske djece u Hrvatskoj do 2005. godine		
Engleski:	Historical development of concepts for educators of preschool children in Croatia to the year 2005		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Društvene znanosti / Pedagogija / Opća i nacionalna povijest pedagogije		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	doc.dr.sc. Koraljka Posavec	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	kposavec@ffzg.hr
Drugi mentor:			
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	Hrvatić, N. i Posavec, K. (2009), Obrazovanje učitelja: prema novim kompetencijama // <i>A tanítóképzés jövőképe: eljárás = Budućnost obrazovanja učitelja : zbornik radova / Czékus, Géza (ur.). Subotica : Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar Szabadka.</i> Hrvatić, N., Posavec, K. i Komar, Z. (2007), Europski okviri reforme odgojno-obrazovnih sustava: EU - Hrvatska // <i>Evropske dimenzije reforme sistema obrazovanja i vaspitanja / Kamenov, Emil (ur.). Novi Sad : Odsek za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, 2007. 45-50.</i> Posavec, K. (2004), Povijesni pregled doprinosa Antuna Cuvaja pedagoškoj izobrazbi učitelja // <i>Anali za povijest odgoja, vol. 3 (03): 57-81.</i> Posavec, K. (1998), Utemeljenje pedagogije kao sveučilišnog predmeta i studija (1876-1928), <i>Napredak, vol. 139 (02): 205-121.</i>		
Drugi mentor:			
OBRAZLOŽENJE TEME			

Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Obrazovanje i profesionalni razvoj odgojitelja sastavni su dio različitih koncepcija predškolskog odgoja. Zahtjev za institucijskim odgojem djece predškolske dobi javlja se u 19. stoljeću kao posljedica transformacijskih promjena koje su zahvatile obiteljske odnose. Nagli razvoj prvih predškolskih ustanova ukazao je na potrebu profesionalnog obrazovanja stručnog osoblja - zabavišnih učiteljica. Naime, godine 1880./1881. pri Učiteljskoj školi ss. milosrdnica u Zagrebu otvoren je tečaj za zabavišne učiteljice. Tijekom idućih desetljeća sustav obrazovanja odgojitelja mijenjao se i usavršavao u skladu s društvenim promjenama, ali i promjenama u koncepcijama predškolskog odgoja. Pomnom analizom i rekonstrukcijom u radu se identificiraju i istražuju transformacijski procesi s obzirom na ciljeve, sadržaj i sredstva u koncepcijama obrazovanja odgojitelja, a komparativnom analizom identificiraju se i proučavaju dominantne teme u sadržaju obrazovanja odgojitelja u pojedinim razdobljima.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Education and professional development of preschool educators is the integral part of various concepts of preschool education. Demands for institutional education of preschool children arose in the 19th century, as a consequence of transformational changes affecting family relationships. Rapid development of the first preschool institutions pointed to the necessity of professional education of expert staff - kindergarten educators. In the year 1880/1881, Teacher's Convent School in Zagreb initiated a course for kindergarten educators. Over the next decades, early childhood teacher education system has been going through changes and improvements, in accordance with social changes, as well as changes in the concept of preschool education. This work aims to provide a detailed analysis and reconstruction pinpointing and exploring transformational processes with special reference to the objectives, content and resources in early childhood teacher education concepts. Furthermore, comparative analysis identifies and examines the dominant themes in the content of early childhood teacher education within individual periods.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Početne misli o odgoju u ranom djetinjstvu izražene su u djelima antičkih filozofa (Platon, Aristotel). Nekim pitanjima odgoja djeteta rane dobi bavio se i M. F. Kvintilijan. Sustav odgoja male djece razradio je J. A. Komensky u poznatom djelu "Materinska škola". Taj su problem dalje razradili J. H. Pestalozzi, F. Fröbel, R. Owen, M. Montessori i dr. (Zaninović, 1988; Lascardies i Hinitz, 2000). Zbog svojih zasluga J. A. Komensky, F. Fröbel i M. Montessori s pravom se smatraju klasicima predškolskog odgoja (Bergant, 1968). Ključni značaj za institucijsko formiranje predškolskog odgoja imao je F. Fröbel koji je osnovao prvu predškolsku ustanovu 1837. godine, a 1840. godine preimenovao ju je u dječji vrtić (Kindergarten). Njegove ideje snažno su utjecale na razvoj svjetske (Ciranna, 1970) i hrvatske pedagoške misli (Posavec, 2007). Koncept dječjeg vrtića bio je u svojim počecima pozitivno percipiran te je krenuo na "osvajanje svijeta" (Engelbrecht, 1986). Do naglog širenja institucijskog predškolskog odgoja došlo je u industrijskom društvu (Engelbrecht, 1986; Lascardies i Hinitz, 2000). Sredinom 19. stoljeća u Europi se snažno razvijala proizvodnja, što je utjecalo na uključivanje velikog broja žena u privredu. Zahtjev za institucijskim predškolskim odgojem javio se kao odgovor na velike promjene koje su zahvatile obitelj u industrijskom društvu. S obzirom na to da su oba roditelja najčešće bila zaposlena izvan kuće, javila se potreba da pojedine ustanove (dječja zabavišta, čvališta i dr.) preuzmu skrb o djeci. Takve ustanove osnivaju pojedinci ili pojedini crkveni redovi.

Institucijski predškolski odgoj u Hrvatskoj nema dugu prošlost kao što ju ima školski podsustav (Miljak, 1986). Današnje predškolske ustanove svoje korijene vuku iz različitih ustanova socijalne skrbi (Došen-Dobud, 1977; Škoda 1984; Lipovac 1985; Miljak, 1999; Baran i sur. 2011). Ta je činjenica imala velike posljedice na njihov ustroj kao ustanova odgoja i obrazovanja (Miljak, 1999). Prva ustanova socijalnog karaktera u našim krajevima namijenjena djeci rane dobi otvorena je u Dubrovniku 1432. godine pod nazivom Dječje nahodište. Takve ustanove s vremenom se otvaraju i u drugim gradovima, a osim njih, otvaraju se i neke srodne ustanove: sirotišta, sabirališta (Adamović, 1885; Basariček i sur., 1897; Franković, 1958; Škoda, 1984; Lipovac, 1985), nešto kasnije čvališta (Karlovac, 1842), hranilišta (Zagreb, 1844), pjestovališta (Zagreb, 1855.), djetišta i hranilišta (Zadar, 1894.) i dr. U drugoj polovici 19. stoljeća počinju se otvarati dječja zabavišta kao ustanove s pretežito odgojnim značajkama. Prvo dječje zabavište osnovano je 1872. godine u Zagrebu (Franković, /ur./, 1958; Škoda, 1984; Lipovac, 1985.). Krajem 19. stoljeća predškolski sustav čine četiri vrste ustanova: pjestovališta, čvališta, zabavišta i kombinirani zavodi (Cvijić, 1895). Poseban oblik ustanova su dječja skloništa koja se osnivaju s ciljem zaštite ugrožene djece. Njihova mreža naglo se širi u razdoblju između dvaju svjetskih ratova. Od godine 1941. do 1945. postoji tek manji broj predškolskih ustanova, a većinom su ih osnivali crkveni redovi (Marinić, 1960; Lipovac, 1985). U istom razdoblju organi antifašističkih vlasti ulažu velike napore pri zbrinjavanju predškolske djece bez roditelja (Franković, /ur./, 1958; Ogrizović, 1989). Nakon 1945. godine dolazi do širenja mreže predškolskih ustanova. Do 1948. godine predškolske ustanove djeluju u nadležnosti socijalne skrbi, potom prelaze u nadležnost prosvjetnih organa (izuzev jaslica). Godine 1958., donošenjem Općeg zakona o školstvu, ozakonjena

je ideja o uključivanju različitih predškolskih ustanova u školski sustav. Danas je sustav predškolskog odgoja temelj školskog sustava. Sastavnice sustava predškolskog odgoja - koncepcija, organizacija i provedba - temelje se na teorijama razvoja i odgoja djeteta predškolske dobi, rezultatima znanstvenih istraživanja odgojno-obrazovne prakse te specifičnostima društvenog okruženja i društvenih prioriteta (Milanović i sur., 2001).

Interes domaćih teoretičara i praktičara za predškolsku djelatnost počeo se javljati nakon otvaranja prvih ustanova. Institucionalizacija predškolskog odgoja utjecala je na nagli razvoj teorije i prakse tog područja (Bergant, 1968). U domaćim časopisima tijekom druge polovice 19. stoljeća objavljuju se prvi članci s tom tematikom (Vijenac, Napredak) te prve knjige (Čuvaj, 1880; Cvijić, 1895). Knjiga A. Cvijića smatra se početkom naše predškolske pedagogije (Došen Dobud, 1979). U okviru utemeljenja pedagogije kao sveučilišnog kolegija te zasebnog studija (Posavec, 1997), postupno se konstituirala i posebna disciplina - predškolska pedagogija (Peteh, 1976).

Predmet istraživanja ove disertacije su koncepcije obrazovanja odgojitelja djece predškolske dobi u Hrvatskoj. Osnivanje prvih predškolskih ustanova ukazalo je na potrebu za obrazovanjem posebnog odgojnog osoblja. Obrazovanju i profesionalnom razvoju odgojitelja različite koncepcije predškolskog odgoja posvećuju posebnu pozornost. Svaku ljudsku djelatnost, pa tako i odgojnu, karakterizira postojanje posebnih kvalifikacija. U skladu s tim, i za obavljanje profesionalne djelatnosti u predškolskim ustanovama potrebno je steći određene kvalifikacije. Prvi je u našoj zemlji na tu potrebu ukazao Stjepan Basariček na I. učiteljskoj skupštini 1871. godine (Basariček, u: Grupa autora, 1871). Realizacija ideje uslijedila je 1880. godine, kada je započela izobrazba „zabavišnih učiteljica“ (Cuvaj, VIII, 1911). U narednim desetljećima sustav profesionalnog obrazovanja odgojnog osoblja za predškolske ustanove (skrbnica, zabavišnih učiteljica, zabilježnica, odgojiteljica i dr.) mijenjao se i usavršavao. Danas se odgojitelji obrazuju na stručnim ili sveučilišnim preddiplomskim, odnosno na sveučilišnim diplomskim studijima. Sličan povijesni razvoj sustava obrazovanja odgojitelja prisutan je i u zemljama regije (npr. Slovenija). Od početnog tečajnog obrazovanja zabavišnih učiteljica do sveučilišnog preddiplomskog i diplomskog studija ranog i predškolskog odgoja prijedjen je dugačak razvojni put. Uvidom u razvoj pojedinih koncepcija može se pratiti i razvoj ideje o cjeloživotnom učenju odgojitelja. Inicijalno obrazovanje odgojitelja, koje je dugo bilo jedino, postupno se dopunjuje uvođenjem pripravnika u struku te njihovim permanentnim stručnim usavršavanjem.

O pedagoškim kvalifikacijama odgojitelja predškolske djece može se govoriti s povijesnoga, suvremenoga i futurološkoga gledišta. Razmatrajući problem s povijesnoga gledišta, „proširuje se pedagoški horizont, omogućava dublje ulazanje u bit pedagoške pojave te izoštrava kriterij ocjenjivanja pedagoških teorija i postavki“ (Mužić, 1982). Pedagogijska istraživanja povijesne usmjerenosti imaju posebnu vrijednost za pedagošku znanost. „Međusobna povezanost i uslovljenost pojava ukazuje na potrebu historijskog pristupa svakoj pojavi koju proučavamo“ (Mužić, 1982.).

U hrvatskoj pedagoškoj historiografiji malo je naslova koji se bave pojedinim aspektima povijesti institucijskog predškolskog odgoja. Istraženi su tek neki segmenti, kao dio šire cjeline (Cuvaj, 1911; Franković, /ur./ 1958) ili samostalno (Škoda, 1984). Publicirana je monografija o razvoju mreže predškolskih ustanova tijekom užega vremenskog razdoblja (Lipovac, 1985). Problematika obrazovanja za odgojiteljsku službu u ustanovama predškolskog odgoja do sada je djelomično istražena u okviru problema razvoja mreže predškolskih ustanova (Lipovac, 1985). Nešto detaljnije istražen je razvoj studija predškolskog odgoja u Osijeku (Babić i Irović, 2004), no u novijim je izvorima problem potpuno izostavljen (npr. Munjiza, 2009). U literaturi je moguće susresti stav da je nacionalna povijest pedagogije i školstva nedovoljno istražena (Ledić, 1995; Dumbović, 1999), što je ujedno i bio glavni razlog pisanja ovog doktorskoga rada.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj je predložene teme istražiti i rekonstruirati povijesni razvoj koncepcija obrazovanja odgojitelja djece predškolske dobi u Hrvatskoj. Polazi se od pretpostavke da pojedina koncepcija obrazovanja odgojitelja korespondira s koncepcijom predškolske djelatnosti odgovarajućeg vremena. Razmotrit će se i budućnost obrazovanja odgojitelja. U okviru razmatranja istraživačkog problema definirat će se povijesni (društveni i pedagoški) okvir istraživanja te svaka od koncepcija tako da će se utvrditi njezina zakonska utemeljenost, povezanost s koncepcijom predškolskog odgoja, izvršit će se analiza nastavnog plana i programa te povezanost sa stručno-znanstvenim spoznajama odgovarajućeg vremena.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Predloženo istraživanje je neempirijsko. Temeljit će se na kvalitativnom pedagoškom pristupu, pri čemu središnje mjesto zauzima rad na pedagoškoj dokumentaciji. Rad na pedagoškoj dokumentaciji uključit će odgovarajuću analizu, odnosno uočavanje bitnih odnosa i veza među činjenicama. Prikaz i analiza koncepcija obrazovanja odgojitelja predškolske djece izvršit će se temeljem analize različitih dokumenata (zakoni, pravilnici, predškolski programi, nastavni planovi i programi i dr.). Posebna će se pozornost posvetiti valjanosti istine koja se temelji na valjanosti izvora (Munjiza, 2009). Izvori koji će se upotrijebiti u radu su sljedeći: primarni izvori (zakoni, programi, pedagoška periodika, različite publikacije i dr.), arhivsko gradivo (dokumentacija nadležnih službi, osobni fondovi, školski

izvještaji i dr.) te sekundarni izvori. Pojedini podaci prikazat će se grafički i tabelarno. Svaka će se koncepcija usporediti s pedagoškim spoznajama odgovarajućeg vremena. Predloženo istraživanje je pretežno teorijsko, neeksperimentalno, ali sadrži i neke empirijske elemente koji će doći do izražaja u analizi suvremenih pristupa obrazovanju odgojitelja djece rane i predškolske dobi, kako u Hrvatskoj tako i u nekim europskim zemljama. U okviru istraživanja primijenit će se i elementi komparativnih istraživanja.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Predloženo istraživanje rezultirat će sintezom povijesnog razvoja sustava obrazovanja odgojitelja u Hrvatskoj od prvih početaka do 2005. godine. Na taj će se način dati značajan doprinos proučavanju povijesti hrvatske pedagogije i školstva. Doktorskim radom ponudit će se neke smjernice i za unapređivanje postojećih koncepcija obrazovanja odgojitelja djece rane i predškolske dobi.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Adamović, V. (1885), *Gragja za istoriju dubrovačke pedagogije*, Prvi dio, Zagreb: Naklada hrvatskog pedagoško-književnog zbora.

Basariček, S., Ivkanec, T., Modec, Lj. i Pejnović, M. /ur./ (1897), *Pedagogijska enciklopedija*, knjiga 1, svezak III., Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor.

Babić, N. i Irović, S. (2004), *Trideset godina obrazovanja predškolskih odgojitelja u Osijeku*, Osijek: Visoka učiteljska škola.

Bergant, M. (1968), *Predškolski odgoj*, u: Krmeta, Lj. i sur. /ur./, *Pedagogija*, knjiga 2, Zagreb: Matica hrvatska.

Baran, J., Dobrotić, I. i Matković, T. (2011), *Razvoj institucionaliziranog predškolskog odgoja u Hrvatskoj: promjene paradigme ili ovisnost o prijednom putu*, *Napredak*, vol. 152 (3-4): 521-539.

Ciranna, C. (1970), *Storia, pedagogia, didattica, programmi e orientamenti delle scuole materne dalle origini ad oggi*, Roma: Editrice Ciranna.

Cuvaj, A. (1911), *Građa za povijest školstva kraljevine Hrvatske i Slavonije od najstarijih vremena do danas*, knjiga VIII, Zagreb: Naklada kr.-hrv.-slav.-dal. zemaljske vlade Odjela za bogoštovlje i nastavu.

Cvijić, A. (1895), *Rukovod za zabavišta*, Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor.

Čuvaj, A. (1880), *Rieč o zabavištih*, Sisak: Tiskom A. Fanto-a.

Došen-Dobud, A. (1977), *Odgoj i obrazovanje u dječjem vrtiću*, Zagreb: Pedagoško-književni zbor.

Došen-Dobud, A. (1979), "Rukovođ za zabavište" Antonije Cvijić i počeci naše predškolske pedagogije, u: Marinković, J. /gl. ur./: Zbornik Pedagoške akademije Zagreb 1919-1979, Zagreb: Pedagoška akademija, 81-90.

Dumbović, I. (1999), Razvoj pedagoške misli u Hrvatskoj, u: Mijatović, A. /ur./, Osnove suvremene pedagogije, Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor, 79-100.

Engelbreht, H. (1986), Geschichte des Österreichischen Bildungswesens, Erziehung und Unterricht auf dem Boden Österreichs. Band 4: von 1848. bis zum Ende der Monarchie. Wien: Österreichischer Bundesverlag Gesellschaft.

Franković, D. /ur./ (1958), Povijest školstva i pedagogije u Hrvatskoj, Zagreb: Pedagoško-književni zbor.

Grupa autora (1871), I. opća učiteljska skupština, Zagreb: Tisak Dragutina Albrechta.

Lascardies, V. C. i Hinitz, B. F. (2000), History of Early Childhood Education, New York & London: Falmer press.

Ledić, J. (1995), Plaidoyer za „novu“ povijest pedagogije, Napredak, vol. 136 (1): 84-91.

Lipovac, M. (1985), Predškolski odgoj u Hrvatskoj, Zagreb: Narodne novine i Osijek: Pedagoški fakultet, Osijek.

Marinić, T. (1960), Predškolski odgoj u Jugoslaviji, Predškolsko dete, vol. 10 (1-2-3): 5-17.

Milanović, M, Stričević, I., Maleš, D. i Sekulić-Majurec, A. (2001), Skrb za dijete i poticanje ranog razvoja djeteta u Republici Hrvatskoj, Zagreb: ZrnoPrint.

Miljak, A. (1986), Predškolski odgoj nekad i danas, Obrazovanje i rad, vol. 9 (5): 20-26.

Miljak, A. (1999), Predškolski odgoj, u: Mijatović, A. /ur./, Osnove suvremene pedagogije, Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor, 308-311.

Munjiza, E. (2009), Povijest hrvatskog školstva i pedagogije, Osijek: Filozofski fakultet, Osijek i Slavonski Brod: Hrvatski pedagoško-književni zbor.

Mužić, V. (1982), Metodologija pedagoškog istraživanja, Sarajevo: Svjetlost.

Ogrizović, M. (1989), Prilozi nacionalnoj povijesti pedagogije, Zagreb: Školske novine.

Peteh, M. (1976), Predškolska pedagogija, u: Koletić, M. i sur. /ur./, Trideset godina naše pedagogije i školstva, Zagreb: Pedagoško-književni zbor, 52-57.

Posavec, K. (1998), Utemeljenje pedagogije kao sveučilišnog predmeta i studija, Napredak, vol. 139 (02): 205-212.

Posavec, K. (2007), Razvoj povijesti pedagogije u Hrvatskoj do 1918. godine / doktorska disertacija. Zagreb: Filozofski fakultet.

Škoda, M. (1984), Počeci predškolskog odgoja u Hrvatskoj i njegove karakteristike, Zbornik za povijest školstva i prosvjete, vol. 17, 5-16.

Zaninović, M. (1988), Opća povijest pedagogije, Zagreb: Školska knjiga.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

10 000, 00 kuna

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje	10 000, 00 kn	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je		

potrebno)

Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
doc.dr.sc. Koraljka Posavec

Potpis _____
Branimir Mendeš, dipl. učitelj

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.

U Zagrebu, 08.01.2013.

Potpis _____
Branimir Mendeš, dipl. učitelj

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
<i>Podaci se u obrazac mogu upisivati u samo za to predviđena mjesta. Molimo Vas da se za kretanje kroz upitnik koristite tipkom „tab“.</i>			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		mr. sc. Branimir Mendeš	
Nositelj studija:		Filozofski fakultet u Zagrebu	
Naziv studija:		Poslijediplomski doktorski studij pedagogije	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		7381	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Povijesni razvoj koncepcija obrazovanja odgojitelja predškolske djece u Hrvatskoj do 2005. godine	
	<i>Engleski</i>	Historical development of concepts for educators of preschool children in Croatia to the year 2005	
Područje/polje:		društvene znanosti, polje pedagogija	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	dr. sc. Koraljka Posavec, doc.	Filozofski fakultet u Zagrebu	kposavec@ffzg.hr
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1.dr. sc. Vlatko Previšić, red. prof.	Filozofski fakultet u Zagrebu	vprevisi@ffzg.hr
	2.dr. sc. Koraljka Posavec, doc.	Filozofski fakultet u Zagrebu	kposavec@ffzg.hr
	3.dr. sc. Mirjana Šagud, izv. prof.	Filozofski fakultet u Zagrebu	msagud@ffzg.hr
	4.		
	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Fakultetsko vijeće Filozofskog fakulteta u Zagrebu, 20. ožujak 2013.		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja			

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
<p>Javna obrana sinopsisa, tj. teme doktorskoga rada održana je u okviru redovite poslijediplomske nastave 22. ožujka 2013. godine pred imenovanim povjerenstvom. Pristupnik je u petnaestak minuta izložio motive za izbor predložene teme te metodološki pristup izradi disertacije. Pritom je osobito istaknuo kako se u suvremenim pristupima preuredbi izobrazbe i cjeloživotnog osposobljavanja odgojitelja predškolske djece u Hrvatskoj (u okviru Učiteljskih fakulteta) često puta pokazuje nedovoljno poznavanje koncepcija i modela koji su u nas postojali u posljednjih pedesetak godina. Međutim, osobito je istaknuta i hrvatska pedagoška prošlost ove teme koja je također nedovoljno poznata, a što se čini važnim za našu predškolsku pedagogiju danas. Pristupnik je svoje izlaganje teme na obrani dobro vremenski, sadržajno i metodički artikulirao. Suvereno je izlagao i odgovarao na pitanja članova povjerenstva, ali i nekoliko pitanja koja su postavili studenti koji pohađaju poslijediplomski doktorski studij pedagogije. Opći je dojam s obrane teme i sinopsisa vrlo povoljan i prihvatljiv za odobrenje daljnjega rada na ovoj temi.</p>	
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>	
<p>Predložena tema doktorskoga rada je znanstveno relevantna. U području naše predškolske pedagogije nedovoljno je radova koji se bave njezinim povijesnim aspektima. Istodobno, sadržaj je važan i zbog činjenice da dovodi u svezu povijesni pregled i aktualne modele obrazovanja odgojitelja predškolske djece. U Hrvatskoj je, naime, sve do "jučer" bilo prilično kontroverzi oko pitanja kako, na koji način i koliko dugo obrazovati odgojitelje za rad s djecom prije njihova polaska u školu. Pritom se nedovoljno znanstveno istraživao ovaj problem, a osobito sadržajne koncepcije i modeli koji bi polazili od prirodnih potreba i mogućnosti da se djeca prije polaska u školu "poučavaju" ili samo "čuvaju". Isticanjem pritom samo praktičnosti često se zanemario znanstveni tretman ovoga problema, a pedagoška memorija jasno pokazuje da je i u nas bilo različitih dobrih iskustava koja predškolsku teoriju nisu svodila samo na interpretaciju prakse bez odgovora na pitanja kakvoj djeci i kojoj dobi njihova razvoja je zapravo primjeren određeni tip odgojitelja. Postoji, dakle, apsolutna opravdanost za odobrenje teme ovoga istraživanja kao i metodološka prihvatljivost pristupu njezina znanstvenog izučavanja kroz izradu ove doktorske disertacije.</p>	
Mišljenje i prijedlog:	
<p>Predlažemo da se ova tema doktorskoga rada mr. sc. Branimira Mendeša prihvati te odobri njezin daljnji postupak izrade.</p>	
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:	
<p>Povjerenstvo ne drži potrebnim nikakve promjene u naslovu predložene teme.</p>	
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):	
<p>Suglasni smo, kao povjerenstvo, da ostane predložebni mentor dr. sc. Koraljka Posavec s Odsjeka za pedagogiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, koja je voditelj Katedre za povijest pedagogije i školstva, kao što nema niti potrebe za dopunom komentorom.</p>	
Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):	
<p>Izrada i obrana ove disertacije može se objektivno očekivati u ak. godini 2014/15.</p>	
Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)	
<p>Nema</p>	
<p style="text-align: right;">Potpis <i>(ime i prezime člana povjerenstva)</i></p>	
NAPOMENA (po potrebi):	

	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	1.(predsjednik Povjerenstva)	
	2.	
	3.	
	4.	
	5.	
U Zagrebu,		M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA**OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE**

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Maša Rimac Jurinović, Profesorica hrvatskoga jezika i književnosti i diplomirana etnologinja		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Hrvatska kultura		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6226		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Marija, Marko		
Datum i mjesto rođenja:	31.05.1979., Zagreb, Hrvatska		
Adresa:	Kikićeva 9, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	095/812-9112		
E-mail:	masarimac@gmail.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatski jezik i književnost, etnologija, Dodiplomski, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	2005. zaposlena u Osnovnoj školi Mladost, profesorica hrvatskoga jezika i književnosti
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Procesna drama u kurikulumu suvremene osnovne škole
Engleski:	Process drama in elementary school's curriculum
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	
Područje/polje:	Interdisciplinarna područja znanosti / Obrazovne znanosti

PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)

(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	dr.sc. Iva Gruić	Sveučilište u Zagrebu,	iva.gruic@ufzg.hr

		Učiteljski fakultet u Zagrebu, Hrvatska	
Drugi mentor:	prof.dr.sc. Neven Hrvatić	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	nhrvatic@ffzg.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<p>Gruić, I., Participation: Interaction or Manipulation in Theatre in Education (TIE) // Talkin' 'bout my Generation, Archaologie der Theaterpädagogik / Zwei ; Konferenzband / Marianne Streisand, Nadine Giese, Tom Kraus, Bernd Ruping (ur.). Berlin, Milow, Strasburg: Schibri-Verlag, 2007.</p> <p>Gruić, I., Analysis of Some Aspects of Participation in a Theatre in Education Programme. // Odgojne znanosti. 9, Zagreb, 2007.</p> <p>Gruić, I., Ne činiti štetu ili minimalni zahtjevi koje društvena odgovornost postavlja pred kazalište za djecu // Zbornik stručnog skupa: Društvena odgovornost kazališta za djecu i lutkarskog kazališta / Zrinka Kolak Fabijan (ur.). Gradsko kazalište lutaka Rijeka, 2008.</p> <p>Gruić, I., Male promjene u fabuli, velike promjene u smislu - Analiza kazališnih adaptacija poznatih priča za djecu // Konferencijski zbornik Prvi specijalizirani znanstveni skup: Rano učenje hrvatskog jezika (RUHJ-1) / Bežen, A., Pavličević, D. (ur.). Učiteljski fakultet, Zagreb, 2008.</p> <p>Gruić, Iva; Velički, Vladimira; Štvaneč, Željka. 'Utjecaj teme na pobuđivanje interesa' // Društvo i jezik – višejezičnost i višekulturalnost / Society and Language – multilingualism and multiculturalism / Bežen, A. i Pavličević – Franić, D. (ur.). Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Europski centar za napredna i sustavna istraživanja, Zagreb, 2010.</p>		
Drugi mentor:	<p>Hrvatić, Neven; Piršl, Elvi., Interkulturalne kompetencije učitelja // Kompetencije i kompetentnost učitelja / Babić, Nada (ur.). Osijek : Učiteljski fakultet u Osijeku (Hrvatska) ; Kherson State University (Ukraine), 2007. 221-228 (plenarno predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).ⓘ</p>		

	<p>Hrvatić, Neven; Posavec Koraljka, Komar Zvonimir., Europski okviri reforme odgojno-obrazovnih sustava: EU - Hrvatska // Evropske dimenzije reforme sistema obrazovanja i vaspitanja / Kamenov, Emil (ur.).</p> <p>Novi Sad : Odsek za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, 2007. 45-50 (plenarno predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).</p> <p>Hrvatić, Neven; Piršl, Elvi., Kurikulum pedagoške izobrazbe učitelja // Kurikulum: teorije-metodologija-sadržaj-struktura / Previšić, Vlatko (ur.).</p> <p>Zagreb : Zavod za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu ; Školska knjiga, 2007. Str. 333-356.</p> <p>Hrvatić, Neven; Sablić, Marija., Kultura kao polazište u izradi nacionalnog kurikuluma // Peti međunarodni interdisciplinarni simpozijum "Susret kultura" / Subotić, Ljiljana ; Živančević-Sekeruš, Ivana (ur.).</p> <p>Novi Sad : Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, 2010. 237-245 (plenarno predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).</p> <p>Hrvatić, Neven., Interkulturalni kurikulum i obrazovanje na manjinskim jezicima. // Pedagoška istraživanja. 8 (2011.) , 1; 7-18 (članak, znanstveni).</p>
OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>Dramski odgoj je u svojoj biti usmjeren na razumijevanje svijeta u kojem živimo i odnosa koji ga sačinjavaju. Zbog toga, dramski odgoj se često koristi u radu s djecom i mladima jer toj skupini predstavlja zanimljiv, prihvatljiv i drugačiji način rada. Djeca i mladi igrajući život proživljavaju situacije iz stvarnoga života zaštićeni svojim ulogama.</p> <p>Sve češće se metode i tehnike dramskoga odgoja koriste u nastavnom procesu jer nastava, osim obrazovnih sadržaja, mora učeniku ponuditi i odgojne sadržaje koji će ga pripremiti za život i funkcioniranje u zajednici, a jedan od osnovnih zahtjeva suvremene nastave je i razvijanje sklonosti prema istraživanju i razvijanje kreativnog, ali i kritičkoga duha. Također, jedna od zadaća suvremene škole je i stvaranje tolerantnog društva temeljenog na prosocijalnom ponašanju pojedinaca koji ga čine.</p> <p>Budući da dramske tehnike i metode predstavljaju strategiju koja može udovoljiti svim ranije spomenutim zahtjevima, istraživanje će se baviti njihovim stvarnim utjecajem, s posebnim fokusom na poticanje prosocijalnog djelovanja i smanjenje agresivnog ponašanja mladih.</p>
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>Drama in education is in its essence focused on understanding the world around us and the relationships that compose it. Because of this, drama in education is often used when working with children and youths because it is interesting and accessible to this group. By playing out their roles, children and youths can live out real-life situations while sheltered within the confines of their characters.</p>

The techniques and methods of drama in education are used more and more because the course of study must, beside the basic curriculum, offer the student educational content that will prepare him/her for life and functioning within the community — and one of the most basic requirements of modern education is the formation of the desire for research and the development of creative and critical thinking. Furthermore, one of the goals of the modern school is the creation of a tolerant society based on the pro-social behavior of its individuals.

Since drama techniques and methods can be used as a strategy for reaching previously mentioned educational goals, our specific topic of interest will be the real effect of their use, with special focus on the development of pro-social behavior in youths.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Dramski odgoj, iako uvršten u Nacionalni okvirni kurikulum kao fakultativni, odnosno izborni predmet, nema sustavnu praksu u našim odgojno-obrazovnim ustanovama, osim ako se isključivo ne shvati kao odgoj za dramsko stvaralaštvo koje se već dugo njeguje u okviru izvannastavnih programa i školskih dramskih skupina. Međutim, tu se radi o jednom od dva usmjerenja dramskoga odgoja.

Drugo usmjerenje, puno rjeđe zastupljeno u našem školstvu, je drama za odgoj (odgojna drama) kojoj nije osnovna svrha izvođenje, već prema Gruić (2002.) obuhvaća: "... sve instrumentalizirane oblike dramskoga odgoja (one u kojima se drama koristi kao metoda za poučavanje, za osobni razvoj kroz vježbanje osobnih ili socijalnih vještina, itd.), oblike dramskog odgoja koji koriste dramu kao medij za samoizražavanje, oblike dramskoga odgoja koji koriste dramu za istraživanje društvenih, osobnih ili grupnih problema te oblike dramskoga odgoja koji koriste dramu kao medij za dramski doživljaj (koji je onda uvijek povezan s doživljajem i razumijevanjem svijeta i samoga sebe)".

Hrvatski dramski pedagozi okupljeni oko Hrvatskog centra za dramski odgoj u svojoj definiciji navode neke važne odrednice dramskoga odgoja prema kojima dramski odgoj nema za svoj isključivi cilj profesionalno bavljenje dramskom umjetnošću ili tek njezino lakše razumijevanje, već odgaja za život i namijenjen je svoj djeci (Što je dramski odgoj?, HCDO, internetske stranice o dramskom odgoju i pedagogiji u svijetu, preuzeto 15.11.2011.).

Ta definicija je usklađena i sa Smjernicama za umjetnički odgoj (2006.) koje za ciljeve umjetničkoga odgoja postavljaju: zagovaranje općeljudskoga prava na odgoj i kulturnu participaciju, razvitak individualnih sposobnosti, poboljšanje kvalitete odgoja i promicanje kulturne raznolikosti. Također, isti dokument ističe važnost i presudnu ulogu umjetničkog odgoja u poboljšanju kvalitete odgoja.

U ovom će istraživanju u najvećoj mjeri biti zastupljena procesna drama kao metoda odgojnog kazališta pa bi ju na ovom mjestu bilo korisno definirati.

Procesna drama između ostalih ima jedno izrazito bitno obilježje, a to je sudjelovanje svih sudionika u dramskom zbivanju. Prema Gruić (2002.), procesna drama ne funkcionira kao jednostavan linearan niz, već kao niz funkcionalnih jedinica - epizoda. Uloga voditelja je jasno odrediti cilj i voditi grupu ka tom cilju, ali cijeli dramski svijet, sukobi i rješenja su djelo sudionika procesa.

S obzirom na sve mogućnosti dramskoga odgoja, očekivano bi bilo da se često koristi u znanstvenim istraživanjima i da je i sama predmet znanstvenog istraživanja. Međutim, istraživanja koja uključuju metode dramskoga odgoja u Hrvatskoj su prilično rijetka (Janković, Blažeka i Rambousek, 2000. i Nemet-Janjić, 2009.).

Međutim, u svijetu je situacija ipak drugačija što ne treba čuditi s obzirom na dugu tradiciju odgojne drame. Predmet istraživanja

nerijetko je sama odgojna drama, njezine metode, ideje i teorije svjetski poznatih dramskih pedagoga. Međutim, još brojnija su istraživanja koja se koriste instrumentarijem dramskog odgoja, a istražuju i unaprjeđuju svakodnevni posao nastavnika - odgoj i obrazovanje djece. Navest ću samo neke reprezentativne radove kojima je svrha ilustrirati mnoštvo mogućnosti.

U obrazovnom području dramske tehnike i metode se često koriste u istraživanju jezičnih kompetencija učenika, bilo da se radi o svladavanju materinskoga jezika ili jezika koji učenici uče kao ini, odnosno drugi jezik (Piazzoli, 2010., Arslan i Čağdaş, 2011., Lutzker, 2007. i Butterfield, 1989.).

Osim u stjecanju jezičnih kompetencija, ovakav način rada koristi se i u svladavanju nastavnih sadržaja iz područja književnosti (Gorjian, Moosavinia i Jabripour, 2010.). Zanimljiva je i primjena dramskih tehnika u poučavanju prirodoslovno-matematičkih predmeta (Dorion, 2009.).

Izrazito raznolike mogućnosti nudi i građanski odgoj kojim su se u okviru DIE (Drama in Education) programa bavili Dawson, Hill, Barlow i Weitkamp (2009.) istražujući socijalni i kulturni kontekst genetskih istraživanja kod srednjoškolske populacije.

Poučavanje o političkoj svjesnosti i razumijevanje socijalnih problema i socijalne pravde na temelju dramskih tehnika istraživali su O'Connor (2010.), Shelton i Mc Dermott (2011.). Posebno korisnom metodom, dramski odgoj se dokazao u programima prevencije nepoželjnog ponašanja mladih, alkoholizma i u širenju svijesti o prevenciji HIV-a (Cahill, 2009.). Slični preventivni programi postoje i u nas, a zasnivaju se na interaktivnom pristupu, međutim, nažalost, nisu provedena istraživanja o korisnosti tih programa. Prvenstveno mislim na programe Dramskoga studija Tirena koji se u svojim interaktivnim predstavama bave odabirom srednje škole i pritiscima s kojima se učenici susreću, ekologijom, otuđenjem i nepovjerljivošću prema drugima i drugačijima, ovisnošću o drogama i seksualnosti mladih.

Zbog mnoštva mogućnosti (i) primjene, ovakva istraživanja se često temelje na interdisciplinarnom pristupu i zadiru u više područja odjednom.

Iako su u nas znanstvena istraživanja dramskog odgoja rijetka, metode dramskoga odgoja često se pojavljuju kao metodičko osvježenje u nastavi, prvenstveno u razrednoj nastavi i nastavi hrvatskoga jezika, ali i u osmišljavanju satova razredne zajednice te je uslijed toga objavljeno i nekoliko članaka i priručnika (priručnici: Fileš i sur., 2009., Lekić i sur., 2009., Bognar-Uzelac-Bagić, 1995., Ivanek, 2005.; članci: Lugomer, 2000./2001., Gjuran, 2008.).

Spominjući nastavu, potrebno je detaljnije objasniti pojam kurikulumu koji je sveprisutan u suvremenom diskursu onih koji su na neki način povezani s odgojem i obrazovanjem. Unatoč tome, taj pojam: "...svaki autor razumijeva i interpretira na osobit način." (Previšić, 2007.)

Ovaj rad ima cilj doprinijeti formiranju kurikulumu koji Previšić (2007.) definira kao relativno nov pristup unutarnjem preostroju odgojno-obrazovnih i školskih sustava, kako formalnoga tako i neformalnoga učenja. Govoreći o školi danas se prvenstveno podrazumijeva njezina obrazovna funkcija, a čini mi se zanemaruje ona odgojna (unatoč u prednosti pojma u samom nazivu ustanove). S obzirom da škola osposobljava svoje učenike za djelovanje u budućnosti, smatram da se odgojna komponenta osnovnoškolskoga života nikako ne smije zanemariti, posebno se ne smiju zanemariti afektivni ciljevi odgoja koji su pred suvremenu školu postavljeni.

Osim dramske pedagogije, za ovo istraživanje je bitan teorijski pregled i pregled istraživanja s područja prosocijalnog ponašanja i agresivnosti osnovnoškolaca.

Prosocijalno ponašanje definiramo kao sveobuhvatni naziv za razne oblike socijalnog ponašanja kojima je u osnovi dobročinstvo, a uključuje blagonaklonost i prijaznost, materijalno pomaganje i moralnu podršku (Petz, 1992.).

Eisenberg i Mussen, (1989.) u definiciji prosocijalnog ponašanja polaze od njegovog moralnog aspekta i smatraju ga vidom moralnog postupanja koji uključuje društveno poželjna ponašanja (dijeljenje, pomaganje i suradnja).

Danas se, nerijetko, prosocijalno ponašanje poistovjećuje s altruizmom i zapravo se ta dva pojma koriste kao sinonimi. Upotreba tih pojmova kao sinonima nalazi opravdanje jer je vrlo teško procijeniti motive nečijeg djelovanja i na taj način zaključiti djeluje li osoba prosocijalno ili ujedno i altruistično. Međutim, altruistično ponašanje je uži pojam od prosocijalnog ponašanja jer se njime obuhvaća samo jedan oblik prosocijalnog ponašanja. Prema Eisenbergu i Mussenu, (1989.) altruizam je intrinzično motivirano voljno ponašanje usmjereno na dobrobit drugih uz istinsku brigu i suosjećanje bez osobne dobiti.

Na prosocijalno ponašanje utječu kognitivni i emocionalni činitelji, a starija djeca upravo zbog višeg stupnja kognitivnog razvoja više surađuju od mlađe, bolje biraju strategije koje će koristiti većini sudionika te bolje prilagođavaju svoje ponašanje ciljevima (Knight i sur., 1987.).

Govoreći o prosocijalnom ponašanju svakako treba uzeti u obzir i empatiju koja predstavlja središnji pojam teorije o razvoju prosocijalnog ponašanja M. Hoffmana (1982.)

Prema toj teoriji, empatija je u altruistično ponašanje uključena na dva načina: a) empatično dijete osjeća neugodu promatrajući nevolju drugoga, a smanjuje je pomažući mu i b) prosocijalno ponašanje izaziva osjećaj veselja u drugome, a empatično dijete proživljava te pozitivne emocije.

Empatija se razvija postupno tijekom djetinjstva i vjeruje se da je rezultat nasljednih procesa i socijalizacije, a izrazito važnima se čine se roditeljske odgojne metode (Vasta i sur., 1998.) i roditeljska emocionalna toplina i prihvaćanje (Zahn-Waxler i sur., 1979.).

Na prosocijalno ponašanje izrazito utječu dva okolinska činitelja: potkrepljivanje i modeliranje. Zapaženo je da djeca ne oponašaju jednako sve modele već imitiraju one koje doživljavaju važnijima, jačima ili kompetentnijima (Eisenberg-Berg i Geisheker, 1979.), a posebno zanimljivo opažanje, za sve koji sudjeluju u odgojno-obrazovnom procesu, jest da na razvoj prosocijalnog ponašanja utječe ponašanje i osobnost učitelja/ice. Učenici koji osjećaju da ih učitelj/ica prihvaća pokazuju veću dozu prosocijalnog ponašanja (Klarin, 2006.).

Prema istraživanju Raboteg-Šarić (1995.) utvrđeno je da se djevojčice češće ponašaju altruistično.

Govoreći o prosocijalnom ponašanju, treba spomenuti i agresivno ponašanje kao jedan od oblika antisocijalnog ponašanja s namjerom da se nanese šteta ljudima ili imovini. Govoreći o agresiji, govorimo više o samoj namjeri nanošenja štete nego o posljedicama pa tako slučajno nanošenje štete drugoj osobi ne smatramo agresijom.

U mlađoj dobi prevladavaju tjelesna i instrumentalna agresija (agresija kojom želimo dobiti nešto što želimo) a kod djece školske dobi i kasnije češće se javljaju neprijateljska agresija (osvetnička agresija; odgovor na tuđu agresiju) i verbalna agresija (Hartup, 1974.).

Dječja agresivnost često proizlazi iz njihova odnosa s roditeljima te braćom i sestrama. Nerijetko roditelji agresivne djece njihovu neposlušnost češće rješavaju tjelesnim kažnjavanjem, nego objašnjavanjem i na taj način svojoj djeci postaju model ponašanja (Vasta i sur., 1998.). Također, djeca autoritarnih roditelja (strogi roditelji s visokim zahtjevima koji pri tome upotrebljavaju silu) češće se koriste agresijom kao stilom ponašanja (Klarin, 2006.) tako da slobodno možemo zaključiti da roditeljski odgojni stil ima izrazito važnu ulogu u razvoju djeteta.

Neka istraživanja su pokazala (Huesmann i Miller, 1994.) da djeca postaju sve tolerantnija prema agresiji i ona im sve manje smeta, a to je svakako posljedica nekritičkog odnosa prema medijima. Svjedoci smo da djeca danas provode puno više vremena gledajući televiziju i igrajući prilično nasilne video-igrice, nego li baveći se nekom drugom aktivnošću.

Znanost je odavno ustvrdila da je agresivno ponašanje je jedan od najstabilnijih oblika ponašanja, a novija longitudinalna istraživanja su to i potvrdila (Eron i Huesmann, 1990.; Farrington, 1991.; Haapasalo i Tremblay, 1994.; Huesmann i sur., 1984.; Stanger i sur., 1997.; sve prema Keresteš, 2002.).

Smatram da dramski odgoj može uvelike doprinijeti otvorenom humanističkom kurikulumu jer se u svojoj filozofiji ne razlikuje od bitnih postulata suvremene pedagogije - stavlja učenika u centar, odgaja iskustvenim učenjem, omogućava mu da postigne svoj maksimum, da se razvija, da razvija svoje potencijale, stvara pozitivnu sliku o sebi, da razvija prosocijalne vještine i da postaje građanin koji poznaje svoja prava, ali i obaveze.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj istraživanja je utvrditi može li se upotrebom dramskih tehnika, točnije upotrebom procesne drame, poticati prosocijalno ponašanje i ujedno smanjivati agresivno ponašanje učenika viših razreda osnovne škole. Istraživanja koja se temelje na upotrebi dramskih tehnika su vrlo česta izvan naše zemlje (posebice u zemljama engleskog govornog područja). Međutim, takva istraživanja su kod nas izrazito rijetka, iako velik broj nastavnika koristi neki oblik dramskog rada u nastavi i izvannastavnim aktivnostima. Smatramo da bi bilo važno ispitati korisnost procesne drame u odgojnom osnovnoškolskom radu, čemu će doprinijeti i ovaj rad.

U istraživanju će se, među ostalim, usporediti razlike između utjecaja koji imaju izravan i neizravan pristup problemu. Pod izravnim pristupom podrazumijeva se korištenje motiva i priča bliskih osobnim i svakodnevnim iskustvima sudionika, a pod neizravnim pristupom podrazumijeva se dramski rad u kojem se koriste razni načini udaljavanja od centralnog problema (kroz analogiju, udaljavanje u prostoru i/li vremenu, i slično). Svaki od ta dva pristupa ima svoje očigledne prednosti: izravan pristup neuvijeno iznosi problem i zato je aktivirajući za sudionike, blizak njihovom iskustvu i ne traži osobiti napor u uživanje u situaciju i/li uloge; neizravan pristup više zaštićuje sudionike jer problem odmiče od njih osobno, pa se neće osjetiti prozvani niti ugroženi (zbog čega ga neki autori snažno preporučuju). Cilj ovog istraživanja je propitati njihovu korisnost u okviru postavljenih ciljeva.

HIPOTEZE:

1. Očekujemo da će se upotrebom dramskih tehnika procesne drame utjecati na razvoj prosocijalnog i smanjenje agresivnog ponašanja osnovnoškolaca.
2. Očekujemo da će se moći utvrditi razlika između rezultata koje donosi izravan i neizravan pristup. Cilj je ustanoviti koji pristup ima snažniji utjecaj.
3. Očekujemo da će učenici imati pozitivan stav o upotrebi procesne drame u odgojnom radu nastavnika i škole

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)**Ispitanici**

Ispitivanjem će se obuhvatiti 6 razreda jedne zagrebačke osnovne škole. U istraživanje će biti uključeni učenici u dobi od 12 – 14 godina koji pohađaju 7. i 8. razred osnovne škole.

Uzimajući u obzir prosječan broj učenika u razredu, pretpostavljam da će istraživanjem biti obuhvaćeno oko 150 učenika. S obzirom da se će se istraživanje provoditi u jednoj novozagrebačkoj školi, možemo tvrditi da se radi o izrazito sličnim odgojno-obrazovnim uvjetima, a i inače će se nastojati da uvjeti u kojima se provodi eksperiment budu što sličniji (broj učenika u razredu, korištenje istih dramskih metoda, korištenje istih motiva u različitim pristupima i sl.).

GRUPA**BROJ UČENIKA**

1. eksperimentalna grupa – izravan pristup	50 učenika (dva razreda)
2. eksperimentalna grupa – neizravan pristup	50 učenika (dva razreda)
Kontrolna grupa	50 učenika (dva razreda)

Svaka od tri gore navedene grupe sastojat će se od dva razreda ne samo zbog povećanja broja ispitanika, nego i zato da se neutralizira mogući utjecaj specifičnih međudnosa unutar pojedinih razreda.

U istraživanju će se poštivati Etički kodeks rada s djecom, uključujući traženje suglasnosti roditelja i institucija.

Instrumenti

Prosocijalno ponašanje u razredu (u obje eksperimentalne grupe – izravan i neizravan pristup) mjerit će se skalom koja je konstruirana za potrebe projekta „Aktivna / efikasna škola“ (Zarevski i suradnici, 2000.). Skala sadrži 5 čestica koje se odnose na specifična prosocijalna ponašanja u školskom okruženju primjereno dobi ispitanika. Učenici će na Likertovoj skali od 5 stupnjeva procjenjivati koliko je pojedina tvrdnja točna za njih (od '1 – Uopće nije točno za mene' do '5 – U potpunosti je točno za mene').

Agresivno ponašanje u razredu (kao učestalost verbalnih i fizičkih agresivnih ispada) mjerit će se skalom koja sadrži 5 čestica. Čestice označavaju agresivna ponašanja u školskom okruženju. Izradili su je suradnici na projektu „Aktivna/efikasna škola“ za potrebe projekta (Zarevski i suradnici, 2000.). Učenici će na Likertovoj skali od 5 stupnjeva procjenjivati koliko je pojedina tvrdnja točna za njih (od '1 – Uopće nije točno za mene' do '5 – U potpunosti je točno za mene').

Podaci o stavu učenika o upotrebi dramskih tehnika procesne drame u odgojnom radu prikupljat će konstruiranom skalom stavova koja će prethodno biti testirana u radu s učenicima koji neće biti obuhvaćeni ovim istraživanjem te kvalitativnim tehnikama prikupljanja podataka (intervju, dnevnik, vlastite bilješke i opažanja).

Plan istraživanja

Istraživanje će se provoditi tijekom jednog polugodišta i obuhvatit će minimalno nastavnu satnicu predviđenu za sat razrednog odjela (najmanje 20-ak sati sa svakim razredom u eksperimentalnim skupinama).

Prije početka rada gore opisanim upitnicima o prosocijalnom i agresivnom ponašanju utvrdit će se inicijalno stanje. Nakon završetka rada istim upitnicima utvrdit će se novo, finalno stanje. Učenici će samostalno i anonimno ispunjavati upitnike (kako bi odgovori bili što iskreniji).

S obzirom da procesna drama uz igranje uloga gotovo u pravilu uključuje i raznovrsne pisane zadatke (stranica iz dnevnika, pismo nekom liku, pravilnik...), i ti učenički tekstovi koristit će se u analizi kako prosocijalnih stavova tako i stava učenika prema dramskoj metodi.

Obrada podataka

Istraživanje se temelji na definiraju utjecaja koji nezavisne varijable (izravan i neizravan pristup) imaju na zavisne varijable prosocijalnog i agresivnog ponašanja.

Prikupljeni podaci o prosocijalnom ponašanju učenika će se obraditi dvosmjernom analizom varijance (3x2).

Stav učenika o korištenju procesne drame kao tehnike rada će se obraditi deskriptivnom analizom.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Rezultati ovoga istraživanja pokazat će utječe li rad temeljen na tehnikama procesne drame na poticanje prosocijalnog ponašanja te mogu li se na taj način riješiti, odnosno ublažiti uočeni problemi.

Također, istraživanje bi trebalo utjecati na unapređenje odgojne prakse jer bi se kolegama ponudila strategija primjenjiva u svakodnevnom aktivnom rješavanju odgojnih problema te bi podaci dobiveni ovim istraživanjem doprinijeli boljem razumijevanju učenika i njihovih postupaka. I na kraju, znanstveni doprinos bit će i podaci o primjenjivosti dramskih metoda u unapređivanju i nadogradnji kurikulumu osnovne škole te o stavovima učenika o upotrebi procesne drame u odgojno-obrazovnom procesu.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. Altrichter, H., Posch, P., Somekh, B.(1993.): Teachers investigate their work (An Introduction to the Methods of Action Research), London: Routledge
2. Andrilović, V. (1991.): Metode i tehnike istraživanja u psihologiji odgoja i obrazovanja, Zagreb: Školska knjiga
3. Arslan, E. & Çağdaş, A. (2011.): An Analysis of the Effects of Communication Skills Training, Eric - World's largest digital library of education literature
4. Bančić, A. i sur. (2007.): Ne raspravljaj, igraj!, Zagreb: HCDO
5. Bognar, B. (2006.): Akcijska istraživanja u školi, Odgojne znanosti, Vol. 8 No 1 (11)
6. Bognar, L. i sur. (1995.): Budimo prijatelji (33 pedagoške radionice), Zagreb: Mali korak
7. Buggle, F. (2002.): Razvojna psihologija J. Piageta, Jastrebarsko: Naklada Slap
8. Butterfield, T. (1989.): Drama through Language trough Drama, Banbury: Kemple Press
9. Cahill, H. (2009.): Re-Thinking the Fiction-Reality Boundery: Investigating the use of Drama in HIV prevention Projects in Vietnam, Eric - World's largest digital library of education literature
10. Dawson, E., Hill, A., Barlow, J. & Weitkamp, E. (2009.): Genetic Testing in A Drama and Discussion Workshop Exploring Knowledge Construction, Eric - World's largest digital library of education literature
11. Dorion, K. R. (2009): Science through Drama: A Multiple Case Exploration of the characteristics of Drama Activites used in Secondary Science Lessons, Eric - World's largest digital library of education literature
12. Eisenberg, N. i Mussen, P.H. (1989.): The roots of prosocial behavior in children, New York: Cambridge University Press
13. Ferrance, E. (2000.): Times in Education, Action research, Brown University
14. Fileš, G. i sur (2009.):Zamisli, doživi, izrazi!, Zagreb: Pili-promet
15. Fleming, M. (2003.): Starting Drama Teaching, London: David Fulton publishers
16. Gjuran, N.(2008.): Od motivacije igrokazom do učenja jezičnih sadržaja, Zagreb: Hrvatski, godina VI, br.2
17. Glasser, W. (1994.): Kvalitetna škola: Škola bez prisile, Zagreb: Educa
18. Gorjian, B., Moosavinia, S. R. i Jabripour, A. (2010.): Dramatic Performance in Teaching Drama in ELF Context, TESL-EJ, The Electronic Journal for English as a Second Language, Volume 13, No. 4

19. Green, M.(1996.): u: Researching Drama and Arts Education: Paradigms and Possibilities, ur. Taylor, P., Falmer Press, London: Falmer Press
20. Gruić, I. (2002.): Prolaz u zamišljeni svijet, Zagreb: Golden marketing
21. Gruić, I. (2009.): Kritički prikaz odabranih poglavlja iz razvoja dramskoga odgoja
22. Hoffman, M.L. (1982.): Developmental of prosocial motivation: Empathy and guilt, u: Development of prosocial behavior (ur. Eisenberg-Berg, N.), New York: Academic Press
23. Huesmann, L.R. i Miller, L. S. (1994.), Longterm effects of repeated exposure to media violence in childhood u: Aggressive behavior: Current perspectives (ur. Huesmann, L.R.), New York: Plenum
24. Ivanek, A (2005.): Kreativni razrednik/razrednica (40 primjera pedagoških radionica), Zagreb: Profil
25. Jackson, T. (1993.): Learningthrough theatre, London: Routledge
26. Janković, J. i sur. (2000.): Dramske tehnike u prevenciji poremećaja u ponašanju i funkcioniranju djece mladih, Ljetopis socijalnog rada, Vol.7 No.2
27. Keresteš, G. (2002.): Dječje agresivno i prosocijalno ponašanje u kontekstu rata, Jastrebarsko: Naklada Slap
28. Klarin, M. (2006.): Razvoj djece u socijalnom kontekstu: roditelji, vršnjaci, učitelji – kontekst razvoja djeteta, Jastrebarsko: Naklada Slap
29. Knight, G. P., Berning A. L., Wilson, S. L. i Chao, C. (1987.): The effects of information-processing demands and social-situational factors on the social decision making of children, Journal of Experimental Child Psychology, 43, 244-259
30. Lekić, K. i sur. (2009.): Igram se, a učim!, Zagreb: Pili-promet
31. Lugomer, V. (šk.god. 2000/2001.): Dramski odgoj u nastavi u Školske novine, Zagreb: Školske novine d.o.o
32. Lutzker, P. (2007.): The Art of Foreign Language Teaching: Improvisation and Drama in Teacher Development and Language, Tübingen: Francke A. Verlag
33. Nemeth-Jajić, J. i Dvornik, D. (2011.): Igrokaz u razrednoj nastavi, Hrvatski, Vol.6 No.1
34. O'Connor, P. (2010.): Creating Dramatic Citizenship throug Drama in Education, Eric - World's largest digital library of education literature
35. Petz, B. (ur.), (2002.): Psihologijski rječnik, Zagreb: Prosvjeta
36. Piazzoli; E. (2010.): Process Drama and Intercultural Language Learning: An Experience of Contemporary Italy, Eric - World's largest digital library of education literature
37. Previšić, V. (2007.): Pedagogija i metodologija kurikuluma, u Kurikulum (ur. V. Previšić),Zagreb, Školska knjiga
38. Raboteg-Šarić, Z. (1995.): Psihologija altruizma, Zagreb: NIP Alinea
39. Rutten, Esther A., Biesta, J.J. Gert, Dekovic,M., Geert, M. J. Jan , Schuengel, C., Verweel, P. (2010.): Using Forum Theatre In Organised Youth Soccer to Positively Influence Antisocial and Prosocial Behavior, World's largest digital library of education literature
40. Shelt, R. N. i Mc'Dermott, M., (2011.): Using Literature and Drama to Understand Social Justice, Eric - World's largest digital library of education literature

41. Smjernice za umjetnički odgoj (2006.) Svjetska konferencija o umjetničkom odgoju: "Oblikovanje stvaralačkih mogućnosti za 21. stoljeće", UNESCO, Lisabon, preuzeto s <http://www.hcdo.hr/?p=618>, 15.11.2011.

42. Što je dramski odgoj?, portal Hrvatskoga centra za dramski odgoj, <http://www.hcdo.hr/?p=370>, preuzeto 15. 11. 2011.

43. Zahn-Waxler, C., Radke-Yarrow, M. i King, R.A. (1979.): Child rearing and children's prosocial initiations toward victims of distress, Child Development, 50, 319-330

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

4000

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno zjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____

dr.sc. Iva Gruić

Potpis _____

prof.dr.sc. Neven Hrvatić

Potpis _____

Maša Rimac Jurinović, Profesorica hrvatskoga jezika i književnosti i diplomirana etnologinja

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.

U Zagrebu, 23.02.2013.

Potpis _____

Maša Rimac Jurinović, Profesorica hrvatskoga jezika i književnosti i diplomirana
etnologinja

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
<i>Podaci se u obrazac mogu upisivati u samo za to predviđena mjesta. Molimo Vas da se za kretanje kroz upitnik koristite tipkom „tab“.</i>			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Maša Rimac Jurinović	
Nositelj studija:		Sveučilište u Zagrebu, filozofski fakultet	
Naziv studija:		Hrvatska kultura	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		6226	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Procesna drama u kurikulumu suvremene škole	
	<i>Engleski</i>	Process drama in elementary school's curriculum	
Područje/polje:		Interdisciplinarne društvene znanosti/Obrazovne znanosti	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	dr. sc. Iva Gruić, doc.	Učiteljski fakultet u Zagrebu, Hrvatska	iva.gruic@ufzg.hr
Drugi mentor:	dr. sc. Neven Hrvatić, red. prof.	Filozofski fakultet u Zagrebu	nhrvatic@ffzg.hr
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1.dr. sc. Vlatko Previšić, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	vprevisivffzg.hr
	2.dr. sc. Iva Gruić, doc.	Učiteljski fakultet, Sveučilišta u Zagrebu	iva.gruic@ufzg.hr
	3.dr. sc. Neven Hrvatić, red. prof.	Filozofski fakultet, Sveučilišta u Zagrebu	nhrvatic@ffzg.hr
	4.		
	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Povjerenstvo je imenovano na sjednici Fakultetskog vijeća Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja			

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada
Pravilnikom studija Hrvatske kulture nije predviđena obrana teme doktorskoga rada
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>
Tema je aktuelna i znanstveno interdisciplinarna. Dramski se odgoj, naime, vrlo često koristi u radu s djecom i mladima tako da sve više zauzima važno mjesto u školskom kurikulumu i posebno nastavi hrvatskoga jezika, tj. njegovu dijelu umjetničkog izražavanja i stvaranja. U nastavnom procesu, a osobito izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima učenika, se također sve više koriste metode i tehnike dramskoga odgoja kao sredstvo približavanja učenicima onih sadržaja koji se daju na slikovit, ilustrativan i estetski način doživljavanja svijeta oko sebe. Sve to životnu okolinu djeci i mladima čini bližom te, na neki način, odgovara na staru pedagošku dilemu: Odgajamo li za školu, ili za život?! S druge strane kurikulum suvremene škole podrazumijeva, uz ostalo, stalno oslobađanje učeničkog kreativnog i stvaralačkog izražavanja pri čemu dramski odgoj pruža idealnu priliku takva ponašanja i učenika i nastavnika. U tome bi se trebao najvećma iskazati i znanstveni doprinos ovoga doktorskoga rada tako što će teorije kurikulumske oslobađanja nastavnog procesa različitih rigidnih stega i metodičkih ograničenja dovesti u korelaciju sa dramskim odgojem kao slobodnijim izražavanjem učenika u iskazivanju njihovih znanja, emocija i kompetencija. Sam, naime, dramski odgoj posjeduje vrlo kreativne strategije i metode izražavanja koje potiču prosocijalno komunikacijsko ponašanje učenika. Ovo posljednje je, opet, vrlo djelotvorno nastavno sredstvo preveniranja socijalno nepoželjnog ponašanja, što bi trebalo pripomoći prosocijalnom, umjesto agresivna vladanja djece i mladih.
Mišljenje i prijedlog:
Predlaže se prihvatiti temu doktorske radnje kao znanstveno opravdanu u interdisciplinarnom području obrazovanja, te praktično korisnu u području obrazovanja i nastave u suvremenoj školi, kao i mentore (profesore Ivu Gruić i Nevena Hrvatić), koji se "uže" bave dramskim odgojem, odnosno kurikulumom suvremene škole.
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:
Nema
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):
Nema
Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):
Do kraja akademske godine 2014/15.
Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)
Potpis (ime i prezime člana povjerenstva)
NAPOMENA (po potrebi):

	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	1.(predsjednik Povjerenstva) prof. dr. sc. Vlatko Previšić, Filozofski fakultet u Zagrebu	
	2.doc. dr. Iva Gruić, Učiteljski fakultet u Zagrebu	
	3.prof. dr. sc. Neven Hrvatić, Filozofski fakultet u Zagrebu	
	4.	
	5.	
U Zagrebu, 29. travnja 2013.g.		M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	mr. sc. Robert Leļjak, ---		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Hrvatska kultura		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	8103		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Marija i pok. Rudolf		
Datum i mjesto rođenja:	11.07.1966., Zadar, Hrvatska		
Adresa:	Put Murvice 8 ulaz 6, Zadar, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	091-57-86-479		
E-mail:	robert.leļjak@zd.t-com.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zadru - Odjel za klasičnu filologiju , Studij latinskog jezika i rimske književnosti i Studij grčkog jezika i književnosti, Dodiplomski, Hrvatska 2. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Poslijediplomski studij lingvistike, Poslijediplomski magisterij, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	2013.-1992. Državni arhiv u Zadru 1992.-1991. Nadbiskupska klasična gimnazija s pravom javnosti u Zadru
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Leļjak, Robert. Inventari fonda Veličajne općine Zadarske Državnog arhiva u Zadru - godine 1325.-1385., Sv. I Zadar : Državni arhiv u Zadru, 2006. (građa). 2. Kolanović, Josip; Leļjak, Robert. Andrija pok. Petrov iz Cantua: bilježnički zapisi 1355.-1356. Zadar : Državni arhiv u Zadru, 2003. (ostalo). 3. Kolanović, Josip; Leļjak, Robert. Andrija pok. Petra iz Cantua: bilježnički zapisi 1353-1355. Zadar : Državni arhiv u Zadru, 2001 (povijesni izvori). 4. Leļjak, Robert; Lonza, Nella. Statut Paške općine: Izvornik i prijevod // Statut Paške općine - Statuta Communitatis Pagi / Čepulo, Dalibor (ur.). Pag - Zagreb : Matica hrvatska Pag - Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2011..

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Latinitet statuta dalmatinskih gradova pod mletačkom vlašću		
Engleski:	The Latinity of the Statutes of Dalmatian Towns under Venetian Domination		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filologija / Klasična filologija		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)			
(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof.dr.sc. Mirjana Matijević-Sokol	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	mmsokol@ffzg.hr
Drugi mentor:			
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<p>Zadar i zadarska crkva u djelu Historia Salonitana (Salonitanska povijest) Tome Arhidakona, <i>Sedamnaest stoljeća zadarske crkve. Zbornik radova znanstvenoga skupa o 1700. obljetnici mučeništva sv. Stošije (Anastazije), Zadar, 16.-18. studenoga 2004. godine</i>, sv. I. (od ranokršćanskoga razdoblja do pada Mletačke Republike), ur. Livio Marijan, Zadar: Zadarska nadbiskupija, 2009. [2010.], str. 259-275.</p> <p>Quedam Helena regina....., <i>Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu</i>, 3. ser., vol. XLIII., Zagreb 2010., str. 415-431. (Summary: Quedam Helena regina.....) /koautor Vladimir Sokol/</p> <p>Latinska epigrafija otoka Krka od IX. do XII. stoljeća. Prilog kontekstualizaciji novopronađenog natpisa u gradu Krku, u: „Az grišni diak Branko Fučić“ – Radovi međunarodnoga znanstvenog skupa o životu i djelu akademika Branka Fučića (1920. – 1999.) / „I, the Errant Pupil Branko, Surnamed Fučić“, – Conference Papers from the International Scholarly Seminar on the Life and Work of Academician Branko Fučić (1920-1999), priredio / edited by Tomislav Galović, Malinska – Rijeka – Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Institut za povijest umjetnosti, Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Staroslavenski institut, Sveučilišna knjižnica Rijeka, Općina Malinska-Dubašnica, 2011., str. 739-758. (Summary: Latin Epigraphy on the Island of Krk from 9th to 12th Century. A Contribution to the Contextualization of the Newly Found Inscription in Krk)</p> <p>Notae epigraphicae, palaeographicae, chronologicae, historiographicae (...) u radovima M. Barade, <i>Povijesni prilozi</i>, god. XXX, br. 40, Zagreb 2011., str. 23-33. (Summary: Notae epigraphicae, palaeographicae, chronologicae, historiographica (...) in the work of Miho Barada)</p> <p><i>Privilegia foundationis monasterii sanctae Mariae Czriquenizae – Fundacijske isprave samostana svete Marije u Crikvenici</i>, II. izdanje, Crikvenica: Grad Crikvenica (izvršni nakladnik Glosa d.o.o. Rijeka), 2011., 20 str. /koautori Ivan Botica i Tomislav Galović/</p>		
Drugi mentor:			
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>Disertaciju namjeravam podijeliti u pet cjelina: <i>uvod, lingvističku analizu, semantiku, traduktološku analizu te zaključna razmatranja.</i></p> <p><i>Prva cjelina odnosno Uvod</i> sadržavat će kraći povijesni pregled mletačke uprave nad Dalmacijom,</p>		

	<p>s naglaskom na organizaciju mletačke administracije, gdje će se obrazložiti nadležstvo svake ustanove ili ovlaštene osobe unutar nje, kao i vrste pojedinih pravnih propisa koje donose, a zatim će se prikazati i jezično stanje u Dalmaciji u rasponu od ilirske provincije istog imena do kraja mletačke vlasti 1797. godine, s naglaskom na kontinuitet latinskoga jezika u spomenutom razdoblju.</p> <p>U <i>drugoj cjelini</i>, pod naslovom <i>Lingvistička analiza</i>, korpus će se razmatrati na nekoliko jezičnih razina. Na <i>fonološkoj razini</i> pozornost će se posvetiti grafemskoj realizaciji fonemâ specifičnih za hrvatski jezik koji nemaju ekvivalent u fonemskom sustavu latinskoga. Na <i>morfološkoj razini</i> sagledavat će se način izražavanja vremenskih i prostornih relacija s pomoću padeža i/ili prijedložnih izraza te zastupljenost tih dviju pojava. Na <i>sintaktičkoj razini</i> prikazat će se odnos zastupljenosti akuzativa s infinitivom i izričnih rečenica s karakterističnim veznicima, kao i uporaba glagolskih načina. Na <i>stilističkoj razini</i> uspoređivat će se uvodi (proemiji) u statute i učestalost upotrebe pojedinih šabloniziranih stilskih «slika» iz biblijskog konteksta, koje statute obogaćuju etičkom i filozofskom dimenzijom. Ključni predmet lingvističke analize bit će <i>semantička razina</i> – jezik tekstova koji su predmet analize promatrat ćemo jezik pravne struke, dakle kao složeni varijetet jezika koji služi komunikaciji unutar prava kao posebne čovjekove djelatnosti. Sve pravne termine tretirat ćemo kao posebne leksičke jedinice, određujući im eksplicitno (<i>denotaciju</i>) i implicitno značenje (<i>konotaciju</i>). Razmatrat će se kolokacijski potencijal pojedinih leksičkih jedinica i polisemičnost kao posljedica ekstenzije njihova značenja. Kao posebni odjeljak ovog poglavlja bit će <i>frazologija</i> odnosno analiza pojedinih frazema pravnoga diskursa te pronalazak optimalnih prevoditeljskih rješenja za iste.</p> <p><i>Traduktološka analiza</i> opisat će sve poteškoće na koje nailazili prevoditelji statutâ pri pronalasku ekvivalentnih prijevodnih jedinica, a koje su posljedice bitno različitog društvenog konteksta vremena nastanka statutâ i života prevoditeljâ. Evidentirat će se zastupljenost tradicionalnih prevoditeljskih postupaka – transpozicije, modulacije, ekvivalencije i adaptacije. Auktor će se osvrnuti na dosadašnja zapažanja recenzenata pojedinih statuta te iznijeti osobne primjedbe na niz prevoditeljskih rješenja, s posebnim naglaskom na stilske osobitosti pojedinih prijevoda.</p> <p>U <i>zaključnim razmatranjima</i> pokušat će se sintetizirati svi problemi izneseni u prethodnim poglavljima, uz prijedlog da se eventualno pokuša stvoriti korpus latinskih pravnih leksema, koji bi ujedno i poslužio kao obrazac za daljnji rad na sveobuhvatnoj analizi tekstova srednjovjekovnih statuta dalmatinskih gradova te kao smjernica za prevoditeljski rad još neobjavljenih srodnih latinskih pravnih spisa dalmatinskih gradova pod mletačkom upravom.</p>
<p>Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)</p>	<p>The dissertation will be divided into five extended chapters.</p> <p><i>The first chapter</i> regards <i>the introduction</i> and comprehends the history of the Venetian domination in Dalmatia and in particular, the continuity of the Latin linguistic expression from the period of the Roman province of Dalmatia as well as the review of singular Venetian public services.</p> <p><i>The second chapter</i> comprehends a detailed <i>linguistic analysis</i> through different linguistic levels. On <i>the phonological level</i> the attention will be dedicated to the influence of the Croatian linguistic expression regarding the graphia of the phenomenes from the Croatian language which don't have their equivalents in the phonetic system of the Latin language. <i>The morphological level</i> of the analysis will be dedicated to the wording of the relations of space and time by cases and/or prepositional phrases. <i>The syntactic level</i> of the analysis will consider the representation of the language constructions of Accusative with infinitive and subordinate clauses with the conjunction <i>quod</i>.</p> <p><i>The third chapter</i> will include <i>the semantic analysis</i> either the analysis of polysemicity of singular lexical units of the specific language of legal profession.</p>

The fourth chapter will be dedicated to the translation solutions from the statutes and the difficulties that appear in translating medieval legal texts.

In the fifth chapter, the dissertation conclusion chapter, all the problems exposed in the previous chapters will be synthesized, trying to give unique analytical and translation solutions which could serve as a model for the future work on medieval legal sources.

The research will be carried out by corpus based induction approach performed on ten statutes of Croatian medieval towns under the Venetian domination: the island and the town of Korčula, Split, Dubrovnik, Zadar, Trogir, the island of Brač, the island and the town of Hvar, Šibenik, Skradin and the island and the town of Pag.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Većina dalmatinskih gradova tiskala je svoje statute još u sklopu Mletačke Republike; tako su svoje statute u mletačkim tiskarama tiskali Zadar 1564., Šibenik 1608., Kotor 1616., Pag 1637., Korčula i Hvar 1643. i Trogir 1708. godine, dočim je Brački statut tiskan u Udinama 1656. godine. Dubrovački statut tiskan je po etapama; za mletačke vlasti objavljen je samo izvadak *Regolamenti della repubblica di Ragusa per la navigazione nazionale* 1794. godine.

Članovi onodobne Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (JAZU) uvidjeli su važnost publiciranja pravnih i povijesnih vrela južnoslavenskih naroda pa je već 1868. godine objavljena zbirka pod naslovom *Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium*, da bi pak iduće 1869. godine izišao prvi svezak *Starina*. Prethodnicom sustavne bibliografske obrade građe za pravnu povijest hrvatskoga Juga smatra se bibliografski nacrt *Pisani zakoni na slovenskom jugu I. Zakoni izdani najvišom zakonodavnom vlasti u samostalnim državama* Baltazara Bogišića, gdje je obradio samo dubrovačke i poljičke zakone. Po njegovoj zamisli opširni opisi zakona drugih komuna trebali su biti prikazani u drugom svesku, koji nije nikada objavljen. Godine 1874. na službu u Zagreb stigao je praški profesor pravne povijesti Jaromír Hanel, kojemu je JAZU na sjednici povjerila da sastavi koncept po kojemu bi se moglo postupati pri izdavanju pravno-povijesnih spomenika. Po njegovu prijedlogu trebalo je pokrenuti poseban zbornik pod naslovom *Monumenta historico-juridica Slavorum meridionalium*, u kojemu bi prvu seriju tvorili *Statuta et leges*. U toj zbirci Akademija je u idućih pedeset godina redom izdala sljedeće statute: korčulanski (1877.), splitski (1878.), budvanski, skradinski i hvarski (1882.-1883.), dubrovački (1904.), trogirski (1915.), brački (1926.), dočim su u četvrtoj knjizi te iste serije 1890. godine tiskani i statuti na hrvatskoj redakciji staroslavenskoga jezika (vinodolski, poljički, vrbanski, kastavski, veprinački i trsatski). Kao prvi tiskani statut ciljano je odabran korčulanski, jer je riječ o drugom po starosti pravnom spomeniku kod svih slavenskih naroda (nakon ruske Pravde), a uredio ga je spomenuti profesor Hanel pod naslovom *Statuta et leges civitatis et insulae Curzulae (1214-1558)*.

Spomenuti je profesor 1909. godine boravio u Dalmaciji i pregledao fondove najvažnijih javnih biblioteka i arhiva te privatnih zbirki u Zadru, Šibeniku, Splitu, Dubrovniku i Cavtatu. Primjerke statuta iz bečkih biblioteka opisao je ministarski koncipist u Beču Josip Dragutin Nagy, a one iz Italije Francesco Berlan u *Statuti italiani, sagio bibliografico* iz 1858. godine, Antonio Valsecchi u *Bibliografia analitica di statuti italiani* (1862.) i Lodovico Manzoni u *Bibliografia degli statuti, ordini e leggi dei municipi italiani* (dva sveska – prvi iz 1876. i drugi iz 1879. godine). Posebno valja istaknuti opise primjeraka iz biblioteke Marciane u Veneciji u djelima Giuseppea Valentinellija *Bibliotheca manuscripta ad S. Marci Venetiarum*, I-VI, 1868.-1873. i *Bibliografia dalmata tratta da' codici della Marciana di Venezia* iz 1845. godine.

Jedini postojeći bibliografski prikaz rukopisnih i tiskanih statuta dalmatinskih (ali i istarskih) srednjovjekovnih komuna na hrvatskom jeziku djelo je Ivana Strohala *Statuti primorskih gradova i općina* u izdanju JAZU-i iz 1911. godine. Talijan Ugo Inchiostri u svom djelu *Gli statuti dalmati nel medioevo nei codici, nelle stampe e nelle opere che servono ad illustrarli* u *Archivio storico per la Dalmazia*, Roma, vol. XVII (1934.), str. 1-82 dao je iscrpan prikaz radova o istoj temi na talijanskome, hrvatskome i drugim jezicima do 1933. godine. Vrijedi spomenuti još jednoga talijanskoga istraživača – Antonija Teju i njegovo djelo *Statuti di Dalmazia* objavljeno u *Rivista dalmatica*, XII (1939), br. 3 i 4, ali i tiskano kao separat, mada se fokusirao na nastanak statuta samo s gledišta pravne teorije.

Hrvatski povjesničar Marko Kostrenčić (1884.-1976.) u hrvatsku pravnu povijest unio je, na temelju analize pomorsko-pravnih statutarnih odredaba, podjelu po dvama načelima – *quoad stylum* (po istoj stilističkoj redakciji) i *quoad materiam* (po istim juridičkim načelima, ali različitoj stilističkoj redakciji) na dvije odjeljene skupine: sjevernu (statuti Zadra, Splita, Skradina, Krka, Raba, Šibenika i Paga) i južnu (statuti Dubrovnika, Hvara i Kotora)

Pregled prijevoda na hrvatski jezik odnosno izdanja statuta pojedinih komuna koji tvore korpus ovog istraživanja:

1) Statut grada i otoka Korčule (*Statuta et leges civitatis et insulatae Curzulae*)

Riječ je o najstarijem pravnom zborniku jedne dalmatinske komune, kojega najstariji dio potječe iz 1214. godine, a definitivno je dovršen 1265. godine, kada je dubrovački knez Marsilije Zorzi potvrdio dotadašnje te donio nove odredbe.

Postoje dva suvremena prijevoda ovoga statuta na hrvatski jezik – prvi iz 1987. godine pod naslovom *Korčulanski statut – Statut grada i otoka Korčule*, Zagreb-Korčula, 1987., uz latinski tekst pretiskan iz spomenute Hanelove knjige iz 1877. godine, te drugo izdanje iz 1995. godine u sklopu serije statuta Književnoga kruga u Splitu, uz ispravke grešaka iz prvoga prijevoda i dodatak stvarnoga kazala. Prevoditelj je splitski pravni povjesničar i sveučilišni profesor Antun Cvitanić.

2) Statut grada Splita (*Statuta civitatis Spalati*)

Izvornik zbirke pravnih propisa splitske komune *Capitularium* u redakciji komunalnoga načelnika Garganusa de Arscindisa iz 1240. godine nije sačuvan, dočim je statut u redakciji načelnika Percevala iz 1312. godine dostupan u nekoliko kasnijih prijepisa, uz dopune i izmjene odnosno reformacije. Dva najstarija prijepisa pisana su polugoticom na pergameni i čuvaju se u Arhivu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Godine 1671. splitski kanonik Petar Luposignoli uredio je i razdijelio na poglavlja „Percevalov“ statut, 31 novu statutarnu odredbu i 112 reformacija pod naslovom *Statuta Spalatinae urbis per excell. d. Percevallum nob. de Fermo in utroque jure peritum, et ejusdem civitatis potestatem edita anno MCCCXII. tunc sedente sanctissimo in terris Clemente V. Pontif. Max., nunc vero presidente universali matri ecclesiae Clemente X., imperante serenissimo Venetiarum duce Dominico Contareno sub auspiciis ill.mi et rev.mi d. d. co. Bonifacij Albani, archiepiscopi Spalatensis, totius Dalmatiae et Croatiae primatis a Petro Luposignoli I. U. D. Spalati, Hungariae univerisque Ilirij nob. et in eadem metropolitana Spalatensi canonico ac auditore generali, in paragraphos distincta, indice et repertorio completata, anno MDCLXXI*. Na temelju primjerka Splitskoga statuta objavljenoga 1878. godine pod naslovom *Statuta et leges civitatis Spalati* u seriji *Monumenta historico-juridica Slavorum Meridionalium*, sv. II., str. 1.-308., u izdanju JAZU-i profesor Pravnoga fakulteta u Splitu Antun Cvitanić statut je preveo na hrvatski jezik 1985. godine, u izdanju Splitskoga književnog kruga i pod naslovom *Statut grada Splita*. Drugo izdanje iste knjige pojavilo se 1987. godine, a zbog velikog zanimanja Splitski književni krug odlučio se za treće, znatno prošireno i izmijenjeno izdanje 1998. godine.

3) Statut grada Dubrovnika (*Liber statutorum civitatis Ragusii compositus anno 1272.*)

Statut s punim naslovom *Liber statutorum civitatis Ragusii compositus per egregium virum d. Marcum Justinianum de Veneciis, honorabilem comitem Ragusii, anno domini millesimo ducentesimo septuagesimo secundo, indictione quinta decima, mense madii; confirmatus per populum Ragusinum more solito congregatum, die dominico, vigesimo nono ejusdem mensis*, sastavljen je je 1272. godine.

Kritičko izdanje pod naslovom *Liber statutorum civitatis Ragusii, compositus anno 1272.* s uvodnom raspravom, komentarima i kazalima kao deveti svezak serije *Monumenta historico-juridica Slavorum Meridionalium* pripremili su Vlaho Bogišić i Konstantin Jireček 1904. godine. U toj jedinjoj tiskanoj redakciji, na temelju koje je Statut preveden na hrvatski jezik, postoji osam „knjiga“ s ukupno 487 glava. Prevoditelji su Mate Križman i Josip Kolanović, a nakladnik Historijski (danas Državni) arhiv u Dubrovniku 1990. godine.

4) Statut grada Zadra (*Statuta Iadertina*)

Najstariji primjerak Zadarskoga statuta potječe iz 1305. godine. Čuvao se u biblioteci Carsko-kraljevske Talijanske gimnazije u Zadru, a opisao ga je zadarski povjesničar Vitaliano Brunelli (1848.-1922.) u članku *Gli „Statuta Iadertina“* objavljenome u *Programma dell' I. R. Ginnasio Superiore di Zara 1905-1906.*, str. 1-33. Spomenuta biblioteka dijelom je uništena, a dijelom prenesena u Italiju tijekom Drugoga svjetskog rata pa primjerak nije sačuvan.

Sačuvano je nekoliko tiskanih primjeraka statuta, pod punim nazivom *Statuta Iadertina cum omnibus reformationibus in hunc usque diem factis, additoque indice locupletissimo, nunc primum in typis excussa. Venetiis; apud Dominicum de Farris; MDLXIII*. Hrvatski prijevod Josipa Kolanovića i Mate Križmana objavljen je pod naslovom *Zadarski statut* 1997. godine u nakladi Ogranka Matice hrvatske u Zadru i Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu na temelju primjerka sačuvanoga u Dubrovniku i tiskanoga primjerka u Knjižnici

Državnog arhiva u Zadru (koji je ranije pripadao Knjižnici Carsko-kraljevskog Namjesništva u Zadru).

5) *Statut otoka Brača (Statutum et reformationes insulae Brachiae)*

Jedini poznati primjerak ovoga statuta datira iz 1305. godine, a s kasnijim dodatcima i izmjenama tiskan je 1656. godine u Udinama pod naslovom *Statvta mvnicipalia, ac Reformationes Magnif. Communitatis Brachiae clarissimis DD. Hieronymo, ac Vincentio Michaeli fratribus dicata, Vtini, MDCLVI, Apud Nicolaum Schirattum*. Drugo izdanje objavljeno je u XI. volumenu *Monumenta historico-iuridica Slavorum Meridionalium* pod naslovom *Statutum et reformationes insulae Brachiae*.

Statut je prvi put preveo na hrvatski jezik 1968. godine Antun Cvitanić, dočim je u drugom izdanju iz 2006. godine (isti nakladnik i prevoditelj) hrvatskome prijevodu dodan i izvorni latinski tekst.

6) *Statut grada Trogira (Statuta et reformationes civitatis Tragurij)*

Sastavljen je 1322. godine, a najstariji prijepis datira vjerojatno iz 16. stoljeća i nalazi se u Arhivu HAZU-i, no važniji je primjerak iz nekadašnje biblioteke Paravia u Zadru, koji je redigirao Ivan Lucić te ga opisao u svojem djelu *Memorie istoriche di Tragurio ora detto Traù*. Zalaganjem trogirskoga plemića Jeronima Cippica objavljen je 1708. godine u Veneciji pod naslovom *Statvta et reformationes civ. Tragurii, dicata illvstrissimo et excellentissimo d. d. Aloysio Pisani, equiti, ac senatori praestantissimo, olim apud christianissimum Galliarum regem Ludovicum XIV. ordinario, nuper ad magnae Britanniae reginam, serenissimae reipublicae Venetae extra ordinem legato; Venetiis MDCCVIII.; apud Hieronymum Albricium; superiorum permissv, ac privilegio*.

Drugo izdanje Trogirskoga statuta priredio je 1915. godine I. Strohal u ediciji *Monumenta historico-juridica...* JAZU-i kao X. svezak pod naslovom *Statutum et reformationes civitatis Tragurii*. Ovo kritičko izdanje, koje uzima u obzir sve poznate tekstove Statuta i njegovih reformacija, poslužilo je za prvi prijevod na hrvatski jezik splitskih pravnovijesnih stručnjaka Antuna Cvitanića, Marina Berketa i Vedrana Glige 1988. godine, u izdanju Splitskoga književnoga kruga.

7) *Statut grada Hvara (Statuta communitatis Lesinae (Pharae))*

Najstariji primjerak Hvarskoga statuta potječe iz 1322. godine, no za provale Turaka na otok 1571. godine u požaru komunalne kancelarije uništeni su svi primjerci osim onoga koji je prepisao splitski bilježnik nastanjen u Hvaru Pompej Cranko. Na osnovi toga prijepisa 1643. godine u Veneciji statut je tiskan pod naslovom *Statvta Commvnitatis Lesinae, Venetiis, superior. permissu 1643., Typis Marci Ginamini*. Akademik Šime Ljubić je na temelju tog tiskanog izdanja priredio izdanje Hvarskoga statuta u seriji *Monumenta historico-juridica...* kao III. svezak 1882/83. godine. Hvarski statut preveo je na hrvatski jezik profesor Antun Cvitanić 1991. godine u izdanju Splitskoga književnoga kruga.

8) *Statut grada Šibenika (Statuta, leges et reformationes civitatis Sibenici)*

Prve vijesti o postojanju Šibenskoga statuta potječu iz 1292. godine, kada je šibenski sud izrekao osudu koja se poziva na odgovarajuće odredbe „novoga statuta“, koji je sastavljen po uzoru na Zadarski statut. Kako nam je poznato da je Zadarski statut redigiran između 1305. i 1313. godine, jasno je da Šibenski statut ne može biti stariji od 20-ih godina XIV. stoljeća. Godine 1608. Šibenski statut tiskan je u Veneciji pod naslovom *Volumen statutorum legum et reformationum civitatis Sibenici cum tabula rubricarum; Venetiis, apud Nicolaum Moretum, 1608.*, dočim ga je Zlatko Herkov 1982. godine preveo na hrvatski jezik te objavio kao 9. svezak povremenih izdanja Muzeja grada Šibenika.

9) *Statut grada Skradina (Statuta civitatis Scardoniae)*

Nije nam poznata točna godina nastanka ovoga statuta, no po prethodnim istraživanjima sigurno je da je sastavljen u XIV. stoljeću. Postoje dva rukopisna primjerka – jedan u Biblioteci sv. Marka u Veneciji i drugi u Bogišićevoj biblioteci u Cavtatu Tiskano izdanje priredio je Šime Ljubić te objavio u *Monumenta...* na str. 121-148. Na temelju primjerka iz Venecije statut je 2002. godine preveo na hrvatski jezik dr. sc. Ante Birin, u izdanju ogranaka Matice hrvatske u Zagrebu i Skradinu.

10) Statut grada Paga (Statuta Communitatis Pagi)

Postankom najmlađi dalmatinski komunalni statut potječe iz 1433. godine. Sačuvano je tiskano izdanje iz 1637. godine pod naslovom *Statvta Communitatis Pagi, superiorvm permissv, Venetiis, MDCXXXVII, Ex Typographia Ducali Pinelliana*. Na temelju primjerka iz nekadašnje Biblioteke Kraljevskoga Hrvatskog sveučilišta u Zagrebu (danas Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu) dr. sc. Nella Lonza i i potpisani kandidat mr. sc. Robert Leljak, a prijevod u nakladi Pravnoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Ogranka Matice hrvatske u Pagu izašao je iz tiska u rujnu 2012. godine.

U izdanjima svih prethodno navedenih statuta težište je bilo na opširnom prikazu društvenoga i povijesnog konteksta nastanka pojedinih statuta, tek sa sporadičnim napomenama o jeziku i prevoditeljskim rješenjima. Kao inicijalni rad za ovo istraživanje ističem (citiran u popisu literature) rad Antuna Cvitanića Proemiji statuta naših primorskih komuna – specifičan koncentriran izraz srednjovjekovnog shvaćanja političke vlasti i prava u Zborniku Pravnog fakulteta u Zagrebu XVII/1967.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Nekoliko je motiva za sastavljanje ove disertacije. Kao viši arhivist Državnog arhiva u Zadru auktor je stekao dvadesetogodišnje radno i publicističko iskustvo na povijesnim vrelima pravne naravi u spomenutom arhivu koja su po nekim strukturalnim i jezičnim osobitostima dobrim dijelom slična statutima - spisima javnih bilježnika. Dosadašnji rad na publiciranju javnobilježničkoga gradiva koncentriran je prije svega na transkripciju spisa s kurzivne gotice (kao dominantnog pisma tijekom cijeloga srednjega vijeka na hrvatskom ozemlju pod mletačkom vlašću) na humanistiku po uobičajenim egdotičkim pravilima, no nažalost bez sustavne jezične analize te vrste arhivskoga gradiva. U recentnim radovima hrvatskih istraživača te disertacijama iz srednjovjekovnoga latineta još uvijek dominiraju narativni povijesni izvori odnosno analiza jezičnih osobitosti pojedinih hrvatskih srednjovjekovnih pisaca, kroničara, povjesničara ili filozofa, pa bi ova disertacija trebala poslužiti kao polazište za istraživanja pravnoga diskursa. Paralelno sa sastavljanjem disertacije auktor je (u suradnji s dr.sc. Nellom Lonza) 2011. godine objavio prijevod Statuta srednjovjekovne paške komune te se neposredno uvjerio u brojne teškoće i nedoumice koje se javljaju prevoditelju, i to napose na leksičkoj i frazeološkoj razini.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Korpus ove disertacije sastoji se od ukupno deset komunalnih statuta nastalih u razdoblju od dvjestotinjak godina - od 1214. kao godine nastanka prvoga dijela najstarijega dalmatinskoga statuta – grada Korčule – do 1433. kao godine nastanka najmlađega statuta – grada Paga. Kao podloga za rad poslužit će izvorni latinski tekstovi statutâ u „najmlađim“ izdanjima odnosno prijevodima na hrvatski jezik, i to redom:

- *Statut grada i otoka Korčule* 2. izdanje iz 1995. godine u prijevodu Antuna Cvitanića i nakladi Književnoga kruga u Splitu iz 1995. godine;
- *Statut grada Splita* 3. izdanje iz 1998. godine u prijevodu Antuna Cvitanića i nakladi Književnoga kruga u Splitu; Statut grada Dubrovnika u prijevodu Josipa Kolanovića i Mate Križmana iz 1990. godine u nakladi Državnoga arhiva u Dubrovniku;
- *Statut grada Dubrovnika* u prijevodu Mate Križmana i Josipa Kolanovića iz 1990. godine i nakladi Historijskog (danas Državnog) arhiva u Dubrovniku;
- *Zadarski statut* u prijevodu Josipa Kolanovića iz 1990. godine i nakladi Ogranka Matice hrvatske u Zadru;
- *Statut otoka Brača* 2. izdanje iz 2006. godine u prijevodu Antuna Cvitanića i nakladi Književnoga kruga u Splitu;
- *Statut grada Trogira* u prijevodu Antuna Cvitanića, Marina Berketa i Vedrana Glige iz 1988. godine u nakladi Književnoga kruga u Splitu;
- *Statut grada Hvara* u prijevodu Antuna Cvitanića iz 1991. godine i u nakladi Književnoga kruga u Splitu;
- *Statut grada Šibenika* u prijevodu Zlatka Herkova iz 1982. godine u nakladi Muzeja grada Šibenika;
- *Statut grada Skradina* u prijevodu Ante Birina iz 2002. godine u nakladi ogranaka Matice hrvatske u Zagrebu i Skradinu
- *Statut Paške općine* u prijevodu Nelle Lonze i Roberta Leljaka iz 2011. godine u nakladi Ogranka Matice hrvatske u Pagu i

Pravnoga fakulteta u Zagrebu.

Zbog obilja korpusnih jedinica analize (samo leksički materijal ima skoro 4 tisuće jedinica!) auktor će biti prisiljen na kompromisna rješenja, ili, rečeno matematičkim izričajem, svodenje pojedinih jezičnih pojava na zajednički nazivnik. Na fonetskoj, morfološkoj i sintaktičkoj razini obradit će se samo znatnije zastupljene jezične pojave u statutima koje su zajedničke svim varijetetima srednjovjekovnoga latinитета na području „Romanije“ i koje su odavna poznate i analizirane u svjetski najuglednijim djelima klasične filologije. U analizi leksičkoga materijala auktor se odlučio za podjelu na semantičke skupine po djelu Petera Stotza *Handbuch zur lateinischen Sprache des Mittelalters*, koja po njegovu mišljenju najbolje odgovara njihovu tematskom rasponu ovisno o vrstama prava (osobno, obiteljsko, stvarno, obvezno, nasljedno, krivično, procesno i pomorsko). Pravna terminologija sagledana je dijakronijski odnosno prikazane su promjene značenja pojedinoga leksema (semantička proširenja ili suženja) od klasičnoga preko vulgarnoga do srednjovjekovnoga latinитета. Pri interpretaciji leksema koristit će se najuglednijim svjetskim rječnicima srednjovjekovnoga latinитета – *Oxford Latin Dictionary* (At the Clarendon Press, Oxford 1968.), Dufresne-Du Cange, *Glossarium mediae et infimae Latinitatis*, Parisiis 1840.), Charlton T. Lewis, *A Latin Dictionary*, At the Clarendon Press, Oxford 1958.), J. F. Niermeyer, *Mediae Latinitatis Lexicon minus*, E.J. Brill, Leiden 1976.), kao i rječnikom venecijanizama Giuseppea Boeria *Dizionario del dialetto Veneto*, Venezia 1856².) te rječnicima hrvatskih auktora *Lexicon Latinitatis Medii Aevi Iugoslaviae I-II*, JAZU, Zagreb 1973-1978.) i Vladimira Mažuranića *Prilozi za hrvatski pravno-povjestni rječnik*, JAZU, Zagreb 1908-1922.).

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Primarni je cilj ove disertacije da opširno prouči specifični jezični segment u razdoblju kasnoga srednjega vijeka na hrvatskom ozemlju pod mletačkom vlašću – jezik statuta srednjovjekovnih komuna, respektirajući pri tome i izvanjezične čimbenike odnosno vremenski i politički kontekst njihova nastanka i operacionalizacije u svakodnevnoj praksi. Svjestan određenih ograničavajućih čimbenika pri izradi ove disertacije auktor će ovim pionirskim radom iz ovog područja pokušati inicirati iduća istraživanja, koja bi rezultirala izradom dviju vrsta rječnika hrvatskoga srednjovjekovnog prava – općega, koji bi sadržavao značenjski definirane pravne pojmove, i frazeološkoga, koji bi ujednačio značenja pojedinih frazema i tako prevoditeljima otklonio nedoumice u traženju optimalnih prevoditeljskih rješenja. Kao arhivist Državnoga arhiva u Zadru auktor očekuje da se u bliskoj budućnosti pristupi dijakronijskoj analizi pravnoga izričaja i za mlađa razdoblja povijesti dalmatinskih gradova odnosno pod prvom i drugom austrijskom, francuskom i talijanskom upravom.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Bartoli, Matteo Giovanni, *Das Dalmatische*, Wien, 1906.

Budak, Neven, *Elites cittadine in Dalmazia nel Tre- e Quattrocento, Città e sistema adriatico alla fine del Medioevo*, Venezia, 1997.

Cvitančić, Antun, Proemiji statuta naših primorskih komuna – specifičan koncentriran izraz srednjovjekovnog shvaćanja političke vlasti i prava, u: *Zbornik Pravnoga fakulteta u Zagrebu*, XVII/1967, br. 3-4

Čoralić, Lovorka, *Venecija – Kraljica mora s lagunarnih sprudova* Samobor, 2004.

Du Cange, Charles, *Glossarium mediae et infimae latinitatis*, I-X, Niort, 1883.-1887.

Folena, Giancarlo, Introduzione al Veneziano „de là de mar“, u: *Bollettino dell'Atlante Linguistico Mediterraneo* 10-12

Gaćić, Milica, *Jezik krivičnog prava*, Zagreb, 1994.

Horvat, Marijan-Bastaić, Konstantin-Sirotković, Hodimir *Rječnik historije države i prava*, Zagreb, 1968.

Kapr, Albert, *The Art of Lettering*, München-New York-London-Paris, 1981.

Katičić, Radoslav – Novak, Prosperov Slobodan, *Dva tisućljeća pismene kulture na tlu Hrvatske*, Zagreb, Sveučilišna naklada Liber, 1987.

Kravar, Miroslav, Uloga vida u latinskom glagolskom sistemu, *Živa antika*, god. XXIX, svez. I, Skopje 1979.

Lakoff, George, - Johnson, Mark, *Metaphors We Live By*, <http://theliterarylink.com/metaphors.html>

Margetić, Lujo, *Srednjovjekovno hrvatsko pravo – stvarna prava*, Zagreb, Rijeka, Čakovec, 1983

Matas Ivanković, Ivana, Izražavanje prostornih značenja prijedložno-padežnim izrazima, *Zbornik radova 37. Seminara Zagrebačke slavističke škole*, Dubrovnik, 2008.

Matulović, Miomir, *Jezik, pravo i moral*, Rijeka, 1986.

Muljačić, Žarko, *Das Dalmatische. Studien zu einer untergegangenen Sprache*, Böhlau Verlag Köln Weimar Wien, 2000.

Mihaljević, Milica, Lingvistička analiza nekih pravnih naziva, u: *Vladavina prava 2* (1998), 3/4

Muljačić, Žarko, L'imbarazzo della scelta: veneziano orientale, veneziano coloniale, veneziano de là da mar? u „...c'è di mezzo il mare: lingua, letteratura e civiltà marina, u: *Civiltà italiana, Nuova serie 2, Volume primo*, Firenze, 2002.

Norberg, Dag, *Manuel pratique de latin médiéval*, Paris, 1968

Perić, Olga, O morfosintaksi srednjovjekovnog latinskog u djelu Tome Arhidakona Splitskog, *Suvremena lingvistika 21-22*, Zagreb, 1980/81

Perić, Olga, Složeni pasivni oblici u djelu „Historia Salonitana“, *Živa antika*, god. XXX, svez. 1-2

Premur, Ksenija, *Teorija prevođenja*, Zagreb 1998.

Visković, Nikola, *Jezik prava*, Zagreb, 1989.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

5000 Kn

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje	samostalno financiranje u iznosu od 5000 kuna	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
prof.dr.sc. Mirjana Matijević-Sokol

Potpis _____
Robert Lejnak, ---

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.

U Zagrebu, 30.01.2013.

Potpis _____
Robert Lejnak, ---

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Mr.sc. Robert Lejak	
Nositelj studija:		Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet	
Naziv studija:		Hrvatska kultura	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		8103	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Latinitet statuta dalmatinskih gradova pod mletačkom vlašću	
	<i>Engleski</i>	The Latinity of the Statutes of Dalmatian Towns under Venetian Domination	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):		Humanističke znanosti / Filologija / Klasična filologija	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	dr.sc. Mirjana Matijević–Sokol, red. prof.	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	mmsokol@ffzg.hr
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. dr.sc. Vladimir Rezar, izv. prof.	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	vrezar@ffzg.hr
	2. dr.sc. Olga Perić, red. prof. u miru	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	operic@ffzg.hr
	dr.sc. Mirjana Matijević–Sokol, red. prof.	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	mmsokol@ffzg.hr
	4.		
5.			
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Fakultetsko vijeće Filozofskog fakulteta u Zagrebu, sjednica održana 26.veljače 2013, točka br. 82.		

1

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja		
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada		
Kandidat je magistar znanosti pa je temu doktorskog rada izložio pred povjerenstvom za ocjenu teme i predlaganje mentora: povjerenstvo je temu prihvatilo.		
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>		
Predložena tema doktorskog rada iskorak je u dosad nepokriveni prostor cjelovite filološke analize jezika statuta dalmatinskih gradova pod mletačkom vlašću, i dugo iščekivani pokušaj da se krene ka usustavljanju pravne terminologije u spomenutim izvorima: sinopsis rada i doktorandove stručne i znanstvene kompetencije uvjerljiva su garancija da će zamišljeni rad biti izveden u skladu s pravilima filološke struke.		
Mišljenje i prijedlog:		
Povjerenstvo prihvaća temu i i predlaže da se kandidat uputi u daljnji postupak.		
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:		
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora <i>(upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):</i>		
Planirana obrana doktorskog rada <i>(naznačiti godinu i semestar):</i>		
Izdvojeno mišljenje <i>(samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)</i>		
Potpis <i>(ime i prezime člana povjerenstva)</i>		
NAPOMENA <i>(po potrebi):</i>		
Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	1. dr. sc. Vladimir Rezar, izv. prof.	

	2. dr. sc. Olga Perić, red. prof. u miru	
	3. dr. sc. Mirjana Matijević-Sokol, red. prof.	
	4.	
	5.	
U Zagrebu,		M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Jasmina Nestić, prof. povijesti umjetnosti i dipl. povjesničar umjetnosti i etnolog		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Povijest umjetnosti		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6840		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Jadranka Jergovski, Stjepan Jergovski		
Datum i mjesto rođenja:	11.11.1979., Novi Sad, Srbija		
Adresa:	Slavka Kolara 7, Velika Gorica, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	0993027773		
E-mail:	jasmina.nestic@ffzg.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Dvopredmetni studij povijesti umjetnosti i etnologije, Dodiplomski, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	Od ožujka 2008. zaposlena na Odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u zvanju znanstvenog novaka/asistenta; Od listopada 2006. do ožujka 2008. zaposlena na Odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu kao vanjska suradnica; Od studenog 2006. do srpnja 2007. zaposlena u Gimnazija Tituša Brezovačkog u Zagrebu kao prof. povijesti umjetnosti.
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Alviž, Josipa; Nestić, Jasmina. Likovno djelo u srednjoškolskom obrazovanju - novi doprinosi // 5. međunarodna konferenca o naprednim i sustavnim istraživanjima i Treći specijalizirani umjetničko-znanstveni skup "Umjetničko djelo u likovnom odgoju i obrazovanju" : Zbornik umjetničko-znanstvenih skupova 2009.-2011. / Balić-Šimrak, Antonija (ur.). Zagreb : Učiteljski fakultet ; ECNSI-Euroopski centar za sustavna i napredna istraživanja, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2011. 183-194 (predavanje,domaća recenzija,objavljeni rad, stručni). 2. Alviž, Josipa; Nestić, Jasmina. Izidor Kršnjavi i počeci studija povijesti umjetnosti u Hrvatskoj // Iso Kršnjavi - veliki utemeljitelj. Program znanstvenog skupa i Knjižica sažetaka. / Matijević, Zlatko ; Kraševac, Irena ; Mance, Ivana (ur.).

Zagreb : Hrvatski institut za povijest, Institut za povijest umjetnosti, 2012. 12-12 (predavanje, sažetak, znanstveni).

3. Nestić, Jasmina.

Naslikani retabli u župnoj crkvi sv. Marije Magdalene u Selima kraj Siska // ANTIQUAM FIDEM: radovi sa znanstvenoga skupa Sisak, 3.-5. prosinca 2010. / Darko Tepert OFM, Spomenka Jurić (ur.).

Zagreb : Glas Koncila, 2011.

4. Nestić, Jasmina.

Kamena skulptura Bezgrješnoga začeca na pročelju kuće Drach (Košmerl) u Varaždinu - problem atribucije i kontekst narudžbe // 800 godina slobodnog kraljevskog grada Varaždina 1209. - 2009.: Zbornik radova s međunarodnog znanstvenog skupa održanog 3. i 4. prosinca 2009. godine u Varaždinu / Miroslav Šicel, Slobodan Kaštela (ur.).

Zagreb, Varaždin : Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti Zavod za znanstveni rad u Varaždinu, 2009..

5. Nestić, Jasmina.

Sveti Leopold, Austriae Marchionis, unutar habsburške »ikonografske panorame« Hrvatske u XVIII. stoljeću. // Peristil : zbornik radova za povijest umjetnosti. 54 (2011) ; 187-194 (članak, znanstveni).

6. Nestić, Jasmina.

Kipovi bočnih oltara kapele sv. Križa u međimurskom Svetom Križu. // Peristil : zbornik radova za povijest umjetnosti. 52 (2009) ; 45-52 (prethodno priopćenje, znanstveni).

7. Nestić, Jasmina.

Sakralna baština župe sv. Ivana Krstitelja u Novom Čiču. // Croatica Christiana periodica : časopis Instituta za crkvenu povijest Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. 31 (2007) , 59; 105-142 (pregledni rad, znanstveni).

8. Nestić, Jasmina; Alviž, Josipa

Izidor Kršnjavi i počeci studija povijesti umjetnosti u Hrvatskoj // *Iso Kršnjavi - veliki utemeljitelj*

Zagreb, Hrvatska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)

9. Nestić, Jasmina

Kamena skulptura Bezgrješnoga začeca na pročelju kuće Drach (Košmerl) u Varaždinu - problem atribucije i kontekst narudžbe // 800 GODINA SLOBODNOG KRALJEVSKOG GRADA VARAŽDINA 1209. - 2009.

Varaždin, Hrvatska, 2009 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)

10. Nestić, Jasmina; Alviž, Josipa

Likovno djelo u srednjoškolskom obrazovanju – novi doprinosi // *Treći specijalizirani umjetničko-znanstveni skup - Međunarodna konferencija za napredna i sustavna istraživanja ECNSI*

Zagreb, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)

11. Nestić, Jasmina; Alviž, Josipa

Muzejsko-edukacijski projekti u nastavi Likovne umjetnosti // *VII. skup muzejskih pedagoga Hrvatske s međunarodnim sudjelovanjem: Partnerstvo*

Rijeka, Hrvatska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)

12. Nestić, Jasmina

Naslikani retabli u župnoj crkvi sv. Marija Magdalene u Selima kraj Siska // ANTIQUAM FIDEM – *Simpozij o Sisačkoj biskupiji*

Sisak, Hrvatska, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)

13. Nestić, Jasmina

Sveti Leopold, Austriae Marchionis, unutar habsburške »ikonografske panorame« Hrvatske u XVIII. stoljeću // ANDELA HORVAT – *znanstveni skup u povodu stogodišnjice rođenja*

Zagreb, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:

Iluzionirani oltari XVIII. stoljeća na području sjeverozapadne Hrvatske

Engleski:	Illusionistic painted altars in the North West Croatia during the 18 th century		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Povijest umjetnosti / Povijest i teorija likovnih umjetnosti, arhitekture, urbanizma i vizualnih komunikacija		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	Akademik Vladimir Marković	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	vmarkovic@ffzg.hr
Drugi mentor:			
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<p>Marković, Vladimir, <i>Prijedlog za Vincenza Scamozzia - projekt za dogradnju splitke katedrale u: Radovi Instituta za povijest umjetnosti</i>, 34. Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, 2010., str. 83-90.</p> <p>Marković, Vladimir, <i>Dalmatinske crkve 17. i 18. stoljeća sa šiljastim bačvastim svodom i pojasnicama - ishodišta i putovi usvajanja u: Radovi Instituta za povijest umjetnosti</i>, 32. Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, 2008., str. 115-138.</p> <p>Marković, Vladimir, <i>Kapela Giorgija Massarija na Badiji kraj Korčule u: Peristil: zbornik radova za povijest umjetnosti</i>, 53. Zagreb: Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske, 2010., str. 69-74.</p> <p>Marković, Vladimir, <i>Dioklecijanov mauzolej od biskupskih namjera do poljičkih sela u: Peristil: zbornik radova za povijest umjetnosti</i>, 50. Zagreb: Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske, 2007., str. 131-140.</p> <p>Marković, Vladimir, <i>Kapela Bl. Ivana Trogirskog Nikole Firentinca i sakralna arhitektura u Dalmaciji 300 godina poslije u: Radovi instituta za povijest umjetnosti</i>, 31. Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, 2007., str. 121-130.</p>		
Drugi mentor:			
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)			

	<p>Tema doktorske disertacije su iluzionirani, na zidu naslikani oltari, kao likovna pojava široko rasprostranjena na području sjeverozapadne Hrvatske u XVIII. stoljeću. Zbog naravi teme doktorska disertacija se sastoji od dvije cjeline – rasprave i kataloga djela. Uz uvodni i zaključni dio rasprava je podijeljena na poglavlja koja obrađuju: prve pojave naslikanih oltara te širenje predložaka i utjecaja na širem srednjoeuropskom području; likovne osobine naslikanih oltara te mjesto i udio u organizaciji arhitekture u kojoj se nalaze; udio naslikanih oltara u cjelovito oslikanim unutrašnjostima crkava; pitanje autorstva; tipologiju oltara; posebnosti iluzioniranih oltara naspram građenih (drvenih i mramornih) te njihova zajednička svojstva unutar hrvatske altaristike XVIII. stoljeća.</p> <p>Katalog sadrži jedinice s fotografijom i opisom svakoga oltara, podatke o njegovu nastanku, naručitelju, autoru te osvrt na dosadašnju literaturu.</p>
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>The theme of dissertation examines illusionistic wall-painted altars as a phenomenon in visual-arts terms and widely spread throughout the entire area of North-West Croatia during the 18th century. Due to the theme's character, the dissertation is divided into two parts – discussion and catalogue of works of art. Apart from introductory and conclusion chapters, the discussion is subdivided into chapters which analyze: the occurrence of the first wall-painted altars, the dissemination of patterns and influences all over Central European territory; the artistic qualities of wall-painted altars, their place and part in the overall architectural composition in which they are painted; the share of illusionistic altars among the completely painted church interiors; authorship questions; altar typology; the specific qualities of illusionistic painted altars as opposed to the built ones (wooden and marble alike), as well as the shared characteristics with the altars in the 18th century Croatia.</p> <p>The catalogue entries consist of photographs and a description of each altar, data on its execution, patron, author and a critical overview of the existing bibliography.</p>
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
<p>Iluzionirani oltari na području Hrvatske nisu do sada bili predmet sustavnog istraživanja te se u znanstvenoj literaturi javljaju pretežito unutar opsežnijih studija o baroknom zidnom slikarstvu ili opremi sakralnih objekata pojedinih razmatranih lokaliteta. U literaturi nisu obrađeni kao zasebna likovna tema, a pojedini oltari do sada nisu niti bili zabilježeni. Na njihovu mnogobrojnost među prvima je upozorila Anđela Horvat, koja je u knjizi <i>Barok u Hrvatskoj</i> (A. Horvat, R. Matejčić, K. Prijatelj, <i>Barok u Hrvatskoj</i>, Zagreb, 1982.) donijela temelje za oblikovanje cjelovitog korpusa. U ovoj publikaciji Horvat se detaljnije osvrće na pojedine slikane kompozicije, posebice naslikane oltare Ivana Krstitelja Rangera, Franca i Kristofa Andreja Jelovškega, ali i nabroja veliki broj lokaliteta naznačujući potrebu njihovoga sustavnog istraživanja.</p> <p>Studije o baroknom zidnom slikarstvu u sjeverozapadnoj Hrvatskoj donose određene podatke vezane i uz iluzionirane oltare kao sastavnice cjelokupnoga oslika unutrašnjosti crkava. Pri tome se posebno ističu istraživanja Marije Mirković o osliku župne crkve u Hrašćini (<i>Antun Josip Lerchinger i oslik crkve u Hrašćini u: Vis imaginis. Baročno slikarstvo in grafika. Jubilejni zbornik za Anico Cevc</i>. Ljubljana, 2006.) i sv. Ivana na Novoj Vesi u Zagrebu (<i>Zidne i tabelarne slike u župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja u Novoj Vesi u: Stjepan Sirovec, ur., Sveti Ivan Krstitelj zaštitnik Hrvata</i>. Zagreb, 1990.) i Mirjane Repanić-Braun o oslicima crkava na zagrebačkoj Novoj Vesi (<i>Autor zidnih slika u crkvi sv. Ivana na Novoj Vesi – Lerchinger ili Archer? u: Acta historiae artis Slovenica, 7</i>. Ljubljana, 2002.) i u Kuzmincu (<i>Zidne slike u župnoj crkvi sv. Kuzme i Damjana u Kuzmincu. Prilog određivanju njihova autorstva u: Vis imaginis. Baročno</i></p>	

slikarstvo in grafika. Jubilejni zbornik za Anico Cevc. Ljubljana, 2006.). Obje autorice svojim su radovima doprinijele preciznijem definiranju opusa slikara Antona Jožefa Lerchingera i mogućoj ulozi slikara Antuna Archera kao Lerchingerova suradnika. Izrazito su značajna istraživanja baroknog iluzionističkoga zidnog slikarstva i posebice slikara I. K. Rangera Sanje Cvetnić, koja unutar objavljenih istraživanja razjašnjava oslonac njegovoga iluzionističkoga slikarstva (preciznije kvadrature) na rješenja koja u svom traktatu objavljuje Andrea Pozzo (*Ioannes Baptista Rangeri et Andrea Pozzo u: Umjetnički dodiri dviju jadranskih obala u 17. i 18. stoljeću*. Split, 2007.) te analizira Rangerov oltar složenoga ikonografskog programa (*Kapela sv. Ivana Krstitelja na Gorici kraj Lepoglave – »pustinjačka« ikonografija u: Croatica Christiana Periodica*, 52. Zagreb, 2003.). Ista se autorica detaljnije bavila i iluzioniranim oltarom u crkvi sv. Katarine u Zagrebu (*Zagrebački isusovci i likovna umjetnost u: Četiristota obljetnica dolaska isusovaca u grad Zagreb. Zbornik međunarodnoga znanstvenog simpozija održanog u Zagrebu 6. studenoga 2006.* Zagreb, 2010.) razmatrajući njegovu ikonografiju, kvadraturu i strukturu koju približava scenografskim projektima članova obitelji Galli Bibiene. Iste je oltar obrađen i u nedavno objavljenoj monografiji crkve sv. Katarine (Mirjana Repanić-Braun, *Slikarstvo, štukature i djela umjetničkog obrta u: Katarina Horvat-Levaj, Doris Baričević, Mirjana Repanić-Braun, Akademski crkva sv. Katarine u Zagrebu*. Zagreb, 2011.).

Od osobitog su značaja i objavljeni rezultati istraživanja Ivana Srše o oslicima dvorskih kapela u Gornjoj Stubici (*Zidni oslik u Oršičevoj kapeli sv. Franje Ksaverskog u Gornjoj Stubici u: Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske*, 26–27. Zagreb, 2000./2001.) i Ludbregu (*Dvorska kapela sv. Križa u Ludbregu u: Kaj: časopis za književnost, umjetnost i kulturu*, 6. Zagreb, 2000.). Iako nisu neposredno usmjerena na problematiku naslikanih oltara ona donose važne podatke koji pomažu određivanju točnijih datacija, tehnika izvedbe i okolnosti njihove narudžbe.

Za sagledavanje šireg konteksta pojave iluzioniranih oltara bilo je potrebno konzultirati stranu literaturu koja se bavi srodnim materijalom, ali prvenstveno njihovim prvim pojavama. Stoga su osnovna polazišta bila izdanja koja se bave opusom Andree Pozza, a posebice njegovim traktatom *Perspectiva pictorum et architectorum* (Rim, 1693., 1700.). Međutim, unutar mnogobrojnih monografija o Pozzu šturo se pisalo o njegovim naslikanim oltarima. Monografija Bernarda Kerbera (*Andrea Pozzo*, Berlin/New York, 1971.) osnovno je polazište za njihovu identifikaciju, a značajnu razradu Pozzova traktata po segmentima relevantnima za temu istraživanja donosi Peter Vignau-Wilberg (*Perspektive und Projektion. Andrea Pozzos Architekturtheorie und ihre Praxis*. München, 2005.). Prva sustavnija istraživanja Pozzovog utjecaja na slikanu altaristiku XVIII. stoljeća na širem srednjoeuropskom području proveo je Herbert Karner u svojoj doktorskoj disertaciji (*Zur Rezeption des Scheinarchitektonischen Werkes von Andrea Pozzo in den habsburgischen Ländern nördlich der Alpen im 18. Jahrhundert*, Beč, 1995.). Unutar mnogobrojnih primjera građene altaristike, arhitektonskog leksika i iluzionističkoga slikarstva koji pokazuju utjecaje A. Pozza, Karner ističe i mnogobrojne naslikane oltare Austrije, Češke, Slovačke, Mađarske, pa i šire. Također, objašnjava i druge čimbenike koji su utjecali na slikanu altaristiku XVIII. stoljeća, a zaključci koje iznosi značajni su za razumijevanje konteksta naručitelja i širenja ideja, predložaka i modela. Problematiku iluzioniranih oltara na širem europskom području u određenoj je mjeri sumirao i Ulrich Söding (*Das Altarretabel als Wandbild: Provisorium und illusionistische Alternative in der barocken Kirchengestaltung u: Architektur und Figur: Das Zusammenspiel Der Künste. Festschrift für Stefan Kummer zum 60. Geburtstag*. München/Berlin, 2007.), koji za svako obrađeno teritorijalno područje donosi najreprezentativnije primjere.

Komparativan materijal na području Slovenije iznimno je značaj zbog uskih kulturno-povijesnih veza s Hrvatskom ostvarenima i djelovanjem slovenskih slikara na našem području. Međutim, u slovenskoj stručnoj literaturi ne nalazimo ovu likovnu pojavu sustavno prezentiranu. Od istraživača koji su pridonijeli razmatranoj temi na ovome području ističu se prvenstveno oblikovatelji opusa najznačajnijih slovenskih slikara XVIII. stoljeća, koji su ujedno i autori naslikanih oltara: Stane Mikuž (*Ilovšek Franc baročni slikar 1700–1764. u: Zbornik za umetnostno zgodovino*, 1-4. Ljubljana, 1939./40.), Anica Cevc (*Anton Jožef Lerchinger*. Ljubljana, 2007.) te Ferdinand Šerbelj (*Katalog Cebejevih del u: Zbornik za umetnostno zgodovino*, n.v. XIV-XVI, Ljubljana, 1978.-1979.; *Slikar Anton Cebej u: Zbornik za umetnostno zgodovino*, n. v. XIII. Ljubljana, 1977.). Recentnije spoznaje usmjerene na razmatranu tematiku izrazito su malobrojne, a među njima se posebno ističe rad Helene Seražin, koja pojedine oltare promatra i unutar naručiteljske uloge i konteksta vremena u kojemu su nastali (*Krištof Lovrenc Flächenfeld – naročnik dveh Jelovškovih slikanih oltarjev u: Acta historiae artis Slovenica*, 3. Ljubljana, 1998.).

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Identifikacija korpusa iluzioniranih oltara XVIII. stoljeća u sjeverozapadnoj Hrvatskoj te njihova interpretacija unutar domaće i srednjoeuropske umjetničke baštine ovoga razdoblja; određenje udjela naručitelja u nastanku pojedinih oltara; objašnjenje udjela i značenja iluzioniranih oltara unutar altaristike XVIII. stoljeća u sjeverozapadnoj Hrvatskoj; utvrđivanje pojedinih tipoloških skupina i njihovo trajanje; stilsko određenje iluzioniranih oltara i njihov smještaj unutar stilskih promjena u umjetnosti XVIII. stoljeća u Hrvatskoj; atribucije oltara i prepoznavanje određenih ustaljenih formi kao odraz autorstva.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Materijal istraživanja je korpus iluzioniranih oltara naslikanih na zidu – bilo zidanoj ili drvenoj površini – u XVIII. stoljeću na području sjeverozapadne Hrvatske. Teritorij istraživanja prirodno je nametnut pojavom ove likovne vrste – obrađeni su svi hrvatski lokaliteti koji su prepoznati uvidom u literaturu i arhivske dokumente te zabilježeni terenskim radom. Međutim, budući da su mnogi oslici tijekom vremena bili uništeni ili preslikani, ne smijemo posve isključiti mogućnost da su oni u prošlosti bili prisutni i izvan razmatranog područja. Istraživanje je obuhvatilo oko pedeset lokaliteta s preko sedamdeset oltara u župnim i samostanskim crkvama te područnim i dvorskim kapelama.

U istraživanju su se koristile relevantne metode povijesno-umjetničkog istraživanja. Prvenstveno je za potrebu izrade kataloga i uvida u materijal temeljno bilo izvršiti autopsiju svih oltara tijekom terenskog istraživanja. Prilikom istraživanja izvršena je povijesno-umjetnička analiza naslikanih oltara, izrađena foto-dokumentacija te, ukoliko je bilo moguće, istražen je i župni arhiv. Također, bilo je potrebno kritički razmotriti cjelovitu literaturu vezanu uz razmatranu temu i lokalitete. Budući da su pojedini oslici tijekom vremena bili obnavljani, preslikavani ili izmijenjeni, potrebno je bilo koristiti dostupne pisane izvještaje i elaborate konzervatorskih i restauratorskih radova na njima (Konzervatorski odjel u Zagrebu, Hrvatski restauratorski zavod). Također, bilo je potrebno koristiti i stariju foto-dokumentaciju posebice oltara onih koji su se mijenjali tijekom vremena kao i onih uništenih, u čemu su najviše pripomogle fotografije iz Fototeke kulturne baštine Ministarstva kulture i Fototeke Konzervatorskog odjela u Zagrebu.

Na početku istraživanja bilo je potrebno konzultirati stranu literaturu koja obrađuje srodnu tematiku kako bi se dobila širi povijesni kontekst unutar koje se može postaviti domaći materijal. Radi toga je u više navrata proveden rad u sljedećim inozemnim knjižnicama: Sveučilišna knjižnica u Beču (Universitätsbibliothek, Wien – Hauptbibliothek, Fachbereichsbibliothek für Kunstgeschichte), Knjižnica za umetnostno zgodovino (Oddelek za umetnostno zgodovino, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani), Knjižnica Narodne galerije i Narodna in univerzitetna knjižnica u Ljubljani.

Radi prikupljanja komparativnog materijala na lokalitetima Slovenije provedeno je višednevno terensko istraživanje koje je pripomoglo stvaranju jasnijih zaključaka posebice važnih za interpretaciju radova slovenskih slikara na hrvatskom teritoriju. Srodni slovenski primjeri pronađeni su i proučavanjem foto-dokumentacije u Fotografskom arhivu Sergeja Vrišera u Pokrajinskom arhivu Maribor.

Rezultati stilske i ikonografske analize i interpretacije uključeni su u raspravu unutar povezivanja srodnih oltarnih rješenja, definiranja njihova autorstva, definiranja tipologije oltara, povezivanja s komparativnim primjerima i drugih razmatranih stavki.

Neophodno je bilo iščitati i arhivske podatke vezane uz lokalitete i naručitelje te su se stoga obradili dokumenti zapisa kanonskih vizitacija za svaki lokalitet, osobni dokumenti obitelji naručitelja te dostupni samostanski i župni dokumenti (Nadbiskupski arhiv Zagreb, Hrvatski državni arhiv, Državni arhiv Varaždin, Arhiv franjevačkog samostana u Samoboru itd.) koji su osobito doprinijeli preciznijem datiranju oltara i cjelokupnom poznavanju teme.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Utvrđivanje korpusa iluzioniranih oltara XVIII. stoljeća na području sjeverozapadne Hrvatske, njihova valorizacija te uklapanje u krug srodnih likovnih rješenja srednjoeuropskog područja. Utvrđivanje konteksta njihove pojave i uloge naručitelja u njihovu odabiru i širenju modela. Utvrđivanje tipoloških skupina i prenošenje modela te uvid u kontinuitet ove likovne pojave. Utvrđivanje udjela iluzioniranih oltara naspram građene altaristike u umjetnosti XVIII. stoljeća na području sjeverozapadne Hrvatske.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. Alberta Battisti (ur.): Andrea Pozzo. Milano, Trento: Luni Editrice, 1996.
2. Bauer, Hermann: Barock: Kunst einer Epoche. Berlin: Dietrich Reimer Verlag, 1992.
3. Bösel, Richard; Salviucci Insolera Lydia (ur.): Artifici della metafora. Saggi su Andrea Pozzo. Rim: Artemide, 2011.

4. Cevc, Anica: Anton Jožef Lerchinger. Ljubljana: Narodna galerija, 2007.
5. Cvetnić, Sanja: Ioannes Baptista Rangger – Nazione Tirolensis u: Radovi Instituta za povijest umjetnosti 32. Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, 2008., str. 225-236.
6. Cvetnić, Sanja: Zagrebački isusovci i likovna umjetnost u: Horvat, Vladimir (gl. ur.): Četiristota obljetnica dolaska isusovaca u Grad Zagreb. Zbornik radova međunarodnoga znanstvenog simpozija održanog u Zagrebu 6. studenoga 2006. Zagreb: Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove u Zagrebu, Hrvatski povijesni institut u Beču – Ured u Zagrebu, 2010., str. 147-157.
7. Cvitanović, Đurđica; Baričević, Doris; Premerl, Tomislav: Skriveno blago iz riznice umjetničkih znamenitosti Jastrebarskoga kraja. Kulturni i prirodni spomenici Hrvatske. Zbirka vodiča i časopisa »Kaj«. Zagreb: Kajkavsko spravišće, 1975.
8. Cvitanović, Đurđica: Sakralna arhitektura baroknoga razdoblja. Knjiga I. Gorički i Gorsko-dubički arhidakonat. Zagreb: Društvo povjesničara umjetnosti SR Hrvatske, 1985.
9. De Feo, Vittorio; Martinelli, Valentino (ur.): Andrea Pozzo. Milano: Electa, 1996.
10. Hadamowsky, Franz: Die Familie Galli-Bibiena in Wien. Leben und Werk für das Theater. Wien: Georg Prachner Verlag, 1962.
11. Horvat, Anđela: Barok u kontinentalnoj Hrvatskoj u: Horvat, Anđela; Matejčić, Radmila; Prijatelj, Kruno: Barok u Hrvatskoj. Zagreb: Sveučilišna naklada Liber, 1982.
12. Horvat-Levaj, Katarina; Reberski, Ivanka (ur.): Umjetnička topografija Hrvatske. Ludbreg. Ludbreška Podravina. Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, 1997.
13. Horvat-Levaj, Katarina; Baričević, Doris; Repanić-Braun, Mirjana: Akademska crkva sv. Katarine u Zagrebu. Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, 2011.
14. Karner, Herbert: Zur Rezeption des Scheinarchitektonischen Werkes von Andrea Pozzo in den habsburgischen Ländern nördlich der Alpen im 18. Jahrhundert, doktorska disertacija, Beč, 1995.
15. Kautzsch, Wolfgang: Das barocktheater im Dienste der Kirche. Die theatralische Raumkunst des Barock in ihren Hauptphasen (1550 - 1790) Ein Versuch. Gelnhausen: tiskao F.W. Kalbfleisch, 1931.
16. Knall-Brskovsky, Ulrike: Italienische quadraturisten in Österreich. Wien/Köln/Graz: Hermann Böhlau Nachf., 1984.
17. Lipoglavšek, Marjana: Iluzionističko slikarstvo 18. stoljetja na Slovenskem u: Zbornik za umetnostno zgodovino, n.v. XIX, 1983., str. 15-47.
18. Mikuž, Stane: Ilovšek Franc baročni slikar 1700–1764. u: Zbornik za umetnostno zgodovino, XVI. Letnik, svezek 1-4. Ljubljana: Založilo umetnostno zgodovinsko društvo, 1939./40., str. 1-61.
19. Mirković, Marija: Zidne i tabelarne slike u župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja u Novoj Vesi u: Sirovec, Stjepan (ur.): Sveti Ivan Krstitelj zaštitnik Hrvata. Povodom 200-te obljetnice župne crkve, 650 godina župe u Novoj Vesi i 900 godina Zagrebačke nadbiskupije i grada Zagreba. Zagreb: Župni ured sv. Ivana Krstitelja, Nova Ves, 1990., str. 107-119.,
20. O'Malley, John W.; Bailey, Gauvin Alexander (ur.): The Jesuits and the Arts 1540-1773. Philadelphia: Saint Joseph's University Press, 2005.
21. Pozzo, Andrea: Perspektivæ pictorum atque architectorum/Der Mahler und Baumeister Perspectiv, I. i II. svezak. Augsburg: Jeremiae Wolffii, 1709.
22. Reberski, Ivanka (gl. ur.): Umjetnička topografija Hrvatske. Krapinsko-zagorska županija. Sakralna arhitektura s inventarom, feudalna arhitektura, spomen-obilježja. Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, Školska knjiga, 2008.

23. Sjöström, Ingrid: Quadratura. Studies in Italian Ceiling Painting, Stockholm 1978.
24. Söding, Ulrich: Das Altarretabel als Wandbild: Provisorium und illusionistische Alternative in der barocken Kirchengestaltung u: Riegel, Nicole; Dombrowski, Damian (ur.): Architektur und Figur: Das Zusammenspiel Der Künste. Festschrift für Stefan Kummer zum 60. Geburtstag. München/Berlin: Deutscher Kunstverlag, 2007., str. 335-355.
25. Srša, Ivan: Zidni oslik u Oršičevoj kapeli sv. Franje Ksaverskog u Gornjoj Stubici u: Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske, 26–27. Zagreb: Ministarstvo kulture. Uprava za zaštitu kulturne baštine, 2000./2001., str. 94-112.
26. Šerbelj, Ferdinand: Anton Cebej 1722-1774. Ljubljana: Narodna galerija, 1991.
27. Tintelnot, Hans: Barocktheater und barocke Kunst. Die Entwicklungsgeschichte der Fest- und Theater-Dekoration in ihrem Verhältnis zur barocken Kunst. Berlin: Verlag Gebr. Mann, 1939.
28. Vignau-Wilberg, Peter: Perspektive und Projektion. Andrea Pozzos Architekturtheorie und ihre Praxis. München: Scaneg, 2005.
29. Weil, Mark S.: The Devotion of the Fourty Hours and Roman Baroque Illusionism u: Journal of the Warburg and Courtauld Institutes, 37. London: The Warburg Institute, 1974., str. 218-248.
30. Wittkower, Rudolf; Jaffe, Irma B. (ur.): Baroque Art: Jesuits Contibution. New York: Fordham University Press, 1972.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

40.000

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	Povijest zaštite kulturne baštine u Hrvatskoj u XIX. i XX. stoljeću (130-1301080-1075)
	Voditelj projekta	dr. sc. Zlatko Jurić, red. prof.
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____

Akademik Vladimir Marković

Potpis _____

Jasmina Nestić, prof. povijesti umjetnosti i dipl. povjesničar umjetnosti i etnolog

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.

U Zagrebu, 01.02.2013.

Potpis _____

Jasmina Nestić, prof. povijesti umjetnosti i dipl. povjesničar umjetnosti i etnolog

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Jasmina Nestić	
Nositelj studija:		Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	
Naziv studija:		Poslijediplomski doktorski studij povijesti umjetnosti	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		6840	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Iluzionirani oltari XVIII. stoljeća na području sjeverozapadne Hrvatske	
	<i>Engleski</i>	Illusionistic painted altars in the Northe West Croatia during the 18th century	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):		Humanističke znanosti / Povijest umjetnost / Povijest i teorija likovnih umjetnosti, arhitekture, urbanizma i vizualnih komunikacija	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	1. . Akademik Vladimir Marković	Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti (Republika Hrvatska)	vmarkovic@hazu.hr
Drugi mentor:	/	/	/
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. dr. sc. Sanja Cvetnić, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (Republika Hrvatska)	scvetnic@ffzg.hr
	2. dr. sc. Mirjana Repanić Braun, znan. savjetnica	Institut za povijest umjetnosti u Zagrebu (Republika Hrvatska)	mbraunl@ipu.hr
	3. dr. sc. Višnja Bralić, znan. suradnica	Hrvatski restauratorski zavod (Republika Hrvatska)	vbralic@h-r-z.hr
	4. /	/	/
	5. /	/	/
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Fakultetsko vijeće Filozofskoga fakulteta u Zagrebu od 20. ožujka 2013., točka 77.		

1

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

<p>Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja</p>	<p>Zbog naravi rada nije bilo potrebno odobrenje Etičkoga povjerenstva.</p>
<p>A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada</p>	
<p>Jasmina Nestić upisala je poslijediplomski doktorski studij u akademskoj godini 2007./2008., a prema propisima – što se tiče opsega, načina prezentacije i odabrane teme – obavila je sve obveze u <i>curriculum-u</i>. S obzirom da pripada naraštaju koji je upisao studij s obvezom kvalificirajućega rada, u posljednjem (VI.) semestru, predala je uvodno poglavlje disertacije, naslovljeno također <i>Iluzionirani oltari XVIII. stoljeća na području sjeverozapadne Hrvatske</i> koje je povjerenstvo prihvatilo i pozitivno ocijenilo. Predani kvalificirajući rad rezultat je dijela istraživanja obavljenog u sklopu pripreme za rad na disertaciji. U njemu kandidatkinja analizira povijest, utjecaje i nastanak iluzioniranih slikanih oltara, potom kronologiju njihove pojave, i daje prijedlog pregleda skupina, predložaka i dekorativnih rješenja. Kandidatkinja je, dakle, kvalificirajućim radom potvrdila poznavanje i primjenu svih relevantnih povijesno-umjetničkih metoda nužnih za daljnje istraživanje, pa ju je povjerenstvo pozitivno ocijenilo i prihvatilo taj rad te preporučilo dovršetak predviđenog istraživanja iz znanstvenog područja humanističkih znanosti, polje povijest umjetnosti, grana povijest i teorija likovnih umjetnosti, arhitekture, urbanizma i vizualnih komunikacija.</p>	
<p>B. Ocjena teme doktorskog rada (<i>izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti</i>)</p>	
<p>Kako je kandidatkinja istaknula u prijavi teme, iluzionirani, na zidu slikani oltari na području sjeverozapadne Hrvatske nisu do sada bili sustavno istraženi, a to znači da nisu bile poznate posebnosti, veze s stilskim pojavama u srednjoj Europi, sa susjednim regijama i središta, pa se bez njezina temeljitoga poznavanja ona nije mogla niti primjereno valorizirati, ni uklopiti u opću sliku zidnoga slikarstva u Hrvatskoj s jedne, a barokne altaristike s druge strane. Istraživanje Jasmine Nestić stoga je važan prinos ne samo za baroknu baštinu sjeverozapadne Hrvatske, nego za istraživanje zidnoga slikarstva u Hrvatskoj uopće. Kandidatkinja je kvalificirajućim radom i do sada objavljenim znanstvenim radovima pokazala primjerene istraživačke sposobnosti i akademsku vještinu iznošenja istraživačkih rezultata za obradu teme.</p>	
<p>Mišljenje i prijedlog:</p>	
<p>Kvalificirajući rad i njegova obrana te ocjena teme potvrdili su Jasminu Nestić kao kvalificiranoga istraživača koji pozna građu koju istražuje kao i povijesno-umjetničke (stilске analize, ikonografska istraživanja) i povijesne metode (arhivska istraživanja), ima puni uvid u relevantnu literaturu, komparativnu građu te oprezno i sustavno izlaže rezultate svojih istraživanja. Osim toga, valja istaći da se tijekom stipendije u Ljubljani, boravaka u Beču i terenskih obilazaka Štajerske dobro upozнала s relevantnom komparativnom građom i literaturom vezanom na iluzionirane zidne oltare na srednjoeuropskom području. Tema doktorske disertacije znanstveno je opravdana i metodološki utemeljena, pa se može očekivati izvoran znanstveni doprinos. Kandidatkinja je u dosadašnjem radu pokazala istraživačku sposobnost u okviru i izvan doktorskoga studija, te je tako stručnoj javnosti izložila važne novosti koja bitno mijenjaju znanja o – primjerice – skupini iluzioniranih oltara u crkvi sv. Magdalene u Selima kraj Siska. Uspješno je obranila kvalificirajući rad u sklopu Poslijediplomskoga doktorskoga studija povijesti umjetnosti te metodološki utemeljila i osmislila temu svoje disertacije te odgovorila na pitanja ovoga povjerenstva, prihvatila prijedloge te predlažemo Vijeću poslijediplomskih studija i Fakultetskomu vijeću Filozofskoga fakulteta u Zagrebu da prihvati temu <i>Iluzionirani oltari XVIII. stoljeća na području sjeverozapadne Hrvatske</i> te odobri Jasmini Nestić izradu doktorske disertacije pod vodstvom akademika Vladimira Markovića (Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti).</p>	
<p>Prijedlog izmjene ili dorade naslova:</p>	
<p>/</p>	
<p>Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):</p>	
<p>/</p>	
<p>Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):</p>	
<p>Planirana obrana rada u zimskom semestru akademske godine 2013./2014.</p>	
<p>Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)</p>	
<p>/</p>	

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (po potrebi):

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora

Titula, ime i prezime, ustanova, država:

Potpis:

1. dr. sc. Sanja Cvetnić, red. prof. (*predsjednik Povjerenstva*) Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (Republika Hrvatska)

2. . Mirjana Repanić Braun, znan. savjetnica, Institut za povijest umjetnosti u Zagrebu (Republika Hrvatska)

3. dr. sc. Višnja Bralić, znan. suradnica Hrvatski restauratorski zavod (Republika Hrvatska)

4. /

5. /

3

U Zagrebu, 10. travnja 2013.

M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Dušan Škorić, ---		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Povijest umjetnosti		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6761		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Mihajlo Škorić		
Datum i mjesto rođenja:	05.10.1950., Bački Brestovac, Srbija		
Adresa:	Železnička 54, Novi Sad, Srbija		
Telefon/mobitel:	+381637138612		
E-mail:	ducaskoric@gmail.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Filozofski fakultet , <i>povijest umjetnosti</i> , Dodiplomski, Srbija 2. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet , <i>povijest umjetnosti</i> , Poslijediplomski doktorat, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	Profesor likovne kulture u osnovnoj školi "Nikola Vukićević" u Somboru (01.09.1997., - 15.03.2004.); Narodno kazalište u Somboru, tehnički direktor(1.02.1976.-01.02.1995.) ; Kazalište "Atelje 212", Beograd,marketing (02.11.1969.-01.02.1976.)
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Škorić, Dušan. Manastir Privina Glava Beograd ; Novi Sad : Draganić, Pokrajinski zavod za zaštitu kulture, 2006. (monografija). 2. Škorić, Dušan. Škole crtanja kod Srba Novi Sad : Platoneum, 2006. (monografija). 3. Škorić, Dušan. Srpske ikone na staklu Beograd ; Novi Sad : Draganić, Pokrajinski zavod za zaštitu kulture, 2004. (monografija). 4. Škorić, Dušan. Blažena Djevica Marija i marijanska pobožnost u baroknom slikarstvu u katoličkim crkvama u Vojvodini. // Godišnjak za znanstvena istraživanja Zavoda za kulturu vojvodjanskih Hrvata. 3. (2011.) ; 207-244 (članak, znanstveni). 5. Škorić, Dušan. Werke Wiener Meister in der Vojvodina. // Barockberichte. 55/56 (2010.) ; 573-582 (članak, znanstveni). 6. Škorić, Dušan.

- Manastir Monoštor u Madjarskoj. // Dometi. 69. (2009.) ; 81-103 (članak, znanstveni).
7. Škorić, Dušan.
Slikari somborskih i staparskih ikona na staklu. // Zbornik Matice srpske za likovne umetnosti. 19. (1983.) ; 225-236 (članak, znanstveni).
8. Škorić, Dušan.
Somborski slikari Ilija Lončarević i Jovan nedeljковиć. // Sveske Društva istoričara umetnosti Srbije. 15. (1983.) ; 56-77 (članak, znanstveni).
9. Škorić, Dušan.
Sačuvani portreti u Somboru. // Dometi. 23. (1982.) ; 46-67 (članak, znanstveni).
10. Škorić, Dušan.
Vizitacije, inventari i barokni oltari. // Glasnik gradskog muzeja u Somboru. 2. (2010.) ; 219-234 (članak, stručni).
11. Škorić, Dušan.
Antonius Tordi apatinsko-somborski slikar. // Glasnik Društva konzervatora Srbije. 32. (2009.) ; 121-124 (članak, stručni).
12. Škorić, Dušan.
Somborski slikar Lazar Serdanović u Mikluševcima. // Dometi. 37. (2009.) ; 177-192 (članak, stručni).
13. Škorić, Dušan.
Ikonostas Jovana Isajlovića u Ridjici. // Glasnik Društva konzervatora Srbije. 31. (2008.) ; 67-75 (članak, stručni).
14. Škorić, Dušan.
Kult Marije Snežne u Petrovaradinu. // XVIII stoleće. 6. (2008.) ; 116-123 (članak, stručni).
15. Škorić, Dušan.
Javni život novosadskih drvorezbara braće Marković. // Dometi. 67 (2007.) ; 107-138 (članak, stručni).
16. Škorić, Dušan.
Radovi Paula Kronowettera u Somboru i Baču. // Glasnik Društva konzervatora Srbije. 30. (2007.) ; 73-78 (članak, stručni).
17. Škorić, Dušan.
Ikonostas Stefana Teneckog u Loku. // Glasnik društva konzervatora Srbije. 29. (2006.) ; 134-139 (članak, stručni).
18. Škorić, Dušan.
Nepoznati portret Djure Jakšića. // Dometi. 27. (1984.) ; 35-42 (članak, stručni).
19. Škorić, Dušan.
Dva somborska nastavnika crtanja. // Sveske Društva istoričara umetnosti Srbije. 14. (1983.) ; 24-31 (članak, stručni).
20. Škorić, Dušan.
Ikonostas kapele na Velikom groblju u Somboru. // Dometi. 25. (1983.) ; 54-61 (članak, stručni).
- 21.-
Barokne kapele u Somboru // *Barokna arhitektura u Somboru*
Sombor, Srbija, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
- 22.-
Barokno podgradje Petrovaradina // *Društvo za 18. stoleće*
Novi Sad, Srbija, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
- 23.-
Kult Marije Snježne Tekijske // *Dositejevi dani*
Novi Sad, Srbija, 2007 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
- 24.-
Štovanje Bogorodice Strasne u Baču // *Vjekovi Bača*
Bač, Srbija, 2009 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
- 25.-
Štovanje Kamene Bogorodice u Baču // *Vjekovi Bača*
Bač, Srbija, 2009 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)

NASLOV PREDLOŽENE TEME			
Hrvatski:	Barokno slikarstvo u samostanima i rimokatoličkim crkvama u Vojvodini		
Engleski:	Baroque painting in monasteries and Roman Catholic churches in Vojvodina		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	na hrvatskom jeziku		
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Povijest umjetnosti / Povijest i teorija likovnih umjetnosti, arhitekture, urbanizma i vizualnih komunikacija		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)			
(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	dr.sc. Mirjana Repanić-Braun, znanstvena suradnica	Institut za povijest umjetnosti, Hrvatska	mbraun@hart.hr
Drugi mentor:			
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	1. Slikarstvo, štukature i djela umjetničkog obrta, u: Akademski crkva sv. Katarine., Katarina Horvat-Levaj (ur.), Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, 2011., 2003-289. 2. Prilog istraživanju zidnih slika u dvorcu Brezovica, u: Peristil, Zbornik radova za povijest umjetnosti sa znanstvenog skupa posvećenog stotoj obljetnici rođenja Andjele Horvat (1911.-1985.), 54, Irena Kraševac (ur.), Zagreb: Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske, 2001., 161-166. 3. Sakralno slikarstvo od 17.-19. stoljeća, u: Umjetnička topografija Hrvatske, Krapinsko-zagorska županija, Ivana Rebarski (ur.), Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, Školska knjiga, 2008., 50-57. 4. Paulus Antonius Senser (1716.-1758.). Prvi barokni slikar u Osijeku, katalog izložbe, Osijek: Galerija likovnih umjetnosti, 2008.		
Drugi mentor:			
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>Barokno slikarstvo u samostanima i rimokatoličkim crkvama u Vojvodini smatrano je marginalnom temom u povijesti umjetnosti Vojvodine. Upravo zbog slabe istraženosti slovalo je kao rubno i nevažno umjetničko područje. Terenska i arhivska istraživanja toga segmenta vojvodanske baštine pokazala su, međutim, kako je riječ o povelikom, kulturno i likovno zanimljivom korpusu koji upotpunjuje povijest srednjoeuropskog kasnobaroknog slikarstva. Zbog povijesnih okolnosti barokni sakralni objekti u Vojvodini podizani su i opremani baroknim inventarom relativno kasno. Njihov umjetnički ures bio je naručivan kod lokalnih umjetničkih radionica, putujućih ili udomaćenih umjetnika, budući da je Beč kao najvažniji umjetnički centar u Habsburškoj Monarhiji bio daleko, a poznati bečki majstori preskupi. Stanovite dojmljive umjetničke standarde postigli su franjevci, koji su krajem 17. st. osnovali više samostana, te isusovci s jedinim samostanom u Petrovaradinu.</p> <p>Za oltarne pale najznačajnijih bečkih i srednjoeuropskih majstora, koje se nalaze u pojedinim crkvama, ovaj geografski i umjetnički prostor mora zahvaliti Dvorskoj komori koja je prodavala velika obradiva prostranstva novim vlasnicima. Oni su se pak obvezali osnovati naselja i podignuti crkve koje su opremali inventarom iz Bečkog depoa, gdje su dopremana djela iz ugašenih samostana. Franjevci, kojima možemo zahvaliti za najobimniji inventar i zanimljivu ikonografiju,</p>		

	<p>rijetko su naručivali djela poznatih umjetnika, ali su bili okrenuti majstorima bliskim bečkom umjetničkom utjecaju. Isusovci su se tek u godini ukinuća samostanskog reda (1773.) okrenuli bečkom poznatom majstoru. Slikovni inventar župnih crkava, filijala i kapela, u preko stotinu sakralnih objekata, pokazuje prilično skroman ukus ali i govori o financijskim mogućnosti naručitelja, vojnih lica ili bogatijih pripadnika građanskog staleža. U najvećem broju slučajeva puk je bio donatorom novih oltarnih slika, što se očituje u umjetničkom dometu djela nastalih uglavnom u lokalnim radionicama ili proizvedenih od strane „manjih“ putujućih majstora. Kada je riječ o ikonografiji, uz karakteristične teme iz života svetaca, izrazito razvijena bila je marijanska pobožnost koja je rezultirala većim brojem čašćenih Bogorodičinih slika. Od križnih putova ostala je u cjelini sačuvana tek nekolicina. Portreti ili djela drugih žanrova nisu sačuvani u sakralnim objektima, župnim dvorovima ili sakristijama. Zidnoga slikarstva gotovo da nije bilo, a ono malo što je do danas sačuvano u potpunosti je preslikano. Sabirući oko dvije stotine baroknih slika, od kojih su neke više puta preslikane ili drastično oštećene, arhivske izvore o njima i komparativnu građu, dobivamo uvid u naručitelje, ikonografiju i likovna obilježja korpusa koji pripada srednjoeuropskom kulturno-umjetničkom krugu.</p>
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>Baroque paintings in the monasteries and Roman Catholic churches in Vojvodina have been treated as a marginal topic in regional art history. However, it is precisely because of the scarcity of scholarly publications that they have been considered unimportant as a field of research. Archival and field research on this segment of Vojvodinian heritage have shown that they constitute a considerably large, culturally and artistically interesting corpus, which complements the history of baroque painting in Central Europe. Owing to the historical circumstances, baroque sacral buildings in Vojvodina were constructed and furnished in baroque style rather late. Their artistic decoration was produced by local artisan workshops and by travelling or newly settled artists, since Vienna, as the most important art centre in the Habsburg Monarchy, was far away, and the famous Viennese masters too expensive. Impressive artistic standards were achieved by the Franciscans, who founded several monasteries in the late seventeenth century, as well as the Jesuits with their monastery at Petrovaradin.</p> <p>Altarpieces in some of these churches, made by famous Viennese and Central European masters, have found their way to this geographic and artistic area owing to the Hofkammer, which sold large arable land plots under the condition that their new owners should found settlements and erect churches, which were then furnished from the inventory of the Viennese storehouse, including artworks originating from dissolved monasteries. The Franciscans, who have the most opulent inventory and the most interesting iconography, rarely commissioned artworks from famous masters, opting instead for the artists influenced by the artistic circles in Vienna. As for the Jesuits, it was only in the year of their dissolution (1773) that they engaged a famous Viennese master. The artistic inventory of parish churches, their subdivisions, and chapels, which amounts to over a hundred sacral buildings, reveals a rather modest taste and budget of the commissioners, who belonged either to the military or to well-off citizens. In most cases, however, the donors of new altar paintings came from the ranks of commoners, which is evident from the artistic level of such artworks, mostly produced by the local workshops or by “minor” travelling masters. Speaking about iconography, besides the characteristic episodes from the lives of the saints, a prominent theme is Marian devotion, which resulted in a large number of venerated images of the Virgin. As for the Stations of the Cross, only a few have been preserved in their entirety, while portraits or artworks of other genres have not been found in sacral buildings, rectories, or sacristies. There are almost no mural paintings, and the small amount which is still extant has been completely painted over. Having collected the data on some two hundred baroque paintings, some of which have been painted over several times or severely damaged, including the archival sources and scholarly literature, the author was able to make valuable conclusions regarding their commissioners, iconography, and the visual features of this scarcely researched corpus, which forms an integral part of Central European art and culture.</p>
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	

Nedovoljan interes znanstvenika za teme iz katoličke umjetnosti u Vojvodini, osobito u razdoblju baroka, rezultirao je slabom istraženošću sakralnog slikarstva, velikim brojem nepoznanica i teško razrješivim problemima, osobito kada je riječ o podrijetlu pojedinih djela, autorstvu i naručiteljima. Kroničan je nedostatak literature o toj tematici, budući da je interes domaćih istraživača u znatnoj mjeri bio usmjeren pojedinačnim nacionalnim ili konfesionalnim interesima. Zadiranje u temu baroknog slikarstva u rimokatoličkim crkvama u Vojvodini zadatak je koji nadilazi takav diskurs jer zahtjeva sagledavanje cjelokupnog korpusa u kontekstu vremena u kojem je nastajao, u okrilju poslijetridentske Europe s kraja 17. st. i u 18. st.

Sakralno katoličko slikarstvo Vojvodine kao rubnog područja, gdje se barok promicao tek od samog kraja 17. st. i tijekom 18. st., ipak nije u cijelosti ostalo na marginama kvalitete. S jedne strane susrećemo se s djelima najpoznatijih bečkih slikara, njihovih radionica i epigona, koja su tamo dospjela posrednim putem. Zahvaljujući njima razina umjetničke baštine nije svedena na daleko manje zanimljivu, provincijsku varijantu. Tim prije što na području Vojvodine zbog kasnog završetka rata s Osmanlijama u razdoblju baroka nije došlo do graditeljskog zamaha u sakralnoj arhitekturi pa ranije nije bilo ni potrebe za njihovim opremanjem likovnim djelima. Vojvodina je bila sve do polovice 18. st. većim djelom neiskorišteno močvarno područje, gradovi sa skromnom baroknom arhitekturom nastaju oko polovice 18. st., tek nakon dobivanja povelja o slobodnim kraljevskim mjestima (Novi Sad, Sombor, Subotica). Sve je to rezultiralo nepostojanjem slikarskih i uopće umjetničkih radionica i obrta, pa se naručitelji obraćaju umjetnicima iz okolnih gradova: Budima, Pečuha, Osijeka i Temišvara.

Znanstveno istraživanje naručitelja tek je na početku, prvi val opreme franjevačkih crkava u Vojvodini od kraja 17. st. do trećeg desetljeća 18. stoljeća je skoro u cijelosti nestao, i mi tek ponešto saznajemo o tom uresu iz arhivske građe. Da su te oltarne pale s početka 18. st. ostale na izvornim mjestima, opća slika o umjetničkoj razini vojvođanske umjetničke baštine danas bi bio drukčiji. Osim u Beču nabavljenih djela, koja čine zasebnu vrijednosnu razinu, tu su slike iz okolnih, manjih umjetničkih središta, s pojedinim umjetnicima školovanim na Bečkoj likovnoj akademiji ili sa slikarima koji su imali uvid u suvremena likovna zbivanja – to je druga vrijednosna razina zatečenog uresa u sakralnim objektima. Treća razina su djela putujućih, udomaćenih ili lokalnih umjetnika, koji su na približnim likovnim razinama, i predstavljaju lokalnu varijantu baroknog slikarstva.

Da bi se stekao potpuni uvid u stanje građe obavljena su temeljita terenska istraživanja, tijekom kojih su fotografirane slike, u cjelini i u detaljima, fotografirani su i zapisani natpisi ako ih je na slikama bilo, evidentirana su oštećenja i preslici, snimljen je i oltar ako se slika na njemu nalazila. Uzete su dimenzije djela, gdje je bilo moguće, slike su skidane i fotografirane s poledine, radi eventualnih zapisa ali i stanja nosioca bojenog sloja, podokvira i oštećenja. Fotodokumentacija je bila temelj za dalje razvrstavanje građe, formiranja pojedinih cjelina s obzirom na smještaj u samostanu ili crkvi, da bi se kasnije komparativnim analizama likovnih osobina, nastojalo doći do cjelina s obzirom na likovni krug, radionicu ili majstora. Dokumentacijska građa bila je važan početni segment obrade toga iznimno obimnog korpusa, ali najveći dio posla je prikupljanje podataka iz arhivske građe i literature, te istraživanje komparativne građe. Dio arhivskih saznanja možemo dobiti odmah na terenu, naročito u slučaju biskupijskih crkava, ako imaju urednu župnu spomenicu. Kad su u pitanju samostani, njihova arhivska građa je raznovrsna, najvažniji su ljetopisi, zatim knjige protokola, knjige umrlih, popisi o razmještaju braće laika kod franjevaca, zbog eventualnih podataka o franjevcima slikarima. Potrebni su tjedni rada u jednom samostanu, ponekad s vrlo malo rezultata. Neki su dokumenti smješteni u državnim i gradskim arhivima, naročito je dragocijena građa iz gradskih magistrata. Dakako, najbogatiji podatcima o slikarima su veliki arhivi u Beču, Budimpešti, Zagrebu, Pečuhu, Temišvaru i Osijeku. Rad u njima iziskuje znanje latinskog, njemačkog i eventualno mađarskog jezika.

Komparativnu građu koja mi je bila veoma važna radi atribucije pojedinih djela, dobivao sam iz dvadesetak muzeja, galerija, biblioteka ili katedri za povijest umjetnosti iz cijele srednje Europe, na čemu sam zahvalan mnogobrojnim suradnicima.

Literatura o slikarima u Vojvodini u periodu baroka domaćih znanstvenika je malobrojna; osim recentnijih znanstvenih radova i nekolicine hrvatskih kataloga, skoro sve ostalo je pisano problematično, često s nacionalnim pretenzijama, bez adekvatne potvrde gdje se podatak izvorno nalazi, ili je pak pogrešno preveden s izvornika. Iako se opisi pojedinih crkava pod okriljem knjiga o povijestima pojedinih biskupija tiskani već početkom 19. st., oni su kompilacija podataka dobivenih od lokalnih i nedovoljno obrazovanih svećenika, i taj sistem tiskane produkcije zadržan je do danas. Malo je studioznih, korisnih radovi, poglavito hrvatskih, rjeđe mađarskih znanstvenika.

Načelna podjela prikupljene građe napravljena je na osnovu terenskog uvida, fotodokumentacije, arhivske građe, komparacija i literature: na početku je uobičajeni *Uvod*; slijede: *Dosadašnja istraživanja*, *Povijesni i politički kontekst*, *Provenijencija slika (okolnosti nabave)* – *slikari i radionice: Djela bečkih majstora, Djela mađarskih, čeških, švapskih i udomaćenih umjetnika, Djela neznanih umjetnika; Naručitelji i ikonografija: Franjevačko slikarstvo, Isusovačko slikarstvo, Marijanska pobožnost, Križni put, Zidno slikarstvo i*

Zaključak, iza koga slijedi: *Registar djela, Literatura i Ilustracije*. Zasebna je cjelina katalog djela prema lokalitetima.

Kada je riječ o dosadašnjim istraživanjima podrazumijeva se krug istraživača znatno širi od onoga vojvodanskih povjesničara umjetnosti, podrazumijevaju se i istraživanja hrvatskih, mađarskih i austrijskih autora o slikarima koji su radili za vojvodanske naručitelje – redovnike, župnike, plemstvo, građane – istraživanja opusa većih i manjih majstora koji se protežu kroz danas odvojene zemlje, nekada obuhvaćene krunom Austrijske Monarhije.

Bečku likovnu atmosferu u periodu baroka treba početi s začetnikom likovne akademije, prve i najznačajnije u to doba u srednjoj Europi, Peterom Strudlom (oko 1660.–1714.), o kome je pisao Manfred Koller, *Die Brüder Strudel*, Innsbruck-Wien: Tyrolia Verlag, 1993. Slijedi knjiga o također talijanskom učeniku i važnom bečkom slikaru i profesoru Martinu Altomonte (Hans Aurenhammer, Martin Altomonte, Wien-München: Verlag Herold, 1965.). O sledećem velikom bečkom umjetniku i profesoru likovne akademije ima više knjiga i kataloga, među njima i: Wanda Aschenbrenner, Gregor Schweighofert, *Paul Troger: Leben und Werk*, Salzburg: St. Peter Verlag, 1965; Maja Schrenzel, *Paul Troger, Maler der Apocalypse*, Vienna: Österreichischer Bundesverlag, 1985. Skoro u isto vrijeme predaje na akademiji i slika širom centralne Europe Franz Anton Maulbertsch (1724.–1796.), o kome postoji na desetine knjiga i kataloga, među poslednjima su knjige: Martin Franz Habertzl, *Franz Anton Maulbertsch 1724–1796*, Wien: Christian Brandstätter Verlag, 2008; Thomas DaCosta Kaufmann, *Painetrlly Enlightenment. The Art of Franz Anton Maulbertsch 1724–1796*, The University of North Carolina Press: Shapel Hill, 2005. Maulbertsch je ostvario znatan utjecaj na veći broj bečkih slikara, za nas značajnog Felixa Ivu Leichera (1727.–1812.): Lubomir Slaviček, Felix Ivo Leicher, ein Maler ohne eigenschaften? Versuch einerer Stildefinition seines Ouevres, u: *Franz Anton Maulbertsch und Mitteleuropa*, Lubomir Slaviček (ur.), Langenargen: Museum Langenargen in Bodense, 2006. O produktivnom bečkom umjetniku Kremseru Schmidtu i njegovoj radionici najobimnija je knjiga: Rupert Feuchtmüller, *Der Kremser Schmidt 1718–1801*, Innsbruck-Wien: Tyrolia Verlag, 1989.

O slikarima mađarskog, češkog, švapskog i udomaćenog podrijetla, ima više studija ili studija u okviru knjige, kao što je Mirjana Repanić-Braun u knjizi: *Barokno slikarstvo u hrvatskoj franjevačkoj provinciji sv. Ćirila i Metoda*, Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, 2004., obradila djelatnost Sebetyéna Stettnera (1699.–1758.), Ferencza Falconera (1736.–1792.) i Paulusa Antoniusa Senser (oko 1718.–1758.), pa i onu na području Vojvodine. O Ignácu Raabu (1715.–1787.) napisana je diplomatska radnja *Ignác Raab na Velehradé* (2008.) na Univerzitetu u Brnu, koju je pisala Katerina Suchánková. O Vollenhofferu postoji studija: Fehér Ildikó, Volnhoffer János agy pesti festő, a 18-19 század fordulójáról, u: *Művészettörténeti Értésítő* (LIII), 1–4, Budapest: Akadémia kiadó, 2004. O malo poznatom švapskom umjetniku Johanu Fertlu (?–1742.) ima tek nešto podataka u: Michaela Šeferisová Loudová, Barockbibliotheken in Mähren, u: *Baroque Ceiling Painting in Central Europe – Barocke Deckenmalerei in Mitteleuropa*, Martin Mádl, Michaela Šeferisová Loudová, Zora Wörgötter (ur.), Praha: Artefactum, 2007.

O jedinom pravoslavnom slikaru koji je radio oltar za katoličku crkvu pisala je Jelena Knežević, *Dimitrije Popović 1738–1796*, katalog izložbe, Zrenjanin, Narodni muzej, 2001. O produktivnom kasnobaroknom češkom slikaru Hanischu ima tekst: Zsuzsana Papp-Korhecz, Matijas Haniš. Život i delo kasnobaroknog češkog slikara, *Godišnjak Gradskog muzeja u Somboru* 4., Sombor: Gradski muzej Sombor, 2012.

Najznačajnija je literatura o franjevačkoj baštini u Vojvodini, počevši od spomenute sinteze Mirjane Repanić-Braun i : Mirjana Repanić-Braun, *Paulus Antonius Senser (1716.-1758.). Prvi barokni slikar u Osijeku*, katalog izložbe, Osijek: Galerija likovnih umjetnosti, 2008.; Paškal Cvekan, *Franjevci u Baču*, Virovitica: samizdat, 1985.; Paškal Cvekan, *Subotički franjevački samostan i crkva*, Subotica: samizdat, 1977.; Ante Sekulić, *Drevni Bač*, Split: Knjižnica zbornika Kačić, 1976.; Ante Sekulić, *Tragom franjevačkog ljetopisa u Subotici*, Split: Knjižnica zbornika Kačić, 1978.; Olivera Milanović-Jović, *Iz arhitekture, slikarstva i primenjene umetnosti Bačke. Topografski popis spomenika kulture u Bačkoj. Prvi dio. Ada-Bačko Petrovo selo*, Novi Sad: Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture Vojvodine, 1989.; O isusovcima je najkorisnija knjiga: Marko Kljajić, *Sveti Juraj u Petrovaradinu 1693–2003*, Petrovaradin: Rimokatolički župni ured sv. Jurja, 2004.; Studiju o bečkim majstorima u Vojvodini objavio je pisac ovih redaka: Dušan Škorić, *Werke Wiener Meister in der Vojvodina*, Salzburg: *Barockberichte* 55/56, 2010, 573–583.; dok su pojedina djela iz Vojvodine bila predmetom ikonografske analize, u: Sanja Cvetnić, *Ikonografija nakon Tridentskog sabora i hrvatska likovna baština*, Zagreb: FF press, 2007.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj doktorske disertacije je istraživanje, interpretacija, katalogizacija i valorizacija baroknog sakralnog slikarstva na području Vojvodine. Radi se o području etnički veoma raznovrsnog stanovništva i različitih konfesija, to je mjesto gdje se direktno prepliću narodi i umjetnost Zapada i Istoka. Detaljnim uvidom u raznovrsnu i vrijednu likovnu baštinu (čiji je dio mijenjan ili stradao tijekom vremena) konačno možemo prosuditi o raznovrsnosti sačuvanih djela nastalih od kraja 17. st. i tijekom 18. st., koja se nalaze u samostanima i biskupijskim crkvama. Očekivan je doprinos ne samo u pronalaženju velikog broja novih djela koja će povećati opuse znanih umjetnika, već i imena novih umjetnika i radionica, te interpretacija cjeline u kontekstu onodobnih povijesnih okolnosti i likovne „karte“ srednjoeuropskog kulturno-umjetničkoga kruga. Kvaliteta jednog broja djela značajna je i u srednjoeuropskim okvirima; ostala su proizvod lokalnih radionica i manjih slikara, putujućih ili lokalnih, koji su slikali prema grafičkim predlošcima i pod utjecajem Bečke likovne akademije ili njezinih epigona. Valorizacija obrađenoga materijala pruža uvid u umjetnost rubnih područja, njihov lokalni umjetnički domet, ukazuje na isključivu recepciju baroknog slikarstva umjetničkih centara (Beč, Budim, Temišvar), i manjih središta (Pečuh, Osijek) u logičnom slijedu širenja od centra ka periferiji. Konačni cilj znanstvene obrade sakralnog baroknog slikarstva u rimokatoličkim crkvama Vojvodine „povratak“ je toga područja i njegove baštine vlastitim povijesnim ishodištima, srednjoeuropskom kulturno-umjetničkom krugu, sa svim specifičnostima i lokalnim značajkama.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Tema istraživanja su slike u katoličkim samostanima i crkvama u Vojvodini u periodu baroka, što iziskuje obilazak više od 100. sakralnih objekata. Riječ je oltarnim palama, slikama u slobodnom prostoru crkava i kapela, križnim putovima, čašćenim Bogorodičnim slikama, slikanim antependijama ili kad su u pitanju samostani, zbirka slika po različitim prostorijama crkava: refektorijima, sakristijama, sobama i hodnicima. Ponekad se starije ili oštećene slike nalaze po podrumima, tavanima i drugom neadekvatnom prostoru za njihovo čuvanje. Važan element u razmatranju građe je odnos slika i grafika, često od pomoći i kod ikonografske problematike (natpisi na grafikama), ili pak slika i svetih sličica, koje su rađene prema čašćenim Bogorodičnim slikama u pojedinim crkvama i mogu ukazati na pojedina djela koja su postojala ali nisu sačuvana. U sakralnim objektima sačuvano je oko 200 djela u različitim stupnjevima očuvanosti; samo je manji broj slika u zadovoljavajućem stanju, druge su tamne od lakova i prljavštine, preslika, jednog ili više, zatim su bez djela bojenog sloja ili su fizički oštećene u velikoj mjeri. Slike su stradale više puta, kad bi bile zamjenjene novim, obično u 19. st., stare su sklanjane u sakristiju, kor ili drugi neadekvatan prostor za čuvanje. Nakon Drugog svjetskog rata bila je u Vojvodini akcija prikupljanja slika i dragocijnosti iz napuštenih katoličkih crkava, nakon čega su smještene u lokalne muzeje gdje se nalaze u depoima daleko od pozornosti znanstvenika. Posljednje stradanje slika bilo je u Srijemu za vrijeme zadnjega rata 1991.–1995.

Do ukupnog saznanja o jednoj slici na terenu dolazi se na više načina. Pitanje atribucije može biti riješeno na licu mjesta ako je slika na licu ili na poledini potpisana i datirana, ili se to može okvirno predložiti ako je slika i mjestimice preslikana ili su sačuvane značajke nekog karakterističnog slikarskog rukopisa. Do prijedloga atribucije dolazi se i naknadno, putem komparacija s poznatim djelima iz muzeja iz zbirki u srednjoj Europi, što je zahtjevan dio istraživanja: od Zagreba do Beča, Graca, Budimpešte, Brna, Temišvara, Pečuha, Egera, itd. Kod komparacija od pomoći bili su i grafički listovi, takozvani slikarski predlošci.

Izvorno porjeklo slika u najvećem je broju slučajeva bilo veoma teško odrediti. U samo manjem broju samostanskih i biskupijskih crkava oltarne pale nisu pomjerane, mjenjane, otuđivane ili uništavane. Manjak prevedenih tekstova vizitacija za Vojvodinu (osim Srijema), ali i drugog arhivskog materijala, znatno otežava praćenje putovanja nekih slika. To je iziskivalo dodatna istraživanja po arhivama, literaturi i povratke na teren. Izvorno porjeklo je naročito teško naći kod djela koja su kupljena krajem 18. st. iz Bečkog depoa za opremu novosagrađenih crkava u novim naseljima veleposjenika.

Ikonografija samostanskih redova i biskupijskih crkava je istražena, ali se uvijek pojave nepoznanice, naročito one kad u jednoj slici ima više ikonografskih značenja, vjerojatno zahvaljujući kompliciranom sadržaju grafičkih predložaka. Kod franjevačke ikonografije bio je napor naći ikonografske odlike na portretima manje poznatih svetaca ili pripadnika reda. U biskupijskim crkvama ima slika koje su tu pristigle nakon ukidanja samostanskih redova i koje imaju kompliciranu ikonografiju za seosku crkvu. Ikonografska istraživanja su bila zahtjevana i kod pojedinih Bogorodičinih slika koje nisu uobičajene tematike, već su ih prenijeli isusovci ili drugi redovnici.

Kompozicija slike je uvijek ukratko zapisana na licu mjesta, na terenu, s opisom slikanog prostora, rasporedom figura, likovnim rukopisom znanog ili neznanog umjetnika, kao i opis okvira u kome se djelo nalazi. Sistematizacija je pomogla da se materijal s terena pripremi za daljnju znanstvenu obradu. Građa je razlučena prema lokalitetima, pojedinim samostanima (sadašnjim i ugašenim), biskupijskim crkvama, a zatim prema opusima pojedinih slikara i radionica, ikonografiji.

Plan istraživanja je korisno poslužio za kompletnu raspodjelu materijala sa terena, to je jedan od preduslova da bi se kasnija istraživanja, prilikom obrade osnovnog teksta disertacije i kataloških jedinica, sklopila u cijelinu.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Istraživanje korpusa baroknog slikarstva u rimokatoličkim crkvama u Vojvodini rezultirati će cjelovitim uvidom u dosad najvećim dijelom nepoznatu građu, novim spoznajama o njezinu porijeklu, naručiteljima, majstorima i radionicama djelatnim na širem području rubnih dijelova srednje Europe. Rezultat će saznanjima o stilskim utjecajima koje taj korpus pojedinačno i u cjelini odražava, o dominantnom utjecaju bečke Akademije likovnih umjetnosti i njezinih protagonista, poput Martina Altomontea, Paula Trogera, Michael Angela Unterbergera, Franza Antona Maulbertscha, Martina Johanna (Kremsera) Schmidta, na slikarstvo u Vojvodini, bilo da je riječ o importiranim radovima samih majstora ili o djelima njihovih minornih, često anonimnih sljedbenika. Među slikama u vojvođanskim samostanima i biskupijskim crkvama podosta je onih koje su značajna znanstvena otkrića i doprinos opusima bečkih, čeških, švapskih i mađarskih umjetnika. Kako je dosadašnje zanimanje za tu regiju bilo sporadično, postavljanje atribucija, uz ozbiljne komparacije i suradnju s europskim i hrvatskim znanstvenicima, dat će nove i vjerodostojne rezultate. Zanemarena umjetnička baština postupno se ukazuje u vrijednosnim slojevima, od radova najboljih profesora bečke Akademije likovnih umjetnosti ili njihovih studenata, do radova slikara i radionica iz Budima, Pečuha, Brna ili Temišvara. Među njima su slike Martina Alatomontea, Paula Trogera, Felixa Ive Laichera, kruga oko Franca Antona Maulbertscha, radionice Kremsera Schmidta, djela Josepha Ignaca Raaba, Johanna Fertla, djelatnih u Češkoj, ali i djela Paulusa Antoniusa Sensera, djelatnog u Osiijeku i Pečuhu, budimskih slikara Ferencza Falconera, Sebastian Stettnera, Paula Kronowettera, Johanna Wollenhoffer, Jozsefa Hamona i dr.

Cjelokupno sagledana, tematika sakralnog baroknog slikarstva u Vojvodini upotpunit će znanje o širenju poslijetridentske ikonografije prema istoku Europe u funkciji „poslijeosmanskog“ prisvajanja teritorija. Razlučuju se tri cjeline: franjevačka ikonografija, marijanska pobožnost i tematika biskupijskih crkava.

Znanstveni doprinos franjevačkoj slikarskoj baštini sada je konačno dokumentiran, uz nova saznanja o djelima, ikonografiji i naručiteljima. Veći broj sačuvanih djela, osim uobičajenih ikonografskih rješenja –franjevačkih svetaca, scena iz života, pogotovo zbirki njihovih portreta – ima i lokalne značajke. Ikonografiju su, u skladu s učenjem rimokatoličke crkve, određivali naručitelji: redovnici, svećenstvo u župama, važna vojna lica, građanski stalež, bratovštine, cehovi i puk. Zbog povijesnih i ekonomskih činjenica nije bilo značajnih oslika svodova u crkvama. Ikonografiji franjevac pripada i promicanje križnih putova, od kojih je sačuvano svega nekoliko cijelina. Marijanska pobožnost bila je razvijena zbog blizine granice s Osmanlijama, ali i zbog kolonizacija Bečkog dvora doseljenicima mahom iz Njemačke i Francuske, s kojima su u Vojvodinu stigla čašćenja različitih tipova Bogorodičnih slika. Kad je riječ o biskupijskim crkvama, njihov ures je ikonografski uobičajen, u izvjesnoj mjeri zavisao od naručitelja, tu susrećemo uobičajene ikonografske sheme, ali i lokalne, koje su donijeli doseljeni Hrvati iz Dalmacije i Like. Prisutni su, naposljetku, elementi nacionalnog, osobito kod ureda mađarskih crkava.

Znanstveni doprinos ogleda se u novim djelima, novim atribucijama ili pomicanju ukupne umjetničke razine zanemarenih slika, što u konačnici pruža cjelovit uvid u katoličku slikarsku građu baroknog perioda, do sada zanemarivanu umjetničku baštinu Vojvodine.

Znanstveni doprinos je i katalogizacija djela sa svim potrebnim podacima koji se daju na uvid znanstvenicima. Katalog po svojoj strukturi i klasičnom obrascu pridonosi boljem sagledavanju prikupljene građe i njezinom uključivanju u znanstvene tokove. Jedan broj djela koji je preslikan, ili se nalazi u lošem stanju, upućen je u Zavode za zaštitu radi restauracije i konzervacije, te se i tu, osim osnovnog cilja o zaštiti djela, mogu očekivati nove atribucije ili otkriće kvalitetnijih slika znanih i neznanih umjetnika.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. Mirjana Repanić-Braun, *Barokno slikarstvo u hrvatskoj franjevačkoj provinciji sv. Ćirila i Metoda*, Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, 2004.; 2. Sanja Cvetnić, *Ikonografija nakon Tridentskog sabora i hrvatska likovna baština*, Zagreb: FF pres, 2007.; 3. Anđelko Badurina (ur.), *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 1985.; 4. James Hall, *Rječnik tema i simbola u umjetnosti*, Zagreb: Školska knjiga, 1998.; 5. *Biblija*, Jure Kaštelan, Bonaventura Duda (gl.ur.), Josip Tabak, Jerko Fućak (ur.), Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 1996.; 6. Hans Belting, *Bild und Kunst. Eine Geschichte des Bildes vor dem Zeitalter der Kunst*, München: C.H. Verlag, 2004.; 7. *Miri dobro. Umjetničko i kulturno naslijeđe franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda*, katalog izložbe, Zagreb: Galerija Klovićevi dvori, 2000.; 8. *Isusovačka baština u Hvrata*, katalog izložbe, Zagreb: Muzejsko-galerijski centar, 1992-1993.; 9. *Od svagdana do blagdana. Barok u Hrvatskoj*, katalog izložbe, Zagreb: Muzej za umjetnost i obrt, 1993.; 10. Roelof van Straten, *Uvod u ikonografiju. Teoretske i praktičke upute*, Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, 2003.; 11. Mirjana Repanić-Braun, *Paulus Antonius Senser (1716.-1758.). Prvi barokni slikar u Osijeku*, katalog izložbe, Osijek: Galerija likovnih umjetnosti, 2008.; 12. Hannes Etlöstörfer, *Martino und Bartolomeo Altomonte*, katalog izložbe, Salzburg: Salzburger Barockmuseum, 2002.; 13. Rupert Feuchtmüller, *Der Kremser Schmidt 1718-1801*, Innsbruck-Wien: Tyrolia Verlag, 1989.; 14. *Paul Troger und Brixen*, katalog izložbe, Brixen: Diözesenmuseum-Höfburg Brixen, 1998.; 15. *Baroque Art in Central-Europa. Croasards*, katalog izložbe, Budapest: Budapesti Történeti Museum, 1993.; 16. Grgo Gamulin, *Bogorodica s Djetetom u staroj umjetnosti Hrvatske*, Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 1991.; 17. Thomas DaCosta Kaufmann, *Painterly Enlightenment. The Art of Franz Anton Maulbertsch 1724-1796*, The University of Nort Carolina Press, 2005.; 18. Anđela Horvat, Radmila Matejčić, Kruno Prijatelj, *Barok u Hrvatskoj*, Zagreb: Liber, 1982.; 19. Blaženka First, *Carlo Maratta in barok na Slovenskem*, Ljubljana: ZRC SAZU, Narodni muzej Slovenije, 2000.; 20. *Maria Theresia und ihre Zeit*, katalog izložbe, Wien: Schlos Schönbrun, 1980.; 21. *Die Geburt des Barock*, Beverly Louise Brown (ur.), Stuttgart: Belser Verlag, 2001.; 22. Paškal Cvekan, *Franjevci u Baču*, Virovitica: samizdat, 1985.; 23. Ante Sekulić, *Tragom franjevačkog ljetopisa u Subotici*, Split: Knjižnica zbornika Kačić, 1978.; 24. John B. Knipping, *Iconography of the Couter Reformation in the Netherlands*, Leiden-Nieuwork: A.W. Sijthff-B. De Graaf, 1974.; 25. David Freedberg, *The Power of Images. Studies in the Response*, Chicago and London: The University of Chicago Press, 1989.; 26. Cesare Ripa, *Ikonologia*, preveo: Branko Jozić, Split: Laus, 2000. (1618.); 27. Stjepan Sršan, *Kanonske vizitacije, Srijem 1735.-1768.*, knjiga IV., Osijek: Državni arhiv u Osijeku, Biskupija Đakovačka i Srijemska, 2006.; 28. Stjepan Sršan, *Kanonske vizitacije, Srijem 1775.-1833.*, knjiga VI., Osijek: Državni arhiv u Osijeku, Biskupija Đakovačka i Srijemska, 2008.; 29. Radica Varticu-Medelet, *Barock im Banat. Eine europische Kulturlandschaft*, Regensburg: Schnell und Steiner, 2012.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

30.000 kuna

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje	samostalno financiranje	
Sjednica Etičkog povjerenstva		

na kojoj je odobren prijedlog
istraživanja (navesti samo ako je
potrebno)

Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
dr.sc. Mirjana Repanić-Braun

Potpis _____
Dušan Škorić, ---

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.

U Zagrebu, 03.01.2013.

Potpis _____
Dušan Škorić, ---

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Dušan Škorić	
Nositelj studija:		Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	
Naziv studija:		Poslijediplomski doktorski studij povijesti umjetnosti	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		6761	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Barokno slikarstvo u samostanima i rimokatoličkim crkvama u Vojvodini	
	<i>Engleski</i>	Baroque painting in monasteries and Roman Catholic churches in Vojvodina	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):		Humanističke znanosti / Povijest umjetnost / Povijest i teorija likovnih umjetnosti, arhitekture, urbanizma i vizualnih komunikacija	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	1. dr. sc. Mirjana Repanić Braun, znan. savj.	Institut za povijest umjetnosti u Zagrebu (Republika Hrvatska)	mbraunl@ipu.hr
Drugi mentor:	/	/	/
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. dr. sc. Sanja Cvetnić, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (Republika Hrvatska)	scvetnic@ffzg.hr
	2. dr. sc. Mirjana Repanić Braun, znan. savjetnica	Institut za povijest umjetnosti u Zagrebu (Republika Hrvatska)	mbraunl@ipu.hr
	3. dr. sc. Dubravka Botica, doc.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (Republika Hrvatska)	dbotica@ffzg.hr
	4. /	/	/
	5. /	/	/
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Fakultetsko vijeće Filozofskoga fakulteta u Zagrebu od 20. ožujka 2013., točka 78.		

1

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	Zbog naravi rada nije bilo potrebno odobrenje Etičkoga povjerenstva.
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
<p>Dušan Škorić upisao je poslijediplomski doktorski studij u akademskoj godini 2007./2008., a prema propisima – što se tiče opsega, načina prezentacije i odabrane teme – obavilo je sve obveze u <i>curriculum</i>-u. S obzirom da pripada naraštaju koji je upisao studij s obvezom kvalificirajućega rada, u posljednjem (VI.) semestru, predao je poglavlje disertacije <i>Slike bečkih majstora</i> koje je povjerenstvo prihvatilo i pozitivno ocijenilo. Predani kvalificirajući rad rezultat je dijela istraživanja najreprezentativnije skupine u baroknoj slikarskoj baštini Vojvodine, a Dušan Škorić napravio je pionirski proboj u potpuno zanemaren i nepoznat korpus i otkrio vrlo važna djela preko kojih ta regija otkriva svoj srednjoeuropski identitet. Slike Martina Altomontea, Paula Trogera i Felixa Ive Leichera, vezuju primjerice župne crkve u Čoki, Ečki ili Petrovaradinu s crkvama u Brixenu, Grazu, Željeznom (Eisenstadtu), Beču ili Stolnom Biogradu (Székesfehérváru).. U kvalificirajućem radu kandidat analizira podrijetlo narudžbi, putove dotoka, ikonografiju i njezino značenje u svakom pojedinom slučaju te stilske značajke koje djela u Vojvodini povezuju s opusima navedenih autorā. Kandidat je, dakle, kvalificirajućim radom potvrdio poznavanje i primjenu svih relevantnih povijesno-umjetničkih metoda nužnih za daljnje istraživanje pa ga je povjerenstvo pozitivno ocijenilo i preporučilo dovršetak predviđenog istraživanja iz znanstvenog područja humanističkih znanosti, polje povijest umjetnosti, grana povijest i teorija likovnih umjetnosti, arhitekture, urbanizma i vizualnih komunikacija.</p>	
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>	
<p>Barokno slikarstvo u samostanima i rimokatoličkim crkvama u Vojvodini nalazilo se na rubu istraživačke pozornosti i tek je povremeno koje od djela sakrlane baštine objavljeno, ali bez potpuno povijesno-umjetničke obrade. Dakle niti su djela bila evidentirana, a potpuno je dakako izostao njihov sveobuhvatni topografski pregled i spoznaje o umjetnicima koji su zastupljeni na području Vojvodine. Analiza pojava (narudžbe, ikonografija, utjecaji) koje su vezane za taj korpus nisu uopće bili poznati. Dušan Škorić obavio je vrlo zahtjevan istraživački poduhvat i osim evidencije djela, njihove stilske i ikonografske analize, promotrio taj prostor i slikarsku baštinu korz optiku njegova značenja u vrijeme habsburške vlasti, kada je Dvorska komora davala velike obradive posjede novim vlasnicima, a novopodignute crkve opremane inventarom iz sabirnoga centra u Beču, gdje su dopremana djela iz ugašenih samostana Monarhije. Na taj način su se u Vojvodinu slila umjetnička djela različite povenijencije – što je poseban istraživački izazov – a tom zahtjevnom atributivnom istraživačkom zadatku Dušan Škorić je odgovorio na uzoran način zahvaljujući vlastitoj sposobnosti i iskustvu te primjerenoj mentorskoj pratnji.</p>	
Mišljenje i prijedlog:	
<p>Kvalificirajući rad i njegova obrana te ocjena teme potvrdili su Dušana Škorića kao kvalificiranoga istraživača koji pozna građu koju istražuje kao i povijesno-umjetničke (stilske analize, ikonografska istraživanja) i povijesne metode (arhivska istraživanja), koji ima puni uvid u relevantnu literaturu, komparativnu građu te oprezno i sustavno izlaže rezultate svojih istraživanja. Tema doktorske disertacije znanstveno je opravdana i metodološki utemeljena, pa se može očekivati izvoran znanstveni doprinos. Kandidat je u bogatom dosadašnjem iskustvu pokazao istraživačku sposobnost u okviru i izvan doktorskoga studija, te je tako stručnoj javnosti izložio važne novosti koja bitno mijenjaju znanja o – primjerice – o bečkim majstorima u Vojvodini, objavljeno u Salzburgu (časopis <i>Barockberichte</i>, 2010.) ili o marijanskoj pobožnosti u Vojvodini (Godišnjak za znanstvena istraživanja Zavoda za kulturu vovodaniskih Hrvata, 2011.). Uspješno je obranio kvalificirajući rad u sklopu Poslijediplomskoga doktorskoga studija povijesti umjetnosti te metodološki utemeljio i osmislilo temu svoje disertacije, odgovorio na pitanja ovoga povjerenstva, prihvatilo prijedloge te predlažemo Vijeću poslijediplomskih studija i Fakultetskomu vijeću Filozofskoga fakulteta u Zagrebu da prihvati temu <i>Barokno slikarstvo u samostanima i rimokatoličkim crkvama u Vojvodini</i> i odobri Dušanu Škoriću izradu doktorske disertacije pod vodstvom dr. sc. Mirjane Repanić Braun (Institut za povijest umjetnosti, Zagreb).</p>	
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:	
/	
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):	
/	
Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):	
Planirana obrana rada u ljetnom semestru akademske godine 2012./2013.	

Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)

/

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (po potrebi):

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	1. dr. sc. Sanja Cvetnić, red. prof. (<i>predsjednik Povjerenstva</i>) Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (Republika Hrvatska)	
	2. dr. sc. Mirjana Repanić Braun, znan. savjetnica, Institut za povijest umjetnosti u Zagrebu (Republika Hrvatska)	
	3. dr. sc. Dubravka Botica, doc., Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (Republika Hrvatska)	
	4. /	
	5. /	

U Zagrebu, 10. travnja 2013.

M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Hrvoje Malčić, prof. engleskog jezika i književnosti i povijesti		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Moderna i suvremena hrvatska povijest u europskom i svjetskom kontekstu		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6689		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Slavka Malčić, Ivan Malčić		
Datum i mjesto rođenja:	25.09.1981., Zagreb, Hrvatska		
Adresa:	Južna obala IX. 14, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	0997541254		
E-mail:	hmalcic@gmail.com		
ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, <i>Povijest, Engleski jezik i književnost</i> , Dodiplomski, Hrvatska		
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. studenog 2007.- znanstveni novak pri Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar 1. srpnja 2006.- 1. kolovoza 2007. - pripravnik u Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja		
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Malčić, Hrvoje; Malčić, Josipa New Zagreb Neighbourhoods - East and West Compromise // 11th International Conference on Urban History Cities & Societies in Comparative Perspective Praha, Češka Republika, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno) 2. Malčić, Hrvoje; Gabelica, Hrvoje Spašavanje gladne djece iz Bosne i Hercegovine u vrijeme Prvog svjetskog rata // <i>Fra Didak Buntić – čovjek i djelo</i> Mostar, Bosna i Hercegovina, 2008 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)		
NASLOV PREDLOŽENE TEME			
Hrvatski:	Plemenita općina Turopolje i modernizacija Velike Gorice 1860-1914.		
Engleski:	Noble Municipality of Turopolje and Modernization of Velika Gorica 1860-1914		
Naslov na jeziku na kojem će			

se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Povijest / Hrvatska i svjetska moderna i suvremena povijest		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	doc.dr.sc. Željko Holjevac	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	zholjevac@ffzg.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Iz prošlosti pravoslavnih (srpskih) naselja i žitelja u kutinskom kraju», u: Moslavac, Slavica (gl. ur.), Zbornik Moslavine, IX-X, Kutina: Muzej Moslavine, 2006-2007, str. 52-78. 2. «Ime Modruš i njegovo značenje u prošlosti i sadašnjosti», u: Olujić, Boris (ur.), Modruški zbornik, I, Modruš: Katedra Čakavskog sabora Modruše, 2007, str. 5-12. 3. «Molve potkraj 19. i početkom 20. stoljeća u svjetlu statističkih podataka», u: Kolar Mario – Petrić, Hrvoje (ur.), Molve. Ljudi, selo i okoliš u dugom trajanju, Molve: Društvo za povjesnicu i starine Molve, 2010., str. 84-92. 4. «Samobor i okolica od 1800. do 1914. godine», u: Feletar, Dragutin (ur.), Samobor. Zemljopisno-povijesna monografija, knj 1, Samobor: Meridijani, 2011., str. 323-399.		
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Nakon najave uvođenja ustavnosti 1860. i restauracije Plemenite općine Turopolje, Općina se suočila s izazovom vlastitog opstanka u post-feudalnom razdoblju obilježenom modernizacijskim nastojanjima na području čitave Monarhije. U kontekstu brojnih unutarnjih upravnih reformi kraljevstva Općina je prisiljena redefinirati svoje statute. Usprkos postepenom gubitku upravnih i sudskih kompetencija Općina se uspijeva prilagoditi novoj situaciji i prosperirati. Kroz analizu sačuvanih izvora bit će prikazano na koji je način Općina uspjela opstati. U analizi ekonomskih aktivnosti poseban će naglasak biti stavljen na gospodarenje šumskim dobrima i velikogoričko sajmište. Pratit će se rad turopoljske skupštine i važna pitanja s kojima se ista susretala u istraživanom razdoblju. Također će biti prikazan utjecaj Plemenite općine na razvoj mjesta Velika Gorica.		
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	The announced reintroduction of constitution in 1860 was accompanied by the restoration of the Noble Municipality of Turopolje. The assembly of the Municipality was faced with a new challenge of surviving in a post-feudal period hugely defined by modernization endeavours throughout the Empire. With		

respect to numerous administrative reforms, the Municipality was forced to redefine its statutes. Although this redefining gradually led to loss of both judicial and administrative competences, the Municipality not only adapted, but also prospered in the new circumstances. The successful adjustment will be analysed and presented using available sources. Within the analysis of economic activities of the Municipality special emphasis will be put on forest resource management and the Velika Gorica fair. Other important issues dealt by the Turopolje assembly in the defined period will also be presented. Impact of the Municipality on the development of Velika Gorica will be particularly stressed.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Razvoj Plemenite općine Turopolje od druge polovice 19. stoljeća nemoguće je pratiti bez uzimanja u obzir raširenih procesa modernizacije koji su se istom razdoblju intenzivirali na području Monarhije. Kao teorijski okvir za shvaćanje odjeka modernizacijskih procesa u periferiji Monarhije bit će korištene ideje mađarskih povjesničara Ivána Berenda i Györgya Rankia iznesene u knjizi "Evropska periferija i industrijalizacija 1780-1914", Zagreb, 1996. Teorija na temelju koje objašnjavaju tijek modernizacijskih procesa u raznim dijelovima Europe jest teorija jezgre i periferije. Njome pokušavaju odgovoriti na činjenicu da ne postoji standardni uzorak za istraživanje industrijske revolucije na svim područjima na kojima se ona pojavila, već se pokretačke sile bitno razlikuju u pojedinim zemljama. Ovaj teorijski okvir poslužit će kao kontekst modernizacijskih procesa na području Austro-Ugarske, Ugarske, Hrvatske i Turopolja.

Neki od naslova na koje će se oslanjati prikaz i analiza modernizacijskih nastojanja na području Austro-Ugarske bit će sljedeći: Lampe, J.R., "Balkan Economic History 1550-1950. From Imperial Periphery to Developing Nations"; Milward, A., Saul, S.B., "The Development of Economies of Continental Europe 1850-1914"; Tomasevich, J., "Peasants, Politics and Economic Change in Yugoslavia". Među značajnijim doprinosima razumijevanju austro-ugarskog i ugarskog gospodarstva druge polovice 19. stoljeća su i radovi autora D.F. Good, M.S. Schultze, J. Komlos, L. Katus.

Literatura koja se pokriva razne aspekte modernizacije u Hrvatskoj brojna je. U sintezi autora Šidak, Gross, Karaman, Šepić "Povijest hrvatskog naroda g. 1860-1914.", Zagreb, 1868., koja se fokusira na društveni i politički razvoj, pružen je općeniti prikaz razvoja gospodarstva. U knjizi autorica M. Gross i A. Szabo "Prema hrvatskome građanskom društvu", Zagreb, 1992. ekonomska je problematika detaljnije obrađena. U knjigama M. Despot objavljeni su izvori koji svjedoče o atmosferi pri gospodarskoj djelatnosti ("Industrija građanske Hrvatske 1860-1873", Zagreb, 1970; "Industrija i trgovina građanske Hrvatske 1873-1880", Zagreb, 1979.). Osvrt na tisak i literaturu o gospodarskoj povijesti Hrvatske od 1850. do 1918. nalazi se u "Prilozi za ekonomsku povijest Hrvatske", ur. I. Vinski, Zagreb, 1967. O utjecaju velike ekonomske krize na Hrvatsku raspravlja se u radu R. Bičanića, "Agrarna kriza u Hrvatskoj 1873-1895", Zagreb, 1937. Veliki doprinos analizi procesa industrijalizacije i modernizacije na hrvatskim područjima brojnim je djelima dao I. Karaman, a neka od njih su "Privreda i društvo Hrvatske u 19. stoljeću", Zagreb, 1972., "Industrijalizacija građanske Hrvatske (1800-1941)", Zagreb, 1991.

Među prikazima i analizama upravnog uređenja kraljevina Hrvatske i Dalmacije ističu se I. Beuc, "Povijest institucija državne vlasti u Hrvatskoj (1527-1945)", Zagreb, 1969. i "Hrvatske županije kroz stoljeća", ur: Dragutin Pavličević, Božena Vranješ-Šoljan, Zagreb, 1996. Isto je pitanje obrađeno i u djelu B. Vranješ-Šoljan "Stanovništvo gradova banske Hrvatske na prijelazu stoljeća", Zagreb, 1991. Analizu upravnih promjena u Hrvatskoj donosi i M. Smrekar u predgovoru djela "Priručnik za političku upravnu službu u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji, knjiga prva", Zagreb, 1899. U svih pet svezaka istog djela objavljivanog u Zagrebu zaključno s 1905. sakupljeni su tada važeći zakoni relevantni za upravnu službu koji imaju vrijednost izvorne građe.

Od publicirane izvorne građe posebno mjesto pripada statističkim materijalima. Među njima se ističu radovi M. Zoričića "Statističke crtice o kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji", Zagreb, 1885., "Žiteljstvo kraljevinah Hrvatske i Slavonije po zvanju i zanimanju", Rad HAZU, 1896., str. 50-197. Opsežnije su edicije zemaljske statističke službe s rezultatima popisa iz 1900. i 1910. godine: "Statistički godišnjak kraljevina Hrvatske i Slavonije I. 1905", Zagreb, 1913, "Statistički godišnjak kraljevina Hrvatske i Slavonije II. 1906-1910", Zagreb, 1917. Vrijedan su izvor izvješća trgovinsko-obrtničke komore u Zagrebu za g. 1881-1885. i 1886-1890. Od kraja 19. stoljeća zagrebačka je komora objavljivala redovita godišnja izvješća. Od 1888. do 1915. objavljivana su redovita Izvješća o stanju javne uprave u županiji zagrebačkoj.

Zakone i naredbe nužne za razumijevanje razvoja na selu nakon ukidanja feudalnih odnosa sabrao je M. Vežić u zbirci "Urbar hrvatsko-slavonski", Zagreb, 1882.

Najznačajnije djelo koje se bavilo turopoljskom povijesti jest trosvesčana "Povijest plem. općine Turopolja nekoć zagrebačko polje zvane" Emilija Laszowskog i suradnika, Zagreb, 1910, 1911, 1923. Iako je vremenski okvir kojeg ova knjiga pokriva zaključen s prvim godinama dvadesetog stoljeća, druga polovica 19. stoljeća obrađena je vrlo šturo.

Značajniji doprinos proučavanju povijesti Turopolja ponovno je dan tek koncem 20. stoljeća u knjizi B. Dubravice "Turopoljsko plemstvo poslije ukidanja feudalizma (1848-1918.)", Velika Gorica, 1997. Autor je otvorio neka od pitanja bitnih za razumijevanje razvoja Plemenite općine Turopolje. Ovo djelo služi kao polazište za daljnje istraživanja izvora na temelju kojih će podatci biti nadopunjeni, kontekstualizirani i valorizirani. Najveću vrijednost predstavljaju prilozi među kojima se ističu popisi turopoljskih ovlaštenika i njihovi udjeli u zajedničkoj imovini.

Analiza političke povijesti turopoljskog područja u drugoj polovici 19. stoljeća pružena je u B. Dubravica, "Parlamentarni izbori u Hrvatskoj i Velikoj Gorici (1848.-1938.)", Velika Gorica, 2004. U ovoj se knjizi svojom vrijednošću posebno ističu prilozi u kojima autor donosi popise svih zastupnika u Hrvatskom Saboru po izbornim kotarevima od 1860. do 1938. Među priložima su također navedeni i svi izborni redovi koji su u navedenom razdoblju bili na snazi. Autor rezultate izbora na području Velike Gorice analizira u kontekstu šire političke klime na području Hrvatske.

Petar Puhmajer et al. u "Arhitektura Velike Gorice", Velika Gorica, 2005. pružili su pregled prostornog razvoja i arhitekture Velike Gorice. U analizi velikogoričkog prostora autori su se dijelom oslanjali na izvornu arhivsku građu iz Hrvatskog državnog arhiva i Državnog arhiva u Zagrebu te su posredno iznijeli neke fragmente koji pripadaju u sferu svakodnevnog funkcioniranja Plemenite općine Turopolje.

Historijsko-geografski razvoj turopoljske regije obradila je Borna Fürst-Bjeliš u doktoratu naslovljenom "Historijsko-geografska analiza prostornog pojma tradicionalne regije Turopolja", Zagreb, 1996. Vrijedan izvor koji može poslužiti u iste svrhe jest Opis mjesta Velika Gorica iz 1860. koji se čuva u zbirci rijetkih knjiga i rukopisa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

U zemljama Monarhije, za razliku od zemalja zapadne Europe, modernizacijski su procesi bili institucionalno poticani. Oni su se odvijali različitim tempom u različitim dijelovima Monarhije. U tom je smislu Hrvatska funkcionirala kao "periferija periferije". Odjeci modernizacije u manjim sredinama promatraju se kao odgovor na zahtjeve jezgre čiju je artikulaciju omogućila država. U tom zadanom okviru bit će analizirano djelovanje skupštine Plemenite općine Turopolje (POT) i utjecaj kojeg je ista imala na razvoj turopoljskog kotara i Velike Gorice nakon ukidanja feudalizma. Intenzitet razvoja bio je u izravnoj svezi s uspješnosti prilagodbe POT-a novim okolnostima koje su bile određene modernizacijskim nastojanjima. Prilagodba novim okolnostima očitovala se u drugačijem korištenju vlastitih resursa te u dugoročnom mijenjanju strukture prihoda. Uslijed prosperiteta POT-a i mjesto Velika Gorica počinje doživljavati ubrzan razvoj.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

U radu će biti prikazano i analizirano upravno i gospodarsko funkcioniranje Plemenite općine Turopolje u ciljanom razdoblju te njene reakcije na modernizacijske poticaje. Izvorna građa će u najvećoj mjeri biti građivo sačuvano u fondu Plemenita općina Turopolje (HDA, 122). Okosnicu istraživanja činiti će sačuvani proračuni i zapisnici sjednica POT-a. U dijelu relevantnom za Turopolje i Veliku Goricu bit će korišteno izvorno arhivsko građivo iz drugih fondova. Iz Hrvatskog državnog arhiva bit će korištena građa fondova Zagrebačka Županija (HDA, 103), Zemaljska vlada. Predsjedništvo (HDA, 78), Zemaljska vlada. Odjel za unutarnje poslove (HDA, 79), Državna geodetska uprava (HDA, 1421). Iz Državnog arhiva u Zagrebu bit će korištena građa fondova Kotarska oblast Zagreb (DAZG, 3),

Kartografska zbirka (DAZG, 869), Kotarski sud Velika Gorica (DAZG, 86).

Interpretacija će se odvijati na razini kontekstualizacije i detaljne analize izvora. Koristit će se teoretske postavke o „jezgri“ i „periferiji“ iznesene u G. Ranki, I. Berend, „Evropska periferija i industrijalizacija 1780-1914“. Analiza razvoja Plemenite općine Turopolje u ciljanom razdoblju bit će vršena kroz prizmu modernizacije. Kontekst će u tom smislu biti prikazan deskriptivnom metodom na temelju postojeće literature o učincima modernizacije u Austro-Ugarskoj, Ugarskoj i Hrvatskoj. Naglasak će biti stavljen na ona modernizacijska nastojanja koja su se posredno odrazila u Turopolju.

Uvodno poglavlje sastojat će se od tri dijela. U prvom će biti pružen kratak historijsko-geografski prikaz razvoja turopoljske regije. U drugom dijelu bit će opisan razvoj Plemenite općine Turopolje te njene glavne karakteristike do razdoblja pokrivenog istraživanjem. U trećem će biti prikazan demografski razvoj velikogoričkog kotara od popisa stanovništva 1857. do popisa 1910. Za prva dva dijela uvodnog poglavlja koristit će se postojeća istraživanja, a za treći će dio biti korištene publikacije Statističkog ureda, objavljeni i sumarni popisi stanovništva.

U drugom će poglavlju na temelju postojećih istraživanja biti pružen prikaz upravnih preuređenja koja su se u istraživanom razdoblju izmjenjivala na području kraljevina Hrvatske i Slavonije. Ovaj će prikaz služiti kao kontekst za analizu upravnih preustroja Plemenite općine Turopolje u istraživanom razdoblju. Naime, jedna od karakteristika POT-a u ciljanom razdoblju jest učestalo vlastito redefiniranje u kontekstu širih društvenih promjena i upravnih reorganizacija kraljevstva. Tako literatura razlikuje Slobodni kotar Turopolje (do 1875.), compossessorat turopoljski (do 1895.), te zemljišnu zajednicu Plemenite općine Turopolje. U analizi transformacija POT-a bit će komparirane promjene statuta zaključno sa Zakonom o uređenju Plemenite općine Turopolje iz 1895.

Spomenuta analiza upravnih promjena služiti će kao okvir za središnji dio rada u kojem će biti analiziran ekonomski razvoj POT-a. Kao osnova za analizu služiti će sačuvani proračuni POT-a. Proračuni će biti analizirani sinkronijski i dijakronijski, s ciljem utvrđivanja koje su gospodarske djelatnosti vremenom gubile ili dobivale na značaju, odnosno je li postojala dugoročna strategija gospodarskog razvoja POT-a. Kroz kritičku analizu izvora utvrdit će se u kojoj je mjeri gospodarska aktivnost POT-a imala neposredan ili posredan utjecaj na život turopoljskih suvlasnika, a u kojoj na uspon mjesta Velika Gorica. Izdvojena će biti dva značajna elementa proračuna: šume i sajmovi.

Tijekom druge polovice 19. stoljeća šumski će se prihodi izdvojiti kao najznačajniji element turopoljskog proračuna. Za istraživanje odnosa prema šumama koristit će se metoda deskripcije temeljene na analizi izvorne građe. U svrhu prikaza gospodarenja šumama kritički će biti analizirani proračuni i zapisnici sjednica POT-a koji se tiču ove problematike te razne gospodarske osnove Turopoljskog luga. Analiza će prikazati u kojoj je mjeri prosperitet POT-a koncem 19. stoljeća bio uvjetovan posjedovanjem ovog resursa. Naglasak će biti stavljen na velike prodaje hrastova koje su otpočele sredinom 1870ih. Bit će praćen tijek samih prodaja, konflikti po pitanju prodaja unutar skupštine, te način korištenja novca dobivenog od prodaja. Na temelju izvora bit će prikazan i analiziran neuspješni pokušaj POT-a da pokrene ciglanu. Pitanje ciglane vezano je za gospodarenje šumama jer se njome pokušao smanjiti u Turopolju tradicionalno visoki udio drva kao građevnog materijala. Rastom vrijednosti šuma dizao se ugled turopoljskog šumara. S obzirom na do sada u literaturi nedovoljno naglašenu ulogu šumara u POT-u, kroz izvore će biti dat osvrt na značajne pojedince koji su se izmjenjivali na tom položaju te na interese koji su uvjetovali njihovo postavljanje ili uklanjanje u određenom trenutku.

Kao druga ekonomska aktivnost od osobitog značaja bit će izdvojeni velikogorički sajmovi. Posredan utjecaj prodaje šuma na razvoj Velike Gorice očitovao se kroz sposobnost Plemenite općine da uspješno diže broj i kvalitetu sajмова. Analiza izvorne građe poslužit će kao temelj za prikaz kronologije uvođenja godišnjih sajмова u Veliku Goricu počevši s 1602. kada su odobrena prva četiri sajma. U istraživanom razdoblju bit će analizirana njihova profitabilnost na temelju podataka sačuvanih u proračunima i zapisnicima sjednica POT-a. Isti će podaci poslužiti u svrhu analize dinamike trgovanja kroz godinu, a eventualna odstupanja od prosjeka pokušat će se obrazložiti lokalnim, regionalnim ili državnim utjecajima. U obzir će biti uzete i promjene sajamskih cjenika. Podatci o sajmišnim prihodima poslužit će kao referentna točka za interpretaciju povećanja značaja velikogoričkog sajmišta.

U četvrtom će dijelu na temelju analize izvorne građe i dostupne literature deskriptivnom metodom biti prikazan rad skupštine POT-a. Pitanja kojima se bavila turopoljska skupština, a koja nisu bila obuhvaćena u prethodnim poglavljima, bit će izložena kronološki i problematski. Neka od tih pitanja su: političko raspoloženje u Turopolju u širem hrvatskom kontekstu, pitanje odnosa POT-a prema velikogoričkoj župi, segregaciona parnica s bivšim podanicima iz Lekenika (1871-1889.), građevinska djelatnost POT-a u Velikoj Gorici, isušivanje velikogoričkog polja, osnivanje društava, te razne gospodarske aktivnosti poput prodaje regalnog prava vinotočja, gradnje savskih nasipa, uvođenja američke loze, itd.

U petom će poglavlju biti analiziran odnos i utjecaj POT-a na razvoj Velike Gorice. Kao početna točka koristit će se katastarska mapa iz

1860 (fond HDA, 1421). Bit će analizirano na koji je način POT premještanjima i regulacijama sajmišta neposredno utjecao na razvoj mjesta. Transformacije sajmišta bit će praćene analizom zapisnika sjednica POT-a, rijetkih (dvije) sačuvanih skica sajmišta iz druge polovice 19. stoljeća, reambulacija ucrtanih na mapi katastarske izmjere iz 1860., te kroz karte Velike Gorice nastale početkom 20. stoljeća na temelju katastarske mape iz 1860. Gospodarsko uzdizanje POT-a i kupovina novog zemljišta u središtu Velike Gorice u osamdesetim godinama devetnaestog stoljeća povezat će se s građevinskom djelatnosti POT-a koja je započela u narednom desetljeću definirajući trajno izgled mjesta Velika Gorica. Regulacijska osnova Velike Gorice donesena je 1905., ali nije sačuvana. S obzirom da nije sačuvana regulacijska osnova, analizirat će se Građevinski red za ladanje iz 1900. prema kojemu je spomenuta osnova bila sastavljena.

U radu će se koristiti kritička analiza izvora i njihova interpretacija te kvantitativna i komparativna metoda obrade izvora i literature. Situacija i događaji u Turopolju sagledavat će se i proučavat u širem povijesnom kontekstu, uzimajući u obzir situaciju u Europi, Monarhiji i Hrvatskoj.

Za vrijeme istraživanja cijelo vrijeme će se kontaktirati s mentorom te s drugim kolegama, koji bi svojim znanjem i iskustvom mogli pridonijeti kvaliteti istraživanja i doktorskog rada. Prema planu istraživanja prvo će uslijediti šire proučavanje literature po temama bliskim temi istraživanja, a zatim će uslijediti arhivsko istraživanje ranije navedenih materijala. Po završetku arhivskog istraživanja pristupit će se obradi prikupljene građe te njenom sistematiziranju, a potom i pisanju doktorskog rada.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Postojeća su se istraživanja povijesti Plemenite općine Turopolje u drugoj polovici 19. stoljeća svodila na slabo kontekstualizirane fragmente, a neposredan utjecaj Općine na razvoj Velike Gorice bio je nedovoljno naglašavan. U tom će smislu istraživanje biti prilog boljem poznavanju povijesti Velike Gorice i Plemenite općine Turopolje. Doprinos ovog doktorskog rada hrvatskoj historiografiji nalazi se u primijenjenoj metodologiji istraživanja, jer će odjeci modernizacijskih nastojanja u Turopolju biti analizirani u kontekstu širih modernizacijskih trendova na području Europe i Monarhije, te u činjenici da je Turopolje s Velikom Goricom u to vrijeme ruralna sredina bez značajne industrije, a dosadašnja su se istraživanja modernizacije na području Hrvatske uglavnom bavila analizama urbanijih sredina, izjednačujući koncepte modernizacije i industrijalizacije.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. Hrvatske županije kroz stoljeća, ur: Dragutin Pavličević, Božena Vranješ-Šoljan, Zagreb, 1996.
2. Prilozi za ekonomsku povijest Hrvatske, ur. Ivo Vinski, Institut za historiju radničkog pokreta, Zagreb, 1967.
3. Velika Gorica : [monografija], Velika Gorica, 1999.
4. Berend, I., Ranki, G., Evropska periferija i industrijalizacija 1780-1914, Zagreb, 1996.
5. Beuc, I., Povijest institucija državne vlasti u Hrvatskoj (1527-1945), Zagreb, 1969
6. Bičanić, R., Agrarna kriza u Hrvatskoj 1873-1895, Zagreb, 1937.
7. Bresztyenszky, Š., Pravno-povjesni podatci o Turopolju, Zagreb, 1892.
8. Despot, M., Industrija građanske Hrvatske 1860-1873, Zagreb, 1970

9. Despot, M., Industrija i trgovina građanske Hrvatske 1873-1880, Zagreb, 1979.
10. Dubravica, B., Parlamentarni izbori u Hrvatskoj i Velikoj Gorici (1848.-1938.), Velika Gorica, 2004.
11. Dubravica, B., Turopoljsko plemstvo poslije ukidanja kmetstva, Velika Gorica, 1997.
12. Dubravica, B., Szabo, A., Velikogorički leksikon, Velika Gorica, 2007.
13. Fuerst-Bjeliš, B., Historijsko-geografska analiza prostornog pojma tradicionalne regije Turopolja; [doktorska disertacija], Zagreb, 1996.
14. Gross, M., Szabo, A., Prema hrvatskome građanskom društvu, Zagreb, 1992.
15. Karaman, I., Industrijalizacija građanske Hrvatske (1800-1941), Zagreb, 1991.
16. Karaman, I., Privreda i društvo Hrvatske u 19. stoljeću, Zagreb, 1972.
17. Lampe, J.R., Balkan Economic History 1550-1950. From Imperial Periphery to Developing Nations, Bloomington, 1982.
18. Laszowski, E. et al., Povijest plem. općine Turopolja nekoć zagrebačko polje zvane, sv. 1-3, Zagreb, 1910.-1924.
19. Milward, A., Saul, S.B., The Development of Economies of Continental Europe 1850-1914., London, 1977.
20. Milward, A., Saul, S.B., The Economic Development of Continental Europe : 1780-1870, London, 1979.
21. Pogledić, F., Imovina i život plemićah kotara Turopoljskoga, Zagreb, 1877.
22. Puhmajer, P. et al., Arhitektura Velike Gorice, Velika Gorica, 2005.
23. Slukan Altić, M., Povijesna kartografija: kartografski izvori u povijesnim znanostima, Samobor, 2003.
24. Smrekar, M., Priručnik za političku upravnu službu u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji, Zagreb, 1899.-1905.
25. Šidak, Jaroslav – Gross, Mirjana – Karaman, Igor – Šepić, Dragovan, Povijest hrvatskog naroda g. 1860-1914., Zagreb, 1968.
26. Tkalac, Imbro, Hrvatsko gospodarstvo polovicom XIX. stoljeća : izvještaji carsko-kraljevskom ministarstvu u Beču / Imbro Ignjatijević Tkalac ; [prevela s njemačkog Mira Kolar], Zagreb, 2004.
27. Tomasevich, J., Peasants, Politics and Economic Change in Yugoslavia., Stanford, 1955.
28. Vežić, M., Urbar hrvatsko-slavonski, Zagreb, 1882.
29. Vranješ-Šoljan, B., Stanovništvo gradova banske Hrvatske na prijelazu stoljeća, Zagreb, 1991.
30. Zoričić, M., Statističke crtice o kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji, Zagreb, 1885.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

5.650,00

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	

	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		
Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme		
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.		
Potpis _____ doc.dr.sc. Željko Holjevac		
Potpis _____ Hrvoje Malčić, prof. engleskog jezika i književnosti i povijesti		
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)		
U Zagrebu, 15.04.2013. Potpis _____ Hrvoje Malčić, prof. engleskog jezika i književnosti i povijesti		

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Hrvoje Malčić, prof. povijesti i engleskog jezika i književnosti	
Nositelj studija:		Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	
Naziv studija:		Moderna i suvremena hrvatska povijest u europskom i svjetskom kontekstu	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		6689	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	Hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Plemenita općina Turopolje i modernizacija Velike Gorice 1860-1914	
	<i>Engleski</i>	Noble Municipality of Turopolje and Modernization of Velika Gorica 1860-1914.	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):			
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	Dr. sc. Željko Holjevac, izv. prof.	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	zholjeva@ffzg.hr
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. Dr. sc. Božena Vranješ Šoljan, red. prof.	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	bvsoljan@ffzg.hr
	2. Dr. sc. Željko Holjevac, izv. prof.	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	zholjeva@ffzg.hr
	3. Dr. sc. Ljiljana Dobrovšak, znan. sur.	Institut društvenih znanosti ivo Pilar, Zagreb, Hrvatska	Ljiljana.Dobrovsak@pilar.hr
	4.		
	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Sjednica Vijeća poslijediplomskih studija Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 04. 03. 2013. Ad. 26. Sjednica Fakultetskog vijeća Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 20. 03. 2013. Ad. 79.		

1

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
<p>Javna obrana održana 12. travnja 2013. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Bilo je riječi o teorijskoj artikulaciji, strukturi i konkretnim interpretacijskim problemima. Povjerenstvo je steklo dojam da je kandidat uspješno ovladao problematikom, literaturom i vrelima.</p>	
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>	
<p>Tema nije historiografski izravnije obrađivana niti je istražena na način koji bi podrazumijevao komparativno vrednovanje asimetričnih interakcija između Plemenite općine Turopolje i modernizacije Velike Gorice u post-feudalnom razdoblju oblikovanja građanskog društva u Hrvatskoj prema europskom obrascu modernosti. Na temelju različitih izvora i primjenom modernizacijskih teorija rekonstruiraju se promjene i trajanja u Turopolju tijekom druge polovice 19. i početkom 20. stoljeća, napose feonomen prilagodbe feudalne institucije novim prilikama do razine na kojoj je imala utjecaja na razvojne procese na lokalnoj razini u nacionalnom i globalnom kontekstu. Povjerenstvo smatra da je kandidat svojim dosadašnjim radom i načinom kako je usuglasio svoj pristup sa sugestijama članova Povjerenstva dokazao da je u stanju uspješno završiti rad na doktorskoj disertaciji i da ona može pružiti izvorni znanstveni doprinos hrvatskoj historiografiji.</p>	
Mišljenje i prijedlog:	
<p>Povjerenstvo predlaže da se tema prihvati i da kandidat nastavi s radom na doktorskoj disertaciji.</p>	
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:	
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):	
Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):	
<p>Ljetni semestar 2014/15.</p>	
Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)	
<p>Potpis</p> <p><i>(ime i prezime člana povjerenstva)</i></p>	
NAPOMENA (po potrebi):	

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	1. dr. sc. Božena Vranješ Šoljan, red. prof.	
	2. dr. sc. Željko Holjevac, izv. prof.	
	3. dr. sc. Ljiljana Dobrovšak, znan. sur.	
	4.	
	5.	
U Zagrebu, 12. travnja 2013.		M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Nataša Polgar, Dipl. komparatist književnosti i dipl. romanist francuskog jezika i književnosti		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Doktorski studij književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6888		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Mira, Boris Polgar		
Datum i mjesto rođenja:	30.12.1976., Osijek, Hrvatska		
Adresa:	Horvaćanska 132, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	091 933 82 75		
E-mail:	polgar@ief.hr		
ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, <i>Komparativna književnost i francuski jezik i književnost</i> , Dodiplomski, Hrvatska		
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	01. 8. 2007. – znanstvena novakinja u Institutu za etnologiju i folkloristiku, Zagreb 01. 9. 2002. – 30. 8. 2007. – urednica u izdavačkoj kući Golden marketing-Tehnička knjiga, Zagreb 01. 2. 2000. – 30. 8. 2002. – prevoditeljica, urednica i tajnica u Zarezu, dvotjedniku za društvena i kulturna zbivanja, Zagreb		
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Polgar, Nataša. Is There a Place for the Other in Folkloristics // . (sažetak, znanstveni). 2. Polgar, Nataša. Psihoanalitički pristup folkloristici // . (sažetak). 3. Polgar, Nataša. Witch as a double Other, or Can people communicate with the witch? // . (sažetak, znanstveni). 4. Polgar, Nataša. Joinville: hagiografska priča o sebi i priča o Drugom. // Književna smotra: časopis za svjetsku		

	<p>književnost. 40 (2008) , 2; 103-112 (članak, znanstveni).</p> <p>5. Polgar, Nataša. Joinville: hagiografska priča o sebi i priča o Drugom. // Narodna umjetnost : hrvatski ?opis za etnologiju i folkloristiku. 45 (2008) , 1; 21-41 (članak, znanstveni).</p> <p>6. Polgar, Nataša. Is There a Place for the Other in Folkloristics. // Studia mythologica Slavica. XIV (2011) , 1; 157-167 (članak, ostalo).</p> <p>7. Polgar, Nataša 1. Is there a place for the Other in folkloristics // <i>Beyond essentialisms, Challenges of Anthropology in the 21st century</i> Ljubljana, Slovenija, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>8. Polgar, Nataša 3. Witch as a double Other, or Can people communicate with the witch? // <i>Body, souls, spirits and supernatural communication</i> Pecs, Mađarska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>9. Polgar, Nataša Psihoanalitički pristup folkloristici // <i>Posredovanje kulture: između prakse i teorije</i> Zagreb, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p>						
NASLOV PREDLOŽENE TEME							
Hrvatski:	Vještica kao Drugi: folkloristički pristup zapisnicima sa suđenja vješticama u Zagrebu i okolici u 17. i 18. stoljeću						
Engleski:	Witch as the Other: Folkloristic Approach to Court Records from Zagreb and Surroundings in 17th and 18th Century						
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	Hrvatski						
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filologija / Poredbena književnost						
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)							
(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)							
	<table border="1"><thead><tr><th>Titula, ime i prezime:</th><th>Ustanova, država:</th><th>E-Pošta:</th></tr></thead><tbody><tr><td>Prvi mentor: dr.sc. Ivan Lozica, znanstveni savjetnik</td><td>Institut za etnologiju i folkloristiku, Hrvatska</td><td>lozica@ief.hr</td></tr></tbody></table>	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:	Prvi mentor: dr.sc. Ivan Lozica, znanstveni savjetnik	Institut za etnologiju i folkloristiku, Hrvatska	lozica@ief.hr
Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:					
Prvi mentor: dr.sc. Ivan Lozica, znanstveni savjetnik	Institut za etnologiju i folkloristiku, Hrvatska	lozica@ief.hr					
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina							
Prvi mentor:	<ol style="list-style-type: none"> Lozica, Ivan. Zapisano i napisano: folkloristički spisi . Zagreb : AGM, 2008 (monografija). Lozica, Ivan. Towards the Other Mythology — The Offspring of Darkness: Jocasta' s Daughters and Granddaughters. // <i>Collegium Antropologicum</i>. 32 (2008) , 4; 1023-1033 (članak, znanstveni). Lozica, Ivan. The Antinomies of Folklore Values. // <i>Narodna umjetnost : hrvatski časopis za etnologiju i folkloristiku</i>. 45 (2008) , 1; 7-20 (članak, znanstveni). Lozica, Ivan. Doubles Game: Orko & Macić Versus Golem & Homunculus. // <i>Studia mythologica Slavica</i>. 14 (2011) ; 107-111 (članak, znanstveni). Lozica, Ivan. The Interpretations of the Lastovo Island Carnival. // <i>Cosmos, The Journal of The Traditional Cosmology Society</i>. 28 (2012) ; 223-245 (članak, znanstveni).						

OBRAZLOŽENJE TEME

Sažetak na hrvatskom jeziku:

(maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)

Predmet predložene doktorske radnje je folklorističko i psihoanalitičko istraživanje predodžbi o vješticama u Hrvatskoj u razdoblju od kraja 17. do sredine 18. stoljeća, kada završavaju masovni procesi. Nakana ovog istraživanja je na temelju hrvatskih zakonodavnih akata, sudskih zapisnika i predaja analizirati promjene u vjerovanju u vještice te njihova (nova) društvena uloga. Posebna pozornost bit će usmjerena na predodžbe koje se perpetuiraju u tužbama te priznanjima optuženica, a koje izostaju iz pučkih predaja, kao što su ugovor s vragom, kanibalizam te djecoubojstva.

Sažetak na engleskom jeziku:

(maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)

The subject of the proposed doctoral thesis is folkloristic and psychoanalytic research on representations of witches in Croatia from the end of seventeenth to the middle of eighteenth centuries, when mass trials came to an end. The aim of this research on the Croatian legislative acts, court records and folk traditions is to analyze changes that have occurred in belief in witches, covering also their (new) social roles. Special attention will be given to representations – such as pact/contract with the devil, anthropophagy and murdering children – that perpetuate in accusations and in the defendants' recognitions, but are lacking from folk traditions.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Istraživanje fenomena progona vještica u Europi dugo je bilo marginalizirano i tek šezdesetih godina 20. stoljeća postaje punopravnom istraživačkom temom s novim valom "nove historije" unutar historiografije. Naglasak se s dotadašnjeg, uglavnom komparativno-religijskog i historijsko-religijskog pristupa pomiče na proučavanje mikrouniverzuma pučkih slojeva predindustrijske Europe (Carlo Ginzburg, Peter Burke i dr.), odnosno na proučavanje mentaliteta obrazovanih slojeva i/ili puka u doba progona vještica (npr. Robert Mandrou, Le Roy Ladurie). U tom razdoblju se i mnogo intenzivnije prikuplja dokumentacija te se uspostavljaju čvrsti faktografski okviri, nužni za svaku teorijsku interpretaciju. Tako je tek sedamdesetih godina 20. stoljeća ispravljena dugo uvriježena pogrešna predodžba koja je smještala početak progona vještica u srednjovjekovnu Francusku, dok su oni zapravo započeli u renesansnoj sjevernoj Italiji. Znatna utjecaj koji je imala "nova nova historija" na analiziranje složenoga fenomena progona vještica kapilarno se proširuje na druge discipline – prvenstveno na etnologiju i kulturnu antropologiju (Tillyjeva koncepcija "retrospektivne etnologije" ili "historijska antropologija" Jacquesa Le Goffa) te folkloristiku, ali i na sociologiju, feminističku kritiku, pravo, ekonomiju i dr. Broj radova i knjiga posvećenih vješticama i vješticarstvu objavljenih do danas gotovo je nepregledan, a tijekom vremena radovi su sve više okrenuti k interdisciplinarnosti, naglašavajući nužnu višestruku istraživačku aspektualnost potrebnu za sagledavanje toga fenomena.

U opsežnoj inozemnoj literaturi je vidljivo nekoliko glavnih analitičkih i interpretativnih odvjetaka: neki su istraživači smatrali da su vještice i vještičarenje bili realnost tadašnjega vremena, bilo kao štovatelji demona (Summers), heretici (J. B. Russel), pogani (Margaret Murray), ili pak buntovnici (Michelet i Le Roy Ladurie). Sljedeća važna linija istraživanja vodila je prema zaključcima da su progon vještica izazvali Crkva i suci, urotivši se protiv puka (Lecky, Lea, Robbins, Trevor-Roper, Bayer, Čiča i dr.), dok je feministički odvjetak masovne progone čitao uglavnom iz ključa mizoginog, patrijarhalnog društva kojemu žene predstavljaju prijetnju (Ehenreich i English, Lerner, Hester i dr.). Znatna utjecaj imala je i interpretacija koja je težište stavila na dinamiku međususjedskih odnosa te ekonomske i vjerske promjene u društvu (Thomas, Macfarlane, Briggs i dr.).

U hrvatskoj znanosti proučavanje vještica razvijalo se pretežno u tri smjera: historiografskom, etnografskom /etnološkom te folklorističkom. U historiografiji prvim se proučavateljem progona vještica smatra Ivan Krstitelj Tkalčić, koji je u *Radu* JAZU godine 1891. objavio studiju "Parnice proti vješticam u Hrvatskoj". Sljedeće godine objavljuje u XXV. knjizi *Starina* 35 izvornih dokumenata koji potječu iz razdoblja od 1360. do 1758. godine, preuzetih iz sudskih zapisnika grada Zagreba te Akademijinog, Nadbiskupskog i Zemaljskog arhiva. Tkalčić je svoj rad uglavnom usmjerio na prikazivanje kako se postupalo s vješticama u Hrvatskoj, dok su u interpretativnim dijelovima, znatno obilježenim njegovoj pripadnosti Katoličkoj crkvi, mnoga mjesta sporna ili netočna, na što će gotovo stoljeće kasnije upozoriti Vladimir Bayer (1982:12-13).

Nakon Tkalčića, mnogi se nastavljaju na njegov rad objavljujući uglavnom zapisnike sa suđenja, no bez dodatnih analiza ili interpretacija. Tako godine 1899. nove priloge objavljuje Emil Laszowski u *Vjesniku kr. Hrvatsko-slavonsko-dalmatinskog zemaljskog arkiva*, a potom u

istom časopisu priloge objavljuju i Ivan Bojničić, Fritz Byloff, Rudolf Horvat, Vjekoslav Noršić, Rudolf Strohal, Vjekoslav Celestin, Ljudevit Ivančan te N. Laszowski.

Krajem 30-ih i početkom 40-ih godina 20. stoljeća Viktor Kučinić objavljuje dvije studije o vješticama – "Orgije vještica na Kleku 1939. u *Novostima* i "Czopernizcki ceh" koji je izlazio u nastavcima u Reviji društva Zagrepčana *Zagreb* od 1940. do 1941., u kojima je sintetizirao onodobne spoznaje o povijesti progona vještica u Zagrebu i okolici.

Nakon Drugoga svjetskog rata temu ponovno otvara Lujo Thaller u tekstu "O progonu vještica u Hrvatskoj" iz 1937., objavljenom u *Liječničkom vjesniku*, u kojem iznosi tezu o "vještichem pokretu" kao pokretu otpora protiv društvenoga poretka, odnosno organiziranju žena protiv muške dominacije u društvu. Slične stavove imao je i Vladimir Deduš u *Istini o vješticama* (1952.), nakon Kučinića prvoga preglednoga rada o toj temi u Hrvatskoj.

Godine 1953. Vladimir Bayer, zagrebački sveučilišni profesor kazneno-procesnoga prava, objavljuje *Ugovor s davlom: procesi protiv čarobnjaka u Europi a napose u Hrvatskoj*, do danas kapitalno djelo o suđenju vješticama u Hrvatskoj, objavljeno u tri izdanja. Bayer je izabrao i interpretirao ključne povijesne pravne dokumente o progonu čarobnjaka u Europi s naglaskom na Hrvatsku. Njegove su uvodne studije temeljite, ali i znatno obojene jasno artikuliranim antiklerikalizmom te racionalizmom, iz kojih slijedi da čarobnjaštva nije niti bilo te da je ono tek teološka konstrukcija koja dolazi iz "visoke" kulture i utječe na vjerovanja puka.

U hrvatskoj etnologiji, pak, proučavanje vjerovanja u nadnaravna/mitološka bića, u koje pripadaju i vještice, započinje Antun Radić krajem 19. stoljeća prikupljanjem terenskih zapisa, a kasnije nastavlja i Milovan Gavazzi u okviru kulturno-povijesne etnološke paradigme. U folkloristici su se vjerovanja i predaje o vješticama analizirale prvenstveno u okviru narativnih struktura (npr. Bošković-Stulli 1953, 1991; Marks 2007; Rudan 2006). Zoran Čiča u *Vilenica i vilenjak* .

Sudbina jednog pretkr šćanskog kulta u doba progona vje štica (2002.) nastavlja racionalističku i antiklerikalnu tezu prisutnu i kod V. Bayera o teološkoj konstrukciji vještica, što se, prema njegovu mišljenju, reflektira i u etnografskim zapisima. Novi pomak u istraživanju vješticharenja ostvario je Luka Šešo u doktorskoj disertaciji *Nadnaravna bi ća u kontekstu etnologijskih istra živanja tradicijskih vjerovanja u dalmatinskom zale đdu danas* (2010.) Nezadovoljan starijim etnološkim deskripcijama ili folklorističkim dostignućima koja u pripovijedanju o vješticama i nadnaravnim bićima ipak prije svega prepoznaju usmenu književnost, Šešo izbjegava vjerovanja svesti na predaje te nastoji razumjeti čovjeka kao nositelja tradicije i njegov odnos prema nadnaravnom, tj. protumačiti i društvenu ulogu nadnaravnih bića.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Osnovni je cilj ove disertacije istražiti i analizirati posebnosti progona vještica u Hrvatskoj u njegovu masovnom pokretu od kraja 17. do sredine 18. stoljeća na osnovu zapisnika sa suđenja i predaja o vješticama. Očekuje se da će tekstualna analiza pridonijeti boljem razumijevanju uzroka velikih promjena u reprezentaciji vještica. Temeljna hipoteza jest da je vještice moguće (na tragu Lacanovog Drugog) promatrati kao čovjekov *alter ego*, nastao rascjepom subjekta. Pretpostavka je da je primjenom psihoanalitičke, lakanovske kritike moguće razriješiti u folkloristici razvidnu dvojnju prirodu vještice, koja se istodobno doživljava kao mitsko/nadnaravno biće i kao zbiljska žena te pojasniti njihovu društvenu ulogu.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Proučavanje čarobnjaštva i vješticharenja na području Hrvatske u vremenskom i prostornom kontinuitetu problematično je iz nekoliko razloga, ponajprije zbog teritorijalne podijeljenosti tijekom stoljeća. S promjenama vlasti zasigurno su izgubljeni, odneseni i/ili uništeni brojni vrijedni arhivski materijali. No ipak, prema sačuvanim izvorima možemo zaključiti da je u Hrvatskoj progon čarobnjaka zakonodavno i sudski reguliran još od 13. stoljeća, iako su sačuvani statuti vrlo vjerojatno pisana kodifikacija ranijih običajno-pravnih propisa.

Iz sačuvanih dokumenata moguće je razabrati dva razdoblja, odnosno dva poimanja čarobnjaka, prije svega vještica, koja se umnogome razlikuju.

U prvome razdoblju državna vlast reflektira pučko vjerovanje u zle sile, čarobnjake, vještice i dr. koji nanose tešku i često nepopravljivu

štetu ljudima i njihovim posjedima upravljanjem određenim moćima čije podrijetlo nije pojašnjeno. Za prvo razdoblje izvori dolaze isključivo iz Dalmacije i Primorja - ti su izvori statuti nastali u razdoblju od trinaestoga stoljeća do kraja šesnaestoga stoljeća i pisani su latinskim jezikom, dok su četiri pisana hrvatskim (*Vinodolski zakon*, *Statut otoka Krka*, *Poljički statut* te *Statut trsatski*). Podataka o suđenjima uglavnom nema, što ne mora značiti da ih uopće nije ni bilo.

U drugome razdoblju, koje započinje potkraj 17. stoljeća (dakle, gotovo dva stoljeća kasnije nego li u većini europskih zemalja), zakonodavni okvir se mijenja prihvaćanjem teološkoga poimanja vještičarenja, iz kojega je vidljivo da se predodžbe o vješticama i čarobnjaštvu znatno modificiraju i tada započinje razdoblje progona vještica kakvo poznaje gotovo cijela europska povijest.

Ovaj doktorski rad bavi se spomenutim drugim razdobljem i to ponajviše u Zagrebu i okolici, a na temelju sačuvanih dokumenata koji datiraju s kraja 17. do polovine 18. stoljeća. Primarnu građu ovoga istraživanja sačinjava 106 zapisnika sa suđenja (Kaptol, Gradec, Zagrebačka županija, Samobor, Stubica, Donja Stubica) od 1699. do 1752., a koje su redom prikupili i objavili I. K. Tkalčić u XXV. knjizi *Starina* (1892.) te u *Vjestniku kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinskog zemaljskog arkiva* (god. VI., 1904.), Ivan Bojničić u *Vjestniku kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinskog zemaljskog arkiva* (god. V., 1903.) te 1922. u *Jutarnjem listu*, Emilij Laszowski u *Starom i novom Zagrebu* (1925.) te Viktor Kučinić u studiji *Czoperniczki Czech* (1940. – 1941.). Vladimir Bayer u *Ugovoru s đavlom* je preveo i objavio većinu relevantnih izvora i za prvo i za drugo razdoblje. Primarna građa, zapisnici sa suđenja pisani dijelom latinskim a dijelom starim kajkavskim idiomom, bit će analizirani zasebno, ali i usporedbi s predajama o vješticama iz širega zagrebačkog područja koje su prikupili i objavili Josip Kotarski i Milan Lang u *Zborniku za narodni život i običaje južnih Slavena*, no bit će razmotrene i neobjavljene rukopisne zbirke iz Dokumentacije Instituta za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu.

U radu će biti prikazana folkloristička, kulturološka, antropološka i historiografska istraživanja koja se bave tematiziranjem progona vještica. Iako se u mnogim radovima domaćih i inozemnih autora koji se bave tim područjem često susrećemo s pojmovima kao što su psihoza, neuroza, fantazije, "poremećaji psihotičke naravi", histerija itd. (npr. Trevor-Roper; Macfarlane, Thomas i dr.), što su sve pojmovi psihoanalitičke provenijencije, u svjetskoj, ali i hrvatskoj folkloristici psihoanalitička kritika ostala je posve marginalizirana. Dio rada bit će posvećen pregledu psihoanalitičkih prinosâ folkloristici, počevši s Freudom i njegovim nastavljajima, Ernestom Jonesom, Karlom Abrahamom, Ottom Rankom te Gezom Roheimom, koji su folklor promatrali kao umnogome kolektivnu ili kolektiviziranu fantaziju, zaključno s Jacquesom Lacanom.

Pomoću lakanovskog psihoanalitičkog instrumentarija bit će analizirana primarna građa te se namjerava propitati potencijal i produktivnost moguće najvažnijih Lacanovih pojmova Drugi/drugi, simboličko, imaginarno te logika žudnje. Posebna pozornost bit će posvećena novim predodžbama o vješticama koje se javljaju potkraj 17. stoljeća, a kojih nema u predajama, poput *ugovora* s vragom, djecubojstva te kanibalizma. Vještica je u sudskome diskursu prikazana kao zastrašujuća, čudovišna s mnogim nadnaravnim moćima kojima narušava granice između prirode i kulture, odnosno civilizacije. Preispitat će se koliko su takve predodžbe rezultat teološke konstrukcije i protureformacije, a koliko su možda plod sprege društvenog, političkog i kulturalnog trenutka.

Metodologija predloženog istraživanja obuhvatit će deskriptivnu, analitičku, komparativnu i interpretativnu razinu.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Predloženo će istraživanje objediniti folkloristička, historiografska i kulturnoantropološka istraživanja vještičarenja te primijeniti lakanovski psihoanalitički okvir kakav do danas nije primijenjen na proučavanje folklorâ i fenomena, a posebno vjerovanja u vještice. Predviđa se da će se takvom analizom dati i prinos za rekonstrukciju nekih aspekata sedamnaestostoljetnog i osamnaestostoljetnog društva: o vjerovanjima puka i vladajućih, povijesti svakodnevnâ života te antropologiji obitelji. Ujedno, nakana je pridonijeti reviziji disciplinarnih nesuglasja i čestih jednostranosti u humanističkom tumačenju vještičarenja.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. Bayer, Vladimir. 1982 (prvo izdanje 1953). *Ugovor s đavlom. Procesi protiv čarobnjaka u Evropi, a napose u Hrvatskoj*. Zagreb: Zora.

2. Bojničić, Ivan. 1915. "Novi prilozi za povijest progona vještica". Zagreb: *Vjestnik kr. hrvatsko – slavonsko – dalmatinskoga zemaljskog arkiva* 17/1-2:155-172.
3. Bošković- Stulli, Maja. 1991. *Pjesme, priče, fantastika*. Zagreb. Nakladni zavod Matice hrvatske, Zavod za istraživanje folklor.
4. Briggs, Robin. 1996. *Witches & Neighbors. The Social and Cultural Context of European Witchcraft*. London: HarperCollins.
5. Bronfen, Elisabeth. 1992. *Over her dead body. Death, femininity and the aesthetic*. Manchester: Manchester University Press.
6. Čiča, Zoran. 2002. *Vilenica i vilenjak . Sudbina jednog pretkr šćanskog kulta u doba progona vje štica*. Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku.
7. Deduš, Vladimir.1952. *Istina o vje šticama*. Zagreb: Seljačka sloga.
8. Elliot, Anthony. 2002. *Psychoanalytic Theory: An Introduction* (2. izdanje). Duke University Press.
9. Evans-Pritchard. E. E. 1976. *Witchcraft, Oracles and Magic among the Azande*. London: Oxford University Press.
10. Favret-Saada, Jeanne. 1980. *Witchcraft in the Bocage*. Cambridge: Cambridge University Press.
11. Fink, Bruce. 2009. *Lakanovski subjekt. Između jezika i jouissance*. Zagreb: KruZak.
12. Greenblatt, Stephen. 1990. "Psychoanalysis and Renaissance culture", *Learning to curse: Essays in early modern culture*, London: Routledge, str. 131-45.
13. Heinemann, Evelyn. 1989. *Hexen und Hexenangst. Eine psychoanalytische Studie über den Hexenwahn der frühen Neuzeit*. Frankfurt: Fischer Taschenbuch.
14. Insitoris, Heinrich i Jacob Sprenger. 2006. *Malleus maleficarum. Malj koji ubija vještice*. Zagreb: Stari grad.
15. Kennedy, John G. 1967. "Psychological and Social Explanations of Witchcraft". *Man*, New Series, Vol. 2, No. 2:216.225;
16. Kučinić, Viktor. 1940./1941. "Czoperniczki Czeh", Zagreb, Revija društva Zagrepčana *Zagreb* – godište 1940. (ožujak 79-90, travanj 118-126, svibanj 156-68, lipanj 194-199, srpanj 215-229, kolovoz 255-266, rujan 293-304, listopad-studeni 328-340, prosinac 387-397) i godište 1941. (siječanj-veljača 8-16, ožujak 65-76, travanj-svibanj 109-122, lipanj-srpanj 168-175).
17. Lacan, Jacques. 1978. *Le séminaire – Livre 2: Le Moi dans la théorie de Freud et dans la technique de la psychanalyse (1954-1955)*, prir. J.-A. Miller, Pariz: Seuil.

18. Lacan, Jacques. 1999. *Écrits I.* (prvo izdanje 1966.). Pariz: Seuil.
19. Lacan, Jacques. 1999a. *Écrits II.* (prvo izdanje 1966.). Pariz: Seuil.
20. Macfarlane, Alan. 1970. *Witchcraft in Tudor and Stuart England. A Regional Comparative Study.* London: Routledge.
21. Marks, Ljiljana. 2007. "«Ni o drvo ni o kamen...». Magične formule u hrvatskim predajama o vješticama". *Narodna umjetnost. Hrvatski časopis za etnologiju i folkloristiku.* 44/ 2: 27-42.
22. Matijašević, Željka. 2006. *Strukturiranje nesvjesnog: Freud i Lacan.* Zagreb: AGM.
23. Muchembled. Robert. 1979. *La sorcière au village (XVe-XVIIIe siècle),* Pariz
24. Purkiss, Diane. 1996. *The witch in history: early moderna and twentieth-century representations.* London: Routledge.
25. Putnam Demos, John. 1982. *Entertaining Satan. Witchcraft and culture of early New England.* Oxford.
26. Roper, Lyndal. 1994. *Oedipus and the Devil: witchcraft, sexuality and religion in early modern Europe.* London i New York: Routledge.
27. Rudan, Evelina. 2006. "Authentication Formulae in Demonological Legends". *Narodna umjetnost. Croatian Journal of Ethnology and Foklore Research.* 43/1: 89 – 111
28. Tkalčić, Ivan Krstitelj. 1891. "Parnice proti vješticam u Hrvatskoj", Zagreb: *Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti* 103:83-116.
29. Tkalčić, Ivan Krstitelj. 1892. "Izprave o progonu vješticah u Hrvatskoj", Zagreb: *Starine Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti* 25:1-102.
30. Trevor-Roper, H. R. 1969. *The european witch-craze of the sixteenth and seventeenth centuries.* . Harmondsworth, Middlesex: Viking.

5.000.00		
Predloženi izvori financiranja istraživanja		
Nacionalno financiranje	Naziv projekta	Interpretativne razine tradicije
	Voditelj projekta	dr. sc. Ivan Lozica
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		
Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme		
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.		
Potpis _____ dr.sc. Ivan Lozica		
Potpis _____ Nataša Polgar, Dipl. komparatist književnosti i dipl. romanist francuskog jezika i književnosti		
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)		
U Zagrebu, 02.04.2013.		
Potpis _____ Nataša Polgar, Dipl. komparatist književnosti i dipl. romanist francuskog jezika i književnosti		

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Nataša Polgar	
Nositelj studija:		Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	
Naziv studija:		Poslijediplomski doktorski studij književnosti, kulture, izvedbenih umjetnosti i filma	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		6888	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	Hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Vještica kao Drugi: folkloristički pristup zapisnicima sa suđenja vješticama u Zagrebu i okolici u 17. i 18. stoljeću	
	<i>Engleski</i>	Witch as the Other: Folkloristic approach to Court Records from Zagreb and Surroundings in 17th and 18th Century	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):		Humanističke znanosti	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	dr. sc. Ivan Lozica, znanstveni savjetnik	Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb, Hrvatska	lozica@ief.hr
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. dr. sc. Ivan Lozica	Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb,	lozica@ief.hr
	2. prof. dr. sc. Ljiljana Marks	Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb,	marks@ief.hr
	3. prof. dr. sc. Željka Matijašević	Filozofski fakultet u Zagrebu	zmatijas@ffzg.hr
	4.		
	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo			
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja			

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
<p>Javna obrana teme održana je pred povjerenstvom u sljedećem sastavu: dr. sc. Ivan Lozica, predsjednik povjerenstva, prof. dr. sc. Ljiljana Marks, članica povjerenstva te prof. dr. sc. Željka Matijašević, članica povjerenstva. Pristupnica je održala uvodno izlaganje, nakon čega je povjerenstvo postavljalo pitanja, a pristupnica odgovarala. Povjerenstvo predloženu strukturu rada te teorijski i metodološki okvir smatra utemeljenima i primjerenima temi koja se obrađuje, te obranu ocjenjuje uspješnom (ocjena izvrstan).</p>	
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>	
<p>Dosadašnja folkloristička istraživanja vještica uglavnom su usmjerena na narativne strukture, dok je psihoanalitički aspekt tumačenja vjerovanja u nadnaravna bića posve neistražen. U radu će se preispitati koliko su sedamnaestostoljetne i osamnaestostoljetne predodžbe o vješticama u Hrvatskoj rezultat teološke konstrukcije i protureformacije, a koliko su možda plod sprege društvenog, političkog i kulturalnog trenutka. Budući da se u folkloristici dosad nije posvećivala osobita pozornost temi koju pristupnica s pravom smatra relevantnom ne samo za bolje upoznavanje razlika između zapisnika, tj. svjedočenja optuženih vještica i predaja o vješticama, nego i za kritičko preispitivanje rodnih i društvenih odnosa te kulture s kraja 17. pa do sredine 18. stoljeća, njezin će rad biti izvoran, a postoje i svi uvjeti koji omogućuju njegovu primjernu izvedbu.</p>	
2	Mišljenje i prijedlog:
<p>Smatramo da je tema <i>Vještica kao Drugi: folkloristički pristup zapisnicima sa suđenja vješticama u Zagrebu i okolici u 17. i 18. stoljeću</i> izvorna i vrijedna znanstvene obrade te stoga predlažemo da ju se kolegici Nataši Polgar odobri za doktorski rad pod predloženim naslovom te da dr. sc. Ivana Lozicu, znanstvenog savjetnika u Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu imenuje mentorom.</p>	
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:	
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):	
Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):	
2013/2014. (zimski semestar)	
Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)	

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA *(po potrebi):*

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora

Titula, ime i prezime, ustanova, država:

Potpis:

1. <i>(predsjednik Povjerenstva)</i> prof. dr. sc. Ljiljana Marks, Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb, Hrvatska	
2. dr. sc. Ivan Lozica, Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb, Hrvatska	
3. prof. dr. sc. Željka Matijašević, Filozofski fakultet, Zagreb, Hrvatska	
4.	
5.	

3

U Zagrebu, 30. travnja 2013.

M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Andrea Milanko, profesor hrvatskog i engleskog jezika i književnosti		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Doktorski studij književnosti, kulture, izvedbenih umjetnosti i filma		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6967		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Iva Milanko		
Datum i mjesto rođenja:	15.11.1983., Split, Hrvatska		
Adresa:	Cesta Franje Tuđmana 215 A, Kaštela, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	0989272638		
E-mail:	amilanko@ffzg.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, studij kroatistike i anglistike, Dodiplomski, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	2012 - znanstveni novak na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, Katedra za teoriju književnosti 2008 - 2012 - znanstveni novak na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, Katedra za noviju hrvatsku književnost 2007 - 2008 - profesor engleskog jezika u školi stranih jezika AEGIS, Zagreb
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Milanko, Andrea. Poredak Realnog u lakanovskoj psihoanalizi. // Filozofska istraživanja. (2011) (prihvaćen za objavljivanje). 2. Milanko, Andrea. Divlji zapad - pad ili bijeg?. // Dani hvarskog kazališta. (2009). 3. Milanko, Andrea. (Ženski) pogled i glas u noveli Danila Kiša Crvene marke s likom Lenjina // Žene: rod, identitet, književnost / Bošković, Dragan (ur.). Kragujevac : Filološko-umetnički fakultet u Kragujevcu, 2011. 393-401 (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni). 4. Milanko, Andrea. Body in Pain: the Case of Slavenka Drakulic // . (predavanje, međunarodna recenzija, neobjavljeni rad, znanstveni). 5. Milanko, Andrea. Lyric Voice and Its Haunting Others // .

- (predavanje, neobjavljeni rad, znanstveni).
6. Milanko, Andrea.
Sjećanje na Gigu, pamćenje otpora // .
(predavanje, domaća recenzija, neobjavljeni rad, znanstveni).
7. Milanko, Andrea.
"Sloboda" Janka Polića Kamova - pasji autoportret umjetnika u mladosti // Vila - kiklop - kauboj. Čitanja hrvatske proze / Ryznar, Anera ; Mićanović, Krešimir (ur.).
Zagreb : Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu - Zagrebačka slavistička škola, 2012.
8. Milanko, Andrea.
Pred zidom interpretacija. Psihoanalitičko čitanje Slamnigove pjesme Ubili su ga ciglama // Ivan Slamnig, ehnti tschatschine Rogge! Zbornik radova 10. kijevskih književnih susreta / Bagić, Krešimir (ur.).
Kijevo-Zagreb : Pučko otvoreno učilište Invictus - AGM, 2011.
9. Milanko, Andrea.
Divlji zapad: pad ili bijeg? // Dani hvarskog kazališta. Putovanje, lutanje i bijeg u hrvatskoj književnosti i kazalištu / Batušić, Nikola ... et al. (ur.).
Zagreb - Split : HAZU ; Književni krug Split, 2010.
10. Milanko, Andrea.
Anatema teme za volju teksta. // Treća : časopis Centra za ženske studije. XIII (2011) , 1; 84-87 (prikaz, znanstveni).
11. Milanko, Andrea.
Sjećanje na Gigu, pamćenje otpora. // Nova Croatica. Časopis za hrvatski jezik, književnost i kulturu. V (2011) ; 165-182 (pregledni rad, znanstveni).
12. Milanko, Andrea.
Hvala što pušite!. // Zarez : dvotjednik za kulturna i društvena zbivanja. 299-300 (2011) ; 52-52 (prikaz, stručni).
13. Milanko, Andrea.
Osmišljavanje ljubavnih priča. // Književna republika : časopis za književnost. IX (2011) , 4-6; 189-192 (pregledni rad, stručni).
14. Milanko, Andrea.
Preobilje nježnosti. // Vijenac : novine Matice hrvatske za književnost, umjetnost i znanost. 419 (2010) ; 10-10 (prikaz, ostalo).
15. Milanko, Andrea.
Romanopisac u sjeni dramatičara. Kratak presjek Begovićevego romaneskog opusa. // Vijenac : novine Matice hrvatske za književnost, umjetnost i znanost. 438-439 (2010) ; 21-22 (članak, stručni).
16. Milanko, Andrea.
Sretno ispisivanje traume. // Vijenac : novine Matice hrvatske za književnost, umjetnost i znanost. 432 (2010) ; 9-9 (prikaz, stručni).
17. Milanko, Andrea.
Suptilno bockanje pod rebra. // Zarez : dvotjednik za kulturna i društvena zbivanja. 278 (2010) ; 40-40 (prikaz, ostalo).
18. Milanko, Andrea.
Za sablazan i skandale. // Vijenac : novine Matice hrvatske za književnost, umjetnost i znanost. 430-431 (2010) ; 16-16 (članak, stručni).
19. Milanko, Andrea.
Žanrovki cjepovi i/ili postmodernistički roman: Ljubavi Blanke Kolak i Večernje buđenje Petka Vojnića Purčara. // Književna republika : časopis za književnost. siječanj - ožujak, 1-3 (2010) ; 225-235 (članak, ostalo).
20. Milanko, Andrea.
Renesansa poetike i stara kultura. // Zarez : dvotjednik za kulturna i društvena zbivanja. 232 (2008) ; 38-38 (prikaz, stručni).

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:

Lirski subjekt u okviru čitanja

Engleski:	Reading as Framing of the Lyric Subject		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filologija / Kroatistika		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof.dr.sc. Vladimir Biti	, Austrija	vladimir.bit@univie.ac.at
Drugi mentor:			
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<ol style="list-style-type: none"> 1. The Divided Legacy of the Enlightenment: Herder's Cosmopolitanism as Suppressed Eurocentrism, u: Marc Maufort & Caroline de Wagter (ur.) Old Margins and New Centers: The European Literary Heritage in the Age of Globalization, Peter Lang, Bruxelles, 2011, str. 73 - 83. 2. Body, u: Kulavkova, Katica; Avramovska, Natasha (ur.) Interpretations: European Research Project for Poetics&Hermeneutics, Macedonian Academy of Sciences and Arts, Skopje, 2011, str. 165 - 179. 3. Wie nahe steht das Fremde: Das politische Lied in Kroatien (How proximate is the stranger? The political song in Croatia in 1990s), u: Newerkla, Stefan Michael; Poljakov, Fedor B.; Schmitt, Oliver Jens (ur.) Das politische Lied in Ost- und Südosteuropa, Lit-Verlag, Wien-Berlin, 2011, str. 233 - 251. 4. Theorie und Weltbürgerlichkeit (Theory and cosmopolitanism), u: Grizelj, Mario; Jahraus, Oliver (ur.) Theoriethorie: Gegen die neuerliche Theoriemüdigkeit in den Geistes- und Kulturwissenschaften, Wilhelm Fink, Paderborn-Muenchen, 2011, str. 291 - 303. 5. Up and Down in Croatian Literary Geography: the Case of Krugovaši, u: Cornis Pope, Marcel; Neubauer, John (ur.) History of the Literary Cultures of East-central Europe: Junctures and Disjunctures in the 19th and 20th Centuries, John Benjamins, Amsterdam - New York, 2007, str. 301 - 314.		
Drugi mentor:			
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Cilj je doktorskog rada ispitati kategoriju lirskog subjekta na opusu Ivana Slamniga te njezinu održivost, kako je nudi fenomenološki opis tradicionalne teorije književnosti, u susretu s modernističkim i postmodernističkim lirskim pismom. Budući da je književnoteorijski pojam lirskog subjekta u podlozi svakog pristupa lirskoj pjesmi, napose njegovim njemačkim fenomenološkim ograncima, nužno je problematizirati njegove pretpostavke s obzirom na to da mu je konstitutivna - a neproblematizirana - izvedenost iz romantičarskog naslijeđa. Naime, poststrukturalizam je doveo u pitanje pojam subjekta i teksta upozorivši na jezičnu tvorbenost svakog iskaza i identiteta, tj. ukazao je na njihovu prešućenu performativnost. Iako se poststrukturalizam kritički usmjerio na strukturalizam, a u književnosti na njegovu krunsku poddisciplinu naratologiju, poststrukturalističke korekcije mutatis mutandis zahvaćaju i studij lirike. I dok je hrvatska književnoteorijska struka pratila korak s globalnim trendovima priključivši se dubinskim promjenama u studiju pripovjednih tekstova, studij lirike i dalje je - doduše, po tome nipošto osamljen primjer u širem globalnom kontekstu - zaostajao za temeljnim ispitivanjem svrsishodnosti vlastita književnoteorijskog aparata.		

	<p>Međutim, zaobišle su ga živahne angloameričke rasprave o dijalogu u lirici na tragu M. M. Bahtina, poticajno plodan, iako opterećen nesuglasicama i sukobima, dijalog između dekonstrukcije i psihoanalitičke kritike, kao i golem utjecaj tzv. jejske škole. Ova bi disertacija stoga pratila tijekom rasprava koje su se vodile između dekonstrukcijskih i psihoanalitičkih autora oko pojmova čitanja, subjekta, identiteta i jezika, ne bi li se u njihovu omjeravanju locirale ključne slijepe točke fenomenološkog pristupa lirici. Naime, psihoanalitičko i dekonstrukcijsko motrište različito ih artikuliraju. Odatle bi se, prvo, kritički razmotrila recepcija Slamnigove lirike i, drugo, revidirala ocjena Slamniga u književnoj povijesti. Rad stoga kani popuniti prazan metodološki prostor u hrvatskoj znanosti o književnosti, poglavito na području studija lirike i književne teorije, ograničivši se na rasprave između dekonstrukcije i psihoanalitičke kritike koje zahvaćaju problem čitanja lirske pjesme.</p>
<p>Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)</p>	<p>This doctoral thesis aims at questioning the lyric subject on the poetic work by Ivan Slamnig, as well as its viability in terms of traditional theory of literature, phenomenological by and large, which fails when faced with modernist and postmodernist lyric poetry. Since the term lyric subject is the core of each approach and of German phenomenologically oriented branches in particular, it is vital to question fundamental presuppositions of the lyric subject, especially concerning its constitutive, yet unquestioned, relation to the Romantic heritage. Poststructuralism contested terms such as subject and text, by insisting on a linguistic structure of every utterance and identity, i.e. it drew attention to their performative dimension. Even though poststructuralism criticised its predecessor, primarily its key subdiscipline narratology, poststructuralist corrections mutatis mutandis involve lyric studies as well. While Croatian literary theory has kept the pace of global trends and embraced deep changes in the study of narrative fiction, lyric studies have - Croatia not being exception to the rest of global academia in this regard - lagged behind and have not problematised sustainability of their own terms. Croatian lyric studies have not been influenced by lively American Bakhtin-based dialogism in the lyric, a dialogue, troublesome yet potentially fruitful, of deconstruction and psychoanalytic literary criticism, let alone a far-reaching impact of the so-called Yale School of Criticism. This thesis would therefore focus on polemics between deconstruction and psychoanalysis on key terms such as reading, subject, identity, and language, in order to pinpoint blind spots of phenomenological approaches to the lyric. This would then lead to a critical examination of received ideas on Slamnig's lyric poetry, and to a revision of Slamnig's place in literary history. What is more, the thesis should contribute to filling out the vacant place in Croatian literary theory in terms of lyric studies, opting for a more narrow path of polemics between deconstruction and psychoanalytic criticism.</p>
<p>Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)</p>	
<p>U posljednjih tridesetak godina premjestio se fokus hrv. znanosti o književnosti sa studija lirike na pripovjednu prozu, pri čemu se globalni porast interesa za strukturalizam i naratologiju podudara sa zalazom ugledne Zagrebačke stilističke škole, a s njim i lirike kao povlaštenog književnog roda u domaćem proučavanju književnosti. Pozornost posvećena razvoju književnoteorijskog aparata za pripovjednu prozu dovela je posredno do stagnacije studija lirike: dok je naratologija uspjela istisnuti biografizam i mimezu podredila dijegezi, proučavatelji lirike i dalje su bili skloni izjednačavati biografsku osobu autora s tekstualnom kategorijom lirskog subjekta, usprkos pojedinačnim književnoteorijskim priložima poput poglavlja <i>Lirska pjesma</i> Zorana Kravara u više ponovljenih izdanja <i>Uvoda u književnost</i> tijekom 1980-ih, kao i prijevoda teksta <i>Lirski subjekt</i> rus. teoretičara Veststeijna (1989). Studije o pjesnicima i hrv. pjesništvu međutim i dalje se objavljuju stvarajući metodološku zbrku. Naime, hrv. književna znanost naslijedila je iz njem. tradicije pojam lirskog ja (<i>lyrisches Ich</i>), što je u velikoj mjeri i pridonijelo zabludi o izjednačenosti lirskog subjekta s autorom. Da bi se doskočilo toj opasnosti, jedan dio autora - kao npr. Hrvoje Pejaković u brojnim kritikama, Krešimir Bagić (2004) i Slaven Jurić u članku <i>Preobraženja glasova u lirici A. B. Šimića</i> (2003) - usvaja apstraktniji pojam lirskog subjekta, prisutan u engl., njem. i fr. tradiciji, eksplicitno naglašavajući ontološku nesumjerljivost autora i lirskog subjekta, dok sve veći broj radova uvodi u optjecaj izvedenice poput lirskog kazivača, lirskog glasa, lirskog iskazivača i lirskog junaka, ostavljajući prostora dvojbi o nesvodivoj razlikovnosti autora i nositelja iskaza u lirskoj pjesmi (usp. radove autora poput Cvjetka Milanje, Branka Maleša, Zvonimira Mrkonjića, Tvrtka Vukovića, itd.) U <i>Kompoziciji lirske pjesme</i> (1991) Josip Užarević nadalje predstavlja pojam lirskog nad-ja, instancije nadređene pojmu lirskog subjekta, kojom uvlači okvir u tekst pjesme.</p>	

Dok u Hrvatskoj terminologija buja bez jasno izložene teorijske elaboracije, u Njemačkoj je njezina oskudnost navela kritičare u posljednjih desetak godina da takvo stanje pokušaju promijeniti ugledajući se u visoko sofisticirani naratološki terminološki aparat pa modele iz naratologije počinju primjenjivati u analizi lirskih pjesama, o čemu dijelom izvještava monografija Tomislava Bogdana *Ljubavi razlike* (2012). Upravo je Bogdan, prvo magistarskim (2003) pa doktorskim radom (2005) i njegovom značajnom preradbom za potrebe spomenute monografije pokušao doskočiti pojmovnoj zbruci zagovarajući jedinstven pojam lirskog subjekta kao najviše tekstualne svijesti odgovorne za iskaze u pjesmi, pri čemu se metodološki oslanja isključivo na njem. autore temeljno fenomenološkog usmjerenja. Za razliku od Bogdanova dosljedno formalističkog pristupa, hrv. anglist Ivan Lupić u knjizi *Prijetvorni subjekt* (2007) pokazuje na primjeru Shakespeareovih soneta kako je povijest šekspirologije zapravo povijest smjene uvjetâ ili izvantekstualnih okvira i njihovih popratnih prodora u tekst sonetâ; u tom pogledu dijeli stajalište Tvrtka Vukovića (*Svi kvorumaši znaju da nisu kvorumaši*, 2005), koji se upliće u polemiku Bogdan-Užarević (2003) dajući starijem kolegi za pravo da se paradoks uvlačenja okvira u tekst ne može mimoći, napose kada je riječ o poetici suvremenog hrv. pjesništva.

U segmentu koji se izravno tiče našeg predmeta, lirskog subjekta, *Pojmovnikom književne i kulturne teorije* (1997, 2000) Vladimira Bitija domaća ak. zajednica ne dobiva samo uvid u genealogiju relevantnih književnoteorijskih pojmova poput subjekta, apostrofe, interpretacije, prijenosa, čitanja, katahreze, retorike, itd. nego i u ključna književnoteorijska imena iz fr. i angloameričke tradicije koja su kod nas slabo ili nikako prevedena, poput Michela Riffaterrea, Paula de Mana, Barbare Johnson, Shoshane Felman, itd. Međutim, početak 21. stoljeća u Hrvatskoj bilježi uspješnu instalaciju kulturalnih studija; sve više studijskih programa i kolegija, ako se eksplicitno i ne organiziraju pod interdisciplinarnim okriljem kulturalnih studija, ipak pridonose trendu sve većeg interesa za pitanja kulture nauštrb onih književnosti. U tom zaokretu proučavanja sub-, pop- i kontra- kulture u književnosti, studij lirike snašla je neobična sudbina: s jedne strane, ne manjka pokušaja da ga se osvježi novim uvidima suvremenih teorijskih strujanja, od psihoanalitičke kritike i dekonstrukcije do sociologije književnosti (usp. uz spomenutu Vukovićevu monografiju *Svi kvorumaši znaju da nisu kvorumaši* iz 2005, zbornik pod njegovim uredništvom *Muzama iza leđa: čitanje hrvatske lirike* iz 2010. te najnoviju monografiju istog autora *Tko je u razredu ugasio svjetlo?* iz 2012); s druge pak strane, proučavanje (povijesti) versifikacije uspješno odolijeva smjeni akademskih moda krećući se mimo književnoteorijskih trendova (usp. Kravarove monografije *Tema „stih“* iz 1993. i *Stih i kontekst* iz 1999, kao i studiju Slavena Jurića *Počeci slobodnog stiha* iz 2006).

Očekivano najpostojaniji i dominantan rakurs proučavanja lirike, pa i Slamnigove, jest književnopovijesni odvjetak znanosti o književnosti. Petosveščano (2000, 2001, 2003. i 2012) *Hrvatsko pjesništvo od 1950. do 2000.* Cvjetka Milanje i *Izvanredno stanje* (1991) Zvonimira Mrkonjića primjeri su pregledâ bogate hrv. lirske produkcije 20. stoljeća. Iako nema monografije o Ivanu Slamnigu, Mrkonjićevi i Milanjini prilozi o njegovoj lirici u širem kontekstu (generacijske poetike i književnopovijesnog razdoblja), stilistička analiza iz *Živih jezika* (1994) Krešimira Bagića, Donatova raznolika *Književna kritika o Ivanu Slamnigu* (2004) i najnoviji Bagićev zbornik *Ivan Slamnig, Ehnti tschatschine rogge!* (2011) svjedoče o postojanom interesu hrv. znanosti o književnosti za pjesništvo Ivana Slamniga, ograničavajući se doduše na njegove pojedine aspekte.

Kada je riječ o mijenama lirskog subjekta u Slamnigovu pjesničkom opusu, o toj problematici postoji samo jedan prilog, Kravarov kratak članak koji razmatra uzak tematski krug (usp. *Bijah jednom jedan luđak* u knjizi *Sinfonia domestica*, 2005).

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Rad polazi od teze da je Slamnigova lirika, od prve pjesničke zbirke *Aleja poslije svečanosti* (1956) do posljednje *Ranjeni tenk* (2000), obilježena trajnom razgradnjom lirskog subjekta, pri čemu se mogu izdvojiti relativno zaokružene cjeline: igra odraza, govor neživih entiteta, fizička dezintegracija, mentalno potkapacitirani govornici, itd. S obzirom na retoričnost (u smislu figuralnosti jezika) Slamnigovih pjesama, uvriježeni tradicionalni pristupi podbacuju u opisima Slamnigove (modernističke) lirike: selekcijom ili plana sadržaja ili plana izraza, gubi se iz vida složenost suodnosa iskaza i iskazivanja, a time se previđaju i posljedice koje taj suodnos ima za čitanje i interpretaciju, što će se pokazati na primjeru analize recepcije Slamnigove lirike. Prateći angloameričke rasprave o apostrofi i prozopopeji, figurama konstitutivnima za cjelokupno pjesništvo, figurama koje su, napokon, doživjele važnu intervenciju crpeći iz uvida psihoanalitičkih i dekonstrukcijskih autora, rad će uzastojati izložiti genealogiju rasprave koja se vodila oko pojmova čitanja, ponavljanja, interpretacije, prijenosa, retorike, analize i otpora analizi kao ključnu za razumijevanje slijepih pjega tradicionalnih pristupa lirskoj pjesmi. Time će ujedno locirati genezu nesuglasica između psihoanalitičke kritike i dekonstrukcije koja se nerijetko gubi u iscrpnim monografskim prikazima psihoanalize s dekonstrukcijom ili protiv nje. Umjesto - u studiju lirike uvriježenog pristupa - biografizma i mimo često kritizirana psihobiografizma psihoanalitičke kritike, rad će se pozabaviti retorikom Slamnigove lirike, testirajući iz više perspektiva održivost kategorije lirskog subjekta, tj. njezinu ovisnost o okvirima koje čitatelj uvlači u tekst pjesme.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Predmetna literatura tj. korpus tekstova koje će rad obuhvatiti sastoji se od *Sabranih pjesama* Ivana Slamniga (Grafički zavod Hrvatske,

Zagreb, 1990) i posljednje autorove zbirke *Ranjeni tenk* (MH, Zagreb, 2000); po potrebi će se konzultirati pojedina izdanja kao što su *Izabrane pjesme Ivana Slamniga u izboru Slobodana Novaka* (Zagreb, 1973) i *Analecta* (Studentski centar Sveučilišta u Zagrebu, 1971), ali i drugi Slamnigovi radovi kao što su znanstvene monografije kojima je u središtu lirika (*Disciplina mašte*, 1975, *Sedam pristupa pjesmi*, 1986, *Hrvatska versifikacija*, 1981).

Sekundarna literatura obuhvaća kritičku literaturu o djelu Ivana Slamniga (recepција zastupljena reprezentativnim izborom tekstova u zborniku Branimira Donata *Književna kritika o Ivanu Slamnigu* iz 2004. i književnopovijesne studije poput Mrkonjićeva *Izvanrednog stanja*, 1991 i Milanijina *Hrvatskog pjesništva od 1950. do 2000.* iz 2000) te niz književnoteorijskih članaka, monografija i studija tzv. jejske škole (Paul de Man, Barbara Johnson, Shoshana Felman) za pitanja retorike, apostrofe, čitanja, prijenosa, ponavljanja i interpretacije, niz kritičkih tekstova Jacquesa Derridaa o pojedinim pjesnicima i širim pitanjima književnosti (Celan, Ponge, *Ispred zakona*) te tumačenja književnih djela fr. psihoanalitičara Jacquesa Lacana (napose *Seminar o Ukradenom pismu*, 1957).

Elaboracija i raščlamba teorijskih pitanja uvode se na dva načina: prvo, analizom odabranih Slamnigovih pjesama kako bi se interpretacijom pjesničkog teksta pokazalo koje probleme pjesma generira i kakav su teorijski odjek ti problemi doživjeli u raznih autora psihoanalitičke i dekonstrukcijske prakse; drugo, kritičkim čitanjem recepcije kojim se upućuje na dosad neproblematizirana i/li dominantna interpretacijska čvorišta. Umjesto da se izlažu cjelovite dionice teorijske misli Freuda, Derridaa i Lacana - za što već postoji nepregledan broj monografija - disertacija je koncipirana problemski, tj. temeljno je polazište pjesnički tekst, potom slijedi argumentacijski izvod. Jednako tako, uz svijest da odvojenost recepcije Slamnigove lirike razmatrana neovisno od teorijski impostirane argumentacije ne bi rasvijetlila probleme od našeg interesa nego ih, štoviše, zamaglila, recepcija se neće podvesti pod zasebno poglavlje. To će se međutim nadomjestiti poglavljem posvećenim čitanju Slamnigova pjesničkog opusa, gdje je pak dosadašnja recepcija nezaobilazan kritički sugovornik.

Središnji dio rada i metodološki najizazovniji odnosi se na genealogiju književnoteorijskih pojmova, u onom opsegu u kojem zahvaća kategoriju lirskog subjekta, pa će se pojmovi subjekta, apostrofe, prozopopeje, interpretacije, prijenosa, čitanja, katahreze i retorike izvoditi međusobnim omjeravanjem relevantnih tekstova priručno svrstanih u psihoanalitičku kritiku i dekonstrukciju.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Rad bi trostruko pridonio znanosti o književnosti u Hrvatskoj, i to teoriji književnosti, književnoj teoriji i povijesti književnosti: domaća teorija književnosti nije razvila terminološki aparat i osvežila formalistički pristup lirskoj pjesmi od glasovite Zagrebačke stilističke škole, a za osnovno, srednje i visoko školstvo ne postoji udžbenik koji bi svim korisnicima uključenima u nastavno-obrazovni proces pružio uvid u promjene na području studija lirike koje su nastupile u posljednjih 40 godina pa bi u tom smislu ova disertacija bila neophodan početak izrade propedeutičkog priručnika. U domaćoj književnoj teoriji izostao je sustavan pregled rasprava koje su vodile dekonstrukcija i psihoanalitička kritika oko ključnih pojmova suvremene književne teorije, zadržavši se ili na općem prikazu ili odabравši specifičan problem (npr. subjekt), iako je neosporno da su metodološki i dekonstrukcija i psihoanalitička kritika zastupljene kod domaćih autora, pa bi genealogija sukoba psihoanalize i dekonstrukcije ukazala na česta iskrivljenja u praksi hrv. znanstvenika, čemu je jednim dijelom kumovao upravo nedostatak genealogije temeljnih pojmova, ali i tendencija da usko književna pitanja zasjeni interes za filozofska, etička i politička pitanja kulturne teorije. Napokon, lirika Ivana Slamniga nije sveobuhvatno prikazana, kao ni kritički iščitana, nego su joj posvećene prigodne studije - vjerojatno zbog relativno nedavnog datuma pjesnikove smrti - a one su pak usmjerene samo na pojedinačnu pjesmu, zbirku ili krug pjesama, ako se već Slamnigova lirika nije razmatrala isključivo u kontekstu krugovaške poetike ili se analizirala samo u jednom njezinu problemskom dijelu.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

PREDMETNA:

Slamnig, Ivan (1990) *Sabrane pjesme*, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb

Slamnig, Ivan (1971) *Analecta*, Studentski centar Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb

Slamnig, Ivan (2000) *Ranjeni tenk*, Matica hrvatska, Zagreb

STRUČNA:

Bagić, Krešimir (2012) *Rječnik stilskih figura*, ŠK, Zagreb

Biti, Vladimir (2000) *Pojmovnik suvremene književne i kulturne teorije*, Matica hrvatska, Zagreb

Biti, Vladimir (2005) *Gore i dolje u hrvatskome književnom zemljopisu. Antun Šoljan i krugovaši, u: Doba svjedočenja*, MH, Zagreb

Bowie, Malcolm (1993) *Lacan*, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts

Chiesa, Lorenzo (2007) *Subjectivity and Otherness. A Philosophical Reading of Lacan*. The MIT Press, Cambridge – Massachusetts, London – England

Culler, Jonathan (1985) *Reading Lyric*, *Yale French Studies*, br. 69, Yale University Press, str. 98 – 106.

De Man, Paul (1979) *Allegories of Reading*, Yale UP, New Haven - London

De Man, Paul (1983) *Blindness and Insight: essays in the rhetoric of contemporary criticism*, University of Minnesota Press, Minneapolis

De Man, Paul (1986) *The Resistance to Theory*, University of Minnesota Press, London - Minneapolis

Derrida, Jacques (2007) *Pisanje i razlika*, Šahinpašić, Sarajevo

Derrida, Jacques (1987) *The Post Card: From Socrates to Freud*, preveo Alan Bass, The University of Chicago Press, Chicago

Derrida, Jacques (1992) *Acts of Literature*, ur. Derek Attridge, Routledge, New York - London

Derrida, Jacques (1998) *Resistances of Psychoanalysis*, Stanford UP, Stanford Ca.

Easthope, Antony (1983) *Poetry as Discourse*, Methuen, London – New York

Egginton, William (2007) *The Philosopher's Desire. Psychoanalysis, Interpretation, and Truth*, Stanford University Press, Stanford, California

Felman, Shoshana (2003) *Writing and Madness. Literature/Philosophy/Psychoanalysis*, Stanford UP, Palo Alto Cal.

Gasche, Rodolphe (1998) *Wild Card of Reading: On Paul de Man*, Harvard UP, London - Cambridge, Mass.

Johnson, Barbara (1986) *Apostrophe, Animation, and Abortion*, u: *Diacritics*, sv. 16, br. 1, str. 28 – 47.

Johnson, Barbara (1977) *The Frame of Reference: Poe, Lacan, Derrida*, *Yale French Studies*, br. 55/56, Literature and Psychoanalysis. The Question of Reading Otherwise, str. 457 – 505.

Johnson, Barbara (1977) *Poetry and Performative Language*, *Yale French Studies*, br. 54 (Mallarmé), str. 140 – 158.

Johnson, Barbara (2008) *Antropomorphism in Lyric and Law*, u: *Persons and Things*, Harvard UP, str. 188 - 207.

Konuk Blasing, Mutlu (2007) *Lyric Poetry: the Pain and the Pleasure of Words*. Princeton University Press, Princeton i Oxford

Lacan, Jacques [1991] (2007) *The Seminar of Jacques Lacan. Book XVII*, ur. Jacques-Alain Miller, preveo s francuskog Russell Grigg, W .W. Norton & Company, New York – London

Lacan, Jacques (1986) *Četiri temeljna pojma psihoanalize*, prevela Mirjana Vujanić-Lednicki, Naprijed, Zagreb

Lacan, Jacques. (2006) *Écrits*. The first complete edition in English. Preveo Bruce Fink u suradnji s Héloïse Fink i Russellom Griggom, W. W. Norton & Company, New York – London

Lacoue-Labarthe, Philippe; Nancy, Jean-Luc (1992) *The Title of the Letter: A Reading of Lacan*, preveli F. Raffoul i David Pettigrew, State University of New York Press, New York

Milanja, Cvjetko (2000) *Hrvatsko pjesništvo od 1950. do 2000.* (I), Altagama, Zagreb

Müller-Zetzelmann, Eva, Margarete Rubik (2005) *Theory into Poetry. New Approaches to the Lyric*, Rodopi, Amsterdam – New York

Rabaté, Jean-Michel (2001) *Jacques Lacan. Psychoanalysis and the Subject of Literature*, Palgrave, New York

Užarević, Josip (1991) *Kompozicija lirske pjesme*, Zavod za znanost o književnosti Filozofskog fakulteta, Zagreb

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

3000

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	Hrvatsko pjesništvo od romantizma do postmodernizma
	Voditelj projekta	prof.dr.sc. Cvjetko Milanja
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
prof.dr.sc. Vladimir Biti

Potpis _____

Andrea Milanko, profesor hrvatskog i engleskog jezika i književnosti

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.

U Zagrebu, 17.12.2012.

Potpis _____
Andrea Milanko, profesor hrvatskog i engleskog jezika i književnosti

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Andrea Milanko, profesor hrvatskog i engleskog jezika i književnosti	
Nositelj studija:		Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet	
Naziv studija:		Poslijediplomski doktorski studij književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		6967	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	Hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Lirski subjekt u okviru čitanja	
	<i>Engleski</i>	Reading as Framing of the Lyric Subject	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):		Humanistika/filologija/Teorija i povijest književnosti	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	Prof. dr. sc. Vladimir Biti	Universität Wien, Austrija	vladimir.bit@univie.ac.at
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. Doc. dr. sc. Tvrtko Vuković	Filozofski fakultet u Zagrebu, Hrvatska	tvrtkovukovic@yahoo.com
	2. Red. prof. dr. sc. Vladimir Biti	Universität Wien, Austrija	vladimir.bit@univie.ac.at
	3. Doc. dr. sc. Tomislav Brlek	Filozofski fakultet u Zagrebu, Hrvatska	tbrlek@ffzg.hr
	4.		
	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Fakultetsko vijeće Filozofskog fakulteta u Zagrebu; sjednica održana 25. siječnja 2013.		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
Završni (kvalifikacijski) ispit iz teme disertacije održan je 3. travnja 2012. u Zagrebu pred povjerenstvom u sastavu prof. dr. sc. Cvjetko Milanja, doc. dr. sc. Tvrtko Vuković i prof. dr. sc. Krešimir Bagić.	
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>	
<p>Obrazlažući temu, dajući pregled dosadašnjih istraživanja, postavljajući cilj i hipoteze istraživanja te artikulirajući njegov očekivani znanstveni doprinos kandidatkinja je za predmet doktorskog rada odredila ispitivanje kategorije lirskog subjekta na opusu Ivana Slamniga. Od pojave formalističkih kritika pojam lirskog subjekta kao tekstualne funkcije u temelju je proučavanja lirike. I domaća je znanost o književnosti usvojila ta formalistička teorijska dostignuća, a s njima i brojna problemska mjesta koja su u nas ostala mahom prešućena. Jedan od osnovnih problema je taj da formalističke kritike, unatoč svom isključivom interesu za tekst, nisu uspjele prevladati shvaćanje lirskog subjekta kao fiktivne reprezentacije kakve stvarne, povijesne osobe. Stoga je kandidatkinja, pošavši od činjenice da su i poststrukturalizam i psihoanaliza dubinski revidirale fenomenološko shvaćanje subjekta, odlučila propitati u našoj znanosti o književnosti rašireno shvaćanje ideje lirskog subjekta kao stabilne tekstualne instance povezane s kakvim stabilnim izvantekstualnim entitetom. Pjesnički opus Ivana Slamniga u tom je smislu sretno odabrani predložak jer je slamnigovski lirski subjekt višestruko problematična kategorija s obzirom na to kako uspostavlja odnose između iskazanog i iskazivanja, identiteta i drugog, figurativnosti i stvarnosti i sl. Zbog toga je kandidatkinja odlučila najprije istražiti tijekom rasprava o subjektu, čitanju, identitetu i jeziku koje su se vodile između dekonstrukcionista i psihoanalitičara ne bi li na taj način raščistila teorijske prijepore "škola" na kojima i njezino čitanje počiva. Kandidatkinja tako prati angloameričke rasprave o apostrofi i prozopopeji, figurama koje su doživjele važnu afirmaciju osamdesetih godina 20. st. crpeći iz uvida psihoanalitičkih i dekonstrukcijskih autora. Na tom tragu u radu će nastojati izložiti genealogiju rasprave koja se vodila oko pojmova čitanja, ponavljanja, interpretacije, prijenosa, retorike, analize i otpora analizi kao ključnu za razumijevanje slijepih pjega tradicionalnih pristupa lirskoj pjesmi. Time će ujedno locirati genezu nesuglasica između psihoanalitičke kritike i dekonstrukcije koja se nerijetko gubi u iscrpnim monografskim prikazima psihoanalize s dekonstrukcijom ili protiv nje. Umjesto - u studiju lirike uvriježenog pristupa - biografizma i mimo često kritizirana psihobiografizma psihoanalitičke kritike, rad će se pozabaviti retorikom Slamnigove lirike, testirajući iz više perspektiva održivost kategorije lirskog subjekta, tj. njezinu ovisnost o okvirima koje čitatelj uvlači u tekst pjesme. Doktorski rad kandidatkinje tako bi u konačnici kritički razmotrio recepciju Slamnigove lirike te revidirao ocjenu Slamnigova pjesničkog opusa u književnoj povijesti. Rad dakle ima i književnopovijesnu i teorijsku komponentu, ali on ponajprije i u najvećoj mjeri cilja na to da popuni prazan metodološki prostor u hrvatskoj znanosti o književnosti, poglavito na području studija lirike i književne teorije, ograničivši se na rasprave između dekonstrukcije i psihoanalitičke kritike koje zahvaćaju problem čitanja lirske pjesme. U pogledu teorijskog pristupa problemu rad je inovativan jer obuhvaća onaj korpus pitanja koji u nas nitko do sada na taj način nije postavio. Rad je inovativan i po tome što će Slamnigovoj lirici pristupiti drukčije nego što se to do sada u nas činilo. Sve to govori u prilog činjenici da će izvorni znanstveni doprinos rada biti izniman, a s obzirom na uvid u pregled dosadašnjih istraživanja i objavljenih radova kandidatkinje, i s obzirom na način oblikovanja teme, njegovu izvedivost posve je izvjesna.</p>	
Mišljenje i prijedlog:	
Svojim dosadašnjim radom kandidatkinja je pokazala da temi namjerava pristupiti sustavno i s visokom znanstvenom opremljenošću što jamči poznavanjem najvažnije recentne znanstvene i stručne literature. Kandidatkinja je zadovoljila sve uvjete Poslijediplomskog doktorskog studija književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture i ima potrebne stručne i znanstvene sposobnosti za izradu doktorskoga rada. Stoga predlažemo da se prihvati njezina tema Lirski subjekt u okviru čitanja te da joj se odobri izrada doktorskoga rada pod mentorstvom dr. sc. Vladimira Bitija, red. prof.	
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:	
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):	

Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):		
Zimski semestar 2013/2014		
Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)		
NAPOMENA (po potrebi):		
Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	1. (predsjednik Povjerenstva) Dr. sc. Tvrtko Vuković, doc.	
	2. Dr. sc. Vladimir Biti, red. prof.	
	3. Dr. sc. Tomislav Brlek, doc.	
	4.	
	5.	
U Zagrebu, 10. travnja 2013.		M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Branislav Oblučar, diplomirani kroatist i komparatist		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Doktorski studij književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6569		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Milenko Oblučar		
Datum i mjesto rođenja:	06.12.1978., Bjelovar, Hrvatska		
Adresa:	Vrbik 35 a, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	0918928815		
E-mail:	boblucar@ffzg.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, <i>Komparativna književnost i kroatistika</i> , Diplomski, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	Znanstveni novak na Odsjeku za komparativnu književnost na Filozofskom fakultetu u Zagreb (od 2008); lektor u informatičkom časopisu Bug (2006-2008).
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Oblučar, Branislav. Dijalog s avangardom u poetici Danijela Dragojevića // . (predavanje, neobjavljeni rad, stručni). 2. Oblučar, Branislav. Tomaž Šalamun u tekstovima hrvatskih pjesnika // . (predavanje, neobjavljeni rad). 3. Oblučar, Branislav. Kako govoriti (o) pticama i gušterima - Priroda i kultura u poeziji i esejistici Danijela Dragojevića // Književna životinja, Kulturni bestijarij II. dio / Marjanić, Suzana ; Zaradija Kiš, Antonija (ur.). Zagreb : Hrvatska sveučilišna naklada, Institut za etnologiju i folkloristiku, 2012. 4. Oblučar, Branislav. Avangardni manifest kao poetičko-politički žanr // Poetika i politika kulture nakon 1910. godine / Pavlović Cvijeta, Glunčić-Bužančić, Vinka, Meyer-Fraatz, Andrea (ur.). Split : Književni krug Split, Odsjek za komparativnu književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2011.. 5. Oblučar, Branislav. "Oni ne trebaju mijenjati nego gledati". Poetika Danijela Dragojevića u zoni djelovanja

- avangarde // Istodobnost raznodobnog. Tekst i povijesni ritmovi / Pavlović Cvijeta, Glunčić-Bužančić, Vinka, Meyer-Fraatz, Andrea (ur.).
Split : Književni krug Split, Odsjek za komparativnu književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2010..
6. Oblučar, Branislav.
Svijet u zrnu riže (Miroslav Kirin: Zbiljka). // Zarez : dvotjednik za kulturna i društvena zbivanja. 279 (2010) , 279; 37-37 (književna kritika, ostalo).
7. Oblučar, Branislav.
Nulte, dobra pjesnička berba (Osvrt na pjesništvo mlađe generacije u Hrvatskoj). // Sarajevske sveske. 25-26 (2009) , 25-26; 95-99 (osvrt, ostalo).
8. Oblučar, Branislav.
Okretaj vijka (Ana Brnardić: Postanak ptica). // Quorum : časopis za književnost. 89 (2009) , 3-4; 378-383 (književna kritika, ostalo).
9. Oblučar, Branislav.
Curling-poezija i kulerski subjekt (Marko Pogačar: Poslanice običnim ljudima). // Poezija : Časopis pjesničke prakse. 3-4 (2008) , 3-4; 164-165 (književna kritika, ostalo).
10. Oblučar, Branislav.
Odučiti govoriti (Anka Žagar: Stvarnice, nemirna površina). // Quorum : časopis za književnost. 97 (2008) , 5-6; 254-258 (književna kritika, ostalo).
11. Oblučar, Branislav.
Prva i druga geografija u Cvjetnome trgu Danijela Dragojevića. // Kolo. 17 (2007) , 4; 128-140 (članak, stručni).
12. Oblučar, Branislav
Avangardni manifest kao poetičko-politički žanr // *Komparativna povijest hrvatske književnosti - Poetika i politika kulture nakon 1910. godine*
Split, Hrvatska, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
13. Oblučar, Branislav
Dijalog s avangardom u poetici Danijela Dragojevića // *Komparativna povijest hrvatske književnosti - Istodobnost raznodobnog. Tekst i povijesni ritmovi*
Split, Hrvatska, 2009 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
14. Oblučar, Branislav
Koliko Edipa? Psihoanalitičko čitanje Sofoklovih tragedija Kralj Edip i Edip na Kolonu // *Filozofija i psiha*
Zagreb, Hrvatska, 2006 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
15. Oblučar, Branislav
Tomaž Šalamun u tekstovima hrvatskih pjesnika // *Slovenska medkulturna avantgarda - Poezija Tomaža Šalamuna*
Zagreb, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Pjesma u prozi i tvorna imaginacija u poetici Danijela Dragojevića		
Engleski:	Prose Poem and the Material Imagination in the Poetics of Danijel Dragojević		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filologija / Teorija i povijest književnosti		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)			
(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	dr.sc. Slaven Jurić, naslovni	Sveučilište u Zagrebu,	slaven.juric@ffzg.hr

	prof.	Filozofski fakultet, Hrvatska	
Drugi mentor:			
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<p>1. »Formiranje Ujevićeva slobodnoga stiha« u Muzama iza leda : Čitanja hrvatske lirike, Zagreb, Zagrebačka slavistička škola, 2010, str. 73-93.</p> <p>2. »Postoji li hrvatska stihološka škola?«, u zborniku: Komparativna povijest hrvatske književnosti XIII. (Smjerovi i metodologije komparativnog proučavanja hrvatske književnosti), ur. C. Pavlović i V. Glunčić – Bužančić, Split, Književni krug 2008. str. 90-99.</p> <p>3. »Stih kao politika? Neki politički aspekti stihovne forme od 1910. do 1920.« u zborniku: Komparativna povijest hrvatske književnosti XIII. (Poetika i politika kulture nakon 1910. godine), ur. C. Pavlović, V. Glunčić – Bužančić, Split - Zagreb, Književni krug – Odsjek za komparativnu književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 2011. str. 135-145.</p> <p>4. »Počeci simultaneizma u hrvatskom pjesništvu« u zborniku Počeci u hrvatskoj književnosti i kazalištu, ur. N. Batušić et al., Zagreb - Split, HAZU - Književni krug 2008. str. 145-156.</p> <p>5. »A. B. Šimić i mitovi poetskoga modernizma« u Poetika pitanja : Zbornik radova u povodu 70. rođendana Milivoja Solara, ur. D. Duda, G. Slabinac i A. Zlatar, Zagreb, FF press, 2007. str. 93-104.</p>		
Drugi mentor:			
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Razmatranjem pjesme u prozi kao pjesničkog žanra koji problematizira tradicionalne koncepcije lirike nastoji se u poetici Danijela Dragojevića istaknuti dimenzija formalnih transformacija diskursa, način na koji se tekstovi u stihu približavaju onima u prozi, te tendencija kojom se između poezije i esejistike uklanja jasna granica. Ideja „zamjeničnih igara“ kao središnja os Dragojevićeve poetike interpretativno je mjesto s kojega se očitavaju žanrovske permutacije, kao i pozicija lirskoga subjekta te njegovo postavljanje spram materijalnog okoliša, tematske konstante Dragojevićevih tekstova. Pojam „tvarne imaginacije“ (inicijalno u Dragojevića preuzet od Gastona Bachelarda) opisuje narav odnosa između subjekta i objekta odnosno stvari. Dvostruko karakteriziranje materije u Dragojevićevoj poetici odgovara na koncu i mogućnosti da se pojam osim na sadržajnu prenese i na opis formalne ravni, gdje se žanrovske i formalne odrednice pokazuju konstitutivnima za oblikovanje pjesničkog svijeta.		
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	By considering the prose poem as a genre of lyric poetry that questions the traditional conceptions of the lyric, this dissertation tries to emphasize the dimension of the formal transformations of the discourse in the poetics of Danijel Dragojević, the way writing in verse resembles to prose writing, and the tendency to remove the clear distinction between poetry and the essay. The idea of the “plays of exchange” as the central axis of Dragojević’s poetics is the base for the interpretation of the genre permutations, as well as the interpretation of the position of the lyric subject and his relation to the material surroundings, which is a thematic constant in all of Dragojević’s texts. The notion of the “material imagination” (notion which author initially took from Gaston Bachelard) describes the nature of the relationship between the subject and the object, which is to say, the matter. Double characterization of the matter in Dragojević’s poetics, in the end, relates to the possibility of applying the notion not only to the plane of the content, but also to that of the form, where the genre and the formal determinants are shown to be constitutive for the shaping of the poetical world.		
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)			
Pjesma u prozi, uz pjesme u slobodnom stihu i poetske eseje, oblik je odnosno lirski vrsta koja je od prvih knjiga Danijela Dragojevića			

iz 1960-ih pa sve do posljednjih u velikoj mjeri zastupljena u stvaralaštvu ovoga pjesnika. Isto se može reći i za motive odnosno teme koji se tiču materijalnog okoliša – reprezentacija stvarnoga svijeta u autorovom opusu seže od predsokratovske elementarnosti prirode u prvim zbirkama, preko esejiističko-komentatorskog vrednovanja stvari i bića do njihovih lirskih osvjetljenja, pri čemu se lirski subjekt ili esejiistički kazivač uvijek definira u odnosu na svijet koji vidi, dotiče i kojim se kreće. Pjesma u prozi i tvorna imaginacija te s njom povezan problem stvari dvije su razine Dragojevićeve poetike koje se u disertaciji nastoje dovesti u dodir i međusobno osvjetliti.

U dosad objavljenim stručnim radovima o stvaralaštvu Danijela Dragojevića (kao i u onima koji su prihvaćeni za objavljivanje u stručnim publikacijama) bavio sam se tematskim odnosno motivskim i problemskim aspektom autorova opusa (problemom prostora, životinjskim motivima, problemom stvari), kao i književnopovijesnim smještanjem njegova djela u kontekst književnog moderniteta, a jedan sam tekst posvetio i problemu pjesme u prozi kao žanra, nezaobilaznog za promišljanje autorova opusa.

U tekstu "Prva i druga geografija u Cvjetnome trgu Danijela Dragojevića" pozabavio sam se čitanjem prostornih konfiguracija u spomenutoj knjizi eseja, koristeći se idejama Michela de Certeaua iz "Invencije svakodnevice" u kojoj se prostorne prakse povezuju s tekstualnima i retorikom u širem smislu. U tekstu se predlaže dvostruko čitanje prostora (mediteranskog i zagrebačkog) u Dragojevićevoj knjizi: s jedne strane prostor posjeduje implicitnu semantiku koju subjekt-prolaznik nastoji dešifrirati i narativno uobličiti. U tom je smislu prostor harmoničan: „nikada ne bježi izvan sistema igre i priče“. S druge strane, ta je simbolička topografija, koju De Certeau naziva "drugom geografijom", u Dragojevića prožeta mjestima zgusnuća koja upućuju na neko prapočelo koje posjeduje kozmičke osobine (što se u eseju naziva "prvom geografijom"), a koje provocira imaginaciju šutnjom i prazninom te privlači protagonista obećanjem nekog nesvakidašnjeg obilja. Preko ove prostorne dinamike, čije je urbano središte zagrebački Cvjetni trg, konstituira se i identitet subjekta, određen nestabilnošću i otvorenošću spram razlika. Stoga je i čest antagonistički ton ranijih Dragojevićevih eseja ovdje odmijenjen afirmacijom i radošću kao dominantom emocijom knjige, što je u skladu s Dragojevićevom prostornom paradigmom koja se vodi načelom uključivosti: na proturječja se unaprijed računa.

U eseju "Kako govoriti (o) pticama i gušterima" tematizirao sam životinjske motive u Dragojevićevoj poeziji i esejistici. Analiza animalističke teme izvedena je iz teze o „dvjema prirodama“: humaniziranoj prirodi-kulturi i izmičućoj, kaotičnoj prirodi (prema tekstovima Yannisa Stavrakakisa, Terryja Eagletona te Jorgena Dinesa Johansena i Svenda Erika Larsena). Dvostruko tumačenje prirode korespondira s dvostrukostima u Dragojevićevoj „obradi“ motiva ptica i guštera. Odnos između čovjeka i ptica najprije je sagledan kao harmoničan, jer ptice su simbol jezika i predmet poželjne identifikacije, da bi se zatim pokazalo da su ptice i ono što izmiče misli subjekta ili bilo kakvoj označavajućoj namjeri. Za razliku od ptica koje nastanjuju poželjnu nebesku sferu, vezanost guštera za zemlju označava i pripadnost drugačijem, čovjeku stranom Umwelto. Gmaz je predmet prijeteće imaginarne identifikacije (u eseju "Gušter Lucumone"), koja subjekt svodi na puku tjelesnost i nijemost, te ostaje na koncu izvan bilo kakvog odnosa (pjesma u prozi Iguan), pa kazivač nastoji sačuvati distancu i odustati od nasilnog približavanja i sporazumijevanja. Tematiziranjem motiva ptica i guštera željelo se ukazati na stanovitu dijalektičnost Dragojevićeve poetike – u kojoj suprotni elementi (zraka/neba i zemlje, lakoće i težine, vertikale i horizontale, pjeva/govora i šutnje itd.) koegzistiraju u napetosti, a subjekt ih nastoji održati u ravnoteži, iskušavajući istodobno obje krajnosti.

U tekstu "Tvar i njezini dvojnici – problem materije u Hodanju uz prugu Danijela Dragojevića" usredotočio sam se na problematiku materije i predmetnosti, česte motive Dragojevićeve poetike. U pjesničkim tekstovima iščitava se različito tretiranje ovoga problema, usredotočenog u odnosu lirskog subjekta i materijalne stvarnosti koja ga okružuje. Materija je istovremeno nešto što se opire simboličkim namjerama subjekta te entitet koji funkcionira kao njihov uvjet. U pjesmi "Baskijska kapa" na djelu je sraz između epistemoloških intencija lirskoga subjekta i „kape-materije“ koja se odupire prinudi simbolizacije. U pjesmi u prozi "Materija" odnos je promijenjen – neprijateljstvo materije „eufemizirano“ je prepoznavanjem stvari kao zavičaja, točke u kojoj lirski subjekt nalazi vlastiti početak. Na koncu, u tekstu "Pokretna dobra" pojam „tvarne imaginacije“ figurira kao točka izmirenja suprotnosti i ambivalentnosti kojima je vrednovana materija. Materijalna uobrazilja, kako je se još naziva, nastoji između opreka stvoriti ravnotežu, ne poništavajući suprotne polove u nekoj idealnoj sintezi. Metodološki, interpretacija se s jedne strane oslanja na fenomenološke pristupe (Heidegger, Merleau-Ponty, Bachelard), a s druge na antropološke (Durand) i psihoanalitičke koncepte (Freud, Lacan) koji su ostavili traga u kulturološkim diskursima koji na relativno slične načine tretiraju problem predmetnosti (Brown, Mitchell, Frow).

Članak "Oni ne trebaju mijenjati nego gledati" – Poetika Danijela Dragojevića u zoni djelovanja avangarde" bavi se interpretacijom jednog kruga autorovih ranih eseja (iz knjiga "O Veronici, Belzebubu i kucanju na neizvjesna vrata" te "Izmišljotine") na podlozi poetike avangarde. Preko eksplicitnog diskursa njegove esejistike, ali i poezije, iščitava se polemika koju Dragojević vodi s avangardnim i neoavangardnim tendencijama u likovnoj umjetnosti poslije Drugog svjetskog rata, ali i modernim civilizacijskim trendovima uopće. U pitanju je njegova kritika likovne apstrakcije kojoj, vođen estetičko-moralnim sudovima utemeljenim u kršćanskom svjetonazoru, pretpostavlja figuraciju i realizam. Dragojević iz iste kritičke i misaone vizure prevrednuje i pitanje angažmana umjetnika u društvu, također problem iznjedren u okrilju avangardi. Na koncu, nakon niza negativnih određenja spram naslijeđa avangarde, razmatraju se i

pozitivne implikacije ovoga odnosa na razini književne strukture Dragojevićevih esejističkih i pjesničkih tekstova koji nastaju u „zoni djelovanja avangarde“.

Tekst "Pjesma u prozi kao žanr – pokušaji određenja" načelnog je karaktera i ne bavi se specifično Dragojevićevim tekstovima, ali je sagledavanje ovoga protejskog žanra nužno za pristup autorovim pjesmama u prozi. Kroz raspravu o pjesmi u prozi kao žanru uz kritički osvrt na dosad objavljene članke i studije, kako domaće tako i strane znanosti o književnosti i književne kritike, nastoji se doći do određenja žanra koje bi bilo dovoljno fleksibilno da obuhvati raznorodnosti u oblikovanju tekstova koji nose ovu žanrovsku oznaku. Stoga se i žanru kao interpretativnoj kategoriji daje prednost pred pukom klasifikacijom tekstova prema unaprijed utvrđenim svojstvima. Pažljivo kretanje od samoga teksta, njegova okvira do književnopovijesnog konteksta pokazalo se nužnim kako bi se izbjegla reduktivna određenja žanra.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj doktorske disertacije je dvostruk: s jedne strane, opisati raznolike mogućnosti pjesme u prozi kao žanra kojima se Danijel Dragojević u svojoj poetici uvelike služi, i koje, s druge strane, omogućuju razumijevanje načina na koji se u njegovim tekstovima oblikuje pjesnički svijet. Dragojević se u dosadašnjoj kritici obično razmatrao kao fenomenološki pjesnik, „pjesnik oka“, te kao „pjesnik prostora“, što su sve odreda kvalifikacije koje se tiču motivsko-problemskih sklopova njegove poetike. Disertacija nastoji pokazati kako je jedno od žarišta i problem odnosa tekstualnog subjekta i stvari, na osnovi čega se Dragojevića može čitati i kao pjesnika „tvarne imaginacije“.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Disertacija razmatra djelo Danijela Dragojevića u cjelini, od prve knjige Kornjača i drugi predjeli (1961) preko esejističkih knjiga, do zasad posljednje pjesničke zbirke Žamor (2005). S obzirom da je orijentiran na analizu dviju međusobno povezanih razina pjesničkog diskursa ovoga autora, u radu se koriste različite metodologije koje omogućuju njihov potpuniji opis.

U razmatranju pjesme u prozi disertacija se oslanja na dostignuća teorije žanrova, odnosno književne genealogije. Moderna teorija žanrova koja se oblikovala u drugoj polovici prošloga stoljeća na pozadini novijih teorijskih strujanja (strukturalizam, teorija recepcije, poststrukturalizam, marksistička kritika itd.) napustila je statično i esencijalističko poimanje žanra kao puko logičke, klasifikacijske kategorije koja počiva na stabilnim skupovima tekstualnih karakteristika književnih djela kao članova klase. Time se i naglasak u žanrovskoj teoriji s klasifikacije pomaknuo prema procedurama koje impliciraju otvorenost i dinamičnost žanrovskih kategorija, kao i njihovu ovisnost o književnopovijesnom i društvenom kontekstu te o autorskoj i čitateljskoj poziciji. Tako su primjerice teoretičari poput Hansa Roberta Jaussa, Alastaira Fowlera, Jean-Marie Schaeffera i Ralpa Cohena isticali interpretativnu važnost žanrovskih kategorija, ali i činjenicu da žanrovi nisu ekskluzivni koncepti, odnosno da pojedino djelo može posjedovati svojstva koja će mu omogućiti višestruku žanrovsku pripadnost, a ime žanra može kodificirati različite razine književnog diskursa (komunikacijsku i tekstualnu – sintaktičku i semantičku).

S obzirom na takve teorijske premise, nastoji se na dosta fleksibilnom određenju pjesme u prozi kao žanra: umjesto utvrđivanja čvrstih tekstualnih svojstava, traga se za modelima koji žanrovsku pripadnost utvrđuju interpretacijom, osloncem na književnopovijesne uvide, ali i na okvire teksta kao moguće klasifikacijske orijentire. Stoga se prednost daje teoretičarima pjesme u prozi poput Stevena Montea, Tzvetana Todorova ili Michela Murata koji u svojim tekstovima nastoje izbjeći zamka koje bi žanr definirale na osnovi relativnog uskog skupa tekstualnih svojstava nauštrb drugih, koja je žanr međutim književnopovijesno potvrdio kao legitimna. U hrvatskoj književnosti o pjesmi u prozi pisalo se relativno malo, a u dizertaciji se oslanjam na uvide Slavena Jurića, Hrvoja Pejakovića i Sanje Čerlek koji su također istaknuli protejsku narav žanra, njegovu bliskost kako lirici u slobodnom stihu s obzirom na formalne elemente, tako i približavanje drugim tipovima proznih diskursa, poput eseja, kao što je slučaj u Dragojevićevoj poetici.

Analiza Dragojevićeve pjesme u prozi kreće se od prvih pjesničkih knjiga koje dosljedno i na prepoznatljiv koriste ovaj žanr, do kasnijih, kad se žanrovska slika autorova opusa uslošnjava pa pjesme u prozi čine poveznicu između zbirki pjesama i knjiga poetskih eseja te ih se često tek ovisno o žanrovskom okviru može genološki identificirati. Cilj je analize stoga istaknuti ova dva lika Dragojevićeve pjesme u prozi, a time upozoriti i na višestruke mogućnosti koje ovaj žanr nudi i koje autor u svom opusu obilno koristi.

Druga razina analize Dragojevićeva diskursa mogla bi se nazvati tematološkom, s obzirom da je posrijedi interpretacija motivsko-problemskog sklopa autorovih pjesničkih i esejističkih tekstova koji se tiče načina na koji je u njima uveden motiv stvari odnosno ideja stvarne imaginacije. Pritom su odabrani različiti teorijski pristupi (književnoteorijski, kulturološki i filozofski) i to s obzirom na prikladnost Dragojevićevu diskursu odnosno naznačenoj problematici koja je jedna od konstanti autorove poetike. Problem stvarne imaginacije odnosno motiva koji potječu iz materijalnog okoliša analizirat će se u tri koraka, donekle u skladu s dijakronijom autorova

opusa. Tako će se u prvome koraku pažnja posvetiti specifičnoj lirskoj kozmologiji prisutnoj u autorovom prvijencu i knjigama koje izlaze do početka 1970-ih, pri čemu se problem stvari implicitno nadaje u aluzijama na predsokratovsku filozofiju čime se sugerira pretapanje lirskoga subjekta i materijalnog kozmosa, što posjeduje i moralne konotacije.

U drugome dijelu u središtu će pažnje biti Dragojevićeva ideja „zamjeničnih igara“ uz koje je usko vezana tema „tvarne imaginacije“ kojom se iznova tematizira odnos subjekta i stvarnoga svijeta. Riječ je o pojmu koji Dragojević implicitno preuzima (i poetski razrađuje) od Gastona Bachelarda, u kojega je tema materijalne imaginacije središnja os knjiga o elementima ("Psihoanaliza vatre", "Voda i snovi", "Zrak i snovi", "Zemlja i sanjarije volje", "Zemlja i sanjarije o počinku"). Bachelardov osebujan fenomenološki pristup udružen s antropološkim pristupom Gilberta Duranda koji se u knjizi "Antropološke figure imaginarnog" i sam uvelike oslanja na Bachelardove uvide, omogućuju isticanje motivskih konstanti Dragojevićeva diskursa, kao i vrijednosti koje su u njegovoj poetici pripisane različitim zonama materijalnoga svijeta, te služe kao teorijska pozadina za razmatranje načina na koji su materijalni motivi dijelom perceptivne i imaginativne sfere lirskoga subjekta. Preko ovih teoretičara tvarna imaginacija pokazuje se kao moć subjekta da se „zamijeni“ s predmetima vlastitog pjevanja ili promatranja.

U trećem koraku pokazuje se da je materija u Dragojevića bitno ambivalentna – ako s jedne strane ona dopušta subjektu identifikaciju i operaciju „zamjene“, s druge strane u pjesničkim i esejističkim knjigama iz drugog razdoblja (od sredine 1980-ih) sve se češće uz motiv stvari vezuju atributi neprobojnosti i neprozirnosti koji opstruiraju i frustriraju epistemološke intencije subjekta, odnosno njegovu neprestanu težnju za „zamjenama“. U teorijskoj elaboraciji ove perspektive rad s jedne strane poseže za fenomenološkim uvidima Mauricea Merleau-Pontyja i Martina Heideggera, a s druge za tezama književnih teoretičara odnosno teoretičara kulture poput Billa Browna, W. J. T. Mitchella i Daniela Tiffanyja koji ističu materiju kao koncept koji je u povijesti zapadne misli bio kamen spoticanja – materija je zona neodređenosti i neprobojnosti za spoznajne operacije.

Na koncu, planiram pokazati mogućnost povezivanja dviju razina istraživanja – tj. ispitati mogu li se i u kojoj mjeri uvidi koji su rezultat formalne odnosno žanrovske analize tekstova opisati onima koji su prisutni na motivsko-problemskoj. Odnosno u kojoj je mjeri pojam stvari moguće primijeniti ne samo na odnose koji su dio Dragojevićeva pjesničkoga svijeta i svjetonazora koji proizlazi iz njegove gradnje, već i u kojoj je mjeri i na kojoj točno razini pojam materijalnosti prikladan i da se opiše funkcioniranje Dragojevićeva diskursa, u čijem je središtu, iz moje perspektive, njegova pjesma u prozi.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Premda je riječ o jednom od najznačajnijih opusa suvremene hrvatske poezije, o stvaralaštvu Danijela Dragojevića još uvijek ne postoji cjelovita znanstvena studija, koja bi nastojala sagledati i problemski propitati autorovu poetiku. Očekivani doprinos ove disertacije stoga je u nastojanju da se Dragojevićev opus obuhvati razuđenom interpretativnom mrežom kojom bi se promislile važne žanrovske, motivske te filozofske i svjetonazorske dimenzije djela ovoga pjesnika te ga se smjestilo u kontekst moderne europske književnosti.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. Bachelard, Gaston (2004) Zemlja i sanjarije volje – Oglad o imaginaciji materije, Novi Sad, prev.: M. Vuković
2. Brown, Bill, ur. (2001) Things, Critical Inquiry, vol. 28, br. 1, The University of Chicago Press
3. Bürger, Peter (2007) Teorija avangarde, Zagreb, prev. N. Medved
4. Caws, M. A. i Riffaterre, H., ur. (1983) The Prose Poem in France – Theory and Practice, New York
5. Čerlek, Sanja (1988) Poetika pjesme u prozi i suvremeno hrvatsko pjesništvo, u: Suvremeno hrvatsko pjesništvo, Zagreb, ur. A. Stamać
6. Durand, Gilbert (1991) Antropološke strukture imaginarnog, Zagreb, prev. J. Milinković, M. Cvitan
7. Jurić, Slaven (2006) Počeci slobodnoga stiha, Zadar - Zagreb
8. Heidegger, Martin (2010) Izvor umjetničkog djela, Zagreb: AGM, prev: D. Barbarić
9. Glaudes, P. i Louette, J.-F., ur. (2011) L'essai, Paris

10. Gray, Halmi, Handwerk, Rosenthal, Vieweg, ur. (2011) *Inventions of the Imagination – Romanticism and Beyond*, Seattle-London
11. Kravar, Zoran (2009) *Uljanice i duhovi*, Zagreb
12. Long, A. A., ur. (1999) *The Cambridge Companion to Early Greek Philosophy*, New York
13. Maroević, Tonko (2010) *Skladište mješte sklada – Prilozi praćenju pobudnog pjesništva*, Zagreb
14. Merleau-Ponty, Maurice (1990) *Fenomenologija percepcije*, Sarajevo, prev.: A. Habazin.
15. Milanja, Cvjetko (1991) *Doba razlika*, Zagreb
16. Mitchell, W. J. T. (2005) *What do Pictures Want?*, Chicago i London
17. Monroe, Jonathan (1987) *Poverty of Objects – The Prose Poem and the Politics of Genre*, London
18. Monte, Steven (2010) *Invisible Fences – Prose Poem as a Genre in French and American Literature*, London
19. Mrkonjić, Zvonimir (1971) *Hrvatsko suvremeno pjesništvo*, Zagreb
20. Mrkonjić, Zvonimir (1971) *Izum beskraj*, Zagreb
21. Murat, Michel (2007) *Le dernier livre de la bibliothèque. Une histoire du poème en prose*, u: *Le Savoir des genres*, ur. M. Macé i Raphaël Baroni
22. Pejaković, Hrvoje (1992) *Predgovor*, u: *Naša ljubavnica tlapnja – antologija hrvatskih pjesama u prozi*, Zagreb, ur. Z. Mrkonjić, H. Pejaković, A. Škunca, str. 5-20
23. Pejaković, Hrvoje (2003) *Prostor pisanja i čitanja*, Zagreb
24. Perkins, David (1992) *Is Literary History Possible?*, Baltimore - London
25. Schaeffer, Jean-Marie (1989) *Qu'est-ce qu'un genre littéraire?*, Pariz
26. Scott, Clive (1991) *The Prose Poem and Free Verse*, u: *Modernism – A Guide to European Literature 1890-1930*, ur. M. Bradbury i J. McFarlane, London, str. 349-368.
27. Stamać, Ante (1977) *Slikovno i pojmovno pjesništvo*, Zagreb
28. Užarević, Josip (1991) *Kompozicija lirske pjesme*, Zagreb
29. Užarević, Josip (2002) *Prvo stanje*, u: *Između tropa i priče: rasprave i ogledi o hrvatskoj književnosti i književnoj znanosti*, Zagreb, str. 41–62
30. Vadé, Yves (1996) *Le poème en prose et ses territoires*, Paris

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

0

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	

Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		
Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme		
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.		
Potpis _____ dr.sc. Slaven Jurić		
Potpis _____ Branislav Oblučar, diplomirani kroatist i komparatist		
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.		
U Zagrebu, 31.01.2013.		
Potpis _____ Branislav Oblučar, diplomirani kroatist i komparatist		

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Branislav Oblučar, diplomirani kroatist i komparatist	
Nositelj studija:		Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet	
Naziv studija:		Doktorski studij književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		6569	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Pjesma u prozi i tvarna imaginacija u poetici Danijela Dragojevića	
	<i>Engleski</i>	Prose Poem and the Material Imagination in the Poetics of Danijel Dragojević	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):		Humanističke znanosti / Filologija / Teorija i povijest književnosti	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	dr. sc. Slaven Jurić	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	slaven.juric@ffzg.hr
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. dr. sc. Krešimir Bagić, red. prof. <i>predsjednik Povjerenstva</i>	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	ff.dubrava@gmail.com
	2. dr. sc. Slaven Jurić, izv. prof. <i>član Povjerenstva (mentor)</i>	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	slaven.juric@ffzg.hr
	3. dr. sc. Tonko Maroević, emeritus <i>član Povjerenstva</i>	Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, Hrvatska	ured@ipu.hr
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Fakultetsko vijeće Filozofskog fakulteta imenovalo je ovo Stručno povjerenstvo na sjednici održanoj 26. veljače 2013. g., a Odluka o imenovanju datirana je 4. ožujka 2013.g. – KLASA 643-02/13-07/5; urbroj: 3804-360-13-2		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja			
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada			

1

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Završni (kvalifikacijski) ispit iz teme disertacije održan je 18. rujna 2012. g. u Zagrebu pred Stručnim povjerenstvom u sastavu: prof. dr. sc. Pavao Pavličić, prof. dr. sc. Slaven Jurić i prof. dr. sc. Dean Duda. Doktorand je položio ispit, predstavio disertacijsko poglavlje „Pjesma u prozi u hrvatskoj poeziji 1960-ih uz čitanje *Kornjače i drugih predjela* Danijela Dragojevića“ te uspješno obrazložio naslov i temu doktorskog rada.

B. Ocjena teme doktorskog rada

(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)

Doktorand Branislav Oblučar prijavio je temu *Pjesma u prozi i tvarna imaginacija u poetici Danijela Dragojevića*. U njezinu obrazloženju istaknuo je da mu je cilj dvostruk: a) interpretirati dragojevićevsku pjesmu u prozi kao pjesnički žanr koji problematizira tradicionalne koncepcije lirike i zamućuje granicu između proze i esejistike te b) pojmom tvarne imaginacije opisati narav odnosa između subjekta i objekta (tvari) u Dragojevićevoj poetici. Doktorand će svoje postavke eksplicirati na temelju hermeneutičkog uvida u cjelinu pjesnikova opusa.

U razmatranju pjesme u prozi oslanjat će se na dostignuća moderne književne genologije koja je napustila statično esencijalističko shvaćanje žanra kao čvrste klasifikacijske kategorije i okrenula se procedurama koje impliciraju otvorenost i dinamičnost žanrovskih kategorija. U podlozi tematološke analize Dragojevićeva diskurza bit će pak različiti teorijski, kulturološki i filozofski koncepti koji korespondiraju s pjesnikovom praksom pisanja. Tvarna imaginacija, tj. motivi iz materijalnog okoliša, bit će opisani i interpretirani u tri koraka: 1. uočavanje tih motiva u lirskim aluzijama na predsokratovsku filozofiju u ranim autorovim knjigama – pretapanje lirskog subjekta i materijalnog kozmosa, 2. isticanje motivskih, imaginativnih i perceptivnih konstanti Dragojevićeva diskurza – 'zamjenične igre' (svojevrna lirski metafora) i 3. neprozirnost i neprobojnost stvari u autorovim knjigama nakon 1980. g. – frustrirajući potencijal 'zamjeničnih igara'. U završnom dijelu disertacije doktorand kani povezati dvije razine istraživanja (formalnu i tematološku) te tako argumentirati pretpostavku da se pjesma u prozi nalazi u središtu i lirskog svijeta i pjesničkog svjetonazora Danijela Dragojevića.

Opus Danijela Dragojevića nedvojbeno je jedan od ključnih opusa hrvatskoga pjesništva uopće te će njegova sustavna analiza (koja uključuje žanrovski, tematsko-motivski, filozofski i svjetonazorski opis) nedvojbeno biti dragocjen prinos hrvatskoj znanosti o književnosti i prikladnom smještanju tog pjesnika u hrvatski i europski književni kontekst.

Mišljenje i prijedlog:

Doktorand Branislav Oblučar disertacijsku je temu *Pjesma u prozi i tvarna imaginacija u poetici Danijela Dragojevića* obrazložio jasno, pregledno i iscrpno. Njegova se teza temelji na primjerenim hermeneutičkim postavkama, iznimnom uvidu u stručnu literaturu kako o načelnim teorijskim pitanjima (strukturalizam, teorija recepcije, fenomenologija, marksistička kritika, imagologija i sl.) tako i o opusu koji problematizira (Čerlek, Pejaković, Mrkonjić, Maroević, Milanja i dr.). K tome sâm je doktorand već objavio pet zapaženih rasprava koje se u cijelosti ili dijelom bave upravo opusom Danijela Dragojevića.

Budući da je Branislav Oblučar ispunio sve uvjete Doktorskog studija književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture za izradu doktorskog rada, ovo Povjerenstvo predlaže Vijeću poslijediplomskih studija i Vijeću Filozofskoga fakulteta u Zagrebu da prihvati predloženu temu *Pjesma u prozi i tvarna imaginacija u poetici Danijela Dragojevića* te da pristupniku odobri izradu disertacije pod vodstvom dr. sc. Slavena Jurića, izvanrednog profesora Odsjeka za komparativnu književnost Filozofskoga fakulteta u Zagrebu.

Prijedlog izmjene ili dorade naslova:

-

Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):

-

Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):

Akademski godina 2013/14. – zimski semestar.

Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (po potrebi):

**Izabrano Povjerenstvo za
ocjenu teme i predlaganje
mentora**

Titula, ime i prezime, ustanova, država:

Potpis:

1. dr. sc. Krešimir Bagić, *predsjednik Povjerenstva*
Sveučilište u Zagrebu / Filozofski fakultet / Hrvatska

2. dr. sc. Slaven Jurić, *član Povjerenstva (mentor)*
Sveučilište u Zagrebu / Filozofski fakultet / Hrvatska

3. dr. sc. Tonko Maroević, *član Povjerenstva*
Sveučilište u Zagrebu / Filozofski fakultet / Hrvatska

3

U Zagrebu, 22. travnja 2013.

M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Marina Gabelica, dipl. učitelj		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Doktorski studij književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6966		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Marinko Gabelica		
Datum i mjesto rođenja:	15.07.1981., Koprivnica, Hrvatska		
Adresa:	Hrastin prilaz 3, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	0989085305		
E-mail:	marina.gabelica@gmail.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet u Zagrebu, Studij razredne nastave s pojačanim programom hrvatskog jezika, Dodiplomski, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	2012. Tajnica međunarodnog znanstvenog skupa <i>Veliki vidar - stoljeće Grigora Viteza</i> (Filozofski fakultet i Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska udruga istraživača dječje književnosti, Knjižnice grada Zagreba, Hrvatski centar za dječju knjigu, Hrvatska sekcija IBBY) 2010. - danas Urednica web portala Hrvatske udruge istraživača dječje književnosti (HIDK) 2007. - danas Znanstvena novakinja na znanstvenom projektu <i>Fabula i diskurs u dječjoj književnosti</i> (voditeljica prof. dr. sc. Dubravka Težak) i asistentica na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2006. - 2007. Nastavnica hrvatskoga jezika u OŠ Gustav Krklec u Zagrebu 2006. - 2007. Učiteljica razredne nastave u OŠ Gustav Krklec u Zagrebu 2006. Učiteljica razredne nastave u OŠ Kreativni razvoj u Zagrebu
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Težak, Dubravka; Gabelica Marina. Značenje umjetnosti i prirode u književnom svijetu Sunčane Škrinjarić // Zlatni danci 10 - Život i djelo(vanje) Sunčane Škrinjarić / Pintarić, Ana (ur.). Osijek : Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet, Filozofski fakultet

- Pečuh, Matica hrvatska Osijek, 2009. 149-162 (pozvano predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).
2. Težak, Dubravka; Gabelica, Marina.
Evaluacija uspjeha pri obradi lektirnih djela u mlađim razredima osnovne škole // Drugi međunarodni specijalizirani znanstveni skup Rano učenje hrvatskoga jezika 2 / Pavličević-Franić, Dunja ; Bežen, Ante (ur.).
Zagreb : Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2008. 244-260 (pozvano predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).
3. Gabelica, Marina.
Budućnost dječje knjige – medijska rekontekstualizacija pisanja, čitanja i objavljivanja dječje književnosti // .
(predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).
4. Gabelica, Marina.
Kontrast svijeta odraslih i djeteta na filmu: filmsko izlaganje i pripovjedna perspektiva // „Naše stvaranje“ – zbornik radova sa sedmog simpozija sa međunarodnim učešćem „Vaspitač u 21. Veku“ / Mirosljub Joković (ur.).
Niš : Sven - Niš, 2012. 791-800 (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).
5. Težak, Dubravka; Polak, Sanja; Gabelica, Marina.
Različite interpretacije istoga teksta // „Naše stvaranje“ – zbornik radova sa sedmog simpozija sa međunarodnim učešćem „Vaspitač u 21. Veku“ / Mirosljub Joković (ur.).
Niš, Srbija : Sven - Niš, 2012. 633-643 (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).
6. Gabelica, Marina.
Suvremeni mediji u dječjoj književnosti // Zlatni danci 13 - Suvremena dječja književnost - zbornik radova s međunarodnoga znanstvenoga skupa / Pintarić, Ana (ur.).
Osijek : Filozofski fakultet Osijek, 2012. 67-74 (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).
7. Gabelica, Marina.
Multimedijske adaptacije književnih klasika // Stavovi promjena - promjena stavova Međunarodni tematski zbornik radova / Vučo, Julijana, Milatović, Biljana (ur.).
Nikšić, Crna Gora : Filozofski fakultet, Nikšić, Univerzitet Crne Gore, 2011. 423-430 (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).
8. Gabelica, Marina.
Značenje videodružine u medijskom obrazovanju učenika mlađih razreda osnovne škole // Prvi specijalizirani znanstveni skup: Rano učenje hrvatskoga jezika (RUHJ 1) / Bežen, Ante ; Pavličević-Franić, Dunja (ur.).
Zagreb : ECNSI- Europski centar za napredna i sustavna istraživanja ; Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2008. 250-260 (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, stručni).
9. Zalar, Diana; Gabelica, Marina; Milković, Ivana.
Recepcija dječjih književnih časopisa kod budućih učitelja i odgojitelja // Časopisi za djecu i mladež / Ranka Javor (ur.).
Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 2010. 121-135 (predavanje, objavljeni rad, stručni).
10. Težak, Dubravka; Gabelica, Marina.
Children's Literature Classics in New Media // .
(predavanje, sažetak, znanstveni).
11. Gabelica, Marina.
Grimm's Fairy Tales in the New Media // .
(predavanje, sažetak).
12. Težak, Dubravka; Gabelica, Marina.
Veza dječje književnosti i suvremenih medija // .
(pozvano predavanje, sažetak).
13. Gabelica, Marina.
Suvremena recepcija klasika dječje književnosti // Filološka istraživanja danas ; Philological

- Research Today / Vučo, Julijana ; Marković, Ljiljana ; Vraneš, Aleksandra (ur.).
Beograd : Filološki fakultet, Beograd, 2010. 53-53 (predavanje, sažetak, znanstveni).
14. Gabelica, Marina.
Velike misli za malene ljude // Kroz staklene oči (Nada Mihoković-Kumrić) / Prosenjak Božidar (ur.).
Zagreb : Alfa, 2011.
15. Težak, Dubravka; Polak, Sanja; Gabelica, Marina.
Carstvo riječi - čitanka i jezični udžbenik, metodički priručnik za nastavu hrvatskoga jezika u 3. razredu osnovne škole / Damir Domišljanović (ur.).
Zagreb : ALFA, 2008..
16. Težak, Dubravka; Polak, Sanja; Cindrić, Darko; Gabelica, Marina.
Čarolija riječi- čitanka i jezični udžbenik, metodički priručnik za nastavu hrvatskoga jezika u 4. razredu osnovne škole / Domišljanović, Damir (ur.).
Zagreb : ALFA, 2008..
17. Gabelica, Marina.
Poticanje čitanja uz nove medije. // Dijete, škola, obitelj : časopis za odgoj i obrazovanje djece rane školske dobi namijenjen stručnjacima i roditeljima. 30 (2012) ; 2-8 (članak, znanstveni).
18. Gabelica, Marina.
Prijelaz iz dužih u kraće književne oblike. // Književnost i dijete ; časopis za dječju književnost i književnost za mlade. 1 (2012) ; 132-137 (prikaz, znanstveni).
19. Gabelica, Marina.
Od crno-bijelog do crvenog: antiutopijska literatura za mlade. // Detinjstvo časopis o književnosti za decu. 37 (2011) , 2; 24-32 (članak, znanstveni).
20. Gabelica, Marina.
Interkulturalno u narodnim pričama Jelice Belović- Bernadzikowski. // Detinjstvo. 37 (2010) ; 95-101 (članak, znanstveni).
21. Gabelica, Marina.
Dvadeset i pet godina od posljednje pobune. // Kolo Časopis Matice hrvatske. 18 (2009) , 3-4; 304-312 (pregledni rad, stručni).

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Bajke u književnosti i digitalnim medijima
Engleski:	Fairy Tales in Literature and Digital Media
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filologija / Poredbena književnost

PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)

(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	doc.dr.sc. Dubravka Težak	Sveučilište u Zagrebu, Uciteljski fakultet u Zagrebu, Hrvatska	tezak.dubravka@gmail.com
Drugi mentor:			

KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina

Prvi mentor:	Težak, Dubravka (2012) "Die kroatische Kinder und Jugendliteratur am Anfang des XXI Jahrhunderts" u <i>Relations, Literarisches Magazin</i> , vol. 10, br. 1-2, str. 83-98
---------------------	--

	<p>Težak, Dubravka; Marušić, Patricia (2011) "Životinjski likovi i usmena književnost unutar djela Višnje Stahuljak" u <i>Zlatni danci 12 - Život i djelovanje Višnje Stahuljak</i>, ur. Ana Pintarić, Osijek - Pečuh: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Filozofski fakultet u Pečuhu</p> <p>Težak, Dubravka (2010) "Pisanje Jože Horvata kao nagovještaj suvremene fantastike" u <i>Detinjstvo</i>, vol. 37, br. 1-2, str. 3-10</p> <p>Težak Dubravka (2009) "Hrvatska dječja književnost na razmeđu stoljeća" u <i>Život: časopis za književnost i kulturu</i> (Sarajevo), br. 1-6-, str. 197-216</p> <p>Težak, Dubravka (2008) "An overview of Croatian children's literature with respect to changes in children's literature of the world" u <i>History of Education & Children's Literature</i>, vol. 2, br. 3, str. 31-57</p>
Drugi mentor:	
OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Pojavom novih medija, prije svega računala i interneta, razvijaju se nove tehnologije pisanja koje ne uvjetuju samo drugačiju reprodukciju književnih djela, već najavljuju i ključne promjene u književnosti, jednako kao što je izum tiska utjecao na mijenu do tada postojećih književnih paradigmi. Transformacije književnih djela vidljive su u promjenama odnosa autora, djela i čitatelja, ali i ustrojem tekstualnog prostora. Bajka je specifična književna vrsta koja je prolazila ove promjene od samih početaka (iz usmene, pisane i tiskane književnosti), a danas je izuzetno zastupljena u elektroničkim oblicima. U radu se istražuje ostavština tradicije bajke i proučavaju se promjene koje je bajka doživjela u digitalnim medijima; proučava se novopostavljeni odnos diskursa i fabule, prototipa i drugih značajki bajke kako bi se postavili kriteriji za njezino tumačenje, ali i nadopunila postojeća digitalna poetika.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	With new media emerging, mainly computers and the Internet, new writing technologies are being developed. They do not only create new and different conditions of reproduction of literary works, but also herald certain key changes in literature, just like the invention of the printing press influenced great changes of literary paradigms of that age. Transformations of literary works are obvious when observing the changes in the relations between the author, the work and the reader, but also in the structure of textual space. The fairy tale is a specific literary genre which has undergone these changes since the very beginnings (of oral, written and printed literature), and is significantly represented in electronic forms today. The paper explores the legacy of the fairy tale tradition and examines the changes that the fairy tale endured in the digital media; a newly constructed relation between the discourse, the plot, the prototype and other features of the fairy tale is being examined in order to set criteria for its interpretation, but also to complement the existing digital poetics.
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
Preliminarna istraživanja potrebna za izradu ovoga rada nastajala su od 2007. godine u sklopu projekta „Fabula i diskurs u dječjoj književnosti“ (voditeljice prof. dr. sc. Dubravke Težak na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu). Istraživanjem konstrukcije fabule i diskursa unutar djela dječje književnosti, u više navrata javila se potreba za proširenjem opusa analiziranih predložaka zbog sve veće pojavnosti	

adaptacija klasika dječje književnosti u digitalnim oblicima, kao i pronalaženjem novog, izmijenjenog pristupa djelima koja su po svojoj prirodi drugačija od tradicionalnog medija knjige.

Književnost je dinamičan sustav i kao takav, redovito je slijedio dinamiku razvoja ljudske kulture. Pojavom novih medija pisana književnost slijedi primjer izuma tiskarskog stroja te se tekst „prebacuje“ u novi medij. Ovaj proces nazivamo digitalizacijom, a produkt digitalizacije je tekst na računalu. Međutim, kao što svaka pisana riječ nije književnost, tako ni svaki digitalni tekst nije elektronička književnost. Veće količine digitalnog teksta danas dostupnog na internetu pripadaju elektroničkom tisku čija je osnovna funkcija informativna i/ili komunikacijska. Književna djela koja doživljavaju prijelaz u elektroničke oblike pukom digitalizacijom ne doživljavaju druge promjene doli onih da su tisak zamijenila računalom. Pozitivan aspekt digitalizacije književnih djela jest mogućnost njihova besplatnog umnožavanja i dostupnost gdje čitatelj više ne ovisi o primjercima knjige dostupnima u lokalnoj knjižnici. Prilikom digitalizacije književnih djela vrši se transkripcija; pisana riječ se prepisuje ili skenira u kod sličan onome na papiru. U tom slučaju, riječ je o tekstu koji je vjeran izvorniku, tekstu koji je zaokružen i konačan. Međutim, taj je tekst nedinamičan i kao takav ne korespondira s prirodom novoga medija koji je prije svega dinamičan i multisenzoran. Stoga se najčešće prilikom transkripcije originalnog teksta ujedno vrši i njegova translacija u novi medij. Izvornik preuzima značajke novog medija, a time se i mijenja. Prvi oblici ovakve prilagodbe vršili su se putem hiperteksta i hiperlinka koji postaju ključnom figurom novih oblika pisanja (Nelson, 1993). Drugačija *ekonomija pisanja* (Bolter, 1991) zahtijeva mijenu književnih paradigmi „upravo kako je i otkriće tiska najavilo vladavinu fiksiranog, replikabilnog, zatvorenog teksta, institucije autora i autorskih prava“ (Peović Vuković, 2004: 3).

Teoretičari medija uvjereni su kako teorija književnosti nije dostatna za (interaktivnu, multimedijску) elektroničku književnost. S druge strane, bez obzira što se ove teorije odnose na književnost u tradicionalnom smislu riječi, one predstavljaju osnovno uporište za tumačenje i razumijevanje svih književnih djela, bez obzira na medij u kojem se nalaze. U suprotnom, elektronička književnost ne bi bila – književnost. Kritičari i teoretičari novih tehnologija i sami se dijele u nekoliko struja; s jedne strane teoretičari se zalažu za povratak tradicionalnoj organizaciji teksta (linearnom, zatvorenom tekstu), dok se s druge strane nastavlja s proučavanjem odlika digitalnih medija, prije svega, hiperteksta (Bolter, Landow, Moulthrop, Kaplan, Murray, Aarseth). Razlike između pisane/tiskane i elektroničke književnosti možda su najjasnije u primjerima elektroničkih adaptacija kada originalni primjerak možemo neposredno analizirati i komparirati s njegovom elektroničkom inačicom. Analizirajući različite reprezentacije književnih djela možemo zamijetiti velike promjene, ali i neke iznenađujuće sličnosti. U ranijim istraživanjima elektroničkih adaptacija književnih klasika dječje književnosti (Težak, Zalar i autorica ovog rada) analizirale su se preinake pisanog teksta na razini naracije, organizacije fabule i diskursa, karakterizacije likova i sl., što je urodilo zanimljivim zaključcima; rezultati adaptacija su ili djela koja bi se teško mogla nazvati „lijepom književnošću“ ili izuzetno zanimljiva rješenja pretvorbe jednog medija u drugi. Na globalnom je tržištu najveći broj ovih preinaka doživjela upravo – bajka. Književni oblik koji je stvoren još u usmenoj književnosti preživio je doba tiska; štoviše, bajke su stekle toliku popularnost među mladim čitateljima da se i danas najviše objavljuju, ponajprije u obliku slikovnica. Prema katalogu novih izdanja Knjižnica grada Zagreba vidljivo je kako se gotovo svaki mjesec objavi nova slikovnica s bajkama. U ovim su primjerima bajke često kraćene, doradivane za dob kojoj su namijenjene, odnosno, doživljavaju promjene. Uz slikovnice (i dječje časopise), često se objavljuju i interaktivni CD-i odnosno multimedijске adaptacije kojima je bajka najčešći predložak. Bajka se, međutim, ne pojavljuje samo u obliku adaptacija. Bajka kao „narodno dobro“ postala je dijelom „naroda“ – stoga se elementi bajke mogu naći u različitim video-igramama, interaktivnim pričama i dr., posebice onima stvorenima od strane samih korisnika kojima su ponuđena interaktivna sučelja gdje igrač sam može kreirati svoje svjetove (machinima uradci). Zbog svjetske popularnosti, ali i zbog svoje čvrste strukture i drugih obilježja, bajka je posebno interesantan predložak na kojem se mogu sagledati promjene koje književni oblik doživljava u novom, digitalnom okolišu.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj ovoga rada je utvrditi interdisciplinarni pristup tumačenju bajke kao djela elektroničke književnosti. U radu će se analizirati, a zatim i komparirati reprezentativne bajke u svim njihovim pojavnostima (usmena, pisana, tiskana književnost) kako bi se konstruiralo polazište za tumačenje bajke u digitalnim medijima. Ono će se formirati prema postojećim književnim teorijama (teorija bajke), ali će se nadopuniti digitalnom poetikom (interaktivnim narativnim dizajnom) radi utvrđivanja konvencije bajke u tradicionalnom i novom mediju.

Hipoteze:

1. bajka u digitalnim medijima uspostavljena je pomoću novih paradigmi, ali zadržava i ostavštinu tradicionalne, usmene književnosti.
2. postojeća digitalna poetika nije adekvatna za tumačenje bajke kao književne vrste jer uzima u obzir medij reprodukcije sadržaja, ali se ne bavi ustrojem tekstualnog prostora koji oblikuje književno djelo;

3. s obzirom na specifičnosti bajke kao književne vrste, u digitalnim medijima možemo govoriti o elektroničkom žanru bajke.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

MATERIJAL I METODOLOGIJA

Prilikom izrade doktorskog rada pristupnica će se koristiti heterogenim materijalom. U prvom dijelu istraživanja materijal čine književnopovijesni i književnoteorijski pregledi bajke („Enzyklopädie des Märchens”, Kurt Ranke, Rolf Wilhelm Brednich, Bruno Bettelheim, Vladimir Propp, Karel Čapek, Dmitry Sergejevich Likhachov, Vladimir Biti, Maja Bošković-Stulli i dr.) uključujući istraživanja mijena koje je bajka doživjela prijelazom iz usmene u pisanu književnost. Drugi dio rada posvetit će se komparativnoj analizi pisanog predloška i elektroničke inačice uz pomoć spomenute literature, temeljeno na tradicionalnoj naratološkoj literaturi (Tynyanov, Shklovsky, Chatman, Genette i dr.) koja će se zatim komparirati s postojećim digitalnim teorijama (Bolter, Landow, Moulthrop, Kaplan, Murray, Aarseth), interaktivnom narativnom dizajnu (Manovich, Dinehart i dr.) i postojećoj digitalnom poetici (Hayles, *Electronic Literature Organization*). S obzirom da elektronička književnost obuhvaća široki spektar djela koja su po svojoj formi, žanru, ali i tehnološkim rješenjima posve različita, u ovome će se radu analizirati ona djela koja su ili u potpunosti adaptacije bajki ili u sebi sadrže neke njezine elemente. Iako su djela elektroničke književnosti od posebnog interesa ovoga rada, s obzirom na bogatstvo oblika koji su svoje mjesto našli u novim medijima, nije naodmet sagledati i ostale adaptacije bajki (kao što su video-igre i interaktivne priče). Istraživanje će stoga obuhvatiti djela različitih elektroničkih formi a koja imaju određenu literarnu vrijednost; u obzir će se uzeti djela koja se u potpunosti ili djelomično temelje na bajci. Također, globalno je tržište izuzetno raspršeno; stoga će se pažnja posvetiti djelima zapadnog tržišta namijenjenog engleskom i njemačkom govornom području (prije svega, Sjedinjene Američke Države i Europa). Napomenimo kako su neka od analiziranih djela nastala u zemljama ostalih govornih područja, ali u analizu će se uključiti samo njihove engleske, odnosno njemačke inačice. (S obzirom da izdavači žele doprijeti do šire populacije, a koja je nerijetko aktivna na internetu, ova se djela često objavljuju i u višejezičnim varijantama). Popis analiziranih djela čine naslovi ponuđeni od udruge ELO (*Electronic Literature Organization*; *Electronic Literature Collection 1 i 2*, prema autorima Hayles, Montford, Rettberg, Strickland); također, u istraživanje će biti uključena djela koja nisu na spomenutom popisu, a pronalazimo ih kod popularnijih izdavačkih kuća (Electronic Arts, Nintendo, Playlogic International i drugi). Spomenuta će se djela analizirati kroz rešetku nastalu kombinacijom postojećih teorija književnosti i teorija novih medija, a s ciljem uočavanja sličnosti i razlika između književnih (originalnih) predložaka i njihovih elektroničkih inačica.

Ovim se istraživanjem želi utvrditi što se događa s bajkom u digitalnom okolišu; s jedne strane, promatrat će se naratološke promjene koje (načelno linearna) bajka doživljava u (nelinearnom ili multilinearnom) mediju. U procesu adaptacije i translacije događaju se i druge promjene (na fabularnoj razini, na razini portretiranja likova, fokalizacije pripovjedača i sl.), a koje će se također sagledati u ovome radu u obliku utvrđivanja metoda konstrukcije diskursa i fabule. Interdisciplinarnost pristupa očitovat će se u kombinaciji teorija medija (Marshall McLuhan, Katherine Hayles i dr.) i teorija književnosti, ali i uz pomoć teorije konvergentne (transmedijalne) kulture (Henry Jenkins i dr.), a u želji za što boljim razumijevanjem promjena koje su zadesile književno djelo, odnosno bajku. Drugi aspekt istraživanja vezan je uz elektroničke inačice bajki kao zasebnog žanra. Naime, kako će biti pokazano, postojeća žanrovska podjela elektroničke fikcije (prema K. Hayles) temelji se na medijskoj prezentaciji sadržaja, ali pritom ne uzima u obzir vrstu djela (koji bismo tradicionalno označili kao bajku, basnu, fantastičnu priču i sl.). Stoga će se u radu bajke analizirati i kao zaseban žanr elektroničke književnosti; vršit će se usporedba nastalih oblika i definirati njihova genealogija.

PLAN ISTRAŽIVANJA

U ovome će se radu istraživanje vršiti iz dva vida, u oba slučaja sinkronijski i dijakronijski. Prvi aspekt istraživanja temelji se na uspostavljanju genealogije bajke, i to na temelju proučavanja teorijske literature koja se bavi bajkom kao tradicionalnom književnom vrstom. Nakon toga slijedi komparativna analiza originalnog predloška i elektroničke inačice u svrhu pronalazaženja dodirnih točaka, ali i mjesta razilaženja (naratološke i dr.) konstrukcije tekstualnog prostora. Ipak, svaki medij zahtijeva da se sagleda i kao zaseban sustav. Stoga će se načiniti kritički pristup (eng. *media-specific analysis* za koji se zalaže Katherine Hayles) koji uključuje sadržaj, ali i stroj za koje je djelo stvoreno. Drugi vid istraživanja sagledat će bajku kao zasebni žanr unutar elektroničke književnosti pri čemu ćemo se poslužiti postojećim teorijama medija, digitalnom poetikom, interaktivnim narativnim dizajnom i teorijom konvergentne kulture.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

U suvremenoj kulturi elektronička književnost postaje ravnopravnim književnim sustavom koji zahtijeva uspostavljanje odgovarajuće književne paradigme. Tradicionalni teorijski pristupi ne mogu u potpunosti tumačiti djela elektroničke književnosti. Utvrđivanjem metoda konstrukcije konvencije bajke (kao tradicionalne književne vrste) unutar elektroničke književnosti, otvara se mogućnost nadopunjavanja postojeće digitalne poetike, kao i uspostavljanje polazišta za interpretaciju, tumačenje i kriterije vrednovanja bajke, s konačnim ciljem uspostavljanja dijakronijske paradigme kanona elektroničke književnosti.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

- Aarseth, Espen (1994) *Nonlinearity and Literary Theory*, Baltimore: John Hopkins University Press
- Aarseth, Espen (1997) *Cybertext: perspectives on Ergodic Literature*, Baltimore: John Hopkins University Press
- Belfiore, Elizabeth (2000) „Narratological Plots and Aristotle’s Mythos“ u *Arethusa*, vol. 33, br. 1, str. 37 – 70, Baltimore: The John Hopkins University
- Eugen Weber (1981) “Fairies and Hard Facts: The Reality of Folktales” u *Journal of the History of Ideas*, vol. 42, str. 93-113.
- Bolter, Jay David (2001) *Writing Space: Computers, Hypertext, and Remediation of Print*, Hillsdale (Michigan, USA): Lawrence Erlbaum Associates
- Burke, Peter (1991.) *Junaci, nitkovi, lude. Narodna kultura predindustrijske Evrope*, Zagreb: Školska knjiga
- Ciccoricco, David (2007) *Reading Network Fiction, Introduction*, Alabama: University of Alabama Press
- Compagnon, Antoine (2007) *Demon teorije*, Zagreb: AGM
- Dinehart, Stephen E. (2008) *Defining Narrative Design* < <http://narrativedesign.org/2008/06/defining-narrative-design/>> (30.8.2012)
- Duda, Dean (2006) *Politika teorije. Zbornik rasprava iz kulturalnih studija*, Zagreb: Disput
- Eskelinen, Markku (2004) *Six Problems in Search of Solution: The Challenge of Cybertext Theory and Ludology to Literary Theory*, dostupno na internetu <<http://dichtung-digital.mewi.unibas.ch/2004/3/Eskelinen/index.htm>> (2.9.2012)
- Genette, Gérard (1992) „Tipovi fokalizacije i njihova postojanost“, u Vladimir Biti (ur.), *Suvremena teorija pripovijedanja*, Zagreb: Globus. str. 96-115.
- Hayles, N. Katherine (2007) *The Future of Literature*, Rijeka
- Hayles, N. Katherine (2007) *Electronic Literature: What is it?*
- Jameson, Fredrick (1997) „Postmodernism and consumer society in studying culture“ u *Studying culture. An Introductory Reader* ur. Grey, Ann i McGuigan, Jim
- Kaplan, Nancy i Stuart Moulthrop (1995) „Citescapes: Supporting Knowledge Construction on the Web“, *Fourth International World Wide Web Conference*, Boston, MA
- Kaplan, Nancy (1995) „E-literacies: Politexts, Hypertexts, and Other Cultural Formations in the Late Age of Print“ u *Computer-Mediated Communication Magazine*, Vol. 2, No. 3
- Landow, George P. (1994) *Hypertext: The Convergence of Cintemporary Critical Theory and Technology*, Baltimore: Johns Hopkins Univeristy Press
- Markku Eskelinen (2004) *Six Problems in Search of Solution: The Challenge of Cybertext Theory and Ludology to Literary Theory*
- McLuhan, Marshall (1962) *The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man*, Toronto: University of Toronto Press
- Manovich, Lev (2001) *The Language of New Media*, Cambridge: MIT Press

Peović Vuković, Katarina (2006) „Hypertext as an open work“ u *Journal of Literary Theory and Cultural Studies*, dostupno na internetu: <<http://www.vus-ck.hr/licus/about.htm>>

Porteous, J. Cavazza, M, Charles, F. (2010) *Applying planning to interactive storytelling: Narrative control using state constraints*. ACM Transactions on Intelligent Systems and Technology, 1 (2), Teesside University (UK)

Propp, Vladimir (1982) *Morfologija bajke*. Beograd: Prosveta

Propp, Vladimir (1982) *Morfologija bajke*. Beograd: Prosveta

Stone, K. (1991) „Three Transformations of Snow White“ u *The Brothers Grimm and Folktale*, ur. James M. McGlathery, Larry Danielson, Euth E. Lorbe i Selma Richardson, Urbana: University of Illinois Press

Šklovski, Viktor (1969) „Umjetnost kao postupak“, u *Uskrsnuće riječi*, Zagreb: Stvarnost, str. 38-51.

Šporer, Davor (2007) *Problem autora: književnopovijesne i književnoteorijske perspektive nakon strukturalizma*, doktorska disertacija, Zagreb: Filozofski fakultet

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

5000

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
doc.dr.sc. Dubravka Težak

Potpis _____

Marina Gabelica, dipl. učitelj

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.

U Zagrebu, 22.02.2013.

Potpis _____

Marina Gabelica, dipl. učitelj

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA¹

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Marina Gabelica, dipl. učitelj		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Doktorski studij književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6966		
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	Hrvatski jezik	
	<i>Hrvatski</i>	Bajke u književnosti i digitalnim medijima	
	<i>Engleski</i>	Fairy Tales in Literature and Digital Media	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):	Humanističke znanosti / filologija / poredbena književnost		
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	prof. dr. sc. Dubravka Težak	Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet u Zagrebu, Hrvatska	tezak.dubravka@gmail.com
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. dr. sc. Nikica Gilić, izv.	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski	ngilic@ffzg.hr

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

predlaganje mentora	prof.	fakultet u Zagrebu, Hrvatska	
	2. prof. dr. sc. Dubravka Težak	Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet u Zagrebu, Hrvatska	tezak.dubravka@gmail.com
	3. dr. sc. Vladimira Velički, doc.	Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet u Zagrebu, Hrvatska	vladimira.velicki@ufzg.hr
	4.		
	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Sjednica Fakultetskog vijeća Filozofskog fakulteta u Zagrebu održana 20. ožujka 2013. godine u Vijećnici Filozofskog fakulteta u Zagrebu.		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja			

A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada

Javna obrana teme doktorskog rada i doktorski ispit održani u prostorijama Učiteljskog fakulteta u Zagrebu započeli su izlaganjem kandidatkinje Marine Gabelice, diplomirane učiteljice zaposlene na Učiteljskom fakultetu, pred stručnim povjerenstvom i nazočnim kolegicama i kolegicama, nastavnicima i studentima Učiteljskog fakulteta u Zagrebu i Filozofskog fakulteta u Zagrebu. U dvadeset minuta izlaganja kandidatkinja je iskazala odličan i jasan koncept teme, kao i spremnost odgovaranja na pitanja stručnog povjerenstva o terminološkim i drugim metodološkim pitanjima rada, kao i na pitanja o izboru korpusa na kojem se provodi istraživanje.

Kolegica Gabelica je, uz pripremljenost i visoko stručno znanje iz područja poredbene književnosti, ali i drugih srodnih grana polja filologije, pokazala i zavidnu vještinu prezentacije – od retoričkih vještina u najužem smislu do korištenja multimedijjskih pomagala. Stručno povjerenstvo smatra javnu obranu teme njenog doktorskog istraživanja *Bajke u književnosti i digitalnim medijima* veoma

uspjelom i ocjenjuje je najvišom ocjenom (izvrstan, 5), a u skladu s mišljenjem o temi sastavlja i ovo skupno izvješće.

B. Ocjena teme doktorskog rada

(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)

S obzirom na pojavu i sve veću raširenost novih medija, prije svega računala i interneta, poredbeno proučavanje književnosti te odnosa književnosti i drugih umjetnosti i medija mora uzeti u obzir novu, dinamičnu situaciju posebno važnu za razumijevanje dječjeg čitalačkog, gledalačkog i igralačkog iskustva. U tom smislu je ova tema iznimno važna, predstavlja pionirski rad u hrvatskim znanstvenim okvirima, a pokriva područje koje niti u inozemstvu nije dovoljno istraženo. U novije se vrijeme, naime, stalno razvijaju nove tehnologije pisanja, koje ne uvjetuju samo drugačiju reprodukciju književnih djela, već najavljuju i ključne promjene u književnosti, jednako kao što je izum tiska utjecao na mijenu do tada postojećih književnih paradigmi. Bajka, kao specifična književna vrsta, prolazila je navedene promjene od samih svojih početaka, a u novije je vrijeme izuzetno zastupljena u elektroničkim medijima, odnosno oblicima komunikacije. U radu se istražuje ostavština tradicije bajke i proučavaju se promjene koje je bajka doživjela u digitalnim medijima; proučava se novopostavljeni odnos diskursa i fabule, prototipa i drugih značajki bajke kako bi se postavili kriteriji za njezino tumačenje, ali i nadopunila postojeća digitalna poetika umjetničkog stvaralaštva.

S obzirom na resurse Učiteljskog fakulteta u Zagrebu gdje je kolegica Gabelica zaposlena, s obzirom na vezanost na znanstveni projekt, na dostupnost građe digitalnih medija, kao i literature, na kompetencije kandidatkinje, kao i na kompetencije njene predložene mentorice, prof. dr. sc. Dubravke Težak, kao i s obzirom na znanja i vještine iskazane u javnoj obrani teme, ovo znanstveno istraživanje (ovaj doktorski rad) smatramo sasvim izvedivim.

Mišljenje i prijedlog:

Mišljenja smo da je riječ o dobro odabranoj i dobro razrađenoj temi, veoma relevantnoj za naše i europske humanističke, posebice filološke znanstvene krugove. U skladu sa svime do sada naznačenim u našem izvješću, smatramo da temu Bajke u književnosti i digitalnim medijima treba odobriti i omogućiti kolegici Marini Gabelica (znanstvenoj novakinji na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu) da nastavi njenu izradu pod mentorskim vodstvom prof. dr. sc. Dubravke Težak (također zaposlene na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu).

Prijedlog izmjene ili dorade naslova:

Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (*upisati titulu, ime, prezime, ustanovu*):

Planirana obrana doktorskog rada (*naznačiti godinu i semestar*):

2013/2014. (VI semestar)

Izdvojeno mišljenje (*samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje*)

Potpis

(*ime i prezime člana*

povjerenstva)

NAPOMENA (*po potrebi*):

**Izabrano Povjerenstvo
za ocjenu teme i
predlaganje mentora**

**Titula, ime i prezime, ustanova,
država:**

Potpis:

1. dr. sc. Nikica Gilić, izv. prof.

2. prof. dr. sc. Dubravka Težak

3. dr. sc. Vladimira Velički, doc.

4.

	5.	
<p>U Zagrebu, 16. travnja 2013. godine</p> <p style="text-align: right;">M.P.</p>		

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Ivana Lalli Pačelat, prof.		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Lingvistika		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7079		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Alida Lalli (rođ. Sinčić) i Marino Lalli		
Datum i mjesto rođenja:	22.06.1979., Pula, Hrvatska		
Adresa:	Valturska 24, Pula, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	0959057165		
E-mail:	ilalli@unipu.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, <i>Germanistika i Talijanistika</i> , Dodiplomski, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<ul style="list-style-type: none"> od 2008. znanstveni novak u suradničkom zvanju asistenta na Odjelu za studije na talijanskom jeziku, vanjski suradnik na Odjelu za ekonomiju i turizam, Sveučilište Jurja Dobrila u Puli; od 2005. stalni sudski tumač za talijanski i njemački jezik; 2005.-2008. voditelj Akademije za strane jezike; voditelj stručnih studija logistike i turističkog menadžmenta, Berufsakademie Nordhessen i F&U i WIFI Hrvatska, Zagreb; 2002.- 2005. nastavnik njemačkog jezika: Srednja škola „Mate Balota“, Poreč; Osnovna škola „Centar“, Pula; nastavnik talijanskog i njemačkog jezika: Škola za strane jezike „Triangolo“, Pula; nastavnik talijanskog jezika: Škola za strane jezike Studentskog centra, Zagreb; Škola za strane jezike „Izvor“, Zagreb.
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Scotti Jurić, Rita; Lalli Pačelat, Ivana. Atteggiamenti linguistici e interculturali degli insegnanti nell'insegnamento della lingua // Problematiche e prospettive della lingua e della cultura italiana in una società in trasformazione. / Šuran, Fulvio ; Deghenghi Olujčić, Elis ; Scotti Jurić, Rita (ur.). Pula : Sveučilište Jurja Dobrila u Puli, Odjel za studij na talijanskom jeziku, 2010. 29-40 (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).

2. Scotti Jurić, Rita; Lalli Pačelat, Ivana.
Approccio interculturale allo studio del plurilinguismo in Istria // Plurilinguisme, Diversité, Citoyenneté / Pasho, Saverina ; Lama (Ndoci), Irena (ur.).
Tirana : Shtëpia Botuese " albPAPER", 2008. 5-17 (predavanje,međunarodna recenzija,objavljeni rad,znanstveni).
3. Scotti Jurić, Rita; Štokovac, Tarita; Lalli Pačelat, Ivana.
Awareness of Cultural Connotation of Words in Learners of Italian as L2: Semantic Approach // .
(predavanje,međunarodna recenzija,sažetak).
4. Lalli Pačelat, Ivana.
Dvojezičnost i jezična relativnost: uloga gramatičkog roda u poimanju izvanjezične stvarnosti kod hrvatsko-talijanskih dvojezičnih govornika // / Karabalić, Vladimir ; Aleksa Varga, Melita ; Pon, Leonard (ur.).
Osijek : Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku i Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (predavanje,međunarodna recenzija,sažetak).
5. Scotti Jurić, Rita; Lalli Pačelat, Ivana.
Competenza comunicativa plurilingue e interculturale tra apprendimento e acquisizione // Jezici i kulture u vremenu i prostoru 2.
Novi Sad : Filozofski fakultet Novi Sad, 2012. 78-78 (predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
6. Lalli Pačelat, Ivana; Scotti Jurić, Rita.
L'italiano adattato all'amministrazione croata: problemi interculturali e prospettive del bilinguismo amministrativo nella Regione Istriana // Oltre i confini. Aspetti transregionali e interculturali dell'italiano / Vučo, Julijana ; Milinković, Snežana (ur.).
Beograd : Filološki fakultet Univerziteta, Belpak, 2012. (predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
7. Lalli Pačelat, Ivana.
Odnos izvornika i prijevoda u istraživanju obilježja pravnog registra hrvatskog i talijanskog jezika // Jezik kao informacija - Language as Information / Peti-Stantić, Anita ; Stanojević, Mateusz-Milan (ur.).
Zagreb : Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku Srednja Europa, 2012.
(predavanje,međunarodna recenzija,sažetak).
8. Jelaska, Zrinka; Lalli Pačelat, Ivana.
Zatvornički sljedovi unutar sloga i preko granice sloga: moguće poteškoće izvornih govornika talijanskoga jezika u učenju hrvatskoga jezika // Knjiga sažetaka Međunarodnoga znanstvenog skupa u spomen na prof.dr. Žarka Muljačića (1922.-2009.) / Peša Matracki, Ivica ; Ljubičić, Maslina ; Kovačić, Vinko (ur.).
Zagreb : Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu - FF- press, 2012. 54-54
(predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
9. Blagus, Monika; Lalli Pačelat, Ivana.
Izmjena sugovornika u računalno posredovanom razgovoru (chatu) // Proučavanja diskursa i dijaloga između teorije, metoda i primjene / Karabalić, Vladimir ; Aleksa Varga, Melita (ur.).
Osijek : Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku / Filozofski fakultet Osijek, 2010. 31-32
(predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
10. Blagus, Monika; Lalli Pačelat, Ivana.
Sprecherwechsel beim Instant Messaging // Discourse and Dialogue - Diskurs und Dialog / Karabalić, Vladimir ; Aleksa Varga, Melita ; Pon, Leonard (ur.).
Frankfurt am Main : Peter Lang GmbH, 2012..
11. Štokovac, Tarita; Lalli Pačelat, Ivana.
La competenza interculturale degli studenti di lingua e cultura italiana: il ruolo del contesto di appartenenza // Studi interculturali - Interferenze linguistiche, didattiche e culturali nel territorio istroquarnerino / Scotti Jurić, Rita ; Štokovac, Tarita (ur.).
Pula : Sveučilište Jurja Dobrile u Puli i Odjel za studij na talijanskom jeziku, 2011.

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Analiza zakonodavnopravnoga stila hrvatskoga i talijanskoga jezika: unutarjezična, međujezična i prijevodna perspektiva		
Engleski:	Legislative register analysis of Croatian and Italian: intralingual, interlingual and translational perspectives		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filologija / Opće jezikoslovlje (lingvistika)		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)			
(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof.dr.sc. Marko Tadić	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	marko.tadic@ffzg.hr
Drugi mentor:	prof.dr.sc. Maslina Ljubičić	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	mljubici@ffzg.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<p>Tadić, M., Brozović-Rončević, D., & Kapetanović, A. (2012). Hrvatski jezik u digitalnom dobu. Heidelberg: Springer.</p> <p>Berović, D., Agić, Ž., & Tadić, M. (2012). Croatian Dependency Treebank: Recent Development and Initial Experiments. U Calzolari, N., Choukri, K., Declerck, T., Ugur Dogan, M., Maegaard, B., Mariani, J., Odijk, J., & Piperidis, S. (ur.) <i>Proceedings of the Eighth International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC'12)</i>.</p> <p>Tadić, M., Dalbelo Bašić, B., & Moens, M. (2009). Computer-Aided Document Indexing Accessing Legislation: A Joint Venture of Flanders and Croatia. U Tadić, M., Dalbelo Bašić, B., & Moens, M. <i>Technologies for Processing and Retrieval of Semi-Structured Documents</i>. Zagreb: Croatian Language Technologies Society.</p> <p>Tadić, M. (2009). New version of the Croatian National Corpus. U Hlaváčková, D.; Horák, A., Osolobě, K., & Rychlý, P. (ur.) <i>After Half a Century of Slavonic Natural Language Processing</i>, Brno: Masaryk University, 199-205.</p> <p>Agić, Ž.; Tadić, M., & Dovedan, Z. (2008). Improving Part-of-Speech Tagging Accuracy for Croatian by Morphological Analysis, <i>Informatica</i> 32, 4, 445- 451.</p>		
Drugi mentor:	<p>Ljubičić, M. (2011). Posuđenice i lažni parovi. Hrvatski, talijanski i jezično posredovanje, Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – FF press</p> <p>Ljubičić, M. (2010). Talijanski turcizmi - posuđenice u hrvatskom. U <i>Riječ: časopis za slavensku filologiju</i>. 16, 3; 26-50.</p> <p>Ljubičić, M. (2010). Škur, škure, škuribanda: etimologija i značenje u hrvatskim govorima. U <i>Adriatico/Jadran. Rivista di cultura tra le due sponde</i>. 1-2, 332-346.</p> <p>Ljubičić, M. (2009). "Sui metaplasmi delle parole croate nel dialetto veneto", U <i>Studia Romanica et Anglica Zagrabiensia</i>, LIV, 83-110.</p> <p>Ljubičić, M. (2008). "Italianismi del francese - francesismi dell'italiano", U <i>Studia Romanica et</i></p>		

	Anglica Zagrabiensia, LIII, 301-326.
OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	U ovome istraživanju provest će se korpusom vođena analiza zakonodavnopravnoga stila hrvatskoga i talijanskoga jezika iz triju perspektiva: unutarjezične, međujezične i prijevodne. Cilj je pronaći i prikazati leksičko-gramatička obilježja zakonodavnopravnoga stila obaju jezika, njihovom usporedbom ukazati na podudarnosti i na mogućnost postojanja univerzalnih obilježja zakonodavnopravnoga stila te istražiti imaju li prijevodi obilježja zakonodavnopravnoga stila ciljnoga jezika ili čine zasebnu vrstu stila. Polazi se od hipoteze da su, zbog zahtjeva koji se postavlja pred zakonodavni stil leksičko-gramatička obilježja toga stila u oba jezika ista bez obzira na učestalost pojavljivanja tih obilježja u referentnim korpusima obaju jezika. Zbog univerzalnih obilježja prijevoda, pretpostavlja se da su prevedeni tekstovi međusobno sličniji nego usporedivi tekstovi pripadajućih jezika između sebe.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	This corpus-driven research analyses Croatian and Italian legislative registers from the intralingual, interlingual and translational perspective. The aim of the research is to depict lexico-grammatical features of legislative registers and to compare them in order to find similarities and see whether universal features of legislative registers exist. Furthermore, the research aims at finding out whether the translations have the same lexico-grammatical features as the target language legislative register or whether they belong to a special register. The hypothesis predicts that, given the demands that are placed before the legislative register, the lexico-grammatical features are the same in both languages, no matter how high the frequency of feature occurrence in the reference corpora are. Given the existence of universal translation features, it is assumed that the translated texts are more similar to one another than comparable texts of related languages.
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
<p>Iako su nazivi <i>registar</i>, <i>žanr</i>, <i>funkcionalni stil</i>, <i>vrsta teksta</i>, <i>domena</i> i dr. često bili tema rasprava zbog neujednačenosti njihove upotrebe (Lee 2001: 37-39), do danas ne postoje općeprihvaćeni nazivi i njihova precizna definicija jer se nazivi i pojmovi djelomično preklapaju.</p> <p>U Hrvatskoj postoji bogata tradicija funkcionalnostilističkih pristupa jeziku pa se sukladno tome za hrvatski jezik koristi naziv <i>funkcionalni stil</i>. U ovome ćemo istraživanju taj naziv preuzeti i on će odgovarati engleskome nazivu <i>register</i> iz anglosaksonske tradicije. Funkcionalnim stilom smatrat će se funkcionalni jezični podsustav koji se od drugih stilova razlikuje po učestalosti pojavljivanja i supojavlivanja određenih leksičko-gramatičkih obilježja.</p> <p>Biber (2010: 241), primjerice, žanr i funkcionalni stil promatra kao dva različita pristupa u analizi tekstnih varijeteta. Iz perspektive žanra proučavaju se cjeloviti tekstovi, njihova retorička organizacija i konvencionalna jezična obilježja. Budući da ne zahtijevaju analizu cjelovitih tekstova i da je analiza olakšana upotrebom računalnojezikoslovnih alata, znatniji je broj istraživanja iz perspektive funkcionalnih stilova.</p> <p>U istraživanju funkcionalnih stilova postoje dva pristupa. U istraživanjima temeljenim na korpusu analizira se upotreba određenoga jezičnog obilježja, a u drugome pristupu funkcionalni stil i njegova obilježja postaju predmetom istraživanja. Najpoznatiji pristup takve vrste je <i>Multi-Dimensional analysis</i> (MDA). Radi se o pristupu vođenom korpusom kojime se pronalaze česta supojavlivanja obrazaca u jeziku i koji se u potpunosti oslanja na induktivno empirijsko/kvantitativnu analizu (Biber 2010: 246). U MDA ključnu ulogu ima čestotnost, a svaka dimenzija predstavlja prikaz jezičnih obilježja koje se u tekstu učestalo supojavljaju. Biber (1995: 270) osim što je na taj način analizirao različite funkcionalne stilove engleskoga jezika, istražio je i mogu li se istim pristupom analizirati i različiti jezici međusobno. Rezultati istraživanja na četiri jezika pokazali su da se funkcionalne sličnosti među jezicima odražavaju u njihovoj strukturnoj sličnosti. Takvi rezultati ukazuju na mogućnost postojanja univerzalnih obilježja funkcionalnih stilova pa Biber (1995: 276) poziva na daljnja međujezična istraživanja.</p> <p>MDA nailazila je na mnoge kritike radi svoje računalne i statističke složenosti, zbog čega su se predlagale jednostavnije analize poput <i>correspondence analysis</i> (Nishina 2007). Xiao i McEnery (2005) navode da se gotovo isti učinci MDA-e postižu i Wordsmithovim popisom riječi i popisom ključnih riječi. Alternativa Biberovoj analizi funkcionalnih stilova nudila se i pristupom koji se temelji na dužini</p>	

n-grama (Gries et al. 2011).

Grupa njemačkih jezikoslovaca smatrala je da je Biberovu strogo induktivnome pristupu nedostajala teorijska utemeljenost te je prema teoriji funkcionalnih stilova systemske funkcionalne lingvistike (SFL) razvila vlastitu analizu. Korpus, sastavljen od referentnih, specijaliziranih usporedivih i paralelnih potkorpusa koji uključuju osam funkcionalnih stilova na njemačkome i engleskome jeziku, bio je detaljno označen u skladu sa SFL teorijom. Za vrednovanje rezultata rabio se katalog obilježja funkcionalnih stilova izrađen prema definiciji funkcionalnih stilova Hallidaya i Hasana (1989). Taj su se korpus i teorijsko utemeljena metodologija koristili niz godina za razna istraživanja. Neumann (2010) je tako usporedila dostupne funkcionalne stilove iz triju perspektiva: unutarjezične perspektive u engleskome i njemačkome jeziku, iz kontrastivne te iz prevoditeljske perspektive. Rezultati kvantitativne analize pokazali su postojanje manjih razlika u realizaciji apstraktnih parametara funkcionalnih stilova među jezicima, dok su prijevodi očekivano varirali u parametrima neovisno o izvornicima i usporedivim tekstovima. Degaetano-Ortlieb i dr. (2012) nastavak istraživanja funkcionalnih stilova usmjerili su prema poluautomatskome pristupu pronalaska obilježja za dijakronijsku analizu funkcionalnih stilova.

Istom istraživačkom krugu pripada i skupina jezikoslovaca koja se bavila istraživanjem univerzalnih obilježja prijevoda. Prema Baker (1996: 16) univerzalna obilježja prijevoda su: eksplicitnost, pojednostavljenost, normaliziranost i ujednačenost. Autorica pojašnjava da svaki prevoditelj u prijevodnome procesu pokušava izbjeći bilo kakvu dvosmislenost, koristeći isključivo eksplicitne oblike te da pokušava pojednostaviti tekst i ujednačiti ga prema uzornome tekstu u ciljnome jeziku. Potvrde za iznesena obilježja pronađena su nizom istraživanja i to primjerice u većoj dužini prijevoda od izvornika i manjoj leksičkoj gustoći (Hansen 2002: 14-15). Na temelju svojih istraživanja Teich (2003: 222) je, primjerice, utvrdila da su prijevodi posebna vrsta teksta koja se razlikuje ne samo od svoga izvornika, nego i od drugih usporedivih tekstova u ciljnome jeziku, a da gore spomenuta obilježja nemaju jednako jake učinke na sve jezike. Eksplicitnost je obilježje koje su jezikoslovci najčešće pokušavali potvrditi raznim empirijskim istraživanjima, pa tako, primjerice, Steiner (2012: 6) spomenuto obilježje proučava u odnosu na tri neovisne varijable: jezik, funkcionalni stil i status teksta (izvornik/prijevod).

U usporedbi s brojem istraživanja o univerzalnim obilježjima prijevoda i funkcionalnih stilova provedenih za engleski i njemački jezik, broj takvih istraživanja za talijanski, a posebice za hrvatski jezik puno je skromniji. Budući da je ovo istraživanje usmjereno na zakonodavnopравни stil, slijedi kraći prikaz dosadašnjih istraživanja za hrvatski i talijanski jezik.

Administrativnim funkcionalnim stilom hrvatskoga jezika bavili su se Silić (1996), Frančić, Hudeček, & Mihaljević (2006) i Badurina (2001). Autori se uglavnom slažu da se radi o nominalnome stilu čije su značajke: "ustaljena struktura, činjeničnost, objektivnost, točnost, jasnoća, jednostavnost, logičnost, sažetost, preglednost, analitičnost, neobilježenost, klišeiziranost izraza i dr.." (Frančić et al. 2006: 254). Tekstovi pisani administrativnim stilom su tekstovi zadane strukture, ograničenoga broja leksičkih, morfoloških i sintaktičkih sredstava (Frančić et al. 2006: 253). Iako se navodi da se zbog raznovrsnosti tekstova koji se pišu administrativnim stilom taj stil dijeli na nekoliko podstilova, među kojima se nalazi i, za ovaj rad ključan, zakonodavnopравни stil, jezikoslovci se nisu posvetili njegovoj detaljnijoj analizi, osim Novak (2010). Drugi hrvatski jezikoslovci koji su se bavili zakonodavnopравnim stilom, koncentrirali su svoja istraživanja na druge jezike (uglavnom na engleski i njemački) uz pokoju usporedbu s hrvatskim jezikom (Bukovčan 2009; Gačić 2009 i dr.). Hrvatski jezik znatnije je zastupljen u istraživanjima pravnoga prevođenja i pravnoga nazivlja (Bratanić 2007; Pritchard 1995; Šarčević 2001 i dr.).

Talijanski jezikoslovci imaju bogatu tradiciju bavljenja jezikom struke, pa tako postoji više većih radova o talijanskome zakonodavnopравnom stilu (Cortelazzo 1997; Mortara Garavelli 2001; Ondelli 2007 i dr.) kao i mnogobrojni radovi posvećeni pravnome prevođenju i pravnome nazivlju.

Treba napomenuti da se, kako u hrvatskome jeziku (*zakonodavno-pravni podstil, pravni diskurs, jezik prava, pravni registar* i sl.), tako i u talijanskome (*lingua del diritto, linguaggio giuridico, sottocodice, registro* i sl.) koriste različiti nazivi koji ukazuju na tradiciju pristupa jeziku. Bez obzira na pristup i na jezik kod većine autora prikazane su slične značajke zakonodavnopравnoga stila koje odgovaraju zahtjevima koji se stavljaju pred njim: nedvosmislenost, preciznost, jasnoća, bezličnost, sveobuhvatnost i dekontekstulanost. Istraživanjem će se utvrditi odražavaju li funkcionalne sličnosti zakonodavnopравnoga stila talijanskoga i hrvatskoga jezika i sličnosti u njihovoj leksičko-gramatičkoj strukturi.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj je istraživanja pronaći i prikazati leksičko-gramatička obilježja zakonodavnopравnoga stila hrvatskoga i talijanskoga jezika, njihovom usporedbom ukazati na podudarnosti i na mogućnost postojanja univerzalnih obilježja zakonodavnopравnoga stila te istražiti imaju li prijevodi obilježja zakonodavnopравnoga stila ciljnoga jezika ili čine zasebnu vrstu stila.

Polazi se od hipoteze da su, zbog zahtjeva koji se postavlja pred zakonodavnopравни stil leksičko-gramatička obilježja toga stila u oba

jezika ista bez obzira na učestalost pojavljivanja tih obilježja u referentnim korpusima obaju jezika. Zbog univerzalnih obilježja prijevoda, pretpostavlja se da su prevedeni tekstovi međusobno sličniji nego usporedivi tekstovi pripadajućih jezika između sebe.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Materijal:

Materijal na kojemu će se provesti istraživanje činit će šest različitih računalnih korpusa, odnosno četiri vrste korpusa.

Prvu vrstu korpusa činit će višemilijunski referentni korpusi za hrvatski i talijanski jezik: Hrvatski nacionalni korpus (HNK-v 2.5) i Corpus di Italiano Scritto (CORIS). Korpusni parametri referentnih korpusa izloženi su za HNK u Tadić (2009), a za CORIS u Rossini Favretti, Tamburini, De Santis (2002).

Druga vrsta korpusa odnosi se na usporedive korpuse, a čine je funkcionalno slični tekstovi (Tognini Bonelli 2010: 23). Riječ je o tekstovima koji su odabrani prema strogo određenim kriterijima kako bi mogli biti usporedivi. Kada su tekstovi izvornici, onda se radi o dvo- ili višejezičnim usporedivim korpusima, a kada se uspoređuju izvornici i prevedeni tekstovi na istome jeziku, onda je riječ o jednojezičnim usporedivim ili kontrastivnim korpusima (Tognini Bonelli 2010: 24).

Za ovo istraživanje bit će priređen specijalizirani dvojezični usporedivi korpus sastavljen od nacionalnih zakonskih dokumenata obaju jezika. Za oba jezika koristit će se specijalizirani potkorpusi referentnih korpusa. Za hrvatski jezik bit će to potkorpus HNK-a, dok će za talijanski jezik to biti Bononia Legal corpus (BoLC).

Jednojezični usporedivi korpus činit će izvornici nacionalnih zakonskih dokumenata i prevedeni zakonski dokumenti Europske Unije na istome jeziku.

Posljednju vrstu korpusa predstavljat će paralelni korpus. Ključna značajka paralelnih korpusa jest da među tekstovima koje uključuje postoji (posredan ili neposredan) prijevodni odnos (Borin 2002: 4) odnosno da postoji zajednički izvornik. Zajednički izvornik može biti dio korpusa ili može ostati izvan korpusa, kao što je to slučaj u paralelnome korpusu koji je sastavljen za ovo istraživanje, a uključuje hrvatske i talijanske prijevode zakonskih dokumenata Europske Unije. U ovo istraživanje uključeno je više vrsta korpusa jer se većina istraživača uglavnom slaže da se na paralelne i usporedive korpuse treba gledati kao na komplementarne resurse i da se upravo njihovom zajedničkom uporabom u istraživanjima mogu dobiti cjelovitiji rezultati.

Metodologija:

Istraživanje se temelji na korpusnoj analizi. U korpusnoj lingvistici razlikuju se dva pristupa analizi korpusa: pristup temeljen na korpusu (*corpus-based*) i pristup vođen korpusom (*corpus-driven*). U pristupu temeljenome na korpusu, korpusi se koriste kao resursi za provjeru teorija koje nisu nužno nastale na korpusima. Postoje unaprijed sastavljeni jezični opisi za koje se u korpusu traže potvrde i primjeri (Tognini-Bonelli 2010: 74). Takvi su korpusi označeni, često u skladu s teorijom, što može ograničiti pogled istraživača i onemogućiti nove spoznaje. Korpusi koji se rabe u drugome pristupu nisu označeni. U pristupu vođenom korpusom riječ je o induktivnome pristupu temeljenome na promatranju korpusa bez unaprijed postavljenih očekivanja i teorija. Na taj način jezični obrasci proizlaze iz samih podataka (Sinclair 2004).

Za dobivanje boljih i potpunijih rezultata za ovo istraživanje koristit će se djelomična kombinacija obaju pristupa. Istraživanje će biti vođeno korpusom bez unaprijed postavljenih teorija, ali korpus će ipak biti označen na razini vrste riječi i lema kako bi se omogućila detaljnija analiza, što neće ograničiti istraživanje i utjecati na nove spoznaje. Za određivanje obilježja nekoga funkcionalnog stila neophodno je imati 1) komparativni pristup, 2) kvantitativnu analizu i 3) reprezentativni uzorak (Biber 1995).

Nemoguće je saznati što je tipično za pojedini funkcionalni stil bez usporedbe s drugim stilovima. U ovome istraživanju ciljni stil usporedit će se s neutralnim stilom referentnoga korpusa koji čini skup različitih funkcionalnih stilova jednoga jezika, s istim stilom drugoga jezika te s prevedenim tekstovima istoga stila na istome jeziku.

Kvantitativnom analizom među korpusima usporedit će se dužina rečenice, globalna distribucija vrsta riječi i kolokacijskih obrazaca, frekvencije (omjeri pojavnica/različnica, leksička gustoća, leksičko bogatstvo, popis ključnih i funkcionalnih riječi). Tim će se postupkom najprije pronaći potencijalna obilježja ciljnoga stila (*feature identification*), iza čega će uslijediti njihova evaluacija (*feature evaluation*) (Degaetano-Ortlieb et al. 2012).

Utvrđena obilježja zakonodavnopravnoga stila, eventualne razlike u obilježjima između jezika kao i između prevedenih tekstova i tekstova na izvornome jeziku, potvrdit će se prema potrebi i kvalitativnom analizom na sravnjenom paralelnom korpusu kao i putem konkordancija.

S obzirom da se u ovome istraživanju koristi, prije svega, pristup vođen korpusom, očekuje se da će se popis jedinica koje će se u analizi uzeti u obzir, a i popis potrebnih statističkih postupaka, tijekom istraživanja nadopunjavati.

Za računalnu obradu korpusa rabit će se računalnojezikoslovni alati neovisni o jeziku kao i postojeća sučelja za pretragu referentnih korpusa kao što su npr. NoSketch Engine za HNK.

Ovakva usporedba moguća je uz kvantitativnu analizu na reprezentativnome uzorku. Veličina svih spomenutih korpusa uključenih u ovo istraživanje u skladu je s preporukama Bibera (1995) prema kojemu specijalizirani korpusi sastavljeni već i samo od deset tekstova od po 1,000 riječi mogu biti reprezentativni za leksičko-gramatička obilježja pojedinoga funkcionalnog stila.

Plan istraživanja:

Početna faza istraživanja obuhvaćat će analizu i kritički osvrt na postojeću literaturu o analizi funkcionalnih stilova, o zakonodavnopravnome stilu i o univerzalnim obilježjima prijevoda. U početnome dijelu istraživanja analizirat će se i utemeljenost raznolike upotrebe nazivlja za funkcionalne stilove obaju jezika.

Središnji dio istraživanja bit će posvećen pripremi potrebnih korpusa i njihovoj analizi. Pored postojećih referentnih korpusa i usporedivih specijaliziranih potkorpusa, sastavit će se i paralelni korpus. Hrvatski paralelni tekstovi dio su hrvatsko-engleskoga paralelnog korpusa JRC Acquis en-hr sastavljena i sravnjena za potrebe projekta Let's MT (Tadić et al. 2012), a talijanske inačice tih dokumenata izvući će se iz višejezičnoga korpusa JRC Acquisa. Uslijedit će automatsko sravnjivanje rečenica na razini rečenice. Za potrebe računalne obrade i u paralelnome korpusu bit će označena vrsta riječi automatskim POS-označivačima dostupnim za oba jezika.

Na tako priređenim korpusima izvršit će se gore opisana kvantitativna i kvalitativna analiza zakonodavnopravnoga stila.

Na temelju provedenoga istraživanja u zaključnome dijelu rada prikazat će se rezultati analize i zaključak o podudarnosti i mogućnosti postojanja univerzalnih obilježja zakonodavnopravnoga stila među jezicima kao i među izvornim i prevedenim tekstovima. Također će se donijeti zaključak o stupnju primjenjivosti predstavljenoga teorijsko-metodološkog okvira provedenoga istraživanja i ukazati na njegove prednosti i nedostatke te će se odrediti smjernice za daljnja istraživanja.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Ovaj će rad ponuditi opis zakonodavnopravnoga stila hrvatskoga i talijanskoga jezika iz, za oba jezika, nove perspektive korpusne i supostavne lingvistike.

Rezultati ovoga rada pridonijet će nadopunjavanju teorijske i metodološke podloge za analizu zakonodavnopravnoga stila i funkcionalnih stilova među jezicima.

Očekuje se da će ovaj rad kontrastivnim pristupom jednome romanskom i jednome slavenskom jeziku dovesti do novih spoznaja značajnih za razumijevanje mogućih univerzalnih obilježja funkcionalnih stilova među jezicima, kao i univerzalnih obilježja prijevoda.

Korpusi priređeni za ovo istraživanje poslužit će, osim za nastavak supostavnih istraživanja, istraživanja zakonodavnopravnoga stila i univerzalnih obilježja prijevoda, i u glotodidaktičke svrhe. Poslužit će, također, kako za izradu terminoloških baza, specijaliziranih leksikografskih priručnika te prijevodnih memorija, tako i za uvježbavanje modela strojnoga prevođenja za hrvatsko-talijanski jezični par.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Baker, M. (1995). Corpora in Translation Studies. An Overview and Suggestions for Future Research, *Target* 7 (2), 223-43.

Biber, D. (2010). What can a corpus tell us about registers and genres? U O'Keeffe, A., & McCarthy, M. (ur.), *The Routledge Handbook of Corpus Linguistics. Routledge Handbooks in Applied Linguistics*. London and New York: Routledge, 241-255.

- Biber, D. (1995). *Dimensions of Register Variation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Borin, L. (2002). ... and never the twain shall meet? U Borin, L. (ur.) *Parallel corpora, parallel worlds*. Selected papers from a symposium on parallel and comparable corpora at Uppsala University, Sweden, 22-23 April, 1999, Amsterdam: Rodopi, 1-43.
- Bratanić, M. (2007). Je li hrvatski spreman za EU? U Granić, J. (ur.), *Jezik i identiteti*, Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku, Zagreb – Split, 81-90. Bukovčan, D. (2009). *Od teorije do prakse u jeziku struke*. Zagreb: Školska knjiga.
- Cortelazzo, M. A. (1997). *Lingua e diritto in Italia. I1 punto di vista dei linguisti*. U Schena L. (ur.) *La lingua del diritto: difficoltà traduttive e applicazioni didattiche*. Milano: Università Bocconi, Centro linguistico, 35-50.
- Degaetano-Ortlieb, S., Lapshinova-Koltunski E., & Teich, E. (2012). Feature Discovery for Diachronic Register Analysis: a Semi-Automatic Approach. U *Proceedings of the LREC-2012*. Istanbul. 21-27 May.
- Frančić, A., Hudeček L., & Mihaljević M. (2006). *Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome jeziku*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Gačić, M. (2009). *Riječ do riječi (lingvistička istraživanja odnosa engleskoga i hrvatskog jezika na području prava i srodnih disciplina)*. Zagreb: Učiteljski fakultet. Profil international.
- Gries, S. T., Newman, J., & Shaoul, C. (2011). N-grams and the clustering of registers, *Empirical Language Research Journal*, vol. 5. Dostupno na: <http://ejournals.org.uk/ELR/article/2011/1> [04. siječnja 2013.].
- Halliday, M.A.K., & Hasan, R. (1989). *Language, Context and Text: Aspects of Language in a Social-Semiotic Perspective*. Oxford: Oxford University Press.
- Hansen, S. (2003). *The Nature of Translated Text - An Interdisciplinary Methodology for the Investigation of the Specific Properties of Translations*. Saarbrücken Dissertations in Computational Linguistics and Language Technology. Volume 13. German Research Center for Artificial Intelligence and Saarland University. Saarbrücken, Germany. Dostupno na: http://www.dfki.de/lt/diss/diss_dt.htm [04. siječnja 2013.].
- Kovačević, M., & Badurina, L. (1999). Jezični paradoksi administrativnog stila, U *Zbornik radova /Drugi hrvatski slavistički kongres*, Osijek, 14. - 18. rujna, 479-487.
- Lee, D. (2001). Genres, registers, text types, domains, and styles: Clarifying the concepts and navigating a path through the BNC jungle. *Language Learning and Technology* 5(3). 37-72 .
- Mortara Garavelli, B. (2001). *Le parole e la giustizia. Divagazioni grammaticali e retoriche su testi giuridici italiani*. Torino: Einaudi.
- Neumann, S. (2010). Quantitative Register Analysis Across Languages. U Swain, E. (ur.) *Thresholds and Potentialities of Systemic Functional Linguistics: Multilingual, Multimodal and Other Specialised Discourses*. Trieste: EUT Edizioni Università di Trieste, 85-113.
- Nishina, Y. (2007). A corpus-driven approach to genre analysis: the reinvestigation of academic, newspaper and literary texts. *Empirical Language Research* 1. 1-36 Dostupno na: <http://ejournals.org.uk/ELR/article/2007/2> [04. siječnja 2013.].
- Ondelli, S. (2007). *La lingua del diritto: proposta di classificazione di una varietà dell'italiano*, Roma: Aracne.
- Pritchard, B. (1995). Neke osobitosti prevođenja institucionalnih tekstova u pomorstvu. *Pomorski zbornik*. Rijeka: Društvo za proučavanje i unapređenje pomorstva Republike Hrvatske.
- Rossini Favretti, R., Tamburini, F., & De Santis, C. (2002). Coris/Codis: A corpus of written Italian based on a defined and a dynamic model. U Wilson, A., Rayson, P. and McEnery, T. (ur.), *A Rainbow of Corpora: Corpus Linguistics and the Languages of the World*. Munich: Lincom-Europa, 27-38.
- Silić, J. (1996). Administrativni stil hrvatskoga standardnog jezika. *Kolo*, 4, 349-358.

Sinclair, J. (2004). *Trust the Text: Language, Corpus and Discourse*. London: Routledge.

Steiner, E. (2012). Methodological cross-fertilization: empirical methodologies in (computational) linguistics and translation studies. *Translation: Computation, Corpora, Cognition*, 2 (1). Dostupno na: <http://www.t-c3.org/index.php/t-c3/article/view/9> [04. siječnja 2013.].

Šarčević, S. (2000). *New Approach to Legal Translation*. Kluwer Law International. The Hague.

Tadić, M., Brozović-Rončević, D., & Kapetanović, A. (2012). *Hrvatski jezik u digitalnom dobu*. Heidelberg: Springer.

Tadić, M. (2009). New version of the Croatian National Corpus. U Hlaváčková, D.; Horák, A., Osolsobě, K., & Rychlý, P. (ur.) *After Half a Century of Slavonic Natural Language Processing*, Brno: Masaryk University, 199-205.

Teich, E. (2003). *Cross-linguistic variation in system and text*. Berlin & New York: Mouton de Gruyter.

Tognini-Bonelli, E. (2010). Theoretical overview of the evolution of corpus linguistics. U O'Keeffe, A., & McCarthy, M. (ur.) *The Routledge Handbook of Corpus Linguistics. Routledge Handbooks in Applied Linguistics*. London and New York: Routledge, 14-28.

Xiao, Z., & McEnery, A. (2005). Two approaches to genre analysis: three genres in modern American English. *Journal of English Linguistics* 33(1), 62-82.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

8,000,00

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
prof.dr.sc. Marko Tadić

Potpis _____
prof.dr.sc. Maslina Ljubičić

Potpis _____
Ivana Lalli Pačelat, prof.

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.

U Zagrebu, 27.02.2013.

Potpis _____
Ivana Lalli Pačelat, prof.

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Ivana Lalli Pačelat, prof.	
Nositelj studija:		Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	
Naziv studija:		Poslijediplomski doktorski studij lingvistike	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		7079	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Analiza zakonodavnopravnoga stila hrvatskoga i talijanskoga jezika: unutarjezična, međujezična i prijevodna perspektiva	
	<i>Engleski</i>	Legislative register analysis of Croatian and Italian: intralingual, interlingual and translational perspectives	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):		humanističke znanosti / filologija / opće jezikoslovlje (lingvistika)	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	Dr. sc. Marko Tadić, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	marko.tadic@ffzg.hr
Drugi mentor:	Dr. sc. Maslina Ljubičić, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u zagrebu	mljubici@ffzg.hr
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. Dr. sc. Josip Silić, prof. emeritus	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	josip.silic@ffzg.hr
	2. Dr. sc. Božo Bekavac, doc.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	bbekavac@ffzg.hr
	3. Dr. sc. Maslina Ljubičić, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	mljubici@ffzg.hr
	4.		
5.			
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Sjednica Vijeća Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu održana 26. veljače 2013., točka 90.		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	Kako nije predviđeno uključivanje ispitanika u rad, nije bilo potrebno odobrenje Etičkoga povjerenstva.		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada

Javna obrana teme doktorskoga rada Ivane Lalli Pačelat održana je 27. veljače 2013. pred Povjerenstvom za ocjenu teme. Doktorandica je uz PowerPoint prezentaciju izložila strukturu rada, hipoteze te znanstveno-istraživačku metodologiju koju namjerava koristiti. Na sva postavljena pitanja članova povjerenstva dala je temeljite i prihvatljive odgovore.

B. Ocjena teme doktorskog rada

(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)

Kao predmet doktorskoga rada u svojem sinopsisu Ivana Lalli Pačelat predlaže analizu zakonodavnopravnoga stila hrvatskoga i talijanskoga jezika. Perspektiva istraživanja bit će unutarjezična, međujezična i prijevodna. Cilj je rada odrediti leksičko-gramatička obilježja zakonodavnopravnoga stila hrvatskoga i talijanskoga jezika, a zatim ih usporediti i ukazati na podudarnosti i na mogućnost postojanja univerzalnih obilježja. Na kraju će se istražiti imaju li prijevodi obilježja zakonodavnopravnoga stila ciljnjoga jezika ili se odlikuju posebnim stilom. Pristupnica polazi od pretpostavke da su, zbog njegove specifičnosti, leksičko-gramatička obilježja zakonodavnopravnoga stila u oba jezika ista, bez obzira na učestalost pojavljivanja tih obilježja u referentnim korpusima hrvatskoga i talijanskoga jezika.

U početnoj fazi istraživanja pristupnica će se kritički osvrnuti na postojeću literaturu o analizi funkcionalnih stilova, o zakonodavnopravnome stilu i o univerzalnim obilježjima prijevoda. Pri tome će posebnu pozornost posvetiti uporabi nazivlja za funkcionalne stilove u hrvatskom i talijanskom jeziku. U središnjemu dijelu istraživanja analizirat će posebno priređene računalne korpusne. Specijalizirani dvojezični usporedivi korpus bit će sastavljen od nacionalnih zakonskih dokumenata hrvatskoga i talijanskoga jezika. Kao specijalizirani potkorpusi referentnih korpusa za hrvatski će joj poslužiti potkorpus HNK, a za talijanski jezik Bononia Legal corpus (BoLC). Paralelni korpus sastojat će se od hrvatskih paralelnih tekstova koji su dio hrvatsko-engleskoga paralelnoga korpusa JRC Acquis e-hr (Tadić et al. 2012.), a talijanske inačice istih dokumenata izvući će se iz višejezičnoga korpusa JRC Acquis. U paralelnome korpusu vrste riječi bit će označene automatskim POS-označivačima koji su dostupni za oba jezika.

Ovako temeljito priređeni računalni korpusi omogućit će podrobnju i pouzdanu izvedbu kvantitativne i kvalitativne analize zakonodavnopravnoga stila. Na osnovi rezultata provedene analize bit će moguće donijeti znanstveno utemeljen zaključak o podudarnosti i mogućnosti postojanja univerzalnih obilježja zakonodavnopravnoga stila hrvatskoga i talijanskoga jezika, kao i izvornih i prevedenih tekstova. Posebno je značajno što će se donijeti zaključak o stupnju primjenjivosti teorijsko-metodološkoga okvira provedenoga istraživanja, određujući smjernice za daljnja istraživanja. Na taj će način rezultati ovoga rada pridonijeti nadopunjavanju teorijske i metodološke podloge za međujezičnu analizu zakonodavnopravnoga stila i funkcionalnih stilova.

Izvorni znanstveni doprinos ovoga doktorskog rada sastoji se u opisu zakonodavnopravnoga stila hrvatskoga i talijanskoga jezika iz nove perspektive korpusne i supostavne lingvistike. Budući da se analiziraju jedan slavenski i jedan romanski jezik, u ovome će se radu doći do novih spoznaja značajnih za razumijevanje mogućih univerzalnih obilježja funkcionalnih stilova u različitim jezicima, a isto tako i univerzalnih obilježja prijevoda. Osim za nastavak supostavnih istraživanja, istraživanja zakonodavnopravnoga stila i univerzalnih obilježja prijevoda, korpusi priređeni za ovo istraživanje poslužit će i u glotodidaktičke svrhe, te za izradu terminoloških baza, specijaliziranih leksikografskih priručnika i prijevodnih memorija, kao i za uvježbavanje modela strojnoga prevođenja za hrvatsko-talijanski jezični par.

Mišljenje i prijedlog:

Sinopsis pokazuje da pristupnica namjerava sustavno i sveobuhvatno pristupiti znanstveno relevantnoj temi. Upoznata je s potrebnom znanstvenom i stručnom literaturom područja koje istražuje. Ispunila je sve uvjete propisane programom Poslijediplomskoga doktorskoga studija lingvistike i ima potrebne stručne i znanstvene sposobnosti za izradu doktorskoga rada. Stoga Vijeću poslijediplomskih studija i Fakultetskom vijeću predlažemo da se prihvati njezina tema *Analiza zakonodavnopravnoga stila hrvatskoga i talijanskoga jezika: unutarjezična, međujezična i prijevodna perspektiva*, te da joj se odobri izrada doktorskoga rada pod vodstvom prof. dr. sc. Marka Tadića (Odsjek za lingvistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu) i prof. dr. sc. Masline Ljubičić (Odsjek za talijanistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu).

Prijedlog izmjene ili dorade naslova:

Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):

Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):

Akad. godina 2013./2014., ljetni semestar

Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (po potrebi):

Titula, ime i prezime, ustanova, država:

Potpis:

1.(predsjednik Povjerenstva)
Dr. sc. Josip Silić, prof. emeritus

2. Dr. sc. Božo Bekavac, doc.

3. Dr. sc. Maslina Ljubičić, red. prof.

4.

5.

3
Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora

U Zagrebu, 22. travnja 2013.

M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA**OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE**

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	mr. sc. Martina Fabris, ---		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Informacijske znanosti		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6915		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Vilma i Dario		
Datum i mjesto rođenja:	28.04.1977., Pula, Hrvatska		
Adresa:	Sokolgradska 73, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	091/760-3741		
E-mail:	martina.fabris@ijf.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<ol style="list-style-type: none"> Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Informacijske znanosti, Poslijediplomski magisterij, Hrvatska Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Talijanski jezik i književnost; Informacijske znanosti, Dodiplomski, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	od 2000. Institut za javne financije, Zagreb
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<ol style="list-style-type: none"> Fabris, Martina; Matejčić, Samanta; Peić, Lana; Sočo, Jasmina. Equal access to the information for the Croatians and members of the Italian minority in Istria: a dream or reality // 12th BOBCATSSS Symposium. Library and Information in Multicultural Societies.. Riga : University of Riga, 2004. 130-140 (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni). Fabris, Martina; Matejčić, Samanta; Peić, Lana; Sočo, Jasmina. Confidentiality and Accessibility of Personal Data of Library Users in Zgreb public libraries: can we rely on library / librarians' discretion? // 11th BOBCATSSS Symposium Proceedings. Information Policy and the European Union.. Torun : Institut voor Media en Informatie Management, 2003. 419-422 (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni). Horvat, Aleksandra; Pintarić, Krešimir; Fabris, Martina. Education for publishers in Croatia: is it feasible? // 10th BOBCATSSS Symposium. Human beings and information specialists.. Ljubljana : Faculty of Art, 2002. 203-213 (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni). Fabris, Martina, Matejčić, Samanta; Sočo, Jasmina. Libraries without walls: Are public libraries in Croatia really open to all users and are all people able to access information? // Proceedings of the 14th BOBCATSSS Symposium. Information,

	<p>innovation, responsibility : information professional in the network society.. Kopenhagen : Royal School of Library and Information Science, 2006. 123-130 (predavanje,objavljeni rad, stručni).</p> <p>5. Fabris, Martina; Ledinski, Lea; Živković, Daniela; Matejčić, Samanta. Access to e-books in the libraries of the city of Zagreb // 16th BOBCATS Symposium. Providing Access to information for everyone. Bad Honnef : Bock Herchen Verlag, 2008. 130-130 (poster, međunarodna recenzija, neobjavljeni rad).</p> <p>6. Skrivena javna potrošnja: sadašnjost i budućnost poreznih izdataka / Bratić, Vjekoslav; Fabris, Martina (ur.).</p> <p>7. Fabris, Martina. Elektroničko nakladništvo u Hrvatskoj : 2001. do 2005. godine / magistarski rad. Zagreb : Filozofski fakultet, 27.04. 2007.,</p> <p>8. Fabris, Martina. Informacije o javnim financijama // Javne financije u Hrvatskoj / Ott, Katarina (ur.). Zagreb : Institut za javne financije, 2007.</p>						
NASLOV PREDLOŽENE TEME							
Hrvatski:	Modeli repozitorija u znanstvenim ustanovama u Hrvatskoj						
Engleski:	Repository model in scientific institutions in Croatia						
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):							
Područje/polje/grana:	Društvene znanosti / Informacijske i komunikacijske znanosti / Knjižničarstvo						
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)							
	<table border="1"><thead><tr><th>Titula, ime i prezime:</th><th>Ustanova, država:</th><th>E-Pošta:</th></tr></thead><tbody><tr><td>Prvi mentor: prof.dr.sc. Daniela Živković</td><td>Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska</td><td>dzivkovi@ffzg.hr</td></tr></tbody></table>	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:	Prvi mentor: prof.dr.sc. Daniela Živković	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	dzivkovi@ffzg.hr
Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:					
Prvi mentor: prof.dr.sc. Daniela Živković	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	dzivkovi@ffzg.hr					
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina							
Prvi mentor:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Između javnosti i privatnosti - knjižnice u vremenu e-knjige / Aleksandra Horvat, Daniela Živković. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, 2012. 2. Copyright issues related to the digitization of cultural heritage in Croatia / Aleksandra Horvat, Daniela Živković. // Technological convergence and social networks in information management / Second International Symposium on Information management in a Changing World, IMCW 2010, Ankara, September 2010. Berlin ; Heidelberg : Springer, 2010. 3. Knjižnice i autorsko pravo / Aleksandra Horvat, Daniela Živković. Zagreb : Hrvatska sveučilišna naklada, 2009.						
OBRAZLOŽENJE TEME							
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Porastom broja informacija u društvu, pogotovo onih u digitalnom obliku, prelaskom modela poučavanja na daljinu i samoobrazovanja, javlja se potreba za osnivanjem nove vrste digitalnih arhiva						

	<p>- digitalnih repozitorija. Oni podržavaju ciljano pronalaženje i korištenje sadržane građe. Osnovna su im obilježja pripadnost određenoj instituciji, znanstveno-obrazovni sadržaj, kumulativnost i stalnost, otvorenost i interoperabilnost.</p> <p>Pretpostavka je da će u Hrvatskoj u budućnosti sve veći dio sadržaja sveučilišnih i ostalih obrazovnih ustanova biti digitalno. Stoga će rad istražiti teoretske i praktične postavke za izgradnju institucijskih repozitorija u Hrvatskoj i ustanoviti model primjeren potrebama znanstvene i sveučilišne zajednice.</p>
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>Due to the increasing amount of information in the society, especially that digital, introduction of distance learning education models and self-education, the need for building new digital archives – called digital repositories appeared. Their major characteristics are affiliation to an institution, scientific and educational content, cumulativeness, stability, openness and interoperability. Academic and other educational institutions in Croatia are expected to hold increasing amount of digital content in the future. For that reason the thesis will examine theoretical and practical conditions for building institutional repositories in Croatia and set up a repository model appropriate for scientific and academic community.</p>
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
<p>Dvadeseto stoljeće obilježeno je promjenama u svim domenama ljudskog djelovanja, pa tako i u području knjižničarstva i nakladništva. Vrijeme je to prelaska iz papirne knjižnice, u kojoj je i građa i knjižnično poslovanje na papiru, preko hibridne koja se javila u zadnja tri desetljeća, do digitalne u kojoj se knjižnično poslovanje vodi putem računala, a građa je isključivo elektronička. Zahvaljujući internetu, znanstveni su radovi danas dostupniji većem krugu korisnika nego ranije no to sa sobom donosi i pitanje njihovog trajnog čuvanja. Kako bi se rezultate znanstvenih istraživanja sačuvalo i učinilo dostupnijima široj javnosti, sveučilišne i znanstvene ustanove počele su osnivati digitalne arhive za pohranu znanstvenih sadržaja poznatiji pod imenom digitalni repozitoriji. Cilj je repozitorija na jednom mjestu sakupiti i pohraniti sva objavljena djela znanstvenika kao i djela usko vezana uz sam rad institucije. Osim prikupljanja, oni arhiviraju i distribuiraju radove nastale kao proizvod intelektualnog rada institucije. U izgradnji repozitorija svoj interes pronalaze autori jer se povećava dostupnost i vidljivost vlastite znanstvene produkcije, ustanove koje na jednom mjestu okupljaju i čuvaju cjelokupno intelektualno vlasništvo ustanove te na taj način mogu tijelima koja ih financijski podupiru i znanstvenoj javnosti predstaviti rezultate svog rada. Osim toga, korist od takvih vrsti digitalnih arhiva ima i javnost kojoj se otvara uvid u i pristup znanstvenim informacijama te uvid u rezultate uložene proračunskih sredstava. Pitanje repozitorija usko je vezano uz pojam otvorenog pristupa. Slobodni ili otvoreni pristup (<i>engl. open access, OA</i>) označava slobodan i neograničen pristup digitalnim sadržajima. Posljednjih godina nekoliko važnih međunarodnih inicijativa podupire ideju slobodnog pristupa, a većina autora definicije otvorenog pristupa najčešće izvode iz tri dokumenta koji se često nazivaju BBB ili 3B, a radi se o Budimpeštanskoj inicijativi iz veljače 2002. koja je prva otkrila mogućnosti opće koristi povezivanja tradicionalnog izdavaštva i moderne tehnologije, zatim Izjavi o objavljivanju sa slobodnim pristupom iz Bethesde (<i>engl. Bethesda Statement on Open Access Publishing</i>) te Berlinskoj deklaraciji o slobodnom pristupu znanju u prirodnim, društvenim i humanističkim znanostima (<i>engl. Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities</i>). U siječnju 2006. godine Europska komisija objavila je studiju o ekonomskom i tehničkom razvoju znanstvenog izdavaštva (<i>Study on the Economic and Technical Evolution of the Scientific Publication Markets of Europe</i>). U studiji se navodi kako su širenje i pristup rezultatima istraživanja stup razvoja europskog istraživanja te je navedeno niz preporuka za poboljšanje vidljivosti istraživačkih rezultata. Slijedom toga, 2007. godine na internetu je pokrenuta peticija u kojoj se traži da rezultati istraživanja financiranih iz proračunskih fondova EU, a u skladu s preporukama studije Europske komisije iz 2006. godine, postanu javno dostupni najviše 6 mjeseci nakon objavljivanja. Od siječnja 2007. do danas peticija je sakupila 28403 tisuće potpisa. Sredinom prosinca 2011. godine Europska komisija objavila je Strategiju o korištenju informacija javnog sektora (<i>Public Sector Information - PSI</i>), tj. javnih informacija. Budući da informacije javnog sektora čine najveći pojedinačni izvor informacija u Europi, a stvaraju ih i prikupljaju javna tijela i institucije (vlade), većina tih podataka mogla bi biti ponovno korištena ili integrirana u nove proizvode i usluge što ih svakodnevno koristimo a važni su za rad poduzeća, provođenje znanstvenih istraživanja, kao i u raznim drugim područjima. Komisija stoga kao cilj navodi uklanjanje prepreka diljem Unije, ponajprije prilagođavanjem pravnog okvira te je u tom smislu predložena revizija Direktive iz 2003. godine o ponovnom korištenju informacija javnog sektora. U dokumentu <i>Towards Better Access to Scientific Information: Boosting the Benefits of Public Investments in Research</i> iz 2012. godine, Europska komisija ističe važnost dostupnosti znanstvenih informacija u okviru strategije "Europa 2020". Otvoreni pristup informacijama smatra posebno važnim radi ubrzanja inovacija, poticanja suradnje i izbjegavanja dupliciranja istraživanja, nadogradnje novih na ranija istraživanja te</p>	

uključivanja javnosti i zainteresiranih pojedinaca u proces istraživanja da bi se postigla što bolja transparentnost u znanstvenom procesu. Poticanje otvorenog pristupa potiču i organizacije poput UNESCO-a. Na Svjetskom kongresu o otvorenim obrazovnim sadržajima 2012. godine donesena je Pariška deklaracija o otvorenim obrazovnim sadržajima koja donosi niz preporuka vezanih uz planiranje, poticanje, stvaranje preduvjeta i okrilja, kao i potporu dijeljenja otvorenih obrazovnih sadržaja (OER). IFLA je svoj stav o otvorenom pristupu izrazila u dokumentu *IFLA Statement on Open Access to Scholarly Literature and Research Documentation* te njime prihvaća načela otvorenog pristupa koja obuhvaćaju podršku svim modelima objavljivanja u otvorenom pristupu, protivljenju svim vrstama cenzure te se zalaže za omogućavanje pristupa pojedincima u zemljama u razvoju. Vlada Republike Hrvatske i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta također podržavaju ideju slobodnog pristupa znanstvenim informacijama, a to potkrepljuju dokumentom *Znanstvena i tehnološka politika Republike Hrvatske*, u kojem se, među ostalim, navodi da znanstveno-tehnološki sustav koji se financira iz javnih sredstava mora biti otvoren za javnost. Rezultati istraživanja i razvoja financiranog iz javnih sredstava trebali bi biti dostupni javnosti u obliku otvorenih publikacija ili otvorenog pristupa bazama podataka. Slijedom toga, u listopadu 2012. godine hrvatskoj je javnosti predstavljena Hrvatska deklaracija o otvorenom pristupu koju je do danas podržalo 559 osoba.

Istraživanjem repozitorija i otvorenog pristupa u Hrvatskoj bavila se Hebrang-Hrgić (2009) i utvrdila da u Hrvatskoj postoji malen broj otvorenih dostupnih repozitorija iako su, prema mišljenju knjižničara, oni prijeko potrebni. Stojanovski (2011) navodi da knjižničari moraju imati vodeću ulogu pri uspostavljanju IR u svojoj ustanovi. Vrana je (2009) proveo istraživanje o zastupljenosti digitalnih repozitorija u visokoškolskim knjižnicama na Sveučilištu u Zagrebu i zaključio kako digitalni repozitoriji polako, ali sigurno postaju važnim dijelom istraživačkih i nastavnih aktivnosti u akademskim ustanovama u Hrvatskoj.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj je istraživanja utvrditi zastupljenost institucijskih repozitorija u hrvatskim znanstvenim institucijama, zatim prepreke njihovoj uspostavi i uspostaviti održivi model izgradnje takvih repozitorija. Hipoteze istraživanja:

H1. u Hrvatskoj je postojanje IR vezano uz knjižnicu i o njemu skrbe knjižničari.

H2. znanstvenici su vrlo zainteresirani za edukaciju o radu s repozitorijem te su spremni pomoći u njegovom održavanju.

H3. uredništva časopisa nemaju jasno definiranu politiku prema otvorenom pristupu i s autorima ne potpisuju nikakav ugovor pri predaji rada u časopis.

H4. osnivanje i održavanje repozitorija zahtijeva unaprijed planirane financijske i ljudske resurse na koje većina znanstvenih knjižnica ne može računati.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Kao teorijsko uporište u radu koristit će se relevantna stručna literatura i dokumenti o otvorenom pristupu, digitalnim arhivima te autorskopравnim pitanjima u hrvatskom, ali i europskom okruženju. U teorijskom će se dijelu rada prikazati temeljni dokumenti vezani uz otvoreni pristup i izgradnju digitalnih arhiva. Detaljnije će se obraditi povijest otvorenog pristupa, dati će se pregled inicijativa koje ga podržavaju te će se navesti i opisati stanje u Hrvatskoj.

U teorijskom dijelu rada koristiti će se komparativna i deskriptivna metoda, a u istraživanju analitička i komparativna metoda. Metodom upitnika anketirat će se istraživače i uredništva časopisa, a metodom intervjua odgovorne osobe zadužene za repozitorij, voditelje znanstvenih ustanova te ispitati gledište koje zastupa Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. Pri opisivanju postojećih repozitorija primijeniti će se analiza sadržaja mrežnih stranica znanstvenih institucija. Rezultati istraživanja statistički će se obraditi i u radu prikazati tablicama i grafikonima.

U istraživanju će se metodom upitnika anketirati znanstvenici instituta s područja društvenih znanosti (njih 251) te uredništva znanstvenih časopisa iz područja društvenih znanosti (125 časopisa navedenih na portalu HRČAK). Upitnikom se želi: ispitati postojanje digitalnih arhiva u znanstvenim ustanovama u Hrvatskoj, saznati tko je zadužen za njihovo održavanje, utvrditi jesu li znanstvenici i u kojoj mjeri spremni na pohranu svojih radova u digitalne arhive i jesu li pritom upoznati s autorskim pravima prilikom samoarhiviranja. Budući su se

znanstvenici u provedenom istraživanju obvezni birati u viša zvanja, istražiti će se i opisati uloga repozitorija u vrednovanju znanstveno-nastavnog rada autora pri izboru u zvanje. Ispitati će se i stav uredništava znanstvenih časopisa o otvorenom pristupu i spremnosti da se nakon objave rada u časopisu autoru dozvoli samoarhiviranje istog rada. Utvrditi će se kolika je sredstva Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta u proteklih 20 godina izdvojio za sufinanciranje znanstvenog izdavaštva (knjiga, i časopisa) te pretraživanjem CROSBI baze i mrežnih stranica nakladnika utvrditi koliko je knjiga dostupno u otvorenom pristupu. Uredništva će se također upitati o spremnosti da taj naslov pohrane u otvoreni pristup. Metodnom intervjuja anketirati će se voditelje institucija za koje se utvrdi da već imaju digitalni arhivi u svojoj ustanovi.

U prvom dijelu rada prikazati će se osnovne definicije iz područja otvorenog pristupa i njegova povijest. Opisati će se najveći otvoreno dostupni repozitoriji u svijetu te stavovi autora o otvorenom pristupu. Drugi dio rada prikazati će autorskopravna pitanja vezana uz digitalne arhive, samoarhiviranje te provođenje autorskopravne zaštite pri pohranjivanju vlastitih radova u repozitorij. Pregledom mrežnih stranica velikih nakladnika znanstvenih časopisa utvrditi će se vrste rada koji se mogu pohraniti u IR te navesti vremenski period embarga. Istražiti će promjene koje su nastale u odnosu autor- nakladnik-čitatelj.

Kosnicu rada čini treći dio u kojem će se analizirati rezultati istraživanja provedenog upitnika među znanstvenicima, uredništvima časopisa te osoba odgovornih za održavanje digitalnih arhiva u znanstvenim institucijama. Istraživanjem će se ispitati stanje u Hrvatskoj u pitanju otvoreno dostupnih repozitorija, autorskopravna pitanja pohrane radova te doznati tko je sve odgovoran za održavanje jednog takvog repozitorija. Utvrditi će se je li upravljanje digitalnim repozitorijima još jedna od zadaća knjižničara u znanstvenim institucijama, jesu li stručno osposobljeni za taj posao te jesu li za taj posao dodatno financijski stimulirani. Voditelje matičnih ustanova upitati će se podupiru li izgradnju institucijskog repozitorija, imaju li stručnog kadra (knjižničara, informatičara) za njegovu uspostavu i održavanje te mogu li iz vlastitih prihoda osigurati njegovo održavanje.

Iz istraživanja će se uvidjeti potreba za repozitorijima, ali i spremnost znanstvene i stručne zajednice da se oni izgrađuju. Posebice će se utvrditi koliko su knjižničari spremni na uspostavu jednog takvog arhiva u svojoj matičnoj ustanovi te jesu li spremni na dodatno stručno usavršavanje u tom području. Budući da Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta godišnje raspisuje natječaj za novčano podupiranje izdavanja znanstvenih knjiga i visokoškolskih udžbenika, ispitati će se da li i na koji način ono stimulira ili obvezuje nakladnike da objavljeni naslov pohrani u repozitorij uz Hrvatsku znanstvenu bibliografiju jer je sufinanciran proračunskim novcem. Poznato je, naime, da je malo takvih knjiga ili udžbenika dostupno u otvorenom pristupu i da nakladnici takve naslove prodaju i tako ostvaruju dobit. Da li bi nakladnici i dalje tražili sufinanciranje knjiga kada bi bili primorani pohraniti cjeloviti tekst u repozitorij uz Hrvatsku znanstvenu bibliografiju ili bi možda udžbenike financirali isključivo vlastitim sredstvima pokušati će se saznati upitnikom. Unatrag nekoliko godina MZOŠ stimulira znanstvene časopise na pohranu cjelovitih radova na HRČAK i ta je činjenica pridonijela porastu otvoreno dostupnih časopisa u hrvatskoj znanstvenoj zajednici.

Završni dio rada sumirat će rezultate istraživanja koji će poslužiti u oblikovanju modela izgradnje digitalnih arhiva u znanstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja jest znanstveno utemeljeni model izgradnje institucijskog repozitorija u Hrvatskoj. Predložiti će se temeljna načela izgradnje jednog takvog repozitorija koji će služiti kao model za znanstvene ustanove u Hrvatskoj te dati smjernice nadležnom ministarstvu da se uspostavi sustav promocije i nagrađivanje institucija i pojedinaca koji uspostave repozitorij te osigurati sustavno planiranje sredstava i ljudskih resursa u njihovom uspostavljanju i održavanju.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Cheng, Y., Chun, L. i Wei-bo, L., 2011. Study on the Effectiveness of the Open access in Academic Resources of Institutional Repository. // Energy Procedia, 13 (9-10), str. 9330-9337.

Cullen, R.; Chawner, B., 2011. Institutional Repositories, Open Access, and Scholarly Communication: A Study of Conflicting Paradigms. // The Journal of Academic Librarianship, 37 (6), str. 460-470.

European Commission, 2012. Monitoring Policy and Research Activities on Science in Society in Europe (MASIS). Bruxelles: European Commission, Directorate-General for Research and Innovation.

European Commission, 2011. *National Open Access and Preservation Policies in Europe: Analysis of a questionnaire to the European Research Area Committee.* Bruxelles: European Commission, Directorate-General for Research and Innovation.

Guerrini, M., 2011. Gli archivi istituzionali: open access, valutazione della ricerca e diritto d'autore. Milano: Nouvo grupo grafico.

Hebrang Grgić, I., 2011. *Open Access to Scientific Information in Croatia : Increasing Research Impact of a Scientifically Peripheral Country.* Saarbrücken : Lambert Academic Publishing.

Horvat, A.; Živković, D., 2009. *Knjižnice i autorsko pravo.* Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.

Horvat, A.; Živković, D., 2012. Između javnosti i privatnosti - knjižnice u vremenu e-knjige. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.

Horvat, A., 2011. Digitalizacija i knjižnice. // Zbornik Hrvatskog društva za autorsko pravo, (11-12), str. 27-35.

IFLA, 2012. *Key Issues for e-Resource Collection Development: A Guide for Libraries.*

Little, G., 2011. Solutions in Search of Problems? The Challenges and Opportunities of Institutional Repositories. // The Journal of Academic Librarianship, 38 (1), str. 65-67.

Matanovac Vučković, R., 2011. Pravni status autorskih djela stvorenih u radnom odnosu na sveučilištu. // Zbornik Hrvatskog društva za autorsko pravo, (11-12), str. 1-26.

Pažur, I., 2004. Autori znanstvenih radova i autorsko pravo. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske, 47 (1-2), 95-108.

Primary Research Group, 2011. *The Survey of Institutional Digital Repositories.*

Rajh, A.; Stancić, H., 2010. Planiranje, izgradnja i uspostava digitalnog arhiva. // Arhivski vjesnik, 53, str. 41-62.

Robinson, M., 2009. Promoting the Visibility of Educational Research through an Institutional Repository. // Serials Review, 35 (3), str. 133-137.

Sawant, S., 2011. Indian institutional repositories: a study of user's perspective. // Program: electronic library and information systems, 46 (1), 92-122.

Sawant, S., 2011. Institutional repositories in India: a preliminary study. // Library Hi Tech News, 28 (10), 81-92.

Vrana, R., 2010. Digital Repositories and Possibilities of Their Integration into Higher Education // International Journal of Emerging Technologies in Learning (IJET), SI 2 (5), str. 32-37.

Vrana, R., 2011. Digital repositories and the future of preservation and use of scientific knowledge. // Informatologia, 44(1), str. 55-62.

Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima, NN 167/03, 79/07, 80/11, 144/12. Zagreb: Narodne novine.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

5.000,00

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	

	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		
Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme		
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.		
Potpis _____ prof.dr.sc. Daniela Živković		
Potpis _____ Martina Fabris, ---		
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)		
U Zagrebu, 27.03.2013.	Potpis _____	Martina Fabris, ---
U Zagrebu, 27.03.2013.	Potpis _____	Martina Fabris, ---

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		mr. sc. Martina Fabris	
Nositelj studija:		Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet	
Naziv studija:		Poslijediplomski doktorski studij Informatičkih i komunikacijskih znanosti	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		6915	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Model izgradnje repozitorija u znanstvenim ustanovama u Hrvatskoj	
	<i>Engleski</i>	Repositoryy model in scientific institutions in Croatia	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):		Društvene znanosti / Informatičke i komunikacijske znanosti / Knjižničarstvo	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	prof. dr. sc. Daniela Živković	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	dzivkovi@ffzg.hr
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. prof. dr. sc. Aleksandra Horvat	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	ahorvat@ffzg.hr
	2. Dr. sc. Aleksandra Uzelac, viša znanstvena suradnica	Institut za razvoj i međunarodne odnose, Hrvatska	auzelac@irmo.hr
	3. prof. dr. sc. Daniela Živković	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	dzivkovi@ffzg.hr
	4.		
	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Povjerenstvo je imenovano na 6. sjednici Fakultetskoga vijeća Filozofskoga fakulteta u Zagrebu održanoj 20. ožujka 2013. kao 86. točka dnevnog reda.		

1

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
<p>Obrana teme održana je 12. ožujka 2013. u 11h na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Pristupnica je u trajanju od pola sata sustavno izložila temu doktorskog rada. Pitanja članova Povjerenstva bila su usmjerena na odabir uzorka. Istraživanje će obuhvatiti znanstvene ustanove iz Upisnika znanstvenih ustanova Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta (MZOS). Pristupnica će ispitati znanstvenike u spomenutim ustanovama, voditelje knjižnica koje su u sastavu tih ustanova, urednike znanstvenih časopisa i referente zadužene za znanstveno nakladništvo u MZOS-u. Istražit će potrebu za uspostavom repozitorija u znanstvenoj zajednici (spremnost korisnika i ustanova) primjenom više metoda: komparativne i deskriptivne, analitičke i komparativne te metode intervjua. Utvrdit će postojanje digitalnih arhiva u znanstvenim ustanovama u Hrvatskoj, saznati tko je zadužen za njihovo održavanje, utvrditi jesu li znanstvenici i u kojoj mjeri spremni na pohranu svojih radova u digitalne arhive i jesu li pritom upoznati s autorskim pravima prilikom samoarhiviranja. Budući da su znanstvenici obvezni napredovati u viša zvanja, istražiti će se i opisati uloga repozitorija u vrednovanju znanstveno-nastavnog rada autora pri izboru u zvanje. U tom će se kontekstu nužno raspraviti i stanje znanstvenog nakladništva i naznačiti kako bi izgradnja repozitorija mogla dio znanstvene politike. Obrana je završena u 12,15 sati.</p>	
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>	
<p>Očekivani znanstveni doprinos predloženog doktorskog rada jest prijedlog znanstveno utemeljenih modela repozitorija u znanstvenim ustanovama u Hrvatskoj. Izgradnja repozitorija kao podrška znanstvenom radu zadire u različita područja. Poznato je da uključuje nove kadrovske i financijske modele poslovanja pojedinih znanstvenih ustanova koje su spremne izgraditi repozitorij, ali zahtijeva i razvoj odgovarajuće strategije za znanost pojedine zemlje koja će naznačiti pitanja kao što je objavljivanje i vrednovanje znanstvenog rada. Pristupnica će detaljno istražiti spremnost hrvatske znanstvene zajednice za takav razvoj i tako na temelju prikupljenih podataka dati smjernice za njihovo uspostavljanje (izrada plana edukacije, promidžbe i prijedloga ugovora za uvrštavanje građe u repozitorij), a time i za razvoj strategije odgoja, obrazovanja, znanosti i tehnologije u Hrvatskoj.</p> <p>Smatramo da je predloženo istraživanje izvedivo i dovoljno sveobuhvatno da bi pokazalo različitost potreba pojedinih znanstvenih disciplina za repozitorijima kao važnog oblika znanstvene komunikacije.</p>	
Mišljenje i prijedlog:	
<p>Smatramo da je uspostava znanstvenih repozitorija u svijetu pa tako i u Hrvatskoj suvremena tema kojoj vrijedi posvetiti istraživanja u sklopu doktorskog rada. Predlažemo da se postupak nastavi.</p>	
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:	
<p>Povjerenstvo je predložilo da se naslov neznatno preoblikuje i da glasi: Modeli repozitorija u znanstvenim ustanovama u Hrvatskoj.</p>	
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):	
Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):	
šk. god. 2013/14. zimski semestar	
Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)	

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (po potrebi):

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora

Titula, ime i prezime, ustanova, država:

Potpis:

1.(predsjednik Povjerenstva)

prof. dr. sc. Aleksandra Horvat, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska

2. Dr. sc. Aleksandra Uzelac, viša znanstvena suradnica, Institut za razvoj i međunarodne odnose, Hrvatska

3. prof. dr. sc. Daniela Živković, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska

4.

5.

U Zagrebu, 21. 3. 2013.

M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Tatjana Lolić, dipl. arheolog i povijesničar umjetnosti		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Arheologija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	3102		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Marija i Rade Lolić		
Datum i mjesto rođenja:	07.11.1961., Otočac, Hrvatska		
Adresa:	Šeferova 6, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	098471997		
E-mail:	tanja_lolic@yahoo.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<p>1. International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property, <i>Architectural Conservation</i>, Ostale vrste studija, Italija</p> <p>2. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Arheologija i povijest umjetnosti, Dodiplomski, Hrvatska</p>
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<p>2004 - danas zaposlena kao viši savjetnik – konzervator u Konzervatorskom odjelu u Zagrebu, Uprave za zaštitu kulturne baštine, Ministarstva kulture u Zagrebu</p> <p>2007 – danas znanstveni suradnik na Katedri za metodologiju i arheometriju, Odsjeka za arheologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu</p> <p>1994 – 2004 zaposlena kao savjetnik – konzervator u Regionalnom zavodu za zaštitu kulturne baštine</p>
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<p>1. Cindrić, Igor; Lolić, Tatjana; Metež, Ljerka; Miletić Čakširan, Ivana; Petrincec, Tomislav; Zagorac, Ivan. Industrijski kompleks Segestica u Sisku, Konzervatorska studija sa sustavom mjera zaštite nepokretnih kulturnih dobara, 2009. (konzervatorska studija).</p> <p>2. Lolić, Tatjana. Denkmale in verlassenen Landstrichen des Mittelmeerraumes, 2011. (stručni rad).</p> <p>3. Lolić, Tatjana. Roman City of Siscia - Business Plan, 2010. (stručni rad).</p>

	<p>4. Lolić, Tatjana; Petrinc, Tomislav. Roman City of Siscia - Preliminary Technical Assessment, 2006. (stručni rad).</p> <p>5. Petrić, Ksenija; Lolić, Tatjana; suradnja; Kovačić, Branka; Korunek, Marijana; Parnica, Robert; Burmaz, Josip. Sveta Jelena kod Čakovca- Konzervatorska studija za projekt prezentacije lokaliteta, 2005. (elaborat).</p> <p>6. Lolić, Tatjana; Wiewegh, Zoran. Urbanism and Architecture // The Archaeology of Roman Southern Pannonia. The state of research and selected problems in the Croatian part of the Roman province of Pannonia / Migotti, Branka (ur.). Oxford : Archaeopress, 2012.</p> <p>7. Lolić, Tatjana; Petrinc, Tomislav. Sisak // Arheologija i turizam u Hrvatskoj / Sanjin Mihelić (ur.). Zagreb : Arheološki muzej u Zagrebu, 2011.</p> <p>8. Lolić, Tatjana. Sisak // Stotinu hrvatskih arheoloških lokaliteta / Durman, Aleksandar (ur.). Zagreb : Leksikografski zavod, 2006.</p> <p>9. Lolić, Tatjana. Colonia Flavia Siscia. // Situla. 41 (2003) ; 131-152 (članak, znanstveni).</p> <p>10. Lolić Tatjana; Petrinc Tomislav. Sisek–urbana arheologija in reurbanizacija. // Arheo (Ljubljana). 28 (2011) ; 147-158 (članak, stručni).</p> <p>11. Tatjana Lolić Colonia Flavia Siscia // <i>The Autonomous Towns of Noricum and Pannonia</i> Kranj, Slovenija, 1999 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>12. Tatjana Lolić, Tomislav Petrinc Konzervacija, restauracija i prezentacija cetingradskog poviesnog nasljeđa // <i>Povijest i današnjica Cetina</i> Cetingrad, Hrvatska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p>									
NASLOV PREDLOŽENE TEME										
Hrvatski:	Urbanizam antičke Siscije na temelju analize i interpretacije povijesne i moderne nacrtne dokumentacije.									
Engleski:	Layout of Roman Siscia based on analysis and interpretation of historic and modern drawings and plans.									
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):										
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Arheologija / Antička arheologija									
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)										
	<table border="1"><thead><tr><th>Titula, ime i prezime:</th><th>Ustanova, država:</th><th>E-Pošta:</th></tr></thead><tbody><tr><td>Prvi mentor:</td><td>prof.dr.sc. Mirjana Sanader Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska</td><td>msanader@ffzg.hr</td></tr><tr><td>Drugi mentor:</td><td>prof.dr.sc. Marina Miličević-Bradač Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska</td><td>mladen.bradac@zg.htnet.hr</td></tr></tbody></table>	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:	Prvi mentor:	prof.dr.sc. Mirjana Sanader Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	msanader@ffzg.hr	Drugi mentor:	prof.dr.sc. Marina Miličević-Bradač Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	mladen.bradac@zg.htnet.hr
Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:								
Prvi mentor:	prof.dr.sc. Mirjana Sanader Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	msanader@ffzg.hr								
Drugi mentor:	prof.dr.sc. Marina Miličević-Bradač Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	mladen.bradac@zg.htnet.hr								
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina										

Prvi mentor:	<ol style="list-style-type: none"> 1. "Neue Überlegungen über eine Statue der Göttin Roma aus Aequum in Dalmatien" at: T.Nogales – I. Rodà (eds.), Roma y las provincias: modelo y difusion, Merida 2011, str. 291–296. 2. "O problemima topografije hrvatskog dijela dunavskog limesa na temelju novijih arheoloških istraživanja" at: I. Radman-Livaja (ed.), Nalazi vojne opreme u Hrvatskoj, Zagreb 2010, str. 22–231. 3. "Manschaftsbaracken mit Strebepfeilern aus Tilurium" at: A. Morillo et al. (eds.), Estudios sobre la frontera romana, Madrid 2009, str. 1509–1514. 4. Dalmatia, Mainz am Rhein 2009. 5. "Über zwei römische Grabstelen aus der römischen Provinz Dalmatien, auf denen ein Ball dargestellt ist" at: C. Franek et al. (eds.), Thiasos, Graz 2008, str. 835–841.
Drugi mentor:	<ol style="list-style-type: none"> 1. "A i govore li nešto istinito..." // Zbornik radova Ivica Žile / Lupis, Vinicije B. (ur.). Dubrovnik: Matica Hrvatska, ogranak Dubrovnik, 2011. Str. 19-27. 2. Grčka kolonizacija na Sredozemlju // Antički Grci na tlu Hrvatske / Jasmina Poklečki Stošić (ur.).Zagreb : Galerija Klovičevi dvori, 2010. Str. 41-52. 3. Spomenici božice Dijane s područja kolonije Claudia Aequum i logora Tilurium. // <i>Opuscula archaeologica</i>. 33 (2009) ; 51-78 4. Horacije, Jadran i jugo // Jurišićev zbornik: zbornik radova posvećenih uspomeni na Marija Jurišića / Bekić, Luka (ur.).Zagreb : Hrvatski restauratorski zavod i Međunarodni centar za podvodnu arheologiju u Zadru, 2009. Str. 284-290. 5. Dijana izvan grada. // <i>Archaeologia Adriatica</i>. 2 (2008) , 1; 359-366
OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Rimska kolonija i glavni grad Panonije Savije <i>Siscia</i> , danas se nalazi pod temeljima modernoga Siska. To je razlog zbog kojeg se u istraživanju antičkog urbanizma ovoga grada moraju koristiti i metode urbane arheologije. Jedna od njih je analiza i interpretacija arhivske nacrtna dokumentacije. O Sisku i njegovim lokalitetima je sačuvana dokumentacija među kojom najstarija potječe iz kraja 17. st. Nacrtna dokumentacija koja će biti predmet analize i interpretacije može se podijeliti u dvije grupe od kojih jedna obuhvaća nacрте koji se tiču Siska a nisu vezani uz arheološka istraživanja, i drugu grupu u koju spada arheološka dokumentacija. Unutar ove druge grupe razlikuje se georeferencirana dokumentacija i ona koji to nije (do 1985.g.). Analizom arhivske nacrtna dokumentacije po prvi put bi se obuhvatili i smjestili u prostor svi poznati lokaliteti antičke Siscije. Nakon toga bi se mogli raspoznati pojedini urbani elementi kao što bi se mogla provesti i njihova interpretacija.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Roman <i>colonia</i> and capital of the <i>Pannonia Savia</i> – <i>Siscia</i> today is situated beneath the foundation of modern Sisak. This context is the reason for use of the urban archaeology methods in the research of the layout of the Roman town. One of the methods is the analyses and interpretation of the architectural plans and drawings among which the oldest dates from 17. ct. This documentation is divided in two groups: one that has as subject roman Siscia, but not as the result

of the archaeological excavation, and the other that was the integral part of the archaeological excavation. The second group differentiates two distinctive records: the first made before 1985 being without the referential system of geo-coordinates; and the second made after 1985 with the proper geo-coordinates. All sites of Roman Siscia will be located and interpreted for the first time through the analyses of the historical and modern architectural plans and drawings.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Urbana aglomeracija rimska Siscija smještena je na jugozapadnom rubu Panonske nizine između tokova rijeka Save, Kupe i Odre, ispod klasicističke jezgre današnjeg grada Siska. Siscija je tijekom 4 stoljeća jedan od najvažnijih gradova rimske provincije Panonije, a u kasnoj antici postaje i glavni grad provincije Panonije Savije. Nakon Oktavijanovog osvajanja prapovijesne Segestike 35. g. pr. Kr, na lijevoj obali Kupe formira se Siscija kada tijekom 1. st. postaje uporište Rimljana za daljnje osvajanje panonskog prostora. Nekoliko elemenata bilo je presudno za osnivanje grada na ovom položaju: plvnost rijeke Save, postojanje prapovijesnih komunikacija, blizina ležišta željezne rudače, razvijena vodena mreža, područje bogato šumom, životinjama i stokom. Siscija vrlo rano postaje čvorište riječnog i kopnenog prometa koji povezuje Istok s Italijom te s područjem Dalmacije, a trase cesta iz smjera Akvileje, Emone i Petovijona prema Andautoniji, Mursi i Sirmiju mogu se pratiti prema arheološkim ostacima kroz niz susjednih sela današnjeg Siska

Već u 1. st. u Sisciji je formirana riječna flota i luka. U 3. st, za vrijeme vladavine cara Galijena u Sisciji je osnovana carska kovnica, a tijekom istog stoljeća postaje i sjedište Biskupije. Grad je intenzivno izgrađivan od 1. do 4. stoljeća, a zahvaljujući arheološkim istraživanjima poznat je perimetar gradskih zidina, reprezentativna javna arhitektura: žitnica, javne terme, reprezentativna stambena arhitektura, skromnije gradske četvrti, ortogonalni ulični raster, infrastruktura, ulazi u grad, otvoreni gradski prostori. Osim javnog i stambenog gradskog područja, poznati su i položaji pet nekropola. Rimski grad u razvijenoj fazi pokrivao je površinu od oko 50 hektara unutar zidina te oko 200 hektara zajedno s nekropolama.

Siscija se spominje u već u antičkim izvorima. *Siskia* i *Segestike* spominje Strabon kao imena dva susjedna mjesta. Plinije stariji također razlikuje Sisciju i Segestiku kao dva odvojena susjedna mjesta. Apijan spominje osvajanje Segestike 35. g. pr. Kr. nakon 30 dana opsade. Nakon Oktavijanova pohoda Segestika se više ne spominje u izvorima već isključivo Siscija

Siscija je predmet dokumentiranja od antičkih vremena, a istraživanja, dokumentiranja i interpretacije u posljednjih 300 godina. Prvi poznati antički geografski prikaz Siscije nalazi se na Peutingerovoj karti (*Tabula Peutingeriana*).

Dvije srednjovjekovne karte svijeta iz 13. st. (*mapa mundi*) jedna iz benediktinskog samostana **Ebstorf**, a druga iz **Hereforda** također prikazuju Sisciju na razini simbola grada.

Jedna od najvrijednijih zbirki nacrti koji se bave Siscijom je svakako ona **L. F. Marsiglija** koji se danas čuvaju u *Biblioteca Universitaria di Bologna* pod nazivom *Sissii Vetusta Monumenta*. (*BUB. Ms. Marsili 1044, n. 101. fasc. A*). Uz ovu zbirku nacrti Marsigli je objavio i čuveni opis Siscije te točrt gradskog perimetra s označenom linijom gradskih zidina i ulaza u grad u knjizi *Danubius Pannonico Mysicus* iz 1726. g. Dio ove građe objavio je 1982. godine Giovanni Brizzi u članku *Le antichità panoniche di Luigi Ferdinando Marsigli: Nuovi elementi per la topografia di Siscia*.

Kartografija 18 – 20. stoljeća dokumentira transformaciju Siscije i polagani nestanak ruina u arheološku razinu te utjecaj rimske urbane matrice na suvremeni urbanizam. Krajem 18. st. **Matija Petrar Katančić** izradio je prvi povijesno arheološki vodič po Sisku u djelu *Specimen philologiae et geographiae Pannoniorum*.

U drugoj polovici 19. st. započinju **iskopavanja** u Sisku na amaterskoj razini koja vodi Arheološko društvo Siscija. Tada počinje nastajati i amaterska terenska dokumentacija. Prvi arheolog koji će voditi arheološka istraživanja u Sisku je Josip Brunšmid i to krajem 19. i početkom 20. stoljeća. Podaci o iskopavanjima u Sisku tijekom 19. st. nalaze se arhivskoj dokumentaciji Arheološkog muzeja u Zagrebu pod nazivom *Dossier Siscia 1851 – 1935*. godine. Iz ovog razdoblja poznat je perimetar Siscije i sjeverna i jugozapadna nekropola te prapovijesno naselje Segestika.

Od drugog svjetskog rata Gradski muzej Sisak preuzima iskopavanja u Sisku, a glavnina arheoloških nalaza i dokumentacije koja se odnosi na razdoblje od 1945. g. do 1979. g. čuva se u muzeju u formi terenskih dnevnika i nacrti Stjepana Vrbanovića. U ovom razdoblju utvrđen je položaj gradskih zidina na nekoliko mjesta, gradskih termi na obali Kupe, mogući forum ili hram, dijelovi infrastrukture, dijelovi ulica, stambena arhitektura.

Od 1985. g. Filozofski fakultet, Odsjek za arheologiju, započinje arheološka istraživanja prema suvremenim arheološkim standardima

praćenjem stratigrafije i izradom nacrtna dokumentacije u koordinatnom sustavu. Od 1985. g. do danas u Sisku je provedeno 50 arheoloških istraživanja unutar gradskog perimetra Siscije i na području nekropola. Ova istraživanja daju mogućnost početka rekonstrukcije razvoja plana grada Siscije u kronološkim slojevima. Pokretni arheološki materijal ispravno je metodološki vezan za stratigrafske slojeve, a u gotovo svim istraživanjima pokretni nalazi prošli su osnovnu obradu. Gotovo svi lokaliteti objavljeni su u arheološkim publikacijama *Opuscula archaeologica* i *Hrvatski arheološki godišnjak* ili su bili tema diplomskih ili poslijediplomskih radova sudionika istraživanja.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj istraživanja je utvrditi razvoj urbanizma rimske Siscije od početne vojne jezgre nastale nakon osvajanja područja 35. g. pr. Kr. do posljednje faze razvijenog gradskog plana u 4. st. na temelju dokumentacije i interpretacije nacrti koji su nastali od 17. st. do danas. Pristup se temelji na osobnom vođenju više arheoloških istraživanja u Sisku od 1990. do 2005. g. te na poznavanju prostora Siska u okviru konzervatorske nadležnosti na tom području. Dobiveni podaci omogućit će obradu, sistematizaciju i povezivanje kompletne nacrtna dokumentacije nastale o Sisciji s arheološkom interpretacijom u cilju rekonstrukcije razvoja plana grada Siscija prema kronološkim slojevima kroz 4 stoljeća.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Za rekonstrukciju razvoja plana grada nacrtna dokumentacija predstavlja visoko interpretativni dio dokumentacije koji zajedno s arheološkom interpretacijom omogućuje fizički okvir za rekonstrukciju života rimske Siscije.

Nacrtna dokumentacija predstavlja prvi korak u razumijevanju značenja, stanja i složenosti fizičke supstance mjesta stoga nacrtna dokumentacija koja je nastala o Sisciji od 17. st. do danas traži valorizaciju i uključivanje u interpretaciju cjeline lokaliteta. Naročita važnost ovih informacija proizlazi iz činjenice da je položaj rimskog grada ispod gustih povijesnih i suvremenih urbanih struktura, stoga su arheološka istraživanja otežana te će se teško pomicati granice znanja prema sintezi ove teme bez cjelovitog istraživanja, sistematizacije i interpretacije povijesne i suvremene dokumentacije u cjelini.

U tezi se obrađuju ciklusi nacrti od antičkih vremena do danas, uz analizu prikazanih nalaza u odnosu na rezultate istraživanja iz posljednjih 30 godina.

Težište je na analizi i interpretaciji ciklusa dokumentiranja na srednjovjekovnim kartama svijeta iz Hareforda i Ebsdorffa; zu nacrti L.F. Marsiglija iz arhiva Sveučilišne biblioteke u Bologni; tematskoj kartografiji 18 – 20 stoljeća koja prikazuje ostatke antičke Siscije, dokumentaciji druge pol. 19. st. do 1935. g. koja se čuva u Arheološkom muzeju u Zagrebu pod nazivom *Dossier Siscia*; nacrtima iz Gradskog muzeja Sisak koji dokumentiraju istraživanja od II Svjetskog rata do 1979. g; te na rezultatima arheoloških istraživanja od 1985. godine do danas. koji su dijelom objavljeni u arheološkim publikacijama, a jednim dijelom će biti obrađeni rezultati neobjavljenih arheoloških istraživanja.

Rezultati zaštitnih arheoloških istraživanja u posljednjih 30 godina, provedeni prema suvremenim arheološkim standardima, a omogućuju revalorizaciju starije nacrtna dokumentacije koja u konačnici doprinosi rekonstrukciji razvoja plana Siscije u kronološkim slojevima.

Revalorizacijom povijesne nacrtna dokumentacije pokušat će se utvrditi je li topografija Siscije bila prepoznata u 17/18. st. u u ostavštini L.F. Marsiglija.

Kartografija 18 – 20. st. prikazuje način transformacije Siscije u današnji status kada je glavina rimske urbane strukture sačuvana isključivo u arheološkoj razini. Međutim interpretacijom nalaza prikazanih na kartama mogu se dobiti podaci o dijelovima urbane strukture Siscije koja do sada nije bila istraživana.

Arheološka dokumentacija druge pol. 19. st. do 1935. g. koja se uglavnom bavi opisima pokretnih nalaza bez arheološke interpretacije i točnog položaja ostataka arhitekture može, u svjetlu rezultata novijih istraživanja, doprinjeti slici razvoja plana grada .

Arheološka dokumentacija koja prati arheološka istraživanja Siscije, nastajala od II Svjetskog rata do 1979. g. prikazuje nalaze dijelova rimske arhitekture i njihov položaj određen mjerenjem od postojećih suvremenih zgrada. Ova dokumentacija pruža mogućnost interpretacije dijelova urbane strukture Siscije identifikacijom repera od kojih je položaj određen. Na nekim mjestima također je moguće georeferencirati pojedine markantnije arhitektonske ostatke (gradske zidine) Siscije koji nisu pokriveni zgradama i suvremenom gustom infrastrukturom. pomoću neinvazivnih metoda istraživanja (geofizika).

Metodologija rada se temelji na prikupljanju kompletne nacrtno dokumentacije nastale o Sisciji od antičkih vremena do danas te na analizi i interpretaciji te dokumentacije. Slijedi obrada nacrtala nalaza snimljenih suvremenim tehničkim instrumentima od 1985 – danas te obrada kompozitnih nacrtala kompjutorskim programom AutoCad. Presentacija nacrtala razvoja urbanističkog plana grada Siscija biti će realizirana kroz nekoliko slojeva karata na podlozi digitalnog modela reljefa, orto – fotografije, osnovnim državnim kartama te katastarskoj podlozi. Razvoj plana antičkog grada na temelju nacrtno dokumentacije bit će upotpunjen i rezultatima geofizičkih istraživanja te arheološkim interpretacijama rezultata svih dosadašnjih istraživanja.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Integralni pristup temi razvoja plana grada s usmjeravanjem na cjelovitu nacrtnu dokumentaciju nastalu o lokalitetu, omogućit će nove spoznaje o rimskom urbanom planiranju i korištenju prostora Siscije. Znanstveni doprinos ovakvog pristupa je u stručnoj i znanstvenoj analizi i interpretaciji dostupnih nacrtala antičke arhitekture te rezultata istraživanja s nekoliko lokaliteta istraživanih od 1990. do 2005. g. Krajnji rezultat je potpuno nova i najdetalnija topografija antičkog Siska do sada.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. **Adam 2001** Jean Pierre Adam, *Roman building*, London-New York, 2001.
2. **Baćani, Gospodinović, Škrkulja, Tomaš – Barišić, 2011**, Iskra Baćani, Sanja Gospodinović, Tea Tomaš – Barišić, Rosana Škrkulja, *Zaštitna arheološka istraživanja Gradskog muzeja Sisak 2000 – 2010*, Katalog izložbe, Sisak 2011.
3. **Barkóczy 1980** László Barkóczy, History of Pannonia, u: *The Archaeology of Roman Pannonia*, Akadémia Kiadó, Budapest, 1980, 85 – 120.
4. **Bevan, Phillott 1873**, W.L.Bevan, H. W. Phillott, *Medieval Geography an Essay in Illustration of the Hereford Mappa Mundi*, London 1873
5. **Bojanovski 1974** Ivo Bojanovski, *Dolabelin sistem cesta u rimskoj provinciji Dalmaciji*, Sarajevo, 1974.
6. **Bojanovski 1988** Ivo Bojanovski, *Bosna i Hercegovina u antičko doba*, Sarajevo, 1988
7. **Brizzi 1982**, Giovanni Brizzi, Le antichità panoniche di Luigi Ferdinando Marsigli: Nuovi elementi per la topografia di Siscia, *Atti e memorie della Deputazione di storia patria per le province di Romagna*, n.s vol. XXXI-XXXII 1980-81, 33-52.
8. **Burkowsky 1999** Zdenko Burkowsky, *Sisak u prapovijesti, antici i starohrvatskom dobu*, Katalog izložbe, Sisak 1999.
9. **Burkowsky 2000** Zdenko Burkowsky, *Pregled zaštitnih arheoloških istraživanja 1990 – 2000*, Katalog izložbe, Sisak 2000.
10. **Deák, Lapaine, Kljajić 2004**, Antal András Deák, Miljenko Lapaine, Ivka Kljajić, Johann Christoph Müller (1673-1721), *Kartografija i geoinformacije*, 2004, 3, 68-80.
11. **Domić – Kunić 2004** Alka Domić – Kunić, Literarni izvori za iliričke provincije, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, 3.s., XXXVII 119–171 (2004)
12. **Domić – Kunić 2006**, Alka Domić – Kunić, Posljednja faza osvajanja južne Panonije, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu* 3.s. XXXIX (2006), 59 – 164.
13. **Durman 1992** Aleksandar Durman, O geostrateškom položaju Siscije, *Opuscula Archaeologica*, 16, Zagreb, 1992: 117 – 131.
14. **Durman 2002** Aleksandar Durman, Iron resources and production for the Roman frontier in Pannonia, *Historical Metallurgy*, Vol. 36 Number 1, 2002
15. **Faber 1973** Aleksandra Faber, Građa za topografiju antičkog Siska, *Vjesnik arheološkog muzeja u Zagrebu*, VI-VII, Zagreb, 1973.

16. **Goodman 2007** Penelope Goodman, *The Roman City and its Periphery From Rome to Gaul*, Routledge Taylor and Frances Group, London and New York, 2007.
- 17 **Gros, Torelli 1988** Pierre Gros, Mario Torelli, *Storia dell'urbanistica, Il mondo romano*, Roma – bari, 1988.
18. **Harris 1979** Edward C. Harris, *Principles of Archaeological Stratigraphy*, Academic Press, New York, 1979.
19. **Hoti 1992** Marina Hoti, Sisak u antičkim izvorima, *Opuscula Archaeologica*, 16, Zagreb, 1992: 133-163.
20. **Lolić 2003** Tatjana Lolić, Colonia Flavia Siscia, u: *The Autonomous Towns of Noricum and Pannonia*, Pannonia I Situla 41, Ljubljana, 2003, 131 – 152.
21. **Makjanić 1996** Rajka Makjanić, Sisak – terra sigillata iskopavanje 1990. g. *Opuscula Archaeologica* 20, 91 – 118, 1990
22. **Marsigli 1726** Luigi Ferdinando Marsigli, *Danubius Pannonico-mysicus observationibus geographicis, astronomicis, hydrographicis, historicis, physicis perlustratus et in sex tomos digestus*, Hague-Amstelodami.
23. **L. F. Marsiglija Sissii Vetusta Monumenta.** (BUB. Ms. Marsili 1044,n.101.fasc. A, *Biblioteca Universitaria di Bologna*, Bologna
24. **Mócsy 1974** András Mócsy, *Pannonia and Upper Moesia*, A History oft he Middle Danube Provinces of the Roman Empire, London and Boston, 1974
25. **Nenadić 1986** Vesna Nenadić, Prilog proučavanju Siscije, *Prilozi 3/4 Instituta za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu*, Odsijek za arheologiju, 1986/87
26. **Slukan – Altić 2003**, Mirela Slukan – Altić, *Povijesna kartografija*, Kartografski izvori u povijesnim znanostima, Zagreb, 2003.
27. **Šašel – Kos 2005** Marjeta Šašel Kos, *Appian and Illyricum*, Ljubljana, 2005
28. **Vrbanović 1981** Stjepan Vrbanović, Prilog proučavanju Siscije, *Izdanja Hrvatskog arheološkog društva*, 6, Zagreb, 1981, 187-200.
29. **Wiewegh 2003** Zoran Wiewegh, *Jugoistočna nekropola Siscije*, Sisak, 2003.
30. **Zaninović 1981** Marin Zaninović, Siscija u svojim natpisima, *Izdanja Hrvatskog arheološkog društva*, 6, Zagreb, 1981, 201-208.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

10.000,00

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno		

financiranje	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)	
Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme	
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.	
Potpis _____ prof.dr.sc. Mirjana Sanader	
Potpis _____ prof.dr.sc. Marina Miličević-Bradač	
Potpis _____ Tatjana Lolić, dipl. arheolog i povijesničar umjetnosti	
IZJAVA	
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.	
U Zagrebu, 04.01.2013.	Potpis _____ Tatjana Lolić, dipl. arheolog i povijesničar umjetnosti

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
<i>Podaci se u obrazac mogu upisivati u samo za to predviđena mjesta. Molimo Vas da se za kretanje kroz upitnik koristite tipkom „tab“.</i>			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Tatjana Lolić, dipl.arheolog i povjesničar umjetnosti	
Nositelj studija:		Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet	
Naziv studija:		Arheologija	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		3102	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Urbanizam antičke Siscije na temelju analiza i interpretacije povijesne i moderne nacrtno dokumentacije	
	<i>Engleski</i>	Layout of Roman Siscia based on analysis and interpretation of historic and modern drawings and plans	
Područje/polje:		Humanističke znanosti/Arheologija/Antička arheologija	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	prof. dr. sc. Mirjana Sanader	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	msanader@ffzg.hr
Drugi mentor:	prof. dr. sc. Marina Miličević-Bradač	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	mmilicev@ffzg.hr
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1.dr. sc. Zoran Gregl	Arheološki muzej, Zagreb, Hrvatska	zgregl@amz.hr
	2.dr.sc. Mirjana Sanader	Filozofski fakultet u Zagreb, Hrvatska	msanader@ffzg.hr
	3.dr. sc. Domagoj Tončinić	Filozofski fakultet u Zagrebu, Hrvatska	dtoncini@ffzg.hr
	4.		
5.			
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Sjednica fakultetskog vijeća Filozofskog fakulteta u Zagrebu od 20. 03. 2013.		

1

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
Javna obrana teme nije predviđena važećim programom Doktorskog studija arheologije	
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>	
<p>Predložena tema doktorskog rada bavi se najznačajnijim antičkim lokalitetom u hrvatskom dijelu rimske provincije Panonija Gornja. Riječ je o antičkoj Sisciji, keltskoj Segestici tj. o današnjem Sisku. Rimskodobni grad osnovan je 35. g. pr. Krista nakon vojnog pohoda vojskovođe Oktavijana (kasnije prvog rimskog cara Augusta) i tijekom izgradnje i razvoja dobio je status kolonije, postao je glavni grad u Panoniji Saviji, tu je funkcionirala carska kovnica novca, bio je sjedište ili sidrište rječne flavijevske flotile, izuzetno jak proizvođački centar keramike, fibula, medicinskih instrumenata itd. Današnji Sisak na neki način je „sjeo“ na antički Sisciju pa je jasno da su ostaci tog rimskodobnog grada bili vidljivi i tijekom stoljeća nakon njegove propasti. Isto tako pokazao se interes još u srednjem vijeku za istraživanjem ostataka arhitekture. Dvije srednjovjekovne karte iz 13. st. prikazuju Sisciju kao grad, a to se nastavlja i tijekom novog vijeka; npr. krajem 18. st. Matija Petar Katančić već piše prvi povijesno-arheološki vodič po Sisku. Naravno, 19. stoljeće donosi i prva arheološka istraživanja koja se nastavljaju i u više manje amaterskom obliku tijekom tri četvrtine 20. st. da bi tek od 1985. g. započela zaštitno-konzervatorska iskopavanja koja su popraćena adekvatnom dokumentacijom. Usporedbom recentnih istraživanja kojima se došlo do novih spoznaja o antičkoj Sisciji, a dio kojih je provela i sama doktorandica, sa sačuvanom starom povijesnom i nacrtom dokumentacijom doći će se do itekako važnih rezultata o urbanističkom i prostornom planu antičke Siscije na znatno jeftiniji i nedestruktivni način nego što su to sama arheološka istraživanja. Dakle, predloženi doktorski rad obuhvatit će vrlo važnu i obilnu dokumentacijsku građu o jednom od najvažnijih rimskih središta na našem prostoru koji je još uvijek nedovoljno poznat i valoriziran, a kao tema zanimljiv je ne samo u hrvatskim okvirima nego i inozemnim arheolozima i povjesničarima. Po tome kako će tema biti obrađena, a i s obzirom na njezinu relevantnost, mislimo da je riječ o vrijednom radu koji zaslužuje da bude prihvaćen.</p>	
Mišljenje i prijedlog:	
<p>Pristupnica je ispunila sve uvjete propisane programom Poslijediplomskog doktorskog studija arheologije te svojim dosadašnjim radom pokazala zavidno znanje iz užeg područja teme doktorskog rada. Predočeni sinopsis pokazuje da namjerava sustavno pristupiti odabranoj temi i da je upoznata s najvažnijom i najnovijom znanstvenom i stručnom literaturom područja koje istražuje. Povjerenstvo smatra da je predložena tema doktorskog rada znanstveno utemeljena i relevantna te izvediva uz primjenu predviđene metodologije. Stoga predlažemo prihvaćanje predložene teme i mentora dr. sc. Mirjane Sanader i dr. sc. Marine Miličević-Bradač kao stručnjaka i znanstvenika kompetentnih za navedenu temu.</p>	
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:	
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):	
Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):	
Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)	

Potpis <i>(ime i prezime člana povjerenstva)</i>		
NAPOMENA <i>(po potrebi):</i>		
Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	1. <i>(predsjednik Povjerenstva)</i> dr. sc. Zoran Gregl, znan. savjetnik, Arheološki muzej u Zagrebu, Hrvatska	
	2. prof. dr. Mirjana Sanader, Filozofski fakultet u Zagrebu, Hrvatska	
	3. doc. dr. Domagoj Tončinić, Filozofski fakultet u Zagrebu, Hrvatska	
	4.	
	5.	
U Zagrebu, 24. 04. 2013.		M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Šefik Tatić, mag. nov.		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Sociologija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6598		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Bekir/Dušanka		
Datum i mjesto rođenja:	17.04.1976., Bihac, Bosna i Hercegovina		
Adresa:	Aleja dragutina Domjanica 20/a, Bedekovčina, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	+385995187657		
E-mail:	tatic.s@gmail.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Fakultet političkih nauka Sarajevo, Žurnalistika/novinarstvo, Dodiplomski, Bosna i Hercegovina
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<p>2005 -</p> <p>Nezavisni istraživač / autor u polju političke filozofije, sociološke teorije, kulture i medija. Autor niza tekstova, eseja i istraživanja objavljenih u teorijskoj platformi Reartikulacija/Deartikulacija (Ljubljana, Slovenija), zborniku Borec (Ljubljana, Slovenija), Centru za globalne studije i humanizam (Duke University, SAD), Noemalab teorijskoj web platformi (Noemalab, Italija) časopisu Odjek (Sarajevo, BiH), časopisu Malmoe (Beč, Austrija) magazin BHDani (Sarajevo, BiH), publikaciji Lost in Transition/Izgubljeno u tranziciji (Rosa Luxemburg Stiftung/Centar za socijalne studije, Beograd, Novi Sad, Srbija) autor teksta u katalogu izložbe I Will Never talk about the War Again (Stockholm, Švedska), autor niza tekstova, eseja i analiza objavljenih u časopisu Zarez, webportalu Kulturpunkt.hr i H-alter.org (Zagreb, Hrvatska), autor teorijske kontekstualizacije izložbe Tempo (Beograd, Srbija. Ko-autor (sa Marinom Gržinić) knjige Biopolitics/Nekropolitika/De-kolonijalnost (Pavillion - Bukurešt, Rumunjska).</p> <p>2005. Urednik hrvatsko-bosanskog prijevoda knjige Estetika kibernovijeta i učinci derealizacije, Marina Gržinić (Košnica Sarajevo, Multimedijalni institut Zagreb, 2005.)</p> <p>2004 - 2005. Urednik web sitea platforme za nove medije i teoriju Košnica (Sarajevo, BiH)</p> <p>2003 - 2005. Urednik i inicijator programa Kultura novih medija (niza od dvanaest javnih predavanja iz oblasti političke i sociološke teorije, teorije medija, teorijske psihoanalize i suvremene umjetnosti) u Mediacentru Sarajevo (Sarajevo, BiH)</p>

	<p>2003. - 2005. Novinar u netnovinar.org, portalu Mediacentra Sarajevo medijsku analizu</p> <p>2003. - 2004. Ko-autor dokumentarnog filma Kultura odgađanja (Mediaplan Sarajevo)</p> <p>2000. - 2003. Urednik niza radijskih emisija o nezavisnoj kulturnoj sceni (na BhRadio1, Radio Efm Sarajevo, Radio 3, Sarajevo)</p> <p>2000. - 2003. Programski urednik u nevladinoj organizaciji Kolektic booking (Sarajevo, BiH)</p> <p>2000. - 2001- Novinar u Verečnjim novinama (Sarajevo, BiH)</p>
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Šefik Tatić Alien in Transition // <i>On the Status of Aliens and Monsters workshop</i> Zagreb, Hrvatska, 2007 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno) 2. Šefik Tatić Diabolical Frivolity of Neoliberal Fundamentalism // <i>The Law of Capital - Histories of Oppression symposium</i> Ljubljana, Slovenija, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno) 3. Šefik Tatić Dijabolična banalnost neoliberalnog fundamentalizma // <i>Adria Art Annale / konferencija/radionica</i> Split, Hrvatska, 2009 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno) 4. Šefik Tatić Inclusion as the Paradigm of Apolitical within the Capital Machine // <i>Mind the Map - History is Not Given</i> Leipzig, Njemačka, 2005 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno) 5. Šefik Tatić Metastasis of Democracy and the Matrix of Fragmentation of the East // <i>No Space is Innocent</i> Graz, Austrija, 2006 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno) 6. Šefik Tatić Odnos nacionalizma i kapitalizma // <i>Oktobarski salon, artist Citizen symposium</i> Beograd, Srbija, 2008 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno) 7. Šefik Tatić Out with the Scene - Otvorena kultura kao model separacije od kapitalističkog režima proizvodnje // <i>Terminal festival/conference</i> Sarajevo, Bosna i Hercegovina, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno) 8. Šefik Tatić The Vice of the Democratic Man // <i>Transmediale intl. symposium Berlin</i> Berlin, Njemačka, 2009 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno) 9. Šefik Tatić, Lina Dokuzović Tranzicija kao Praznina - integracija, suučesništvo, otpor // <i>Lost in Transition intl. conference</i> Novi Sad, Srbija, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
NASLOV PREDLOŽENE TEME	
Hrvatski:	Logika humanizacije kapitala - Legitimizacija represije i devaluacija funkcije političke moći
Engleski:	The Logic of Humanization of Capital - Legitimization of Oppression and the Devaluation of the Function of Political Power
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	
Područje/polje/grana:	Društvene znanosti / Sociologija / Sociološka teorija

PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)

(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof.dr.sc. Marina Gržinić	Slovenska akademija znanosti i umetnosti, Slovenija	margrz@zrc-sazu.si
Drugi mentor:	prof.dr.sc. Biljana Kašić	Sveučilište u Zadru, Hrvatska	bikasic@unizd.hr

KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina

Prvi mentor:	<p>1.01 Izvorni znanstveni članek</p> <p>GRŽINIĆ, Marina. Biopolitično umetniško in nekropolitično družbeno. Čas. krit. znan., 2011, letn. 39, št. 245, str. 123-133. [COBISS.SI-ID 33459501]</p> <p>GRŽINIĆ, Marina. Southeastern Europe and the question of knowledge, capital, and power. The global South, 2011, vol. 5, no. 1, str. 51-64, doi: 10.1353/gbs.2011.0009. [COBISS.SI-ID 33004589]</p> <p>GRŽINIĆ, Marina. From biopolitics to necropolitics and the institution of contemporary art. V: GRŽINIĆ, Marina (ur.), ČENGIĆ, Nejšra Nuna. Biopolitics, necropolitics and de-coloniality, (Pavilion, 14). Bucharest: Artphoto Asc., 2010, str. 9-93. [COBISS.SI-ID 31826477]</p> <p>GRŽINIĆ, Marina. Linking theory, politics and art. V: AVGITA, Louisa (ur.), STEYN, Juliet (ur.). The Balkans, (Third text, Special issue, Vol. 21, issue 2, Mar. 2007). London: Routledge, 2007, str. 199-206. [COBISS.SI-ID 27119405]</p> <p>GRŽINIĆ, Marina. From transitional postsocialist spaces to neoliberal global capitalism. Third text, Sep. 2007, vol. 21, issue 5, str. 563-675. [COBISS.SI-ID 27482925]</p>
Drugi mentor:	Caporale-Bizzini, S., Galhardo Couto, A., Kašić, B., Lund, L., Pulcini, E., Richter Malabotta, M.,

	<p>Skærbæk, E. (2009). <i>Teaching Subjectivity. Travelling Selves for Feminist Pedagogy</i>, Utrecht: Athena Books, Centre for Gender Studies, Stockholm University.</p> <p>Kašić, B. (2012). "Womanspace", <i>Geobodies and Borderlands" [sic] - a Journal of Literature, Culture and Literary Translation</i>, No 4, www.sic-journal.org; objavljeno: 28 Jun 2012.</p> <p>Kašić, B. (2011). »En las trampas de la agenda neocolonial; Una perspectiva feminista de la region postyugoslava«, <i>4 Revista de discusion feminista</i>: 64-74.</p> <p>Kašić, B. (2009). »How to Radicalize Responsibility. Feminism and Rape«, <i>DEP Deportate, esuli, profughe. Revista telematica di studi sulla memoria femminile</i>, (10): 168-181.</p> <p>Kašić, B. (2011). »(Po)kretati se onkraj postfeminističkih invazija«, <i>Treća</i>, 13 (1): 9-17.</p>
OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>Glavna zadaća teze je nova analiza suvremenog kapitalizma u relaciji s metodama kroz koje se kapital legitimira. U tom smislu, teza se bazira na premisi da u jezgri ovog procesa stoji strategija devalvacije političke moći koja, organizirajući odnos između auctoritasa i potestas, diktira formu proizvodnje suvremenog društva/društvenog. Drugim riječima, teza analizira proces tj. način kako režim cirkulacije kapitala biva instaliran u političku moć kao njenu supstancu.</p> <p>Konkventno, ova analiza kritizira/interpretira način na koji se formatira i/ili reorganizira režim produkcije tako što ga vidi kao formu kolonijalnog režima koji, institucionalno i epistemološki, počiva na biološkoj terminaciji i/ili depolitizaciji života u nekropolitičkom kontekstu, istom kontekstu koji biva situiran kao nova dominantna forma ili baza na kojoj se reinventira kapitalistički režim.</p>
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>The main task this thesis has is a new analysis of contemporary capitalism in relation with the methods through which it is being made legitimate. In that sense, the thesis postulates that at the core of this processes stands the process of devaluation of political power that, by organization of the relation between the auctoritas and the potestas, dictates the form of production of contemporary social. In other words, the thesis analyzes how the regime of circulation of capital is being installed in political power as its substance.</p> <p>Consequently, this analysis tackles the formatting and/or reorganization of the regime of production in a way in which it interprets it as being the form of the colonial regime that rested on</p>

biological termination and depoliticization of life in necropolitical manner that is being situated as the new dominant form or the basis on which the capitalist regime reinvents itself.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Teza na kojoj će doktorat biti baziran je analiza kapitalizma koji je prije svega proizvodnja društvenog odnosa, prvenstveno u smislu proizvodnje socijalno-političkog konteksta unutar kojeg se organiziraju dominantni ideološko / epistemološki narativi.

U tom smislu te upravo na takvoj definiciji gradualno će se razvijati glavne komponente doktorata; izvanredno stanje tj. socio-političke stanje nakon njegove faze širenja po cijelom društvenom polju; odnos između potestasa i autoritasa te analiza procesa transformacije političko-ideoloških konteksta organizacije političkog, pojma "governmentality" i formacije hegemonijske moći koja, u vezi sa tezama Achille Mbembe-a, nazivamo nekropolitika ili nekromoć.

Dakle, dosadašnje istraživanje uključilo je analizu i razradu teza o biopolitičkoj funkciji moći koja je bila bazirana na radu Michel Foucaulta, Giorgio Agambena i Max Weberovih koncepta koji reflektiraju egzil političkog elementa iz kozmologije moći. Slijedeća faza istraživanja bavila se analizom koncepta Izvanrednog stanja (State of Exception) kako ju je razradio Giorgio Agamben u smislu u kojemu je proces normativizacije i/ili integracije Izvanrednog stanja u proces organizacije moći analiziran u vezi sa Jean Luc Nancyjevim konceptima o Razdjelovljenoj zajednici te razradi Agambenove analize odnosa auctoritasa i potestasa, u ovom istraživanju stavljenih u suvremeni kontekst. Analiza i izvođenje premise da je progresije u formaciji moći bazirana na, sa jedne strane, intenzifikaciji devalviranja funkcije političke moći, a sa druge strane na intenzifikaciji normalizacije i/ili legitimizaciji represije koja je proizašla iz institucioniranja logike kapitala u logiku koja inkubira socijalni konflikt. Razvoj ovih koncepta unutar teze u velikoj je mjeri baziran na radu Carl Schmitt-a, Alenke Zupančič i Marine Gržinić. Konzekvente forme vladanja, koje premisa istraživanja implicira, nađene su u oblicima "governmentality-ja," biopolitičke kontrole, intimizacije režima i subjekta, a ovaj aspekt istraživanja baziran je na radu Biljane Kašić (u vezi sa subjektivizacijom, body-politics), Jean Badurillarda (u vezi sa medijskim oblicima subjektivizacije, multiplikacije i emulacije) i Terry Eagleton-a (u vezi sa apoteozom, sakralizacijom efekta kapitala i ekstremnim formama komodifikacije).

Analiza inherentne veze koju ostvaruju humanistički projekti i/ili humanističke komponente sa ideologijama baziranih na održanju i reorganizaciji primarnih modova cirkulacije kapitala, analizirane i razrađene su na temelju istraživanja Aime Cesaire-a, Achille Mbembe-a, Santiago Lopez Petit-a, Santiago Castro Gomeza i Marine Gržinić. U ovom smislu, premisa da humanistički narativ i kapital funkcioniraju sinkrono - ali u dinamičkoj vezi koja omogućava diferencijaciju u procesu eksploatacije, ali i homogenizaciju epistemološkog monopola na univerzalizaciju partikularne agende te hegemonizaciju partikularne (institucionalne, političke, ideološke i materijalne) pozicije moći centra iz kojeg se organizira eksploatacija i rasna diskriminacija - bazirana je na razradi teza i koncepta razvijenih od Achille Mbembe-a, Alaina Badiou-a i Marine Gržinić.

Nekropolitika kao zamjena za politiku ili kao "politicizacija biopolitike" u ovom je smislu analizirana u direktnoj, međuovisnoj vezi sa reorganizacijom ili modernizacijom kolonijalne epistemologije koja, kako premisa elaborira, funkcionira, ne samo kao instrument epistemološke univerzalizacije diferencije u eksploataciji, nego i kao instrument inkubacije i/ili transkripcije humanističkih karakteristika efektu kapitala, dakle cijelom varijetetu transgresija koje se onda reprezentiraju ili institucionalno/epistemološki normativiziraju kao odraz mogućnosti socijalnog antagonizma da prevaziđe (dosadašnje) limite nametnute savezom demokratskog formalizma i neformalnosti borbe za profit. Ova premisa je bazirana na analizi i razradi koncepta razvijenih od Santiago Lopez Petita i Marine Gržinić.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Kako je istraživanje bazirano na premisi koja uspostavlja sistemsku vezu između kapitala (tj. institucionalnih i epistemoloških konglomeracija moći baziranih na kontroli nad cirkulacijom kapitala) i humanističkih projekata stavljenih u sinkron/legitimirajući odnos sa kapitalizmom kao društvenim odnosom, cilj istraživanja je ustvrditi kako se legitimizira uvjetovanost društvenog logikom kapitala tj. kako se normalizira (normativizira) represija u formi eksploatacije, komodifikacije, kolonijalnog nasilja-neokolonijalizma, historijskog revizionizma, rasizma, nelimitiranog izvanrednog stanja te uspostave ratne države / rasne države ili općenito postmodernog fašizma.

S obzirom na to da se proces ili institucionalno - epistemološka operacija devalvacije funkcije političke moći unutar ovog konteksta nameće kao esencijalna strategija suvremene kapitalističke hegemonije koja osigurava neutralizaciju političko ideoloških prefiksa socijalnog konflikta te dislokacije istog konflikta na teren aksiomatskih (kulturološko/identitetsko/rasnih) razlika, ovo istraživanje locira dominantne vektore načina na koji se reorganizira/reinventira kapital u kontekstu u kojemu epistemološka univerzalizacija partikularnih definicija "humanog-humanizma" od strane Prvog svijeta kapitala, kao metoda, služi istoj osovini moći kao sredstvo, bilo relativizacije nejednakosti u distribuciji društvenog bogatstva, bilo reprezentiranju izrazito diskriminatorne prirode eksploatacije kao univerzalne i/ili bazirane na jednakom pristupu svim eksploatiranim. U tom smislu, teza vidi institucionalizaciju nekropolitike/nekropolitičkog i nekromoći kao zamjenu za politiku/političko.

Koncept devalvacije funkcije političke moći stoga iznosi premisu da depolitizacija društvenog konflikta (ili post-ideološka interpretacija historijskog vremena) nije samo instrument redukcije antagonističke distance između vladajućih i potlačenih, nego predstavlja i strategiju koja kontekst iz kojeg se derivira političko ideološka supstanca transferira iz klasno i politički uvjetovanog socijalnog konflikta u kontekst u kojem će se ista supstanca derivirati iz socijalnog konflikta uvjetovanog samo logikom (cirkulacije) kapitala. U tom smislu, progresija od biopolitičkog ka nekropolitičkom, kao progresija socijalne internalizacije dominantnih narativa moći u aksiomatsku dimenziju socijalne dinamike, se u kontekstu ove teze razmatra kao proces progresije u hegemonizaciji definicije nad smislom življenja i umiranja gdje se život (u Prvom svijetu kapitala) definira kao preduvjet komodifikacije, a umiranje (tj. ubijanje subjektiviteta u eksploatiranom, tzv. Trećeg svijeta) definira kao stadij u stvaranju uvjeta za organizaciju komodifikacije. Normalizacija rasizma i rasne diskriminacije kao ideologije kapitalizma se u ovom smislu analiziraju kao baza na kojoj se legitimizira suvremena hegemonija.

Uspostavljajući inheretnu vezu između kapitala kao sistema eksploatacije i humanističkih projekata (poput demokracije) institucionaliziranih u obliku formaliziranih okvira za neutralizaciju političko ideoloških prefiksa socijalnih transformacija u obliku koji omogućuje atribuiranje humanističkih ili civilizacijskih dimenzija kriminalnom operiranju kapitalizma i kolonijalizma, logika humanizacije kapitala kao teza nalazi ovakav suodnos hegemonijskim, ali istovremeno ima intenciju funkcionirati kao doprinos kritičkim diskursima koji će potragu za definicijom političkog ili smislom društvenog antagonizma bazirati na separaciji od percepcije kapitala kao sistema jednake eksploatacije; separaciji od percepcije postojanja dihotomije između "univerzalnog humanog" i partikularne utilizacije humanističkih projekata; separaciji od pretpostavke da disperzija političke moći (ili institucionalizacija procesa legitimizacije političke moći kao zamjene za političku funkciju moći) implicira višak mogućnosti proizvodnje političko-ideološkog smisla i jednakosti; separaciji od pretpostavke da redukcija antagonističke distance između vladajućeg i potlačenog može kreirati smanjenje distance u pristupu društvenom bogatstvu te separaciji od pretpostavke da se epistemološka jezgra društvene kritike može ili treba derivirati iz dominantnih epistemoloških super narativa.

Dodatno, cilj ovog istraživanja je da funkcionira kao dodatak društvenoj kritici u globalnom kontekstu, a ne samo u kontekstu regiona ili u kontekstu u kojemu je stupanj akademske provenijencije direktno proporcionalan percepciji (ovog) regiona kao periferije ili polu-periferije Prvog svijeta.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Gradualno će se razvijati sljedeće dimenzije teze:

A) Izvanredno stanje – kao stanje suspenzije zakona, kao stanje nerazlikovanja između funkcija političke moći i kao socio-politički normativ jedan je od glavnih momenata razrade i početak analize unutar doktorske teze. Ovaj aspekt razrade se fundamentalno bazira u relaciji na rad Giorgia Agambena, ali i u nadgradnji rada pomenutog autora.

B) Slijedi odnos između potestas (strukturna moć) i auctoritasa (autoriteta koja se „emanira“ iz osobe same) koji se mora shvatiti kako dualni odnos, ali samo u kontekstu metodologije legitimacije političke moći, u kontekstu smjene vlasti – zato se element koji definira singularnu funkciju moći mora tražiti u samom mjestu moći i/ili u prirodi moći koja definira klasni predznak određenom društvenom subjektivitetu.

C) I to upravo u onoj mjeri u kojoj je potestas „oslobođen“ do te mjere da definira supstancu, *arche* političke moći kao izvanredno stanje, kao specifičan (ne)antagonističan odnos je došao do kraja. Povijesni stadij u kojemu se nalazi današnji režim proizvodnje konzekventno je dakle određen nominalnim, ali i afektivnim oslobođenjem (unrestraintment) odnosa između potestas i auctoritasa u smislu u kojem se funkcija političke moći sterilizira do one mjere u kojoj organizacija društvenog postaje tek odrazom organizacije cirkulacije kapitala. Ovdje se referiram na Gržinić i Santiago Lopez Petit te Biljanu Kašić, posebice njenu redefiniciju situiranosti roda između koncepta governmentality-ja (gender mainstreaming), kapitalističkog reda i oblika reprezentacije.

D) Dakle, režim cirkulacije kapitala reflektira se u samu supstancu, u funkciju političke moći koja mjesto proizvodnje određene, vladajuće ili potlačene, klase ne uvjetuje i ne proizvodi kao odraz želje za organizacijom društvenog sa svim svojim represivnim aspektima, nego kao odraz potrebe za održanjem cirkulacije kapitala u cijelom svom represivnom i kondicionirajućem aspektu.

E) U tom smislu, održanje režima cirkulacije kapitala konzekventno rezultira u devalvaciji funkcije političke moći u smislu u kojem kapitalistička eksploatacija prestaje biti uvjetovana postojanjem političko-ideološke supstance moći, dok supstanca moći postaje devalvacija značenja eksploatacije - njena diskvalifikacija, dehistorizacija i relativizacija.

F) Dok oligopol nad društvenim bogatstvom u materijalnom smislu i dalje ostaje u rukama vladajuće klase, organizacija legitimacije političke moći premašuje racionalizirajuću dimenziju podčinjenja i aktivno uključuje mjesto klasne potlačenosti u matricu legitimacije represije

G) zato se kao jedna od teza doktorata postavlja, da je fantazija o participaciji u političkom procesu postaje realizirana kao realnost participacije u devalvaciji političke moći kao potencije stvaranja dihotomije i diferencijacije u odnosu prema logici kapitala.

H) Tomu slijedi i promjena oblika governmentality od biopolitike u nekropolitiku kao politiku neoliberalnog kolonijalizma te pitanje formata, strategije i dometa humanizacije kapitala kao njegovog suvremenog oblika socio-političke realizacije.

I) Ove pozicije će biti konceptualizirane slijedecim koracima

- funkcija političke moći u režimu cirkulacije kapitala;
- priroda odnosa između elektorata, autoriteta pozicije moći i cirkulacije kapitala;
- mjesto, vrijeme i kontekst transformacije biopolitike u nekropolitiku

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Znanstveni doprinos istraživanja/teze se ogleda u slijedećim činjenicama:

- teza vezu između kapitala i humanističkog projekta demokracije analizira kao inherentu, sistemsku i međuovisnu
- teza inaugurira niz autora iz dekolonijalnog kritičkog diskursa u kritički diskurs regiona/sveučilišta

- teza doprinosi razvoju društvene kritike integracijom koncepata nekropolitičkog/epistemološke separacije (epistemological de-linking)/"mutualizacije"/diskompulzije/performativnosti moći i ideološke derivacije u narativ društvene kritike
- teza uspostavlja analizu na temelju istraživanja globalnih tema, kontekstualizirajući regionalne teme unutar pristupa koji obuhvaća globalnu perspektivu
- teza koristi suvremeni dekolonijalni diskurs u pristupu problemu dispariteta u distribuciji društvenog bogatstva
- teza utilizira kritiku suvremenih iteracije narativa baziranih na eurocentričnim ideologijama
- teza nadgrađuje rad Foucaulta, Agambena, Negrija i Badioua kombinirajući/utilizirajući/kritizirajući teze pomenutih autora u kontekstu u kojemu diferencija paradigmatke percepcije homogenosti dominantnih isitucionalnih/epistemoloških formata organizacije eksploatacije
- teza inaugurira određene neologizme kao formu odgovora na potrebu za dubljom interpretacijom naizgled paradoksalne prirode određenih paradigmatkih društvenih procesa

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Michel Foucault, *Discipline and Punish – The Birth of the Prison* (Random House, New York, 1995.)

Santiago Castro Gomez, *The Missing Chapter of Empire - Postmodern Reorganization of Coloniality and post-Fordist Capitalism* (Cultural Studies 21:2, 428-448, Taylor & Francis Group - Routledge, London, 2007.)

Carl Schmitt, *Political Theology – Four Chapters on the Concept of Sovereignty* (The University of Chicago Press, Chicago, 2005.)

Max Weber, *Science as a Vocation* (Hackett Publishing Company, Indianapolis/Cambridge, 2004.)

Alenka Zupančič, *Ethics of the Real* (Verso, London-New York, 2000.)

Marina Gržinić, *From Biopolitics to Necropolitics* (Pavillion, Bucharest, 2010)

Michel Foucault, *Of Other Spaces, Heterotopias* (from *Architecture /Mouvement/ Continuité*, 1984., Translated from French by Jay Miskowiec)

Jean Luc Nancy, *Dva ogleđa, Razdjelovljena zajednica, O singularnom pluralnom bitku* (Multimedijalni institut, Zagreb, 2003. prijevod Tomislav Medak)

Marina Gržinić, *Capital, Repetition* (Reartikulacija, Ljubljana, 2009)

Giorgio Agamben – *Homo Sacer, Suverena Moć i Goli život* (Multimedijalni institut, Zagreb, 2006. prijevod Mario Kopic)

Jean Baudrillard, *Simulacija i zbilja* (Zagreb, Jesenski i Turk – Hrvatsko sociološko društvo, 2001.)

Aime Cesaire, *Discourse on Colonialism* (Monthly Review Press, New York, 2001.)

Terry Eagleton, *Sveti teror* (Jesenski i Turk, Zagreb, 2006. prijevod Dinko Telećan)

Achille Mbembe, *On the Postcolony* (University of California Press, 2001.)

Achille Mbembe, *Necropolitics* (Public Culture 15/1, New York, 2003.)

Alain Badiou, *Ethics - An Essay on Understanding of Evil* (London, New York, Verso, 2001.)

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)		
10.000		
Predloženi izvori financiranja istraživanja		
Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		
Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme		
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.		
	Potpis _____	prof.dr.sc. Marina Gržinić
	Potpis _____	prof.dr.sc. Biljana Kašić
	Potpis _____	Šefik Tatlić, mag. nov.
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.		
U Zagrebu, 31.10.2012.	Potpis _____	Šefik Tatlić, mag. nov.

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA ¹			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		ŠEFIK TATLIĆ, mag. nov.	
Nositelj studija:		Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	
Naziv studija:		POSLIJEDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI DOKTORSKI STUDIJ SOCIOLOGIJE	
Matični broj doktoranda/doktorandice:		6598	
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Logika humanizacije kapitala – Legitimizacija represije i devaluacija funkcije političke moći	
	<i>Engleski</i>	The Logic of Humanization of Capital – Legitimization of Oppression and the Devaluation of the Function of Political Power	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):		Sociologija	
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	dr.sc. Marina Gržinić, red.prof.	Slovenska akademija znanosti i umetnosti, Ljubljana, Slovenija	margrz@zrc-sazu.si
Drugi mentor:	/		
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. dr.sc. Biljana Kašić, izv.prof.	Sveučilište u Zadru, Odjel za sociologiju, Zadar	bikasic@unizd.hr
	2. dr.sc. Dragan Bagić, doc.	Filozofski fakultet u Zagrebu, Odsjek za sociologiju, Zagreb	dbagic@ffzg.hr
	3. dr.sc. Marina Gržinić, red. prof.	Slovenska akademija znanosti i umetnosti, Ljubljana, Slovenija	margrz@zrc-sazu.si
	4.		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Sjednica Vijeća poslijediplomskih studija FF Sveučilišta u Zagrebu, od 4. veljače 2013.		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja			
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada			
<p>Kandidat je u sažetom vidu artikulirao osnovnu nakanu doktorskog rada, predočio hipoteze, plan i rezultate istraživanja. U formatu teorijskog razgovora s doktorandom, član i članice stručnog povjerenstva otvorili/e su nekoliko važnih pitanja o radu na disertaciji te dali/e nekoliko sugestija posebice vezanih uz teorijsku konceptualizaciju i metodologiju, a u svrhu jasnije povijesne i teorijske kontekstualizacije istraživačke teme.</p>			
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>			
<p>Osnovna je nakana doktorskog rada analiza suvremenog kapitalizma koji se ponajprije tumači kao proizvodnja društvenih odnosa, odnosno socio-političkog konteksta unutar kojeg se uspostavljaju i djeluju dominantni ideološki i epistemološki narativi. Polazeći od teze da suvremeni režim kapitalističke proizvodnje na globalnoj razini počiva na devalvaciji političke moći kao strategiji njegova djelovanja, odnosno depolitizaciji života u nekropolitičkom kontekstu koji funkcionira kao temelj na kojem se obnavlja kapitalističko ustrojstvo, doktorand istražuje metode i učinke cirkulacije kapitala u međuovisnosti njihova djelovanja na društvo. U istraživačkom su obzoru veza između kapitala i humanističkog projekta demokracije, a koju doktorand analizira putem prijelaza modela upravljivosti iz biopolitike u nekropolitiku, i veza dominantnih epistemoloških i institucionalnih oblika organizacije eksploatacije kojom se racionalizira dimenzija podčinjavanja te održava hegemonijska moć. Nekropolitika kao „politizacija biopolitike“ analizira se u izravnoj vezi s reorganizacijom kolonijalne epistemologije koja funkcionira ne samo kao instrument univerzalizacije razlike već i kao način transkripcije procesa humanizacije kapitala. Uspostavljajući inherentnu vezu između kapitala kao sustava eksploatacije i humanističkih projekata poput demokracije, logika humanizacije kapitala pridonosi neutralizaciji društvenih antagonizama i održavanju politike neoliberalnog kolonijalizma koje je socio-politička izvedenica. Normalizacija rasizma i rasne diskriminacije kao ideologije kapitalizma isto tako se tumače i istražuju kao jedna od osnova na kojoj se legitimira suvremena hegemonija.</p> <p>U svom se radu doktorand oslanja na kritičke postavke suvremenih mislitelja poput Michela Foucaulta, Giorgia Agambena, Jeana Luc Nancyja u dijalogiziranju s polazištima Carla Schmitta i Maxa Webera, a napose teorijski promišlja one koji spadaju u krugove postkolonijalnih i dekolonijalnih teoretičara/ki uključujući Aimea Cesairea, Achillea Mbembea, Santiaga Lopez Petita, Santiaga Castra Gomeza, Marinu Gržinić i dr.</p> <p>Tema doktorskog rada predstavlja novinu unutar sociologije suvremenog društva napose zbog kritičkog modusa analize političkog i ekonomskog polja u njihovoj osobitoj sprezi, te nanovog iščitavanja globalnih procesa kao učinaka kapitalističke modernosti. Uvelike je interdisciplinarno postavljena, a cilj i namjera istraživanja analitički potkrepljeni.</p>			
Mišljenje i prijedlog:			
<p>Prihvatiti temu doktorskog rada, uz usvajanje određenih sugestija pri izradi doktorske disertacije kao što su obrazloženje konceptualnoga aparata (moć, subjekt, demokracija) koji se u radu koristi te nužda teorijske historizacije nosivih pojmova doktorskog rada.</p>			
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:			

/		
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (<i>upisati titulu, ime, prezime, ustanovu</i>):		
/		
Planirana obrana doktorskog rada (<i>naznačiti godinu i semestar</i>):		
Akademska godina 2013./2014., semestar prvi (krajnji rok: 1.veljače 2014)		
Izdvojeno mišljenje (<i>samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje</i>)		
Potpis (<i>ime i prezime člana povjerenstva</i>)		
NAPOMENA (<i>po potrebi</i>):		
Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	1.(<i>predsjednik Povjerenstva</i>) 1. dr.sc. Biljana Kašić, izv. prof.	
	2. dr.sc. Dragan Bagić, doc.	
	3. dr.sc. Marina Gržinić, red.prof.	
	4.	
5.		
U Zagrebu, 20.travnja 2013.		
M.P.		

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA**OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE**

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	mr. sc. Lucija Blašković, mr.sc.oecc		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Informacijske znanosti		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7889		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Andrija i Nevenka Markić		
Datum i mjesto rođenja:	25.06.1978., Zagreb, Hrvatska		
Adresa:	Svetice 8, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	098841704		
E-mail:	lmarkic@agr.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Marketing , Dodiplomski, Hrvatska 2. Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Informatički menadžment , Poslijediplomski magisterij, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	studeni 2003.- Agronomski fakultet Sveučilište u Zagrebu veljača 2003.-lipanj 2003. - Promoplus marketing d.o.o.
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Mandušić, Dubravka; Blašković, Lucija. Strategy for evaluation and selection of systems for electronic learning // Proceedings of the 9th International Scientific Conference ECO-TREND 2012 "Exit from the crisis and revival of sustainable growth": Craiova: Universitaria Publishing House , 2012.-. Romania, Targu Jiu : House Publisher Academica Brâncuși, 2012. 832-837 (predavanje,međunarodna recenzija,objavljeni rad,znanstveni). 2. Vitimir Grbavac, Lucija Blašković, Dubravka Mandušić, Petra Tadić. Praktikum iz Informatike I / Vjekoslav Boban (ur.). Zagreb : DOIK, 2010. 3. Grbavac, Vitimir; Mandušić, Dubravka; Markić, Lucija. Uloga Interneta u odgoju i obrazovanju s osvrtom na Republiku Hrvatsku. // Suvremeni promet. 26 (2006) , 5; 330-336 (pregledni rad, znanstveni). 4. Grbavac, Vitimir; Markić, Lucija; Mandušić, Dubravka. Funkcionalni aspekti računalne osnove komunikacijskih sustava. // Suvremeni promet. 25 (2005) , 6; 441-449 (članak, znanstveni). 5. Grbavac, Vitimir; Mandušić, Dubravka; Markić, Lucija. Evaluacijski i integracijski elementi pri izgradnji info sustava u poljodjelstvu. // Agronomski glasnik. 66 (2004) , 6; 429-453 (članak, znanstveni). 6. Mandušić, Dubravka; Blašković, Lucija.

	<p>Operativni sustav Windows Vista. // Sjemernarstvo. 23 (2006) , 4; 409-417 (pregledni rad, stručni).</p> <p>7. Markić, Lucija; Mandušić, Dubravka; Grbavac, Vitomir. Microsoft Project. // Sjemernarstvo. 22 (2005) , 3-4; 177-186 (članak, stručni).</p> <p>8. Mandušić, Dubravka; Markić, Lucija; Grbavac, Vitomir. On-line kupovina, prednost ili opasnost. // Sjemernarstvo. 21 (2004) , 5-6; 283-293 (članak, stručni).</p> <p>9. Grbavac, Vitomir; Markić, Lucija; Mandušić, Dubravka. Cookies kao informacije web servera. // Sjemernarstvo. 20 (2003) , 5-6; 347-351 (pregledni rad, stručni).</p> <p>10. Grbavac, Vitomir; Mandušić, Dubravka; Markić, Lucija. Džepno računalo kao suvremeno tehnološko pomagalo. // Sjemernarstvo. 20 (2003) , 5-6; 339-345 (pregledni rad, stručni).</p> <p>11. Mandušić, Blašković STRATEGY FOR EVALUATION AND SELECTION OF SYSTEMS FOR ELECTRONIC LEARNING // <i>ECO-TREND</i> Targu Jiu, Rumunjska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p>						
NASLOV PREDLOŽENE TEME							
Hrvatski:	Uloga sustava za elektroničko učenje u osiguranju kvalitete obrazovanja						
Engleski:	The role of e-learning systems in education quality assurance						
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):							
Područje/polje/grana:	Društvene znanosti / Informacijske i komunikacijske znanosti / Informacijski sustavi i informatologija						
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)							
	<table border="1"><thead><tr><th>Titula, ime i prezime:</th><th>Ustanova, država:</th><th>E-Pošta:</th></tr></thead><tbody><tr><td>Prvi mentor: doc.dr.sc. Krešimir Pavlina</td><td>Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska</td><td>kpavlina@ffzg.hr</td></tr></tbody></table>	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:	Prvi mentor: doc.dr.sc. Krešimir Pavlina	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	kpavlina@ffzg.hr
Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:					
Prvi mentor: doc.dr.sc. Krešimir Pavlina	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	kpavlina@ffzg.hr					
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina							
Prvi mentor:	<p>1. Pavlina, Krešimir.: Webometric ranking of European universities. // <i>Procedia - Social and Behavioral Sciences</i>. 46 (2012) ; 3788-3792</p> <p>2. Pavlina, Krešimir; Banek Zorica, Mihaela; Pongrac, Ana.: Student perception of teaching quality in higher education. // <i>Procedia - Social and Behavioral Sciences</i>. 15 (2011) ; 2288-2292</p> <p>3. Pavlina, Krešimir.: Using Google search engine for word frequency analysis // <i>Proceedings of the ITI 2012 34th International Conference on Information Technology Interfaces / Luzar-Stiffler, Vesna ; Jarec, Iva ; Bekić, Zoran (ur.)</i>.</p> <p>Cavtat / Dubrovnik : University Computing Center, 2012. 393-396</p> <p>4. Pavlina, Krešimir; Pongrac, Ana; Latas, Branka.: Hardware equipment of computer classrooms in Croatian elementary schools // <i>35th International Convention MIPRO 2012: Computers in Education / Čičin-Šain, Marina ; Uroda, Ivan ; Turčić Prstačić, Ivana ; Sluganović, Ivanka (ur.)</i>.</p>						

	<p>Rijeka : Croatian Society for Information and Communication Technology, Electronics and Microelectronics, 2012. 1511-1513 (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni)</p> <p>5. Stančić, Hrvoje; Pavlina, Krešimir; Rajh, Arian; Strasberger, Vito.: Creation of OAIS-Compliant Archival Packages for Long-Term Preservation of Regulatory Metadata, Records and Dossiers // eTELEMED 2012 - The Fourth International Conference on eHealth, Telemedicine, and Social Medicine / Gemert-Pijnen, Lisette Van ; Ossebaard, Hans C. ; Smedberg, Åsa ; Wynchank, Sincalir ; Giacomelli, Piero (ur.).Valencija : IARIA, 2012. 105-110</p>
OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>Elektroničko učenje i sustavi za elektroničko učenje danas su neizostavan dio svakog visokoobrazovnog sustava koji želi osigurati kvalitetu obrazovanja. Informacijsko komunikacijske tehnologije, te upotreba multimedija u sklopu svakodnevnog formalnog obrazovanja osnovne su karakteristike elektroničkog učenja. Ulazak Hrvatske u Europski prostor visokog obrazovanja i prihvaćanje zahtjeva Bolonjskog sustava podrazumijeva dobro uspostavljen sustav kvalitete. Jedna od točaka Bolonjske deklaracije je i cjeloživotno obrazovanje koje je danas nezamislivo bez korištenja sustava za elektroničko učenje.</p> <p>Sustavi za elektroničko učenje omogućuju vremensku i prostornu fleksibilnost, pristup aktualnim multimedijalnim i interaktivnim nastavnim materijalima, te kontakt sa stručnjacima koji su fizički udaljeni.</p> <p>Analizom prolaznosti studenata prije i nakon uvođenja sustava za e-učenje pokušati ćemo dokazati potrebitost sustava za e-učenje u smislu povećanja kvalitete ishoda učenja.</p>
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>E-learning and systems for e-learning are inevitably the part of every higher education system that wants to ensure quality in education. Information and communication technologies and the use of multimedia in the context of everyday formal education are the main features of the electronic learning. Croatian accession to the European Higher Education Area and acceptance of the Bologna system requirements includes a well-established quality system.</p> <p>One of the requirements of Bologna Declaration is lifelong education that is unthinkable today without using the systems for e-learning.</p> <p>E-learning systems allow temporal and spatial flexibility, access to the latest multimedia and interactive learning materials, and contact with experts who are physically remote.</p> <p>By analyzing transiency of students before and after implementing e-learning systems, we will try to prove the necessity of e-learning in terms of improving the quality of learning outcomes.</p>
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	

UVOD

Danas sustave za elektroničko učenje i pojam elektroničkog učenja susrećemo sve češće, a možemo ga definirati kao proces obrazovanja uz uporabu informacijske i komunikacijske tehnologije koja unapređuje kvalitetu tog procesa i kvalitetu ishoda obrazovanja.

Sustavi za elektroničko učenje doprinose kvaliteti obrazovanja kroz stvaranje okruženja u kojem se omogućava aktivna suradnja nastavnika i studenta; unapređuje se znanstveni rad i otvara prostor za programe cjeloživotnog učenja, te se samim time povećava konkurentnost visokoobrazovnih institucija u domaćem i međunarodnom okruženju.

Informacijsko komunikacijske tehnologije i tehnologije elektroničkog učenja su učinkovito sredstvo za ostvarivanje kvalitativnih promjena i provedbu načela Bolonjske deklaracije na Sveučilištu. U ovom istraživanju pokušati ćemo dokazati nužnost uvođenja sustava za elektroničko učenje u svrhu povećanja kvalitete obrazovanja i to usporednom analizom prolaznosti studenata prije i nakon uvođenja sustava za elektroničko učenje.

PREGLED DOSADAŠNJIH ISTAŽIVANJA

Znanstvenih i stručnih istraživanja u području elektroničkog učenja je mnogo što dokazuje relevantnost ove tematike, no izdvojila bih ona koja su imala utjecaja na ovaj rad: Analiza utjecaja sustava za elektroničko učenje na poboljšanje kvalitete nastavnog procesa (primjer veleučilišta u Šibeniku) u kojem autorice Jelena Šišara, Jasmina Sladoljev i Divna Goleš analiziraju sustav za elektroničko učenje uveden 2008. godine na Veleučilište u Šibeniku. Analiza se provodi na način da se ispita zadovoljstvo korisnika/studenata sustavom za elektroničko učenje na Veleučilištu.

Autorice na temelju rezultata provedenog istraživanja zaključuju da su studenti otvoreni za nove tehnologije i da je u cilju povećanja atraktivnosti studija i očekivanih ishoda učenja, potrebno stalno unapređivati sustav za elektroničko učenje i uvoditi u nastavni proces nove suvremene metode učenja i poučavanja u skladu sa tehnološkim razvojem.

Nadalje, rad "Exploring the mechanisms for assuring quality of e-learning courses in UK higher education institutions" autora Harvey Mellara i Magdalene Jara predstavlja studiju o pristupima visokoobrazovnih institucija u Velikoj Britaniji procedurama osiguranja kvalitete za programe obrazovanja koji se odvijaju preko sustava za elektroničko učenje. Istraživanje cilja na identifikaciju da li implementirane procedure obuhvaćaju sve aspekte koje karakteriziraju sustave za elektroničko učenje.

Istraživanje autora Rengasamy Elango, Vijaya Gudep i M. Selvam u radu "Quality of e-learning: an analysis based on e-learners' perception of e-learning" ; je pokušaj da se istraže pitanja vezana uz kvalitetu elektroničkog učenja. Istraživanjem je otkriveno postojanje dobrih i loših strana elektroničkog učenja. Istraživanjem su obuhvaćeni studenti koji iznose različita mišljenja s obzirom na pitanja nastavnih materijala, ocjenjivanja i procjene u sustavima elektroničkog učenja. Studija otkriva da ukoliko se konceptu elektroničkog učenja pristupi sa strane kvalitete, njegovi dosezi i perspektiva mogu biti fenomenalni; ponavlja se i relevantnost elektroničkog učenja u smislu kvalitetnog obrazovanja.

U radu: "Praktična iskustva primjene e-učenja u srednjoškolskoj i visokoškolskoj nastavi" autori D.Grundler, T.Rolich i S. Šušalo opisuju višegodišnja praktična iskustva primjene elektroničkog učenja u srednjoškolskoj i visokoškolskoj nastavi. Opisani su različiti oblici primijenjenih nastavnih materijala prikladnih za elektroničko učenje, te su izdvojene prednosti i nedostaci sustava. Također su opisana višegodišnja iskustva primjene računalne provjere znanja; konkretno se daje primjer računalne provjere znanja na Tekstilno-tehnološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu putem sustava za provjeru znanja.

"Strategija e-učenja 2007-2010" Sveučilišta u Zagrebu podržava i aktivno potiče elektroničko učenje i primjenu informacijsko komunikacijske tehnologije u učenju. U strategijama se koriste iskustva europskih i hrvatskih sveučilišta. Navodi se da uvođenje sustava za elektroničko učenje doprinosi kvaliteti sveučilišnog obrazovanja i stvaranju okruženja u kojem se omogućava suradnja nastavnika i studenata; unapređuje se i znanstveno-istraživački rad i otvara prostor za cjeloživotno učenje. U strategijama se navodi da uvođenje i primjena sustava za elektroničko učenje unaprijeđuje kvalitetu sveučilišnog obrazovanja.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Osnovni cilj istraživanja je dokazati da korištenje sustava za e-učenje omogućuje povećanje kvalitete obrazovanja, odnosno utječe na osiguranje kvalitete obrazovanja.

Hipoteza 1: Sustavi za elektroničko učenje i njihovo korištenje pridonose povećanju prosječne ocjene studenata, odnosno pridonose povećanju kvalitete ishoda učenja, a samim time doprinose kvaliteti obrazovanja općenito.

Hipoteza 2: Primjena elektroničkog učenja i sustava za elektroničko učenje u obrazovanju omogućuje povećanje protočnosti/uspješnosti studiranja što je jedan od principa Bolonjske deklaracije.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

U doktorskoj disertaciji koristiti će se različite znanstveno-istraživačke metode. Dio disertacije obuhvatiti će kritičku analizu domaće i inozemne znanstvene i stručne literature iz područja Elektroničkog učenja i korištenja informacijsko komunikacijske tehnologije u obrazovanju. Nadalje će se u disertaciji predstaviti odredbe Bolonjskog procesa koji imaju za cilj postizanje visoke kvalitete procesa rada visokoobrazovnih institucija.

Istraživanje će započeti deskripcijom karakteristika i mogućnosti koje sustavi za elektroničko učenje pružaju, te komparacijom uzorka prije i nakon uvođenja sustava za elektroničko učenje.

Područje osiguranja kvalitete opisati će se temeljem kritičke analize brojne literature korištenjem metode analize, sistematizacije, klasifikacije i sinteze. Analizirati će se zahtjevi koje nosi standardizacija, te karakteristike sustava za elektroničko učenje i rezultati o prosječnoj prolaznosti studenata prije i nakon korištenja sustava za elektroničko učenje.

U empirijskom dijelu istraživanja primijeniti će se statističko komparativna analiza na reprezentativnom uzorku, uz korištenje podataka prikupljenih iz Informacijskog Sustava Visokih Učilišta RH (ISVU). Prikupljati će se podaci o prosječnoj prolaznosti studenata prije korištenja sustava za elektroničko učenje i podaci o prosječnoj prolaznosti nakon uvođenja te korištenja sustava za elektroničko učenje. Podaci će se tražiti od nastavnika koji koriste sustave za elektroničko učenje, a podatke nastavnici mogu dobiti iz nastavnčkog portala ISVU sustava. Uzorak će predstavljati nekoliko modula i podatke o prolaznosti studenata s istih; ovisno o odazivu nastavnika.

Statističkom obradom podataka, te konačno komparacijom prosječne prolaznosti studenata prije i nakon uvođenja sustava za elektroničko učenje pokušati će se dokazati hipoteza 1: Sustavi za elektroničko učenje i njihovo korištenje pridonose povećanju prosječne ocjene studenata, odnosno pridonose povećanju kvalitete ishoda učenja, a samim time doprinose kvaliteti obrazovanja općenito.

Na temelju obrađenih podataka i činjenica formulirati će se rezultati istraživanja koji će biti prikazani u tablicama, te grafičkom i slikovnom prikazu.

Hipoteza 2 dokazivati će se statističkom obradom podataka o broju izlazaka studenata na ispit, komparirajući stanje prije i nakon uvođenja sustava za elektroničko učenje. Podaci o broju izlazaka na ispit tražiti će se također od nastavnika koji koriste sustave za elektroničko učenje, a koji se mogu dobiti iz ISVU sustava. Jedan od principa Bolonjske deklaracije je i protočnost studenata, te se dokazivanjem ove hipoteze želi dokazati da korištenje elektroničkog učenja u obrazovanju utječe pozitivno na povećanje protočnosti studenata, odnosno zadovoljava se princip Bolonjske deklaracije.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Znanstveni doprinos istraživanja predstavlja dokazivanje nužnosti uvođenja sustava za elektroničko učenje u smislu unapređenja kvalitete procesa obrazovanja. Očekuje se dokazivanje teze da korištenje elektronskog učenja u obrazovanju i sustava za elektronsko učenje utječe na povećanje kvalitete ishoda učenja; što bi doprinijelo motiviranosti nastavnika/sastavnica za uvođenje istog.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. Čakušić Maja, Jadrić Mario.; E-učenje: koncept i primjena, 2012, Školska knjiga
2. Jadrić, Mario; Čukušić, Maja; Lenkić, Marina.; E-učenje: Moodle u praksi, priručnik, 2012., Split; Ekonomski fakultet u Splitu
3. Reeves, Thomas C.; Keys to Successful E-learning: Outcomes, Assessment and Evaluation, 2009, Educational Technology, Vol. 42, pages: 23-29
4. Terry Anderson, Fathi Elloumi.; Theory and practice of Online learning, 2004., Athabasca University, ISBN: 0-919737 59-5
5. Strategija E-učenja 2007.-2010., Sveučilište u Zagrebu, Svibanj 2007.
6. Annika Anderson, learning to learn in e-learning - Constructive practices for development, Örebro Studies of informatics 3, 272 pp.
7. Peter KarlsuddSUPPORT FOR LEARNING - POSSIBILITIES AND OBSTACLES IN LEARNING APPLICATIONS, 2011., Mälardalen University Press Dissertations No. 101
8. Ani Grubišić, Slavomir Stankov, Marko Rosić, Branko Žitko.; Computers and education, 2009., Volume 53, Issue 3, November 2009, Pages 591-602
9. Elango, R. Guddep, V. K. and Selvam, M. "Quality of e-Learning: An Analysis Based on e-Learners' Perception of e-Learning." *The Electronic Journal of e-Learning* Volume 6 Issue 1, pp. 31 - 44
10. D.Grundler, T. Rolich, S. Šutalo; Praktična iskustva primjene e-učenja u srenjoškolskoj i visokoškolskoj nastavi, MIPRO 2012/CE

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

do 5000

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	

Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		
Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme		
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.		
Potpis _____ doc.dr.sc. Krešimir Pavlina		
Potpis _____ Lucija Blašković, mr.sc.oecc		
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)		
U Zagrebu, 04.04.2013. Potpis _____ Lucija Blašković, mr.sc.oecc		

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Marina Ugarković, dipl. arheolog		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Arheologija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7432		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Željka Ugarković		
Datum i mjesto rođenja:	25.04.1980., Split, Hrvatska		
Adresa:	Črnomerec 30, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	+98 9949933		
E-mail:	marina.ugarkovic@iarh.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, arheologija, Dodiplomski, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	Institut za arheologiju, znanstveni novak na projektu "Antička arheološka topografija Hrvatske"- 1.4. 2009.- do danas Arheološka iskopavanja/projekti: Sv. Klement (Pakleni otoci/Hvar), rimska vila u uvali Soline: 2009.-2012. Epetion (Stobreč), helenističke zidine: 2012. Efez (Selcuk, Turska), rimska-kasno rimska lučka nekropola: 2010.-2012. Priniatikos Pyrgos (Kreta, Grčka), minojska- rano bizantska naseobina: 2007.-2008. Keros (Kikladi, Grčka), rano kikladsko svetište i naseobina: 2007.-2009. Dominikanski samostan Sv. Katerina(Split), kasno antičko i srednjevjekovno groblje: 2008. Salona(Solin), Marusinac, rano kršćansko groblje i kulturni prostor: 2007. Kopačina(Brač), paleolitik: 2006.

	<p>Issa (Vis): grčko- rimska nesobina, helenističke zidine: 2005.</p> <p>Tillurium (Gardun, Trilj), rimski vojni logor: 2005.</p> <p>Špilja Nakovana(Pelješac), helenističko svetište: 2001.</p>
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Neuhauser, T.; Ugarković, M. Epetion/Stobreč:city wall // Forum Archaeologiae, Zeitschrift für klassische Archäologie 63/VI / Trinkl, E. ; Noedl, H. (ur.). 2012. (predavanje,sažetak). 2. Šegvić, B.; Ugarković M., Laskowski N., Ferreiro Mählmann, R. Material characteristics and production technology of Greek pottery manufacturing in the Adriatic – case study of Hellenistic Issa // Archäometrie und Denkmalpflege 2012: Jahrestagung an der Eberhard Karls Universität Tübingen, 28-31. März 2012, Metalla Sonderheft 5 / Schlütter, F. ; Greiff, S. ; Prange, M. (ur.). Bochum, Germany, 2012. 28-31 (predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni). 3. Šegvić, Branimir; Ugarković, Marina. Comparative archaeometric characteristics of ceramic sherds recovered from the excavation site of Roman villa situated on the island of St. Klement (Pakleni otoci, Croatia) // 4. Hrvatski geološki kongres s međunarodnim sudjelovanjem: knjiga sažetka / Horvat, Marija (ur.). Zagreb : Hrvatski geološki institut, 2010. 375-376 (poster,domaća recenzija,sažetak,znanstveni). 4. Petrić, Marinko; Ugarković, Marina. Soline: Roman Maritime Villa on the Island of Hvar // . (predavanje,neobjavljeni rad,znanstveni). 5. Begović, Vlasta; Schrunck, Ivančica; Ugarković, Marina. Rimska vila u uvali Soline na otoku sv. Klement kod Hvara: Preliminarna analiza arhitekture prema geofizičkom istraživanju i sondiranju. // Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu. 29 (2012) ; 143-166 (članak, znanstveni). 6. Ugarković, Marina; Schrunck, Ivančica; Begović, Vlasta; Petrić, Marinko. Hvar, otok Sv. Klement, uvala Soline, arheološka istraživanja 2011.. // Annales Instituti archaeologici. VIII (2012) ; 74-78 (članak, stručni). 7. Ugarković, Marina. Maria Grazia Amore (urednica i autorica), The Complex of Tumuli 9, 10 and 11 in the Necropolis of Apollonia (Albania), svezak I i II. // Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu. 29 (2012) ; 221-227 (prikaz, ostalo). 8. Kirigin, Branko; Schrunck, Ivančica; Begović, Vlasta; Petrić, Marinko; Ugarković, Marina. Hvar, otok Sv. Klement, uvala Soline, arheološka istraživanja. // Annales Instituti archaeologici. VII (2011) ; 57-60 (članak, stručni). 9. Kirigin, Branko; Schrunck, Ivančica; Begović, Vlasta; Petrić, Marinko; Ugarković, Marina. Istraživanje rimske vile u Solinama na otoku Sv. Klement (Pakleni otoci), Hvar. // Annales Instituti Archaeologici. VI (2010) ; 53-58 (članak, stručni). 10. Ugarković, M. Lokalitet Soline-villa maritima. // Hrvatski arheološki godišnjak. 6/2009 (2010) ; 636-638 (članak, stručni).
NASLOV PREDLOŽENE TEME	
Hrvatski:	Pogrebni običaji grčke Isse na temelju arheoloških iskopavanja nekropole na položaju

	Vlaško njiva u Visu		
Engleski:	Burial customs of the Greek colony of Issa based on the archeological research conducted at the site of Vlaško njiva on the island of Vis		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Arheologija / Antička arheologija		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	doc.dr.sc. Branko Kirigin	Arheološki muzej u Splitu, Hrvatska	branko.kirigin@st.htnet.hr
Drugi mentor:			
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<p>Kirigin et al 2009</p> <p>B.Kirigin, A. Johnston, M. Vučetić i Z. Lušić, Palagruža - The Island of Diomedes - and Notes on Ancient Greek Navigation in the Adriatic, u: S. Forenbaher (urednik) <i>The Connecting Sea: Maritime interactions in Adriatic Prehistory</i>, BAR IS 2037, Oxford 2009, 137-155</p> <p>Kirigin 2012</p> <p>B. Kirigin, Palagruža, Diomedov otok, Split : Književni krug, 2012 (monografija)</p> <p>Kirigin 2010</p> <p>B. Kirigin, Gradina Sutilija povrh Trogira i nalazi rane keramike tipa Alto-Adriatico // Scripta Branimeri Gabričević dicata / Dukić, Josip ; Milošević, Ante ; Rapanić, Željko (ur.).</p> <p>Trilj : Kulturno društvo Trilj, 2010. Str. 23-55.</p> <p>Kirigin 2009</p> <p>B. Kirigin, Ancient Greeks in Croatia, u M. Vickers(ur.) <i>Croatia, aspects of Art, Architecture and Cultural Heritage</i>, London 2009, 20-31</p> <p>Kirigin 2010</p> <p>B. Kirigin, Isa, u Jasminka Poklečki Stošić (ur.), <i>Antički Grci na tlu Hrvatske</i>, Zagreb : Galerija Klovičevi dvori, 2010. Str. 119-124.</p>		
Drugi mentor:			
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s			

praznim mjestima)	<p>Ova disertacija se temelji na proučavanju pogrebnih običaja grčke Isse, koji se ogledaju u ostacima materijalne kulture otkrivenim na issejskim nekropolama, za sada jedinim grčkim nekropolama na tlu Hrvatske. Vremenski je obuhvaćen period od samog osnutka Isse pa do gubitka njene samostalnosti (4.- sred. 1. st. pr. K.), što pokriva kasno klasično i helenističko razdoblje. Radi se o nekropolama na položajima Martvilo i Vlaško njiva koje se nalaze s zapadne i istočne strane grada. No dok je nekropola na Martvilu relativno dobro poznata, ali još uvijek monografski neobrađena, ona na Vlaškoj njivi, istražena 1983. godine, gotovo je posve nepoznata i dosad stručno neobrađena. Okosnicu ove disertacije činit će upravo obrada svih grobnih cjelina sa ove nekropole – njih 98, sa 113 skeleta, i sa preko 450 nalaza, te predmeta koji su nađeni izvan grobova. Rezultata provedene obrade usporedit ću s objavljenim nalazima s nekropole Martvilo i ostalih grobova koji su pronađeni na užem prostoru grčkog grada (ukupno oko 50-ak grobova), a potom i s drugim grčkim nekropolama na Jadranu, osobito u Ankoni, također sirakuškoj naseobini, te u Sirakuzi, utemeljiteljici Isse. Tretirajući nekropolu na Vlaškoj njivi kao nepisani povijesni izvor, ali i odraz kulturno-društvenih zbivanja u Issi, pokušat ću istražiti na koji nam način issejski pogrebni običaji, i arheološki nalazi vezani uz njih, mogu proširiti saznanja o društvenoj, kulturnoj, religijskoj i ekonomskoj povijesti Isse.</p>
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>This dissertation focuses its research on Greek burial customs in Issa, based on graves discovered at Issean cemeteries, the only ancient Greek burial grounds documented in the Republic of Croatia. The time span covered is from the foundation of the Greek settlement up to the loss of its independence (4th- mid 1st century BC), i. e. covering the Late Classical and Hellenistic periods. Two main necropolises have been documented outside the city walls: Martvilo, on the SW side, and Vlaško Njiva, on the E side. The Martvilo necropolis, although not as yet fully published, is relatively well known, while the necropolis at the site of Vlaško njiva, discovered in 1983 is completely unknown, and has not been studied at all, nor published in any detail. The main goal of this dissertation will be to analyse the 98 graves from this necropolis, along with the 113 skeletons and over 450 grave goods together with artefacts found outside the graves. The results of such an analysis will be compared to the so far published graves from Martvilo, and other individual Issean graves (around 50 of them), and with the other Greek necropolises along the Adriatic coast, especially in Ancona, an Syracusean settlement, as well as the ones from Syracuse, the mother city of Issa. Treating primarily the necropolis from Vlaško njiva as an unwritten historical source, as the reflection of the socio-cultural developments of this settlement, the aim is to investigate how Issean burial customs, and the associated archeological finds, can broaden our knowledge about religious, cultural, social and economic history of this city and its inhabitants.</p>
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
<p>Arheologija, kao humanistička znanost koja proučava materijalne ostatke prošlosti čovječanstva, značajnim je dijelom posvećena istraživanju i interpretaciji različitih aspekata vezanih uz čovjekovu smrt. Pogrebni običaji, kao jedan od najsnažnijih i najkarakterističnijih odlika pojedine društvene zajednice, odraz su odnosa te zajednice prema univerzalnom fenomenu smrti. Iako zalaze u najdublju sferu ljudskih emocija, pogrebni su običaji i odraz samoga društva, nepisani izvor njegove religijske, socijalne i ekonomske povijesti. Smrt, kroz analizu i rekonstrukciju pogrebnih običaja, postaje život, dinamični život, kako čitavog društva, tako i individua čije međusobno postojanje definira, oblikuje i razvija njihova interakcija.</p>	

Prve studije koje su smrt doživljavale ne samo kao biološku, već i kao društvenu transformaciju nastale početkom 20. stoljeća na antropološkim i etnografskim konceptima. Među najznačajnijim studijama su van Gennepev model "rituala prijelaza" i Hertzov model "sekundarnog ukopa". Pravim razvitkom arheološke teorije, predložen je niz različitih metoda koje su se smatrale najispravnijim pristupom proučavanju pogrebnih običaja, od procesualne arheologije, gdje se razlika u tretiranju pokojnika tumačila kao direktan odraz društvenog statusa koji je pokojnik imao za života, do raznih postprocesualnih koncepata u kojima se sve više naglašavalo djelovanje samog pojedinca. Binfordova i Saxova "social person" transformirala se u Fowlerov "personhood" koji se ne tumači u smislu direktnog društvenog pokazatelja, već u smislu materijalnih označavatelja njegovih iskustava i identiteta koje je živio, na čemu se baziraju daljnje spoznaje o društvu određenog vremenskog razdoblja i geografskog podneblja. Prema Morrisu, čije su metode, iako u novije vrijeme kritizirane (npr. Sourvinou-Inwood), snažno prihvaćene u antičkoj arheologiji, pogrebni je ritual manje više univerzalan (van Gennepev ritual prijelaza) dok se pogrebni običaji razlikuju, a interpretacijom nekropola moguće je proniknuti u dio antičke povijesti. Traženjem uzoraka u materijalnim ostacima ukopa, i to posebno u tipologiji, dataciji, kontekstu, prostoru i demografiji, pa potom njihovim kvantificiranjem može se, po Morrisu, rekonstruirati varijabilnost simbola minulih djelovanja, a ukoliko je pak riječ o dovoljno velikom uzorku ovaj pristup može ponuditi odgovore na centralna pitanja vezana uz dinamičnu društvenu strukturu antičkih civilizacija, pa tako i pojedinih antičkih gradova. U novije vrijeme Fahlander, iako kritiziran zbog necjelovitog sagledavanja stvari, naglašava važnost i dostatnost arheološkog pristupa, smatrajući kako je upravo pronalaženje načina za izvlačenje društvenih informacija iz materijalne kulture glavna zadaća arheologije 21. stoljeća.

Nakon što su Kurtz i Boardman 1971. godine objavili monografiju o antičkim grčkim pogrebnim običajima, koja je u pogledu generalnog pregleda i danas među najvažnijim referencama, pojavilo se više monografija i članaka u kojima su objavljivane čitave nekropole ili dijelovi istih, u kojima se raspravljalo o regionalnim pogrebnim običajima grčkoga svijeta diljem Mediterana, od arhajskog razdoblja do zalaza helenističkog doba. Što se tiče Hrvatske ovom se tematikom, do sada, bavila samo nekolicina autora.

Grad Issa, jedan od dvaju najznačajnijih grčkih naseobina spomenutog prostora, izgrađen je na jugozapadnom dijelu više uvale, koja se nalazi na sjevernom dijelu otoka Visa. Osnivanje grada povezuje se sa kolonizatorskim djelovanjem sirakuškog vladara Dionizija Starijeg početkom 4. st. pr. K. Zahvaljujući izuzetno povoljnom položaju, Issa ubrzo postaje važan politički, ekonomski, pomorski i trgovački faktor na Jadranu. Tu je poziciju zadržala do 47. godine pr. K., kada je definitivno potpala pod rimsku vlast, i u potpunosti izgubila samostalnost. Razdoblje prije osnutka issejskog polisa, na cijelom je otoku veoma slabo poznato i istraženo. Ipak, nedvojbeno je da je na otoku postojala lokalna domorodačka zajednica čije tragove nalazimo u ostacima gradinskih naselja i utvrđenja te malobrojnim kamenim grobnim humcima, od kojih je posebno važna gradina Talež i obližnja Vela Gomila. Pojedini nalazi ukazuju na prehodne kontakte Grka s lokalnim stanovništvom, a postoji i pretpostavka da je na mjestu grčkog grada postojala i jedna ranija naseobina.

U Issi su dokumentirane dvije nekropole, Martvilo, uz jugozapadnu stranu gradskih bedema, te Vlaško njiva, uz istočnu stranu. Rapanić je objavio usamljenu grobnicu koja je otkrivena poviše uvale Stonca, odnosno na suprotnoj strani uvale na kojoj je nekropola Vlaška njiva. Otkriveno je i nekoliko pojedinačnih grobova na lokalitetu Đardin (kraj 4. i početak 3 st. pr. K.) na oko 600 m od grada, nažalost bez sigurno utvrđenog konteksta grobnih priloga, a koji su po Čargu, pripadali jednom helenističkom gospodarstvenom objektu. Na lokalitetu Stagnja, u centru današnjeg grada Visa, zabilježen je nalaz od dva helenistička groba čiji je materijal završio u privatnom vlasništvu, a grobovi su uništeni prije nego se mogla obaviti njihova dokumentacija.

Martvilo je od davnih dana bilo poznato u narodu kao staro groblje, na što ukazuje i sama riječ. Nažalost, u više je navrata i na različite načine devastirano, pa su mnogi predmeti koji su nekoć ukrašavali te grobnice, tijekom posljednjih nekoliko stoljeća dospjeli u razne muzeje, i zbirke, privatne ili javne. Iako je prije 70ih godina prošlog stoljeća ova nekropola istraživana u nekoliko navrata, od Ljubića, krajem 19. st, preko čeških istraživanja (1936., 1937.), do istraživanja koje je u nekoliko navrata vodio Abramić (1926., 1948.), pa do onih koja su vodili Gabričević i Nikolanci (1955), broj sigurno dokumentiranih grobnih cjelina nije velik. Prvi pionirski rad, prema dotadašnjem stanju istraženosti, o toj issejskoj nekropoli i pogrebnim običajima objavio je Nikolanci, u 60-im godinama prošloga stoljeća, a ovaj rad aktualan je u mnogočemu i danas. Prva stručna istraživanja na Martvilu proveli su Cambi, Kirigin i Marin počevši

od 1976. godine (grobovi od br. 1-11), 1979. (grobovi od br. 12-20) i 1980. (grobovi od br. 21-24), a nastavio ih je Kirigin tijekom sljedećih nekoliko godina, završno s 1985. (grobovi od br. 25-50). Značaj ovih istraživanja ogleda se u činjenici da su po prvi put dokumentirane sve grobne cjeline. Spomenuti autori predložili su tipologiju grobne arhitekture. Nakon Nikolancija, najveći doprinos u proučavanju isejskih pogrebnih običaja ostvario je Kirigin. Autor je uočio da u Issi predvladavaju obiteljske grobnice, pa ih je moguće povezati s pogrebnim običajima lokalnog stanovništva na širem dalmatinskom i JZ dijelu BiH. Prema zastupljenosti određenih keramičkih posuda među grobnim priložima, uočio je važnost kulta vina, a isto je povezo s ekonomskom stranom Isse, i proizvodnjom vina kao važnom granom njene ekonomije. Zadnje otkriće iz 1996./7. su tri helenistička groba, s utvrđenim grobnim cjelinama, koja su objavljena i interpretirana u doktorskoj disertaciji Katića. Novi doprinos donijela je Čargova magistarska radnja, u kojoj je autor pokušao rekonstruirati grobne cjelina iz dotadašnjih istraživanja na Martvilu (do 1970. godine) te analizirati postojeću i neobjavljenu dokumentaciju.

Prema dosadašnjem stanju istraženosti najraniji grčki grobovi u Issi mogu se datirati u drugu polovicu 4. st. pr. K. Iako su, prema Nikolanciju, pronađena i dva groba s priložima iz arhajskog doba, nažalost bez dostatne dokumentacije. Činjenica je također da grobova između ta dva razdoblja u Issi, za sada, nema.

Nekropola na Vlaškoj njivi bila je do 1983. godine u potpunosti nepoznata. Otkrivena je i dokumentirana tijekom zaštitnih arheoloških istraživanja prilikom gradnje hotela Issa, koja su vođena u veoma neprimjerenim okolnostima. Prema Kiriginovom preliminarnom izvještaju o istraživanjima, dokumentirano je 98 grobova iz kasno klasičnog i helenističkog razdoblja, dok su ostali grobovi iz rimskog razdoblja – njih 107. S obzirom na veliki broj grobova, kojima su dokumentirane grobne cjeline, i potpuno neobjavljenom materijalu, koji ukazuju na kontinuitet ukapanja tijekom čitavog trajanja grčkog polisa, analiza i interpretacija ovih materijalnih ostataka jedinstvena su prilika za dobivanje novih spoznaja o kulturnoj povijesti issejskih Grka.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Istraživanjem, kontekstualnom analizom, kvantifikacijom i interpretacijom materijalnih ostataka ukopa iz grčke Isse, tijekom čitavog trajanja ovog polisa, s posebnim naglaskom na neobjavljeni materijal s Vlaške njive cilj mi je pridonijeti razumijevanju pogrebnih običaja antičke Isse, čije je odraz evidentiran kroz materijalnu kulturu i organizaciju nekropole. Na temelju dobivenih podataka pokušati ću rasvijetliti različite aspekte društvene, religijske i ekonomske povijesti Isse, njenog kulturnog identiteta, demografske slike, te odnosa novopridošlih Grka i lokalnog stanovništva, čiji je identitet djelomično izražen kroz materijalnu kulturu.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Kako je već naglašeno proučavanje issejskih pogrebnih običaja glavna je tema ove doktorske disertacije. Uvodni dio će nas, u najkraćim crtama, upoznati sa razvojem različitih teoretskih pristupa i metoda proučavanja grčkih nekropola, od uočavanja njihove društvene važnosti, do moderne metodologije. Poseban naglasak u disertaciji stavljen je na materijalnu kulturu odnosno njenu ulogu, odnosno njenu ulogu u rekonstrukciji issejskih pogrebnih običaja.

Temeljna podloga za izradu disertacije, a ujedno i prvi korak k njenoj realizaciji je izrada detaljnog kataloga grobnih cjelina, u kojem će, po prvi put, uz popratnu foto i nacrtu dokumentaciju, biti predstavljena grobna arhitektura, grobni prilozi i antropološka analiza skeletnog materijala s Vlaške njive. Unutar kraćeg poglavlja donijet ću i pregled samih metoda arheoloških istraživanja i procesa

obrade nalaza, koja su prethodila, te pregled relevantne dokumentacije. Definirat će se topografija same nekropole, opis terena, i promjene na njemu od prvog uspostavljenog katastra u 19. stoljeću, za vrijeme Austro-ugarske monarhije, do danas, kao prilog procesu formiranju arheološkog nalazišta, i situacije koja je zatečena tijekom istraživanja 1983.

Radi statističke kvantitativne analize svi će se podaci uvrstiti u bazu podataka specijalno izrađenu za ovu nekropolu u MySQL okruženju korištenjem PHP programskog jezika. Podaci će biti pohranjeni kroz tri glavne tablice; grobovi, grobni prilozi i antropološki podaci, međusobno povezani s nizom relacija.

Svjesna limitiranosti arheološkog pristupa s obzirom da materijalna kultura predstavlja samo dio prošlih aktivnosti, pokušat ću sustavnom kontestualnom i komparativnom interpretacijom novopredstavljenih materijalnih ostataka, rekonstruirati pogrebne običaje, odnosno dijelove koji se ogledaju u samoj materijalnoj kulturi. S obzirom da se proučavanje pogrebnih običaja odnosi na promatranje Isse kao polisa u cjelini, u analizu ću uključiti, prema dostupnosti, vjerodostojnosti grobnih cjelina i stanju istraženosti, već postojeće informacije unutar isejskog pogrebnog konteksta, s Martvila, Stonce, i Đardina.

Izvršit će se tipološka analiza grobova s Vlaške njive, odnosno grobne arhitekture, te pokušati utvrditi određene pravilnosti prema kojima bi se moglo zaključiti da li su i na koji način oblik i orijentacija groba, tip grobne arhitekture, dubina ukopa, te položaj skeleta vezani uz određenu zakonitost i/ili populacijsku (spol, dob) ili društvenu grupaciju. Pokušat ću analizirati porijeklo grobne arhitekture, kao i eventualne uzore u drugim grčkim gradovima. Također, pokušat ću utvrditi tipove grobova koji se javljaju samo kroz određeni veremenski period, a i one koji se eventualno javljaju kroz cijelo razdoblje postojanja nekropole.

Grobne priloge ću podijeliti na priloge dokumentirane unutar samog groba, izvan groba, te priloge koji se odnose na dekoraciju pokojnika (nakit), higijenu (stigili, češljevi, zrcala) ili pak pomoć pokojniku (novac). Na sličan ću način, kao u prethodnom poglavlju, prema vrsti, količini, te položaju grobnih priloga u samome grobu, pokušati utvrditi eventualne pravilnosti vezane uz određenu populacijsku (spol, dob) ili društvenu grupaciju. O grobnim će se prilogima posebno raspravljati, gdje će se uz kontekstualnu analizu koristiti i komparativna metoda s već objavljenim isejskim, ali i šire Mediteranskim, materijalom. Pokušat ću također utvrditi da li se isti tipovi posuda javljaju samo kroz određeni vremenski period, ili se pak javljaju kroz cijelo vrijeme postojanja nekropole. Za analizu oblika i definiranje tipologije keramičkih posuda koristit će se metode koje je prvi primijenio Lippolis za posude s nekropole u Tarantu. Kontekstualnu analizu grobnih priloga vezat ću uz njihovu funkcionalnu upotrebu, kao što je napravljeno u nekropoli u Metapontu. Funkcija određenog predmeta, npr. keramičke posude u kontekstu pogrebnog rituala važnija je od same morfologije oblika. Oblik posude se mijenja kroz vrijeme kao odraz promjena ukusa i izrade, dok funkcija ostaje ista. Tim pristupom možemo utvrditi kontinuitet/promjenu ili pak raznovrsnost pogrebnog običaja. Sukladno tome, keramičke ću posude podijeliti prema pretpostavljanoj funkciji u male posude za čuvanje ulja ili parfema, čaše za piće, posude za izlivanje tekućine, posude za čvrstu hranu i lucerne.

Nadalje, predstaviti ću antropološku analizu skeletnog materijala, koju je na terenu izvršio Ž. Mikić, nažalost prije otkrića dna analize. Utvrđena je spol, dob, i eventualne patološke promjene, kao odraz životnog iskustva određenih pojedinaca. Pomoću izvršene antropološke analize pokušat ću doći do saznanja o eventualnoj biološkoj povezanosti pojedinaca. Isto tako, usporedit ću rezultate antropološke analize, s prethodnim podacima te pokušati utvrditi sličnosti, odnosno razlike između biološki i društveno konstruiranog spola. Također ću, kada to bude moguće, pokušati usporediti skelete iz Isse sa onima iz drugih grčkih i ilirskih nekropola.

Datacija grobova temelji se na dataciji grobnih priloga, oblika grobne arhitekture, te stratigrafije nalazišta. Prema dataciji grobova, prostornom ćemo analizom nekropole pokušati utvrditi faze njenog širenja, eventualne obiteljske nukeluse, te kulturne i ekonomske aspekte organizacije i širenja nekropole. Nažalost, zbog slabog poznavanja samoga polisa Isse neće biti moguće istražiti i povezati odnos razvoja nekropole prema razvoju grada. Pokušat ću utvrditi da li se među dokumentiranim grobovima na Vlaškoj njivi nalaze i oni sa datacijom ranijom od sredine 4 st. pr. K, jer bi spoznaja o tome uveliko doprinjela upoznavanju prilika koje su vladale pri osnutku Isse i kao i situaciji koja je tome prethodila.

Pri analizi pogrebnog rituala, odnosno njegovih aspekata koje možemo sagledati unutar materijalne kulturne pogrebnog konteksta, kontekstualnom i komparativnom ću metodom pokušati utvrditi specifičnosti issejskog pogrebnog rituala, ali i njihov kontinuitet ili eventualne promjene tijekom samostalnosti grčkog polisa. Dobivene podatke sagledat ću unutar užeg, Jadranskog, ali i šireg Mediteranskog pogrebnog konteksta, kako grčkih kolonija, tako i naseobina domorodačkog stanovništva u doba od 4.- sred. 1. st. pr. K. Poseban ću naglasak staviti na odnos prema pogrebnom ritualu Sirakuze, kako bi se ispitala mogućnost primjene issejskih pogrebnih običaja i prije Isse, ali, ukratko i kontinuiteta u rimsko razdoblje. S obzirom da pojedini grobovi položajem skeleta u zgrčenom položaju ukazuju na mogućnost da je na Vlaškoj njivi, osim grčkih novopridošlica ukopano i domorodačko stanovništvo, detaljnije ću se pozabaviti stanjem istraženosti odnosa Grka i lokalnog stanovništva, te pokušati interpretirati prisutnost i socijalnu funkciju domorodačkog stanovništva unutar Isse.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Nakon detaljne analize materijalnih ostataka nekropole na Vlaškoj njivi, čime se po prvi put donosi cjelokupna objava jedne grčke nekropole na srednjem i sjevernom istočnom Jadranu, rekonstruirati će se issejski pogrebni običaji, odnosno oni dijelovi koji su evidentirani kroz materijalnu kulturu. Sagledavanjem ovih običaja unutar arheološkog i povijesnog konteksta, upotpuniti će se sliku o različitim aspektima issejske kulturne povijesti. U prvom redu to su: issejska društvena struktura i hijerarhija, kulturna intergracija, ali i ekonomski, religijski i politički aspekti ovog polisa kroz četiri stoljeća njegovog postojanja. Ovako kompleksan pristup istraživanju jedne (i zasad jedine) grčke nekropole na tlu Hrvatske dosad nije učinjen, pa držim da se iz gore navedenog, može u cjelosti doprinos koji bi ova disertacija mogla imati.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Binford 1971

L. R. Binford, Mortuary Practices: Their Study and Their Potential, *Memoirs of the Society for American Archaeology*, No. 25, Approaches to the Social Dimensions of Mortuary Practices (1971), str 6-29.

Cambi et al. 1980b.

N. Cambi, B. Kirigin, E. Marin, Excavations at Issa, Island of Vis, Yugoslavia 1976,1979- A Preliminary Report, *Rivista di archeologia* 4, Roma- Venezia 1980, 83-86.

Čargo 2008.

B. Čargo, Helenistički grobovi kod rasadnika palmi u Visu, VAHD 101, Split 2008, 87-142.

Čargo 2010.

B. Čargo, Martvilo- istraživanja jugozapadne issejske nekropole do 1970, Split, Arheološki muzej Split.

Fahlander & Oestigaard 2008

F. Fahlander, T. Oestigard, *The Materiality of Death: Bodies, Burial, Beliefs*, Oxford, BAR S1768, 2008.

Fowler 2004

C. Fowler, *The Archaeology of Personhood: An Anthropological Approach*, 2004. Hertz 1960(1907)

R. Hertz, *A Contribution to the Study of the Collective Representation of Death*, u

Death and the Right Hand, prevedeno od R. i C. Needham, Glencoe, IL, 1960(1907) str. 27-86 i str. 117-154 .

Katić 2010.

M. Katić, *Urbanistički i kulturni profil antičke Isse*, doktorski rad- rukopis, Zadar, 2010.

Kirigin 1983.

B. Kirigin, *Issa – antička nekropola na Vlaškoj njivi*, *Obavijesti hrvatskog arheološkog društva* XV, 3, Zagreb 1983, 27-30.

Kirigin 1985.

B. Kirigin, *Zapažanja o helenističkoj nekropoli Isse*, *Materijali* XX, Beograd 1985, 91-110.

Kirigin & Marin 1985

B. Kirigin & E. Marin, *Issa 80- preliminarni izvještaj sa zaštitnih arheoloških iskopavanja helenističke nekropole Martvilo u Visu :Novi i neobjelodanjeni natpisi iz Visa*, *VAHD* 78, Split 1985, 45-72.

Kirigin 1990

B. Kirigin, *The Greeks in Central Dalmatia: Some New Evidence*, u Jean-Paul Descoeudres (ur.), *Greek Colonisation and Native Populations*, Oxford, 1990, 291-321.

Kirigin 1999.

B. Kirigin, *Arheologija otoka Visa, Biševa, Sveca i Palagruže*, *VAHD* 90-91, Split 1999, 405-458.

Kirigin et al 2006.

B. Kirigin, N. Vujnović, J. Burmaz, S. Čače, V. Gaffney, T. Podobnikar, *The Adriatic Island Project Volume 3: The Archaeological Heritage of the island of Vis and Šolta and the Smaller Islands*, Oxford 2006.

Kirigin 2010

B. Kirigin, *Isa*, u J. Poklečki Stošić (ur.), *Antički Grci na tlu Hrvatske*, Zagreb, 2010, 119-124.

Kurtz, Boardman 1971

D. Kurtz, J. Boardman, *Greek Burial Customs*, Ithaka, New York, 1971.

Lippolis 1994

E. Lippolis, La necropoli ellenistica: problemi di classificazione e cronologia dei materiali, u:

E. Lippolis (ur.), Catalogo del Museo Nazionale Archaologico di Taranto, III, 1.

Taranto - la necropoli: aspetti e problemi della documentazione archeologica

tra VII e I sec. a. c., Taranto, 1994., 239-282.

Morris 1992

I.Morris, Death- ritual and social structure in classical antiquity, Cambridge, 1992.

Nikolanci 1969.

M. Nikolanci, Helenistička nekropola Isse, VAHD 63-64, Split 1969, 57-87.

Rapanić 1960.

Ž. Rapanić, Helenistički grob s prilozima u Visu, VHAD 62 Split 1960, 37-44.

Sourvinou Inwood 1995

C. Sourvinou Inwood, Reading Greek Death- to the End of Classisal Period, Oxford, 1995.

Van Genep 1960 (1909)

A.Van Genep, The rites of Passage, London, 1960 (1909).

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

90 000 (+ 60 000 za školarinu)

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	Vis, Vlaška njiva, konzervacija i dokumentacija pokretnog materijala- odobreno od Ministarstva kulture RH za 2011. i 2012. godinu
	Voditelj projekta	dr. sc. B. Kirigin, Arheološki muzej Split
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa- plaćena školarina za doktorski studij zbog radnog mjesta znanstvenog novaka na znanstvenom projektu IARH-a
	Voditelj projekta	dr. sc. Vlasta Begović
	Potpis	
Samostalno financiranje		

**Sjednica Etičkog povjerenstva
na kojoj je odobren prijedlog
istraživanja** (navesti samo ako je
potrebno)

Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
doc.dr.sc. Branko Kirigin

Potpis _____
Marina Ugarković, dipl. arheolog

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.

U Zagrebu, 19.03.2013.

Potpis _____
Marina Ugarković, dipl. arheolog

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA**OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE**

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	mr. sc. Andreja Kudelić, dipl. arheolog		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Arheologija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7448		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Marija		
Datum i mjesto rođenja:	08.09.1980., Zagreb, Hrvatska		
Adresa:	Travanijska 18, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	098/9000666		
E-mail:	andreja.kudelic@iarh.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, <i>arheologija</i> , Poslijediplomski doktorat, Hrvatska (2013./2014.)
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	01/04/2009 – danas: znanstveni novak (asistent), Institut za arheologiju (Zagreb) 2011. Ohrid Summer School University, Institute for Social Sciences and Humanities Research "Euro-Balkan" "NON-INVASIVE FIELD ARCHAEOLOGY: Systematic surveys, geophysics, remote sensing", 19 June – 3 July 2011, Ohrid, Macedonia. 01/11/2008 – 31/03/2009. zaposlena u privatnoj arheološkoj tvrtci „Kaduzej“ d.o.o. 2002 - 2008. godine sudjelovala sam u brojnim zaštitnim i sustavnim arheološkim istraživanjima koja su vodili: Institut za arheologiju, Filozofski fakultet u Zagrebu, Arheološki muzej u Zagrebu, Gradski muzej Vinkovci i Gradski muzej Umag.
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Karavanić, Snježana; Okroša Rožić, Lana; Kudelić, Andreja; Karavanić, Ivor; Mareković, Sara. Kalnik-Igrišće. Rezultati dosadašnjih arheoloških istraživanja, 2011. (katalog). 2. Kudelić, Andreja. Keramički nalazi iz brončanodobnog naselja s lokaliteta Ivanovci Gorjanski - Palanka. // Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu. XLIV (2011) , 1; 17-43 (članak, znanstveni). 3. Karavanić, Snježana; Kudelić, Andreja. Ostava keramike s lokaliteta Kalnik-Igrišće II. // Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu. 28 (2011) ; 5-30 (članak, znanstveni). 4. Kudelić, Andreja. Ranobrončanodobni keramički nalazi s lokaliteta Ivanovci Gorjanski- Palanka. // Vjesnik

	<p>Arheološkog muzeja u Zagrebu. Vol. XLII (2009) ; 85-103 (članak, znanstveni).</p> <p>5. Kudelić, Andreja. Experimentalno testiranje prapovijesne arheološke tvorevine i rezultati pečenja keramike na otvorenoj vatri. // <i>Annales Instituti archaeologici</i>. VIII (2012) ; 145-148 (članak, ostalo).</p> <p>6. Karavanić, Snježana; Kudelić, Andreja; Sirovica, Filomena. Rezultati četvrte sezone arheoloških iskopavanja na lokalitetu Kalnik-Igrišće. // <i>Annales Instituti archaeologici</i>. VIII (2012) ; 69-73 (članak, ostalo).</p> <p>7. Šiljeg, Bartul; Kudelić, Andreja; Kovačić, Vladimir; Konestra, Ana. Arheološko-konzervatorska istraživanja lokaliteta Stancija Blek kod Tara 2010.g.. // <i>Annales Instituti archaeologici</i>. VII (2011) , 1; 93-96 (članak, ostalo).</p> <p>8. Karavanić, Snježana; Kudelić, Andreja. Istraživanje prethistorijskih gradina Barilović- Osovlje i Crkvina-Bukovlje (Karlovačka županija). // <i>Annales Instituti archaeologici</i>. VII (2011) , 1; 81-84 (članak, ostalo).</p> <p>9. Tkalčec, Tatjana; Karavanić, Snježana; Kudelić, Andreja. Zaštitna arheološka istraživanja na Starom gradu Dubovcu 2009-2010.. // <i>Annales Instituti archaeologici</i>. VII (2011) ; 74-80 (članak, ostalo).</p> <p>10. Andreja Kudelić O problemu interpretacije nadzemnih objekata na primjeru lokaliteta Velika Gorica – jug // <i>Početak kasnog brončanog doba u sjevernoj Hrvatskoj</i> Zagreb, Hrvatska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>11. Snježana Karavanić; Andreja Kudelić Prapovijesni slojevi starog grada Dubovca (2009-2010) i istraživanje gradine Bukovlje-Crkvina – preliminarni rezultati istraživanja // <i>Početak starijeg željeznog doba u sjevernoj Hrvatskoj</i> Zagreb, Hrvatska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>12. Andreja Kudelić The remains of pottery kiln and (or) a reflection of spiritual expression of Bronze Age potter // <i>Tradicionalno грнčарство – pogled iz etnoarheološkog ugla. Naučna istraživanja i zaštita nematerijalnog nasleđa/ Traditional Pottery making from the Ethnoarchaeological point of view</i> Beograd, Srbija, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p>		
NASLOV PREDLOŽENE TEME			
Hrvatski:	Tehnološki i socijalni aspekti keramičkih nalaza grupe Virovitica u sjeverozapadnoj Hrvatskoj i njihov arheološki kontekst		
Engleski:	Technological and social aspects of the Virovitica group pottery finds in northwest Croatia and their archaeological context		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Arheologija / Prapovijesna arheologija		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	dr.sc. Snježana Karavanić, viša znanstvena suradnica	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	snjezana.karavanic@iarh.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	Karavanić S. 2011. The end of the Middle Bronze Age and the beginning of the Urnfield Culture in Central Croatia, in: Arbeitsgemeinschaft Symposium Tagung Kongress 15, Beiträge zur Mittel- und Spätbronzezeit sowie zur Urnenfelderzeit am Rande der Südostalpen (ed. Guthjahr C., Tiefengraber		

	<p>G.)</p> <p>Karavanić S. 2011. Nalazi s početka kulture polja sa žarama u naselju Kalnik-Igrišće, Panonski prapovijesni osvrti, Zbornik posvećen Korneliji Minichreiter uz 65 obljetnicu života Marko Dizdar (ur.), Zagreb (Institut za arheologiju), 357-383.</p> <p>Karavanić S. 2009. The Urnfield Culture in central Croatia, Oxford Press, 2009.</p> <p>Karavanić S. 2007. Middle to late Bronze age in Northern Croatia, in: Studien zur Mittel- und Spätbronzezeit am Rande der Südostalpen (ed. Georg Tiefengraber), Universitätsforschungen zur Prähistorischen Archäologie (UPA) 148, 37-49.</p>
OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>Tema rada obuhvaća prostor SZ Hrvatske u vremenu od 15. do 12. st. pr. Kr. koji je, prema arheološkoj literaturi, obilježen pojavom materijalnih ostataka kulturne grupe Virovitica. U širem kontekstu riječ je o razdoblju prijelaza srednjega u kasno brončano doba, točnije o vremenu formiranja tzv. kultura polja sa žarama. Na osnovi tipološko-morfološke statističke analize materijala te eksperimentalno prikupljenih podataka, krajnji je cilj rada napraviti opsežnu bazu podataka koja bi obuhvaćala tehnološke i tipološke karakteristike arheološkog materijala kombinirane s podacima o kontekstu nalaza. Cilj je također rekonstruirati tehnologiju proizvodnje virovitičke keramike, od postupaka izrade do određenih socijalnih aspekata, prije svega organizacije proizvodnje, tj. prisustva specijaliziranih majstora, kao i utvrditi razlike u tehnologiji i organizaciji proizvodnje unutar virovitičke grupe. Bit će sagledan i sekundarni kontekst keramičkih nalaza, posebice kada je riječ o tzv. keramičkom otpadu odnosno keramičkim ostavama. Etnoarheološke studije pomoći će nam u rasvjetljavanju konteksta nalaza u naseljima i otvoriti nove mogućnosti interpretacije do sada poznatih fenomena.</p>
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>This paper encompasses the area of the northwest Croatia during the period between 15th and 12th century BC. According to the archaeological literature this place was populated by communities marked by material remains of the Virovitica cultural group. In broader context, it is a period of transition from the Middle to the Late Bronze Age characterized by forming of the Urnfield culture. On the basis of typological-morphological and statistical analysis of the material and the experimentally collected data, the main goal is to make a comprehensive database. Database will include technological and typological characteristics of archaeological materials combined with the information about the context of the findings. The aim is also to reconstruct the technology of the Virovitica group pottery production, from manufacturing production methods to certain social aspects, particularly the organization of the production. It is important to detect the presence of specialized craftsmen, as well as to determine the differences in technology and organization of production within different territories of the Virovitica group. The secondary context of ceramic finds will be analyzed, especially when it comes to so-called ceramic waste or (and) ceramic hoards. Ethno-archaeology studies will help us to clarify the context of pottery remains in settlements and it will open up new possibilities of the interpretation of the so-far known phenomena.</p>
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
<p>Antropogeni materijalni ostaci u arheološkom kontekstu većim dijelom pripadaju keramičkim posudama. Keramičke su posude vrlo pogodan materijal za razne studije i analize: izvor su informacija o tehnologijama, kronologiji, aktivnostima unutar domaćinstava,</p>	

razmjeni i trgovini, simboli i ritualima. Upotreba gline, u počecima, često nema utilitarni, već simbolički značaj (antropomorfne i zoomorfne figurice). Iako neke rane lovačko-sakupljačke zajednice izrađuju keramičke predmete, masovna proizvodnja i uporaba keramičkih posuda bilježi se od vremena neolitika kada one imaju uglavnom utilitarnu svrhu. Početkom kasnoga brončanog doba proizvodnja još uvijek počiva na pojedinačnim kućanstvima i za vlastite potrebe.

Tema rada obuhvaća prostor SZ Hrvatske u vremenu od 15. do 12. st. pr. Kr. koji je, prema arheološkoj literaturi, obilježen pojavom materijalnih ostataka kulturne grupe Virovitica. U širem kontekstu riječ je o razdoblju prijelaza srednjega u kasno brončano doba, točnije o vremenu formiranja kultura polja sa žarama. Rad ću prostorno ograničiti na područje rasprostiranja spomenute grupe Virovitica koje obuhvaća sjeverozapadnu Hrvatsku, odnosno područje između srednjeg toka rijeke Drave na sjeveru te srednjeg toka rijeke Save na jugu. Materijalna ostavština virovitičke grupe pripada širem kulturnom horizontu kulture polja sa žarama, a zajedničke karakteristike dijeli područje Donje Austrije, južne Moravske, južne Slovačke, jugozapadne Mađarske i Slovenije. Slični tipovi keramičkih posuda i sjedilački način života, osnovne su zajedničke karakteristike zajednica na tom području.

Ovaj će rad kao teorijsko polazište koristiti ostatke keramičkih posuda iz brončanodobnih naselja. Razdoblje (15. do 12. st. pr. Kr.) na ovom području obilježavaju brončanodobne sjedilačke zajednice koje uglavnom u kontinuitetu možemo pratiti od kraja srednjega do posljednje etape kasnoga brončanog doba. Premda se fenomen i problem doseljavanja, odnosno formiranja sjedilačkih zajednica iz kojih izrasta kasno brončano doba proučava već desetljećima (Vinski-Gasparini 1983; Dizdar et al. 2011: 13; Karavanić 2007), o genezi zajednica koje nose materijalne ostatke definirane kao dio kulturne grupe Virovitica još uvijek nemamo jasnu sliku. Prema K. Vinski-Gasparini (1973: 57) razvoj virovitičke grupe morao se odvijati na osnovama nedovoljno istraženog srednjeg brončanog doba. Prema trenutnom stanju istraženosti na zadanom području, ne raspoložemo konkretnim podacima o infrastrukturi naselja, ali ni tipovima objekata. Naselja čiji keramički ostaci sadrže elemente materijalne kulture grupe Virovitica (Cerine VII, Virovitica, Kalnik-Igrišće I.) za sada otkrivaju nedefinirane nadzemne objekte te ukopane zemunične objekte. Zahvaljujući nedavno provedenim zaštitnim iskopavanjima koja su prethodila velikim infrastrukturnim radovima prvi su put istražena velika naselja i groblja te je prikupljena velika količina materijala (Dizdar et al. 2011). Publicirana su uglavnom naselja s prostora Republike Slovenije (Dular, Tecco Hvala 2002; Tomažič, Olič 2009; Kerman 2011). Rezultate novih istraživanja naselja na prostoru sjeverne Hrvatske još iščekujemo. Po objavi nalaza zasigurno ćemo steći bolji uvid te raspolagati mnogo obilnijom građom na kojoj će se moći lučiti znanstveni rezultati.

Nešto je više pažnje posvećeno grobljima (Sokol 1996; Dizdar et al. 2011) koja ne valja odvajati od naselja što pokazuju novija istraživanja u kojima se primjećuje interpolacija grobnih mjesta unutar naseobinskog prostora. Grobne cjeline neću zasebno analizirati no kao kronološke odrednice koristit ću već provedene studije. Valja napomenuti kako većinu grobnog inventara čine keramičke posude čime se njihova simbolična vrijednost produbljuje.

Prostor Turopolja, koji ću u radu detaljnije obraditi, često se navodi kao nepovoljan za naseljavanje, no ovo područje bit će predstavljeno kao prilično dinamičan prostor. Kao naseobinsku matricu pretpostavljamo manja seoska naselja koja su svoj gospodarski prosperitet i donedavno bazirala na osnovnim tradicijskim djelatnostima: poljodjelstvu, stočarstvu i šumarstvu. Cjelokupna organizacija prostora i krajolika čini jedinstven sustav prilagodbe nepredvidivoj plavnoj dinamici Turopolja. Zajednica koja je živjela na ovom prostoru u srednje, odnosno kasno brončano doba bazira se na tradicijama i načinu prilagodbe utemeljenom u ranijem razdoblju. Na temelju samo materijalne kulture, teško je prikazati jasnu razdiobu između kasne faze srednjega brončanog doba i starije faze kasnoga brončanog doba (Karavanić 2007: 44). Riješenja se u posljednje vrijeme traže u apsolutnim datumima (C14) kojima se pokušava proniknuti u same početke formiranja nečega što kasnije zovemo kulture polja sa žarama. Ako virovitičku grupu prepoznamo kao sjedilačku brončanodobnu kulturnu grupu na ovom prostoru, lišenu važnijih strukturalnih promjena potrebno joj je prići na dvojak način: s jedne strane pokušati utvrditi prisutnost unutrašnjih ili vanjskih uzroka društvene promjene i s druge strane utvrditi koji čimbenici izazivaju tu stagnaciju. Izgleda kako se radi o zatvorenom društvenom sustavu koji počiva na duboko ukorijenjenim tradicijama.

Jedan od načina na koji je moguće pratiti promjene svakako je proučavanje tehnologije (Rye 1981). U suvremenoj arheologiji tehnologija je shvaćena veoma široko, kao sustav međusobnih veza i interakcija između ljudi i predmeta u okviru određenog socijalnog konteksta. Nastanak i proizvodnja keramike ovisi o ekološkim, ekonomskim te socijalnim faktorima i direktno je ovisna o tehnološkim dostignućima pojedine zajednice. Iako je virovitička grupa definirana prije više od tri desetljeća, osim rada dr.sc. Snježane Karavanić (Vrdoljak 1994), u domaćoj literaturi nije publicirano mnogo sustavnih tipoloških obrada keramičkog materijala, a značajan doprinos na tom polju jest objava rezultata istraživanja lokaliteta Oloris – Donji Lakoš (Dular, Tecco Hvala 2002). Od tada su prema uzoru na spomenute radove publicirane selektivne obrade materijala s pojedinih lokaliteta (Karavanić et al. 2002), a napravljene su i manje sinteze (Majnarić-Pandžić 1988; Karavanić 2007; Ložnjak-Dizdar 2005; Dizdar et al. 2011). Rad ću temeljiti na obradi i prikupljanju već postojećih, publiciranih nalaza te neobjavljenim nalazima s brončanodobnih lokaliteta na području Turopolja kao i na keramičkim nalazima s područja srednje Podravine.

Zadatak ovog rada je oblikovanje metodološkog okvira unutar kojeg je moguće izvršiti istraživanje tehnoloških karakteristika keramičkog posuda spomenutog razdoblja (Orton et al. 1993; Rice 1987; Rye 1981). U zadanom okviru i prema zadanim parametrima pokušat će rekonstruirati tehnologiju izrade virovitičke keramike koja će uključivati rekonstrukciju i tehnološkog postupka i socijalnih aspekata koji ju omogućuju. Taj postupak uključuje razmatranje i organizacije proizvodnje i tehnološke specijalizacije te njihovog međudnosa unutar različitih zajednica virovitičke grupe. Sustavno provedeni eksperimenti za cilj imaju rekonstrukciju postupaka izrade i objašnjenje tehnoloških izbora lončara te predstavljaju jedan od važnijih koraka u istraživanju tehnologije. S obzirom da je predmet rada period u kojem izrada keramičkih posuda predstavlja već dugo prihvaćenu tehnologiju, razmotrit će i pitanja tradicije te specifične vrijednosti posuda unutar pojedine zajednice (naselja) (Skibo, Schiffer 2008). Sagledat će i sekundarni kontekst keramičkih nalaza, posebice kada je riječ o tzv. keramičkom otpadu odnosno keramičkim ostavama (Chapman, Gaydarska 2006; Deal, Hagstrum 1995; Hayden, Cannon 1983).

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj je izgraditi metodološki okvir unutar kojeg je moguće provesti istraživanja tehnoloških karakteristika keramičkih posuda u okviru virovitičke grupe. Potrebno je provesti tipološko-statističku obradu keramičkih posuda; rekonstruirati tehnologiju izrade virovitičke keramike (eksperimentalno i etnoarheološki) te pokušati odrediti funkciju tipova posuda. Pretpostavka je da postoje razlike u tehnologiji i organizaciji proizvodnje unutar različitih područja virovitičke grupe vjerojatno uvjetovane krajolikom, ali i ekonomskim i socijalnim faktorima. Analizom keramičkog materijala pronađenog u određenim kontekstima pretpostavlja se postojanje njihove specifične vrijednosti unutar zajednica (naselja).

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

S obzirom da je za prikazano istraživanje potrebno raspolagati materijalom koji je statistički detaljno obrađen, i da je tragove koji ukazuju na tehnike izrade moguće ustanoviti samo direktnim uvidom u materijal, analize tehnologije temelje se na keramičkom materijalu s nekoliko lokaliteta. Osnovu za izradu ovog rada čine keramički ostaci iz brončanodobnog naselja Velika Gorica-jug (lokalitet Kurilovec-Belinščica) koje je istraženo 2006. godine (Burmaz, Bugar 2006). Kronološka, tipološka i tehnološka analiza postojećih, ali i novih nalaza referirat će se na domaću i inozemnu literaturu koja obuhvaća širi kontekst virovitičke grupe kao dijela kulturnog kruga jugoistočnoalpskog prostora. Analiza će koristiti podatke o sirovini od koje su posude napravljene, obliku, ali i funkciji posuda te kontekstu nalaza. Podaci dobiveni analizom bit će uneseni u bazu podataka što će omogućiti njihovu statističku obradu. Posebna pažnja bit će posvećena analizama standardizacije keramičkih proizvoda (Costin, Hastrum 1995). Naime, jedan od važnijih socijalnih aspekata keramičke proizvodnje odnosi se na količinu uloženog rada, na osnovi kojega možemo pretpostaviti postojanje specijalizirane proizvodnje i stalnih zanatlija. Stoga će, prema preporukama iz arheološke literature, istraživanje sadržavati pokušaj utvrđivanja koraka u proizvodnom postupku (Schiffer, Skibo 1987). Analize pokretnih nalaza nezaobilazan su korak u rekonstrukciji tehnološkog postupka (petrografsko-mineraloške analize i različite spektrometrijske i mikroskopske metode), a temelje se na identifikaciji sirovina, rekonstrukciji recepture glinene smjese i režima pečenja upotrebom niza analitičkih tehnika.

Nezaobilazan izvor podataka za rekonstrukciju tehnologije izrade keramički posuda jesu rezultati etnoarheoloških i etnoloških istraživanja. Eksperimentalna istraživanja provedena s ciljem rekonstrukcije tehnike pečenja keramike bit će detaljno predstavljena, a uglavnom će se provoditi imitativna vrsta eksperimenata (Ferguson 2010). Na osnovi etnoarheoloških podataka, tehnologija proizvodnje keramike bit će prikazana slijedom radnji potrebnih da se nabavljena sirovina pretvori u gotovu posudu, spremnu za upotrebu: priprema sirovine, oblikovanje, modifikacija i obrada površina, sušenje i pečenje (Rye 1981). Eksperimentalnim putem bit će testiran čitav lanac navedenih operacija do korištenja i odbacivanja posude te ponovne uporabe. Posebno važan segment odnosi se na arheološke tehnike identificiranja karakterističnih tragova na posudama koje nastaju primjenom određenih tehnika oblikovanja, načinom pečenja i uporabom (Hally 1986; Skibo 1992). Na osnovi tih saznanja bit će izvršena rekonstrukcija postupka izrade keramičkog posuda. Rezultati eksperimenta trebali bi dovesti do važnih zaključaka o tehnološkim izborima i postojanju posebnih znanja kojima su raspolagali majstori.

Eksperimentima će se pokušati odgovoriti na sljedeća pitanja: Na koji se način manifestiraju ostaci keramičarske peći u arheološkom kontekstu? Hoće li replicirane keramičke posude poprimiti obilježja originalnih posuda korištenjem predloženih/identificiranih tehnologija? Možemo li korištenjem repliciranih posuda rekonstruirati njihovu uporabnu ulogu?

Upotrebom arheoloških i interdisciplinarnih metoda, provođenjem eksperimenata i uvidom u saznanja etnoarheologije, istraživanja

tehnologije omogućuju rekonstrukciju postupka i slijeda operacija u izradi posuda te identifikaciju korištenih alatki, ali i utvrđivanje identiteta majstora i možda načina prenošenja znanja (David, Kramer 2001; Kramer 1985).

Dio istraživanja predstavlja i detaljno razmatranje arheološkog konteksta keramičkih ostataka nađenih unutar naselja (Schiffer 1996). Na temelju primjera s neobjavljenih lokaliteta, prikupljenim publiciranim podacima te njihovom revalorizacijom bit će sagledan kontekst i sastav tzv. keramičkih ostava (Blake 2005). Formiranje arheološkog konteksta koji će pratiti eksperimentalnim putem te na temelju etnoarheoloških primjera, pokušat će oblikovati model na temelju kojeg će biti moguće identificirati različite kontekste odlaganja keramičkog materijala u naseljima i njihovo značenje (Chapman, Gaydarska 2006; Deal, Hagstrum 1995; Hayden, Cannon 1983). U skladu s dobivenim analizama bazu podataka koju će temeljiti na tehnološko-tipološkom supstratu vezat će uz podatke o kontekstu nalaza. Razmotrit će i aspekte kontinuiteta (tradicije) u primjeni određene tehnologije te njihov odraz na društveno- ekonomsku, ali i religijsku sliku zajednice (Blake 2005; Brück 2006).

Postupak je, dakle, oblikovan na dvije razine. S jedne strane obuhvaća detaljnu analizu keramičkog materijala prikupljenog u arheološkom kontekstu, a s druge njegovu usporedbu s eksperimentalno dobivenim replikama s ciljem rekonstrukcije tehnološkog postupka proizvodnje keramičkih posuda. Krajnji cilj prikazanog postupka jest utvrditi postoje li razlike u keramičkom repertoaru na prostoru Posavina-Podravina. Isto tako pokušat će se utvrditi postoje li vidljive kronološke razlike u keramičkom repertoaru unutar jednog naselja temeljem tehnoloških i morfoloških odlika keramičkih posuda, ali i njihovih socijalnih dimenzija. Valja napomenuti da će rezultate studije i dobiveni model za identificiranje tehnologije, ali i nekih socijalnih aspekata keramičkih posuda biti moguće primijeniti na materijalnoj ostavštini iz različitih perioda.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Po prvi put provest će se analiza tehnologije izrade keramičkih posuda virovitičke grupe na teritoriju sjeverozapadne Hrvatske. Ujedno će se razmotriti sustav međusobnih veza i interakcija ljudi i predmeta (keramičkih posuda) u okviru šireg socijalnog konteksta brončanodobnih zajednica. Rezultati eksperimenata i etnoarheološke studije pružit će odgovore na pitanja koja se tiču tehnoloških izbora i postojanja posebnih znanja kojima su raspolagali lončari. Na taj će se način u cjelosti sagledati kontekst keramičkih posuda od iskorištavanja sirovine i postupaka izrade do uporabe i odbacivanja posuda. Etnoarheološke studije pomoći će nam u rasvjetljavanju konteksta nalaza u naseljima i otvoriti nove mogućnosti interpretacije do sada poznatih fenomena.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Blake E. 2005. The material Expression of Cult, Ritual and Feasting, u: The Archaeology of Mediterranean Prehistory (ed. Blake M., Knapp A.B.) Blackwell Publishing, Oxford 102-129.

Brück J. 2006. Fragmentation, Personhood and the Social Construction of Technology in Middle and Late Bronze Age Britain, Cambridge Archaeological Journal 16/3, 297-315.

Burmaz J., Bugar A. 2006. Izvještaj o rezultatima zaštitnih arheoloških istraživanja na lokalitetu Velika Gorica – jug.

Chapman J. C., Gaydarska B. I. 2006. Parts and wholes: fragmentation in prehistoric context. Oxford 2006.

Costin C. L., Hagstrum M. B. 1995. Standardization, Labor Investment, Skill, and the Organization of Ceramic Production in Late Prehispanic Highland Peru, American Antiquity 60/4, 619-639.

David N., Kramer C. 2001. Ethnoarchaeology in Action, Cambridge University Press, Cambridge.

Deal M., Hagstrum M. B. 1995. Ceramic Reuse behavior among the Maya and Wanka, u: Expanding Archaeology (ed. J. M. Skibo, W. H. Walker, A. E. Nielsen), University of Utah press, Salt Lake City, 111-125.

Dizdar M., Ložnjak-Dizdar D., Mihelić S. 2011. Starija faza kulture polja sa žarama u sjevernoj Hrvatskoj – novi izazovi. Katalog izložbe, Osijek.

- Dular J., Šavel I., Tecco Hvala S. 2002. Bronastodobno naselje Oloris pri Dolnjem Lakošu. Ljubljana.
- Ferguson J. R. (ed.) 2010. Designing Experimental Research in Archaeology, Examining Technology Through Production and Use, University Press of Colorado, Colorado.
- Hally David J. 1986 The Identification of Vessel Function A Case Study from Northwest Georgia, *American Antiquity* 51/2, 267-295.
- Hayden B., Cannon A. 1983. Where the Garbage Goes: Refuse Disposal in the Maya Highlands, *Journal of Anthropological Archaeology* 2, 117-163.
- Karavanić S, Mihaljević M, Kalafatić H. 2002. Naselje Mačkovac-Crišnjevi kao prilog poznavanju početka kulture polja sa žarama u slaavonskoj Posavini, *Prilozi instituta za arheologiju* 19, Zagreb, 47-62.
- Karavanić S. 2007. Middle to late Bronze age in Northern Croatia, in: *Studien zur Mittel- und Spätbronzezeit am Rande der Südostalpen* (ed. G. Tiefengraber), *Universitätsforschungen zur Prähistorischen Archäologie* 148, 37-49.
- Kerman B. 2011. Pod Kotom – sever pri Krogu, *Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Ljubljana*.
- Kramer C. 1985. Ceramic Ethnoarchaeology. *Annual Review of Anthropology* 14, 77-102.
- Ložnjak-Dizdar D. 2005. Naseljenost Podravine u starijoj fazi kulture polja sa žarama, *Prilozi instituta za arheologiju* 22, Zagreb, 25-58.
- Majnarić-Pandžić N. 1988. Prilog poznavanju kasnog brončanog doba u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, *Arheološki radovi i rasprave* 11, Zagreb, 29-43.
- Orton C., Tyers P., Vince A. 1993. *Pottery in Archaeology. Cambridge Manuals in Archaeology*, Cambridge.
- Rice M. P. 1987. *Pottery Analysis. A Sourcebook*, The University of Chicago Press, Chicago and London.
- Rye O. S. 1981. *Technology, Principles and Reconstruction*. Taraxacum, Washington.
- Schiffer M. B., Skibo J. M. 1987. Theory and Experiment in the Study of Technological Change. *Current Anthropology* 28/5, 595-622.
- Schiffer M. B. 1996. *Formation Processes of the Archaeological Record*. University of Utah Press, Salt Lake City.
- Skibo J. M. 1992. *Pottery Function – A Use-Alteration Perspective*. Plenum Press, New York.
- Skibo J. M., Schiffer M. B. 2008. *People and Things -A behavioural approach to material culture*, Springer 2008, New York.
- Sokol V. 1996. Nekropola kulture žarnih polja u Moravču kod Sesveta, *Izdanja Hrvatskog arheološkog društva* 17, Zagreb, 29-57.
- Tomažič S., Olić S. 2009. *Šiman pri Gotovljah*, *Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Ljubljana*.
- Vinski-Gasparini K. 1973. *Kultura polja sa žarama u sjevernoj Hrvatskoj*, Zadar .
- Vinski-Gasparini K. 1983. *Kultura polja sa žarama sa svojim grupama, u: Praistorija jugoslavenskih zemalja. Bronzano doba. IV* (ed. A. Benac), Sarajevo, 547-667.
- Vrdoljak S. 1994. Tipološka klasifikacija kasnobrončanodobne keramike iz naselja Kalnik-Igrišće (SZ Hrvatska) *Opuscula Archaeologica* 18, Zagreb, 7-83.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

25.000

Predloženi izvori financiranja istraživanja		
Nacionalno financiranje	Naziv projekta	Geneza i razvoj brončanodobnih zajednica u sjevernoj Hrvatskoj
	Voditelj projekta	dr. sc. Snježana Karavanić
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje	5.000	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		
Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme		
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.		
Potpis _____ dr.sc. Snježana Karavanić		
Potpis _____ Andreja Kudelić, dipl. arheolog		
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)		
U Zagrebu, 10.04.2013. Potpis _____ Andreja Kudelić, dipl. arheolog		

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Ivana Rončević Elezović, dipl. povjesničar umjetnosti i anglist		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Povijest umjetnosti		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	8274		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Marija Rončević rođ. Čugura i Ivan Rončević		
Datum i mjesto rođenja:	08.06.1977., Slavonski Brod, Hrvatska		
Adresa:	Dužice 23, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	098 500 696		
E-mail:	ironcevic@modgal.t-com.hr		
ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, <i>povijest umjetnosti i anglistika</i> , Dodiplomski, Hrvatska		
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	2004. godine zaposlena na mjesto kustosice u Modernoj galeriji u Zagrebu, gdje i danas radi 2001. - 2004. godine radila na mjestu nastavnice likovne umjetnosti i engleskog jezika u Srednjoj školi Izidora Kršnjavoga u Našicama		
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<ol style="list-style-type: none"> Rončević Elezović, Ivana. Hrvatska umjetnost u europskom kontekstu na prijelazu 19. / 20. st. iz zbirke Moderne galerije, Zagreb (Um 1900 – Kroatische Kunst im europäischen Kontext aus der Sammlung der Modernen Galerie Zagreb) Ulm : Donauschwäbisches Zentralmuseum Ulm, 2011 (povijesni pregled). Rončević Elezović, Ivana. Izidor Kršnjavi i putovanje u Italiju // Iso Kršnjavi. Veliki utemeljitelj. (predavanje,domaća recenzija,sažetak,znanstveni). Rončević, Ivana. Slike Josipa Lalića u Rimu // Zbornik 3. Kongresa hrvatskih povjesničara umjetnosti. (predavanje,sažetak,znanstveni). Rončević, Ivana. Slike Josipa Lalića u Rimu // Zbornik 3. Kongresa hrvatskih povjesničara umjetnosti. (predavanje,neobjavljeni rad,znanstveni). Rončević, Ivana. 10 škola – 10 umjetnika. Kontinuirani muzejsko – edukativni projekt Moderne galerije, Zagreb, 2010. (katalog edukativnog projekta).		

6. Rončević, Ivana.
10 škola – 10 umjetnika. Kontinuirani muzejsko – edukativni projekt Moderne galerije, Zagreb, 2008.
(katalog edukativnog projekta).
7. Rončević, Ivana.
10 škola – 10 umjetnika. Kontinuirani muzejsko – edukativni projekt Moderne galerije, Zagreb, 2009.
(katalog edukativnog projekta).
8. Rončević, Ivana.
10 škola – 10 umjetnika. Kontinuirani muzejsko – edukativni projekt Moderne galerije, Zagreb, 2006.
(katalog edukativnog projekta).
9. Rončević, Ivana.
10 škola – 10 umjetnika. Kontinuirani muzejsko – edukativni projekt Moderne galerije, Zagreb, 2007.
(katalog edukativnog projekta).
10. Rončević, Ivana.
10 škola – 10 umjetnika. Kontinuirani muzejsko edukativni projekt Moderne galerije, Zagreb, 2005.
(katalog edukativnog projekta).
11. Rončević, Ivana.
Hommage crtežu (Predgovor katalogu skupne izložbe Marija Čaušića, Ines Matijević, Tihomira Matijevića, Domagoja Sušca i Tanje Tintor Keller), 2008.
(izložba).
12. Rončević, Ivana.
Godišnja doba u gradu (Predgovor katalogu samostalne izložbe Nevenke Arbanas), 2010.
(izložba).
13. Rončević, Ivana.
Nikola Mašić u fundusu Moderne galerije (Predgovor katalogu studijske izložbe), 2010.
(izložba).
14. Rončević, Ivana.
GRAFIKA – paradoks definicije medija (Predgovor katalogu godišnje skupne izložbe HDLU-a Osijek "Grafika 1975.–2009."), 2009.
(izložba).
15. Rončević, Ivana.
Oblici kao mjesto sjećanja (Predgovor katalogu samostalne izložbe Marija Čaušića), 2009.
(izložba).
16. Rončević, Ivana.
Pixel je postao vrlo bitan... (Predgovor katalogu samostalne izložbe Marija Čaušića), 2009.
(izložba).
17. Rončević, Ivana.
Mogućnosti prostora (Predgovor katalogu samostalne izložbe Marija Čaušića), 2008.
(izložba).
18. Rončević, Ivana.
Tekst kao slika (Predgovor katalogu samostalne izložbe Anabel Zanze), 2008.
(izložba).
19. Rončević, Ivana.
Jedan svijet (Predgovor katalogu samostalne izložbe Valentina Bilića Prcića), 2007/2008.
(izložba).
20. Rončević, Ivana.
Obožavanje kipa (Predgovor katalogu samostalne izložbe Nikole Vrljića), 2007.
(izložba).
21. Rončević, Ivana.
Prošlost/Sadašnjost/Budućnost (Predgovor katalogu samostalne izložbe Diane Šimek), 2007.
(izložba).

22. Rončević, Ivana.
Slikarstvo kao pogled u zrcalo (Predgovor katalogu samostalne izložbe Viktora Daldona), 2007.
(izložba).
23. Rončević, Ivana.
Sobe s pogledom (Predgovor katalogu samostalne izložbe Darija Petkovića), 2007.
(izložba).
24. Rončević, Ivana.
1:50, 2006.
(recenzija).
25. Rončević, Ivana.
Blokbasteri, 2006.
(izložba).
26. Rončević, Ivana.
Došla je nova momčad, 2006.
(recenzija).
27. Rončević, Ivana.
Kako stvoriti arhitekta?, 2006.
(recenzija).
28. Rončević, Ivana.
Kontinuitet moderne, 2006.
(recenzija).
29. Rončević, Ivana.
Neobična slika (Predgovor katalogu samostalne izložbe Viktora Daldona), 2006.
(izložba).
30. Rončević, Ivana.
O jednoj fascinaciji (Predgovor kataloga samostalne izložbe Ivana Fijolića), 2006.
(izložba).
31. Rončević, Ivana.
Promišljanje umjesto oponašanja, 2006.
(recenzija).
32. Rončević, Ivana.
Sakralna arhitektura, 2006.
(recenzija).
33. Rončević, Ivana.
Through the Looking Glass (Predgovor katalogu samostalne izložbe Karoline Pernar), 2006.
(izložba).
34. Rončević, Ivana.
 $/(12 + 1) + 2 / + / 2 + (12 + 1)/$ (Predgovor katalogu samostalne izložbe Roberta Sošića), 2005.
(izložba).
35. Rončević, Ivana.
Čudnost običnoga, 2005.
(recenzija).
36. Rončević, Ivana.
Finska fotografija, 2005.
(recenzija).
37. Rončević, Ivana.
Informativno i raznovrsno, 2005.
(recenzija).
38. Rončević, Ivana.
Kao neka mrlja na papiru... (Predgovor katalogu samostalne izložbe Arjana Pregla), 2005.
(izložba).
39. Rončević, Ivana.
Konkretna rješenja, 2005.
(recenzija).
40. Rončević, Ivana.

- O aktualnostima i akutnostima, 2005.
(recenzija).
41. Rončević, Ivana.
Projekt European, 2005.
(recenzija).
42. Rončević, Ivana.
Španjolska i finska iskustva, 2005.
(recenzija).
43. Rončević, Ivana.
Što nam kazuje Nevenka Arbanas? (Predgovor katalogu samostalne izložbe Nevenke Arbanas), 2005.
(izložba).
44. Rončević, Ivana.
Turizam i prostor, 2005.
(recenzija).
45. Rončević, Ivana.
Umjesto kritike, 2005.
(osvrt).
46. Rončević, Ivana.
Urbanizam i hipermarketi, 2005.
(recenzija).
47. Rončević, Ivana.
Nikola Mašić i talijansko slikarstvo ottocenta. // Radovi Instituta za povijest umjetnosti. 34 (2010) ; 149-164 (članak, znanstveni).
48. Rončević, Ivana.
Mario Čaušić. Izgubljeno/Lost autora kao elegija. // Kontura art magazin. 106 / 107 (2010) ; 120-121 (članak, stručni).
49. Rončević, Ivana.
Poetske sinestezije i ekološke metafore u listovima Nevenke Arbanas. // Grafika : hrvatski časopis za umjetničku grafiku i nakladništvo. 22 - 23 (2010) ; 32-37 (članak, stručni).
50. Rončević, Ivana.
Anabel Zanze. Uvod u teoriju književnosti. // Kontura art magazin. 103 (2009) ; 44-45 (članak, stručni).
51. Rončević, Ivana.
Vlaho Bukovac. Na velikoj pozornici. // Kontura art magazin. 105 (2009) ; 20-21 (prikaz, stručni).
52. Rončević, Ivana.
Kombinatorika grafičkih paradigmi: tehnika, serijalnost, umnožljivost, prostorna protežnost i optička promjenjivost. // Grafika : hrvatski časopis za umjetničku grafiku i nakladništvo. 16-17 (2008) ; 38-41 (članak, stručni).
53. Rončević, Ivana.
Kontinuirani muzejsko – edukativni projekt Moderne galerije, Zagreb "10 škola – 10 umjetnika". // Vijesti muzealaca i konzervatora. 1-4 (2008) ; 66-70 (članak, stručni).
54. Rončević, Ivana.
Mario Kučera. Naličje spektakla. // Kontura art magazin. 96 (2008) ; 85-85 (članak, stručni).
55. Rončević, Ivana.
Projekt "10 škola – 10 umjetnika" od 2005. do 2008. // Informatica museologica. 39 (2008) , 1-4; 44-45 (članak, stručni).
56. Rončević, Ivana.
Anton Vrlčić. Istraživanje stakla. // Kontura art magazin. 93 (2007) ; 75-75 (osvrt, stručni).
57. Rončević, Ivana.
Marijan Trepše. Grafički opus. // Kontura art magazin. 94 (2007) ; 76-76 (osvrt, stručni).
58. Rončević, Ivana.
Medardo Rosso. Umjetnik ispred svoga vremena. // Kontura art magazin. 95 (2007) ; 76-77 (članak, stručni).

59. Rončević, Ivana.
Tomislav Krizman. Grafički opus. // Kontura art magazin. 95 (2007) ; 70-71 (prikaz, stručni).
60. Rončević, Ivana.
10 škola – 10 umjetnika. Muzejsko – edukativni projekt Moderne galerije, Zagreb u povodu 100. obljetnice njezina osnutka. // Informatica museologica. 37 (2006 / 2007) , 1-4; 212-213 (članak, stručni).
61. Rončević, Ivana.
Antun Maračić. Galerija O1. // Kontura art magazin. 91 (2006) ; 71-72 (osvrt, stručni).
62. Rončević, Ivana.
Ivana Franke. Kabinet grafike HAZU. // Kontura art magazin. 89 (2006) ; 74-74 (osvrt, stručni).
63. Rončević, Ivana.
Izložba kao otvoreno djelo. // Vijenac : novine Matice hrvatske za književnost, umjetnost i znanost. 318 (2006) ; 16-16 (osvrt, stručni).
64. Rončević, Ivana.
Japanski drvorezi. Umjetnost zemlje izlazećeg sunca. // Kontura art magazin. 88 (2006) ; 91-91 (osvrt, stručni).
65. Rončević, Ivana.
Mladen Stilinović. Galerija Nova. // Kontura art magazin. 89 (2006) ; 75-75 (osvrt, stručni).
66. Rončević, Ivana.
Na zidovima i podovima. // Vijenac : novine Matice hrvatske za književnost, umjetnost i znanost. 314 (2006) ; 15-15 (osvrt, stručni).
67. Rončević, Ivana.
Nevenka Arbanas. Nagrizanje nježnosti. // Kontura art magazin. 89 (2006) ; 90-90 (osvrt, stručni).
68. Rončević, Ivana.
Tomislav Buntak. Club "Fanatic". // Kontura art magazin. 91 (2006) ; 71-71 (članak, stručni).
69. Rončević, Ivana.
Zlatko Prica u Galeriji Mona Lisa. Povratak prirodi. // Kontura art magazin. 88 (2006) ; 100-103 (osvrt, stručni).
70. Rončević, Ivana.
Život oblika. // Vijenac : novine Matice hrvatske za književnost, umjetnost i znanost. 312 (2006) ; 15-15 (prikaz, stručni).
71. Rončević, Ivana.
Između smeća i reklama. // Vijenac : novine Matice hrvatske za književnost, umjetnost i znanost. 287 (2005) ; 18-18 (osvrt, stručni).
72. Rončević, Ivana.
Milan Trenc. Inteligentna reciklaža. // Kontura art magazin. 86 (2005) ; 80-80 (osvrt, stručni).
73. Rončević, Ivana.
Pablo Picasso. Genij u Sisku. // Kontura art magazin. 87 (2005) ; 79-79 (osvrt, stručni).
74. Rončević, Ivana.
Peti element. // Vijenac : novine Matice hrvatske za književnost, umjetnost i znanost. 290 (2005) ; 18-18 (osvrt, stručni).
75. Rončević, Ivana.
Postojani klasičar. // Vijenac : novine Matice hrvatske za književnost, umjetnost i znanost. 301 (2005) ; 15-15 (osvrt, stručni).
76. Rončević, Ivana.
Ritam otisaka. // Vijenac : novine Matice hrvatske za književnost, umjetnost i znanost. 292 (2005) ; 16-16 (osvrt, stručni).
77. Rončević, Ivana.
Sasvim osobna Arkadija. // Vijenac : novine Matice hrvatske za književnost, umjetnost i znanost. 290 (2005) ; 16-16 (osvrt, stručni).
78. Rončević, Ivana.
Vasko Lipovac. Sinteza. // Kontura art magazin. 85 (2005) ; 91-91 (osvrt, stručni).
79. Rončević, Ivana.
Veliko plavetnilo. // Vijenac : novine Matice hrvatske za književnost, umjetnost i znanost. 288

	(2005) ; 16-16 (osvrt, stručni). 80. Rončević, Ivana. Viktor Vasarely. Op – art ili kinetička apstrakcija. // Kontura art magazin. 87 (2005) ; 78-78 (osvrt, stručni). 81. Rončević, Ivana. Stradanje i obnova tornja franjevačke crkve sv. Antuna Padovanskog u Našicama tijekom Domovinskog rata. // Kolo : časopis Matice hrvatske. 1 (2003) ; 56-98 (članak, stručni). 82. Ivana Rončević Elezović Izidor Kršnjavi i putovanje u Italiju // <i>Iso Kršnjavi. Veliki utemeljitelj</i> Zagreb, Hrvatska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno) 83. Ivana Rončević Slike Josipa Lalića u Rimu // <i>3. Kongres hrvatskih povjesničara umjetnosti</i> Zagreb, Hrvatska, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)						
NASLOV PREDLOŽENE TEME							
Hrvatski:	Poveznice hrvatskog i talijanskog slikarstva u razdoblju moderne						
Engleski:	Connections between Croatian and Italian Modernist Painting						
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):							
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Povijest umjetnosti / Povijest i teorija likovnih umjetnosti, arhitekture, urbanizma i vizualnih komunikacija						
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)							
	<table border="1"><thead><tr><th>Titula, ime i prezime:</th><th>Ustanova, država:</th><th>E-Pošta:</th></tr></thead><tbody><tr><td>Prvi mentor: prof.dr.sc. Frano Dulibić</td><td>Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska</td><td>fdulibic@ffzg.hr</td></tr></tbody></table>	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:	Prvi mentor: prof.dr.sc. Frano Dulibić	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	fdulibic@ffzg.hr
Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:					
Prvi mentor: prof.dr.sc. Frano Dulibić	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	fdulibic@ffzg.hr					
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina							
Prvi mentor:	<ol style="list-style-type: none"> Frano Dulibić: Slikarstvo Vladimira Varlaja, Zagreb, IPU, 2011. (monografija) Frano Dulibić: Povijest karikature u Hrvatskoj do 1940. godine, Zagreb, Leykam international, 2009. (povijesni pregled) Frano Dulibić: Oto Reisinger, Zagreb, Galerija Klovićevi dvori, 2008. (monografija) Frano Dulibić: Majstor secesijske vinjete. Ilustracije, karikature i grafičko oblikovanje Dragana Melkusa, Radovi Instituta za povijest umjetnosti. 36 (2012.), 36; 211 - 218 (članak, znanstveni) Frano Dulibić: Grafička kultura svestranog Ante Katunarića, Kulturna baština: časopis za pitanja prošlosti splitskoga područja, 38 (2012.), 38; 163 - 178 (članak, znanstveni)						
OBRAZLOŽENJE TEME							
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s	Predložena tema istražuje komponentu talijanskih elemenata u slikarstvu hrvatskih autora u razdoblju						

praznim mjestima)	moderne, čije razlikovanje od one srednjoeuropskih zahtijeva priznavanje "difuzne" naravi nijansi u prijelazima. Ova je činjenica rezultat višestrukih čimbenika: od važnosti kulturne razmjene između Italije i prekoalpskih zemalja, koja se odvijala kroz nekoliko različitih kanala, do povijesne uvjetovanosti povezanosti dijelova sjeverne Italije s Austrijom te, konkretno, s austrijskom upravom. Uže područje rada sačinjavaju dijelovi opusa hrvatskih slikara, koji su nastali u, izravnom ili posrednom, kontaktu s talijanskim kulturnim krugom. Početnu granicu ove disertacije označava odlazak "prve trojice" predstavnika hrvatskog slikarstva: Ferdinanda Quiquereza, Izidora Kršnjavoga i Nikole Mašića, s Akademije u Münchenu na putovanje u Italiju, gdje se otvaraju modernijem realističkom izričaju. Završna 1919. godina označava kraj prvog razdoblja izložbi "Proljetnog salona" (1916.–1919.) kao prijelaznog razdoblja prema snažnijem modernističkom zamahu. Hrvatsko–talijanske poveznice ostvarene su unutar triju različitih likovnih tendencija kraja XIX. i početka XX. stoljeća: od kretanja između akademizma i realizma, preko priklona simbolizmu do iskaza naprednijih tendencija u dodirima s avangardom.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	19th and early 20th Century Italy has a an interesting tradition in modernism. Its role as an unavoidable destination point in the context of the Grand Tour journey is especially important. The Italian artistic tradition was formed through the contributions of numerous foreign visitors as well as through the travels of the Italians abroad. Alongside the recognition of the Italian idiosyncracies and contributions to the European art scene, it is necessary to understand and accentuate delicate crossing–overs and interrelations between the Mediteranean and (Central)European traditions, which were prompted also by certain historical developments. Croatia, and her coastal parts in particular, traditionally lived in close relation to Italy and its culture. Nature of this relation was changed, even weakened after the collapse of the Republic of Venice in 1797. However, they did not disappear altogether. Connections between Croatian and Italian painting were realized in the context of three different artistic tendencies at the turn of the 20th Century.: the dichotomy between Academism and Realism; Symbolist tendencies which opened up a whole new area of artistic expression that manifested itself in the wake of Realism; and finally the transitory period between remnants of style born in the context of the secession and new avanguard tendencies.
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
<p>Prirodu poveznica hrvatskog i talijanskog slikarstva na prijelazu XIX. / XX. stoljeće ne može se razmatrati bez da se uzme u obzir cjelina europskog likovnog konteksta zadanog razdoblja. Uz nacionalne specifičnosti i specifičnosti lokalnih škola, potrebno je uočiti i one opće koji su karakterizirali umjetničko stvaralaštvo danog trenutka. Spoznaje do kojih se došlo kroz istraživanje za ovu disertaciju u konačnici su rezultat upravo finih razlikovanja u živim prepletima kretanja na europskoj sceni. Razmjena iskustava s dviju strana Alpa odvijala se kroz nekoliko kanala: od važnog fenomena putovanja u Italiju tijekom XIX. stoljeća, odlazaka Talijana u prekoalpske zemlje, inozemnim školovanjima s obje strane, povijesno–političkim razlozima te rastućim značajem međunarodnih izložbi raznih vrsta.</p> <p>Hrvatska je, osobito njezin priobalni dio, tradicionalno živjela u tijesnoj vezi s Italijom i talijanskom kulturom. Priroda ovih veza se, nakon pada Mletačke Republike 1797. godine, mijenja i, možemo reći, slabi, ali nipošto ne nestaje. Ova doktorska disertacija obuhvaća hrvatske slikare koji djeluju u razdoblju 1871.–1919. te su školovanjem, putovanjima, porijeklom i sl. neposredno ili posredno u doticaju s talijanskim kulturnim krugom te, također, nastoji detektirati prisustvo i djelovanje talijanskih umjetnika u našoj sredini, koja, kako ćemo vidjeti, u ovom razdoblju nisu učestala. Veze hrvatskih slikara s Italijom tijekom ovoga perioda kompleksne su naravi. U nekim slučajevima one slijede tradicionalne putove školovanja u Italiji, dok su u drugima rezultat odnosa uspostavljenog kroz putovanja, osobito kroz ranije pojašnjeni tipično europski, tzv. fenomen putovanja u Italiju. Zanimljivo je istaknuti da hrvatski slikari na ovo putovanje često kreću s Akademije u Münchenu, potaknuti ondje njegovanim mitom o Italiji kao zemlji klasične starine i impresivnih pejzaža. Treći način na koji su se ove poveznice ostvarivale predstavljalo je posredno usvajanje trendova iz talijanske umjetnosti preko "filtera" srednje Europe.</p> <p>Početnu granicu ove disertacije označava odlazak "prve trojice" predstavnika hrvatskog slikarstva: Ferdinanda Quiquereza, Izidora Kršnjavoga i Nikole Mašića, s Akademije u Münchenu na putovanje u Italiju prema ruti: Venecija, Rim, Napulj (Capri), pri čemu će se</p>	

ključnim pokazati upravo putovanje na jug Italije. O datumu dolaska Ferde Quiquereza u Italiju nailazimo na dva različita datuma u literaturi, 1871. i 1872. godinu, od kojih je, prema svemu sudeći, točan ovaj potonji; Izidor Kršnjavi onamo stiže 1872.; a Nikola Mašić 1880. Završna 1919. godina označava kraj prvog razdoblja izložbi "Proletnog salona" (1916.–1919.), kao prijelaznog razdoblja koje je omogućilo snažniji modernistički zamah ostvaren nakon rata te je označen ispreplitanjima jugendstilskih "zaostataka" i naznaka avangardnijih pristupa u umjetnosti.

Hrvatsko–talijanske poveznice ostvarene su unutar triju različitih likovnih tendencija kraja XIX. i početka XX. stoljeća. Prva obuhvaća kretanja između akademizma i različitih vidova realizma, uz osvrt na ranije pojašnjenu dihotomiju između Mediterana i (srednje) Europe, nudi tumačenje specifične podvojenosti, kao europskog fenomena, između službenih iskaza umjetnosti u vidu akademizma i modernijih pristupa slikarstvu koji, sve do pojave postimpresionizma, znače različite manifestacije realističkog slikarstva, osobito kroz temu pejzaža, vedute i genre scena. U Italiji, primjerice, slikarstvo talijanskih macchiaiola izrasta iz prvotne težnje za reformom historijskog slikarstva. Osim toga, svim je ovim slikarima Akademija bila polazište s kojega su kretali te u otporu na koju su, eventualno, konačno mogli djelovati. Ne treba smetnuti s uma niti činjenicu da je većina slikara odvajala sferu privatnog stvaranja prema svojim htijenjima, često, modernijih iskaza, od one koju je stvarala za zahtjeve tržišta te da ova pojava nije bila izolirana samo na područje Hrvatske. Liniju realizma u Europi možemo pratiti kroz čitavo XIX. stoljeće: od londonskih akvarelista, tzv. barbizonaca, Haške slikarske škole i, konačno, impresionista do, specifično u Italiji, Scuole di Posilipo i Scuole di Resina i njihovih različitih prerada na jugu Italije (Napulj), firentinskih macchiaiola, piemonteške Scuole di Rivara te specifičnih venecijanskih asimilacija i prerada s pečatom vlastite tradicije svih navedenih pristupa. Uz, ranije spomenutu generaciju koja sedamdesetih godina XIX. stoljeća odlazi na put u Italiju s Akademije u Münchenu, Ferdinanda Quiquereza, značaj čijih realističkih pejzaža i veduta je primijetio već Ljubo Babić, Izidora Kršnjavog i Nikolu Mašića, u kontekstu istoga tog putovanja na jug iz bavarske prijestolnice valja istaknuti i realistički segment ranog opusa Bele Csikosa Sesije tijekom devedesetih godina XIX. st. Uz firentinski su kontekst u uvom smislu vezani slikar Vinko Draganja te Mato Celestin Medović, osobito svojim zanemarenim dijelom opusa oko 1900. malenih pejzaža rađenih prema stvarnosti, na otvorenom i skicoznim načinom slikanja. U venecijanskom kontekstu, između ostaloga, formiraju se Josip Lalić, Emanuel Vidović i Ante Katunarić te je pojašnjen i slučaj djelovanja Talijana Eugenija Scomparinija u našoj sredini. Poseban je slučaj, uslijed povijesnih razloga, riječkoga područja u ovom vremenu. Unutar njega, za ovu je disertaciju važno stvaralaštvo Franje Pavačića i Carla Ostrogoviča.

Drugo poglavlje disertacije nosi naslov Prikloni simbolizmu te otvara novo područje umjetničkih izričaja koji se formiraju nakon zenita impresionizma na europskoj sceni, kao reakcija na prethodno razdoblje realizma u umjetnosti. Radilo se, ponovno, o europskom fenomenu koji je u kontekstu Italije ostvario svoj specifičan, formalni i sadržajni, izričaj u vidu lombardskog divizionizma. Na rimskom je području ovaj snažno prisutan simbolizam, naprotiv, i u formalnom obliku karakterizirala jača internacionalna obojenost. Unutar ovoga poglavlja obrađen je simbolistički dio opusa Emanuela Vidovića te je objašnjen put njegove geneze u usporedbi s onim Giovannija Segantinija te Maria de Marije, kao simptomatičnim primjerima formiranja simbolističkog izraza u funkciji otklona od početne realističke produkcije pod utjecajem, prije svega, macchiaiola te, u slučaju De Marije, i sa specifičnostima odabira potaknutih venecijanskim ambijentom. U kontekstu tzv. "kruga" oko Emanuela Vidovića obrađeno je djelovanje autora koji djeluju u Dalmaciji (prvenstveno u Splitu) na samom kraju XIX. st. te tijekom prva dva desetljeća XX. stoljeća: Virgila Meneghella–Dinčića, Ante Katunarića, Anđela (Angjela) Uvodića, Zvonimira Rakamarića i Petra Bettize. Drugi dio ovoga poglavlja zauzima razmatranje o posrednom utjecaju talijanskog divizionizma preko "filtera" srednje Europe, prvenstveno preko gradova germanskog kulturnog kruga (osobito Beča) i djelovanja "talijanskog Švicarca" Giovannija Segantinija. U ovom su kontekstu obrađeni umjetnici: Vlaho Bukovac, Bela Csikos Sesia, Mirko Rački, Marko Rašica, Gabriel Jurkić, Vilim Muha i Mato Celestin Medović. Kako je napomenuto, rimsko područje karakterizirali su jači internacionalni odabiri te je, u okviru te njegove specifičnosti, interpretirano slikarstvo Mihe Marinkovića i Paskoja (Paška) Vučetića.

Treće i posljednje poglavlje nosi naziv Nagovještaji novih kretanja te obuhvaća sporadične primjere iskaza "avangardnih tendencija", kako je to objasnio Zvonko Maković, autora koji tijekom drugoga desetljeća XX. st. djeluju i u kontekstu dodira s Italijom i talijanskim novijim kretanjima: Jerolima Mišea, Marina Tartaglie, Frana Branka Angeli Radovanija i Vinka Foretića te se, iako samom autoru ne možemo nipošto pripisati sustavne talijanske poveznice, bavi formalnom, značenjskom i ikonografskom analizom slike Izgradnja Ljube Babića iz 1919. godine.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj istraživanja je obraditi i interpretirati segment hrvatskog slikarstva u razdoblju moderne na osnovi njegovih poveznica s talijanskim kulturnim krugom, koji, do sada, nije bio sustavno obrađen niti interpretiran. Početnu granicu ove disertacije čine odlasci "prve trojice" predstavnika hrvatskog slikarstva: Ferdinanda Quiquereza, Izidora Kršnjavoga i Nikole Mašića, s Akademije u Münchenu na putovanje u Italiju. Završna 1919. godina označava kraj prvog razdoblja izložbi "Proletnog salona" (1916.–1919.). Ove se poveznice očituju kroz tri

stilska izričaja: odnos između akademizma i različitih vidova realizma; fenomenom priklona simbolizmu; te nagovještajima novih kretanja u umjetnosti drugog desetljeća XX. stoljeća.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Materijal istraživanja sačinjavaju sama brojna umjetnička djela u zbirkama nacionalnih i međunarodnih (prvenstveno talijanskih) muzejskih i galerijskih ustanova (Moderna galerija, Zagreb, Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb, Galerija likovnih umjetnosti, Osijek, Muzej moderne i suvremene umjetnosti, Rijeka, Muzej grada Rijeke, Pomorski i povijesni muzej, Rijeka, Galerija umjetnina, Split, Muzej grada Splita i Galerija Vidović, Split, Muzej grada Šibenika, Umjetnička galerija Dubrovnik, Galleria Internazionale d'Arte Moderna di Ca'Pesaro, Venezia, Gallerie dell'Accademia, Venezia, Peggy Guggenheim Museum, Venezia, Museo Correr, Venezia; Galleria d'Arte Moderna di Milano, Biblioteca Comunale Centrale, Milano, Pinacoteca di Brera, Milano, Palazzo Reale, Milano; Galleria d'Arte Moderna e Contemporanea, Torino, Biblioteca della GAM, Torino; Galleria d'Arte Moderna con opere della Collezione Wolfson, Genova, Museo Raccolte Frugone, Genova; Museo d'Arte Moderna e Contemporanea Filippo de Pisis, Ferrara, Museo Giovanni Boldini, Ferrara; Galleria d'Arte Moderna di Palazzo Pitti, Firenze; Galleria Comunale d'Arte Moderna e Contemporanea, Roma, Galleria Nazionale d'Arte Moderna e Contemporanea (con la Biblioteca), Roma, Biblioteca e Archivio, Palazzo Venezia, Roma; Museo di Capodimonte, Napoli, Museo di San Martino, Napoli, Museo Correale, Sorrento ...). Materijal istraživanja, također, sačinjavaju arhivski izvori u bibliotekama i pohranama navedenih ustanova, u Arhivu za likovne umjetnosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu te stara periodika u vlasništvu Nacionalne sveučilišne biblioteke u Zagrebu; kao i domaća i strana literatura koja se bavi zadanom problematikom: od pojedinačnih slikarskih monografija do sinteza koje obrađuju različite aspekte razdoblja moderne. Važno za istraživanje teme je i praćenje domaćih i inozemnih izložbi koje je dotiču, primjerice: Dubrovačko slikarstvo od 1900.–1945. godine, u: 100 godina moderne umjetnosti u Dubrovniku, grupa autora, Umjetnička galerija, Dubrovnik, 20.7.–10.10.1978., Slikari u Splitu od 1903. do 1953. godine, Muzejski prostor, Zagreb, 14.2.–15.3.1987., Ferdinand Quiquerez, 1845.–1893., Hrvatski povijesni muzej, Zagreb, 1995., Franjo Pavačić. Slikar iz Omišlja (11.3.1860–4.7.1931.), Rijeka, 2006., Carlo Ostrogovich, 1884.–1962. Slikar Kvarnera (Il pittore del Carnaro), Moderna galerija Rijeka–Muzej moderne i suvremene umjetnosti, 6.11.2002.–31.1.2003., Zvonimir Rakamarić. Izložba likovnih djela u povodu 50. obljetnice smrti, Muzej grada Šibenika, 24.11.–15.12.1983., Vinko Draganja, Split, Muzej grada Splita, 1975., Ante Katunarić, 1877.–1935., Galerija umjetnina, Split, prosinac 2006.–siječanj 2007., Zagreb–München. Hrvatsko slikarstvo i Akademija likovnih umjetnosti u Münchenu, Zagreb, Umjetnički paviljon, 2009., Emanuel Vidović, 1870.–1953. Djela iz fundusa Galerije umjetnina, katalog izložbe, Galerija umjetnina, Split, prosinac–siječanj 2001., Avangardne tendencije u hrvatskoj umjetnosti, Klovićevi dvori, Zagreb, 15.3.–6.5.2007., Jerolim Miše. Portretni crteži, Galerija umjetnina grada Slavenskog Broda, 1998., Marino Tartaglia, Galerija Klovićevi dvori, Zagreb, 2003., Prva dalmatinska umjetnička izložba, Split 1908., (grupa autora), katalog izložbe, Galerija umjetnina, Split, 6.3.–3.4.2010., Slikarski portreti 19. stoljeća iz fundusa Moderne galerije, Moderna galerija, Zagreb, 1997., Pejzaž 19. stoljeća iz fundusa Moderne galerije, Moderna galerija, Zagreb, 2001., Retrospektivna izložba. Emanuel Vidović, 1870.–1953., Zagreb, Umjetnički paviljon, 17.9.–10.10.1971., Emanuel Vidović, 1870.–1953., Muzejski prostor (danas Galerija Klovićevi dvori), Zagreb, 15.1.–1.3.1987., Emanuel Vidović 1896.–1906., Galerija Emanuel Vidović – Muzej Grada Splita, Split, prosinac, 2009.–siječanj, 2010., Vlaho Bukovac, Zagreb, Moderna galerija, 2000., Dal Vero. Il Paesaggismo Napoletano da Gigante a De Nittis, Torino–Londra–Venezia, Umberto Allemandi & C., 2002., Gli Artisti di Villa Stroh–Fern tra Simbolismo e Novecento, Galleria Arco Farnese, Roma, Via Giulia, 180, 28.4.–10.6.1983., grupa autora, Rim, De Luca Editore s.r.l., 1983., Post-Impressionism. Cross-Currents in European and American Painting 1880–1906, (grupa autora), National Gallery of Art, Washington, 25.5.–1.9.1980., Capolavori dell'800 Napoletano. Dal romanticismo al verismo, Milano, Mazzotta, 1997., Italian Art 1900–1945, Milano, Bompiani, 1989., Fortuny. 1838–1874, Barcelona, 18.1.–12.3.1989., Exposició organitzada per la Fundació Caixa de Pensions, Centre cultural de la Fundació Caixa de Pensions, 1989., Viaggio in Italia. Künstler auf Reisen 1770–1880, Astrid Reuter (Konzeption und Organisation), Staatliche Kunsthalle Karlsruhe, 2010., Futurismo 1909–2009. Velocità, Arte, Azione, Palazzo Reale, Milano, SKIRA, 6.2.–7.6.2009. ...).

U istraživanju se služi uvriježenim metodama povijesti umjetnosti: formalnom, komparativnom i ikonografskom analizom pojedinih djela, problemima stila i tipologije, terenskim radom (prvenstveno u Hrvatskoj (Zagreb, Rijeka, Split, Šibenik, Dubrovnik ...) i Italiji (Venecija, Milano, Torino, Genova, Ferrara, Firenca, Rim, Napulj ...) te proučavanje arhivske građe i objavljene literature.

Plan istraživanja obuhvaća: proučavanje arhivske građe i stare periodike; domaće i strane literature koja se bavi opusima pojedinačnih slikara koji ulaze u rad i problematikom razdoblja moderne; terenska istraživanja (muzejskih i galerijskih zbirki, arhiva i biblioteka ...) u Hrvatskoj (prvenstveno u Zagrebu, Istri i Primorju te Dalmaciji) i Italiji (Venecija, Milano, Torino, Genova, Ferrara, Firenca, Rim, Napulj ...).

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Spoznaje do kojih će se, tijekom istraživanja doći, doprinijet će potpunijoj slici povijesti slikarstva hrvatske moderne te će omogućiti da se obrađena problematika promotri s jedne druge, do sada neistražene i, relativno, zanemarene pozicije upliva talijanskog elementa u razdoblju dominacije Pariza i srednjoeuropskih središta. Poslužiti će i kao pomoć u bavljenju srodnim temama i opusima pojedinih autora u budućnosti.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. LUCIJA ALEKSIĆ, Dubrovačko slikarstvo od 1900.–1945. godine, u: 100 godina moderne umjetnosti u Dubrovniku, grupa autora, Umjetnička galerija, Dubrovnik, 20.7.–10.10.1978.
2. KOSTA ANGELI RADOVANI, Moj otac, Branko Frano Angeli Radovani (1878.–1962.), u: Život umjetnosti, br. 22/23., Zagreb, 1975. (LAHAZUZ)
3. LJUBO BABIĆ Umjetnost kod Hrvata, Zagreb, 1943.
4. LJUBO BABIĆ, O našem izrazu. Uz slike Jerolima Miše, u: Hrvatska revija, 2/1929., br.3, 196.–202., preuzeto iz: Ljubo Babić: Dokumenti, vrijeme, galerije (ur. Libuše Jirsak), Zagreb, 2011.
5. FABIO BENZI, Villa Strohl–Fern tra Caffè Aragno, "Valori Plastici" e "Novecento", u: katalog izložbe Gli Artisti di Villa Strohl–Fern tra Simbolismo e Novecento, Galleria Arco Farnese, Roma, Via Giulia, 180, 28.4.–10.6.1983., grupa autora, Rim, De Luca Editore s.r.l., 1983.
6. SANDRA BERRESFORD, Italy, u: katalog izložbe Post–Impressionism. Cross–Curents in European and American Painting 1880–1906, (grupa autora), National Gallery of Art, Washington, 25.5.–1.9.1980.
7. UMBERTO BILE, Mariano Josè Maria Fortuny Y Marsal. I figli del pittore nel salone giapponese, u: Capolavori dell'800 Napoletano. Dal romanticismo al verismo, Milano, Mazzotta, 1997.
8. MARINA BOTIĆ–BEGO, Slikari u Splitu od 1903. do 1953. godine, Muzejski prostor, Zagreb, 14.2.–15.3. 1987. (LAHAZUZ)
9. MARINA BREGOVAC PISK, Ferdinand Quiquerez, 1845.–1893., Hrvatski povijesni muzej, Zagreb, 1995.
10. MARINA BREGOVAC PISK, Ferdinand Quiquerez, u: Zagreb–München. Hrvatsko slikarstvo i Akademija likovnih umjetnosti u Münchenu, Zagreb, Umjetnički paviljon, 2009.
11. MAURIZIO CALVESI, Futurizam i avangarde, u: Talijanska likovna umjetnost 1900.–1945., Treći program hrvatskog radija (gl.ur. Ante Matijašević), Varaždin, 29/1990.
12. ROBERTA CATELLO, Francesco Netti. La sortie du bal u: Capolavori dell'800 Napoletano. Dal romanticismo al verismo, Milano, Mazzotta, 1997.
13. RAFFAELLO CAUSA, La Scuola di Posillipo, Milano, Fratelli Fabbri Editori, 1967.
14. IGOR ZIDIĆ, Retrospektivna izložba. Emanuel Vidović, 1870.–1953., Zagreb, Umjetnički paviljon, 17.9.–10.10.1971.
15. ELIZABETH CLEGG, Art, Design and Architecture in Central Europe 1890–1920, Yale University Press–Pelican History of Art, 2006.
16. ALEKSA ČELEBONOVIĆ, Ulepšani svet. Slikarstvo buržoaskog realizma, Beograd, Izdavački zavod Jugoslavija, 1974.

17. ANNA MARIA DAMIGELLA, Notte sulla Storia e il Significato di Villa Strohl–Fern, Residenza di Artisti, tra '800 e '900, u: katalog izložbe Gli Artisti di Villa Strohl–Fern tra Simbolismo e Novecento, Galleria Arco Farnese, Roma, Via Giulia, 180, 28.4.–10.6.1983., grupa autora, Rim, De Luca Editore s.r.l., 1983.
18. ANNA MARIA DAMIGELLA, Divisionism and Symbolism, u: Italian Art 1900–1945, Milano, Bompiani, 1989.
19. ANNA MARIA DAMIGELLA, Divisionism and Symbolism in Italy at the Turn of the Century, u: Italian Art in the 20th Century. Painting and Sculpture 1900–1988, (ur.) Emily Braun, Prestel–Verlag, Munich and Royal Academy of Arts, London, 1989.
20. ANNA MARIA DAMIGELLA, Pellizza da Volpedo, Firenze, Giunti Gruppo Editoriale, 1999.
21. ZVONKO MAKOVIĆ, Avangardne tendencije u hrvatskoj umjetnosti: od slike do koncepta, u: Avangardne tendencije u hrvatskoj umjetnosti, Klovićevi dvori, Zagreb, 15.3.–6.5.2007.
22. THEODOR DE CANZIANI JAKŠIĆ, Franjo Pavačić – Slikar iz Omišlja, u: Franjo Pavačić. Slikar iz Omišlja (11.3.1860–4.7.1931.), Rijeka, 2006., bez paginacije
23. RAFFAELE DE GRADA, I macchiaioli, Milano, Fratelli Fabbri Editori, 1967.
24. FRANO DULIBIĆ, Povijest karikature u Hrvatskoj do 1940. godine, Zagreb, 2009.
25. CHRISTINE FARESE SPERKEN, La Scuola di Resina, u: : Dal Vero. IlPaesaggismo Napoletano da Gigante a De Nittis, Torino–Londra–Venezia, Umberto Allemandi & C., 2002.
26. ANNA FINOCCHI, Il Divisionismo, u: Lezioni di Storia dell'Arte. Dall'Impressionismo alla cultura artistica contemporanea, Valerio Terraroli (ur.), Ginevra–Milano, SKIRA, 2005.
27. IRENA KRAŠEVAC, U povodu 200. obljetnice Akademije likovnih umjetnosti u Münchenu, u: Akademija likovnih umjetnosti u Münchenu i hrvatsko slikarstvo, Zagreb, Institut za povijest umjetnosti (dalje IPU), 2008.
28. PAOLO DE GAUFRIDY, Del Governo dell'Arte. Saggio di Storia dell'Arte Moderna, Genova, Emiliano degli Orfini Editore, 1934.
29. DAINA GLAVOČIĆ, Carlo Ostrogovich, 1884.–1962. Slikar Kvarnera (Il pittore del Carnaro), Moderna galerija Rijeka–Muzej moderne i suvremene umjetnosti, 6.11.2002.–31.1.2003.
30. CARLOS GONZÁLEZ, Marià Fortuny i Marsal. Biographical notes, u: Fortuny. 1838 -1874, Barcelona, 18. 1.–12. 3. 1989., Exposició organitzada per la Fundació Caixa de Pensions, Centre cultural de la Fundació Caixa de Pensions, 1989.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

150.000,00

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	

Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		
Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme		
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.		
Potpis _____ prof.dr.sc. Frano Dulibić		
Potpis _____ Ivana Rončević Elezović, dipl. povjesničar umjetnosti i anglist		
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)		
U Zagrebu, 05.04.2013.		
Potpis _____ Ivana Rončević Elezović, dipl. povjesničar umjetnosti i anglist		

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Krunoslav Lučić, diplomirani filozof i komparatist književnosti		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Doktorski studij književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7093		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Ištvan Lučić		
Datum i mjesto rođenja:	04.06.1981., Zagreb, Hrvatska		
Adresa:	Tome Matića 12, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	098/1619444		
E-mail:	klucic@ffzg.hr		
ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Studij komparativne književnosti i filozofije, Dodiplomski, Hrvatska		
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	Od 1. 10. 2008. godine znanstveni novak - asistent na Odsjeku za komparativnu književnost (katedra za filmologiju) Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu		
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<ol style="list-style-type: none"> Lučić, Krunoslav. Rani hrvatski dokumentarni film: poetika nefikcionalnih izlagačkih struktura // Poetika i politika kulture nakon 1910. godine - Zbornik radova XIII. / Pavlović, Cvijeta ; Glunčić-Bužančić, Vinka ; Meyer-Fraatz, Andrea (ur.). Split ; Zagreb : Književni krug ; Odsjek za komparativnu književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2011. 389-408 (pozvano predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni). Lučić, Krunoslav. Recepcija teorije filmskog medija na počecima hrvatske filmologije: Ljubomir Maraković i Ranko Marinković // Istodobnost raznodobnog. Tekst i povijesni ritmovi - Zbornik radova XII. / Pavlović, Cvijeta ; Glunčić-Bužančić, Vinka ; Meyer-Fraatz, Andrea (ur.). Split ; Zagreb : Književni krug ; Odsjek za komparativnu književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2010. 394-419 (pozvano predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni). Lučić, Krunoslav. Die Figur des Kindes und des Jugendlichen im kroatischen Autoren-, Genre- und Kinderspielfilm nach dem Zweiten Weltkrieg ; Lik djeteta i maloljetnika u hrvatskom autorskom, žanrovskom i dječjem igranom filmu nakon Drugog svjetskog rata // Kind und Jugendlicher in der Literatur und im Film Bosniens, Kroatiens und Serbiens / Hansen-Kokoruš, Renate ; Popovska, Elena (ur.).		

- Hamburg : Verlag Dr. Kovač, 2013. 351-380 (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, znanstveni).
4. Lučić, Krunoslav.
Pripovjedno organiziranje individualne traume u fikcionalnom filmu. // Hrvatski filmski ljetopis. 17 (2011), 67; 42-53 (članak, znanstveni).
5. Lučić, Krunoslav.
Seks, nasilje i videovrpce: etika filmskog iskazivanja u filmovima Michaela Hanekeea. // Hrvatski filmski ljetopis. 17 (2011), 65-66; 116-128 (članak, znanstveni).
6. Lučić, Krunoslav.
Metafilmske strukture i oblici (samo)svijesti u hrvatskom i svjetskom filmu. // Hrvatski filmski ljetopis. 15 (2009), 57-58; 65-91 (članak, znanstveni).
7. Lučić, Krunoslav.
Jan Mukařovský i strukturalistička teorija filma u kontekstu filmološke tradicije. // Hrvatski filmski ljetopis. 13 (2007), 49; 48-58 (članak, znanstveni).
8. Lučić, Krunoslav.
Jasno očitana mreža filmskih vrsta. // Vijenac : novine Matice hrvatske za književnost, umjetnost i znanost. XX (2012), 479-481; 43-43 (prikaz, ostalo).
9. Lučić, Krunoslav.
Tomu u čast. // Vijenac : novine Matice hrvatske za književnost, umjetnost i znanost. XIX (2011), 453-455; 1-1 (prikaz, ostalo).
10. Lučić, Krunoslav.
Glazba kao oblik popularne fikcije: Aspekti vokalno-instrumentalne popularne glazbe u Zagrebu između dvaju svjetskih ratova. // Arti musices : hrvatski muzikološki zbornik. 38 (2007), 1; 119-142 (članak, stručni).
11. Lučić, Krunoslav.
Uvjeti predaje. // Hrvatski filmski ljetopis. 13 (2007), 50; 131-133 (prikaz, ostalo).
12. Lučić, Krunoslav
Figure ideološkog viška u tranzicijskom hrvatskom igranom filmu // *Facing the Present: Transition in Post-Yugoslavia - the Artists' View*
Graz, Austrija, 2013 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
13. Lučić, Krunoslav
Lik djeteta i maloljetnika u hrvatskom autorskom, žanrovskom i dječjem igranom filmu nakon Drugog svjetskog rata // *Kind und Jugendlicher in der Literatur und im Film Bosnien, Kroatiens und Serbiens*
Graz, Austrija, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
14. Lučić, Krunoslav
Rani hrvatski dokumentarni film: poetika nefikcionalnih izlagačkih struktura // *Komparativna povijest hrvatske književnosti: Poetika i politika kulture nakon 1910. g.*
Split, Hrvatska, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
15. Lučić, Krunoslav
Recepcija teorije filmskog medija na počecima hrvatske filmologije: Ljubomir Maraković i Ranko Marinković // *Komparativna povijest hrvatske književnosti: Istodobnost raznodobnog. Tekst i povijesni ritmovi*
Split, Hrvatska, 2009 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
16. Lučić, Krunoslav
Stilistički aspekti klasičnog i modernističkog hrvatskog igranog filma na Festivalu u Puli // *60. godina Festivala igranog filma u Puli i hrvatski film*
Zagreb, Hrvatska, 2013 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Suvremena teorija filmskog stila i stilistički opis hrvatskog dugometražnog igranog filma nakon Drugog svjetskog rata
Engleski:	Contemporary theory of film style and stylistic description of the Croatian fiction film after World War II
Naslov na jeziku na kojem će	

se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Znanost o umjetnosti / Filmologija		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof.dr.sc. Nikica Gilić	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	nikica.gilic@ffzg.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<p>2011. <i>Uvod u povijest hrvatskog igranog filma</i>, Drugo, izmijenjeno izdanje, Zagreb: Leykam International.</p> <p>2011. „Crveni i zeleni kadar – Čaruga Rajka Grlića (i Ivana Kušana) kao slika epohe“, <i>Komparativna povijest hrvatske književnosti, zbornik radova XIII. Poetika i politika kulture nakon 1910. godine</i>, ur. C. Pavlović, V. Glunčić-Bužančić, A. Meyer-Fraatz, Split, Zagreb: Književni krug, Odsjek za komparativnu književnost Filozofskog fakulteta u Zagrebu, str. 371-380.</p> <p>2010. “Revolution, cinema, painting: creative recycling of images in the films of Tom Gotovac (Antonio Lauer)”, <i>Studies in Eastern European Cinema</i>, vol 1, br. 1, str. 71-84. Birmingham.</p> <p>2010. “<i>Ne okreći se sine</i> Branka Bauera: stil i ideologija ratne (partizanske) melodrame”, <i>KINO!</i>, vol III, br. 10., str. 82-91. Ljubljana.</p> <p>2010. “Tragovi modernizma 1960-ih u novijem hrvatskom igranom filmu”, u: <i>Komparativna povijest hrvatske književnosti, Zbornik radova XII, Istodobnost raznodobnog. Tekst i povijesni ritmovi</i>, ur. C. Pavlović, V. Glunčić-Bužančić i A. Meyer-Fraatz, Split, Zagreb: Književni krug i Odsjek za komparativnu književnost Filozofskog fakulteta u Zagrebu, str. 420-429.</p>		
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Predloženi doktorski rad, polazeći od literature iz područja filmologije (povijesti i teorije filma), književne teorije, lingvistike, filozofije i povijesti umjetnosti, daje kritički osvrt i razradu razumijevanja pojma i fenomena filmskoga stila (prvi dio rada). Temeljne značajke filmskoga stila zatim se raščlanjuju na komponente koje se različitim permutacijskim odnosima dovode u vezu s postulatima koji čine jezgru općeg određenja filmskoga stila (drugi dio rada). Te komponente važne za razumijevanje i funkcioniranje filmskoga stila posebno se razrađuju pojmovima filmskoga sistema, funkcije i motivacije, norme i otklona, ponavljanja i varijacije, stilske konfiguracije te prihvatljivosti i neprihvatljivosti određenih filmskih konstrukcija iz očista kruga razumijevanja idealnog gledatelja i njegovih pretpostavljenih dispozicija. Treći dio rada nudi pokušaj aplikacije, provjere i pertinentnosti teorijskih uvida razrađenih u prethodnim dijelovima rada i to na primjeru hrvatskog dugometražnog igranog filma u razdoblju nakon Drugog svjetskog rata. U trećem se dijelu rada polazi od ustaljene filmskopovijesne		

	podjele na klasični i modernistički stil kako bi se zatim dokazala istovjetnost mehanizama obiju stilskih konfiguracija u svjetskom i hrvatskom igranom filmu.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	The proposed doctoral thesis uses available literature from the area of film studies (history and theory of film), literary theory, linguistics, philosophy, and art history to present a critical review and elaboration of the concept and phenomenon of film style (first part of the thesis). The basic characteristics of film style are then broken down into components which are, by using various permutational relations, associated with postulates that make up the core of the general designation of film style (second part of the thesis). These components which are important for the understanding and functioning of film style are specifically elaborated using the concepts of film system, function and motivation, norm and deviation, repetition and variation, stylistic configuration, acceptability and unacceptability of certain film constructs from the viewpoint of an ideal viewer and its alleged dispositions. The third part of the thesis offers an attempt to apply, verify, and establish the pertinence of the theoretical insights which are elaborated in the preceding parts of the thesis using the example of Croatian fiction cinema filmed after World War II. The starting point in the third part of the thesis is the well-known distinction in film history about the classical and modernist style so that latter it could be demonstrated that mechanisms of both stylistic configurations are similar in both world and Croatian fiction film.
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
<p>Povijesni izvori proučavanja stila mogu se naći još u antičkoj retorici, ali i poetici (npr. u Aristotelovoj <i>Retorici</i> i <i>Poetici</i>) gdje je stil predstavljao tek jedan element retoričkog oblikovanja verbalnih iskaza u različitim tipovima i prigodama jezičnog izlaganja (tzv. <i>elocutio</i> kao ispravan način oblikovanja iskaza kojim se postiže željeni retorički učinak) ili pak kao dio specifično umjetničkog (poetičkog) oblikovanja jezika u književnosti gdje je stil predstavljao specifičan način korištenja jezika u umjetničke svrhe ukrašavanjem/dekoriranjem „običnog“ jezika, najčešće putem različitih figura i tropa kojima bi jezik u književnom tekstu nadišao svoju svakodnevnu, neestetsku uporabu. U tom je kontekstu stilistika nasljednica stare retorike i djelomično poetike (usp. Molinié; Solar; Ducrot i Todorov; Čubelić; Biti) koje su bile naglašeno normativno, odnosno preskriptivno orijentirane nudeći izravne naputke kako ispravno oblikovati jezične iskaze u različitim tipovima umjetničkog (npr. tragedija) ili neumjetničkog (npr. sudsko, političko i epideiktčko govorništvo) komuniciranja.</p> <p>No, i samo područje uže shvaćene stilistike na različite je načine formuliralo probleme i pristupe fenomenu stila pobliže određujući njegov značaj u organizaciji jezičnih oblika komuniciranja, bili oni umjetnički ili neumjetnički, odnosno prvenstveno književni ili neknjiževni. Tako se stilistika razvila u dva različita, ali usko povezana smjera. S jedne se strane nastojalo iznaći opće afektivne komponente stilski obilježenih jezičnih iskaza koji čine samu srž gotovo svakog verbalno-jezičnog komuniciranja u svakodnevnim okolnostima, dok se s druge strane nastojalo iznaći izražajne komponente jezika koji konfiguriraju specifično obilježje pojedinog umjetničko-književnog djela, pojedinca/autora ili kolektiva koji otjelovljuje tu stilsku osobitost. U tom je kontekstu podvučena istaknuta razlika između lingvističke (jezične) stilistike, čiji je glavni predstavnik i inaugurator stilističko autonomnog istraživanja bio Charles Bally, francuski lingvist i učenik Ferdinanda de Saussurea, i književne stilistike ili stilističke kritike za čijeg se najprominentnijeg predstavnika uzima njemački filolog i književni povjesničar Leo Spitzer. Razlika između tih naizgled oprečnih stajališta rezultirala je i naizgled različitim mehanizmima za objašnjavanje stilski obilježenih aspekata pojedinih formi komunikacije. Tako se lingvistički orijentirana stilistika, kojoj je u središtu interesa jezični izraz koji proizlazi iz prirodnih osobitosti svakog jezičnog sustava, kvalificirala i kao <i>deskriptivna</i>, dok se književnoumjetnički orijentirana kritika stila, kojoj je u središtu interesa jezični izraz aktualiziran u pojedinom književnom djelu, skupini djela pojedinog autora ili skupini djela više autora u pojedinim povijesnim razdobljima, kvalificirala i kao <i>genetička</i> (Guiraud), često nazivana i <i>atribucijskom</i> kritikom (Molinié). Prva se također kvalificirala kao istraživačko polje kolektivnoga, a druga kao istraživačko polje individualnoga stila.</p> <p>Filmskoteorijski, filmskopovijesni, a naročito filmskokritički pristup izravno se okoristio spomenutim pristupima prizivajući u jednom trenutku muzikološki i povijesnoumjetnički pristup nasuprot književnokritičkog koji se pretjerano oslanjao na hermeneutičko-interpretativnu analizu stila (kao što ističe Bordwell). Tako je koncept kolektivnih stilova odigrao ključnu ulogu u formulaciji tipičnih, ali</p>	

prepoznatljivih stilskih crta različitih filmskih razdoblja, škola, pokreta, tendencija te sveukupnih kinematografskih praksi (poput široko prihvaćene teze o klasičnom holivudskom stilu i njegovoj modernističkoj alternativi) u starijoj i novijoj filmskoj historiografiji (Gregor i Patalas, Thompson i Bordwell, Nowell-Smith), a koncept individualnih stilova odigrao je ključnu ulogu u formulaciji jedinstvenih stilskih sklopova globalno prepoznatljivih redatelja profiliranih metodološkim pristupom politike autora (Sarris), odnosno autorske teorije i drugih autorsko-modernističkih shema inspiriranih tim pristupom (osobito u sklopu francuskog filmskog časopisa *Cahiers du cinéma*).

No, još su i autori tzv. rane i klasične teorije filma, poput Rudolfa Arnheima u knjizi *Film kao umjetnost* (1933) i Andréa Bazina u knjizi *Što je film?* (osobito u studiji „Evolucija filmskog jezika“, 1950-1955) pokušavali opisati i objasniti specifičnosti filmskoga stila iako su njihove teorije bile usmjerene na artikuliranje općih, prvenstveno medijskih specifičnosti filma u odnosu na druge medije i umjetničke oblike. Na području semiologije filma 1960-ih i 1970-ih filmski je stil također figurirao kao važno mjesto razumijevanja općih značajki filmova (npr. u tekstovima francuskih filmologa Christiana Metzsa te Raymonda Belloura).

S druge strane, filmski se stil uzima i kao jedno od temeljnih područnih interesa filmske genologije shvaćene kao discipline zadužene za vrstovno klasificiranje filmova. Na tom području, nezamjenjiv pojam stila jedna je od osnovnih jedinica genološkog taksonomiziranja nepregledne sfere filmske produkcije uz, primjerice, pojam filmskoga žanra ili filmskoga roda (Turković).

Tek je 1980-ih došlo do drukčijeg teorijskog, ali i praktičnijeg istraživanja konkretnih filmskih stilova. Na području teorije filmskoga stila najznačajniji su u tom pogledu bili autori poput Noëla Carrola koji je 1998. godine formulirao svoj funkcionalni pristup stilu u tekstu „Film Form: An Argument for a Functional Theory of Style in the Individual Film“ (kasnije dopunjeno 2009. godine u tekstu „Style“) te hrvatski filmolog Hrvoje Turković koji je još 1989. u tekstu „Stil u filmu“ (časopis *Kinoteka*), a 2005. u tekstu „Što je stil?“ (u knjizi *Film: zabava, žanr, stil*) formulirao tzv. konfigurativni pristup filmskom stilu. Teorijski srodan, ali povijesno i praktično osjetljiviji istraživački napor u proučavanju filmskoga stila inauguriran je radovima američkih filmologa i filmologinja, Davida Bordwella, Kristin Thompson i Janet Staiger (opsežna studija *The Classical Hollywood Cinema: Film Style and Mode of Production to 1960*, prvi put objavljena 1985. godine) te nizom drugih Bordwellovih samostalnih studija posvećenih nekim aspektima filmskoga stila (npr. *Narration in the Fiction Film*, *Poetics of Cinema*, *On the History of Film Style*, *Figures Traced in Light*, *The Way Hollywood Tells It*, itd. te zbir tekstova posvećenih specifičnim filmskostilističkim studijama objavljenima 1998. u časopisu *Style*), a također i studijama K. Thompson *Breaking the Glass Armor* i *Storytelling in the New Hollywood*. No, usprkos svemu izostala je jedna buhvatna studija posvećena općoj teoriji filmskoga stila koja bi poslužila kao temelj daljnjim filmskostilističkim istraživanjima.

Na području proučavanja stila hrvatskog dugometražnog igranog filma niz je studija (npr. zbornici posvećeni Goliku, Babaji, Baueru te tematski blokovi o Mimici, Papiću, itd. u sklopu časopisa *Hrvatski filmski ljetopis*) bio posvećen redateljima ili povijesnim razdobljima (Škrabalo, Goulding, Volk, Turković i Majcen) u kojima se prečesto inzistiralo na proizvodnim i društveno-političkim okolnostima u kojima su filmovi nakon 1945. godine nastajali. Zaokret u korist stilističko-estetskog, a ne samo proizvodnog i društveno-političkog razumijevanja stilskih konfiguracija hrvatskog igranog filma učinio je Nikica Gilić u *Uvodu u povijest hrvatskog igranog filma*, a u novije vrijeme također i Tomislav Šakić oslanjajući se na konfigurativne specifičnosti modernističkog stila u hrvatskom igranom filmu (pod utjecajem studije mađarskog filmologa Andrása Bálinta Kovácsa *Screening Modernism. European Art Cinema 1950-1980* iz 2007. godine).

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj istraživanja je ponuditi teorijski i metodološki okvir za razumijevanje i deskripciju stila dugometražnog igranog filma te ponuditi konkretan opis funkcioniranja mehanizama klasičnog i modernističkog stila hrvatskog dugometražnog igranog filma nakon Drugog svjetskog rata. Temeljna je hipoteza istraživanja da je stil rezultat intencionalnog izbora između mogućih alternativa koje su se aktualizirale u filmu ili skupini filmova te da su te moguće alternative i povijesno, ali i transpovijesno determinirane. Druga hipoteza, koja proizlazi iz transpovijesnog (funkcionalnog i konfigurativnog) razumijevanja filmskoga stila, odnosi se na istovjetnost mehanizama prisutnih u klasičnom i modernističkom svjetskom i u klasičnom i modernističkom hrvatskom igranom filmu.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Izvori na kojima počiva istraživanje teorije i prakse filmskoga stila mogu se podijeliti u tri područja. Prvo područje čine izvorni teorijski tekstovi iz područja znanosti o književnosti, lingvistike, filozofije i povijesti umjetnosti koji prethode filmološkom proučavanju stila. Drugo područje čine filmskoteorijska, filmskopovijesna i filmskokritička istraživanja koja su nastojala objasniti ili opisati pojedine elemente ili cjelovitost filmskoga stila. To drugo područje nadalje se može podijeliti na dva dodatna područja. S jedne strane, to su teorijski tekstovi koji nude opće kvalifikacije o filmskome stilu, a druge strane, to su teorijski tekstovi koji nude razradu posebnih kvalifikacija elemenata filmskoga stila pertinentnih za njegovo prepoznavanje, opisivanje i funkcioniranje. Treće područje izvora istraživanja čini korpus hrvatskog dugometražnog igranog filma u razdoblju od 1945. do 1991. godine, odnosno izabrani, reprezentativni filmovi tog korpusa.

U skladu s različitim izvorima istraživanja i metodologija rada oslanja se na različita uporišta. Podjednako se koristi metodologija karakteristična za proučavanje teorijskih tekstova, tj. konceptualna analiza te niz metoda karakterističnih za proučavanje različitih aspekata i razina filma. Za analizu filmskoga stila tako se redom koriste sljedeće metode: formalna analiza (npr. za analizu postupaka predočavanja/oblika filmskog zapisa) i njoj srodna neoformalistička metodologija, strukturalna i semiotička analiza, analiza pripovjednih tekstova (tj. naratologija, osobito za analizu postupaka izlaganja i narativnu semantiku), te retorička, poetička i stilistička analiza i to iz očista funkcionalne paradigme kako su je formulirali američki filmolozi David Bordwell i Noël Carroll. Tekst disertacije podijeljen je u tri dijela koja prate i plan samog istraživanja uz pripadajući Uvod i Zaključak te prateći materijal (popis korištene literature, cjelovita filmografija citiranih svjetskih i hrvatskih filmova, vizualni prilozi na koje se upućuje u tekstu disertacije, a koji su analitički razrađeni, adekvatno numerirani i objašnjeni te predočeni u obliku Slika s pripadajućim fotografijama kao fazama u odvijanju pojedinog filma). Prvi dio rada (okvirno 50 kartica teksta) podijeljen je u dva poglavlja (1. Pojam stila i jezični stil te 2. Filmski stil), s pripadajućim potpoglavljima, te razrađuje povijesne značajke razumijevanja općeg pojma stila, nudi teorijski temelj općeg pojma filmskoga stila te razradu četiri permutacije koje proizlaze iz njegovih općih značajki (potpoglavlja 1.1 Heterogenost pristupa stilu i njegovo problematično određenje, 1.2 Temeljne značajke i načela stila te potpoglavlja 2.1 Uvod u temeljna načela filmskoga stila i 2.2 Ovjeravanje temeljnog načela stilskog izbora i njegove četiri instancijacije). Drugi dio disertacije (okvirno 60 kartica teksta) podijeljen je u četiri poglavlja i nudi dodatnu razradu elemenata koji čine tkivo cjelokupnog razumijevanja filmskoga stila (poglavlja 3. Stilski sustavi i razine stilskih konfiguracija, 4. Funkcija i motivacija: dva načela razumijevanja stilskih sustava, 5. Norma i otklon, ponavljanje i varijacija, 6. Kognitivno-semiotički komunikacijski model razumijevanja filmskoga stila). Treći dio disertacije (okvirno 100 kartica teksta) podijeljen je u tri poglavlja s pripadajućim potpoglavljima i nudi primjenu teorijskog modela, razrađenog u prvom i drugom dijelu disertacije, na hrvatski dugometražni igrani film nakon Drugog svjetskog rata (poglavlja 7. Konfiguracije filmskih stilova u povijesnim istraživanjima o hrvatskom igranom filmu, 8.1 Značajke klasične stilske konfiguracije, 8.2 Klasični stil u hrvatskom igranom filmu, 9.1 Značajke modernističke stilske konfiguracije, 9.2 Modernistički stil u hrvatskom igranom filmu). Zaključak donosi pregled istraživačkih faza u razumijevanju filmskoga stila, pregled povezanosti dijelova teorije filmskoga stila i njihovu pertinentnost za opisivanje hrvatskog dugometražnog igranog filma, ali i svjetskog igranog filma.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Očekivani znanstveni doprinos predloženog doktorskog rada je trostruk:

1. Kritički sagledati ograničenja i doprinose postojećih teorijskih modela za razumijevanje filmskoga stila
2. Ponuditi adekvatan teorijski model koji je transpovijesno primjenjiv za deskripciju mehanizama funkcioniranja općeg filmskog stila i njegovih posebnih artikulacija (prvenstveno klasičnog i modernističkog stila)
3. Ponuditi verifikaciju teorijskog modela i konkretan stilistički opis važnog dijela hrvatske filmske baštine i kulture, tj. središnjeg dijela svake nacionalne kinematografije – dugometražnog igranog filma.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Bordwell, David, 2005, *Figures Traced in Light. On Cinematic Staging*, Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press.

- Bordwell, David, 2005, *O povijesti filmskoga stila*, Zagreb: Hrvatski filmski savez.
- Bordwell, David, 2006, *The Way Hollywood Tells It. Story and Style in Modern Movies*, Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press.
- Bordwell, David, 2008, *Narration in the Fiction Film*, London i New York: Routledge.
- Bordwell, David, 2008, *Poetics of Cinema*, New York, London: Routledge.
- Bordwell, David, Staiger, Janet i Thompson, Kristin, 1999, *The Classical Hollywood Cinema. Film Style & Mode of Production to 1960*, London: Routledge.
- Buckland, Warren (ur.), 1995, *The Film Spectator. From Sign to Mind*, Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Buckland, Warren, 2000, *The Cognitive Semiotics of Film*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Carroll, Noël, 1998, „Film Form: An Argument for a Functional Theory of Style in the Individual Film“, *Style*, vol. 32, br. 3, str. 385-401.
- Carroll, Noël, 2003, *Engaging the Moving Image*, New Haven & London: Yale University Press.
- Eagle, Herbert (ur.), 1981, *Russian Formalist Film Theory*, Michigan Slavic Publications.
- Gilić, Nikica, 2011, *Uvod u povijest hrvatskog igranog filma*, Zagreb: Leykam international. 2. izmijenjeno izdanje.
- Goulding, Daniel J., 2004, *Jugoslavensko filmsko iskustvo, 1945.-2001. – oslobođeni film*, Zagreb: V.B.Z.
- Kovács, András Bálint, 2007, *Screening Modernism. European Art Cinema, 1950-1980*, Chicago: University of Chicago Press.
- Krelja, Petar (ur.), 1997, *Golik*, Zagreb: Hrvatski državni arhiv – Hrvatska kinoteka.
- Metz, Christian [Mez, Kristijan], 1973 i 1978, *Ogledi o značenju filma I i II*, Beograd: Institut za film.
- Metz, Christian [Mez, Kristijan], 1975, *Jezik i kinematografski medijum*, Beograd: Institut za film.
- Mukařovský, Jan [Mukaržovski, Jan], 1986, *Struktura, funkcija, znak, vrednost: ogledi iz estetike i poetike*, Beograd: Nolit.
- Mukařovský, Jan, 1999, *Književne strukture, norme i vrijednosti*, Zagreb: Matica hrvatska.
- Perry, Ted (ur.), 2006, *Masterpieces of Modernist Cinema*, Bloomington: Indiana University Press.
- Peterlić, Ante i Pušek, Tomislav (ur.), 2002, *Ante Babaja*, Zagreb: Nakladni zavod Globus.
- Peterlić, Ante, 2008, *Povijest filma: rano i klasično razdoblje*, Zagreb: Hrvatski filmski savez.
- Peterlić, Ante, 2012, *Iz povijesti hrvatske filmologije i filma*, Zagreb: Leykam international.
- Polimac, Nenad (ur.), 1985, *Branko Bauer*, Zagreb: Cekade.
- Šakić, Tomislav, 2004, „Hrvatski film klasičnog razdoblja: ideologizirani filmski diskurs i modeli otklona“, *Hrvatski filmski ljetopis*, br. 38, str. 6-34.
- Škrabalo, Ivo, 1998, *101 godina filma u Hrvatskoj: 1896. – 1997. Pregled povijesti hrvatske kinematografije*, Zagreb: Nakladni zavod Globus.
- Turković, Hrvoje, 1989, „Stil u filmu“, *Kinoteka*, br. 7-8, str. 37-41.

Turković, Hrvoje, 2005, *Film: zabava, žanr, stil*, Zagreb: Hrvatski filmski savez.

Turković, Hrvoje, 2008, *Retoričke regulacije. Stilizacije, stilske figure i regulacija filmskog i književnog izlaganja*, Zagreb: AGM.

Turković, Hrvoje, 2009, „Filmski modernizam u ideološkom i populističkom okruženju“, *Hrvatski filmski ljetopis*, br. 59, str. 92-106.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

0 kn

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
prof.dr.sc. Nikica Gilić

Potpis _____
Krunoslav Lučić, diplomirani filozof i komparatist književnosti

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)

U Zagrebu, 08.04.2013.

Potpis _____
Krunoslav Lučić, diplomirani filozof i komparatist književnosti

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Marija Ott Franolic, prof. komparativne književnosti i ruskog jezika		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Doktorski studij književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6736		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Ivan, Katarina		
Datum i mjesto rođenja:	17.11.1979., Zagreb, Hrvatska		
Adresa:	Vinkovićeve 34, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	091 548 5445		
E-mail:	Marija.Ott-Franolic@ijf.hr		
ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Komparativna književnost i ruski jezik, Dodiplomski, Hrvatska (2006./2007.)		
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	2012-3. voditeljica književne radionice „Roman i popularna kultura“ u Školi primijenjene umjetnosti i dizajna, u sklopu projekta „Kultura čitanja, umijeće gledanja. Participativno učenje za ljudska prava“ 2011-12. asistentica spisateljice Slavenke Drakulić (izrada kompletne bibliografije, korespondencija s medijima i zainteresiranim studentima, uređivanje web stranice http://slavenkadrakulic.com/) 2008-10 novinarka na HTV-u, Informativni program 2007. tajnica nakladništva u Udruženju Hrvatskih arhitekata 2006-07. suradnja u gospodarskom tjedniku "Lider" 2005-06. Bibliotekarka u Institutu za javne financije 2002. Prevođenje s engleskog jezika za hrvatsko izdanje časopisa "Playboy"		
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Ott Franolić, Marija. Iščitavanje ženske povijesti iz dnevnika Marthe Ballard. // Društvena istraživanja : časopis za opća društvena pitanja. 20 (2011) , 3; 877-895 (članak, stručni). 2. Ott Franolić, Marija. Povijest čitanja do pojave masovnog čitanja u 19. stoljeću. // Književna smotra : časopis za		

	svjetsku književnost. 153 (2009) , 3; 39-48 (članak, stručni). 3. Ott, Franolić, Marija Čitati tekst, govoriti o životu // <i>KULTURA, IDENTITET, POLITIKA - Znanstveni skup u čast Dunji Rihtman-Auguštin</i> Zagreb, Hrvatska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno) 4. Ott, Franolić, Marija The Place of Women's Autobiography Heritage in Women's History // <i>RE-THINKING HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES</i> Zadar, Hrvatska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)		
NASLOV PREDLOŽENE TEME			
Hrvatski:	Svakodnevica u dnevniku Divne Zečević		
Engleski:	Everyday life in the diary of Divna Zecevic		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filologija / Teorija i povijest književnosti		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof.dr.sc. Andrea Zlatar Violić	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	azviolic@ffzg.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	Autobiografija: teorijski izazovi // Avtobiografski diskurz / Koron, Alenka, Leben, Andrej (ur.). Ljubljana : Studia Literaria, 2011. Str. 23-35. Marin Držić - kulturni kapital // Marin Držić: epoha i naslijeđe / Pavlović, Cvijeta (ur.). Split : Književni krug, 2009. Str. 7-16. Knjiga nemira Fernanda Pessoa: autobiografska klopka // Poslanje filologa / Bogdan, Tomislav i Pavlović, Cvijeta (ur.). Zagreb : FF Press, 2008. Str. 419-426. Postfeminizam i suvremena hrvatska ženska književnost // Teorije i politike roda / Tatjana Rosić (ur.). Beograd : Institut za književnost i umetnost, 2008. Str. 29-40. Prostor grada, prostor kulture, Zagreb, Naklada Ljevak, 2008.		
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Rad analizira žensku svakodnevicu iz dnevnika pjesnikinje i znanstvenice Divne Zečević (1937-2006).		

	<p>Prvo poglavlje definira žanr dnevnika, uspoređuje ga s autobiografijom te propitkuje je li dnevnik ženski žanr. Drugo poglavlje propitkuje odnos teksta i života, pojašnjava tvrdnju Paula Ricoeura da je samorazumijevanje posredovano tekstovima, daje teorijski okvir svakodnevice, te opisuje potragu za ženskim rukopisima. Treće poglavlje analizira dnevnik Divne Zečević po temama – intelektualni rad, emocionalnost, brak i odnos s kćerkom, identitet, svakodnevica, starost i bolest, i završava pregledom ženske povijesti. Četvrto poglavlje iznosi teoriju personalizirane kritike. Analizira se dnevnik Dragojle Jarnević (1821-1875) i navode njegove sličnosti/razlike s dnevnikom D. Zečević. S obzirom na sličnosti u našim svakodnevnim životima, ispisuje se zajednička, trojna ženska intelektualna biografija Dragojle Jarnević, Divne Zečević, i moja.</p>
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>Reading the manuscript diary of Croatian scientist and poet Divna Zečević (1937-2006), my aim is to reconstruct her everyday life. The first chapter defines diary as a genre. The second chapter explores the relationship between life and text, explains Paul Ricoeur's claim that self-understanding is mediated by texts, provides a theoretical framework for the everyday, and describes the search for unpublished women's autobiographical texts. The third chapter analyzes the diary of D. Zečević, namely the topics of her intellectual and emotional life, marriage and her daughter, identity, the everyday, old age and sickness, and outlines women's history. The last chapter describes personal criticism, also analyzing the diary of Dragojla Jarnević (1812-1875) and its similarities with the diary of D. Zečević. Finally, due to the similarities in our lives, a common three-fold female intellectual biography is created of Dragojla Jarnević, Divna Zečević and myself.</p>
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
<p>Rad analizira svakodnevnicu Divne Zečević iz teksta njezina dnevnika. Početna ideja bila je naći neobjavljeni ženski autobiografski tekst, iz njega iščitati autoričinu svakodnevnicu i usporediti je sa svakodnevnicom žena danas. Potraga za neobjavljenim ženskim rukopisima – pismima, dnevnikom, autobiografijom, memoarima ili sitnijim zabilježkama, trajala je više od godine dana. Obišla sam muzeje, arhive i knjižnice, razgovarala s brojnim obiteljima, no ispostavilo se da i nema dostupnih neobjavljenih ženskih tekstova, da institucije čuvaju tek nekolicinu rukopisa „poznatijih“ žena. Objavila sam oglas u novinama, časopisima i na portalima da tražim rukopise; no rezultat je bio vrlo mali broj tekstova. Slučajno sam, privatnim putem, naišla na dnevnik pjesnikinje i znanstvenice Divne Zečević, koja je od 1961. do 2006. ispisala 6.248 stranica teksta. Lijepim rukopisom, cjelovitim rečenicama, zanimljivo, dinamično, britko i poetično autorica je u dnevnik pisala o bavljenju znanstvenim radom, pisanju pjesama, braku i podizanju kćerke, emocionalnoj i intelektualnoj nesigurnosti, nezadovoljstvu, usamljenosti, različitosti i nerazumijevanju okoline, te svakodnevnim sitnicama. Analiza dnevnika je tematska, cilj joj je pokazati autoričinu svakodnevnicu, te analizirati koliko se razlikuje od života drugih žena, iščitanih iz njihovih autobiografskih tekstova. Temeljni argument – da se iz dnevnika može govoriti o stvarnom životu Divne Zečević – potkrijepljen je činjenicom da se od prve do zadnje bilježnice ponavljaju slične teme, pitanja koja se pokazuju kao realne autoričine preokupacije. Dnevnik je pogodan za istraživanje ženske povijesti i svakodnevica, a osobito je vrijedan jer autorica beskompromisno piše o temama o kojima se u društvu još uvijek šuti. Analiza je podijeljena na teme - intelektualni rad, brak i odnos s kćerkom, emocionalnost, potragu za identitetom, svakodnevnicu te starost i bolest.</p> <p>Analiza je interdisciplinarna, korišteni su uvidi iz historiografije, teorije književnosti, filozofije, teorije svakodnevnog života, etnologije, feminizma i dr. Svrha je pridonijeti istraživanju ženske povijesti i svakodnevnog života u Hrvatskoj, teorijski dokazati da je legitimno proučavati život iz teksta. Ne analizira se tipični ženski život, cilj je prikazati autoričine specifične navike i probleme, koji izviru iz njezina karaktera, ali i povijesnih i društvenih okolnosti. Proučavati neobjavljeni rukopis je uzbudljivo ali i neizvjesno, jer nema ovjerenog čitanja, sigurnosti citiranja drugih autora, te je zato u analizi dominantan komparativni pristup. Dnevnik Divne Zečević sadržajno je doveden u vezu s dnevnikom ilirke Dragojle Jarnević, ne samo zato jer je to najobimniji ženski dnevnik objavljen u Hrvatskoj, već i stoga što se pokazalo da se u sto dvadeset godina za samomisleće žene nije mnogo promijenilo. Oba teksta pokazuju probleme s usklađivanjem svakodnevica i želje za pisanjem. Ta sam dva dnevnika dovela u vezu sa svojim životom, te ovim radom u kojem sam pokušala što</p>	

vjernije ispisati njihove živote. Napisala sam trostruku žensku intelektualnu biografiju, sin-gine-grafiju, što je spoj termina sin-bio-grafija Rivere-Fuentes (2000), te termina autoginegrafija koji je uvela Stanton (1991). Stvoren je kontinuitet ženskih života, jer je analiza pokazala da su neke teme o kojima piše Dragojla Jarnević još uvijek aktualne, a sto godina poslije nje tematizira ih i Divna Zečević. Pitanja su to kako živjeti od umjetničkog rada, čemu služi obrazovanje, kako naći dovoljno vremena za bavljenje intelektualnim radom i kako se othrvati očekivanjima sredine da je prava zadaća žene udati se i imati djecu. Činjenica da je Divna Zečević pisala o Dragojli Jarnević i njezinu dnevniku, objavljivala fragmente još neobjavljena dnevnika, trostruku je žensku biografiju učinila još logičnijom.

Dnevniku Divne Zečević prišla sam što je moguće neutralnije, no što sam više ulazila u njezin tekst, shvaćala sam koliko utječem na analizu samim postavljenim pitanjima. Činilo mi se licemjernim vlastitu analizu prikazati objektivnom ili jedinom mogućom, kad su problemi s kojima se autorica susretala umnogome i moji. U radu nisam stremila objektivnosti, premda sam dnevnik pokušala što potpunije prikazati. Feministička kritičarka Nancy K. Miller (1991) uvela je pojam personalizirane kritike koji dopušta pokazivanje osobnog odnosa prema analiziranom predmetu, i kritički se odnosi prema istraživanjima koja ističu potpunu objektivnost. Miller drži da bi feministički način razmišljanja, otvoren prema osobnom, mogao ponuditi odgovor na pitanje kako se o autobiografskim tekstovima izražavati kritički, a ne nužno impersonalno i čisto teorijski. Personaliziranu kritiku ne treba promatrati kao narcisoidnu, valja je shvatiti kao zaokret prema angažiranijoj teoriji, mogućnostima da utječe na živote o kojima je riječ, da ne ostaje zatvorena u beskonačnom teoretiziranju. Dnevnik Divne Zečević i Dragojle Jarnević analizirala sam kako bih istražila koliko analiza može biti osobna, a da ostane kritična i znanstveno relevantna.

Analiza dnevnika Divne Zečević dokazat će da su privatni žanrovi pogodni za iznošenje društveno neprihvatljivih tema, da nije lako prkositi konvencijama i živjeti bez osude, ali i da tekstem dnevnika nije moguće nadomjestiti nezadovoljstvo u stvarnome životu. U prvom se poglavlju iznosi pregled teorijske literature o dnevnicima, objašnjava njihova razlika u odnosu na autobiografije, i propituje je li dnevnik ženski žanr. Drugo poglavlje tematizira probleme pri analizi života iz teksta, i opisuje potragu za rukopisom. U trećem se poglavlju tematski analizira dnevnik Divne Zečević, i pojašnjava ženska povijest. Četvrto poglavlje započinje personaliziranom kritikom, nastavlja se analizom dnevnika Dragojle Jarnević, koji se uspoređuje s dnevnikom Divne Zečević, a na koncu se ispisuje zajednička intelektualna ženska biografija. Nalaze se sličnosti između dnevnika Dragojle Jarnević i Divne Zečević, teksta koji sam o njima napisala, te dodirne točke u naša tri života.

Pregled dosadašnjih istraživanja: 1. Potraga za prikladnim ženskim autobiografskim neobjavljenim tekstom, iz kojega bi bilo moguće analizirati žensku svakodnevicu; 2. Čitanje rukopisa Divne Zečević i pisanje bilježaka, podjela na važnije teme; 3. Proučavanje teorijske literature iz područja autobiografije, teorije dnevnika, te iznalaženje teorijskih načina za potkrijepiti analizu života iz teksta, osobito putem historiografije, filozofije, feminističke teorije, te teorije svakodnevnog života; 4. Tematska analiza dnevnika; 5. Personalizirana kritika, usporedba dnevnika Divne Zečević s dnevnikom Dragojle Jarnević i stvaranje trojne ženske biografije, usporedba triju intelektualki u različitim razdobljima.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Hipoteza istraživanja je da se iz autobiografskog teksta može iščitati svakodnevni život autora/ice. Analiza ženskog dnevnika trebala bi doprinijeti istraživanju ženske povijesti i svakodnevice u Hrvatskoj, i rezultirati pričom o životu jedne žene koja će postati primjerom drugim ženama. Usko povezano s time je i ispisivanje trojne ženske biografije (sin-gine-grafije), kojom se pokazuje da se u sto godina, od vremena Dragojle Jarnević do današnjih dana, za žene intelektualke mnoge stvari nisu promijenile. Personalizirana kritika i povremeno pisanje u prvom licu trebalo bi doprinijeti propitkivanju objektivnosti znanosti, osobito kad se radi o istraživanju subjektivnih autobiografskih formi.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Materijal za rad je neobjavljeni dnevnik Divne Zečević u rukopisu. Dnevnik ukupno ima 6.248 stranica, a nastajao je od 1961. do 2006.

Rad je interdisciplinaran, koristi teorijske koncepte književne teorije, historiografije, etnologije, antropologije, filozofije, feminističke teorije i teorije svakodnevnog života.

Metodologija rada je književno-povijesna i književno-teorijska.

Faze istraživanja: 1. Potraga za prikladnim ženskim autobiografskim neobjavljenim tekstom, iz kojega bi bilo moguće analizirati žensku svakodnevnicu; 2. Iščitavanje dnevnika Divne Zečević i pisanje bilježaka, podjela na važnije teme; 3. Proučavanje teorijske literature iz područja autobiografije, teorije dnevnika, te iznalaženje teorijskih načina za potkrijepiti analizu života iz teksta, osobito putem historiografije, filozofije, feminističke kritike te teorije svakodnevnog života; 4. Tematska analiza dnevnika; 5. Personalizirana kritika, usporedba dnevnika Divne Zečević s dnevnikom Dragojle Jarnević i stvaranje trojne ženske biografije, usporedba triju intelektualki u različitim razdobljima.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Dnevniku se pristupa kao historiografskom dokumentu, odstupajući od uobičajenog promatranja autobiografskih formi kao književnih tekstova. Analiza ženske svakodnevne trebala bi doprinijeti istraživanju ženske povijesti i povijesti svakodnevnog života u Hrvatskoj, osobito pojedinih tema o kojima se tek počinje govoriti – ženskoj bolesti i starenju. Personalizirana kritika propitkuje uvriježenu bezličnost i objektivnost znanstvenih tekstova, i uvažava utjecaj istraživača na predmet kojim se bavi.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

de Beauvoir, S., 1997. *The second sex*. London : Vintage Books.

Beddoe, D., 1998. *Discovering Women's History: A Practical Guide to the Sources of Women's History, 1800-1945*. London : Longman.

de Certeau, M., 2003. *Invencija svakodnevne*. Zagreb : Naklada MD.

de Certeau, M., Giard, L., and Mayol, P., 1998. *The practice of everyday life. Volume 2: Living & Cooking*. Minneapolis : London : University of Minnesota Press.

Chartier, R., 1989. „Introduction“ in: P. Aries and G. Duby. *History of private life. Passions of the Renaissance: Vol. 3*. Cambridge, Mass : London : The Belknap Press of Harvard University Press, 163-165.

Duby, G. and Perrot, M. (ed.) 1998. *A history of women: Toward a cultural identity in the twentieth century: Volume V*. Cambridge; London : Belknap Press of Harvard University Press. Eley, G., 1995. „Foreword“ in: *The history of everyday life: reconstructing historical experiences and ways of life*. Princeton : Princeton University Press, vii-xiii.

Ernaux, A., 1996. *Exteriors*. New York : Seven Stories Press.

Feldman, A. (ur.) 2004. *Žene u Hrvatskoj: ženska i kulturna povijest*. Zagreb : Institut „Vlado Gotovac“ : Ženska infoteka.

Freeman, M., 1993. *Rewriting the self: history, memory, narrative*. London : New York : Routledge. Highmore, B. (ed.) 2001. *The everyday life reader*. New York ; London : Routledge.

Hogan, R., 1991. „Engendered Autobiographies: The Diary as a Feminine Form“ in: S. Neuman, ed. *Autobiography and Questions of Gender*. London : Portland : Frank Cass, 95-107.

Hunt, L., 1991. „History as gesture; or, The scandal of history,“ in: J. Arac and B. Johnson, eds. *Consequences of theory*. Baltimore : London : The Johns Hopkins University Press, 91-107.

Jarnević, D., 2000. *Dnevnik*. Karlovac : Matica hrvatska Karlovac.

- Kodrnja, J., 2001. *Nimfe, Muze, Euronime: Društveni položaj umjetnica u Hrvatskoj*. Zagreb : Alinea.
- Lejeune, P., 1990. "Autobiografski sporazum". *Gordogan* 11 (31-32-33), 248-274.
- Miller, N. K., 1991. "Getting Personal: Autobiography as Cultural Criticism" in: *Getting Personal: Feminist Occasions and Other Autobiographical Acts*. New York : London : Routledge, 1-30.
- Paperno, I. 2004. "What Can be Done With Diaries?". *Russian Review* 63 (4), 561-573.
- Pepys, S., 1980. *Samuel Pepys: dnevnik 1660 - 1669 (izbor)*. Zagreb : Grafički zavod Hrvatske.
- Petö, A. and Waaldijk, B., 2006. *Teaching with memories: European Women's Histories in International and Interdisciplinary Classrooms*. Galway : Women's Studies Centre at National University of Ireland.
- Plath, S., 2000. *The unabridged journals of Sylvia Plath*. New York : Anchor books.
- Ricoeur, P., 1981. *Hermeneutics and the human sciences*. Cambridge : Cambridge University Press.
- Rivera-Fuentes, C., 2000. "Doing Sym/Bio/Graphy with Yasna" in: T. Coslett, C. Lury and P. Summerfield, eds. *Feminism and autobiography: Texts, Theories, Methods*. New York : Routledge, 247-251.
- Stanley, L., 1992. *The auto/biographical I*. Manchester : New York : Manchester University Press.
- Stanton, D. C., 1991. „Autogynography: Is the subject different?“ in: *The female autograph*. Chicago : London : University of Chicago Press, 3-20
- Thatcher Ulrich, L., 1990. *A Midwife's Tale: The Life of Martha Ballard, based on her diary 1785 – 1812*. New York : Vintage Books.
- Vrkljan, I., 2004. *Marina ili o biografiji*. Zagreb : Večernji list.
- White, H., 1978. *Tropics of discourse: essays in cultural criticism*. Baltimore : London : The Johns Hopkins University Press.
- Zečević, D., 1985. *Dragojla Jarnević*. Zagreb : Sveučilišna naklada Liber.
- Zlatar, A., 1989. „Dnevnici: približavanja“ u: *Istinito, lažno izmišljeno: ogledi o fikcionalnosti*. Zagreb : Hrvatsko filozofsko društvo, 117-124.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)		
60.000 kn		
Predloženi izvori financiranja istraživanja		
Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje	samostalno financiranje	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		
Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme		
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.		
Potpis _____ prof.dr.sc. Andrea Zlatar Violić		
Potpis _____ Marija Ott Franolic, prof. komparativne književnosti i ruskog jezika		
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)		
U Zagrebu, 12.04.2013.		
Potpis _____ Marija Ott Franolic, prof. komparativne književnosti i ruskog jezika		

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Ana Penjak, dipl. anglist i talijanist		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Doktorski studij književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7128		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Anita Dadić		
Datum i mjesto rođenja:	26.03.1982., Split, Hrvatska		
Adresa:	Ivana Gundulića 10, Split, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	021 480 081		
E-mail:	ana.penjak@kifst.hr		
ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zadru - Odjel za engleski jezik i književnost , <i>Engleski jezik i književnost - talijanski jezik i književnost</i> , Dodiplomski, Hrvatska (2013./2014.)		
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Lipnja 2009. – do danas: Sveučilište u Splitu, Kineziološki fakultet, radno mjesto asistenta za znanstveno područje Humanističkih znanosti, polje Filologija, predmeti: Engleski i talijanski jezik. 2. 2007. – 2006. Centar za strane jezike, Trg republike 2/I, Split 3. 2007. – 2005. Hrvatsko – talijanska udruga Dante Alighieri, Sinjska 2, Split. 4. 2006. O.Š. "Plokite", Slavonska 13, Split. 5. 2006. III Gimnazija, Matice hrvatske 11, Split. 6. 2006. – 2005. O.Š. "Lučac", Omiška 27, Split. 7. 2005. O.Š. "Blatine-Škrabe", A. B. Šimića b.b., Split.		
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Korljan, Josipa; Penjak, Ana Detabuizacija stereotipa starosti u suvremenoj hrvatskoj „ženskoj“ književnosti // <i>Zadarski filološki dani IV</i> Zadar, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno) 2. Penjak Ana		

	Hamlet Domesticus: Three Croatian Directors' Production of Hamlet on the Modern Croatian Stage // <i>3rd Global Performance: Visual Aspects of Performance Practice</i> Salzburg, Austrija, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno) 3. Penjak, Ana Isušena kaljuža Janka Polića Kamova i Kamov. Smrtopis Slobodana Šnajdera – djela prvotno lišena svoga pravoga literarnog konteksta i pravodobne recepcije // <i>Peti hrvatski slavistički kongres</i> Rijeka, Hrvatska, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)									
NASLOV PREDLOŽENE TEME										
Hrvatski:	Ženska tjelesnost u tragedijama Williama Shakespearea									
Engleski:	Female corporeality in William Shakespeare's tragedies									
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):										
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filologija / Anglistika									
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)										
	<table border="1"><thead><tr><th>Titula, ime i prezime:</th><th>Ustanova, država:</th><th>E-Pošta:</th></tr></thead><tbody><tr><td>Prvi mentor:</td><td>Akademik Senker Boris Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska</td><td>bsenker@ffzg.hr</td></tr><tr><td>Drugi mentor:</td><td>prof.dr.sc. Helena Sablić-Tomić Umjetničke akademije u Osijeku, Hrvatska</td><td>helena.sablic-tomic@uaos.hr</td></tr></tbody></table>	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:	Prvi mentor:	Akademik Senker Boris Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	bsenker@ffzg.hr	Drugi mentor:	prof.dr.sc. Helena Sablić-Tomić Umjetničke akademije u Osijeku, Hrvatska	helena.sablic-tomic@uaos.hr
Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:								
Prvi mentor:	Akademik Senker Boris Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	bsenker@ffzg.hr								
Drugi mentor:	prof.dr.sc. Helena Sablić-Tomić Umjetničke akademije u Osijeku, Hrvatska	helena.sablic-tomic@uaos.hr								
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina										
Prvi mentor:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Senker, Boris. Teatrološki fragmenti. Zagreb : Disput, 2011 (monografija). 2. Senker, Boris. Uvod u suvremenu teatrologiju I. Zagreb : Leykam international, d. o. o., 2010 (monografija). 3. Senker, Boris. Hvar - književnost i kazalište / Jelčić, Dubravko - Senker, Boris - Glunčić-Bužančić, Vinka (ur.). Zagreb - Split : Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti - Književni krug Split, 2012 (zbornik). 4. Trajnost čina. Zbornik u čast Nikoli Batušiću / Senker, Boris; Petlevski, Sibila; Blažević, Marin (ur.). Zagreb : Hrvatski centar ITI-UNESCO, 2011 (zbornik). 5. Pamćenje, sjećanje, zaborav u hrvatskoj književnosti i kazalištu / Senker, Boris - Jelčić, Dubravko - Moguš, Milan (ur.). Zagreb - Split : Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti - Književni krug Split, 2011 (zbornik).									
Drugi mentor:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sablić Tomić, Helena. O strasti, čitanju, dokolici . Zagreb : Naklada Ljevak, 2011. (monografija). 2. Sablić Tomić, Helena; Šarić, Davor. Bogdan Mesinger: esej. Osijek : Oksimoron, 2010. (monografija).									

	<p>3. Sablić Tomić, Helena; Šarić, Davor. Pannonius - Vrančić: pretapanja. Osijek : Oksimoron, 2010. (monografija).</p> <p>4. Sablić-Tomić, Helena. Jesu li nam lagali? Od romantizma do postmodernizma. / Sablić Tomić, Helena; Trojan, Ivan; Bijuković Maršić, Mirta; Ileš, Tatjana (ur.).</p> <p>Osijek : Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet u Osijeku, 2010. (zbornik).</p>
OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Ova doktorska disertacija proučava žensku tjelesnost u odabranim tragedijama Williama Shakespearea. Glavna teza ovoga istraživanja je da prekrivena ženska tijela drugim entitetima i identitetima, ideološkim uvjerenjima i kulturnim vrijednostima kao da postaju tekst u koji su upisane mnoge društveno-povijesne činjenice vremena. Na uvodne teorijske postavke novoga historizma u radu se nastavljaju teorije kulture na kojima se zasniva središnji dio disertacije koji se bavi iščitavanjem ženske tjelesnosti u odabranim tragedijama. U ovom bi se doktoratu nastojao sagledati način na koji se u ženskim likovima može odgovoriti na pitanje - <i>kako misliti tijelom?</i> – čime se implicira i mnogo intrigantnije pitanje – <i>što činiti s tijelom?</i> Žensko tijelo ću razmatrati u kontekstu 16. i početkom 17. stoljeća, a potom i u onom individualnom kao mjestu koje vodi ka stvaranju nove dimenzije drugosti kao razlike.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	The thesis analyzes female corporeality in the chosen tragedies of William Shakespeare. The main idea of this study is that women's bodies covered with other entities and identities, different ideological beliefs and cultural values become the text in which many socio-historical facts of the time have been inscribed. The first part of the thesis is based on the works of the new historicism, followed, in the central part, by the various cultural theories. The two aforementioned proceedings provide the framework for the central part of the thesis - an analysis of how, in reading female corporeality, we may find the answers to the following questions: a) <i>How to think with the body?</i> ; b) <i>What to do with the body?</i> The female body will first be considered in the context of the late 16 th and early 17 th century, and then in the context of an individual as a place that leads to the creation of new dimensions of otherness as a difference.
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
<p>Kada je Françoise Lionnet u svojoj studiji <i>Postcolonial Representation Women Literature Identity</i> zaključila da tijelo ima „dvostruku funkciju: da prikaže zbiljsko, i da posjeduje moguće” (Lionnet, 1995: 92), imala je na umu nešto posve određeno. Prekrivena ženska tijela drugim entitetima i identitetima, ideološkim uvjerenjima i kulturnim vrijednostima, tijela opterećena cijelim nizom značenja i tumačenja, poput onih rodnih ili psihoanalitičkih, ženska tijela, ali i tijela općenito kao simboličko mjesto, kao da postaju tekst u koji su upisane mnoge društveno-povijesne činjenice vremena.</p> <p>S promjenama u društvenim i ekonomskim uvjetima, jačim prodorom feminističke teorije, britanskih kulturnih studija, američkih televizijskih studija, postfeminističke kritike pitanje reprezentacije roda dobiva važnije mjesto. No ipak krilatica 'pisati tijelom' izvan konteksta ne znači mnogo! Pisanje tijelom, kao i korištenje naziva <i>muški</i> i <i>ženski</i> radi podrijetva prije nego potvrđivanja binarne opozicije ono je zbog čega je, između ostaloga, i nastala ideja za ovaj rad.</p> <p>Priroda žene i njen položaj u društvu kroz stoljeća fascinirao je pisce svih generacija. Međutim, teško je govoriti o položaju žene u 16. i početkom 17. stoljeća, kao i interpretaciji njenog položaja danas iz bilo kojeg kuta gledišta (spolnog/rodnog, rasnog, psihoanalitičkog, vremenskog, političkog, itd.) ukoliko se u obzir ne uzme jedan cijeli niz društveno-povijesnih činjenica.</p>	

Odabrom sljedećih Shakespeareovih tragedija (*Tit Andronik, Romeo i Julija, Hamlet, Othello, Kralj Lear, Macbeth*) u ovom bi se doktoratu nastojao sagledati način na koji se u ženskim likovima, u istoimenim tragedijama, likovima tvrdo ukorijenjenih stereotipa, može odgovoriti na pitanje - *kako misliti tijelom?* – čime se implicira i mnogo intrigantnije pitanje – *što činiti s tijelom?* Time bi se pokušala osvijestiti povezanost između stare i nove, suvremene paradigme kulture na razmeđu novog i starog, visokog i niskog, muškog i ženskog, a imajući u vidu širu sliku današnjega kulturnoga kruga u kojemu je ovo područje uronjeno, promatrajući društvo kao objektivnu, ali i kao subjektivnu stvarnost. Tijelo ću razmatrati ne samo u kontekstu povijesnoga, odnosno dijalektike povijesnoga, a potom i individualnoga, već i kao mjesto reprimiranoga znanja, trauma, otpora i manipuliranja željom što vodi ka stvaranju nove dimenzije sazrijevanja i prihvaćanja drugosti kao razlike.

Ovakvo postavljeno istraživanje temelji se na dosadašnjim istraživanjima teorije novih historista, teorije kulture, istraživanjima pitanja položaja žene kao Druge, ženske tjelesnosti i tragedijama Williama Shakespearea.

Različite interpretacije Shakespeareovih ženskih likova, poput onih koje se bave pitanjem rodnog odnosa unutar drame i/ili pregledom diskurzivne mreže pojma 'društveni položaj žene' u povijesno-antropološko-kulturološkom smislu, a koje su nam pomogle da doživimo i (pr)oživimo Shakespearea s jedne druge strane, naizgled nove i nejasne, od 16. stoljeća do danas su brojne. Gamaliel Bradford (*Elizabethan Women*, 1936.), Judith Cook (*Women in Shakespeare*, 1980.), Irene G. Dash (*Woowing, Wedding and Power: Women in Shakespeare's Plays*, 1981.), Juliet Dusinberre (*Shakespeare and the Nature of Women*, 1985.), Eva Figes (*Patriarchal Attitudes: Women in Society*, 1970.), Lisa Jadine (*Still Harping on Daughters: Women and Drama in the Age of Shakespeare*, 1983.), Angela Pitt (*Shakespeare's Women*, 1981.), Lawrence Stone (*The Family, Sex and Marriage in England, 1500-1800*, 1977.), Linda Woodbridge (*Women and the English Renaissance: Literature and the Nature of Women*, 1984.) samo su neki od primjera cjelovitih istraživanja koja iz različitih aspekata nude pregled društveno-povijesnog položaja žene krajem 16. i početkom 17. stoljeća. I u ovom će se radu koristiti i dosezi feminističke kritike, od Simone de Beauvoire i Viriginie Woolf pa do Judith Butler, nadovezujući se na njihove postavke o ženskom identitetu, rodu i spolu.

Pitanje identitea zanima Françoise Lionnet (*Postcolonial Representations: Women, Literature, Identity*, 1995.), Anderu Zlatar (*Tekst, tijelo, trauma*, 2004.), Vladimira Bitija (*Doba svjedočenja*, 2005.), Renatu Jambrešić Kirin (*Dom i svijet*, 2008.), i Istvana Ladanyja (*Mapiranje egzila u Muzeju bezuvjetne predaje, Flumensia*, 20, 2008.). Neke aspekte identiteta u sklopu tragedija Williama Shakespearea proučavaju Linda Charnes (*Notorious Identity: Materializing the Subject in Shakespeare*, 1993.), Michael Shapiro (*Gender in Play on the Shakespearean Stage: Boy Heroines and Female Pages*, 1996.) i Catherine Belsey (*The Subject of Tragedy: Identity and Difference in Renaissance Drama*, 1985.). Tjelesnost kao odrednicu spominju i David M. Bevington (*Action in Eloquence: Shakespeare's Language of Gesture*, 1984.), Jane Gallop (*Thinking through the Body*, 1988.) i Andrea Zlatar (*Tekst, tijelo, trauma*, 2004.). Postavljanju teze ovoga rada pomogao je i teorijski doprinos Dubravke Oraić Tolić koja u svojem djelu *Muška moderna, ženska postmoderna* (2005.) povezuje pitanje postmodernizma i popularne kulture. Na ovom polju značajne je doprinose dao i zbornik *Kulturni stereotipi, koncepti identiteta* (2010.) koji su uredili Dubravka Oraić Tolić i Erno Kulcsar Szabo.

Istraživanje kulture krenulo je od istraživanja kulture kao mjesta nastanka različitih odnosa, u kojem me posebno zanima identitet, i to u onom svojem postmodernističkom smislu – kao rasuti subjekt. Identiteti kojima se bavim u ovoj disertaciji, proučavajući ženske likove u spomenutim tragedijama, jesu žene i Drugi. U zborniku *Kultura, drugi, žene* (2010.) značajne doprinose ovoj tematici dali su Jasenka Kodrnja, govoreći o kulturi kao afirmaciji i negaciji, Jelisaveta Blagojević, govoreći o Drugima i kulturi, o kojima ujedno govori i Gordana Bosanac.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj predloženog istraživanja jest ukazati da i *danas* Shakespeareovi dramski tekstovi mogu biti nadomjestak prostoru ženskog subjekta, odnosno kako se književnost može iskoristiti kao moćno sredstvo u razumijevanju dihotomije između muškaraca i žene. Istraživanje će se provesti na korpusu Shakespeareovih tragedija - *Tit Andronik, Romeo i Julija, Hamlet, Othello, Kralj Lear, Macbeth*. Tema istraživanja određena je hipotezom da ovakvo promišljanje o Drugome, kao što je iščitavanje pozicije ženskog tijela kao Drugog, može ukazati na povezanost književnosti, kulture i (de)institucionalizacije društvenih struktura.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

U izradi disertacije koristit će se eksplikativna metoda analize kojom će se raščlaniti prostor ženskoga subjekta ali i precizirati položaj ženskog tijela suspregnutog pravilima patrijarhalnog društva. Istraživačka metoda koristit će se za prikaz dosadašnjih istraživanja. Analičko-deduktivna metoda koristit će se u istraživanju koje polazi od teorija novih historista, teorija kulture kao i problematike ženskog tijela primjenjenih na ženske likove u odabranim tragedijama Williama Shakespearea. Induktivnim pristupom doći će se do općih zaključaka i stavova o načinu, funkciji, rezultatu i posljedicama iščitavanja ženske tjelesnosti na razini cjelokupnoga društva.

Ova disertacija proučava jedan od aspekata postmodernizma koji je bio zanemaren u brojnim do sada raspravama, dok je istodobno postao predmetom psihoanalitičke i feminističke kritike i kritičke teorije koje se bave tekstovima ranijih epoha – recepcija i podatnost ženskog tijela. Kultura postmodernog doba upravo je analiza tog simptoma – lociranje tišine u subjektu i pokušaj izgovaranja neizgovorljivog, onog zbiljskog, kroz tijelo, kroz tekst kao mjesta gdje se nalaze značenja i znanja o značenju.

Prvi dio disertacije koncentrirat će se na tehnike i prakse novih historista kao onih čiji se autori i autorice bave analiziranjem renesansnih tekstova s posebnim naglaskom na tekstove Williama Shakespearea. Obilježja novoga historizma obično se dovode u vezu s utjecajima pod kojima se formirala tehnika interpretacije u okviru koje su se našli i Raymond Williams, antropologija Clifforda Geertza i 'francuski poststukuralizam' s posebnim naglaskom na Michaela Foucaulta. Nezaobilazna točka ovog istraživanja, a krećući se putanjom perspektive novih historista, bit će i pitanje kulture. Kultura, prema mišljenju Elaine Showalter predstavlja područje unutar kojega se definira mjesto, uloga i sudbina upravo ženskih likova, odnosno ono mjesto na kojemu dolazi do interferencije više različitih identiteta. Govorit ću i o kulturi kao sustavu standardiziranih društvenih vrijednosti, nejedinstvenoj i proturječnoj, ali i njenim paradigmama, iz koje ujedno proizlaze i sve ostale društvene prakse.

Postavivši se na vrh hijerarhije, muškarac sebi podređuje druge koji su uvijek podložni marginalizaciji i stereotipizaciji. Uzroke ovakve podjele između muškarca i žena možemo tražiti u mitovima, poput onoga o Adamu i Evi, u povijesti ili samo u biološkoj datosti. Međutim, mnogi sociolozi polaze od pretpostavke da ljudsko ponašanje uglavnom određuje i usmjerava kultura, tj. da naučeni 'recepti' za ponašanje, zajednički svim članovima društva, započinju vrlo rano. Jednom stvorivši zadane kulturne obrasce, čovjek sam osigurava okolinu za svoje vladanje, „društveni poredak postoji samo kao proizvod ljudskog djelovanja.” (Berger, Luckman, 1992: 73) Svi sljedeći koji dolaze prihvaćaju ovo naučeno ponašanje po obrascima, jer se „proces postajanja čovjekom zbiva u međusobnom odnošenju s okolinom.” (Isto, 68) Dječak se uranja u kulturu koja ga doživljava kao nadmoćnog, za razliku od djevojčice koju kultura doživljava kao podložnu i pokornu.

U dogmatskome kulturalizmu naših dana, pateće, smrtonosno, željno tijelo, temeljno povezano s našim povijesnim precima kao i s onima iz drugih civilizacija, kao da je poprimilo dvostruki status – ono se preobrazilo u načelo kulturalne razlike i podjele, odnosno postalo je u isti mah univerzalno i individualno. Razmatrajući tko je drugi u postmodernoj kulturi i preko čijega tijela se ova konstruira, govorit ću o mehanizmima identifikacije i identiteta koji su joj u osnovi. Propitat će se granice ženske tjelesnosti krećući se narativnom putanjom od tijela kao objekta kojim drugi udovoljavaju svoje potrebe, preko tijela kao prostora manipulacije drugima, te tjelesnosti kao osobne frustracije i osobne kazne.

U drugome dijelu pozabavit ću se društveno-povijesno-kulturološkoj rekonstrukciji društvenog konteksta i prakse 16. i početka 17. stoljeća, uzimajući kao polazišnu točku koncept patrijarhata kao onodobni univerzalni način odnosa moći između žene i muškarca unutar tradicionalne obitelji. Sljedeći bi korak predstavljala analiza dihotomije onodobne (ne)jednakosti među spolovima, dihotomije koja je s jedne strane bila određena zakonom i vjerom, a s druge strane učvršćena onodobnim životnim dužnostima i običajima. (De Grazia, 2001; Bloom, 1995.) Time bi se ujedno ukazalo na rodnu hijerarhiju koja je koegzistirala s hijerarhijom položaja i statusa, a određivali su je zakon i vjera, s jedne strane, ali i običaji i povijesno okruženje vremena, s druge strane. Nakon uvida u ovu problematiku istražiti će se, unutar istog (kon)teksta, tragovi Drugoga prije svega žene kao druge, ženskog subjekta, razlike ženskog senzibiliteta, krhkosti ženskog tijela u odnosu na duh, izdvojenost iz nametnutih sustava i žudnja za oblikovanjem vlastitoga utjelovljenu u tijelu dječaka na pozornici. (Dash, 1981.)

Ovaj će društveno-povijesni kontekst služiti kao okvir u čijim će se granicama, polazeći od odabranih dramskih tekstova i primjera ženskih likova istih, iščitati: pozicije maltretiranog tijela Drugoga, tijela Drugoga kao žrtve tuđih volja, tijela Drugoga kao moćnika, žena kao Druga koja je osuđena na šutnju.

Naime, Shakespeareovi ženski likovi u tragedijama predstavljaju podtekst kojim je autor nastojao prikazati onodobni dominantni, u konzervativnom i patrijarhalnom prostoru, arhetip kolektivnog mišljenja koji je minimalizirao ono individualno bez obzira o kojem je njegovom aspektu riječ (rodnom, političkom, kulturološkom, obiteljskom, estetskom). Štoviše, od analize autoreferentnog identificiranja (ženskog) tijela jasno je vidljiv prelazak na načine na koje tijelo konstruira osobnost i kako ta različita tijela odnosno osobe, uspostavljaju komunikaciju s drugima oko sebe. Upravo na tim mjestima tijelo pokazuje mjesta ranjivosti, osjetljivosti i/ili snagu. Stoga, osim što

konstruktivističkim pristupom ova disertacija ukazuje na povezanost književnosti, kulture i (de)institucionalizacije društvenih struktura, također detaljno ukazuje na važnost Williama Shakespearea u književnosti još i danas, analitički pristupajući njegovim dramama i sintetski zaokružujući kulturno-civilizacijski krug unutar čijih okvira se krećemo.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Predloženo istraživanje trebalo bi doprinijeti znanstvenom diskursu koji povezuje teoriju novih historista, s jedne strane, i teoriju kulture i pitanje identiteta, s druge strane. Usto, radom bi se nastojao stvoriti prostor za novi diskurs uz pomoć kojega bi se ukazalo na tijelo, s posebnim naglaskom na ono žensko, koje je kao oblik društvenog konstrukta podložan promjenama a time i novim tumačenjima.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. Arnold, J. (1988.): *Queen Elizabeth's Wardrobe Unlock'd*, London: W. S. Maney & Son Ltd.
2. Barber, L. (1982.): *Comic Women, Tragic Men: A Study of Gender and Genre in Shakespeare*, Stanford: Stanfrod Un. Press.
3. De Beauvoir, S. (1983.): *Drugi pol 1 i 2*, Beograd: Beogradski izdavačko-grafički zavod.
4. Belsey, C. (1985.): *The Subject of Tragedy: Identity and Difference in Renaissance Drama*, London: Methuen.
5. Berger, L. (1992.): *Socijalna konstrukcija zbilje*, Zagreb: Naprijed.
6. Blagojević, J. (2010.): „Kulture koje dolaze – drugi i kultura”. U *Kultura, drugi, žene*, ur. Jasenka Kodrnja, Svenka Savić, Svetlana Slapšak. Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Hrvatsko filozofsko društvo, Plejada.
7. Bosanac, G. (2010.): "Metafizika drugoga u horizontu rodno/spolne nejednakosti". U *Kultura, drugi, žene*, ur. Jaenska Kodrnja, Svenka Savić, Svetlana Slapšak. Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Hrvatsko filozofsko društvo, Plejada.
8. Bradbrook, M. C. (1962.): *The Rise of the Common Player: a Study of Actor and Society in Shakespeare's England*, London: Chatto and Windus.
9. Bradford, G. (1936.): *Elizabethan Women*, Cambridge: Cambridge University Press.
10. Bradley, A. C. (1985.): *Shakespearean tragedy: lectures on Hamlet, Othello, King Lear, Macbeth*, London: Macmillan.
11. Briggs, J. (1983.): *This Stage-Play World: English Literature and its background 1580 – 1625*, Oxford: Oxford University Press.
12. Butler, J. (2001.): *Tela koja nešto znače: o diskurzivnim granicama "pola"*, Beograd: Samizdat B92.

13. Butler, J. (2000.): *Nevolje s rodom: feminizam i subverzija identiteta*, Zagreb: Ženska infoteka.
14. Camden, C. (1952.): *The Elizabethan Woman: A Panorama of English Womanhood, 1540-1640*, London: Cleaver-Hume Press Limited.
15. De Certeau, M. (2002.): *Invencija svakodnevnice*, Zagreb: Naklada MD.
16. Cixous, H. (1990.): *The Body and the Text: Cixous, Hélène, Reading, and Teaching*, New York: Harvester Wheatsheaf.
17. Eagleton, T. (2002.): *Ideja kulture*, Zagreb: Jesenski i Turk.
18. Foucault, M. (1984.): *Znanje i moć*, Zagreb: Nakladni zavod Globus.
19. Greenblatt, S. (1980.): *Renaissance Self-Fashioning: From More to Shakespeare*, Chicago and London: University of Chicago Press.
20. Heidegger, Martin (1985.): *Bitak i vrijeme*, Zagreb: Naprijed.
21. Irigaray, L. (1999.): *Ja, ti, mi: za kulturu razlike*. Zagreb: Ženska infoteka.
22. Jambrešić Kirin, Renata (2008.): *Dom i svijet*, Zagreb: Centar za ženske studije.
23. Kultura, drugi, žene (2010.), ur. Jasenka Kodrnja, Svenka Savić, Svetlana Slapšak. Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Hrvatsko filozofsko društvo, Pleajda.
24. Kulturni stereotipi, kocepti identiteta u srednjeeuropskim književnostima (2012.), ur. Dubravka Oraić Tolić i Ernó Kulcsár Szabo.
25. Moi, Toril (2007.): *Seksualna-tekstualna politika: feministička književna teorija*, Zagreb: AGM.
26. Solar, Milivoj (2005.): *Retorika postmoderne – ogleđi i predavanja*, Zagreb: Matica hrvatska.
27. Stone, L. (1977.): *The Family, Sex and Marriage in England, 1500-1800*, London: Penguin.
28. Šporer, D. (2005.): *Novi historizam. Poetika kulture i ideologija drame*, Zagreb: AGM.
29. Woolf, Virginia (2003.): *Vlastita soba*, Zagreb: Centar za ženske studije.

30. Zlatar, A. (2004.): *Tekst, tijelo, trauma: ogledi o suvremenoj ženskoj književnosti*, Zagreb: Naklada Ljevak.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

5.000,00

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
Akademik Senker Boris

Potpis _____
prof.dr.sc. Helena Sablić-Tomić

Potpis _____
Ana Penjak, dipl. anglist i talijanist

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)

U Zagrebu, 22.03.2013.

Potpis _____
Ana Penjak, dipl. anglist i talijanist

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Ivo Perkušić, dipl. anglist i talijanist		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Doktorski studij književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	8122		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Pero Perkušić		
Datum i mjesto rođenja:	02.08.1981., Split, Hrvatska		
Adresa:	Starčevićeva 21, Split, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	0911265226		
E-mail:	ivo.perkusic@gmail.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sveučilište u Zadru - Odjel za engleski jezik i književnost , <i>Dodiplomski studij engleskog jezika i književnosti</i>, Dodiplomski, Hrvatska 2. Sveučilište u Zadru - Odjel za talijanski jezik i književnost , <i>Dodiplomski studij talijanskog jezika i književnosti</i>, Dodiplomski, Hrvatska 3. Sveučilište u Splitu - Umjetnička akademija u Splitu , <i>Preddiplomski studij glume</i>, Preddiplomski, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<ul style="list-style-type: none"> - od 2004. do 2010. honorarno na Radio Dalmaciji (Kulturni program) - od 2009. do 2012. honorarno na Novoj TV (Zabavni program) - od 2005. do 2012. honorarno igrao u nizu predstava u HNK-u Split i HNK-u Šibenik - od listopada 2011. zaposlen u Gradskom kazalištu mladih u Splitu
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Dario Fo - dramatičar i glumac
Engleski:	Dario Fo - dramtist and actor
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	

Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Znanost o umjetnosti / Teatrologija i dramatologija		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)			
(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof.dr.sc. Živko Nižić	Sveučilište u Zadru, Hrvatska	znizic@unizd.hr
Drugi mentor:			
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<p>1. Ž. Nižić, <i>Od Foše do Atlantide (moja Stoše!)</i>, <i>Stoše od Foše</i> (adaptacija "Kate kapuralice" Vlaho Stullija), Sveučilište u Zadru, Zadar, 2012.</p> <p>2. Književnost, umjetnost, kultura između dviju obala Jadrana / Letteratura, arte, cultura tra le due sponde dell'Adriatico. Zbornik radova međunarodnog znanstvenog skupa; ur. N. Balić-Nižić, N. Jakšić, Ž. Nižić / Sveučilište u Zadru, Zadar, 2010.</p> <p>3. Ž. Nižić, <i>Dialetto nell'impegno politico e nell'identita' zaratina nell'opera di Luigi Bauch</i>, Književnost, umjetnost, kultura između dviju obala Jadrana / Letteratura, arte, cultura tra le due sponde dell'Adriatico. Zbornik radova međunarodnog znanstvenog skupa; Sveučilište u Zadru, Zadar, 2010.</p> <p>4. Ž. Nižić, <i>Pier Paolo Pasolini, "Calderon" - La vita e' tre sogni ("La vendetta pneuma del diverso") Il doppio nella lingua e nella letteratrua italiana</i>. Atti del Convegno Internazionale a cura di M. Čale, T. Peruško, S. Roić, A. Iovinelli, FF press, Talijanski institut za kulturu, Zagreb, 2008.</p> <p>5. Ž. Nižić / N. Balić-Nižić, <i>Nikola Tommaseo i tisak (Niccolo' Tommaseo e la stampa dalmata)</i>, Sveučilište u Zadru, zadar, 2009.</p>		
Drugi mentor:			
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>Ovaj rad će istražiti golemi Foov opus i izbor tema u kojima se iskazao kao vrlo vješt dramatičar, oblikujući svoje tekstove uvijek izravno prema glumčevim potrebama, to jest, većinom svojim vlastitim, budući da je sam izvodio svoja djela. Ta činjenica čini ga još zanimljivijim za proučavanje. <i>Dario Fo - dramatičar i glumac</i> odnos je dviju snaga u jednom biću koje ravnopravno funkcioniraju: stoga je jedan od sadržajnih ciljeva disertacije, namijenjene toj temi, prikaz cijeloživotne simbioze dramatičara između pisane riječi i njezinog oživljavanja na sceni. Zanimljiv životni kontekst, kako kontekst stvaranja dramskih djela, tako i onaj izvedbeni, učinili su Foa jednom od rijetkih pojava u svjetskom teatru, uzmemo li u obzir i činjenicu da je sam stvarao i scenografiju te kostime za predstave. Foov privatni život na liniji koja nikada nije isključivala svoj teatarski pandan, već ga je uvijek presijecala i davala mu ambigvitetnu notu, neizostavan je dio njegove kazališne vrijednosti i područje mogućeg višeslojnog istraživanja. Uže područje rada svakako bi bilo posvećeno ne samo fundamentalnom egzistencijalnom nego i poetičkom jedinstvu njegovih trojnih funkcija (glumac, dramatičar, redatelj). Rad će pokušati utvrditi načine na koje se Fo snalazi u svima njima, a napose precizne postupke kojima se Fo koristi u svojem glumačkom i književnom radu, sprežući ideje s njihovom realizacijom na kazališnim daskama, uvijek u neposrednom kontaktu s publikom.</p>		
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>This thesis will explore prolific work of Dario Fo and his choices of themes where he proved himself as a very skillful dramatist shaping his plays always according to his own needs as an actor. It will cover all the aspects of Dario Fo - as playwright, actor and scenographer. It will provide the historical background of his theatre which draws its strenght from the old Italian</p>		

	traditions of the harlequin and <i>commedia dell'arte</i> and transforms them into uniquely powerful and popular instruments of contemporary political theatre. The thesis will also present in-depth analyses of specific works and the contribution of Franca Rame (his wife) in his theatrical life.
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
1. Iščitanje niže navedene literature - iščitavanjem literature sistematizirao sam najvažnije segmente Foova privatnog i profesionalnog života - istražio sam i citatima potkrijepio njegov odabir tema, te razradio podrijetlo i susatvnost njegove metodologije rada	
2. Iščitanje brojnih članaka objavljenih u relevantnim talijanskim časopisima, dnevnom i tjednom tisku - u brojnim talijanskim tiskovinama objavljeni su članci, intervjui i rasprave o Foovim publikacijama, predstavama i teorijskom radu - kroz novinske članke uočava se i nekonvencionalniji pristup Foovom radu i njegovu umjetničkom životu	
3. Intervju s Darijom Foom - osobno sam imao priliku upoznati Darija Foa i voditi intervju s njim, a čiji je dio objavila i <i>Slobodna Dalmacija</i> - postavljajući pitanja izravno sam došao do odgovora o Foovim političkim, društvenim i kazališnim promišljanjima	
Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)	
Cilj ovoga istraživanja je prikazati autorsku osobnost Darija Foa kao novovjeki primjer tradicionalnog jedinstva glumačkog i spisateljskog habitusa. U istraživanju dramskog segmenta, rad bi prikazao Foovo poimanje satiričnog i satire koju crpi iz tradicijskih i suvremenih slojeva talijanskog glumišta, napose njegova pučkog nasljeđa. U Hrvatskoj je Foov rad malo ili gotovo potpuno nepoznat. Potvrda tomu jest i činjenica da na hrvatskom jeziku ne postoji tiskanih službenih prijevoda njegovih djela, na pozornicama se rijetko postavlja, a u suvremenim teorijskim raspravama o teatru rijetko se spominje, često potpuno izostavlja.	
Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)	
Temeljni metodološki postupak ovoga rada predstavlja analizu Foovog izbora tema i njegova umjetničkog izraza iskazanog kroz impuls igre na sceni. Relevantna literatura napisana na temu Foovog dramskog i glumačkog izraza koristit će se kao oslonac pri specijalizaciji općih spoznaja vezanih uz talijanskog nobelovca. Naglasit će se i shvaćanje književnog djela kao sastavnice komunikacijskog kanala. Slijedom toga sustavno će se primjenjivati metoda analize sadržaja s naglaskom na odašiljača književne poruke te njezine primatelje i sredstva prijenosa. Činjenica da je Fo još uvijek vrlo aktivan u talijanskom književno-kazališnom i društvenom životu sama za sebe nudi metodu ispitivanja ostvarenu putem intervjuja kojeg sam vodio s glasovitim dramatičarom-glumcem. Biografski fakti iz Foova života neće se taksativno navoditi, ali će se sami po sebi nužno implementirati u interpretativno-analički metodološki sustav. Rad će obuhvatiti i stilske osobine Foovih tekstova, kao i druge strukturalne karakteristike. Historiografsko istraživanje u ovom radu odnosi se na reference na talijansku književno-kazališnu povijest, u prvom redu komediju <i>dell'arte</i> , iz koje je Fo crpio teme za svoja djela i na čijim je zakonitostima utemeljio vlastiti dramsko-glumački izraz. Naglašena politička dimenzija Foova stvaralaštva u nepobitnom je fokusu njegova glumačko-dramskog angažmana, a može se nametnuti kao točka osporavanja znanstveno-književnog interesa koji mu pridajem. Međutim, detaljno razrađena dramaturgija, književno-teoretska podloga, brojna uprizorenja njegovih komada, kako u Italiji tako i inozemstvu, te prijevodi koji se čitaju diljem svijeta, potvrđeni Nobelovom nagradom, svjedoče suprotno.	
Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)	
Monografski prikaz posvećen radu ove izuzetne autorske osobnosti bio bi doprinos razumijevanju društveno-političkog, osobnog i poetičkog konteksta njegova dramskog, glumačkog i redateljskog izraza. U nedostatku ikakvih eseja, kritika, biografija i naravno prijevoda posvećenih životu i djelima talijanskog nobelovca, izučavanju književnog, kazališnog, ali i teatrološkog doprinosa Darija Foa značilo bi potpuno ključne praznine, uvid u autorski opus što je hrvatskoj kulturi i znanosti o kazalištu s nespravnom ostao nedovoljno znanom sastavnicom potpunije slike suvremenog europskog kazališta.	
Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)	
1. Artese, Erminia <i>Dario Fo parla di Dario Fo - intervista e saggio introduttivo di Erminia Artese</i> , Edizione Lerici, Cosenza, 1977.	

2. Barsotti, Anna *Eduardo, Fo e l'attore-autore del Novecento*, Bulzoni Editore, Rim, 2007.
3. D'Angeli, Concetta e Simone Soriani *Coppia d'arte Dario Fo e Franca Rame con dipinti, testimonianze e dichiarazioni inedite*, Edizioni Plus - Pisa University Press, Pisa, 2006.
4. de Pasquale, Elena *Il segreto del giullare - La dimensione testuale nel teatro di Dario Fo*, Liguori Editore, Srl, Napulj, 1999.
5. Farrell, Joseph *Dario Fo & Franca Rame - Harlequins of the Revolution*, Methuen, London, 2001.
6. Farrell, Joseph and Antonio Scuderi *Dario Fo - Stage, Text and Tradition*, Southern Illinois University, USA, 2000.
7. Fo, Dario *Mistero Buffo*, Einaudi Editore, Torino, 2003.
8. Fo, Dario *Manuale minimo dell'attore*, Giulio Einaudi Editore s.p.a., Torino, 2001.
9. Fo, Dario *Il paese dei Mezarat - I miei primi sette anni (e qualcuno in piu')*, Universale Economica Feltrinelli, Milano, 2006.
10. Fo, Dario *Le commedie di Dario Fo*, Einaudi Editore, Torino, 1984.
11. Fo, Dario *Le commedie di Dario Fo e Franca Rame*, Einaudi Editore, Torino, 1998.
12. Fo, Dario *Il Papa e la Strega e altre commedie*, Einaudi Editore, Torino, 1994.
13. Fo, Dario *Sotto paga! Non si paga!*, Einaudi Editore, Torino, 2008.
14. Fo, Dario *Il Diavolo con le zinne*, Einaudi Editore, Torino, 1998.
15. Fo, Dario *Morte accidentale di un anarchico*, Einaudi Editore, 1974.
16. Fo, Dario *L'amore e lo sghignazzo*, Ugo Guanda Editore, Parma, 2007.
17. Fo, Dario *L'apocalisse rimandata*, Ugo Guanda Editore, Parma, 2008.
18. Fo, Dario *Gesu' e le donne*, Rizzoli, Milano, 2007.
19. Manin, Giuseppina *Dario Fo - Il mondo secondo Fo*, Ugo Guanda Editore, Parma, 2007.
20. Marinai, Eva *Gobbi, Dritti e la satira molesta - copioni di voci immagini di scena (1951 - 1967)*, Edizioni ETS, Pisa, 2007.
21. Molinari, Cesare *L'attore e la recitazione*, Editori Laterza, Segrate (MI), 2008.
22. Molinari, Cesare *Storia del teatro*, Editori Laterza, Segrate (MI), 2008.23.
23. Pizza, Marisa *Al lavoro con Dario Fo e Franca Rame*, Bulzoni Editore, Rim, 2006.
24. Petlevski, Sibila *Drama i vrijeme*, Hrvatski centar ITI, Zagreb, 2007.
25. Puppa, Paolo *Il teatro di Dario Fo dalla scena alla piazza*, Marsilio Editori, Bologna, 1978.
26. Soriani, Simone *Dario Fo: Dalla commedia al monologo (1959 - 1969)*, Titivillus Edizioni, Pisa, 2007.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)		
-		
Predloženi izvori financiranja istraživanja		
Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		
Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme		
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.		
Potpis _____ prof.dr.sc. Živko Nižić		
Potpis _____ Ivo Perkušić, dipl. anglist i talijanist		
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.		
U Zagrebu, 11.02.2013.		
Potpis _____ Ivo Perkušić, dipl. anglist i talijanist		

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA			
TESTNI OBRAZAC			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Snježana Zrinjan, prof. hrvatskoga jezika i jugoslavenskih književnosti		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Doktorski studij književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	8237		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Zvonko Laljak		
Datum i mjesto rođenja:	01.07.1967., Brežice, Slovenija		
Adresa:	Bana Josipa Jelačića 52/1, Zaprešić, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	0981675540		
E-mail:	snjezana.zrinjan1@zg.t-com.hr		
ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. , , ,		
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	Od 1992. do danas - Poštanska i telekomunikacijska škola, Zagreb, profesor hrvatskoga jezika 1992. - X. gimnazija		
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1.		
NASLOV PREDLOŽENE TEME			
Hrvatski:	Implementacija posmodernističkih književnih djela u nastavu hrvatskoga jezika u četverogodišnjim strukovnim školama		
Engleski:	The Implementation of Postmodern Fiction in Regular Classes of Croatian Language in Four-Year Vocational Schools		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Interdisciplinarnе humanističke znanosti / Metodike nastavnih predmeta humanističkih znanosti		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)			
(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof.dr.sc. Sanja Roić	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	sroic@ffzg.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<p>2005:/uredila/<i>Hrvatsko-talijanski književni odnosi</i>, 9, Zagreb: FF press.</p> <p>2006: <i>Stranci. Portreti s margine, periferije i granice</i>. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.</p> <p>2007: <i>Il passato e il presente dell'italianita sulla sponda orientale dell'Adriatico</i>. In: Franco Botta, Italo Garzia, Pasquale Guaragnella (a cura di).</p> <p><i>La questione Adriatica e l'allargamento dell'Unione europea</i>, Franco Angeli editore, Milano, pp. 89-108.</p> <p>2008:/uredila s M. Čale, T. Peruško, A. Lovinellijem/. <i>Il doppio nella lingua e nella letteratura italiana</i>, FF press & IIC Zagabria.</p> <p>2008 a Accardo, Anna Lucia; Roić, Sanja. <i>Territori di confine, spazi di mobilità, passaggi, soglie, terre di nessuno</i> u Chemello, Adriana; Musetti, Gabriella, ur., Il Ramo d' oro, Trieste, str. 145.-154.</p>		
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>U prvom dijelu rada razmotrit će se teorijske mogućnosti uključivanja konkretnih postmodernističkih djela u redovnu nastavu hrvatskoga jezika u 1. razredu srednjih strukovnih škola (Alessandro Baricco, <i>Ilijada</i>), 2. razredu srednjih strukovnih škola (Umberto Eco, <i>Ime ruže</i>) i četvrtom razredu srednjih strukovnih škola (Borges, <i>Aleph</i>; Calvino, <i>Ako jedne zimske noći neki putnik</i>). Komentirat će se razlozi njihova uključivanja te načini njihove interpretacije koju će slijediti AV materijali.</p> <p>U drugom dijelu rada empirijsko će istraživanje ukazati na recepciju tih djela od strane učenika te na motiviranost profesora da izvanprogramske sadržaje uključe u redovnu nastavu hrvatskoga jezika.</p>		
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>The first part of this study focuses onto the possibilities of including specific postmodern fiction in the class of Croatian language in the 1st class of vocational schools (Alessandro Baricco-<i>Iliad</i>), in the 2nd class of vocational schools (Umberto Eco-<i>The Name of the Rose</i>) and in the 4th class of vocational schools</p> <p>(Borges-<i>Aleph</i>; Calvino-<i>If on a Winter's Night a Traveler</i>). This is further supported by reasons for their inclusion and the models for their interpretation wich vill be followed by suitable audio-visual material.</p> <p>In the second part of the study an extensive empirical research deals with the reception of these literary works from the student's perspective as well as with the teacher's motivation to include some subject-matter that is outside of program in the regular class of Croatian language.</p>		
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)			

U postojećem nastavnom programu iz hrvatskoga jezika za četverogodišnje strukovne škole, postmodernizam se ističe kao svojevrsno "lice" suvremene književnosti te se ukazuje na potrebu objašnjenja intertekstualnosti i intermedijalnosti kao njegovih značajki. Ne navodi se niti jedno postmodernističko djelo iz svjetske književnosti koje bi se moglo interpretirati.

Rad propituje mogućnosti uključivanja konkretnih postmodernističkih djela (Baricco, Ilijada; Eco, Ime ruže; Borges, Aleph i Calvino, Ako jedne zimske noći neki putnik) u redovnu nastavu hrvatskoga jezika kako bi se uspostavila relacija između književne tradicije i suvremenosti i kako bi suvremena djela "pomogla" učenicima u shvaćanju poetika pojedinih književnih razdoblja i pojedinih pisaca. Empirijsko istraživanje pokazat će zainteresiranost profesora da uključe navedena djela u redovnu nastavu te recepciju tih djela kod učenika.

Autorica je kao profesorica hrvatskoga jezika uključena u nastavnu praksu u četverogodišnjim strukovnim školama, a kao nastavnik-praktičar i autorica udžbenika za četverogodišnje strukovne škole motivirana je za provođenje istraživanja koja mogu unaprijediti nastavnu praksu. Ta vrsta istraživanja u Hrvatskoj je rijetka, autorica će istražiti o kojim se istraživanjima radi i relevantne spoznaje uključiti u svoje istraživanje.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Istraživanjem se nastoji valorizirati postojeće stanje u svezi s recepcijom postmodernističkih književnih djela u nastavi hrvatskoga jezika. Polazna hipoteza je da je državna matura iz hrvatskoga jezika uvjetovala da se profesori hrvatskoga jezika strogo drže nastavnih programa kako bi mogli u okvirima (pre)malenog broja sati (uglavnom tri sata tjedno) obraditi sve propisane sadržaje.

Ipak, profesori su spremni prihvatiti, odnosno uključiti u nastavu djela postmodernističkih autora, osobito ako omogućuju: bolje razumijevanje nastavnih sadržaja iz programa za redovnu nastavu te zanimljivost nastavnih sadržaja učenicima što ih može potaknuti na kreativnost. Sljedeća je polazna točka pretpostavka da su učenici zainteresirani za postmodernistička djela, osobito ako im se predstave na zanimljiv način.

Pod time se ponajprije podrazumijeva AV metoda, osobito kratak film kao didaktički materijal.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Eksperimentalno istraživanje koje će potvrditi (ili odbaciti) navedene hipoteze sadrži anketiranje učenika strukovnih škola (1., 2. i 4. razred) nakon što su održani nastavni sati na kojima se obrađuju ulomci iz navedenih djela: Bariccova kratka priča Hriseida iz njegove Ilijade (1. razred), ulomak iz Ecovog romana Ime ruže (2. razred), ulomak iz Borgesovog Alepha te ulomak iz Calvinovog romana Ako jedne zimske noći neki putnik (4. razred). Anketom će biti obuhvaćeno ukupno dvjestotinjak učenika (1., 2. i 4. razred četverogodišnjih strukovnih škola) u različitim hrvatskim gradovima te njihovi profesori (pet-deset profesora).

Za eksperimentalno istraživanje bit će korištena po dva anketna lista za svaki razred (odnosno za svaku nastavnu jedinicu), jedan za učenike, a jedan za nastavnike književnosti. Metodom interpretacije ostvarit će se metodički uzorci za interpretaciju ulomaka književnih djela na nastavnom satu, Av metodom nastojat će se vizualizirati određena značajka književnoga djela, nastojat će se koristiti suvremene nastavne metode u ostvarenju konkretnih nastavnih sati. Metodom anketiranja provest će se anketa među učenicima i profesorima, a metoda deskripcije koristit će se u opisu nastavnih sati te teorijski relevantnih činjenica važnih za ostvarenje ciljeva navedenog istraživanja.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

U znanstvenom smislu rezultati istraživanja ukazat će na recepciju postmodernističkih književnih djela kod učenika prvih, drugih i četvrtih razreda srednjih strukovnih škola te na mogućnost njihove interpretacije u nastavi hrvatskoga jezika. U tom smislu dobiveni rezultati mogu biti i polazište za nova istraživanja nastavne prakse te biti korisna smjernica u kreiranju novih nastavnih planova i programa.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Calvino, Italo, *Američka predavanja, Šest prijedloga za sljedeće tisućljeće*, Ceres, Zagreb, 2002.

Garcia, Jorge J. E., *Literary Philosophers: Borges, Calvino, Eco*, London, Routledge, 2002.

Hutcheon, Linda, *A Poetics of Postmodernism*, Routledge, New York & London, 1988.

Lodge, David, *Načini modernog pisanja*, Globus, Zagreb, 1977.

Popper, Karl, *Nedovršena potraga, Intelektualna autobiografija*, Zagreb, Algoritam, 2004.

Mattes, Wolfgang, *Methoden fur Unterricht - 75 kompakte Ubersichten fur Lehrende un Lernende*, Bildungshaus Schulbuchverlage, GmbH, 2004.

Oraić-Tolić, Dubravka, *Intertekstualnost i autoreferencijalnost*, Zavod za znanost o književnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 1993.

Peruško, Tatjana, *Roman u zrcalu*, Naklada MD, Zagreb, 2000.

Rosandić, Dragutin, *Metodika književnoga odgoja*, Školska knjiga, Zagreb, 2005.

Baum P., Holtgen S., *Lexicon der Postmoderne, Von Abjekt bis Žižek*, Projekt Verlag, Bochum/Freiburg, 2010.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

500 kn

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja		

(navesti samo ako je potrebno)

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____

prof.dr.sc. Sanja Roić

Potpis _____

Snježana Zrinjan, prof. hrvatskoga jezika i jugoslavenskih
književnosti

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom
sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)

TESTNI OBRAZAC

U Zagrebu, 25.03.2013.

Potpis _____

Snježana Zrinjan, prof. hrvatskoga jezika i jugoslavenskih književnosti

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA**OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE**

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Ana Dugandžić, prof. engleskog jezika i književnosti i ukrajinskog jezika i književnosti		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Lingvistika		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	8266		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Biserka i Jakov		
Datum i mjesto rođenja:	05.06.1979., Čakovec, Hrvatska		
Adresa:	Nova cesta 171, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	098/9511591		
E-mail:	adugandz@ffzg.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, engleski jezik i književnost i ukrajinski jezik i književnost , Dodiplomski, Hrvatska (2003./2004.)
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	svibanj 2010. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, lektor za ukrajinski jezik na Odsjeku za istočnoslavenske jezike i književnosti 2005. – 2010. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, vanjski suradnik na Odsjeku za istočnoslavenske jezike 2007. – 2010. PricewaterhouseCoopers d.o.o. – prevoditelj za engleski jezik 2003. – 2007. Škola stranih jezika Sova – profesor engleskog jezika
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Dugandžić, Ana. Україністика на філософському факультеті Загребського університету // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманва М. Я. Плющ. Київ : Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманва, 2012. 195-198 (predavanje, objavljeni rad, stručni). 2. Dugandžić, Ana. Контрастивні дослідження української фразеології в Хорватії. // Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур. 16 (2011) ; 52-64 (članak, znanstveni). 3. Dugandžić, Ana; Pavlešen Dariya. Елементи гри на уроках української мови в початкових класах. // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. 7 (2012) ; 64-70 (članak, stručni).

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Somatski frazemi u hrvatskom i ukrajinskom jeziku		
Engleski:	Somatic phrasemes in Croatian and Ukrainian languages		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filologija / Slavistika		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)			
(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof.emer. Milenko Popović	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	mpopovic@ffzg.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<ol style="list-style-type: none"> Popović, M., Trostinska, R. (2012). Kako tretirati vokativ imenica u suvremenom standardnome hrvatskom, ukrajinskom i ruskome jeziku? <i>Stručak riječima ispunjen</i>. Zbornik radova posvećen Antici Menac o njezinu 90. rođendanu. Zagreb: Filozofski fakultet Sveuč. u Zagrebu – FF-press, 85-96. Popović, M., Trostinska, R. (2012). Suvremeni hrvatski standardni jezik prema suvremenim istočnoslavenskim standardnim jezicima (sustavi vokalnih fonema, grafija). <i>Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje</i>, 38/1, Zagreb, 157-173. Popović, M., Trostinska, R. (2011). O valentnosti i spojivosti. <i>Slavenski jezici u usporedbi s hrvatskim</i>, II. (ur. D. Sesar). Zagreb: Filozofski fakultet Sveuč. u Zagrebu – FF-press, 169-172. Popović, M., Trostinska, R. (2011). Principi pravopisa hrvatskoga, ruskoga i ukrajinskoga. <i>Slavenski jezici u usporedbi s hrvatskim</i>, II. (ur. D. Sesar). Zagreb: Filozofski fakultet Sveuč. u Zagrebu – FF-press, 163-168. Popović, M., Trostinska, R. (2009). Nešto drugačija interpretacija nekih afiksa (na materijalu hrvatskoga, ruskoga i ukrajinskoga jezika). <i>Slavenski jezici u usporedbi s hrvatskim</i>, I. (ur. D. Sesar). Zagreb: Filozofski fakultet Sveuč. u Zagrebu – FF-press, 11-18.		
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	U ovom radu utvrđuju se korpusi i kontrastivno analiziraju somatski frazemi hrvatskoga i ukrajinskog jezika. Uspoređuju se njihovi strukturno-gramatički oblici i semantika, imajući na umu Jakobsonovu tezu da su, bez obzira na divergentne promjene u procesu razvoja, slavenski jezici na svim jezičnim razinama sačuvali solidan zajednički fond naslijeđenih crta, pa je i nakon raspada zajednice određena količina promjena zajednička i konvergentna. Frazemi u sustavu jezika ulaze u paradigmatске, a na planu govora u sintagmatske odnose koji su uvjetovani različitim semima u strukturi značenja. Istražuje se semantička paradigma somatskih frazema dvaju jezika, a posebna pažnja posvećuje se problemu koji je istaknuo još Humboldt – međujezičnoj sinonimiji, koja, analogno leksičkoj, postoji i na planu frazeologije, što će pokazati na koji način iste pojmove razumiju dva naroda stvarajući vlastite slike svijeta. Pokušava se utvrditi koliki udio u značenju frazema proizlazi i iz somatske sastavnice.		
Sažetak na engleskom jeziku:			

(maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)

This work determines corpuses and contrastively analyses somatic phrasemes of Croatian and Ukrainian languages. It compares their structural and grammatical forms, and semantics, having in mind Jakobson's thesis that, regardless of divergent changes in the development process, Slavic languages on all levels of language retained a solid common fund of inherited characteristics, so even after the break-up of the branch, a certain amount of changes is shared and convergent. Phrasemes in the language system enter paradigmatic, and at the level of speech, syntagmatic relations that are conditioned by different semes in the structure of meaning. The semantic paradigm of somatic phrasemes in the two languages is explored, and particular attention is paid to the problem pointed out already by Humboldt – cross-linguistic synonymy, which also exists in phraseology, presenting the way the two nations understand the same concepts in creating their own world pictures. It tries to determine the share in the meaning of a phraseme arising from the somatic component.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Frazeologija se kao znanstvena disciplina pojavljuje tek početkom 20. stoljeća. Početak njenog formiranja povezuje se s imenom švicarskog stilista Charlesa Ballyja koji je u svojim dvjema knjigama (*Précis de stylistique*, 1905 i *Traité de stylistique française*, 1909) objasnio da bit frazeološke jedinice leži u semantičkoj oznaci, tj., prema njemu, možemo reći da je pred nama frazeološki izraz ako u nekoj sintagmi svaka gramatička jedinica djelomično ili u cijelosti izgubi svoje značenje i jedino cjelokupna sintagma ima jasan smisao.

Intenzivno bavljenje frazeologijom bilo je najizraženije u bivšem Sovjetskom Savezu, prvenstveno u vezi s ruskim jezikom, pa se može smatrati da se frazeologija, polazeći od E.D. Polivanova, tamo prvotno i formirala kao samostalna disciplina, a najznačajniji za njezin razvoj bio je V.V. Vinogradov, koji 40-ih godina 20. stoljeća, na temelju ideja C. Ballyja, razrađuje vlastitu koncepciju. Prema njemu, ustaljenost frazeološke jedinice posljedica je njezine semantičke cjelovitosti. Vrlo značajne bile su njegova semantička klasifikacija frazemā i razrada stupnja sraslosti i promjena u semantici sastavnica. Među najvažnijim nastavljajima Vinogradovljevih istraživanja, pripadnicima vinogradovske škole, potrebno je spomenuti B. Larina, V. Arhangel'skog, O. Babkina, M. Šanskog, A. Kunina, A. Molotkova, L. Rojzenzona, V. Žukova, V. Teliju, V. Mokienka.

Od 60-ih godina 20. stoljeća bavljenje frazeologijom postaje sve značajnije i u ostalom dijelu Europe, a 90-ih godina pojavljuje se i novi smjer u frazeologiji – kulturološki, no bez obzira na mnoge pokušaje njihova rješavanja, pitanja kao što su osnovni pojmovi, problemi frazeološke semantike, opseg frazeologije i objekt proučavanja frazeologije još uvijek su aktualna.

Specifičnost objekta istraživanja izaziva i poteškoće u određivanju frazeološke razine u hijerarhiji jezičnih struktura, koju frazeologija narušava, budući da se ne može klasificirati ni u jednu kanonsku razinu analize.

U hrvatskoj lingvistici frazeološka istraživanja započela su člankom A. Menac „O strukturi frazeologizma” (1970/1971), a velik značaj imala je serija malih frazeoloških rječnika, čiji je A. Menac bila osnivač i suautor.

Kapitalno djelo rane hrvatske frazeologije bio je dvojezični (prvi u bivšoj SFRJ) dvosveščani *Rusko-hrvatski ili srpski frazeološki rječnik* iz 1979/80. grupe autora: A. Menac (urednica), T. Korać, M. Popović, M. Skljarov, R. Venturin, R. Volos, koje ujedno predstavlja i početak zagrebačke frazeološke škole. U hrvatskoj je frazeologiji svakako potrebno istaknuti još J. Matešića, koji je 1982. godine izdao prvi fundamentalni *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika* u nekadašnjoj SFRJ.

U ukrajinskoj lingvistici svakako su najvažniji doprinosi u području frazeologije dali O. Potebnja, B. Larin, L. Bulahovs'kyj, L. Skrypnyk, G. Udovychenko, F. Medvedjev, M. Alefirenko, B. Ažnjuk, V. Uščenko i dr. Ovdje treba istaknuti da se u ukrajinskoj frazeologiji jako osjetio utjecaj lingvofilozofske koncepcije Potebnje, koji – priklonivši se Humboldt – u jeziku vidi izraz narodnoga duha i ukazuje na stvaralačku ulogu riječi u procesu stvaranja misli, ističući da se „na riječ ne može gledati kao na izraz gotove misli, nego obrnuto”, da je „riječ izraz misli samo onoliko koliko služi kao sredstvo za njezino oblikovanje”. Već je iz ovoga kratkoga citata vidljivo da je i Potebnja, premda poslije Humboldta, također jedan od onih lingvista koje možemo smatrati začetnicima onoga što danas zovemo kognitivnom lingvistikom.

Što se tiče hrvatsko-ukrajinskih frazeoloških rječnika, 1985. prvi je iz već spomenute serije izašao *Hrvatskosrpsko-rusko-ukrajinski frazeološki rječnik* autorica A. Menac i R. Trostinske, koji je doživio i svoje drugo izdanje kao *Hrvatsko-rusko-ukrajinski frazeološki rječnik* (1993), a treba spomenuti i *Hrvatsko-slavenski rječnik poredbenih frazema* autorice Željke Fink-Arsovski (2006) u kojem je polazni jezik hrvatski, a ciljni su osam slavenskih, ukrajinski je u ovom rječniku zastupljen s najvećim brojem ekvivalentnih frazema (autor. za ukr. jezik

je R. Trostinska).

Poredbeno istraživanje hrvatske i ukrajinske frazeologije započelo je radom R. Trostinske „Фразеологічні паралели в українській і сербохорватській мовах“ (1982), u kojem su osnovni kriteriji pri usporedbi frazema ukrajinskog i hrvatskog jezika bili: frazeološko značenje, slikovitost, ekspresivno-emocionalna konotacija i strukturno-gramatički oblik, a kontrastivna istraživanja hrvatske i ukrajinske frazeologije s raznih aspekata nastavljaju M. Popović i R. Trostinska. Godine 1987. pojavljuje se njihov prvi rad s frazeološkom tematikom: „Pokušaj određivanja tipoloških i genetskih podudarnosti u petnaest frazeologizama hrvatskosrpskog, ruskog, ukrajinskog, poljskog, češkog i slovačkog jezika“, a dalje slijede njihovi radovi posvećeni vizualnosti u frazemima, međujezičnoj frazeološkoj homonimiji, kulturološko-frazeološkoj problematici i dr.

Dakle, u svojim su radovima vezanima za frazeologiju, od kojih smo naveli samo neke, M. Popović i R. Trostinska pokrili određena pitanja usporedbe ukrajinske i hrvatske frazeologije, ali se nisu posebno bavili komparacijom somatske frazeologije.

Što se tiče proučavanja somatske frazeologije, u Hrvatskoj postoji doktorska disertacija B. Kovačević *Hrvatska somatska frazeologija* (2006), a drugi je autori nisu sustavno proučavali, nego su se u svojim člancima fragmentarno bavili samo nekim njenim pitanjima (u pojedinim govorima, ili samo pojedinim dijelovima tijela).

U ukrajinskoj frazeologiji dostupan je nešto veći broj disertacija i radova, ali, kao i u hrvatskoj, oni obrađuju samo određene aspekte somatske frazeologije.

Usporedba somatske frazeologije hrvatskoga i ukrajinskoga jezika do danas još nije napravljena; štoviše, ne postoji niti jedan članak, niti jedna radnja koja bi se ticala te teme, što potvrđuje aktualnost i nužnost ovog istraživanja.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Prvi cilj istraživanja jest utvrditi korpuse somatskih frazemā u dvama jezicima, zatim odrediti njihove sličnosti i razlike u pogledu gramatičke strukture i semantike, posebno istražiti njihove semantičke paradigme, a kod određenoga broja frazemā i različite kulturne kontekste u kojima su nastali te utvrditi koliki udio u značenju frazema proizlazi iz same somatske sastavnice.

Pretpostavlja se da u hrvatskom i ukrajinskom jeziku ima mnogo oblikom podudarnih, ili vrlo sličnih, somatskih frazema, a također se očekuje da ih velik broj ima isto ili vrlo slično značenje, budući da im je semantika povezana s funkcijama dijelova tijela, tj. somatska sastavnica nije u potpunosti desemantizirana.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Usporedba somatskih frazemā hrvatskoga i ukrajinskog jezika provest će se na materijalu izdvojenom iz šest rječnika. Za hrvatski jezik to će biti *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika* (1982) J. Matešića i *Hrvatski frazeološki rječnik* (2003) autora A. Menac, Ž. Fink-Arsovski i R. Venturina. Za ukrajinski jezik, kao izvori će poslužiti *Словник фразеологізмів української мови* u redakciji V. O. Vynnyka (2003) i dvosveščani *Фразеологічний словник української мови* u redakciji L. S. Palamarčuka (1993). Materijal za oba jezika uzet će se također i iz *Hrvatsko-rusko-ukrajinskog frazeološkog rječnika* a (1993) autorica A. Menac i R. Trostinske te iz *Hrvatsko-slavenskog rječnika poredbenih frazema* (2006) autorice Ž. Fink Arsovski.

Nakon što se iz navedenih rječnika izdvoje svi somatski frazemi, prvo će se izvršiti analiza njihovih strukturno-gramatičkih oblika, zatim semantike, pa provesti komparacija, a detaljnija analiza obuhvatit će somatske frazeme sa sastavnicama *glava, oko, srce i ruka*.

Razradit će se i još uvijek otvoreno pitanje definicije somatskih frazema, budući da neki frazeolozi somatskim frazemima smatraju samo frazeme koji za komponentu imaju dio ljudskoga tijela, dok drugi u somatske frazeme uključuju i one koji za sastavnicu imaju dio životinjskoga tijela kad oslikavaju ponašanje čovjeka.

Kako somatski leksik spada u najstariji sloj leksika i u slavenskom svijetu ima vrlo sličnu simboliku, očekuje se da u hrvatskom i ukrajinskom jeziku ima mnogo somatskih frazemā istoga značenja, kao i oblikom jednakih, ili, točnije rečeno, vrlo sličnih (jer potpune

identičnosti ne može biti zbog razlike u naglasnim i fonološkim sustavima – Popović i Trostinska 1998, 1989).

Prema obliku, somatski frazemi, kao i frazemi općenito, mogu se podijeliti u dvije velike skupine: 1) koji odgovaraju sintagmama i 2) koji su strukturno oblikovani prema modelu rečenice. Ovdje je potrebno napomenuti da je, za razliku od termina *sintagma* u hrvatskim gramatikama, termin *словосполучення* u ukrajinskim gramatikama vrlo precizno određen. U ukrajinskoj terminologiji *словосполучення* se definira kao spoj najmanje dviju punoznačnih riječi, a frazem se, pak, može sastojati i od samo jedne punoznačne i jedne nepunoznačne riječi, može se sastojati i od dviju nepunoznačnih/sinsemantičkih (*od <i> do; від i до*). Dakle, prema definiciji *словосполучення* navedenoj u ukrajinskim gramatikama, frazem može biti i strukturno manji od *словосполучення*. Tako, na primjer, frazemi tipa *на руку* i sl. u ukrajinskoj sintaksi neće biti *словосполучення*, nego *словоформа* (u Simeonovu *Enciklopedijskom rječniku lingvističkih naziva* (1969) kalkirano kao *riječ-oblik*). U ovom radu i takvi frazemi bit će uključeni u prvu skupinu. Dalje će biti napravljena strukturno-gramatička analiza somatskih frazema dvaju jezika. Nakon nje izvršit će se semantička analiza koja će pokazati postojanje/nepostojanje polisemije, homonimije, antonimije, sinonimije (ili varijantnosti).

Prvo će se analizirati frazemi istog oblika u dvama jezicima. Među frazeme uvjetno istog oblika ubrojiti ćemo one koji sadrže riječi jednakih korijena, ali i one doslovni prijevod čijih komponenata ima isto značenje (npr.: *gledati drugim očima* – *дивитися іншими очима*). Kako bismo obuhvatili što veći broj frazemā koji su u suštini jednakog oblika, uzet ćemo u obzir i one za koje rječnici jednog jezika navode glagol kao obavezni kolokat, a rječnici drugoga kao fakultativan, kao i one kod kojih glagol možda nije jednak, ali pripada istom semantičkom polju (npr. *kružiti očima* – *бігати очима*), one kod kojih rječnici jednog jezika navode infinitiv glagola, a drugoga glagolski prilog (npr. *prekrstiti ruke* – *склавши руку*), kod kojih se rječničke natuknice razlikuju u pogledu glagolskog vida (*dati se komu u ruke* – *даватися /датися в руку кому*), one koji se razlikuju po gramatičkom broju (npr. *iz prve ruke* – *з перших рук*) i sl.

Frazeme koji prema gore navedenim kriterijima imaju jednak oblik podijelit ćemo u dvije skupine. Prvu skupinu činit će oni koji u dvama jezicima imaju jednako značenje, a drugu skupinu oni čije se značenje razlikuje nekom nijansom ili semantičkim opsegom, ili u dvama jezicima imaju različita značenja.

Vežano uz značenja somatskih frazema u hrvatskom i ukrajinskom jeziku, očekuje se da u oba jezika postoje brojna jednaka značenja, a kad nisu jednaka, da će najčešće biti vrlo slična, te da je broj značenja – koja postoje u jednom, a ne postoje u drugom jeziku – relativno malen budući da je poznato da su značenja somatskih frazema povezana s funkcijom koju relevantni dio tijela obavlja, te se uglavnom mogu prognozirati. U sastavu frazema komponenta-somatizam ne desematizira se u potpunosti, nego je riječ koja opipljivo utječe na formiranje cjelokupne semantike frazema. Komponenta-somatizam podliježe raznim semantičkim transformacijama u procesu svoje frazeologizacije, ali somatizam zadržava osnovnu dominantu svog značenja. Tijekom tumačenja frazema, odvija se proces dekodiranja konceptualnih struktura upotrijebljenih za njegovo stvaranje. U velikom broju somatskih frazema osnovno denotativno-signifikativno značenje motivirano je odgovarajućim konceptom. Na primjer, frazemi sa sastavnicom *ruka* uključuju koncept »rad« i prenose temeljne stereotipe narodne svijesti o umijeću/neumijeću izvršenja nekog posla, tj. stereotip pohvale/pokude u odnosu na dobar ili loš rad.

Predvidljivost značenja frazema, tj. mogućnost da se značenje nekoga frazema pogodi ili predvidi iz sastavnih dijelova, veoma je važna pri analizi frazema. Što je predvidljivije značenje frazema, jasnija je njegova motivacija. Značenje frazema sa somatskom sastavnicom barem je djelomično predvidljivo iz značenja sastavnica, jer ljudi posjeduju iste konvencionalne slike i konvencionalno znanje o dijelovima svojeg tijela, ali postoje i razlike kojima će se posvetiti posebna pažnja.

Na formiranje općeg frazeološkog značenja aktivno utječe simbolika. Prisutnost simboličkog elementa u strukturi frazema značajno povećava njegovu kulturološku važnost. Somatizam kao sastavni dio frazema uočljivo je autonoman, ima samostalnu simboliku i asocijativne karakteristike, ali budući da kulturna tradicija označava simbolnim markerima samo realije koje su za društvo najznačajnije i najvažnije, analizirat će se koje su realije najvažnije govornicima hrvatskoga, a koje govornicima ukrajinskog jezika.

Nakon analize frazemā jednakog oblika, na ovoj osnovi izvršit će se komparacija značenja ostalih somatskih frazemā iz navedenih izvora. Značenja iz rječnikā će se usporediti, izdvojiti će se ona koja se preklapaju, razmotriti ona koja se pojavljuju samo u jednom od dvaju jezika te pokušati objasniti uzroci različite frazeotvorbe u dvama jezicima, tj. jesu li različita značenja somatskih frazema rezultat razlika u narodnoj svijesti, narodnim predodžbama i stereotipima u slici svijeta dvaju naroda.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Ovaj rad, uključujući i predviđeni rječnik somatskih frazema u hrvatskom i ukrajinskom jeziku, moći će poslužiti kao polazište za daljnja kontrastivna frazeološka istraživanja. Rasvijetlit će se sličnosti i razlike u gramatičkim i semantičkim strukturama somatskih frazema te pokušati objasniti uzroci tih sličnosti i razlika. Izlaskom iz isključivo lingvističke sfere (budući da su frazemi nekog jezika nedvojbeno i odraz narodne svijesti, stereotipa i narodnih predodžbi), iskristalizirat će se i kulturološke razlike između dvaju naroda, kao i razlike u njihovu poimanju svijeta.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. Amosova 1967 = Амосова, Н.Н. (1967) *Значение фразеологии как особой отрасли языкознания* // Проблемы фразеологии и задачи ее изучения в высшей и средней школе. – Вологда. – С. 5-12.
2. Cowie, A.P. (ed.) (1998). *Phraseology. Theory, Analysis, and Applications*. – New York: Oxford University Press. – 258 str.
3. Dirven R., Verspoor, M. (ed.) (2004). *Cognitive Exploration of Language and Linguistics*, Second revised edition. – Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. – 277 str.
4. Fink, Ž. (2002). *Poredbena frazeologija: pogled izvana i iznutra*. – Zagreb: FF press. – 128 str.
5. Hrnjak, A. (2005). *Frazemi s komponentom "srce" u hrvatskoj i ruskoj frazeologiji*. // Riječ (1330-917X) 11. – Str. 20-27.
6. Humboldt 1984 = Гумбольдт, В. (1984). *Избранные труды по языкознанию*. – М.
7. Matešić, J. (1982/1983). *Frazem kao posljedica značenjske preinake riječi*. // Filologija, 11. – Zagreb. – Str. 405-413.
8. Menac, A. (1970-1971). *O strukturi frazeologizama*. // Jezik, XVIII/1. – Zagreb. – Str. 1-4.
9. Menac, A. (2007). *Hrvatska frazeologija*. – Zagreb: Knjigra.
10. Mokienko 1980 = Мокиенко, В. (1980). *Славянская фразеология*. – М.: Высш. Шк. – 207 str.
11. Popović, M. (1980). *O frazemu i zamjenljivosti njegovih elemenata*. // Iz frazeološke problematike, Zavod za lingvistiku Filozofskog fakulteta. – Str. 47-55.
12. Popović, M., Trostinska R. I. (1987). *Pokušaj određivanja tipoloških i genetskih podudarnosti u petnaest frazeologizama hrvatskosrpskog, ruskog, ukrajinskog, češkog, poljskog i slovačkog jezika*. // Radovi zavoda za slavensku filologiju, 22. – Str. 67-84.
13. Popović, M., Trostinska, R. (1996). *Vizualnost u frazeologizmima*. // Dometi: Znanstveno-kulturna smotra. – Rijeka. – Str.109-112.
14. Popović, M., Trostinska, R. (1998). *Neke hrvatsko-ukrajinsko-ruske frazeološke paralele*. // Riječ, 1. – Rijeka. – Str. 72-76.
15. Popović, M., Trostinska, R. (2003). *Frazeologizmi: 1. Inverzivni ili reverzibilni. 2. Međujezična frazeološka homonimija. 3. Homoleksija*. // Psiholingvistika i kognitivna znanost u hrvatskoj primijenjenoj lingvistici (ur. Stolac, D, Ivanetić, N., Pritchard, B.). Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku. – Zagreb-Rijeka: Grafrade. – Str. 625-634.
16. Potebnja 1960 = Потебня, А.А. (1960). *О некоторых символах в славянской народной поэзии*. – Харьков: Типография «Мирный труд». – 245 с.
17. Potebnja 1993 = Потебня, А.А. (1993). *Мысль и язык*. – К.
18. Raffaelli, I. (2009). *Značenje kroz vrijeme*. – Zagreb: Disput. – 319 str.

19. Skrypnyk, L. 1973 = Скрипник, Л.Г. (1973). *Фразеологія української мови*. – Київ: Наукова думка. – 280 с.
20. *Slavenska frazeologija i pragmatika = Славянская фразеологія и прагматика* (2007). Zbornik radova (ur.: Fink-Arsovski, Ž., Hrnjak, A.). – Zagreb: Knjigra. – 547 str.
21. Telija 1996 = Телия, В.Н. (1996). *Русская фразеологія. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты*. – М.: Языки русской культуры. – 288 с.
22. Trostinska 1982 = Тростинська, Р.І. (1982). *Фразеологічні паралелі в українській і сербохорватській мовах // Лексика української мови в її зв'язках з сусідніми слов'янськими і неслов'янськими мовами: Тези доп. респ. конф. - Ужгород. - С. 214-215.*
23. Trostinska 1984 = Тростинська, Р.І. (1984) *Контекст і зміст мовних одиниць // Вісник Харк. ун-ту. - № 256: Сер.: Філологія - С. 34-37.*
24. Trostinska 1985 = Тростинська, Р.І. (1985). *Внутрішня форма як ознака номінації вторинного іменування // Творча спадщина О. О. Потебні й сучасні філологічні науки. (До 150-річчя з дня народження О. О. Потебні): Тези респ. наук. конф. - Харків. - С. 74-76.*
25. Trostinska 1988 = Тростинська, Р.І. (1988). *До питання про одномовні та міжмовні омоніми. Актуальні проблеми історическої лексикології і лексикографії восточнославянських мов. Друга Всесоюзн. конф.: Тезиси докл. – Днепропетровск. - С. 28-31.*
26. Užčenko 2007 = Ужченко, В.Д., Ужченко, Д.В. (2007). *Фразеологія сучасної української мови. Навчальний посібник*. – Київ: Знання. – 494 с.
27. Vinogradov 1977 = Виноградов, В. В. (1977). *Об основных типах фразеологических единиц в русском языке // Избранные труды. Лексикология и лексикография. – М.: Наука. – С. 140-161*
28. Whorf, B.L. (1956) *Language, Thought and Reality* . – Cambridge, Massachusetts: The M.I.T. Press. 2nd paperback printing. – 278 str.
29. Žic-Fuchs, M. (1991). *Znanje o jeziku i znanje o svijetu*. – Zagreb: Filozofski fakultet, Odsjek za opću lingvistiku i orijentalne studije – Biblioteka SOL. – 230 str.
30. Žukov 1978 = Жуков, В.П. (1978) *Семантика фразеологических оборотов*. – М.: Просвещение, 1978. – 160 с.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

-

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	

Samostalno financiranje	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)	
Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme	
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.	
Potpis _____ prof.emer. Milenko Popović	
Potpis _____ Ana Dugandžić, prof. engleskog jezika i književnosti i ukrajinskog jezika i književnosti	
IZJAVA	
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)	
U Zagrebu, 18.04.2013.	Potpis _____ Ana Dugandžić, prof. engleskog jezika i književnosti i ukrajinskog jezika i književnosti

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Daliborka Sarić, profesor španjolskog jezika i književnosti i opće lingvistike		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Lingvistika		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	8282		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Ljubica Čolić		
Datum i mjesto rođenja:	28.06.1979., Zagreb, Hrvatska		
Adresa:	Heinzelova 24, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	091 7981072		
E-mail:	dsaric@ffzg.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<ol style="list-style-type: none"> Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Španjolski jezik i književnost i Opća lingvistika, Dodiplomski, Hrvatska (2004./2005.) Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Slobodni studij portugalskog jezika i književnosti, Ostale vrste studija, Hrvatska (2004./2005.)
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<p>2010. viši lektor za portugalski jezik na Odsjeku za romanistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu</p> <p>2006. lektor za portugalski jezik na Odsjeku za romanistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu</p>
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<ol style="list-style-type: none"> Sarić, Daliborka. ReFormulação de Programas de Tradução: relato de uma experiência de team teaching na gestão de Exercícios de Tradução Português-Croata-Português, na Faculdade de Letras da Universidade de Zagreb // Actas do II Simpósio Mundial de Estudos de Língua Portuguesa / Mª João Marçalo & Mª Célia Lima-Hernandes, Elisa Esteves, M^a do Céu Fonseca, Olga Gonçalves, Ana Luísa Vilela, Ana Alexandra Silva (ur.). Universidade de Évora, 2010. (predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad, stručni). Sarić, Daliborka. Portugalski perfekt(i) u tipološkoj perspektivi. // Hieronymus. 2 / 1 (2009) ; 25-32 (pregledni rad, znanstveni). Sarić, Daliborka. Deminutiv u portugalskome. // Strani jezici : časopis za unapređenje nastave stranih jezika. 2 (2006) , 35; 109-116 (članak, znanstveni). Sarić, Daliborka. Kreolska obilježja nestandardnih varijeteta brazilskog portugalskog. // Suvremena lingvistika. 1-2 (2005) , 59-60; 103-125 (pregledni rad, znanstveni). Sarić, Daliborka; Soares, Sofia

	ReFormulação de Programas de Tradução: relato de uma experiência de team teaching na gestão de Exercícios de Tradução Português-Croata-Português, na Faculdade de Letras da Universidade de Zagreb // II Simpósio Mundial de Estudos de Língua Portuguesa Evora, Portugal, 2009 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)		
NASLOV PREDLOŽENE TEME			
Hrvatski:	Aspekt u portugalskom i hrvatskom: primjer procesa i kulminiranih procesa		
Engleski:	Aspect in Portuguese and Croatian: the Case of Processes and Culminated Processes		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filologija / Romanistika		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)			
(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof.dr.sc. Dražen Varga	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	dvarga@ffzg.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<p>Varga, D. "Place du français dans l'espace roman" in Francontraste 1. <i>Le français en contraste : expériences d'enseignement/apprentissage du français</i>, Bogdanka Pavelin Lešić, Éditions du CIPA, Mons, 2011.</p> <p>Varga, D. "L'unité des idiomes rhéto-romans et les critères syntaxiques", <i>Studia Romanica et Anglica Zagrabiensia</i> LIV (2009), 3 – 13.</p> <p>Varga, D. "L'importance de l'approche comparative: cas des relatives", in <i>La romanistique dans tous ses états</i>, Sous la direction de Alén Garabato, Carmen; Arnavielle, Teddy; Camps, Christian, L'Harmattan, Paris, 2009, 305-314.</p>		
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	U radu se bavimo usporedbom portugalskog i hrvatskog aspektualnog sustava na primjeru predikacija iz razreda procesa i kulminiranih procesa. Pri konstituiranju tih aspektualnih razreda u polazišnom, portugalskom jeziku važnu ulogu imaju određena svojstva glagola i glagolskih argumenata, pri čemu se od glagolskih argumenata usredotočujemo na prisutnost i svojstva direktnog objekta. Principe kompozicionalnog ustroja aspektualnih informacija u portugalskom uspoređujemo s ulogom glagolskog vida u hrvatskom. Kao primjer portugalskih glagola prikazujemo tipične α -telične glagole <i>ler</i> , <i>escrever</i> , <i>comer</i> i <i>beber</i> , i tipične atelične glagole <i>procurar</i> , <i>esperar</i> , <i>dormir</i> i <i>chorar</i> , koje uspoređujemo s njihovim hrvatskim svršenim i nesvršenim ekvivalentima. Prvo određujemo koji bi dijagnostički testovi bili prikladni za ispitivanje teličnosti, durativnosti i dinamičnosti predikacija u hrvatskom, te uspoređujemo rezultate primjene takvih testova u portugalskom i hrvatskom. Osim toga, razmatramo različite principe strukturiranja aspektualnih informacija na razini bazične predikacije u ova dva jezika te određujemo stupnjeve ekvivalencije relevantnih konfiguracija portugalskih i hrvatskih rečenica.		

Sažetak na engleskom jeziku:

(maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)

The main goal of the dissertation is to analyse the Portuguese and Croatian aspectual systems using examples of predications from the class of processes and culminated processes. In the base language, Portuguese, properties of verbs and verbal arguments play an important role in the constitution of these aspectual classes. We focus on the presence of certain properties of the direct object and compare it with the role of the Croatian verbal aspect in combination with direct objects. As examples of Portuguese verbs we take into account typical α -telic verbs such as *ler*, *escrever*, *beber* and *comer*, and typical atelic verbs such as *procurar*, *esperar*, *dormir* and *chorar*, compared to their perfective and imperfective equivalents in Croatian. First we determine the diagnostic tests suitable for testing telicity, durativity and dynamicity in Croatian, and then compare the results of applying such tests to both Portuguese and Croatian. In addition, we consider the different principles of structuring aspectual information at the level of basic predication in these two languages and determine the degree of equivalence for the relevant configurations of Portuguese and Croatian sentences.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

U portugalskom različite aspektualne informacije osim o glagolskoj fleksiji ovise i o inherentnim aspektualnim obilježjima samog glagola, ali i o drugim rečeničnim elementima, poput glagolskih argumenata i različitih vremenskih adverbijala. U ovom istraživanju usredotočit ćemo se na interakciju glagola i direktnog objekta, što znači da pratimo ponašanje različitih predikacija ovisno o tipu glagola, prisutnosti direktnog objekta i njegovim kvantizacijskim svojstvima te uspoređujemo principe kompozicionalnog ustrojstva aspektualnih informacija, u prvom redu teličnosti, u portugalskom, s načinom konstituiranja aspektualnih informacija u hrvatskom. Teličnost na razini bazične predikacije možemo definirati kao dosizanje inherentnog cilja radnje koji u modelu koji preuzimamo (Oliveira 2003, Cunha 2004, Leal 2009) ovisi o interakciji glagola i glagolskih argumenata.

Portugalski α -telični glagoli u kombinaciji s kvantiziranim direktnim objektom čine aspektualni razred kulminiranih procesa (klasifikacija i terminologija iz Oliveira 2003, Cunha 2004 i Leal 2009). U kombinaciji s nekvantiziranim objektom, kao i u rečenici bez izraženog objekta, predikacije s α -teličnim glagolima čine razred procesa. Kulminirani procesi i procesi dijele aspektualna obilježja durativnosti i dinamičnosti, a razlikuju se po teličnosti: kulminirani procesi su telični, a procesi atelični. Osim u interakciji α -teličnog glagola i nekvantiziranog argumenta, procesi se konstituiraju i na temelju inherentno ateličnih glagola, na koje kvantizacijska svojstva objekta, ako je on izražen, ne mogu utjecati, što znači da svaka predikacija s ateličnim glagolom ostaje atelična.

Ozbiljnija istraživanja portugalskog aspekta novijeg su datuma u portugalskoj lingvistici. Najbolje rezultate do sada donio je opis temeljen na modelu aspektualne jezgre i aspektualne koercije Moensa (1987) i Moensa i Steedmana (1987, 1988), te na modelu kompozicionalnog konstruiranja aspektualnih informacija u rečenici (Verkuyl 1972, 1993; Tenny 1987, 1992, 1994, Krifka 1992, 1998, Dowty 1979, Filip 1999, Rothstein 2004). Ti su pristupi doručeni za portugalski u radovima Oliveire (2003), Cunhe (2004) i Leala (2009) čiji je model temelj kontrastivne analize u ovom radu. U osnovnim crtama, njega karakterizira princip kompozicionalnosti na temelju kojeg ne samo glagol, već i drugi rečenični elementi, u prvom redu glagolski argumenti i njihova kvantizacijska svojstva, mogu određivati konačna aspektualna svojstva predikacije.

Moens (1987), Moens i Steedman (1987, 1988) i Steedman (1997) pokazali su, opisujući engleski, kako se vremenske i aspektualne kategorije ne mogu temeljiti isključivo na linearnoj konceptualizaciji vremena, te unutarnju strukturu radnje uspostavljaju na kontingentno povezanom nizu tri elementa, a to su pripremni proces (1) koji vodi do postizanja cilja radnje ili kulminacije (2), što rezultira određenom promjenom stanja (3). Ta tri dijela ili faze radnje čine aspektualnu jezgru, a aspektualni razredi razlikuju se po tome od kojih se dijelova te jezgre sastoje. Iz modela Moensa i Steedmana (1988) za opis portugalskog aspektualnog sustava (Oliveira 2003, Cunha 2004, Leal 2009) preuzeta je klasifikacija predikacija na pet osnovnih aspektualnih razreda utemeljenih na modelu aspektualne jezgre, uz

moгуćnost transformacija djelovanjem aspektualnih operacija.

Verkuyl (1972) u analizu aspekta uvodi princip kompozicionalnosti prema kojem manje jedinice sudjeluju u formiranju značenja većih jedinica. Na taj način svi elementi rečenice relevantni za konstituiranje konačnog aspektualnog profila imaju točno određenu ulogu, ovisno i o njihovim inherentnim svojstvima i o određenim strukturalnim informacijama. Ideju o aspektu kao kompozicionalnoj kategoriji razvijali su kasnije mnogi drugi autori, npr. Dowty (1979), Mourelatos (1979), Verkuyl (1993, 2000), Tenny (1987, 1992, 1994) Krifka (1992, 1998), Rothstein (2004), Filip (1999). Osim samih kvantizacijskih svojstava nekog glagolskog argumenta, pri konstituiranju teličnosti rečenice važnu ulogu imaju i određena denotacijska svojstva argumenata i postojanje homomorfizma radnja-argument, o čemu prvi neovisno pišu Krifka (1989a, 1989b, 1992) i Tenny (1987, 1992, 1994). Odnos glagolskog argumenta i teličnosti predikacije Krifka određuje kao homomorfizam između fizičkih dimenzija referenta ili nekog njegovog skalarnog svojstva i vremenske progresije radnje, i obratno. Ako argument ima ulogu inkrementalne teme, fizičke dimenzije objekta zahvaćenog radnjom preslikavaju se na vremensku dimenziju radnje – svaki dio zahvaćenog entiteta odgovara dijelu, odnosno podintervalu same radnje. Glagoli s inkrementalnom temom u portugalskom su npr. *construir, ler, escrever, beber, comer, fumar, almoçar*. Glagoli koji biraju inkrementalni argument mogu biti, u terminologiji Leala (2009), + telični, - telični i α -telični, što su informacije specificirane u leksičkom unosu. Kvantizacijska svojstva inkrementalnog argumenta bitna su za konstituiranje teličnosti samo rečenica s α -teličnim glagolima, a to su glagoli koje analiziramo u ovom radu – tipični primjeri su upravo *ler, escrever, comer* i *beber*. Za razliku od germanskih i romanskih jezika, u kojima kvantizacijska svojstva direktnog objekta određuju aspektualni profil predikacije (pri čemu se misli u prvom redu na teličnost), Krifka (1992) i Filip (1999, 2005a, 2005b) za slavenske jezike pretpostavljaju obratan utjecaj, što bi značilo da glagolska domena utječe na imensku, i to na način da određeni svršeni inkrementalni glagoli određuju kvantiziranost direktnog objekta, kada je riječ o samostalnim imenskim skupinama čija je jezgra nebrojiva imenica ili imenica u množini.

U hrvatskoj se jezikoslovnoj tradiciji aspektu pristupa neformalno, uključujući i novije radove. U skladu s tradicionalnim definicijama, u hrvatskim se gramatikama i lingvističkim radovima svršeni glagoli definiraju kao glagoli koji izražavaju radnju u cjelini, izvršenu radnju i sl., a nesvršeni kao glagoli koji imaju unutarnju vremensku strukturu, izriču radnju u vršenju, usmjereni su na čin koji traje (Babić et al. 1991, Barić et al. 1997, Jelaska i Opačić 2005, Cvikić i Jelaska 2007). Takve definicije pokazuju se neoperativnima u opisu raznolikog ponašanja različitih glagola svršenog i nesvršenog vida. U pokušajima primjene suvremenijih pristupa (npr. Mønnesland 2003, Hržica 2011) također je primijećen izostanak primjene formalnih kriterija, što za posljedicu ima uvođenje nove terminologije, a da se pri tom ne slijedi izvorni metodološki postupak određivanja elemenata značenja.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Temeljni je cilj ovog rada odrediti jesu li ključne semantičke odrednice jednog dijela aspektualnog sustava u portugalskom relevantne i za analogne slučajeve u hrvatskom, što podrazumijeva pokušaj primjene istog metodološkog postupka na opis dva različita jezična sustava. Model portugalskog aspektualnog sustava poznat je i u ovom radu preuzet je kao polazišni, pa osnovnu hipotezu možemo formulirati na sljedeći način: u hrvatskom postoji repertoar istih ili sličnih sintaktičkih i implikacijskih testova koji omogućuje primjenu metodološkog postupka korištenog za opis portugalskog aspektualnog sustava, što znači da primjena istih ili sličnih testova ukazuje na prisutnost istih semantičkih obilježja ispitivanih hrvatskih rečenica ekvivalentnih temeljnim predikacijama u portugalskom. Osim toga, cilj je rada identificirati gramatičku razinu kodiranja istih ili sličnih koncepata, odnosno pokušati odrediti sustavnost u razlikama konstituiranja određenih aspektualnih informacija u ova dva jezika.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

S obzirom da su temeljni aspektualni razredi u portugalskom izdvojeni na temelju specifičnog sintaktičkog ponašanja glagola, glagolskih skupina i rečenica te na temelju specifičnih semantičkih implikacija u određenim sintaktičkim okolinama, kontrastivnu analizu temeljili smo na provjeri semantički ekvivalentnih hrvatskih glagola, odnosno rečenica, dijagnostičkim testovima za identifikaciju razreda procesa i kulminiranih procesa koji se koriste pri opisu portugalskog aspektualnog sustava. Portugalski i hrvatski ispitujemo na odabranom uzorku α -teličnih i ateličnih glagola koji se javljaju u različitim konfiguracijama u rečenici. Ti su glagoli odabrani kao tipični primjeri α -teličnih i

ateličnih glagola, obrađivani kao takvi u navedenoj literaturi o portugalskom.

Budući da nam je portugalski polazišni jezik, u prvom dijelu analize prikazujemo sintaktička ponašanja i specifične semantičke implikacije na temelju kojih su procesi i kulminirani procesi izdvojeni kao zasebni aspektualni razredi u portugalskom – u prvom redu s obzirom na teličnost kao ključno obilježje razlikovanja tih aspektualnih razreda, te durativnost i dinamičnost kao njihova zajednička obilježja – te istovremeno iste ili slične kriterije primjenjujemo na hrvatski, kako bismo vidjeli imaju li ispitivane hrvatske rečenice sa svršenim i nesvršenim parovima glagola slično ponašanje koje bi ukazivalo na prisutnost istih semantičkih obilježja. Dijagnostički testovi o kojima je riječ su sljedeći: komaptibilnost predikacije s durativno-kulminativnim adverbijalima („*em x tempo*“), kompatibilnost predikacije s jednostavno-durativnim adverbijalima („*durante x tempo*“), kompatibilnost s predikacije s punktualnim adverbijalima („*às x horas*“), implikacijski test s progresivom i preteritom, implikacijski test s terminativnim pomoćnim glagolom (*parar*), interpretacija predikacije u doseg priloga *quase*, konstrukcije za izražavanje posljedičnog stanja (rezultativni pasiv – tvoren s glagolom *estar* i flektivnim participom – i konstrukcija s apsolutnim participom), interpretacija predikacije u prezentu, kompatibilnost predikacija s različitim faznim glagolima poput *parar (de)*, *acabar (de)*, *começar (a)*, *pasar (a)*. Testove prikazujemo na primjerima rečenica s α -teličnim glagolima *escrever*, *ler*, *comer* i *beber* s kvantiziranim direktnim objektom, nekvantiziranim direktnim objektom i bez izraženog objekta. Na isti način prikazujemo i ponašanje ateličnih tranzitivnih glagola *procurar* i *esperar*, dok glagole *dormir* i *chorar* prikazujemo u njihovoj tipičnoj netranzitivnoj uporabi. Za svaki test u portugalskom određujemo ekvivalent u hrvatskom ili tražimo adekvatnu zamjenu te prikazujemo ponašanje relevantnih portugalskih rečenica u odnosu prema ekvivalentnim rečenicama u hrvatskom u kojima se izmjenjuju glagoli svršenog i nesvršenog vida. Pri tome uzimamo u obzir prije svega glagole koji su se u analiziranom korpusu tekstova prevedenih s portugalskog na hrvatski i s engleskog na portugalski i hrvatski javljali kao ekvivalenti polazišnih portugalskih glagola. Osim o samoj gramatičnosti konstruiranih rečenica, vodimo računa i o značenju bazične predikacije u relevantnoj sintaktičkoj okolini, služeći se vlastitom jezičnom intuicijom, odnosno kompetencijom izvornog govornika (autora rada). Nakon primjene dijagnostičkih testova, uspoređujemo kompozicionalno ustrojstvo portugalskih i hrvatskih rečenica s obzirom na teličnost i s obzirom na kvantizaciju i određenost direktnog objekta, pri čemu vodimo računa i o padežu direktnog objekta u hrvatskom. Potom, na temelju nekoliko primjera portugalskih rečenica u kojima se izmjenjuju različite vrste kvantiziranih i nekvantiziranih, te određenih i neodređenih objekata u kombinaciji s α -teličnim i ateličnim glagolima i mogućih prijevoda na hrvatski – u minimalnim parovima rečenica u kojima se izmjenjuju kombinacije glagolskog vida (svršeni/nesvršeni glagoli) i padeža direktnog objekta (akuzativ/genitiv) – prikazujemo različit stupanj ekvivalencije s obzirom na iste parametre, a to su teličnost predikacije, kvantizacija i određenost direktnog objekta.

Drugi dio analize temelji se na usporedbi portugalskih i hrvatskih rečenica u korpusu prevedenih narativnih tekstova. Uloga analize korpusa je odrediti koji se glagoli javljaju u prijevodnim ekvivalentima kako bismo upravo njih ispitali u prethodnom dijelu analize. Osim toga, analiza korpusa omogućuje da pratimo ponašanje ispitivanih elemenata na široj tekstuanoj razini. Tu do izražaja dolazi, osim obilježja koja smo razmatrali u prethodnom dijelu analize (u prvom redu teličnosti, a potom durativnosti i dinamičnosti), i važnost same glagolske fleksije za interpretaciju retoričkih relacija u diskursu – ovdje je to preterit kao glagolsko vrijeme koje omogućuje susljedno nizanje radnji u narativnom diskursu, pa je poseban dio posvećen upravo izboru glagolskog vida kod sukcesivnih radnji. Prvo ćemo analizirati odnos portugalskih predikacija u kojima se javljaju α -telični glagoli koji, ovisno o prisutnosti direktnog objekta i njegovim kvantizacijskim svojstvima, konstituiraju telične (kulminirane procese) ili atelične predikacije (proces), te ih uspoređujemo s izborom glagolskog vida u hrvatskim ekvivalentnim rečenicama. Nakon toga analiziramo procese ustrojene na temelju ateličnih glagola i njihove prijevodne ekvivalencije u hrvatskom. Analiza se temelji na korpusu 35 romana prevedenih s portugalskog na hrvatski ili s engleskog na portugalski i hrvatski (digitalni paralelni korpusi koji bi uključivali suvremene portugalske i hrvatske tekstove ne postoje). U ovom je dijelu rada naglasak je na kvalitativnoj analizi, no prikazujemo i kvantitativne podatke u tablici na početku svakog dijela, posebno za svaki glagol i ovisno o tome je li riječ o ekvivalentima procesa ili kulminiranih procesa.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Predloženo istraživanje pružit će nove uvide o razlikama između jednog dijela portugalskog (a potencijalno i drugih romanskih jezika) i hrvatskog aspektualnog sustava. Također će se prikazati kojom metodologijom se kontrastivna analiza može provesti, a ujedno će se provjeriti može li se metodološki postupak koji se već primjenjivao na mnoge jezike, primjeniti i na hrvatski jezik. Smatramo da rezultati istraživanja mogu značajno pridonijeti i reformulaciji načina podučavanja elemenata portugalske gramatike govornicima hrvatskog jezika.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

- Babić, S. et al., (1991), *Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika: Nacrti za gramatiku*, HAZU: Globus, Zagreb.
- Barić, E. et al. (1997), *Hrvatska gramatika*, Školska knjiga, Zagreb.
- Cunha, L. F. (2004), "Semântica das Predicações Estativas: Para uma Caracterização Aspectual dos Estados", doktorska disertacija, Faculdade de Letras da Universidade do Porto, Porto.
- Cvikić, L. i Jelaska, Z. (2007), "Složenost ovladavanja glagolskim vidom u inojezičnome hrvatskome" u *Lahor: časopis za hrvatski kao materinski, drugi i strani jezik* 2, 4; str. 190-216.
- Dowty, D. (1979), *Word Meaning and Montague Grammar*, Reidel, Dordrecht, Netherlands.
- Filip, H. (1999) *Aspect, Eventuality Types and Nominal Reference*, Garland Publishing, Inc, New York.
- Filip, H. (2005a), "The telicity parameter revisited", *Semantics and Linguistic Theory (SALT) XIV*, CLC Publications, Ithaca NY, 92-109.
- Filip H. (2005b), "On accumulating and having it all" u Verkuyl et al. (Eds.), *Perspectives on Aspect*, Springer, Netherlands, 125-148.
- Hržica, G. (2011), "Glagolske kategorije aspekta, vremena i akcionalnosti u usvajanju hrvatskog jezika", doktorska disertacija, Filozofski fakultet, Zagreb.
- Jelaska, Z. i Opačić, N. (2005), "Glagolski vid i vidski parovi" u Jelaska, Z. i sur., *Hrvatski kao drugi i strani jezik*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, str. 152-170.
- Kamp, H. i Reyle, U. (1993), *From Discourse to Logic: Introduction to Modeltheoretic Semantics of Natural Language, Formal Logic and Discourse representation Theory*, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht.
- Krifka, M. (1989a), "Nominal Reference, Temporal Constitution, and Quantification in Event Semantics" u R. Bartsch, J. van Benthem i P. van Boas (eds.), *Semantics and Contextual Expression*, Dordrecht, Foris Publication, str. 75-115.
- Krifka, M. (1989b), *Nominalreferenz und Zeitkonstitution*, München, Wilhelm Fink.
- Krifka, M. (1992), "Thematic Relations as Links between Nominal Reference and Temporal Constitution" u Sag, I. i Szabolcsi, A. (eds.), *Lexical Matters*, 29-53. Stanford: CSLI.
- Krifka, M. (1998), "The Origins of Telicity" u Rothstein, S. (ed.), *Events and Grammar*, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht, str. 197-235.
- Leal, A. (2009), "Semântica aspectual e nominal. Contributo das expressões nominais para a construção aspectual das frases", doktorska disertacija, Faculdade de Letras da Universidade do Porto, Porto.
- Moens, M. (1987), "Tense, Aspect and Temporal Reference", doktorska disertacija, University of Edinburgh, Edinburgh.
- Moens, M. i Steedman, M. (1987), "Temporal Ontology in Natural Language" u *Proceedings of the 25th Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics*, Stanford CA, str. 1-7.
- Moens, M. i Steedman, M. 1988 "Temporal Ontology and Temporal Reference" u *Computational Linguistics*, 14, str.15-28.
- Mourelatos, A. (1978), "Events, Processes and States", *Linguistics and Philosophy* 2, Reidel Publishing Company, str. 415-434.
- Mønnesland, S. (2003). Glagolski vid u hrvatskome jeziku, u Botica, S. (ed.), *Zbornik Zagrebačke slavističke škole*, FFPress,

str. 21-31.

Oliveira, F. (2003), "Tempo e Aspecto" u Mateus, M.H. et al., *Gramática da Língua Portuguesa*, Caminho, Lisboa, str. 127-178.

Rothstein, S. (2004) *Structuring Events: a Study in the Semantics of Lexical Aspect*, Blackwell Publishing Ltd, Oxford.

Steedman, M. (1997), "Temporality" u van Benthem, J. i ter Meulen, A. (eds.), *Handbook of Logic and Language*, Elsevier North Holland, str. 895-935.

Tenny, C. (1987), "Grammaticalizing Aspect and Affectedness", doktorska disertacija, MIT, Cambridge, MA.

Tenny, C. (1992), "The Aspectual Interface Hypothesis", u Sag, I.A. i Szabolcsi, A. (eds.) *Lexical Matters*, CSLI Publications, Stanford, CA, str. 1-27.

Tenny, C. (1994), *Aspectual Roles and the Syntax-Semantics Interface*, Kluwer, Dordrecht.

Verkuyl, H. (1993), *A Theory of Aspectuality. The interaction between temporal and atemporal structure*, Cambridge University Press, Cambridge.

Verkuyl, H. (1999), "Tense, aspect, and aspectual composition" u Dimitrova-Vulchanova, M. i Hellan, L., *Topics in South Slavic Syntax and Semantics*, John Benjamins, Amsterdam, str. 125-162.

Verkuyl, H. (2000), "Events as individuals: Aspectual composition and event semantics" u Higginbotham, J. et al. (eds.), *Speaking of Events*, Oxford University Press, Oxford, str. 169-205.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

5000 kn

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____

prof.dr.sc. Dražen Varga

Potpis _____

Daliborka Sarić, profesor španjolskog jezika i književnosti i opće lingvistike

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)

U Zagrebu, 08.04.2013.

Potpis _____

Daliborka Sarić, profesor španjolskog jezika i književnosti i opće lingvistike

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA**OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE**

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Vanessa Vitković, profesorica hrvatskog jezika i književnosti i talijanskog jezika i književnosti		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Kroatistika		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7204		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Marina Petrić		
Datum i mjesto rođenja:	23.07.1983., Pula, Hrvatska		
Adresa:	Banjole, Strane 73, Pula, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	0917262650		
E-mail:	vvitkov@unipu.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli - Odjel za humanističke znanosti , <i>Hrvatski jezik i književnost - talijanski jezik i književnost</i> , Dodiplomski, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	2008. - Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, odjel za humanističke znanosti, Odsjek za kroatistiku 2007. - 2008. - Udruga "Suncokret - Pula", voditeljica projekta i aktivnosti svibanj - rujan 2007. - TZO Medulin, informatorica svibanj 2007. - Osnovna škola Vodnjan, učiteljica hrvatskoga jezika veljača - ožujak 2007. - Medicinska škola Pula, profesorica hrvatskoga jezika i etike
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Mandić, David; Martinović, Blaženka; Vitković, Vanessa. Pravopisna norma u srednjoškolskim udžbenicima hrvatskoga jezika // Opismenjavanje učenik in učencev, pismenost mladih in odraslih - vprašanja, dileme, rešitve: Zbornik prispevkov / Hočevar, Andreja ; Mažgon, Jasna (ur.). Ljubljana : Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije, 2010. 22-37 (predavanje,međunarodna recenzija,objavljeni rad,znanstveni). 2. Vitković, Vanessa. Lektor naš neophodni // Drugi asistentski dan - Knjiga sažetaka Znanstvenoga skupa asistenata Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli / Diković, Marina ; Vitković, Vanessa (ur.). Pula : Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, 2011. 22-22 (predavanje,sažetak,znanstveni). 3. Vitković, Vanessa. Talijanizmi u Našoj slogi // The Sixth International Interdisciplinary Symposium: Encounter of cultures - Programme and Book of Abstracts.

	<p>Novi Sad, Srbija : Faculty of Philosophy, University of Novi Sad, 2011. 92-92 (predavanje, sažetak, znanstveni).</p> <p>4. Vitković, Vanessa. Tragom pravopisnih nedoumica // Asistentski dan - Znanstveni skup asistenata Odjela za humanističke znanosti i Odjela za studij na talijanskom jeziku - Knjiga sažetaka / Duda, Igor ; Matošević, Andrea (ur.). Pula : Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, 2010. 14-14 (predavanje, sažetak, znanstveni).</p> <p>5. Fonović Cvijanović, Teodora; Vitković, Vanessa. Odnos sintaktičke norme u hrvatskim normativnim priručnicima i u mladim. // Studia Slavica. XVI (2012) ; 105-118 (članak, znanstveni).</p> <p>6. Vitković, Vanessa Morfološka adaptacija talijanizama u Našoj slogi // <i>15th Annual Congress of the Mediterranean Studies Association</i> Pula, Hrvatska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>7. Fonović Cvijanović, Teodora; Vitković, Vanessa Odnos sintaktičke norme u hrvatskim normativnim priručnicima i u mladim // <i>Norma i antynorma w wielkich i małych językach współczesnej Slavii</i> Opole, Poljska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>8. Fonović Cvijanović, Teodora; Vitković, Vanessa Suvremeni pogledi na jezična pitanja u Hrvatskome listu // <i>Riječki filološki dani 2012.</i> Rijeka, Hrvatska, 2012 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p>						
NASLOV PREDLOŽENE TEME							
Hrvatski:	Hrvatsko-talijanski jezični dodiri u Istri na korpusu Naše sloge od 1900. do 1915.						
Engleski:	Croatian-Italian linguistic Contacts in Naša Sloga 1900 - 1915						
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):							
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filologija / Kroatistika						
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)							
	<table border="1"><thead><tr><th>Titula, ime i prezime:</th><th>Ustanova, država:</th><th>E-Pošta:</th></tr></thead><tbody><tr><td>Prvi mentor: prof.dr.sc. Marko Samardžija</td><td>Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska</td><td>msamardzija@inet.hr</td></tr></tbody></table>	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:	Prvi mentor: prof.dr.sc. Marko Samardžija	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	msamardzija@inet.hr
Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:					
Prvi mentor: prof.dr.sc. Marko Samardžija	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	msamardzija@inet.hr					
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina							
Prvi mentor:	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Hrvatsko jezikoslovlje od sedamdesetih godina XIX. stoljeća do godine 1918.</i> Iz triju stoljeća hrvatskoga standardnog jezika, Drugo, prošireno izdanje, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 2004., 135-162. 2. <i>Glavne hrvatske pravopisne i slovopisne nedoumice u drugoj polovici XIX. stoljeća,</i> Otvornostta pred ezika (zbornik radova), Šumen, 2009., 109-115. 3. <i>Hrvatski jezik i pravopis od ujedinjenja do kraja Banovine Hrvatske,</i> Š kolska knjiga, Zagreb, 2012. 4. <i>O nedoumicama oko drugoga razdoblja u standardizaciji hrvatskoga jezika,</i> Ban Š okč ević i njegovo vrijeme (zbornik radova), Vinkovci, 2013. (u tisku)						

OBRAZLOŽENJE TEME

Sažetak na hrvatskom jeziku:

(maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)

U radu će se prikazati utjecaj talijanskoga jezika na hrvatski početkom 20. stoljeća u Istri. Korpus za ovo istraživanje bit će jedine istarske novine na hrvatskome jeziku toga vremena, *Naša sloga*, koje su u Puli izlazile od 1900. do 1915. godine. Jezični će se dodiri prikazati prema različitim razinama; grafijsko-ortografskoj, fonološkoj, morfološkoj, sintaktičkoj, leksičkoj i leksičko-semantičkoj. Radnjom će se pokušati utvrditi i razlikovati utjecaj mletačkih i toskanskih posuđenica na hrvatski jezik u Istri. Hrvatsko-talijanski jezični dodiri u Istri dosad nisu prikazivani na primjerima iz korpusa koji pripadaju publicističkome stilu, i jeziku medija s početka 20. stoljeća. Međutim, ovi tekstovi imaju svoje specifičnosti, prvenstveno vezane za referencijalnu i konativnu funkciju, koje ih razlikuju od tekstova ostalih funkcionalnih stilova hrvatskoga jezika. Osobitosti se ujedno odnose i na obilježja jezika toga vremena, posebice u Istri.

Sažetak na engleskom jeziku:

(maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)

This thesis will show the influence of the Italian language on Croatian in Istria at the beginning of the 20th c. The corpus of this research comprises the only Istrian Croatian language newspaper of the time, *Naša sloga*, published in Pula 1900–1915. The results of language contacts will be shown on the graphic-orthographic, phonologic, morphologic, syntactic, lexic and lexic-semantic levels. This thesis attempts to define and distinguish the influence of Venetian and Tuscan loanwords in Croatian in Istria. Croatian-Italian linguistic contacts in Istria have never before been described using examples extracted from a corpus of journalistic texts or from the language of media from the beginning of the 20th c. However, these texts have their own peculiarities, resulting primarily from their referential and conative functions, which distinguish them from texts written in other Croatian language registers. Other peculiarities refer to the traits of the language of the time, especially in Istria.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Početak sustavnijih istraživanja o jezičnome posuđivanju i jezicima u kontaktu, prema Rudolfu Filipoviću, seže u 18. stoljeće kada su leksikografi počeli uočavati da u sakupljenoj rječničkoj građi postoje riječi stranoga podrijetla. Tada se javljaju termini jezično miješanje i miješani jezici.

U 19. stoljeću svoja su gledišta o ovoj tematici iznijeli mnogi lingvisti. Rasmus Rask je pritom smatrao da miješani jezici ne postoje jer bi to impliciralo i promjenu strukture pojedinoga jezika, već da se može govoriti isključivo o preuzimanju nekih posuđenica. S ovom su se tvrdnjom složili i Max Müller i August Schleicher. S druge je pak strane W. D. Whitney smatrao da se mogu posuđivati ne samo pojedine riječi, već i čitave jezične strukture ako je to radi razumijevanja. Na kraju je zaključio da te promjene ipak nisu toliko radikalne te da jezici ipak čuvaju svoj identitet. Značajan je zaokret u tumačenju miješanja jezika učinio Hugo Schuchardt svojim poimanjem miješanih jezika kao nepotpune dvojezičnosti. M. Höfler smatra Schucharda pretečom moderne teorije istraživanja posuđenica jer je već tada sinkroniju i dijakroniju uspio povezati u svojemu istraživanju. Sa Schuchardovim se tumačenjem slagao i Ernest Windisch, koji je odredio kriterije po kojima je neki jezik miješan. Tada se na jezično miješanje i jezično posuđivanje uglavnom gledalo kao na jedinstveni problem. K. H. Schönfelder definiciju miješanoga jezika temelji na leksiku, razlikuje miješanje jezika od posuđivanja, iako se ovi procesi, po njemu, međusobno ne isključuju. Odnosno, smatra da je posuđivanje samo jedna strana miješanja jezika. Pitanjem se miješanih jezika šezdesetih i sedamdesetih godina 20. stoljeća bavio i Radoslav Katičić. On je na temelju principa genetske klasifikacije tvrdio da se može dokazati i da nema miješanih jezika i da ih ima i da su svi jezici miješani. U drugoj polovici 19. stoljeća značajan je prinos ovoj problematici dao i talijanski lingvist G. I. Ascoli *teorijom o supstratu*. Ovom je teorijom Ascoli pokušao objasniti utjecaj pobijedenoga jezika na jezik koji se održao primjerom tzv. toskanske *gorgie*, za što smatra da je ostatak jezika Etruščana - govorenoga prije afirmacije latinskoga. Hermann Paul pak smatra da je miješanje jezika bitno za sam život jezika. Po njemu je miješanje jezika rezultat utjecaja jednog jezika ili dijalekta na drugi, pritom je važan i stupanj razlikovanja tih dvaju jezika ili dijalekata. Najpogodnije područje za takav proces jest granica dvaju jezičnih područja, a nije zanemariv ni prestiž jednoga jezika. Paul je predstavio i načela jezičnoga posuđivanja te uveo načela glasovne supstitucije. Uza Schuchardta, Paul se bavio i proučavanjem bilingvizma kao važnim uvjetom jezičnoga posuđivanja.

U 20. se stoljeću ovo područje počinje usustavljivati te se neki prijašnji termini polako napuštaju. Antoine Meillet je tako dvadesetih godina 20. stoljeća iznio tezu da pojam miješanih jezika nije prikladan jer može dati krivu zamisao. Smatra da je domena posuđivanja uglavnom leksik te da ne postoji leksik bez posuđenica. Gramatičke se strukture i fonemi posuđuju samo iznimno. Pedesetih je godina Einar Haugen umjesto dotadašnjega termina *miješanje* predložio *posuđivanje*, koje opisuje kao "proces koji se odvija kada bilingvni govornik reproducira uzorak jednog jezika u drugom" (Filipović 1986: 25). Terminom *jezično posuđivanje* lingvisti će se koristiti do pojave novoga *jezici u kontaktu*.

Teorija jezika u kontaktu uvelike je promijenila način gledanja na ovu problematiku. Nastala je četrdesetih i pedesetih godina 20. stoljeća u Americi i Kanadi, a ključna su imena Werner Leopold, Einar Haugen, Uriel Weinreich i William F. Mackey. Po njima je polazište teorije jezika u kontaktu bilingvizam jer je to uistinu "mjesto jezičnih kontakata". Svojim su radom ovoj problematici pridonijeli i: André Martinet, Edward Sapir, Leonard Bloomfield, B. Havránek i drugi.

U. Weinreich je uvidio važnost govornika u proučavanju jezičnih kontakata, a važnost njegova rada time je veća što je vodio računa i o kritikama, posebice Haugenovim, te je u konačnici razložio problem interferencije, postavio teze mogućih razloga fonološke interferencije, sustavno prišao problemu gramatičke interferencije, uočio razne načine leksičke interferencije te uključio i sociokulturni kontekst jezičnih kontakata. Weinreichovo djelo *Jezici u kontaktu* postalo je polazišno u gotovo svim nardenim istraživanjima kontaktološkoga tipa sve do danas. Tako se na njegove ideje oslanjaju, ili ih se barem dotiču, Mercedes Niño Murcia i Jason Rothman u djelu *Bilingualism and Identity*, koji se fokusiraju na psiholingvističkim i sociolingvističkim aspektima bilingvizma, ali i položaj tzv. minornih jezika i njihove sociopolitičke aspekte te jezične kontakte i bilingvizam, zatim Peter Siemund i Noemi Kintana u *Language Contact and Contact Languages* i drugi. Od suvremenih autora koji se bave jezicima u kontaktu možemo još navesti Petera Auera, Giovannu Alfonzetti, Penelope Gardner-Chloros, Berndta Heine, Taniu Kutevu, Magnusa Hubera, Viveku Velupillai, Ludmilu Isurin i druge.

Najznačajniji proučavatelj ove problematike u nas je lingvist Rudolf Filipović, koji je u djelu *Teorija jezika u kontaktu* postavio temelje proučavanju jezičnih dodira u nas. Kako i sam tvrdi, polazište su mu bili Haugen i Weinreich, no njegova se teorija - prikazana na primjeru engleskoga i hrvatskoga - morala prilagoditi zakonitostima i osobinama ovih dvaju jezika. Prikaz procesa jezičnoga posuđivanja, kroz različite jezične razine, postao je temelj i kasnijim istraživačima, za različite kombinacije jezičnih dodira.

Govoreći o talijanskome jeziku i o talijanizmima svakako treba spomenuti Josipa Jerneja, Pavla Tekavčića, Carla Tagliavinija i Žarka Muljačića, koji su se u proučavanju talijanskoga jezika doticali i njegova odnosa s drugim jezicima, tako i hrvatskoga. Hrvatsko-talijanski jezični dodiri dosad su uglavnom prikazivani na primjerima iz korpusa koji pripadaju književnoumjetničkome funkcionalnom stilu, primjerice na korpusu iz dubrovačkih drama, čime su se bavili Jukka Hyrkkänen i Lelija Sočanac, koja je istraživala i na standardnojezičnome korpusu. Zatim, Ljerka Šimunković dala je znatan prinos proučavanju hrvatsko-talijanskih jezičnih dodira u Dalmaciji, proučavajući utjecaje talijanskoga jezika na razne dalmatinske lokalne govore. Međutim, publicistički stil, i jezik medija uopće, sa svojim osobitostima, prvenstveno vezanima za specifičnu referencijalnu i konativnu funkciju koje ga razlikuju od ostalih funkcionalnih stilova, još je uvijek ostao nedovoljno istražen.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Osnovni je cilj rada istražiti hrvatsko-talijanske jezične dodire u Istri na korpusu prikupljenome iz Naše sloge od 1900. do 1915., odnosno u jedinim istarskim novinama na hrvatskome jeziku toga vremena. S obzirom na prostornu i vremensku specifičnost korpusa, može se pretpostaviti da će istraživanje jezičnih utjecaja talijanskoga jezika na hrvatski u Istri toga vremena ukazati na zanimljive procese dvaju jezika, osobito važne s obzirom na jezične kontakte. Na temelju članaka vezanih za jezik i toponima pisanih hrvatskom ili talijanskom inačicom moći će se uvidjeti i jezična politika s početka 20. stoljeća u Istri spram ovima dvama jezicima.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Istraživanje se temelji na korpusu talijanskih jezičnih elemenata detektiranim u hrvatskim novinama Naša sloga od 1900. do 1915. godine. Upravo je to razdoblje kada je list izlazio u Puli. S obzirom na to da su predmet istraživanja talijanizmi u hrvatskome standardnom jeziku na početku 20. stoljeća, iz istraživanja će se isključiti članci i prilozi pisani lokalnim govorima te književni prilozi jer pripadaju tekstovima različitoga funkcionalnog stila.

Povijesni pregled dosadašnjih istraživanja jezika u kontaktu, s posebnim osvrtom na hrvatsko-talijanske jezične dodire prikazat će se metodom kompilacije. Zatim će se prikupiti korpus leksema i frazema preuzetih iz talijanskoga jezika te talijanskih toponima iz istarskih novina Naša sloga. Metodom analize prilagodbe talijanizama ukazat će se na različite razine adaptacije leksema te će se metodom klasifikacije, po uzoru na Filipovićevu metodologiju, rasporediti talijanizmi prema grafijsko-ortografskim, fonološkim, morfološkim, sintaktičkim, leksičkim i leksičko-semantičkim karakteristikama. Pojedine će se razine prilagodbi talijanizama detaljno opisati metodom deskripcije. Broj jezičnih jedinica ovisit će o samome korpusu. Neke će jezične jedinice biti moguće odrediti prema više kriterija, što svjedoči o procesima jezičnoga posuđivanja koji će se pokušati obrazložiti metodom sinteze.

S obzirom na to da se radi o novinskom korpusu koji obaseže 15 godina, može se pretpostaviti da će se na pojedinim primjerima moći uočiti i različiti stupnjevi prilagodbe te tako vidjeti koji su procesi prethodili potpunom prilagođavanju i uključivanju talijanizama u hrvatski jezik. Pronađeni će se talijanizmi metodom klasifikacije uglavnom moći razlikovati i po tome dolaze li izravno iz talijanskoga jezika, odnosno iz toskanskoga ili pak prolaze kroz mletački talijanski. Na temelju te klasifikacije metodom analize utvrdit će se postoji li i kakva je razlika između mletačkih i toskanskih posuđenica.

Posebno će poglavlje biti posvećeno toponimima, koji će metodom deskripcije ukazati na hrvatsko-talijanske jezične dodire u Istri na početku 20. stoljeća. Uporaba isključivo hrvatskih ili isključivo talijanskih inačica u određenim bi tekstovima mogla ukazati na stav prema jeziku većega prestiža.

Nadalje, u radu će se izdvojiti članci vezani za hrvatski jezik i filologiju uopće te će se induktivnom metodom moći zaključiti kakav je bio odnos prema hrvatskome, zatim prema talijanskome jeziku, ali i pismenosti uopće te koje su teme iz jezika prevladavale u to vrijeme. Metodom deskripcije ovoga dijela moći će se dati uvid u jezičnu politiku Istre spram hrvatskoga i talijanskoga jezika s gledišta vladajućih i s druge strane lokalnoga stanovništva.

U radu će se metodoma analize moći ukazati na jezične i pravopisne osobitosti u listu te će se metodom komparacije usporediti s rješenjima iz normativnih priručnika iz vremena izlaženja Naše sloge.

Na kraju će se rada svi talijanizmi pronađeni u korpusu popisati u aneksni rječnik.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Od istraživanja se očekuje pojašnjenje hrvatsko-talijanskih jezičnih dodira, s naglaskom na utjecaj talijanskoga jezika na hrvatski te opis stanja hrvatskoga jezika u Istri na početku 20. stoljeća. Osim toga, doprinos se očekuje i na preciziranju različitih razina i mehanizama posuđivanja te međujezične interferencije talijanskoga i hrvatskoga jezika.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

- Barbalić, Fran: Narodna borba u Istri. Od 1870. do 1915. godine (prema bilješkama iz "Naše Sloge"), Rad JAZU, Zagreb, 1952.
- Bartoli, Daniello: Dell'ortografia italiana, Tipografia di Giacinto Marietti, Torino, 1844.
- Blažeković, Tatjana: Bibliografski podaci o «Našoj Slogi», u: Pazinski memorijal, br. 2., Pazin, 1970.
- Filipović, Rudolf: Teorija jezika u kontaktu, JAZU i Školska knjiga, Zagreb, 1986.
- Florschütz, Josip: Gramatika hrvatskoga jezika za ženski licej, preparandije i nalik im škole, Zagreb, 1905.
- Gusmani, Roberto: Saggi sull'interferenza linguistica, Casa Editrice Le Lettere, Firenze, 1993.
- Huber, Magnus; Velupillai, Viveka: Synchronic and diachronic perspectives on contact languages, John Benjamins Publishing Company, Amsterdam, Philadelphia, 2007.

- Jelaska, Zrinka: Fonološki opisi hrvatskoga jezika, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 2004.
- Jernej, Josip: Sugli italianismi penetrati nel serbo-croato negli ultimi cento anni u "Studia Romanica", Zagreb, 1956., br. 1, 54-82.
- Lomonaco, Vincenzo: L'ortografia italiana, Stamperia Del Fibreno, Napoli, 1864.
- Malagoli, Giuseppe: Ortoepia e ortografia italiana moderna, Editore Libraio Della Real Casa, Milano, 1905.
- Maretić, Tomo: Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika, Knjižara L. Hartmana (Kugli i Deutsch), Zagreb, 1899.
- Muljačić, Žarko: Opća fonologija i fonologija suvremenoga talijanskog jezika, Školska knjiga, Zagreb, 1972.
- Muljačić, Žarko: Modeli i metode proučavanja jezičnih dodira (1880. - 1998.) u "Riječ", Rijeka, 1998., br 2., 27-31.
- Samardžija, Marko: Iz triju stoljeća hrvatskoga standardnog jezika, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 2004.
- Siemund, Peter; Kintana, Noemi: Language Contact and Contact Languages, John Benjamins Publishing Company, Amsterdam, Philadelphia, 2008.
- Sočanac, Lelija: Hrvatsko-talijanski jezični dodiri: s rječnikom talijanizama u standardnome hrvatskom jeziku, Nakladni zavod Globus, Zagreb, 2004.
- Sočanac, Lelija: Studije o višejezičnosti, Nakladni zavod Globus, Zagreb, 2010.
- Sočanac, Lelija; Žagar-Szentesi, Orsolya; Dragičević, Dragica; Dabo-Denegri, Ljuba; Menac, Antica; Nikolić-Hoyt, Anja: Hrvatski jezik u dodiru s europskim jezicima, Nakladni zavod Globus, Zagreb, 2005.
- Šetić, Nevio: O povezanosti Istre s ostalim hrvatskim zemljama: Naša Sloga 1870.-1915., Dom i svijet, Zagreb 2005.
- Šimunković, Ljerka: Hrvatsko-talijanski jezični dodiri u Dalmaciji, Dante Alighieri Split, Split, 2009.
- Tekavčić, Pavao: Grammatica storica dell'italiano (Volume I), Società editrice Il Mulino, Bologna, 1972.
- Tekavčić, Pavao: Grammatica storica dell'italiano (Volume II), Società editrice Il Mulino, Bologna, 1980.
- Weinreich, Uriel: Lingue in contatto, UTET Università, Torino, 2008.
- Wright, Sue: Jezična politika i jezično planiranje. Od nacionalizma do globalizacije, Biblioteka "Politička misao", Zagreb, 2010.
- Wright, Sue: Languages in Contact and Conflict: Contrasting Experiences in the Netherlands and Belgium, Multilingual Matters Ltd, Clevedon, Philadelphia, Adelaide, 1995.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

8000,00 kn

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno	Naziv projekta	

financiranje	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		
Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme		
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.		
Potpis _____ prof.dr.sc. Marko Samardžija		
Potpis _____ Vanessa Vitković, profesorica hrvatskog jezika i književnosti i talijanskog jezika i književnosti		
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)		
U Zagrebu, 22.04.2013.		
Potpis _____ Vanessa Vitković, profesorica hrvatskog jezika i književnosti i talijanskog jezika i književnosti		

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA**OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE**

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	mr. sc. Dinka Pasini, mag. philol. croat.		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Hrvatska kultura		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	8289		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Damir Pasini		
Datum i mjesto rođenja:	17.05.1969., Zagreb, Hrvatska		
Adresa:	Varičakova 3, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	6641003		
E-mail:	dinka.pasini@zg.htnet.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Kroatistika , Poslijediplomski magisterij, Hrvatska (2004./2005.) 2. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Kroatistika , Dodiplomski, Hrvatska (1994./1995.)
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	2013 - <u>Članica</u> Matičnog odbora za lektorate prij MZOŠ-u 2010 - <u>Viša lektorica</u> , Croaticum, Odsjek za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 2008 - <u>Suradnica</u> na projektu MZOŠ-a <i>Metodologija i izrada udžbenika i testiranje za hrvatski kao drugi i strani jezik</i> , br. 130- 000000-3623 2005 - <u>Viša lektorica</u> , Croaticum, Odsjek za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i članica Matičnog odbora za lektorate pri MZOŠ-u 2004/5 - 2007. <u>Koordinatorica</u> Croaticuma 2001 - <u>Asistentica</u> na znanstvenom projektu <i>Hrvatski za strance</i> prof.dr. Ive Pranjkovića 2001 - 2004. <u>Lektorica</u> za hrvatski jezik kao strani i drugi, Croaticum, Pripremna godina studija, Odsjek za kroatistiku 1996 - 2000. <u>Znanstvena novakinja</u> Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje na projektu <i>Suvremeni hrvatski rječnici</i> pok. prof. dr.

	<p>sc. Mire Kačića i redaktorica na međunarodnome projektu Njemačko-hrvatski enciklopedijski rječnik prof. dr.sc.</p> <p>Josipa Matešića u Mannheimu uz vodstvo više savjetnice dr. sc. Marije Znike; lektorica Instituta</p> <p>Autorica televizijskih priloga i scenarija o hrvatskom jezikoslovlju i jezikoslovcima</p> <p>1994 - 1996. <u>Lektorica</u> u Informativno-političkoj redakciji Hrvatskoga radija i povremeni prevodilački rad za Treći program HR-a</p> <p>(<i>Znanost i mi</i>)</p>
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Anđel-Pasini, Dinka; Heffer, Hrvoja. Jezične posebnosti telekomunikacija // Primijenjena lingvistika u Hrvatskoj - izazovi na početku XXI. stoljeća / Stolac, Diana ; Ivanetić, Nada ; Pritchard, Boris (ur.). Zagreb-Rijeka : HDPL, 2002. 1-9 (predavanje,domaća recenzija,objavljeni rad,znanstveni). 2. Čavar, Ana; Pasini, Dinka. Stereotipne predodžbe i međukulturna kompetencija u nastavi hrvatskoga na stranim sveučilištima // Prvi bosanskohercegovački slavistički kongres, knjiga sažetaka / Halilović, Senahid (ur.). Sarajevo, 2011. : Slavistički komitet, 2011. 139. (predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni). 3. Pasini, Dinka; Čavar, Ana. Kompetencja interkulturowa i stereotypy w nauczaniu języka chorwackiego jako obcego // Świat ukryty w słowach czyli o znaczeniu gramatycznym, leksykalnym i etymologicznym / Generowicz, Ilona ; Kaczmarska, Elżbieta ; Doliński, Ignacy M. (ur.). Warszawa : Instytut Slawistyki Zachodniej i Południowej Uniwersytetu Warszawskiego, 2009. 4. Čilaš-Mikulić, Marica; Gulešić Machata, Milvia; Pasini, Dinka; Udier, Sanda Lucija. Hrvatski za početnike 1: CD / Šikić, Anita (ur.). Zagreb : Hrvatska sveučilišna naklada, 2007. 5. Čilaš-Mikulić, Marica; Gulešić Machata, Milvia; Pasini, Dinka; Udier, Sanda Lucija. Hrvatski za početnike 1 : Udžbenik hrvatskog kao drugog i stranog jezika / Šikić, Anita (ur.). Zagreb : Hrvatska sveučilišna naklada, 2006.. 6. Čilaš-Mikulić, Marica; Gulešić Machata, Milvia; Pasini, Dinka; Udier, Sanda Lucija. Hrvatski za početnike 1 : Vježbenica i gramatički pregled / Šikić, Anita (ur.). Zagreb : Hrvatska sveučilišna naklada, 2006.. 7. Čilaš-Mikulić, Marica; Gulešić Machata, Milvia; Pasini, Dinka; Udier, Sanda Lucija. Hrvatski za početnike 1 Udžbenik i rječnik / Šikić, Anita (ur.). Zagreb : Hrvatska sveučilišna naklada, 2006.. 8. Čilaš-Mikulić, Marica; Gulešić Machata, Milvia; Pasini, Dinka; Udier, Sanda Lucija. Hrvatski za početnike 1 Vježbenica i gramatički pregled / Šikić, Anita (ur.). Zagreb : Hrvatska sveučilišna naklada, 2006.. 9. Pasini, Dinka. Kultura u nastavi hrvatskog kao stranog jezika. // Croatian Studies Review. vol 6 (2010) ; 189-200 (članak, znanstveni). 10. Pasini, Dinka. Kultura u nastavi hrvatskoga jezika u inozemstvu. // Croatian Studies Review. 6 (2009-10) , 6; 189-200 (izvorni znanstveni rad, znanstveni). 11. Pasini, Dinka. Lektorati hrvatskoga jezika na visokoškolskim ustanovama u inozemstvu. // Croatin Studies Review. 5 (2008) ; 140-147 (članak, znanstveni). 12. Čavar, Ana; Pasini, Dinka.

- C1 u nastavi hrvatskoga kao drugog i stranog jezika. // Hrvatski. 1 (2007.) ; 47-58 (članak, znanstveni).
13. Pasini, Dinka.
Eufemizam i rat. // Republika : mjesečnik za književnost, umjetnost i društvo. 11 (2007.) ; 97-102 (članak, znanstveni).
14. Pasini, Dinka.
Globalna jednojezičnost: Engleski i španjolski - ubojice jezika. // Hrvatsko slovo. XI. (2006.) , 559; 1-2 (prikaz, ostalo).
15. Pasini, Dinka.
Eufemizmi u Aničevu rječniku. // Fluminensia. 17 (2005.) , 2; 59-66 (pregledni rad, ostalo).
16. Pasini, Dinka; Juričić, Antonio-Toni.
Primjena CEF-a u nastavi hrvatskog kao drugog/stranog jezika. // Metodika Časopis za teoriju i praksu metodika u predškolskom odgoju, školskoj i visokoškolskoj izobrazbi. 11 (2005.) ; 295-309 (članak, stručni).
17. Pasini, Dinka; Juričić, Antonio-Toni.
Usklađivanje programa Croaticuma s CEF-om. // Strani jezici. 4 (2005.) ; 359-365 (članak, stručni).
18. Pasini, Dinka.
Hrvatski nekoć i danas. // Hrvatski. I. (2003.) , 1-2; 154-159 (prikaz, ostalo).
19. Pasini, Dinka.
Jezik i politika. // Hrvatski. I. (2003.) , 1-2; 160-167 (prikaz, ostalo).
20. Andel-Pasini, Dinka.
Je li uljudnije biti djelatnik ili smetlar?. // Dometi. I-IV. (2001.) ; 19-22 (članak, ostalo).
21. Pasini, Dinka i Čavar, Ana
C1 u nastavi hrvatskog kao drugog i stranog // *Drugi znanstveni skup HIDIS*
Zagreb, Hrvatska, 2007 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
22. Pasini, Dinka
Hrvatski kao drugi i strani na Croaticumu u Zagrebu // *Skup njemačkih i hrvatskih slavista*
Berlin, Njemačka, 2007 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
23. Pasini, Dinka i Čavar, Ana
Interkulturalnost i stereotipi u nastavi hrvatskog jezika u inozemstvu // *Swiat ukryty w znaczeniu czli o znaczeniu gramatycznym, leksykalnym i etymologicznym w jezykach slovianskich*
Varšava, Poljska, 2008 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
24. Pasini, Dinka i Čavar, Ana
Kako nas vide drugi // *Prvi bosanskohercegovački kongres*
Sarajevo, Bosna i Hercegovina, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
25. Pasini, Dinka
Kultura u nastavi hrvatskoga kao stranog jezika // *Croatia and Croatian Language in the year 2020*
Sydney, Australija, 2009 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
26. Pasini, Dinka
Kulturni stereotipi u tekstovima Ante Tomića u nastavi hrvatskog kao drugog i stranog jezika // *Savjetovanje za lektore SIH*
Zagreb, Hrvatska, 2009 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
27. Pasini, Dinka
Lektorati hrvatskoga jezika na visokoškolskim ustanovama u inozemstvu // *Drugi okrugli stol o hrvatskim studijima u svijetu*
Supetar, Hrvatska, 2008 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
28. Pasini, Dinka
Nastava i udžbenici hrvatskog kao drugog i stranog // *Skup poljskih i hrvatskih slavista*
Varšava, Poljska, 2008 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)

NASLOV PREDLOŽENE TEME**Hrvatski:**

Sociolingvistička obilježja jezika u suvremenoj hrvatskoj prozi

Engleski:	Sociolinguistics features of the language in the contemporary Croatian prose		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filologija / Kroatistika		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof.dr.sc. Marko Samardžija	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	msamardzija@inet.hr
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<p>2006. <i>Hrvatski jezik u 20. stoljeću</i> (ur. s Ivom Pranjkovićem), Zagreb: Matica hrvatska.</p> <p>2009. Kultiviranje hrvatskoga standardnog jezika u XX. stoljeću. U: <i>Hrvatski Kupido</i> (ur. Stjepan Lukač), Budimpešta, 12-23.</p> <p>2010. O identitetu hrvatskoga jezika i identitetu po hrvatskom jeziku. <i>Klasje naših ravni</i>, Subotica, XV., 1-2: 32-37.</p> <p>2013. <i>Hrvatski jezik i pravopis od ujedinjenja do kraja Banovine Hrvatske</i>. Školska knjiga: Zagreb.</p>		
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>Jezik u suvremenoj hrvatskoj prozi (od 1991. do danas) unatoč stilskoj heterogenosti njezinih autora sadrži niz zajedničkih sociolingvističkih obilježja ovisno o generacijskoj, dobnoj, rodnoj, regionalnoj, političkoj i vjerskoj pripadnosti pojedinih autora. Standardni se jezik u njihovim tekstovima raslojava na substandardne idiome, potiru se granice između funkcionalnih stilova, u leksik ulaze žargoni mlađih društvenih skupina, a mjesni govori svih triju hrvatskih narječja dobivaju ravnopravan status. Pod utjecajem medija i interneta hrvatski jezik na tvorbenoj, leksičkoj i sintaktičkoj razini poprima obilježja engleskoga jezika.</p> <p>Sociolingvistička analiza jezika u suvremenoj hrvatskoj prozi pridonosi opisu stanja u hrvatskome jeziku kao otvorenom i dinamičnom sustavu u tranzicijskom društvenom kontekstu s njegovim specifičnim sociolingvističkim obilježjima.</p>		
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>The language in contemporary Croatian prose (since 1991) in spite of heterogeneous style of the authors this prose contains a lot of common sociolinguistics features which depend on the generation, age, sex, region, political orientation and religion the author belong to. The standard language in their prose splits into substandard idioms. The borders among styles are lost. The jargon of younger people enters the lexis and local dialects of all Croatian regions are present. Under the influence of media and Internet the Croatian language gets English features on morphological, lexical and syntactic level.</p> <p>Sociolinguistics analysis of contemporary prose language contributes to the description of Croatian language as open and dynamic system in transitional social context with its specific sociolinguistics</p>		

features.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Na polazišnoj pretpostavci o postojanju općih obilježja hrvatskoga jezika u suvremenoj prozi od 1991. do danas, unatoč stilskoj raznolikosti pojedinih autora, rad će se temeljiti na sociolingvistici kao disciplini koja jezik promatra kao društveni fenomen unutar širega društvenog konteksta. Društveni kontekst jezika suvremene hrvatske proze, čiji su autori i sami društveno eksponirani i aktivni, čini niz sociolingvističkih okolnosti. To su raspad Jugoslavije, promjena društvenoga poretka, nastanak samostalne hrvatske države, Domovinski rat, tranzicija, stvaranje novoga društvenog poretka u Europi širenjem Europske Unije, politika slobodnoga tržišta kapitala, sveopća demokratizacija, globalizacija ostvarena pojavom novih tehnologija i utjecaj engleskoga jezika. Društvene promjene velikih razmjera utječu na jezik hrvatske proze na način da se postmodernističkim dokidanjem razlika između trivijalne i elitne književnosti sve više gubi razlika između fikcije i društvene zbilje pa se jezik različitih obrazovnih, dobrih, spolnih, vjerskih i političkih društvenih skupina, medija i interneta transferira u tekstove suvremene proze. Time se ujedno dokida stroga distinkcija između hrvatskoga standardnog jezika i njegovih substandardnih idioma.

Istraživanje sociolingvističkih obilježja jezika suvremene proze kao polazišnu godinu uzima 1991. godinu jer je to godina koja je u sociološkome i društvenopolitičkome smislu prijelomna za Hrvatsku i hrvatski jezik, a određuje se i kao periodizacijska međašna godina za suvremenu prozu u recentnoj kroatističkoj književnopovijesnoj literaturi. Interes za odabranu temu potaknut je višegodišnjim praćenjem suvremene, osobito prozne književne produkcije, te profesionalnim i znanstvenoistraživačkim bavljenjem hrvatskim jezikom s lingvističkoga kao i sociolingvističkoga aspekta.

Dosadašnja istraživanja suvremene hrvatske proze temelje se na književnopovijesnome i književnoteorijskome pristupu, odnosno na interdisciplinarnome kulturološkom pogledu na fenomen tekstova nastalih 1990-ih. Ona obuhvaćaju književnopovijesno i književnoteorijsko traganje za poetičkim modelima suvremene hrvatske proze kojima se velika produkcija književnih tekstova različito sistematizira i klasificira podjelom na podvrste (autobiografska proza, historiografska fikcija, urbana proza, žensko pismo, postfeministička proza, popularna proza i sl.). U sklopu recentnih znanstvenih istraživanja definiraju se i propituju pojmovi poput hrvatskoga kulturnog identiteta (nacionalnog, povijesnog, rodnog, regionalnog, lokalnog i sl.), pravi se distinkcija između kulture i populizma, elitne i popularne kulture, trivijalne i elitne književnosti, problematizira poetika FAK-a, promatra pojam grada u kontekstu suvremene hrvatske proze, stereotipi u tekstovima od 1991. i sl. Neki od autora koji se u sklopu znanstvenoistraživačkih projekata ili iz osobnoga interesa bave suvremenom recentnom prozom i objavljuju znanstvene radove o tome fenomenu su sljedeći znanstvenici: Krešimir Nemeć, Dubravka Oraić Tolić, Maša Kolanović, Helena Sablić Tomić, Vinko Brešić, Julijana Matanović, Milovan Tatarin, Antun Pavešković, Ljiljana Marks i dr.

Osim književnopovijesno i književnoteorijski, o suvremenoj se hrvatskoj prozi pišu književne kritike, a u medijima se prati sve što pišu suvremeni autori, ali i objavljuju njihove međusobne polemike koje pridonose stvaranju svojevrsne medijske književne scene na kojoj su glavni protagonisti suvremeni pisci (Ferić, Tomić, Perišić, Popović, Bulić, Bović, Jergović, Radaković, Gavran, Lukšić, Ugrešić, Drakulić, Rudan, Matanović, Čulina, Giljanović i mnogi drugi.). Postoji i dosta razgranata prevodilačka djelatnost pa su mnogi suvremeni autori već prevedeni na neke strane jezike (Zagrebačka slavistička škola je u sklopu 37. seminara pod vodstvom Krešimira Bagića objavila knjigu *Hrvatski u Gutenbergovoj galaksiji* (2008) koju je uredila prof. dr. sc. Ivana Vidović Bolt i u kojoj se nalaze svi relevantni naslovi suvremenih proznih tekstova od 1991. koji su prevedeni na strane jezike). Na hrvatskom je jeziku, također kao projekt Zagrebačke slavističke škole, 2008. godine objavljena Antologija suvremene hrvatske proze: *Tko govori, tko piše* prema izboru Jagne Pogačnik.

O jeziku suvremene hrvatske proze (od 1991.) pisalo se dosad samo uzgredno i fragmentarno unutar spomenutih književnoteorijskih, kulturoloških i književnikritičkih pogleda pa bi predloženo sociolingvističko istraživanje jezika suvremenih autora pridonijelo oblikovanju slike jezika u vrijeme tranzicije ne samo kao književnome jeziku, nego i dokumentiranju jezične prakse u suvremenome hrvatskom jeziku.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj je istraživanja detektirati i taksativno navesti pojedinačna sociolingvistička obilježja koja su zajednička jeziku tekstova koji se ubrajaju u suvremenu hrvatsku prozu čime će se omogućiti opis stanja u suvremenom hrvatskom književnom jeziku i jezičnoj praksi od 1991. do danas, ali i pružiti širi uvid u društveni kontekst te vrijednosni sustav toga razdoblja. Rad se zasniva na temeljnoj pretpostavci da, unatoč

stilske heterogenosti pisaca suvremene proze, u njihovu jeziku postoje zajednička sociolingvistička obilježja s obzirom na generacijsku, dobnu, rodnu, regionalnu, političku i vjersku pripadnost autora koji žive u tranzicijskome društvenome kontekstu.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Mnoštvo autora i velika književna produkcija, naročito prozних tekstova od 1990-ih, otvaraju mogućnosti istraživanja suvremenoga književnog jezika nastalog u vremenu velikih promjena (tranzicija, globalizacija i sl.). Jezik suvremenih autora uvelike se razlikuje od jezika pisaca prije toga vremena i predstavlja fenomen za sebe te pruža obilje materijala za znanstvenu analizu.

Odražavajući stanje u suvremenom jeziku te dajući sinkronijski uvid u jezik, jezik književnih prozних tekstova sve je manje stilizirana varijanta jezika, a sve više odraz društvenog života u svim njegovim pojavnim oblicima: polifunkcionalan, dinamičan i otvoren sustav s čije se jedne strane nalazi autor, a s druge čitatelj.

Potiranjem granica između visokog i niskog u književnosti, u jeziku prozних tekstova ukidaju se podjele na funkcionalne stilove, pisani i govorni jezik, standardni jezik i nestandardne idiome, relativizira se pravopisna norma, a govor ulice pojedinih subkulturnih skupina i jezik elektroničkih medija ulaze u književni tekst prateći potrebe suvremenog čitatelja.

Hrvatski jezik u prozним tekstovima nastalim od 1991. godine, koja se u recentnoj kroatističkoj literaturi smatra periodizacijskom međašnom godinom, analizirat će se u doktorskome radu interdisciplinarno prema pojedinim sociolingvističkim obilježjima: utjecaju etničke pripadnosti autora na jezik, generacijskoj i dobnj pripadnosti, pripadnosti književnosti u egzilu, rodnim razlikama između jezika muških i ženskih pisaca, regionalnim razlikama u jeziku pisaca, urbanim žargonima kao jezicima prestiža, dijalektima kao izrazima identiteta, ali i humora, anglicizmima kao obilježjima medijski eksponiranih društvenih slojeva, vulgarizmima u kontekstu jezičnog i društvenog osporavanja i sl. Analiza će se raditi na korpusu reprezentativnih prozних tekstova od 1991. koji prema suvremenim književnopovijesnim spoznajama (K. Nemeč) obuhvaćaju tzv. *urbanu prozu* (Ferić, Popović, Perišić, Bulić i dr.), *historiografsku fikciju* (Fabrio, Jergović i sl.), *žensko pismo* (Drakulić, Ugrešić, Lukšić) i *popularnu prozu* (Bilić, Giljanović, Matanović i dr.). Temeljit će se na sociolingvističkoj teoriji Petera Trudgilla i njegova prethodnika Williama Labova koji uporabu jezika (izgovor, neke morfološke i sintaktičke karakteristike) povezuju sa socijalnom klasom govornika te jeziku pristupaju kao raslojenom entitetu, odnosno okviru za varijetete ili idiome. Koristit će se i dodatna sociolingvistička literatura znanstvenika koji se bave tom znanstvenom disciplinom (D. Kalogjera, I. Žanić, M. Samardžija, I. Ivas, R. Bugarski, R. i G. Lakoff, U. Amon, J-L. Calvet, D. Tannen, P. Grice i dr.).

Utemeljen na sociolingvističkoj teoriji i analizi proznoga diskursa, predviđa se sljedeći plan istraživanja:

1. Uvod (društvena zbivanja u Hrvatskoj od 1990-ih 20. stoljeća i njihov utjecaj na jezik)
2. Metodologija rada (sociolingvistička teorija i teorija diskursa)
3. Sociolingvistička obilježja suvremenoga hrvatskog jezika
4. Prozna književnost u odnosu na društvo i jezik
5. Reprezentativni uzorak suvremene hrvatske proze od 1991. (definiranje korpusa za potrebe istraživanja)
6. Sociolingvistička obilježja suvremene proze
7. Analiza diskursa suvremene proze
8. Zaključak (sinkronijski odnos unutar trihotomije *društvo-jezik-proza*)

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Sociolingvističkom metodologijom i analizom jezika pisaca recentne suvremene hrvatske proze dosadašnja će se istraživanja

književnoga jezika proširiti na jezik od 1990-ih.

Znanstveni bi doprinos rada mogao biti prepoznat u budućem promišljanju o hrvatskome jeziku kao sociolingvističkom fenomenu. To znači jeziku u širem društvenom kontekstu koji nije determiniran samo kodificiranom normom standardnoga jezika, nego i dinamičnim društvenim procesima koji ga čine otvorenim sustavom funkcionalnim za opstanak u jednom turbulentnom vremenu, ali ujedno i sposobnim za kreativan književni čin.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. Bagić, K. (2012). *Rječnik stilskih figura*. Zagreb: Školska knjiga.
2. Belaj, B. (2009). Leksik i identitet. U: *Jezični varijeteti i nacionalni identiteti* (ur. Badurina, Lada, Pranjković, Ivo, Silić, Josip). Zagreb: Disput, 253-266.
3. Brozović, D. (2002). Europske integracije i hrvatski jezik. *Jezik*, god. 49, br. 4, 121-125.
4. Bugarski, R. (2005). *Jezik i kultura*. Beograd: XX. vek.
5. Bugarski, R. (2006). *Žargon*. Beograd: XX. vek.
6. Kalogjera, D. (2001). On attitudes toward Croatian dialects and on their changing status, *International Journal of Sociology of Language*, br. 147/2001, 91-100.
7. Kalogjera, D. (2007). Slojevitost iskazivanja identiteta. U: Granić, J. (ur.). *Jezik i identiteti*. Zagreb-Split: HDPL, 259-267.
8. Katičić, R. (2003). Poslije godine 1990. U: Newekłowski, G. (ur.). *Bosanski-hrvatski-srpski. Aktuelna pitanja jezika Bošnjaka, Hrvata, Srba i Crnogoraca*. Beč: Wiener slawistisches Almanach, Sonderband 57, 103-108.
9. Kolanović, M. (2004). Što se dogodilo s trapericama? Dijalog popularne kulture i novije hrvatske proze, *Književna republika*, časopis za književnost, br. 9-10, god. II, 2004, 91-113.
10. Lakoff, G. (1987). *Women, Fire and Dangerous Things*. Chicago: University of Chicago Press.
11. Mićanović, K. (2011). Beletristika i standardni jezik. U: *Vlast i kodifikacija* (ur: Diana Ivanova, Kina Vačkova, Nadka Nikolova). Plovdiv: Universitetsko izdatelstvo "Paisij Hilendarski", 157-165.
12. Nemeč, K. (2002). Hrvatska književnost devedesetih. U: *Zbornik zagrebačke slavističke škole*, 35-41.
13. Opačić, N. (2007). Ususret pidžinizaciji hrvatskoga jezika. U: Granić, J. (ur.). *Jezik i identiteti*. Zagreb-Split: HDPL, 411-417.
14. Oraić Tolić, D. (2005). *Muška moderna i ženska postmoderna*. Zagreb: Naklada Ljevak.
15. Pogačnik, J. (2008). *Antologija suvremene hrvatske proze*. Zagreb: Zagrebačka slavistička škola Filozofskog fakulteta u Zagrebu.
16. Pranjković, I. (2003). *Jezik i beletristika*. Zagreb: Disput.
17. Škiljan, D. (2002). *Govor nacije*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga.
18. Samardžija, M. (2004). *Hrvatski jezik kao povijesni jezik*. Zaprješić: Vlastita naklada.
19. Samardžija, Marko i Pranjković, Ivo (ur.) (2006). *Hrvatski jezik u dvadesetom stoljeću*. Zagreb: Matica hrvatska.
20. Silić, J. (2006). *Funkcionalni stilovi hrvatskoga jezika*. Zagreb: Disput.

21. Trudgill, P. (2004). *Sociolinguistics*. London: Penguin Books.
22. van Dijk, T. A. (2006). *Ideologija*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga.
23. Vilke, M. i Medved Krajnović, M. (2006). Govorite li hrengleski?U: Granić, J. (ur.). *Jezik i mediji - jedan jezik: više svjetova*. Zagreb-Split: HDPL, 769-778.
24. Žanić, I. (2007). *Hrvatski na uvjetnoj slobodi*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti.
25. Žmegač, V. (2012). *Europski duh*. Zagreb: Profil.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

5.000

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje	samostalno	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
prof.dr.sc. Marko SamardžijaPotpis _____
Dinka Pasini, mag. philol. croat.**IZJAVA**

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu. (Nije obavezno u slučaju dvojnog doktorata - Cotutelle de these)

U Zagrebu, 22.04.2013.

Potpis _____
Dinka Pasini, mag. philol. croat.

